

گزارش اقتصادی

و

ترازنامه سال ۱۳۸۱

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

گزارش اقتصادی

و

ترازنامه سال ۱۳۸۱

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

(تصویب شده در مجمع عمومی مورخ ۱۳۸۲/۸/۱۴)

بسمه تعالی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۶۲ - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران: تصویب
شده در مجمع عمومی مورخ ۲۱ بهمن ۱۳۶۳ - تهیه و تنظیم در اداره بررسیهای اقتصادی -
تهران: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۶۴ -
ج: جدول، نمودار
سالانه

تغییرات عنوان: برخی از سالها به عنوانهای "ترازنامه در پایان اسفند" و "گزارش سالیانه و
ترازنامه بانک در پایان اسفند" و "گزارش سالانه و ترازنامه در پایان اسفند" منتشر شده است.
نام ناشر از سال ۱۳۳۹ تا ۱۳۶۱ بانک مرکزی ایران بوده است.
۱. ایران - اوضاع اقتصادی - نشریات ادواری . ۲. ایران - سیاست اقتصادی - نشریات ادواری . ۳.
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران - ترازنامه ها. الف. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
اداره بررسیهای اقتصادی . ب. بانک مرکزی ایران/ ج. عنوان
۳۳۰/۹۵۵۰۰۵ HC ۴۷۱/ب۲

علامه

علامت	شرح
—	رقم نزدیک صفر است
oo	ارقام در دست نیست
ooo	آمار وجود ندارد
*	رقم ناچیز است و به آخرین رقم اعشاری نیز نمی رسد
□	ارقام مقدماتی است
▲	در ارقام تجدید نظر شده است
θ	محاسبه درصد تغییر امکان پذیر نیست
▣	بیش از ۵۰۰ درصد افزایش
●	رقم روند (سراسر) شده است
○	درصد تغییر از ارقام کامل محاسبه شده است
*	ارقام برآوردی است

نقل مطالب مندرج در این نشریه با ذکر مأخذ مجاز است

تاریخ انتشار : شهریور ماه ۱۳۸۳

تهیه و تنظیم:

اداره بررسیها و سیاستهای اقتصادی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

ناشر: اداره روابط عمومی

تهران - بلوار میرداماد - شماره ۱۴۴

تلفن: ۲۹۹۵۱ - تلکس: ۲۱۶۲۱۹-۲۲

تهران، صندوق پستی: ۷۱۷۷-۱۵۸۷۵

پست الکترونیک: G.Secdept@CBI.IR

نشانی اینترنت: <http://www.cbi.ir>

فهرست مندرجات

قسمت اول: فعاليتها و سياستهای اقتصادی

۷	فصل اول - خلاصه ای از وضع اقتصادی جهان
۷	تحولات اقتصادی
۱۳	تحولات بازارهای ارزی
۱۷	تحولات بازار طلا
۱۸	تحولات و رویدادهای صندوق بین المللی پول
۲۰	فصل دوم - خلاصه رویدادهای اقتصادی ایران
۲۵	فصل سوم - تولید و هزینه ناخالص داخلی
۲۶	تولید ناخالص داخلی
۲۹	هزینه ناخالص داخلی
۳۰	فصل چهارم - کشاورزی
۳۱	تولید
۳۵	یارانه پرداختی
۳۷	سرمایه گذاری دولت
۳۸	تسهیلات بانکی
۴۰	بیمه محصولات کشاورزی
۴۱	شرکتها و اتحادیه های تعاونی روستایی
۴۲	بازرگانی خارجی در بخش کشاورزی
۴۴	فصل پنجم - سوخت و نیرو
۴۵	جهان
۵۰	اوپک
۵۴	ایران
۵۷	فصل ششم - صنعت و معدن
۵۸	تولید
۶۱	سرمایه گذاری دولت
۶۲	تسهیلات بانکی
۶۳	واحد های جدید صنعتی و معدنی
۶۸	فصل هفتم - ساختمان و مسکن
۶۹	سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری
۷۰	سرمایه گذاری دولت
۷۱	تسهیلات بانکی
۷۳	پروانه های ساختمانی
۷۳	ساختمانهای شروع شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری
۷۴	ساختمانهای تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری
۷۵	واحدهای مسکونی تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری
۷۷	شاخصهای ساختمانی
۷۸	فصل هشتم - حمل و نقل
۷۹	وضعیت کلان بخش حمل و نقل
۸۰	سرمایه گذاری دولت
۸۱	عملکرد حمل و نقل
۸۶	شاخصهای قیمتی
۸۸	فصل نهم - بازرگانی داخلی
۸۹	سياستها و مقررات
۸۹	سرمایه گذاری دولت
۹۰	تسهیلات بانکی
۹۱	عملیات بازرگانی
۹۴	فصل دهم - امور اجتماعی
۹۴	جمعیت و نیروی انسانی
۹۵	اهم اقدامات انجام شده در مورد اشتغال
۱۰۰	توزیع درآمد
۱۰۰	بودجه خانوار در مناطق شهری
۱۰۱	آموزش و پرورش
۱۰۵	بهداشت و درمان
۱۰۶	تامین اجتماعی

۱۰۸	فصل یازدهم – بودجه و برنامه های مالی دولت
۱۱۳	درآمدها
۱۱۶	پرداختهای هزینه ای
۱۱۷	تراز عملیاتی بودجه عمومی دولت
۱۱۸	واگذاری و تملک داراییهای سرمایه ای
۱۲۰	تراز عملیاتی و سرمایه ای بودجه عمومی دولت
۱۲۰	واگذاری و تملک داراییهای مالی
۱۲۵	آثار انبساطی پولی عملیات مالی دولت
۱۲۷	فصل دوازدهم – وضعیت بخش خارجی اقتصاد
۱۲۷	تحولات موازنه پرداختها
۱۲۹	موازنه ارزی سیستم بانکی
۱۳۱	سیاستهای ارزی و بازرگانی خارجی
۱۳۴	عملکرد بازرگانی خارجی
۱۴۰	فصل سیزدهم – روابط با سازمانهای پولی و مالی بین المللی
۱۴۰	صندوق بین المللی پول
۱۴۱	بانک جهانی
۱۴۱	بانک توسعه اسلامی
۱۴۳	فصل چهاردهم – بانکداری و سیاستهای پولی و اعتباری
۱۴۴	عملکرد سیستم بانکی
۱۴۵	سیستم بانکی و بخش خارجی
۱۴۷	سیستم بانکی و بخش دولتی
۱۴۸	بانکها و بخش غیردولتی
۱۵۱	نقدینگی
۱۵۶	منابع و مصارف بانکهای تجاری
۱۵۶	منابع و مصارف بانکهای تخصصی
۱۵۶	تحولات سیستم بانکی
۱۶۰	فصل پانزدهم – بیمه
۱۶۱	عملکرد بیمه
۱۶۲	شرکتهای بیمه
۱۶۵	فصل شانزدهم – بازار سرمایه
۱۶۶	سهام
۱۷۳	اوراق مشارکت
۱۷۵	فصل هفدهم – روند قیمتها
۱۷۸	شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی
۱۸۱	شاخص بهای عمده فروشی کالاها
۱۸۳	شاخص بهای تولید کننده
۱۸۴	شاخص بهای کالاهای صادراتی
	فهرست کادرها
۹۱	کادر ۱- وضعیت کارگاههای بازرگانی در سال ۱۳۷۹
۱۱۱	کادر ۲- معرفی نظام جدید طبقه بندی آمارهای مالی دولت
۱۲۳	کادر ۳- خصوصی سازی
۱۳۳	کادر ۴- بازار بین بانکی ارز، اهداف و کارکردها
۱۴۶	کادر ۵- اثر یکسان سازی نرخ ارز بر ترازنامه بانک مرکزی
۱۵۹	کادر ۶- اوراق مشارکت بانک مرکزی
۱۶۴	کادر ۷- قانون تاسیس موسسات بیمه غیر دولتی
۱۸۴	کادر ۸- معرفی شاخص بهای کالاهای صادراتی
۱۸۵	کادر ۹- هدف، تشکیلات و وظایف ستاد کنترل و بررسی قیمتها

قسمت دوم: عملیات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱۸۹	فصل اول: ارکان بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
۱۹۲	فصل دوم: سازمان و وضع اداری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
۱۹۸	فصل سوم: ترازنامه و حساب سود و زیان بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

قسمت سوم: جداول آماری

۲۱۲	فهرست جداول آماری
-----	-------------------

قسمت اول

فعاليتها و سياستهای اقتصادی

فصل اول

خلاصه‌ای از وضع اقتصادی جهان

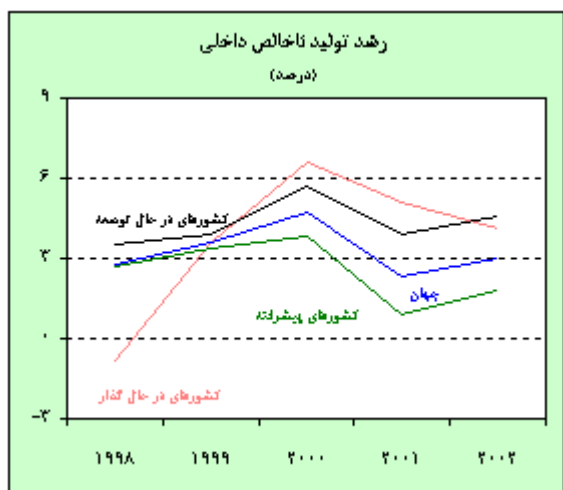
الف- تحولات اقتصادی

پس از حادثه یازده سپتامبر سال ۲۰۰۱ و افت شدید رشد اقتصاد جهانی، وضعیت اقتصادی جهان در سال ۲۰۰۲ با بهبود همراه بود. بطوریکه رشد اقتصادی جهان از ۲/۳ درصد در سال ۲۰۰۱ به ۳ درصد در سال ۲۰۰۲ افزایش یافت. در سال ۲۰۰۲ در آمریکا، کانادا و انگلستان، سیاستهای پولی و مالی انبساطی تری برای مقابله با کندی رشد اقتصاد جهانی نسبت به اروپا و ژاپن اتخاذ گردید. اجرای سیاست انبساطی با تحولات نرخ ارز همراه بود به طوریکه ارزش دلار آمریکا در طول سال مذکور به وضوح کاهش یافت و باعث افزایش عدم توازنهای جهانی گردید.

در میان کشورهای توسعه یافته، رشد اقتصادی آمریکا در سال ۲۰۰۲، ۲/۴ درصد بود که نسبت به سال قبل ۲/۱ واحد درصد افزایش نشان داد. رشد اقتصادی کشورهای حوزه یورو نیز در این سال ۰/۸ درصد بود که ۰/۶ واحد درصد نسبت به سال قبل کاهش داشت. در میان کشورهای حوزه یورو، کمترین و بیشترین رشد اقتصادی در سال ۲۰۰۲ به ترتیب به آلمان (۰/۲ درصد) و فرانسه (۱/۲ درصد) تعلق داشت. رشد اقتصادی ژاپن در این سال با ۰/۱ واحد درصد کاهش نسبت به سال ۲۰۰۱ به ۰/۳ درصد رسید. در سال ۲۰۰۲ رشد اقتصادی نیمکره غربی (آمریکای لاتین) در مجموع ۰/۱- درصد بود که با کاهشی معادل ۰/۷ واحد درصد در مقایسه با سال قبل روبرو بود. این کاهش رشد عمدتاً تحت تاثیر بحران آرژانتین و بحرانهای سیاسی در ونزوئلا و اثرات نامطلوب آن بر کشورهای اروگوئه و پاراگوئه بود.

در میان کشورهای آسیایی، چین از رشد قابل ملاحظه ۸/۰ درصدی برخوردار بود که این میزان رشد در مقایسه با سال قبل معادل ۰/۷ واحد درصد بیشتر بوده است. عملکرد اقتصادی بسیاری از کشورهای آسیایی و اقیانوسیه (بجز ژاپن) در سال ۲۰۰۲ چشمگیر بود بطوریکه رشد اقتصادی این کشورها در مجموع فراتر از ۶ درصد قرار داشت. این امر عمدتاً ناشی از مبادلات بازرگانی درون منطقه ای کشورهای مذکور با یکدیگر بوده است. در کشورهای خاورمیانه، رشد تولید به ۳/۹ درصد رسید که نسبت به سال قبل معادل ۰/۱ واحد درصد کاهش نشان داد. علت این افت رشد، کاهش تولید نفت و ادامه مشکلات سیاسی و امنیتی در منطقه بود.

رشد تولید آفریقا در سال ۲۰۰۲، ۳/۴ درصد بود که نسبت به سال قبل ۰/۲ واحد درصد کاهش یافت. این کاهش ناشی از شرایط بد آب و هوایی و خشکسالی در بسیاری از کشورهای آفریقایی بود. عملکرد اقتصادی کشورهای مستقل مشترک‌المنافع نسبتاً خوب بود و رشد اقتصادی آن در سطح ۴/۸ درصد قرار داشت.

بهبود اقتصاد جهانی از اواخر سال ۲۰۰۱ آغاز شد، در سه ماهه اول سال ۲۰۰۲ تولیدات صنعتی و تجارت تقویت گردید لیکن تداوم بهبود مذکور با توجه به افت شدید فعالیت در بازارهای اوراق بهادار و کاهش ارزش دلار با تردید هایی روبرو گردید. در سه ماهه دوم و سوم سال مذکور، به علت کاهش ریسک جهانی (بدون در نظر گرفتن اروپای غربی)، وضعیت اقتصادی جهان تقویت گردید. در اواخر سال نیز بدلیل افزایش نگرانی ناشی از افزایش احتمال جنگ عراق، رشد اقتصادی جهان بویژه در کشورهای صنعتی با افت همراه بود. اثرات معکوس و منفی ترکیدن حباب قیمت در بازارهای

اوراق بهادار، کاهش تولیدات صنعتی در کشورهای توسعه یافته و کاهش رشد تجارت جهانی نیز به این روند کمک نمود. وضعیت بازار نیروی کار در سال ۲۰۰۲ در حد تعادل قرار داشت. علیرغم افزایش سرمایه گذاری ثابت، کندی رشد مصرف مانع تداوم بهبود گردید.

بعد از بهبود وضعیت بازارهای مالی در سه ماهه چهارم سال ۲۰۰۲، این بازارها در اوایل سال ۲۰۰۳ با سقوط همراه بودند بطوریکه بازار سهام نسبت به اوایل سال ۲۰۰۰، حدود ۴۰ تا ۶۰ درصد کاهش نشان داد و این امر عمدتاً به علت افزایش ریسک و نااطمینانی ناشی از وضعیت ژئوپولیتیکی بود. در بسیاری از کشورها اثر مستقیم سقوط بازار سهام بر رشد تقاضا تا اواخر سال ۲۰۰۲ و حتی تا نیمه اول ۲۰۰۳ وجود داشت اما این امر موجبات سقوط بیش از پیش قیمت سهام را فراهم نداشت.

با توجه به نااطمینانی های ژئوپولیتیکی و کاهش اعتماد نسبت به ورود سرمایه خارجی به آمریکا، بازارهای ارز خارجی شاهد کاهش ارزش دلار در ماه دسامبر ۲۰۰۲ بود. با تداوم این روند در اواسط ماه مارس ۲۰۰۳ تنزل ارزش دلار به ۱۴ درصد رسید. در همین حال بازارهای ارزی شاهد افزایش در ارزش یورو و ین به ترتیب معادل ۱۳ و ۴ درصد بود.

در سال ۲۰۰۲ شرایط تامین مالی بطور کلی در بازارهای نوظهور و به طور اخص در برزیل و ترکیه به دنبال انجام انتخابات در این دو کشور و همچنین تاثیر حمایتهای عملی و مورد انتظار از سوی برخی مجامع بین المللی بویژه صندوق بین المللی پول (IMF) و کاهش نسبی مخاطرات بهبود یافت.

در سال مورد بررسی نااطمینانی ژئوپولیتیکی تاثیر چشمگیری بر بازار کالاها بر جای گذاشت. به طوری که در اواخر سال ۲۰۰۲ و اوایل سال ۲۰۰۳ قیمت جهانی نفت به شدت افزایش یافت که علت عمده آن احتمال وقوع جنگ در عراق و بحران سیاسی در ونزوئلا بود. در این میان علی رغم تصمیم اوپک مبنی بر افزایش حجم تولیدات خود تا میزان ۱/۵ میلیون بشکه در روز، قیمت نفت در ماه مارس به ۳۴ دلار در هر بشکه رسید. قیمت در بازار کالاهای غیرسوختی بویژه در مورد غذا و نوشیدنی های غیرالکلی و مواد اولیه کشاورزی هم به طور چشمگیری در طول سال ۲۰۰۲ افزایش یافت. شرایط بد آب و هوایی در بخشهایی از آمریکای شمالی، استرالیا، برزیل و آفریقا نیز در افزایش قیمت کالاهای مذکور موثر بود.

میزان تورم جهانی در سال ۲۰۰۲، پایین بود. افزایش قیمت مصرف کننده در سال مذکور برای کشورهای توسعه یافته ۱/۵ درصد و برای کشورهای در حال توسعه ۵/۴ درصد بود. در ژاپن رشد قیمتها منفی اما در آمریکا و حوزه یورو به ترتیب معادل ۱/۶ و ۲/۳ درصد بود.

کشورهای پیشرفته

در آمریکا پس از پایان سال ۲۰۰۱ اقتصاد از رکود خارج و دوران بهبود آن آغاز شد. اما این روند در نیمه دوم سال ۲۰۰۲ ادامه نیافت و حتی آهنگ رشد اقتصادی این کشور در سه ماهه آخر سال به کلی کند گردید. رشد اقتصادی این کشور در سال ۲۰۰۲ معادل ۲/۴ درصد بود. عواملی نظیر تجدید شرایط رهن، سیاستهای تشویقی برای مخارج در وسایل نقلیه موتوری و کاهش مالیاتها که باعث تقویت مخارج بخش خصوصی شد، سبب گردید تا فعالیت‌های اقتصادی در نیمه نخست سال مذکور رونق یابد. اما تعدیلاتی که در بازار کار صورت گرفت نرخ بیکاری را به ۵/۸ درصد در پایان سال افزایش داد و بی‌ثباتی قیمت در بازار سهام باعث کاهش سریع اعتماد مصرف کننده در سه ماهه آخر سال شد. در همین حال تقاضای ضعیف و ظرفیت اضافی تولید و بالا ماندن حاشیه اعتباری (که در ماه اکتبر به حداکثر رسید) باعث کاهش سرمایه گذاری گردید. از سوی دیگر وضعیت ضعیف اقتصاد خارجی باعث ایجاد خالص صادرات منفی در اقتصاد این کشور شد.

عملکرد سیاستهای پولی در آمریکا در سال ۲۰۰۲ در مواجهه با شرایط بد اقتصادی موفقیت آمیز بود. تصمیم فدرال رزرو در ماه نوامبر سال ۲۰۰۲ با کاهش نیم درصدی نرخ بهره بین بانکی به احیای شرایط اقتصادی در نیمه دوم سال کمک کرد.

در سال ۲۰۰۲ رشد اقتصادی کانادا معادل ۳/۴ درصد بود که از سایر کشورهای صنعتی از لحاظ میزان رشد بالاتر بود. با این حال در این سال مخارج مربوط به اتومبیل و کالاهای بادوام و تولیدات صنعتی این کشور تحت تاثیر شرایط اقتصادی آمریکا در نیمه

رشد تولید و تجارت اقتصاد جهانی

(درصد)

عملکرد		
۲۰۰۲	۲۰۰۱	
۳/۰	۲/۳	تولید جهانی
۱/۸	۰/۹	اقتصاد های پیشرفته
۲/۴	۰/۳	آمریکا
۰/۳	۰/۴	ژاپن
۰/۸	۱/۴	کشورهای حوزه یورو
۰/۲	۰/۶	آلمان
۱/۲	۱/۸	فرانسه
۰/۴	۱/۸	ایتالیا
۱/۶	۲/۰	انگلستان
۳/۴	۱/۵	کانادا
۲/۷	۱/۶	سایر کشورهای پیشرفته
۴/۶	۰/۸	کشورهای آسیایی تازه صنعتی شده
۴/۶	۳/۹	کشورهای در حال توسعه
۳/۴	۳/۶	آفریقا
۶/۵	۵/۷	کشورهای آسیایی در حال توسعه
۸/۰	۷/۳	چین
۴/۹	۴/۲	هند
۴/۳	۲/۶	کشورهای آ.سه.آ.ن (۱)
۴/۵	۱/۴	ترکیه و آسیای میانه (۲)
-۰/۱	۰/۶	کشورهای نیمکره غربی (آمریکای لاتین)
۱/۵	۱/۴	برزیل
۴/۱	۵/۱	کشورهای در حال گذار
۲/۹	۳/۰	اروپای شرقی و مرکزی
۴/۸	۶/۳	کشورهای مستقل مشترک المنافع و مغولستان
۴/۳	۵/۰	روسیه
۵/۸	۹/۱	به جز روسیه
۱/۹	۱/۲	رشد اقتصاد جهانی براساس نرخ های ارز بازار
۲/۹	۰/۱	حجم تجارت جهانی
		واردات
۲/۱	-۱/۱	کشورهای پیشرفته
۵/۴	۲/۲	کشورهای در حال توسعه
۶/۳	۱۱/۸	کشورهای در حال گذار
		صادرات
۲/۰	-۱/۰	کشورهای پیشرفته
۵/۱	۳/۳	کشورهای در حال توسعه
۶/۳	۵/۶	کشورهای در حال گذار
		قیمت کالا به دلار آمریکا
۲/۸	-۱۳/۹	نفت (۳)
۳/۸	-۵/۴	کالاهای غیر نفتی

ماخذ: نشریه دورنمای اقتصادی جهان، صندوق بین المللی پول، آوریل ۲۰۰۲

۱- شامل اندونزی، مالزی، فیلیپین و تایلند.

۲- شامل کشور مالت نیز می باشد.

۳- متوسط ساده قیمت‌های نقدی نفت برنت (انگلستان)، دوبی و تگزاس میباشد. متوسط قیمت نفت در آمریکا برای هر بشکه ۲۴/۲۸ دلار در سال ۲۰۰۱ بود.

دوم سال کاهش یافت. ضمناً اعتماد مصرف کننده و اعتماد تجاری نیز روند کاهشی به خود گرفت. در این سال نسبت بدهی به تولید ناخالص داخلی نیز بسیار بالا بود. در حالیکه سطح تولید در حدود روند بالقوه خود قرار داشت، افزایش ۷۵ صدم درصدی نرخهای بهره پاسخ مناسبی به انتظارات تورمی بود و به کارگیری سیاستهای مالی سالم به بهبود اقتصادی این کشور کمک کرد.

در سال ۲۰۰۲ رشد اقتصادی کشورهای منطقه یورو ۰/۸ درصد بود که نسبت به سال قبل از آن، کاهش نشان داد. این کاهش در آلمان شدیدتر بود. در اوایل سال افزایش میزان صادرات تا حدودی به بهبود اقتصادی این منطقه کمک کرد اما این کشورها نتوانستند تقاضای داخلی خود را تقویت نمایند به طوری که رشد مصرف بسیار کند شد و کاهش سرمایه گذاری ادامه یافت. در این شرایط بازار نیروی کار هم تحت تاثیر قرار گرفت. با توجه به ثبات قیمتها در منطقه یورو، تصمیم بانک مرکزی اروپا برای اعمال سیاست پولی انبساطی که در اواخر سال صورت گرفت بسیار مناسب بود. فشارهای مالی در سال ۲۰۰۲ ادامه یافت و تعداد زیادی از این کشورها کسری بودجه ای در حدود ۲ درصد تولید ناخالص داخلی را تجربه نمودند. در فرانسه نیز کسری بودجه ساختاری وجود داشت. در ایتالیا نگرانیها حول محور اتخاذ اقدامات موقتی در بودجه سال ۲۰۰۳ و استفاده زیاد از معافتهای مالیاتی همچنان ادامه یافت و علیرغم تلاشهای صورت گرفته از جمله کاهش مالیات بر دستمزد همچنان نرخ بیکاری در این کشور بالا بود. در انگلستان رشد اقتصادی به دلیل افزایش تقاضای داخلی در این سال از وضعیت خوبی برخوردار بود (۱/۶ درصد) و در حالی که مخارج مصرفی بخش خصوصی دارای رشد ملایمی بود مخارج بخش عمومی آن در سطح بالایی قرار داشت. در این سال خالص صادرات این کشور با رشد مطلوب ۲ درصد همراه بود.

شاخص های عمده اقتصادی کشورهای صنعتی در سال ۲۰۰۲

(درصد تغییرات سالانه)

تولید ناخالص داخلی واقعی	تورم	بیکاری
کشورهای پیشرفته	۱/۵	۶/۴
آمریکا	۱/۶	۵/۸
ژاپن	-۰/۹	۵/۴
حوزه یورو	۲/۳	۸/۳
آلمان	۱/۳	۸/۲
فرانسه	۱/۹	۸/۸
ایتالیا	۲/۶	۹/۰
انگلیس	۲/۲	۵/۲
کانادا	۲/۰	۷/۶

رشد اقتصادی ژاپن در سال ۲۰۰۲، برابر ۰/۳ درصد بود که نسبت به سال قبل ۰/۱ واحد درصد کاهش داشت. در این سال ژاپن برای چهارمین سال پیاپی با رشد منفی قیمتها مواجه بود. در سه ماهه دوم سال ۲۰۰۲ رشد اقتصادی ژاپن بهبود یافت اما پس از آن دوباره تضعیف گردید. نرخ بیکاری به رکورد تازه ای دست یافت. قیمت اوراق بهادار به پایین ترین مقدار خود طی ۲۰ سال گذشته رسید که به دلیل ضعف در بازارهای جهانی اوراق بهادار بود. کاهش بازده اوراق قرضه، سوء مدیریت و کاهش قیمت سهام مشکلات بانکی را افزایش داد و علیرغم تلاش بانک مرکزی ژاپن برای مقابله با رشد منفی قیمتها، اجرای سیاست انبساطی به دلیل وجود انتظارات معکوس نتیجه چندانی به همراه نداشت.

کشورهای در حال توسعه

آمریکای لاتین در سالهای ۲۰۰۲ - ۲۰۰۱ بدترین تجربیات خود را طی دو دهه گذشته شاهد بود. رشد اقتصادی این منطقه در سال ۲۰۰۲، ۰/۱- درصد بود که ۰/۷ واحد درصد نسبت به سال قبل از آن کاهش یافت. در ابتدای سال با کاهش نرخ واقعی ارز، خالص صادرات افزایش یافت و علیرغم تقویت بازار اوراق بهادار، به دلیل وجود بحران در آرژانتین و بحرانهای سیاسی در ونزوئلا و تاثیر آن بر وضعیت اروگوئه و پاراگوئه، تولید با کاهش روبرو شد. برزیل نیز از کاهش حساسیت بازار متاثر شد اما به دنبال انتخابات ریاست جمهوری در اکتبر ۲۰۰۳ و مشخص شدن اهداف اقتصادی آینده و ثبات اقتصاد کلان در این کشور، اعتماد سرمایه گذاران مجدداً جلب گردید. مکزیک و شیلی کمترین تاثیر را از شرایط نامناسب تامین مالی خارجی داشتند که مبین اقدامات سیاستی مناسب و ادغام گسترده این کشورها در اقتصاد جهانی است.

شاخص های عمده اقتصادی
کشورهای آسیایی در سال ۲۰۰۲
(درصد تغییرات سالانه)

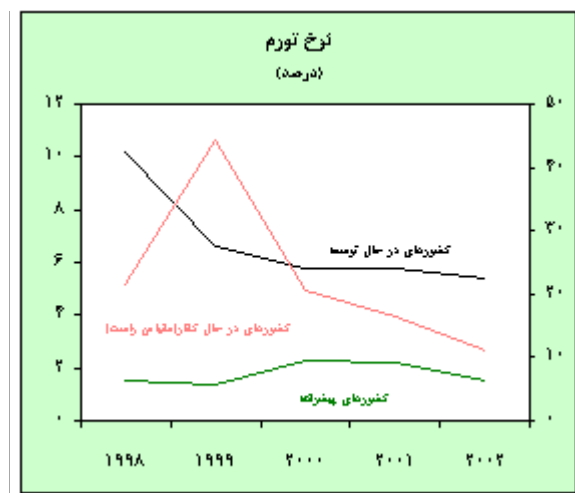
تولید ناخالص داخلی واقعی	تورم	
۶/۳	۱/۸	بازارهای نوظهور آسیایی
۴/۶	۱/۰	کشورهای تازه صنعتی شده
۲/۳	-۳/۰	هنگ کنگ
۶/۱	۲/۸	کره
۲/۲	-۰/۴	سنگاپور
۳/۵	-۰/۲	تایوان
۴/۳	۵/۹	آ.سه.آن
۳/۷	۱۱/۹	اندونزی
۴/۲	۱/۸	مالزی
۴/۶	۳/۱	فیلیپین
۵/۲	۰/۶	تایلند
۴/۷	۴/۱	جنوب آسیا
۴/۴	۲/۴	بنگلادش
۴/۹	۴/۳	هند
۴/۶	۳/۱	پاکستان
۷/۹	-۰/۶	کشورهای مبتنی بر برنامه ریزی متمرکز سابق
۸/۰	-۰/۸	چین
۵/۸	۴/۰	ویتنام

در سال ۲۰۰۲ عملکرد اقتصادی در منطقه آسیا و اقیانوسیه (به جز ژاپن) قابل ملاحظه بود به طوری که تولید ناخالص داخلی

در این کشورها افزایشی فراتر از ۶ درصد داشت. تقویت رشد در این منطقه از جهان علیرغم شرایط اقتصادی ضعیف در کشورهای صنعتی بیانگر این واقعیت است که اقتصادهای آسیایی کمترین وابستگی را به تقاضا از بیرون منطقه داشته و در مقابل تجارت درون منطقه ای افزایش یافته است.

در سال ۲۰۰۲، در چین رشد تولید ناخالص داخلی واقعی به ۸ درصد رسید. پس از الحاق چین به سازمان تجارت جهانی و مشارکت فعال بخش خصوصی در زمینه صادرات و ورود تسهیلات خارجی در زمینه تولید، صادرات این کشور به شدت افزایش یافت.

در هند رشد اقتصادی علیرغم خشکسالی و تاثیر منفی بر کشاورزی تقویت شد و با ۰/۷ واحد درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۴/۹ درصد رسید. استرالیا و نیوزلند نیز از رشد نسبی برخوردار بودند به طوری که رشد تولید ناخالص داخلی در سال ۲۰۰۲ برای استرالیا ۳/۸ درصد و برای نیوزیلند ۴/۲ درصد بود.

عملکرد اقتصادی کشورهای مستقل مشترک‌المنافع (CIS) ^(۱) در سال ۲۰۰۲ نسبتاً خوب و رشد اقتصادی آنها معادل ۴/۸ درصد بود. اما رشد سرمایه‌گذاری به ویژه در روسیه چندان مناسب نبود. افزایش رشد اقتصادی عمدتاً به دلیل افزایش زیاد قیمت انرژی بود. خالص صادرات انرژی کشورهای این منطقه نزدیک به ۷۵ درصد تولید ناخالص داخلی آنها است. افزایش حجم و ارزش صادرات انرژی کشورهای مذکور در سال ۲۰۰۲ به دلیل افزایش قیمت نفت و افزایش سهم این کشورها در بازار نفت بود.

شاخص‌های عمده اقتصادی کشورهای آفریقایی در سال ۲۰۰۲

(درصد تغییرات سالانه)

تورم	تولید ناخالص داخلی واقعی	
۹/۳	۳/۴	آفریقا
۱/۴	۳/۱	الجزایر
۲/۸	۴/۵	مراکش
۳/۱	۱/۹	تونس
۱۲/۲	۳/۵	صحرای آفریقا
۴/۵	۴/۳	کامرون
۳/۵	۰/۵	ساحل عاج
۱۴/۵	۴/۵	غنا
۲/۰	۱/۲	کنیا
۱۲/۹	۰/۵	نیجریه
۴/۷	۵/۹	تانزانیا
-۲/۰	۶/۶	اوگاندا
۱۰/۰	۳/۰	آفریقای جنوبی
۸/۵	۳/۳	واردکنندگان نفت
۱۲/۳	۳/۶	صادرکنندگان نفت

در سال ۲۰۰۲ رشد تولید ناخالص داخلی واقعی قاره آفریقا ۳/۴ درصد بود که نسبت به سال قبل ۰/۲ واحد درصد کاهش یافت. طی سالهای ۲۰۰۱-۰۲ آفریقا در مقابل رکود جهانی مقاومت کرد که دلیل آن بهبود موقعیت امنیتی در این قاره و ثبات اقتصاد کلان کشورهای آن قاره بود. اما در سال ۲۰۰۲ علیرغم بهبود اقتصادی و افزایش قیمت کالاهای غیرسوختی، رشد تولید ناخالص داخلی در این منطقه به دلیل شرایط بد آب و هوایی و خشکسالی و کاهش تولید محصولات کشاورزی در بسیاری از کشورهای شاخ آفریقا و آفریقای جنوبی و ساحل غربی در نیمه دوم سال با کاهش همراه بود. همچنین کاهش تولید نفت کشورهای نفتی نیز تاثیر منفی بر اقتصاد کشورهای نفتی این منطقه برجا گذاشت.

برخلاف اغلب مناطق جهان، رشد تولید ناخالص داخلی در خاورمیانه در سال ۲۰۰۲ تضعیف شد و به ۳/۹ درصد رسید که این امر به دلیل کاهش تولید نفت، عواقب حادثه یازده سپتامبر و ادامه مشکلات سیاسی و امنیتی در منطقه بود. با این حال در کشورهایی که روند اصلاحات از سرعت خوبی برخوردار بود رشد اقتصادی نیز با سرعت خوبی افزایش یافت. عدم تعادل‌های موجود در اقتصاد کلان و فشارهای مالی در برخی از کشورهای این منطقه آسیب‌پذیری این کشورها را افزایش داد.

شاخص‌های عمده اقتصادی کشورهای خاورمیانه در سال ۲۰۰۲

(درصد تغییرات سالانه)

تورم	تولید ناخالص داخلی واقعی	
۹/۲	۳/۹	خاورمیانه
۱۱/۵	۴/۴	صادرکنندگان نفت
-۰/۴	۲/۱	عربستان
۲/۰	-۰/۹	کویت
۲/۵	۲/۰	مصر
۱/۸	۴/۹	اردن

در عربستان کاهش قیمتهای نفت و کسری بودجه موقعیت مالی این کشور را در سالهای ۲۰۰۱-۰۲ تضعیف کرد به طوری که بدهی دولت در پایان سال ۲۰۰۲ نزدیک به ۹۰ درصد تولید ناخالص داخلی شد. البته افزایش قیمت در اوایل سال ۲۰۰۳ درآمد این کشور را به طور موقت افزایش داد. رشد تولید ناخالص داخلی این کشور در سالهای ۲۰۰۱ و ۲۰۰۲ به ترتیب معادل ۱/۲ و ۲/۱ درصد بود.

در مصر، علیرغم حوادث ۱۱ سپتامبر، رشد اقتصادی در اواخر سال ۲۰۰۲ مجدداً افزایش یافت و با افزایش درآمدهای توریستی تقویت شد. این رشد در سال مذکور معادل ۲ درصد بود. در بسیاری از کشورهای خاورمیانه و شمال

۱ - Commonwealth of Independent States

آفریقا چالش اصلی رشد بالای جمعیت طی دو دهه گذشته بوده که متعاقباً رشد سریع نیروی کار و مشکلات جذب نیروی کار در اقتصاد این کشورها را به بدنبال داشته است.

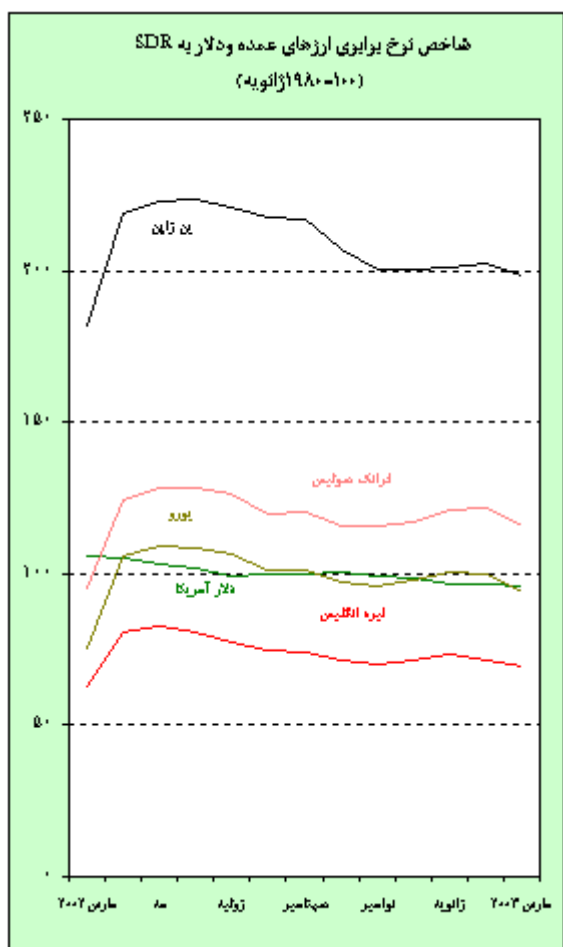
ب- تحولات بازارهای ارزی از اول آوریل سال ۲۰۰۲ میلادی تا ۳۱ مارس ۲۰۰۳ میلادی

مشخصه بارز این دوره ضعف مداوم دلار در برابر یورو بود. به طوری که هر یورو از ۰/۸۷۲۴ دلار در پایان مارس ۲۰۰۲ به ۱/۰۸۹۵ دلار در پایان مارس ۲۰۰۳ افزایش یافت. در این دوره ارزش ین ژاپن نیز در برابر دلار سیر صعودی داشت و هر دلار از ۱۳۳/۲۰ ین در پایان مارس ۲۰۰۲ به ۱۲۰/۱۵ ین در پایان ماه مارس ۲۰۰۳ کاهش یافت. دلار در برابر فرانک سوئیس و برخی از ارزهای عمده دیگر نیز در طول دوره مذکور سیر نزولی را پیمود.

از اواسط دهه ۱۹۹۰ تا اوایل سال ۲۰۰۰، افزایش واقعی و مورد انتظار بهره وری نیروی کار در آمریکا، موجب جذب حجم عظیمی از سرمایه به صورت سرمایه گذاری مستقیم و سرمایه گذاری در سهام و اوراق قرضه این کشور شد. این تحول همراه با حمایت مکرر وزیر خزانه داری آمریکا از دلار قوی، موجب افزایش مداوم ارزش دلار و متعاقباً رشد قابل ملاحظه کسری حسابجاری آمریکا گردید. از سه ماهه دوم سال ۲۰۰۰، شاخصهای قیمت سهام و قیمت اوراق قرضه شرکتهای غیر ممتاز آمریکا به تدریج رو به کاهش نهاد. سرمایه گذاران، سرمایه های خود را از سهام و اوراق قرضه شرکتهای غیر ممتاز به سوی اوراق قرضه شرکتهای ممتاز، اوراق قرضه نیمه دولتی و دولتی انتقال دادند. جریان ناخالص سرمایه به سوی آمریکا کند شد. اما خالص جریان سرمایه مستقیم و غیر مستقیم بخش خصوصی از منطقه یورو به سوی آمریکا همچنان رشد داشت. چون انتظار می رفت که کاهش های مکرر نرخهای بهره کلیدی آمریکا سرانجام موجب بهبود اقتصاد این کشور شود. به همین دلیل در سال ۲۰۰۱ حدود ۳۰/۰ درصد از ۱/۰۶ تریلیون دلار از اوراق قرضه منتشره توسط شرکتهای آمریکایی را فقط سرمایه گذاران منطقه یورو خریداری کردند. در نتیجه سیر صعودی دلار در برابر ارزهای عمده در سال ۲۰۰۱ نیز ادامه یافت. اما از آغاز سال ۲۰۰۲، دلار در برابر یورو، ین و برخی از ارزهای عمده دیگر به دلایل مختلفی نظیر ادامه رشد کسری حساب تجاری آمریکا و احتمال ترک سیاست حمایت از دلار قوی توسط وزارت خزانه داری این کشور، بی اعتمادی نسبت به بازار سهام آمریکا، تفاوت نرخهای بهره، مداخلات بانک مرکزی ژاپن در بازارهای ارزی و احتمال حمله نظامی آمریکا به عراق سیر نزولی در پیش گرفت.

متوسط نرخ برابری ارزهای جهانروا و حق برداشت مخصوص و قیمت طلا به دلار آمریکا

سه ماهه اول ۲۰۰۳	سه ماهه اول ۲۰۰۲	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۰	۱۹۹۹	۱۹۹۸	۱۹۹۷	۱۹۹۶	۱۹۹۵	
۱/۳۷	۱/۲۵	۱/۳۰	۱/۲۷	۱/۳۲	۱/۳۷	۱/۳۵	۱/۳۷	۱/۴۵	۱/۵۱	حق برداشت مخصوص به دلار
۱/۶۰	۱/۴۳	۱/۵۰	۱/۴۴	۱/۵۲	۱/۶۲	۱/۶۶	۱/۶۴	۱/۵۶	۱/۵۸	هر لیره انگلیس به دلار
۱/۳۷	۱/۶۸	۱/۵۶	۱/۶۹	۱/۶۹	۱/۵۰	۱/۴۵	۱/۴۵	۱/۲۴	۱/۱۸	هر دلار به فرانک سوئیس
ooo	ooo	ooo	۷/۳۳	۷/۱۲	۶/۱۷	۵/۹۰	۵/۸۴	۵/۱۲	۵/۵۵	هر دلار به فرانک فرانسه
ooo	ooo	ooo	۲/۱۹	۲/۱۲	۱/۸۴	۱/۷۶	۱/۷۳	۱/۵۰	۱/۴۳	هر دلار به مارک آلمان
۱۱۸/۸۲	۱۳۲/۴۶	۱۲۵/۳۹	۱۲۱/۵۳	۱۰۷/۷۷	۱۱۳/۹۱	۱۳۰/۹۱	۱۲۰/۹۹	۱۰۸/۷۸	۹۴/۰۶	هر دلار به ین ژاپن
۱/۰۷	۰/۸۸	۰/۹۴	۰/۸۹	۰/۹۲	۱/۰۷	ooo	ooo	ooo	ooo	هر یورو به دلار
۳۵۲/۱۴	۲۹۰/۱۱	۳۱۰/۰۴	۲۷۱/۰۵	۲۷۹/۱۷	۲۷۸/۸۷	۲۹۴/۱۴	۳۳۱/۱۰	۳۸۷/۸۲	۳۸۴/۱۶	هر اونس طلا به دلار

در دوران رونق اقتصادی نیمه دوم دهه ۱۹۹۰ کسری تراز تجاری آمریکا به شدت رو به افزایش نهاد و تا سال ۲۰۰۰ میلادی به دلیل بالا بودن رشد اقتصادی، جذب سرمایه های خارجی برای پوشش کسری تراز تجاری به آسانی صورت می گرفت. در سال ۲۰۰۱ نیز با وجود ضعف شدید اقتصاد آمریکا، جریان سرمایه ها به سوی آمریکا با مشکل جدی مواجه نبود.

در سال ۲۰۰۲ کاهش های مکرر نرخهای بهره کلیدی آمریکا نتوانست تاثیر مثبت قابل ملاحظه ای بر اقتصاد این کشور داشته باشد و با وجود ضعف اقتصاد آمریکا، رشد تراز تجاری آمریکا از سر گرفته شد. ادامه مشکلات بازار سهام آمریکا، احتمال ناتوانی اقتصاد این کشور را در جذب سرمایه کافی برای پوشش کسری حساب تجارت کالا و خدمات تقویت کرد. به همین دلیل از آغاز سال ۲۰۰۲ بسیاری انتظار داشتند که دولت تدابیری را برای کاهش کسری حساب تجارت کالاها و خدمات اعلام نماید. سرانجام در پنجم مارس ۲۰۰۲، دولت آمریکا بر واردات فولاد به این کشور تعرفه سنگینی وضع نمود. به همین دلیل احتمال رها کردن سیاست

حمایت از دلار قوی از سوی وزارت خزانه داری به شدت تقویت شد. احتمال وقوع این سیاست یکی از دلایل اصلی فروش دلار توسط معامله گران و سرمایه گذاران از اول آوریل ۲۰۰۲ تا اول آوریل ۲۰۰۳ بوده است. بودجه دولت آمریکا پس از آنکه چهار سال متوالی از مازاد برخوردار شده بود، در سال ۲۰۰۲ با کسری مواجه گردید. مواجه شدن مجدد دولت آمریکا با کسری بودجه، نیاز اقتصاد این کشور به جذب سرمایه های خارجی را افزایش داد. در چنین شرایطی پافشاری آشکار وزیر خزانه داری به لزوم ضعف دلار، تمایل سرمایه گذاران به خرید اوراق قرضه دولتی را کاهش داد. این امر به نوبه خود موجب افزایش نرخهای بهره دراز مدت و تشدید مشکلات اقتصادی در آمریکا شد.

افشای تخلفات در صورتهای مالی شرکتهای آمریکایی که از اکتبر سال ۲۰۰۱ شروع شده بود، در قسمت عمده ای از سال ۲۰۰۲ نیز ادامه یافت. بی اعتمادی نسبت به صورتهای مالی شرکتهای موجب فرار سرمایه ها از سهام آمریکا و کاهش رتبه اعتباری شرکتهای آمریکایی گردید. این امر نیز عامل اصلی دیگری برای فرار سرمایه ها از دلار و ضعف آن در سال ۲۰۰۲ بود.

در دوره مورد بررسی (اول آوریل ۲۰۰۲ تا ۳۱ مارس ۲۰۰۳ میلادی) به دلیل مخاطرات فراوان سرمایه گذاری بر روی سهام، تفاوت رشد اقتصادی مورد انتظار نتوانست نقش مهمی در جریان سرمایه ها به سوی آمریکا ایفا نماید. منطقه یورو در میان سه منطقه

مهم اقتصادی جهان (آمریکا، منطقه یورو و ژاپن) از بالاترین نرخ بهره برخوردار بود. در نتیجه منطقه یورو به صورت مقصد نهایی بسیاری از سرمایه ها درآمد این امر در تقویت یورو در برابر دلار در دوره مذکور نقش مهمی را ایفا نمود.

همبستگی مثبت بین نرخ برابری ارزها و نرخهای بهره (بین یورو و دلار) در سال ۲۰۰۲ به بالاترین سطح خود از زمان معرفی یورو در ژانویه سال ۱۹۹۹ به بعد رسید. نرخ بهره ژاپن در دوره مورد بررسی در سطح پایین قرار داشت. اما چون نرخ بهره آمریکا سیر نزولی را می پیمود، تفاوت نرخهای بهره آمریکا و ژاپن بتدریج به نفع ین در حال کاهش بود. این امر نیز در تقویت ین در برابر دلار بی تاثیر نبود. همچنین بالا بودن نرخهای بهره انگلیس نیز در تقویت لیره در برابر دلار موثر بود. اما نرخ بهره سوئیس تاثیری در نرخ برابری فرانک (واحد پول سوئیس) نداشت.

هدف بانک مرکزی و دولت ژاپن از مداخله در بازارهای ارزی، جلوگیری از طولانی شدن دوران رکود اقتصادی در این کشور بود. به علت بالا بودن کسری بودجه و تقریباً صفر بودن نرخهای بهره در ژاپن، دولت این کشور برای تقویت اقتصاد کشور راهی جز توسل به نرخ برابری ین نداشت. اما مداخلات مکرر بانک مرکزی ژاپن در بازارهای ارزی در جهت مهار سیر صعودی ین در برابر دلار تاثیر اندکی داشت.

محروم بودن آمریکا از حمایتهای مالی سایر کشورها درخصوص حمله قریب الوقوع خود به عراق موجب افزایش بیش از پیش کسری بودجه این کشور گردید. رشد کسری بودجه آمریکا به نوبه خود موجب افزایش فشارهای تورمی، افزایش نرخهای بهره و کندتر شدن روند رو به بهبود اقتصاد این کشور شد. کندی روند رو به بهبود اقتصاد نیز در روند جلب سرمایه های خارجی به این کشور خلل وارد نمود. این در حالی بود که اقتصاد آمریکا برای پوشش کسری حسابجاری خود می بایست بطور خالص روزانه حدود یک میلیارد دلار سرمایه خارجی جذب می نمود. عدم توانایی در جذب این مبلغ سرمایه می توانست به سقوط دلار طی مدت کوتاهی منجر گردد. به دلایل فوق، حمله نظامی آمریکا به عراق، یکی از علل مهم فرار سرمایه ها از دلار و ضعف این ارز در دوره مورد بررسی بود.

لیره انگلیس در دوره مورد بررسی به دلیل بالا بودن نرخهای بهره و رشد شدید اقتصادی در این کشور، به شدت در برابر دلار افزایش یافت. بطوریکه هر لیره از ۱/۴۳ دلار در ژانویه ۲۰۰۲ به ۱/۶۵۰۹ دلار در پایان ژانویه سال ۲۰۰۳ رسید. اما لیره در دوره مذکور، در برابر یورو اندکی کاهش یافت. علت این امر سیر صعودی شدید یورو در برابر سایر ارزها و ناچیز بودن تفاوت نرخهای بهره انگلیس با نرخهای بهره منطقه یورو بود. البته کاهش غیر متظره نرخهای بهره انگلیس در فوریه ۲۰۰۳ سبب کاهش ارزش لیره در برابر اکثر ارزهای عمده از جمله دلار گردید. بطوریکه هر لیره در پایان ماه فوریه سال ۲۰۰۳ به ۱/۵۸۲۸ دلار و در پایان ماه مارس همان سال به ۱/۵۷۹۷ دلار کاهش یافت.

در سوئد نیز در نیمه اول سال ۲۰۰۲ سیاست انقباضی پولی و رشد شدید اقتصادی سبب شد تا نرخهای بهره این کشور حتی بر نرخهای بهره انگلیس هم فزونی یابد. در نتیجه هر دلار از ۱۰/۳۳۷۵ کرون در پایان سال ۲۰۰۲ به ۸/۵۰۵۰ کرون در پایان ماه مارس ۲۰۰۳ کاهش یافت.

در دوره مورد بررسی دلار استرالیا، دلار زلاندنو و دلار کانادا نیز به دلیل بالا بودن بازده سرمایه گذاری و افزایش قیمت مواد اولیه تقویت شدند.

در دوره مورد بررسی به علت اینکه نرخ بهره کوتاه مدت نروژ از نرخ بهره تمام کشورهای صنعتی و حتی از نرخهای بهره بازارهای نوظهور نیز بالاتر بود، سوداگران و سایر سرمایه گذاران در دوره مذکور اقدام به استقراض یورو با نرخ بهره پایین و تبدیل آن به کرون نروژ و سرمایه گذاری در این ارز با نرخ بهره بالاتری کردند. به همین دلیل در طول سال ۲۰۰۲ کرون نروژ در برابر یورو ۱۱/۰ درصد و در برابر دلار ۲۹/۰ درصد افزایش یافت. در ژانویه سال ۲۰۰۳ ارزش کرون نروژ به نقطه اوج خود رسید. اما بعداً به دلیل کاهش نرخ بهره توسط بانک مرکزی نروژ، کرون این کشور نیز سیر نزولی در پیش گرفت.

متوسط نرخ برابری ارزها در سایر کشورهای صنعتی

سال	۱۹۹۹	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲	سال ۲۰۰۲				سه ماهه اول ۲۰۰۳
					سه ماهه اول	سه ماهه دوم	سه ماهه سوم	سه ماهه چهارم	
هر دلار به کرون سوئد	۸/۲۶۲۴	۹/۱۶۲۲	۱۰/۳۲۹۱	۹/۳۷۷۱	۱۰/۴۴۶۶	۹/۹۸۱۱	۹/۳۸۵۶	۹/۱۳۵۲	۸/۵۵۲۳
هر دلار به فرانک سوئیس	۱/۵۰۲۲	۱/۶۸۸۸	۱/۶۸۷۶	۱/۵۵۸۶	۱/۶۸۰۶	۱/۵۹۴۳	۱/۴۸۸۶	۱/۴۷۰۹	۱/۳۶۶۷
هر دلار به کرون نروژ	۷/۷۹۹۲	۸/۸۰۱۸	۸/۹۹۱۷	۷/۹۸۳۸	۸/۹۰۹۵	۸/۱۸۳۵	۷/۵۲۳۷	۶/۹۶۵۷	۷/۳۲۲۵
هر دلار به دلار کانادا	۱/۴۸۵۷	۱/۴۸۵۱	۱/۵۴۸۸	۱/۵۶۹۳	۱/۵۹۴۴	۱/۵۵۴۲	۱/۵۶۳۲	۱/۵۶۵۴	۱/۵۰۹۸
هر دلار استرالیا به دلار	۰/۶۴۵۳	۰/۵۸۲۳	۰/۵۱۰۶	۰/۵۶۶۲	۰/۵۱۸۱	۰/۵۵۱۶	۰/۵۴۷۸	۰/۵۵۸۱	۰/۵۹۲۹
هر دلار زلاندنو به دلار	۰/۵۲۹۵	۰/۴۵۷۴	۰/۴۲۰۶	۰/۴۶۴۲	۰/۴۲۵۱	۰/۴۶۴۳	۰/۴۷۱۹	۰/۴۹۵۶	۰/۵۴۹۵

در دوره مورد بررسی بین نرخ برابری فرانک سوئیس و تفاوت نرخهای بهره این کشور با نرخهای بهره سایر کشورها، رابطه مستقیمی وجود نداشت. با وجودیکه نرخ بهره سوئیس در سطح پایین تری نسبت به نرخهای بهره آمریکا و منطقه یورو قرار داشت و با وجود ضعف اقتصاد سوئیس، در این دوره فرانک در برابر یورو و دلار سیر صعودی را پیمود. احتمال حمله نظامی آمریکا به عراق و ادامه درگیریها در فلسطین اشغالی، فرانک سوئیس را بصورت بهترین گزینه برای سرمایه گذاری درآورد. این در حالی بود که سوئیس یک کشور کاملاً بیطرف و حسابجاری آن نیز از مازاد عظیم برخوردار بود. افزایش ارزش فرانک سوئیس مشکلات زیادی را در اقتصاد ضعیف این کشور بوجود آورد. البته مقامات این کشور طی دوره مورد بررسی بارها مخالفت خود را با ترقی فرانک اعلام کرده بودند.

در دوره مورد بررسی چشم انداز اقتصاد جهانی، عوامل متعدد داخلی و تمایل سرمایه گذاران به کسب بازده بالاتر، در نوسانات نرخ برابری ارزها در بازارهای نوظهور تاثیر گذار بودند. اما عامل مهم و تاثیرگذار در نرخ برابری ارز بازارهای نوظهور عوامل داخلی بود. بروز مشکلات اقتصادی و ناآرامیهای سیاسی موجب کاهش ارزش پول در برخی از کشورهای بازارهای نوظهور شد. ارزش رئال برزیل در ماههای نزدیک به انتخابات اکتبر ۲۰۰۲ ریاست جمهوری این کشور، سیر نزولی داشت. در ونزوئلا، بولیوار (واحد پول این کشور) در اوایل سال ۲۰۰۲ به حالت شناور درآمد. بعداً در همان سال افزایش تنشهای سیاسی و اعتصابات کارگری موجب تضعیف بیشتر بولیوار شد و سرانجام دولت اقدام به کنترل نرخ ارز کرد. پس از کاهش ارزش پول آرژانتین، بحران مالی سبب شد تا مسئولین اروگوئه ارزش پول این کشور را رسماً کاهش دهند. علاوه بر عوامل داخلی و منطقه‌ای، وجود ابهام در دورنمای اقتصادی آمریکا و جهان نیز بر نرخ برابری ارزها در بازارهای نوظهور تاثیر گذاشت. برای مثال ارزش پزوی مکزیک از اوایل سال ۲۰۰۲ رو به کاهش نهاد و به پایین ترین سطح تاریخی خود در مارس ۲۰۰۳ رسید. علت این امر تاخیر در بهبود اقتصاد آمریکا و تاثیر منفی آن بر صادرات و اقتصاد مکزیک بود. وجود ابهامات درخصوص دورنمای اقتصادی جهان بر ارزش پزوی شیلی نیز تاثیر منفی گذاشت.

اما پول کشورهای آسیایی عموماً در برابر دلار ثبات داشتند و یا تقویت شدند. این امر تا حدودی ناشی از عملکرد خوب اقتصاد منطقه بود. تحولات نرخ برابری دلار به یکنواختی در این میان داشت. برخی از ارزها، مخصوصاً یوان (واحد پول چین) و تا حدودی روپیه هند، کاملاً از دلار آمریکا پیروی می کردند. انباشته کردن حجم قابل ملاحظه‌ای ذخایر ارزی در چین ظاهراً با سیاست مقاومت در برابر ترقی ارزش پول داخلی مطابقت داشت. کاهش نرخ موثر یوان به همراه دلار آمریکا، موجب نگرانی در کشورهای رقیب چین در بازار صادرات شد.

ج - تحولات بازار طلا در سال ۲۰۰۲ میلادی

در طول سال ۲۰۰۲ میلادی، قیمت طلا سیر صعودی داشت. در این سال قیمت هر اونس طلا به نرخهای آخر وقت بازار لندن در محدوده ۳۴۹/۲۵-۲۷۸/۲۰ دلار در نوسان بود. در سال ۲۰۰۲ چند عامل مهم در ترقی قیمت طلا موثر بودند که عبارتند از:

۱- پایین بودن نرخهای بهره کلیدی آمریکا: نرخهای بهره کلیدی آمریکا در طول سال ۲۰۰۱ میلادی در یازده نوبت کاهش داده شد. بطوریکه نرخ بهره کلیدی وجوه فدرال از ۶/۰ درصد در آغاز سال ۲۰۰۱ به ۱/۷۵ درصد در آغاز سال ۲۰۰۲ کاهش یافت. سپس در ششم نوامبر سال ۲۰۰۲ نرخ بهره کلیدی وجوه فدرال با ۰/۵ واحد درصد کاهش به ۱/۲۵ درصد رسید. به این ترتیب نرخهای بهره‌های کلیدی در سال ۲۰۰۲ در سطح بسیار پایینی قرار گرفت. در سال ۲۰۰۲ پایین بودن نرخهای بهره کلیدی آمریکا، جاذبه سرمایه‌گذاری را در دلار کاهش و جاذبه سرمایه‌گذاری را در طلا افزایش داد. این امر یک عامل مهم در ترقی قیمت طلا در طول سال ۲۰۰۲ میلادی بود.

۲- احتمال اعمال سقفی برای سپرده‌های بانکی تحت پوشش بیمه در ژاپن: دولت ژاپن در دسامبر سال ۱۹۹۹ تصمیم گرفته بود که از اوایل آوریل سال ۲۰۰۲، سپرده سپرده‌گذاران نزد بانکهای این کشور را فقط تا سقف ۱۰/۰ میلیون ین (معادل ۷۴۶۹۰ دلار) بیمه نماید. این در حالی بود که تا قبل از آوریل سال ۲۰۰۲ کل سپرده سپرده‌گذاران تحت پوشش بیمه دولتی قرار داشت. با توجه به وضعیت نامساعد مالی بانکهای ژاپنی، بسیاری از سپرده‌گذاران، سپرده‌گذاری نزد بانکها را بیش از میزان تحت پوشش بیمه بسیار خطرناک می‌دانستند. به همین دلیل از چند ماه قبل از اول آوریل، پس‌اندازکنندگان ژاپنی، شروع به تبدیل قسمتی از سپرده‌های ینی خود به طلا کردند. این مسئله سبب افزایش شدید تقاضا برای طلا از سوی مصرف‌کنندگان ژاپنی و افزایش قیمت آن در سه ماهه اول سال ۲۰۰۲ شد.

بعداً دولت ژاپن تصمیم گرفت اعمال سقف برای بیمه دولتی سپرده‌های بانکی را تا آوریل ۲۰۰۵ به تعویق اندازد. از سوی دیگر دولت از طریق اقداماتی نظیر خرید سهام تحت تملک بانکها تا حدودی از بحرانی تر شدن وضعیت مالی بانکهای ژاپنی جلوگیری کرد. به این ترتیب از سه ماهه دوم، بار دیگر خرید طلا توسط ژاپنها رو به کاهش نهاد و عامل موقتی ترقی قیمت طلا خشی گردید.

تقاضا برای طلا در ژاپن

سال	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲		
			سه ماهه اول	سه ماهه دوم	سه ماهه سوم
حجم تقاضا به تن	۱۰۵/۱	۱۱۳/۹	۲۳/۴	۲۱/۲	۳۶/۸
			۳۲/۵	۵۷/۲	۲۹/۷
					۲۸/۷

۳- خرید طلا توسط تولیدکنندگان: خرید طلا توسط تولیدکنندگان از سال ۲۰۰۰ شروع شد. اما در سال ۲۰۰۲ خرید شرکت نورماندی^(۱) توسط نیومنت^(۲) و تصمیم آنگلوگلد^(۳) به کاهش حجم قراردادهای پیش‌فروش خود، سرعت خرید طلا توسط تولیدکنندگان را به شدت افزایش داد. از سپتامبر سال ۲۰۰۱ نیومنت (شرکت آمریکایی تولیدکننده طلا)، اقداماتی برای خرید شرکت نورماندی (شرکت استرالیایی تولیدکننده طلا) شروع کرده بود. سرانجام نیومنت در ۱۳ فوریه ۲۰۰۲، بر رقیب خود آنگلوگلد پیروز شد و شرکت نورماندی و سهام سهامداران اصلی آن (فرانکو نوادای کانادایی) را خریداری کرد. به این ترتیب نیومنت به بزرگترین تولیدکننده طلا در جهان تبدیل شد. نورماندی حدود ۸/۰ میلیون اونس (بیش از ۲۵۰ تن) از تولیدات طلای خود را در بازار پیش فروش کرده بود. نیومنت

۱- Normandy

۲- Newmont

۳- Anglogold

در اوایل ژانویه ۲۰۰۲ اعلام کرده بود که در صورت خرید نرمندی، اقدام به خرید طلا از بازار جهت بازپرداخت بدهیهای طلای آن خواهد کرد. در واقع سه شرکت تولیدکننده طلا، تبدیل به بزرگترین شرکت تولید کننده طلای جهان شد که نه تنها اقدام به پیش فروش طلا نکرد، بلکه اقدام به خرید طلا برای لغو قراردادهای پیش فروش طلا کرد. از سوی دیگر شرکت آنگلوگلد (تولید کننده طلا) آفریقای جنوبی نیز در روز چهارم فوریه ۲۰۰۲ اعلام کرد که حجم قراردادهای پیش فروش طلا را از ۱۶/۰ میلیون اونس در سال ۲۰۰۲ به حدود ۱۰/۰ میلیون اونس در سال ۲۰۰۳ کاهش خواهد داد. این شرکت در سه ماهه چهارم سال ۲۰۰۱ نیز تعهدات خود در بازار طلا را ۱/۷ میلیون اونس کاهش داد. تولید سالانه طلا توسط آنگلوگلد حدود ۶/۹۸ میلیون اونس بود. چنین تحولاتی در بازار طلا سبب شد تا شرکتهای تولید کننده طلا در سال ۲۰۰۲ حدود ۳۵۲ تن طلا از بازار خریداری کنند. این در حالی بود که شرکتهای مذکور در سال ۱۹۹۹ فقط ۱۰ تن و در سال ۲۰۰۱ حدود ۱۷۲ تن طلا از بازار خریداری کرده بودند. افزایش شدید خرید طلا توسط تولیدکنندگان یکی دیگر از عوامل ترقی قیمت طلا در طول سال ۲۰۰۲ بود.

۴- **رسوایی مالی شرکتهای آمریکایی:** رسوایی های مالی شرکت های آمریکایی نیز یکی دیگر از عوامل تقویت کننده قیمت طلا در نیمه اول سال ۲۰۰۲ بود. این رسوایی ها از اواخر سال ۲۰۰۱ در شرکت انرون برملا شد و موجب ورشکستگی این شرکت در دوم دسامبر همان سال گردید. به طوریکه مدیر انرون^(۱) از اکتبر سال ۱۹۹۸ تا نوامبر ۲۰۰۱ حدود ۱۰۱۰ میلیون دلار از سهام خود در این شرکت را فروخت. افشای این رسوایی در انرون، افشای رسوایی های مشابه دیگری را در سایر شرکتهای آمریکایی از جمله ورلد کام^(۲) در پی داشت. در ۲۵ ژوئن ۲۰۰۲ اعلام شد که درآمد شرکت ورلد کام در سال ۲۰۰۱ و سه ماهه اول ۲۰۰۲، مجموعاً ۳/۸ میلیارد دلار بیش از درآمد واقعی آن بود. البته مسئله رسواییهای مالی پس از وضع مقررات جدید توسط کمیسیون اوراق بهادار و ارز^(۳) در اواسط سال کاملاً برطرف شد. با این حال این رسواییها موجب فرار سرمایه ها از سهام در آمریکا به سوی برخی از داراییهای مالی دیگر از جمله طلا گردید.

۵- **تنش های سیاسی:** ادامه درگیری بین فلسطینی ها و رژیم صهیونیستی، احتمال حمله نظامی آمریکا به عراق و تنش در مرز هند و پاکستان از عوامل دیگر تقویت قیمت طلا در طول سال ۲۰۰۲ بود. پس از حملات انتحاری ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱ به مراکز نظامی و اقتصادی آمریکا، دوران افسانه آسیب ناپذیری نظامی و اقتصادی این کشور به پایان رسید و این امر به همراه رشد مداوم کسری حسابجاری آمریکا سبب شد تا طلا دوباره به عنوان بهترین گزینه سرمایه گذاری به هنگام بروز بحران های نظامی، سیاسی و اقتصادی درآید.

۶- **ضعف دلار آمریکا:** یکی دیگر از عوامل مهم ترقی قیمت طلا در طول سال ۲۰۰۲، کاهش ارزش دلار در برابر یورو، ین و سایر ارزهای عمده بود. نگرانی از ادامه رشد کسری حسابجاری آمریکا، احتمال رها کردن سیاست حمایت از دلار قوی، بی اعتمادی نسبت به بازار سهام آمریکا و احتمال حمله نظامی این کشور به عراق از علل عمده ضعف دلار در طول سال ۲۰۰۲ بودند.

د- تحولات و رویدادهای صندوق بین المللی پول در سال مالی ۲۰۰۲

در سال مالی ۲۰۰۲ کل تعهدات مالی صندوق بین المللی پول از ۱۳/۱ میلیارد SDR^(۴) در سال ۲۰۰۱ به ۳۹/۴ میلیارد SDR افزایش یافت. در این سال صندوق مذکور ۹ قرارداد احتیاطی^(۱) جدید را به ارزش ۲۶/۷ میلیارد SDR پذیرفت و تعهدات قبلی خود نسبت به آرژانتین و ترکیه را تحت قرارداد احتیاطی، به میزان ۱۲/۷ میلیارد SDR افزایش داد.

۱ - Enron

۲ - World Com

۳ - Security and Exchange Commission

۴ - Special Drawing Rights (SDR)

در این سال هیچ تعهدی تحت ترتیبات گسترده (EFF)^(۲) پذیرفته نشد. بیشترین تعهدات صندوق طی سال مذکور مربوط به ترتیبات جدید قرارداد احتیاطی بود که به ترکیه و برزیل تعلق گرفت که شامل تامین مالی کوتاه مدت تحت ترتیبات SRF^(۳) نیز می‌شد. در سپتامبر ۲۰۰۱، قرارداد احتیاطی به ارزش ۱۲/۱ میلیارد SDR (۱۰ میلیارد آن تحت SRF بود) برای حمایت از برنامه اقتصادی و مالی دولت تا دسامبر ۲۰۰۲ به برزیل تعلق گرفت. در فوریه ۲۰۰۲ صندوق یک قرارداد احتیاطی سه ساله به ارزش ۱۲/۸ میلیارد SDR برای حمایت از برنامه اقتصادی ترکیه تنظیم کرد که جایگزین قرارداد دسامبر ۱۹۹۹ شد.

افزایش حجم تعهدات مالی صندوق در این سال بیشتر جنبه احتیاطی داشت به طوریکه استقراض کنندگان تمایل اندکی برای برداشت از تعهدات صندوق داشتند و تنها در ۱۶ مورد از ۳۴ مورد، ترتیبات گسترده و احتیاطی برداشت شد.

در این سال صندوق هیچ تعهدی در قالب تسهیلات کمک فوری^(۴)، تسهیلات تامین مالی جبرانی (CFF)^(۵) و خطوط اعتباری احتیاطی (CCLs)^(۶) نپذیرفت.

طی این سال مالی ۲۹/۱ میلیارد SDR از وامهای IMF از محل حساب منابع عمومی تامین شد. بازپرداخت وامهای صندوق در این سال ۱۹/۲ میلیارد SDR بود که از این میان سهم برزیل ۳/۳ میلیارد، کره ۱/۹ میلیارد و ترکیه ۴/۵ میلیارد SDR بود. در این سال مجموع اعتبارات خارج از صندوق ۵۲/۱ میلیارد SDR بود که ۹/۹ میلیارد بیشتر از سال گذشته بود اما نسبت به اوج اعتبارات در بحرانهای مالی طی سالیان اخیر ۸/۵ میلیارد کمتر بود.

تا پایان آوریل ۲۰۰۲ صندوق بین المللی پول ۱/۶ میلیارد SDR کمک بلاعوض به ۲۷ کشورهای فقیر بسیار بدهکار^(۷) HIPC پرداخت کرد. کل منابع اختصاص یافته تحت PRGF- HIPC TRUST^(۸) و PRGF TRUST در حدود ۷/۵ میلیارد SDR برآورد می شود.

۱- Stand by Arrangement (SBA)

ترتیباتی که به موجب آن یک کشور عضو می تواند طی دوره ای معین تا مبلغی معین طبق شرایط مورد توافق از حساب منابع عمومی برداشت کند.

۲- Extended Fund Facility (EFF)

این تسهیلات برای حمایت از برنامه های اقتصادی بلندمدت (عموماً سه ساله) برای رفع مشکلات ترازپرداختهای خارجی که به دلیل مشکلات ساختاری و کلان اقتصادی به وجود آمده اند در نظر گرفته شده است.

۳ - Supplemental Reserve Facility (SRF)

این تسهیلات برای کمک مالی به کشورهای عضوی است که به یکباره در اثر سلب اعتماد به بازار و خروج سرمایه از کشور با مشکلات استثنایی در ترازپرداختها مواجه می شوند.

۴ -Emergency Assistance

این تسهیلات مالی برای اعضای در نظر گرفته می شود که با مشکلات ترازپرداختها به دلیل بلایای طبیعی روبرو شده اند.

۵ -Compensatory Financing Facility (CFF)

این تسهیلات برای پوشش کاهش درآمدهای صادراتی و افزایش هزینه های وارداتی که خارج از کنترل کشورها می باشد در نظر گرفته شده است.

۶ -Contingent Credit Lines (CCLs)

برای جلوگیری از خسارت بحرانهای مالی و کمک به مدیریت صحیح بحرانها می باشد.

۷ - Heavily Indebted Poor Countries (HIPC)

۸- شامل کمک های بلاعوض یا وام به اعضای نیازمند برای کمک به کاهش بدهی های خارجی کشورهای در حال توسعه با درآمد پایین عضو صندوق می باشد.

فصل دوم

خلاصه رویدادهای اقتصادی ایران

اقتصاد ایران در سومین سال برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی از شرایط پایدار و باثباتی برخوردار بود. مجموعه اقدامات و سیاستهای اجرایی دولت که در سه سال اول برنامه به مورد اجرا گذاشته شد، نتایج ارزشمندی را در زمینه کنترل تورم، تامین مالی رشد تولید و سرمایه‌گذاری، افزایش اشتغال و افزایش منابع ارزی به همراه داشت. عمده‌ترین سیاستهای اقتصادی اتخاذ شده در سال ۱۳۸۱، اجرای طرح یکسان سازی نرخ ارز، ایجاد بازار بین بانکی ارز، ادامه سیاستهای آزاد سازی در جهت تبدیل پذیری پول ملی در حساب جاری ترازپرداختها و ایجاد شفافیت بیشتر در بودجه دولت بویژه در زمینه پرداخت یارانه‌ها بود. در زمینه اشتغال، برنامه ریزی‌ها در جهت تامین منابع مالی مورد نیاز طرحهای سرمایه گذاری و اشتغال را از طریق مکانیزم پیش بینی شده در ماده ۵۶ قانون برنامه سوم و ارائه تسهیلات قرض الحسنه به واحدهای فعال موجود برای ایجاد اشتغال بیشتر، اعطای تسهیلات ارزی به تولید کنندگان و سرمایه گذاران از طریق حساب ذخیره ارزی صورت پذیرفت.

در سال مورد گزارش روند ملایم افزایش قیمت نفت که در پی همگرایی تصمیمات کشورهای صادر کننده نفت تداوم یافته بود، همراه با اجرای سیاستهای مذکور موجب گردید تا علی‌رغم رکود نسبی حاکم بر اقتصاد جهان و تحولات نامساعد بین‌المللی، بویژه مناقشات سیاسی در خلیج فارس و احتمال حمله آمریکا به عراق و همچنین پاره ای از محدودیتهای داخلی ناشی از مشکلات ساختاری واحدهای تولیدی و خدماتی، اقتصاد ایران در مسیر رشد مثبت و متعادل بلندمدت خود از لحاظ تولید و سرمایه گذاری قرارداشته باشد. همچنین ثبات نسبی بازار مالی داخلی و پایداری و توازن بخش خارجی که عمدتاً ناشی از سیاستهای مناسب اقتصادی و افزایش قیمت جهانی نفت بود، نقش عمده ای در ایجاد فضای مناسب برای رشد اقتصادی کشور ایفا کرد.

در سال مورد بررسی تصویب و اجرای قانون سرمایه گذاری خارجی، حذف پیمان سپاری برای صدور کالا، کاهش هزینه‌های عملیاتی تجارت خارجی، اعطاء یارانه های صادراتی از جمله سیاستها و اقدامات راهبردی در جهت بهبود تجارت خارجی به شمار می‌رود. همچنین تصویب قانون جدید مالیات ها و لایحه جمع عوارض از جمله اقدامات مهم دیگر در زمینه بستر سازی و تدوین چارچوبهای قانونی بود که علاوه بر شفاف‌سازی، ابزار سیاستی مهمی برای حمایت از واحدهای تولیدی داخلی در چارچوب تغییر و تعدیل در سود بازرگانی می باشد. همچنین، در این سال برای اولین بار، اوراق قرضه ارزی ایران طی دو مرحله در بازارهای بین المللی منتشر شد و با شرایط مناسبی به فروش رسید.

در سال ۱۳۸۱ در راستای آزاد سازی بازار مالی، مجوز فعالیت بیمه های خصوصی صادر گردید. در این سال انتشار اوراق مشارکت جهت تامین مالی طرحهای مختلف عمرانی گسترش یافت، بطوریکه دولت برای اجرای چندین طرح بزرگ مانند طرح

نیشکر خوزستان، ایران خودرو و پروژه های آب و برق، اوراق مشارکت منتشر کرد. انتشار اوراق مشارکت ابزار مناسبی است که علاوه بر امکان تامین مالی طرحهای تولیدی و صنعتی، نیاز واحدهای تولیدی به منابع بانکی را نیز کاهش می دهد.

مجموعه اقدامات و سیاستهای بعمل آمده مذکور سبب گردید تا تحولات مثبت و قابل ملاحظه‌ای در بخشهای مختلف اقتصادی شامل خدمات، کشاورزی، صنایع و معادن و نفت بوجود آید به طوری که رشد تولید ناخالص داخلی در سال ۱۳۸۱ از ۷/۵ درصد رشد نسبت به سال قبل برخوردار شد. این میزان رشد در مقایسه با عملکرد دو دهه گذشته قابل توجه و از میانگین رشد هدفگذاری شده در برنامه سوم توسعه (۶ درصد) فراتر می باشد. بخشی از این افزایش تولید به ظرفیت سازی اقتصاد در قالب تشکیل سرمایه ثابت ناخالص داخلی شامل ماشین آلات و ساختمان انجامید و موجب شد تا تشکیل سرمایه ثابت ناخالص داخلی در این سال نسبت به سال قبل معادل ۱۱/۸ درصد رشد نماید. از سوی دیگر رشد درآمد ملی در مقایسه با رشد نسبتاً ثابت جمعیت کشور سبب گردید تا در سال ۱۳۸۱ درآمد سرانه کشور به قیمتهای جاری و ثابت سال ۱۳۷۶ به ترتیب به ۱۲۰۱۰ و ۴۸۱۶ هزار ریال برسد.

در سال ۱۳۸۱ ادامه سیاستهای حمایتی دولت در بخش کشاورزی در قالب توزیع نهاده های تولید به قیمت حمایتی، خرید تضمینی محصولات اساسی کشاورزی و پرداخت تسهیلات بانکی با نرخهای ترجیحی همراه با افزایش حجم کل بارندگی در کشور موجب گسترش سطح زیر کشت و رشد عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی گردید. در نتیجه تولید غلات (گندم، جو و برنج) نسبت به سال زراعی قبل ۳۲/۸ درصد افزایش نشان داد. بخش تولیدات دامی و شیلات نیز با رشد همراه بود. در سال مورد بررسی با افزایش قیمت تضمینی خرید گندم به میزان ۲۳/۸ درصد میزان خرید آن از کشاورزان توسط دولت به ۸/۸ میلیون تن رسید که نسبت به سال قبل از آن معادل ۸۳/۳ درصد رشد نشان می دهد.

در سال ۱۳۸۱ در چارچوب مصوبات اوپک جهت تنظیم بازار و تثبیت بهای نفت، تولید نفت خام ایران با ۸/۵ درصد کاهش به ۳/۴ میلیون بشکه در روز (در حد سهمیه تولید تعیین شده از سوی اوپک) رسید. در این سال صادرات نفت خام ایران با ۸/۵ درصد کاهش به ۲/۰ میلیون بشکه در روز و صادرات فرآورده های نفتی با ۲۳/۴ درصد رشد به ۲۶۹ هزار بشکه در روز رسید. در سال مذکور تولید گاز طبیعی کشور (بدون احتساب گاز تزریقی به چاههای نفت) نیز نسبت به سال قبل ۱۱/۱ درصد افزایش نشان می دهد. در این سال تولید برق کشور با رشدی معادل ۹/۳ درصد به ۱۴۲/۱ میلیارد کیلووات ساعت و مصرف برق کشور نیز با ۸/۱ درصد افزایش به ۱۰۵/۱ میلیارد کیلووات ساعت رسید.

علیرغم پاره‌ای مشکلات ساختاری در بخش صنعت، ارزش افزوده در بخشهای صنعت و معدن در سال ۱۳۸۱ به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶، به ترتیب معادل ۱۱/۰ و ۱۲/۰ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافت که در مقایسه با اهداف برنامه برای این سال به مراتب در سطح بالاتری قرار دارد. در این سال تامین نیازهای ارزی و ریالی واحدهای تولیدی از طریق تسهیلات ارزی، امهال بدهی معوقه تعدادی از واحدهای تولیدی در قالب مصوبات کمیسیون اصل ۱۳۸ قانون اساسی و سایر اقدامات اصلاحی شرایط نسبتاً مناسبی برای توسعه فعالیتهای صنعتی و افزایش سرمایه گذاری بخش خصوصی فراهم نمود. به طوری که شاخص تولید کارگاههای بزرگ صنعتی کشور طی این سال در مقایسه با سال قبل ۱۸/۰ درصد رشد داشت و تولید اغلب کالاهای صنعتی با افزایش همراه بود. طبق آمار پروانه های بهره برداری صادر شده توسط وزارت صنایع و معادن، حجم سرمایه گذاری صورت گرفته برای طرحهای جدید صنعتی که به بهره برداری رسیده اند به میزان ۳۸/۷ درصد نسبت به سال قبل افزایش نشان می دهد. همچنین تعداد، میزان سرمایه گذاری و اشتغال جوازهای تاسیس صادر شده نیز از رشدهای قابل ملاحظه‌ای برخوردار بود.

در سال ۱۳۸۱ فعالیت در بخش ساختمان با رونق مطلوبی همراه بود، به گونه ای که رشد ۱۷/۴ درصدی ارزش افزوده آن در مقایسه با هدف سومین سال برنامه سوم به میزان ۹/۶ درصد، در سطح بالاتری قرار داشت. با افزایش حجم تسهیلات اعطایی شبکه بانکی و موسسات اعتباری به بخش ساختمان و مسکن مانده تسهیلات اعطایی به تفکیک "ساختمان" و "مسکن" غیردولتی در پایان سال ۱۳۸۱ نسبت به مقطع مشابه سال قبل به ترتیب معادل ۴۷/۷ و ۳۱/۷ درصد رشد قابل ملاحظه نشان دادند. در نتیجه بخش خصوصی در این سال علاوه بر تکمیل ۱۹۷ هزار دستگاه ساختمان نیمه تمام با زیربنای ۵۸ میلیون متر مربع، ساخت ۱۷۳/۸ هزار دستگاه ساختمان جدید با زیربنای ۶۴/۹ میلیون مترمربع را در مناطق شهری آغاز نمود. در سال مذکور تعداد واحدهای مسکونی تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری به ۴۴۶ هزار واحد رسید که نسبت به سال قبل ۲۰/۳ درصد افزایش نشان می‌دهد.

رشد قابل توجه سرمایه‌گذاری بویژه سرمایه گذاری بخش خصوصی و همچنین تسهیلات اعطایی بانکیها از منابع قرض‌الحسنه و وجوه اداره شده جهت ایجاد اشتغال به کاهش نرخ بیکاری در سال ۱۳۸۱ کمک موثری کرد. بر اساس آمار مرکز آمار ایران، نرخ بیکاری کل کشور از ۱۴/۷ درصد در بهمن ماه سال ۱۳۸۰ با ۲/۵ واحد درصد کاهش به ۱۲/۲ درصد در بهمن ماه سال ۱۳۸۱ تنزل یافت. نرخ بیکاری در مناطق شهری و روستایی در بهمن ماه سال ۱۳۸۱ نیز به ترتیب معادل ۱۳/۱ و ۱۱/۱ درصد بود که در مقایسه با نرخهای مذکور برای مقطع مشابه سال ۱۳۸۰ بیانگر کاهش نرخ بیکاری در مناطق مذکور می‌باشد.

در سال ۱۳۸۱ در راستای ایجاد شفافیت بیشتر و قابلیت مقایسه بهتر، قانون بودجه کشور منطبق با آخرین استانداردهای بین‌المللی و بر اساس دستورالعمل جدید نظام آمارهای مالی دولت تهیه و تنظیم گردید. اقدام دیگر در تنظیم بودجه سال مذکور، لحاظ ساختن یکسان سازی نرخ ارز در ارقام بودجه ای بود که در جهت شفافیت بیشتر این اقلام بویژه یارانه ها و همچنین رفع موانع و مشکلات نظام ارزی چند نرخي صورت گرفت. از ابتدای سال مورد بررسی نیز قانون جدید مالیاتهای مستقیم به اجرا گذارده شد و در راستای ماده ۵۹ قانون برنامه سوم توسعه، تشکیلات جدید سازمان امور مالیاتی کشور سازماندهی و مستقر شد. بدین ترتیب بودجه سال ۱۳۸۱ همانند دو سال قبل از آن در چارچوب برنامه سوم و بدون استقراض از سیستم بانکی تهیه و تنظیم گردید. بر اساس قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور، درآمدها شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای بودجه عمومی دولت (به استثنای درآمدهای اختصاصی) و پرداخت های هزینه ای (به استثنای پرداخت های اختصاصی) به ترتیب معادل ۸۲۶۶۹/۹ و ۱۵۵۶۳۵ میلیارد ریال بود. در نتیجه تراز عملیاتی مصوب با ۷۲۹۶۵/۲ میلیارد ریال کسری مواجه بود. همچنین، دریافتی ها و پرداختی های مصوب از محل واگذاری و تملک داراییهای سرمایه ای (بدون دریافتها و پرداخت های اختصاصی) در سال مورد بررسی نیز به ترتیب ۱۰۲۵۵۸/۱ و ۵۴۹۸۷/۱ میلیارد ریال بود. بدین ترتیب، مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری داراییهای سرمایه ای بودجه بیانگر کمبود درآمدها و دریافتی های حاصل از واگذاری داراییهای سرمایه ای به میزان ۲۵۳۹۴/۲ میلیارد ریال نسبت به مجموع پرداخت های هزینه ای و پرداخت بابت تملک داراییهای سرمایه ای بود که در بودجه مصوب پیش بینی گردید کمبود مذکور از محل خالص واگذاری داراییهای مالی تامین شود.

بر اساس ارقام عملکرد بودجه سال ۱۳۸۱، در سال مذکور درآمدهای دولت شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای دولت (بدون احتساب درآمدهای اختصاصی) به رقمی در حدود ۶۲۱۰۸/۶ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم بودجه مصوب سال، معادل ۷۵/۱ درصد تحقق داشت و در مقایسه با رقم مشابه سال قبل در حدود ۱۶/۹ درصد افزایش یافت.

پرداختهای هزینه‌ای دولت نیز به ۱۴۸۲۹۷/۳ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل از ۴۲/۶ درصد رشد و در مقایسه با رقم بودجه مصوب از ۹۵/۳ درصد تحقق برخوردار بود. بدین ترتیب براساس عملکرد ارقام درآمدها و پرداختهای هزینه‌ای دولت در سال ۱۳۸۱ تراز عملیاتی بودجه دولت با ۸۶۱۸۸/۷ میلیارد ریال کسری مواجه گردید.

در سال ۱۳۸۱ دریافتهای دولت از محل واگذاری داراییهای سرمایه‌ای معادل ۱۰۳۱۰۱/۶ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مصوب معادل ۰/۵ درصد مازاد تحقق و در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۴۲/۵ درصد افزایش نشان داد. در این سال تملک داراییهای سرمایه‌ای نیز (پرداختهای عمرانی) معادل ۳۷۲۱۲/۵ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل از ۵۴/۵ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب از ۶۷/۷ درصد تحقق برخوردار شد. بدین ترتیب، خالص واگذاری داراییهای سرمایه‌ای در سال ۱۳۸۱ معادل ۶۵۸۸۹/۱ میلیارد ریال بود.

با توجه به مراتب مذکور مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری داراییهای سرمایه‌ای در سال ۱۳۸۱ معادل ۲۰۲۹۹/۶ میلیارد ریال کسری داشت که در مقایسه با رقم مصوب بودجه در حدود ۲۰ درصد کمتر تحقق یافت. این رقم که می‌توان آن را کسری بودجه دولت محسوب کرد، تماماً از محل خالص واگذاری داراییهای مالی شامل فروش اوراق مشارکت، وصولی از محل واگذاری شرکتهای دولتی، اصل وام‌های داخلی، برگشتی از پرداختهای سال قبل و استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی، تامین گردید. در این سال نسبت تراز عملیاتی و خالص واگذاری داراییهای سرمایه‌ای به تولید ناخالص داخلی ۲/۲ درصد بود.

در سال ۱۳۸۱ بخش خارجی اقتصاد ایران با تحولات سیاستی و مقررات زدایی گسترده‌ای همراه بود. اجرای موفقیت‌آمیز یکسان سازی نرخ ارز و تداوم اصلاح ساختار نظام تجارت خارجی کشور مهمترین دستاوردهای این بخش بود. به منظور تسهیل این فرآیند، همزمان با اجرای سیاست تک نرخ ارز و تشکیل بازار بین بانکی ارز، نظام ارزی شناور مدیریت شده نیز بعنوان رژیم ارزی کشور انتخاب و اعلام گردید. تعدیل نسبی مقررات و ضوابط خارجی و ارائه تسهیلات مختلف به صورت افزایش اختیارات در مدیریت منابع و درآمدهای ارزی برای صادرکنندگان، اعطای تسهیلات ریالی و ارزی به بخش تجارت خارجی، لغو الزام پیش‌پرداخت اعتبارات اسنادی، معافیت صادرات از مالیات و عوارض، اعطای جوایز و یارانه‌های صادراتی و برقراری ثبات در بازار ارز موجب شد تا تجارت خارجی و صادرات غیرنفتی کشور در سال ۱۳۸۱ نسبت به سال قبل از آن، از روند سهل‌تری برخوردار شود. صادرات غیرنفتی کشور با رشدی معادل ۱۵/۵ درصد به ۵۲۷۱ میلیون دلار در سال ۱۳۸۱ افزایش یافت. کل واردات کشور نیز با رشدی معادل ۲۱/۶ درصد به ۲۲۰۳۶ میلیون دلار در سال مذکور افزایش یافت. در نتیجه تراز بازرگانی خارجی کشور با احتساب صادرات نفتی از ۶۲۰۱ میلیون دلار مازاد برخوردار بود که نسبت به رقم مشابه سال قبل به میزان ۷/۴ درصد رشد نشان می‌دهد. در این سال تراز حساب جاری معادل ۳۵۸۵ میلیون دلار مازاد داشت و حساب سرمایه موازنه‌پرداختها نیز از مازادی معادل ۲۵۳۴ میلیون دلار برخوردار شد. در نتیجه داراییهای خارجی بانک مرکزی و حساب ذخیره ارزی در سال ۱۳۸۱ به ترتیب معادل ۳۸۸۳ و ۷۸۴ میلیون دلار افزایش داشت که به ۴۶۶۷ میلیون دلار مازاد در موازنه کل پرداختها منجر گردید. همچنین در این سال میزان تعهدات بالقوه و بالفعل خارجی کشور از ۲۱/۸ میلیارد دلار (با احتساب بهره و تعهدات بالقوه) در ابتدای سال ۱۳۸۱ با ۲۴/۹ درصد افزایش به ۲۷/۲ میلیارد دلار در پایان سال رسید. طی این دوره علیرغم اینکه بدهی‌های خارجی کشور با رشدی معادل ۲۸/۲ درصد به ۹۲۵۰ میلیون دلار افزایش یافت، لیکن سهم دیون کوتاه مدت خارجی از کل بدهی‌های مذکور با کاهش قابل ملاحظه‌ای همراه بود.

در سال ۱۳۸۱ در بخش پولی و بانکی بانکها مجاز گردیدند معادل ۲۵ درصد از افزایش در مانده تسهیلات به بخش غیردولتی را خارج از سهم های تعیین شده برای بخشهای مختلف اقتصادی اعطاء نمایند. بدین ترتیب، با توجه به آزادی عمل بانکها در مورد مصارف آزاد، سهم عملکرد تسهیلات در کلیه بخشها (بجز بخش صادرات) بیش از سهم مصوب شد. در این سال نرخهای سود مورد انتظار تسهیلات اعطایی بانکها در بخشهای مختلف اقتصادی نسبت به سال ۱۳۸۰ یک واحد درصد کاهش یافت. در سال مورد بررسی در مجموع ۲۷۳۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت توسط دولت، شرکتها و بانک مرکزی منتشر شد که از این میزان مبلغ ۲۵۶۳۱ میلیارد ریال معادل ۹۳/۹ درصد آن به فروش رسید. در این میان در راستای اجرای سیاستهای پولی و به منظور کنترل حجم نقدینگی بانک مرکزی طی سال مذکور اقدام به انتشار ۱۸۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت یکساله طی ۴ مرحله کرد که از این میزان ۱۷۰۵۴ میلیارد ریال آن به فروش رسید. بطوریکه در این سال کلیه اوراق مشارکت عرضه شده توسط بانک مرکزی به میزان ۹۴۴۵ میلیارد ریال جایگزین شد و فروش اوراق مشارکت جدید در سال مذکور معادل ۷۶۰۶/۸ میلیارد ریال بود. در سال مذکور نقدینگی در نتیجه افزایش پایه پولی و ضریب فزاینده نقدینگی، با رشدی معادل ۳۰/۱ درصد روبرو بود. پایه پولی در سال مورد بررسی، عمدتاً در اثر افزایش خالص داراییهای خارجی بانک مرکزی با ۲۳/۱ درصد رشد روبرو شد که در مقایسه با رشد ۱۵/۲ درصدی سال ۱۳۸۰ افزایش قابل توجهی نشان می دهد. ضریب فزاینده نقدینگی نیز در این سال نسبت به سال قبل از رشد کمتری برخوردار بود و با رشدی معادل ۵/۷ درصد به ۳/۴۹۱ رسید. عامل عمده افزایش ضریب فزاینده نقدینگی در سال ۱۳۸۱، کاهش نسبت موزون سپرده های قانونی به کل سپرده ها به علت تغییر در ترکیب سپرده ها بود. در سال ۱۳۸۱ مهمترین عامل رشد نقدینگی افزایش بدهی بخش غیردولتی به بانکها بود.

در سال ۱۳۸۱ فعالیت در بازار سرمایه کشور از رونق قابل ملاحظه ای برخوردار بود. در این سال، متغیرهایی که هر یک به نحوی گویای عملکرد بازار اوراق بهادار است رشد قابل ملاحظه ای نسبت به سال قبل نشان دادند. در سال مذکور، شاخص قیمت و بازده نقدی سهام با رشد بی سابقه ای نسبت به سال قبل بیش از ۵۱ درصد افزایش یافت و بورس اوراق بهادار تهران از لحاظ میزان رشد شاخص کل قیمت در میان بورس های جهان در رتبه سوم قرار گرفت. در سال یادشده نسبت ارزش جاری بازار سهام به تولید ناخالص داخلی با افزایش در مقایسه با سال قبل به حدود ۱۱/۵ درصد رسید.

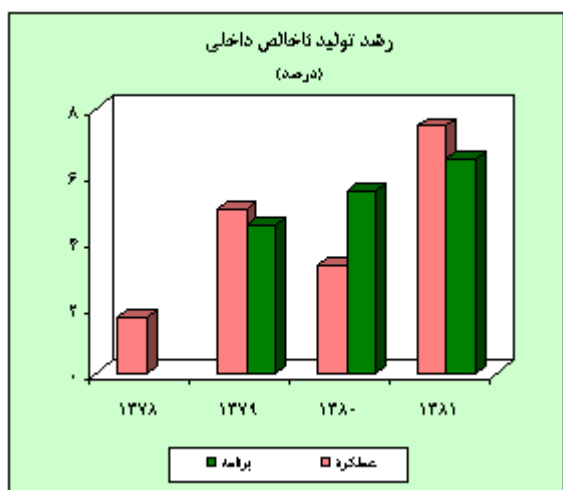
در سال مذکور تعداد و ارزش سهام مبادله شده در بورس اوراق بهادار تهران از رشد قابل توجهی به ترتیب به میزان ۱۴۳ درصد و ۱۹۰/۸ درصد برخوردار بود. دلایل اصلی این افزایش های فوق العاده را می توان انتظارات تورمی جامعه و رشد بالای نقدینگی در چند سال گذشته، رکود نسبی حاکم بر بازار سایر داراییها، ورود سرمایه با منشاء خارجی به بورس - بویژه سرمایه ایرانیان خارج از کشور - بازدهی مناسب بورس، افزایش تقاضای بازار بدلیل ایجاد بورس منطقه ای خراسان و ارائه خدمات کارگزاری از طریق شعب برخی بانکها در مراکز استانها و بهبود شرایط اطلاع رسانی بورس دانست.

در اثر عوامل موثر بر تقاضا و عرضه کل، مصوبات اداری منجر به افزایش قیمتها و عوامل روانی شکل دهنده انتظارات تورمی، از ابتدای سال ۱۳۸۱ روند نزولی نرخ تورم که از سال ۱۳۷۸ تا سال ۱۳۸۰ تداوم داشت، روند افزایشی به خود گرفت و بالغ بر ۱۵/۸ درصد در سال مذکور گردید که ۴/۴ واحد درصد بیشتر از نرخ تورم سال ۱۳۸۰ بود.

فصل سوم

تولید و هزینه ناخالص داخلی

در سال ۱۳۸۱ که سومین سال اجرای برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران محسوب می شود، سیاستهای اقتصادی کشور بر اساس سیاستهای مصوب برنامه مذکور و با توجه به مهمترین چالشهای اقتصادی موجود تنظیم گردید. تامین رشد تولید و سرمایه گذاری، فراهم سازی بسترهای اشتغال و کاهش نرخ بیکاری، مهار تورم و کاهش روند افزایشی قیمتها از اولویتهای مهم سیاستگذاری کلان اقتصادی دولت در سال ۱۳۸۱ بوده است. در این سال روند ملایم افزایش قیمت نفت در بازارهای بینالمللی همراه با اجرای سیاستهای پولی و اعتباری معطوف به تامین رشد تولید و کنترل تورم باعث گردید که اقتصاد ایران در مسیر رشد مثبت و متعادل قرار گیرد. به طوریکه براساس آمار موجود، رشد تولید ناخالص داخلی به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ در سال ۱۳۸۱ به ۷/۵ درصد بالغ گردید که در مقایسه با رشد اقتصادی ۳/۳ درصدی سال ۱۳۸۰ از افزایش قابل ملاحظه ای برخوردار بوده است. عملکرد مثبت و قابل توجه اقتصاد به ترتیب در بخشهای خدمات، صنایع و معادن،

کشاورزی و نفت از عوامل اساسی رشد تولید ناخالص داخلی در سال مورد بررسی بوده است. ارزش افزوده گروه کشاورزی در این سال به دلیل بارندگیهای مناسب و بهبود میزان عملکرد در هکتار محصولات زراعی از رشد قابل توجهی به میزان ۱۱/۴ درصد برخوردار گردید. در گروه صنایع و معادن نیز پیگیری اهداف برنامه سوم توسعه در راستای حمایت از بخش خصوصی و اعطای تسهیلات اعتباری جدید به واحدهای تولیدی منجر به افزایش سرمایه گذاری بویژه سرمایه گذاری بخش خصوصی در فعالیتهای این بخش و بهبود روند فعالیتهای صنعتی و معدنی

در سال مورد بررسی گردید، به طوریکه ارزش افزوده این گروه در تولید ناخالص داخلی به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ افزایشی معادل ۱۲/۳ درصد برخوردار شد. تحولات مساعد بازار جهانی نفت و افزایش میزان صادرات نفت خام، افزایش صادرات میعانات گازی به علت بهره برداری از فازهای ۳ و ۲ پارس جنوبی برای اولین بار در سال ۱۳۸۱ و همچنین صدور گاز طبیعی به کشور ترکیه سبب گردید که ارزش افزوده گروه نفت نیز در این سال دارای رشدی معادل ۳/۶ درصد به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ شود. در گروه خدمات نیز به جز خدمات عمومی، سایر بخشهای آن از رشد مثبت و قابل توجهی برخوردار بود و ارزش افزوده این گروه در تولید ناخالص داخلی به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ از افزایشی معادل ۵/۵ درصد برخوردار شد.

رشد تولید ناخالص داخلی در بخشهای مختلف اقتصادی (به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶)

(درصد)

	سال			
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸
کشاورزی	۱۱/۴	-۲/۳	۳/۵	-۷/۳
نفت	۳/۶	-۱۱/۱	۸/۳	-۵/۳
صنایع و معادن	۱۲/۳	۱۰/۲	۹/۵	۹/۲
خدمات	۵/۵	۵/۷	۲/۹	۳/۶
تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه	۷/۵	۳/۳	۵/۰	۱/۶

تولید ناخالص داخلی

براساس آمار موجود در سال ۱۳۸۱ تولید ناخالص داخلی به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ با رشدی معادل ۷/۵ درصد، به ۳۵۵۳۵۰ میلیارد ریال افزایش یافت که این میزان رشد فراتر از میانگین رشد هدف گذاری شده در برنامه سوم توسعه (۶ درصد) می باشد. در این میان گروههای خدمات، صنایع و معادن، کشاورزی و نفت به ترتیب بیشترین سهم را در رشد تولید ناخالص داخلی داشتند. سهم گروههای فوق الذکر از تولید ناخالص داخلی به قیمتهای جاری به ترتیب برابر ۴۸/۵، ۱۸/۷ و ۱۱/۷ و ۲۲/۹ درصد بود.

کشاورزی

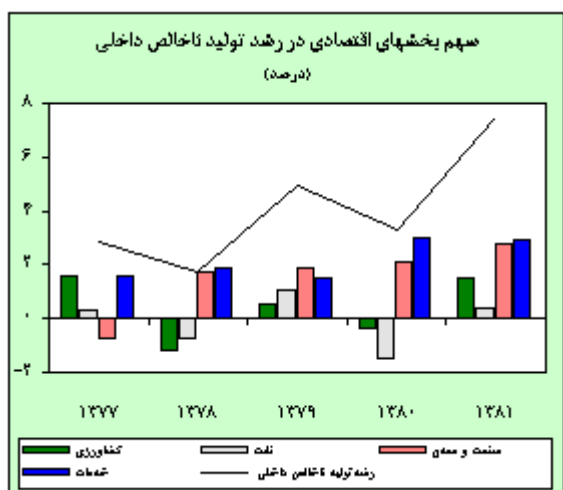
بر اساس آمار موجود، ارزش افزوده گروه کشاورزی در سال ۱۳۸۱ به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶، از رشدی معادل ۱۱/۴ درصد برخوردار بود و به ۴۹۸۲۵ میلیارد ریال افزایش یافت. لیکن سهم این گروه از تولید ناخالص داخلی به قیمتهای جاری از ۱۲/۸ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۱۱/۷ درصد در سال ۱۳۸۱ کاهش یافت. علت اصلی این کاهش، اجرای سیاست یکسان سازی نرخ ارز و افزایش سهم گروه نفت و گاز در سال مورد گزارش بوده است. رشد ارزش افزوده گروه کشاورزی در سال مورد بررسی عمدتاً ناشی از رشد فعالیت بخشهای زراعت و دامپروری و شکار بوده است. افزایش قابل توجه نزولات جوی در کشور و بهبود میزان عملکرد در هکتار در سال ۱۳۸۱ نسبت به سال قبل را میتوان یکی از عوامل مهم رشد تولید محصولات زراعی محسوب نمود. بررسی آمارهای بخش کشاورزی در این سال حاکی از آن است که تولید اغلب محصولات کشاورزی بخصوص گندم، برنج و جو از روند افزایشی برخوردار بوده است. در سال مورد بررسی، رشد ارزش افزوده بخش دامپروری و شکار به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ بالغ بر ۲/۶ درصد گردید. بر اساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، میزان تولید گوشت مرغ، شیر و عسل در سال ۱۳۸۱ نسبت به سال قبل با افزایش و تولید گوشت قرمز و تخم مرغ با کاهش مواجه بوده است. در این سال ارزش افزوده سایر زیر بخش های گروه کشاورزی نیز با افزایش همراه بود.

ارزش افزوده اجزای تشکیل دهنده گروه کشاورزی (به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶)

(میلیارد ریال)

سهم در رشد ارزش افزوده گروه (درصد)	سهم (درصد)		درصد تغییر		سال		
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
	۸۸/۹	۱۴۱/۰	۶۲/۰	۵۸/۹	۳۰۸۸۳	۲۶۳۶۰	زراعت
	۷/۸	-۱۰/۹	۳۰/۸	۳۳/۴	۱۵۳۳۳	۱۴۹۳۸	دامپروری و شکار
	۰/۲	۷/۴	۲/۳	۲/۶	۱۱۶۹	۱۱۶۰	ماهیکبری
	-۱/۷	-۱۵/۳	۱/۳	۱/۶	۶۴۴	۷۳۰	جنگلداری
	۴/۸	-۲۲/۲	۳/۶	۳/۵	۱۷۹۶	۱۵۵۰	خدمات کشاورزی
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴۹۸۲۵	۴۴۷۳۸	گروه کشاورزی

نفت و گاز

در سال ۱۳۸۱ الزام و تعهد کشورهای عضو اوپک به سیاست کاهش تولید و کاهش موجودی ذخایر انرژی کشورهای عضو OECD، سبب گردید که قیمت جهانی نفت افزایش یابد. علیرغم کاهش صادرات نفت خام، صدور گاز طبیعی به ترکیه و همچنین بهره برداری از فازهای ۳ و ۲ پارس جنوبی در کشور سبب گردید تا ارزش افزوده گروه نفت در سال ۱۳۸۱ به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ از رشدی معادل ۳/۶ درصد نسبت به سال قبل برخوردار شود و سهم آن از تولید ناخالص داخلی به

قیمتهای جاری نیز از ۱۵/۱ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۲۲/۹ درصد در سال مورد بررسی افزایش یابد.

صنایع و معادن

براساس آمار موجود در سال مورد بررسی، ارزش افزوده گروه صنایع و معادن به قیمت های ثابت سال ۱۳۷۶، از رشدی معادل ۱۲/۳ درصد برخوردار شد. افزایش سرمایه گذاری بخش دولتی و به ویژه بخش خصوصی در فعالیتهای صنعت و ساختمان مهمترین عامل تحرک در این گروه در سال مذکور بوده است. در این سال ارزش افزوده بخشهای معدن، صنعت و ساختمان به ترتیب از رشدهایی معادل ۱۲/۰، ۱۱/۰ و ۱۷/۴ درصد برخوردار بودند. همچنین ارزش افزوده بخش برق و گاز و آب نیز در ادامه روند صعودی سالهای قبل دارای رشدی معادل ۸/۳ درصد مواجه بود. پی گیری اهداف و خط مشی های برنامه سوم توسعه در راستای حمایت از بخش خصوصی و امکان استفاده از تسهیلات حساب ذخیره ارزی برای واحدهای تولیدی، استمهال بدهی ها و اعطای تسهیلات اعتباری جدید به منظور تامین نقدینگی مورد نیاز واحدهای تولیدی و ثبات نسبی قیمت ها از دلایل بهبود روند فعالیتهای صنعتی و معدنی و مشارکت بیشتر بخش خصوصی در فعالیتهای مذکور طی سال ۱۳۸۱ بشمار می رود. شاخص های اقتصادی بخش ساختمان و مسکن کشور نیز در این سال از رشد قابل توجهی برخوردار بودند. به طوری که سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمان های جدید در کلیه مناطق شهری در سال مورد بررسی از رشدی معادل ۴۱/۱ درصد به قیمتهای جاری برخوردار شد. در ضمن بر اساس آمار وزارت نیرو در این گروه، میزان تولید برق در نیروگاههای کشور در سال ۱۳۸۱ معادل ۱۴۲۱۱۵ میلیون کیلو وات ساعت بود که رشدی معادل ۹/۳ درصد را نشان می دهد. همچنین بر اساس آمار وزارت نفت، میزان گاز برداشت شده طبیعی در سال مورد بررسی به میزان ۷۶۷۶۷ میلیون متر مکعب بود که نسبت به سال قبل از رشدی معادل ۱۴ درصد برخوردار بود. اگرچه برداشت گاز طبیعی در گروه نفت منعکس می شود اما از آنجا که عمده گاز برداشت شده برای تصفیه و توزیع به پالایشگاههای گاز تحویل می شود، بمنظور ارزیابی عملکرد بخش تصفیه و توزیع گاز طبیعی نماگر مناسبی محسوب می گردد.

ارزش افزوده اجزای تشکیل دهنده گروه صنایع و معادن (۱)
(به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶)

(میلیارد ریال)

سال	درصد تغییر		سهم (درصد)		سهم در رشد ارزش افزوده گروه (درصد)	
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱
صنعت	۵۲۴۵۹	۵۸۲۳۰	۱۱/۹	۱۱/۰	۷۰/۸	۸۱/۴
معادن	۲۱۶۶	۲۴۲۵	۱۸/۴	۱۲/۰	۲/۹	۴/۹
برق، گاز و آب	۳۵۹۱	۳۸۸۸	۵/۸	۸/۳	۴/۹	۲/۹
ساختمان	۱۵۸۶۳	۱۸۶۱۹	۴/۹	۱۷/۴	۲۱/۴	۱۰/۸
گروه صنایع و معادن	۷۴۰۷۹	۸۳۱۶۲	۱۰/۲	۱۲/۳	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

۱- اختلاف جزئی در سر جمع ناشی از گرد کردن ارقام است.

خدمات

براساس آمار موجود ارزش افزوده گروه خدمات در سال ۱۳۸۱ با سهمی معادل ۴۸/۵ درصد از تولید ناخالص داخلی، رشدی معادل ۵/۵ درصد به قیمت‌های ثابت ۱۳۷۶ داشت. در این گروه سهم بخشهای بازرگانی، رستوران و هتلداری معادل ۱۲/۰ درصد، حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات معادل ۷/۲ درصد، خدمات موسسات مالی و پولی معادل ۲/۱ درصد، خدمات مستغلات و خدمات حرفه‌ای و تخصصی معادل ۱۳/۳ درصد، خدمات عمومی معادل ۱۱/۲ درصد و خدمات اجتماعی، شخصی و خانگی معادل ۲/۶ درصد از تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری بوده است. در سال مورد بررسی بخشهای مذکور به‌ترتیب معادل ۹/۵، ۰/۷، ۱۰/۱، ۷/۹، ۱/۶- و ۱۱/۲ درصد نسبت به سال قبل تغییر داشتند.

ارزش افزوده اجزای تشکیل دهنده گروه خدمات
(به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶)

(میلیارد ریال)

سال	درصد تغییر		سهم (درصد)		سهم در رشد ارزش افزوده گروه (درصد)	
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱
بازرگانی، رستوران و هتلداری	۵۰۹۴۷	۵۵۷۶۹	۸/۶	۹/۵	۲۸/۷	۲۹/۸
حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات	۳۱۲۹۱	۳۱۵۰۵	۵/۵	۰/۷	۱۷/۷	۱۷/۲
خدمات موسسات مالی و پولی	۴۷۸۱	۵۲۶۲	۱۷/۲	۱۰/۱	۲/۷	۷/۳
خدمات مستغلات، خدمات حرفه‌ای و تخصصی	۴۶۹۴۲	۵۰۶۵۴	۶/۰	۷/۹	۲۶/۵	۲۷/۱
خدمات عمومی	۳۴۰۹۶	۳۳۵۶۵	-۰/۸	-۱/۶	۱۹/۲	۱۸/۰
خدمات اجتماعی، شخصی و خانگی	۹۲۱۰	۱۰۲۳۷	۸/۷	۱۱/۲	۵/۲	۵/۵
گروه خدمات	۱۷۷۲۶۷	۱۸۶۹۹۲	۵/۷	۵/۵	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

هزینه ناخالص داخلی

براساس آمارهای موجود در سال ۱۳۸۱، رشد هزینه ناخالص داخلی کشور به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ معادل ۷/۵ درصد بود. بررسی دقیق تر اجزاء هزینه‌ها در سال مورد بررسی نشان می‌دهد که هزینه‌های مصرفی خصوصی، با دارا بودن سهم ۴۵/۰ درصدی از هزینه ناخالص داخلی و با برخورداری از ۱۱/۷ درصد رشد، به ۱۹۳۵۶۵ میلیارد ریال به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ افزایش یافته است. در این سال هزینه‌های مصرفی دولتی، شامل وزارتخانه‌ها و موسسات وابسته، شهرداریها و سازمان تامین اجتماعی، با سهمی معادل ۱۲/۸ درصد از هزینه ناخالص داخلی، رشدی معادل ۲/۰ درصد را تجربه کرده و به رقم ۴۳۵۶۰ میلیارد ریال رسیده است. از دیگر اجزاء عمده هزینه ناخالص داخلی کشور در سال ۱۳۸۱، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص است که با سهمی معادل ۲۸/۲ درصد از هزینه ناخالص داخلی دارای رشدی معادل ۱۱/۸ درصد بوده و به ۱۲۱۶۳۱ میلیارد ریال به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ بالغ گردید. در این سال تشکیل سرمایه ناخالص در ماشین‌آلات و ساختمان به ترتیب با نرخهای رشدی معادل ۸/۹ و ۱۶/۱ درصد بیانگر شرایط مناسب در عرصه سرمایه گذاری بودند.

در سال ۱۳۸۱ علیرغم روند ملایم افزایش قیمت نفت در بازارهای بین‌المللی و افزایش درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز، به دلیل رشد ۲۳/۳ درصدی واردات کالاها و خدمات، خالص صادرات کالاها و خدمات به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ به رقم ۴۳۹۲- میلیارد ریال محدود شد.

هزینه ناخالص داخلی (۱)

(به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶)

(میلیارد ریال)

سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱
۱۷۳۲۸۷	۱۹۳۵۶۵	۴/۴	۱۱/۷	۵۱/۹	۵۳/۹
۴۲۶۸۸	۴۳۵۶۰	۲/۶	۲/۰	۱۲/۸	۱۲/۱
۱۰۸۷۶۲	۱۲۱۶۳۱	۱۴/۲	۱۱/۸	۳۲/۵	۳۳/۹
۱۴۰۵۱	۹۲۳۲	-۱۱/۲	-۳۴/۳	۴/۲	۲/۶
۳۳۸۷	-۴۳۹۲	-۷۲/۸	-۲۹۹/۷	۱/۰	-۱/۲
-۸۰۷۰	-۴۵۸۴			-۲/۴	-۱/۳
۳۳۴۱۰۴	۳۵۹۰۱۱	۳/۷	۷/۵	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

هزینه ناخالص داخلی = تولید ناخالص داخلی به قیمت بازار

۱- اختلاف جزئی در سرجمع ناشی از گرد کردن ارقام است.

بدین ترتیب در سال ۱۳۸۱ با احتساب نتیجه رابطه مبادله بازرگانی، خالص درآمد عوامل تولید از خارج و کسر استهلاك سرمایه‌های ثابت و خالص مالیات‌های غیر مستقیم، درآمد ملی کشور به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ به ۳۱۵۶۲۳ میلیارد ریال بالغ گردید که در مقایسه با سال ۱۳۸۰ از رشدی معادل ۱۱/۸ درصد برخوردار بود. در این سال درآمد سرانه کشور به قیمتهای جاری و ثابت سال ۱۳۷۶ به ترتیب با رشدی معادل ۳۳/۹ و ۱۰/۱ درصد نسبت به سال ۱۳۸۰، به ۱۲۰۱۰ و ۴۸۱۶ هزار ریال رسید.

فصل چهارم

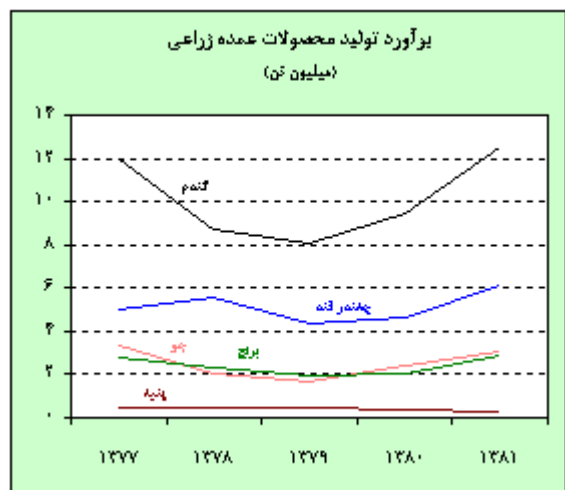
کشاورزی

در سال ۱۳۸۱ به دلیل تداوم دوره پربابی (پدیده ال نینو)، حجم کل بارندگی در کشور افزایش یافت که موجب گسترش سطح زیر کشت و رشد عملکرد در هکتار محصولات کشاورزی گردید. در نتیجه تولید غلات (گندم، جو و برنج) نسبت به سال زراعی قبل ۳۲/۸ درصد افزایش نشان داد. در بخش تولیدات دامی نیز مجموع تولید گوشت قرمز، گوشت مرغ، شیر و تخم مرغ با ۲/۵ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۸۱۵۲ هزار تن بالغ گردید. همچنین تولیدات شیلات با ۰/۷ درصد افزایش نسبت به سال قبل ۴۰۱/۷ هزار تن بود.

در سال مورد بررسی سیاستهای حمایتی دولت در بخش کشاورزی از طریق توزیع نهاده های تولید به قیمت حمایتی، خرید تضمینی محصولات اساسی کشاورزی و پرداخت تسهیلات بانکی با نرخهای ترجیحی ادامه یافت. در این رابطه ۲۵۵/۸ هزار تن انواع بذر های اصلاح شده در اختیار کشاورزان قرار گرفت که نسبت به سال قبل ۱۳ درصد رشد داشت. سیاستهای جدید دولت در زمینه اصلاح قیمت ها، استقرار ساز و کار بازار و بهینه نمودن مصرف نهاده های تولید موجب گردید تا قیمت انواع کود شیمیایی همانند سال قبل افزایش یابد که در نتیجه میزان کود شیمیایی توزیع شده بین کشاورزان با ۳/۶ درصد کاهش به ۲۸۳۱/۷ هزار تن محدود گردید. در این سال همچنین ۲۵/۸ هزار تن انواع سموم دفع آفات نباتی در اختیار کشاورزان قرار گرفت که نسبت به سال قبل ۵/۱ درصد کاهش نشان می دهد.

قیمت تضمینی خرید اکثر محصولات در سال ۱۳۸۱ بین ۱۶/۲ الی ۴۸/۱ درصد افزایش یافت که بیشتر از نرخ تورم در این سال بوده است. قیمت تضمینی خرید گندم با ۲۳/۸ درصد رشد نسبت به سال گذشته به ۱۳۰۰ ریال در هر کیلوگرم رسید و موجب گردید تا خرید گندم از کشاورزان توسط دولت به ۸/۸ میلیون تن برسد که نسبت به سال قبل معادل ۸۳/۳ درصد رشد نشان می دهد.

در سال ۱۳۸۱ دولت به منظور تامین مواد غذایی مورد نیاز جامعه، اجرای برنامه تنظیم بازار و کنترل قیمت ها، مبادرت به واردات مواد غذایی نمود. در این سال آمار نهایی گمرک نشان دهنده ۵۸/۷ درصد کاهش وزنی واردات گندم بود. در این سال واردات قند و شکر دولتی براساس آمار شرکت بازرگانی دولتی ۷۹/۵ درصد کاهش داشت که به منظور حمایت از تولیدات داخلی بوده است. به علاوه آمارهای گمرکی شامل واردات بخش خصوصی و دولتی، نمایانگر ۲۶/۹ درصد کاهش در ارزش و ۱۲/۱ درصد کاهش در وزن واردات قند و شکر نسبت به سال گذشته بود. در این سال شیوع انواع بیماریهای دامی در جهان موجب گردید تا واردات گوشت قرمز محدود گردد. بطوریکه طبق آمار های گمرک ۱۵/۸ هزار تن گوشت قرمز وارد کشور گردید که نسبت به سال قبل ۴۷/۷ درصد کاهش نشان می دهد.

در سال مورد گزارش یارانه پرداختی بابت اقلام عمده کشاورزی با ۲۸ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۱۲۱۱۶ میلیارد ریال رسید. در این سال یارانه پرداختی بابت تمام اقلام یارانه ای مورد بررسی به استثنای گندم، سم، بذر و کود شیمیایی و واکسن و داروهای دامی کاهش یافت. سهم اقلام عمده کشاورزی از کل یارانه پرداختی توسط دولت در مقایسه با سال قبل افزایش نشان داد و از ۹۰/۴ درصد به ۹۵/۲ درصد رسید.

در زمینه تسهیلات بانکی، مانده تسهیلات اعطایی بانکها به بخش کشاورزی در بخش های دولتی و غیردولتی با ۳۷/۹ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۵۱/۹ هزار میلیارد ریال رسید که بخش عمده آن (۵۰/۲ هزار میلیارد ریال) را مانده تسهیلات به بخش غیردولتی تشکیل داد.

منابع آب

بنابر گزارش وزارت نیرو، در سال زارعی ۸۱-۱۳۸۰^(۱)، میانگین ارتفاع بارندگی در کشور معادل ۲۴۵/۸ میلی متر بود که نسبت به سال آبی گذشته ۳۵/۴ درصد افزایش نشان می دهد. بدین ترتیب با ادامه پدیده ال نینو (پر آبی) که از مهر ماه سال ۱۳۸۰ در منطقه حاره شروع شده بود، حجم جریانهای سطحی آب در سال زارعی مورد بررسی به ۸۰/۷ میلیارد متر مکعب بالغ گردید.

در سال ۱۳۸۱ به منظور تامین و توسعه منابع آب کشور برنامه های مختلفی در زمینه توسعه ظرفیت ذخیره سازی و انتقال آب به اجرا درآمد. در این سال به ظرفیت آب تنظیمی سدها، طرحهای کوچک تامین آب و سدهای انحرافی مستقل به ترتیب ۴۹۹/۴، ۱۱۹/۳ و ۲۶/۰ میلیون متر مکعب افزوده شد که بیانگر افزایش ظرفیت ذخیره سازی آب در کشور به میزان ۶۴۴/۷ میلیون متر مکعب می باشد. همچنین از طریق توسعه و بهبود شبکه های اصلی و فرعی طرحهای ملی مجموعاً ۶۵/۷ هزار هکتار از اراضی کشور تحت پوشش شبکه های آبیاری و زهکشی قرار گرفت. به علاوه در سال مذکور، حدود ۷۲۰ میلیون متر مکعب مجوز برای بهره برداری از آبهای زیرزمینی جدید صادر گردید که نسبت به سال گذشته ۲۶/۳ درصد کاهش نشان می دهد.

تولید

تولیدات زراعی

براساس آمار وزارت جهاد کشاورزی در سال زارعی ۸۱-۱۳۸۰ حدود ۵۸/۲ میلیون تن انواع محصولات زراعی در سطحی معادل ۱۲/۱ میلیون هکتار از اراضی کشور برداشت شد که نسبت به سال زارعی قبل از نظر مقدار و سطح زیرکشت به ترتیب ۲۵/۲ و ۱۰ درصد افزایش نشان می دهد. از مجموع تولیدات زراعی، ۸۸/۱ درصد (۵۱۲۶۵ هزار تن) از

۱- منظور از سال زارعی ۸۱-۱۳۸۰ نیمه دوم سال ۱۳۸۰ و نیمه اول سال ۱۳۸۱ می باشد.

اراضی آبی و مابقی از اراضی دیم بدست آمد که نسبت به سهم محصولات آبی و دیم در سال قبل تغییری نداشته است. در این سال همچنین از سطحی معادل ۱۸۸۰ هزار هکتار از باغات بارور کشور، ۱۳/۶ میلیون تن محصول بدست آمد که نسبت به سال زراعی قبل سطح زیر کشت و مقدار تولید به ترتیب ۷/۷ و ۷/۹ درصد افزایش نشان می دهد.

عملکرد محصولات عمده زراعی

(کیلو گرم - هکتار)			
نوع محصول	۱۳۸۰	۱۳۸۱	درصد تغییر
گندم	۱۷۰۳	۱۹۹۵	۱۷/۱
جو	۱۶۲۹	۱۸۴۷	۱۳/۴
برنج (شلتوک)	۳۸۶۴	۴۷۲۷	۲۲/۳
پنبه	۲۰۷۰	۲۲۸۵	۱۰/۴
چغندر قند	۲۷۰۲۹	۳۱۷۶۰	۱۷/۵
نیشکر	۸۶۳۵۱	۸۶۳۲۶	*
چای (برگ سبز)	۷۳۵۵	۶۸۷۱	-۷/۰
دانه های روغنی	۱۲۶۵	۱۴۶۱	۱۵/۵
تنباکو	۱۰۰۰	۱۲۸۶	۲۸/۶
حبوبات	۴۸۷	۶۱۱	۲۵/۴
سیب زمینی	۱۹۹۲۰	۲۲۶۲۷	۱۳/۶
پیاز	۳۰۱۹۱	۳۳۹۷۸	۱۲/۵
پسته	۳۹۹	۸۴۴	۱۱۱/۸

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

در سال زراعی مورد بررسی مجموع تولید گروه غلات (گندم، جو و برنج (شلتوک)) نسبت به سال زراعی گذشته ۳۲/۸ درصد افزایش یافت و به ۱۸۴۲۳ هزار تن رسید که ۲۰۴۹ هزار تن کمتر از میزان پیش بینی شده در برنامه سوم برای این سال و بیانگر تحقق ۹۰ درصد از اهداف برنامه در زمینه تولید غلات می باشد. تولید گندم در این سال با ۳ میلیون تن افزایش به حدود ۱۲/۵ میلیون تن بالغ گردید که ۹۲/۶ درصد رقم پیش بینی شده در برنامه سوم برای این سال می باشد. رشد مذکور علاوه بر بهبود اوضاع جوی، ناشی از افزایش سطح زیر کشت و عملکرد در هکتار این محصول به ترتیب به میزان ۱۲/۴ و ۱۷/۱ درصد بوده است. تولید جو نیز همانند سال گذشته با رشد قابل ملاحظه ای معادل ۲۷/۳ درصد به ۳۰۸۵ هزار تن رسید و ۷۷/۵ درصد از اهداف منظور شده در برنامه را محقق ساخت. تولید شلتوک برنج نیز با ۱۸/۶ درصد افزایش سطح زیر کشت و ۲۲/۳ درصد

افزایش در عملکرد در هکتار که عمدتاً ناشی از گسترش کشت اقلام پرمحصول بوده، نسبت به سال زراعی قبل ۴۵/۱ درصد رشد یافت و به حدود ۲/۹ میلیون تن رسید که فقط ۷۸ هزار تن کمتر از پیش بینی برنامه است.

در سال مذکور تولید محصولات زراعی - صنعتی به استثنای پنبه با افزایش مواجه بود و مجموع تولید این گروه (پنبه، چغندر قند، دانه های روغنی، نیشکر و تنباکو) با ۲۳/۴ درصد افزایش نسبت به سال زراعی قبل به ۱۰۵۲۱ هزار تن بالغ گردید. سطح زیر کشت محصولات فوق الذکر ۶۳۹ هزار هکتار بود که نسبت به سال قبل ۲/۴ درصد رشد نشان داد. اوضاع نامساعد بازار پنبه در سالهای اخیر موجب کاهش سطح زیر کشت این محصول شده است، بطوریکه در سال جاری سطح زیر کشت پنبه با ۲۴/۱ درصد کاهش به ۱۵۱ هزار هکتار محدود شد. در نتیجه در سال زراعی جاری با وجود بهبود عملکرد در هکتار پنبه به میزان ۱۰/۴ درصد، تولید این محصول با ۱۶/۳ درصد کاهش به ۳۴۵ هزار تن محدود گردید.

در مجموع تولید تمامی محصولات زراعی به استثناء پنبه و چای در سال ۱۳۸۱ نسبت به سال قبل از افزایش مناسبی برخوردار بود. در این سال به دلیل وجود تناوب تولید و اوضاع مساعد جوی تولید پسته با افزایش قابل توجه (۱۲۲/۳ درصد) به ۲۴۹ هزار تن رسید.

برآورد تولید و سطح زیر کشت محصولات عمده زراعی

(هزار هکتار - هزار تن)

	۱۳۸۰		۱۳۸۱		درصد تغییر	
	تولید	سطح زیر کشت	تولید	سطح زیر کشت	تولید	سطح زیر کشت
گندم	۹۴۵۹	۵۵۵۳	۱۲۴۵۰	۶۲۴۱	۳۱/۶	۱۲/۴
جو	۲۴۲۳	۱۴۸۷	۳۰۸۵	۱۶۷۰	۲۷/۳	۱۲/۳
برنج (شلتوک)	۱۹۹۰	۵۱۵	۲۸۸۸	۶۱۱	۴۵/۱	۱۸/۶
پنبه	۴۱۲	۱۹۹	۳۴۵	۱۵۱	-۱۶/۳	-۲۴/۱
چغندر قند	۴۶۴۹	۱۷۲	۶۰۹۸	۱۹۲	۳۱/۲	۱۱/۶
نیشکر	۳۱۹۵	۳۷	۳۷۱۲	۴۳	۱۶/۲	۱۶/۲
چای (برگ سبز)	۲۲۸	۳۱	۲۱۳	۳۱	-۶/۶	۰/۰
دانه های روغنی	۲۴۸	۱۹۶	۳۳۹	۲۳۲	۳۶/۷	۱۸/۴
تنباکو	۲۰	۲۰	۲۷	۲۱	۳۵/۰	۵/۰
حبوبات	۵۵۸	۱۱۴۵	۶۷۰	۱۰۹۶	۲۰/۱	-۴/۳
سیب زمینی	۳۴۸۶	۱۷۵	۳۷۵۶	۱۶۶	۷/۷	-۵/۱
پیاز	۱۴۱۹	۴۷	۱۵۲۹	۴۵	۷/۸	-۴/۳
پسته	۱۱۲	۲۸۱	۲۴۹	۲۹۵	۱۲۲/۳	۵/۰

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

تولیدات دامی

براساس آمار وزارت جهاد کشاورزی در سال مورد بررسی، مجموع تولید محصولات دامی (گوشت قرمز، گوشت مرغ، شیر و تخم مرغ) بالغ بر ۸۱۵۲ هزار تن گردید که نسبت به سال گذشته افزایشی به میزان ۲/۵ درصد را نشان می دهد. در این سال تولید شیر و گوشت مرغ با افزایش و تخم مرغ و گوشت قرمز با کاهش همراه بود. در بین محصولات مذکور تولید گوشت مرغ بیشترین افزایش (۱۱/۴ درصد) و تخم مرغ بیشترین کاهش (۵/۹ درصد) را دارا بود. در سال ۱۳۸۱ هیات وزیران برای تنظیم بازار مرغ و تخم مرغ سازوکار جدیدی از طریق خرید، ذخیره سازی و عرضه چرخشی تصویب نمود^(۱). بر اساس این مصوبه مقرر شد که قیمت گوشت مرغ برای مصرف کننده هرچهار ماه یک بار اعلام و در صورت افزایش بی رویه قیمت، شرکت پشتیبانی امور دام وزارت جهاد کشاورزی با توزیع مرغ ذخیره شده نسبت به تعدیل بازار اقدام نماید. به منظور حمایت از تولید کنندگان نیز قرار شد که هرگاه قیمت مرغ و تخم مرغ از حداقل (قیمت کف) اعلام شده کمتر باشد، دستگاه مباشر اقدام به خرید مازاد کالاهای مذکور نماید. لذا جلوگیری از نوسانات شدید قیمتی، تغییر کاربری برخی واحدهای تولید تخم مرغ به تولید مرغ گوشتی که بازده بیشتر و بازار گسترده تری دارد و فراهم نبودن زمینه های صادرات این کالا، از جمله عوامل کاهش تولید تخم مرغ و افزایش تولید گوشت مرغ در این سال بود.

۱- مصوبه شماره ۳۴/۱۷۴۴۸۲ مورخ ۱۳۸۱/۹/۲۴ هیات وزیران

تولیدات شیلات

تولید محصولات دامی

(هزار تن)			
نوع محصول	۱۳۸۰	۱۳۸۱	درصد تغییر
گوشت قرمز	۷۴۳	۷۴۲	-۰/۱
شیرخام	۵۷۴۸	۵۸۷۷	۲/۲
گوشت مرغ	۸۸۵	۹۸۶	۱۱/۴
تخم مرغ	۵۸۱	۵۴۷	-۵/۹

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

در سال ۱۳۸۱ تولید محصولات شیلات با ۰/۷ درصد افزایش نسبت به سال قبل به حدود ۴۰۱/۷ هزار تن رسید. از مجموع تولیدات ۶۷/۰ درصد از آبهای جنوب، ۱۰/۷ درصد از آبهای شمال و مابقی از آبهای داخل کشور تامین شده است. صادرات فرآورده‌های شیلات در سال مورد بررسی ۱۴/۱ هزار تن به ارزش

۶۰/۷ میلیون دلار بود که نسبت به ارقام سال قبل به ترتیب ۴۱/۹ درصد افزایش و ۹/۹ درصد کاهش نشان می‌دهد.

واردات و موجودی انبار مواد عمده غذایی

وضعیت تولید و صادرات شیلات

(ارزش: میلیون دلار)			
(وزن:تن)			
نوع محصول	سال		درصد تغییر
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	
تولید	۳۹۹۰۰۰	۴۰۱۶۷۰	۰/۷
آبهای جنوب	۲۶۲۸۰۵	۲۶۹۰۰۰	۲/۴
آبهای شمال	۶۲۵۵۰	۴۲۸۴۳	-۳۱/۵
آبهای داخلی	۷۳۶۴۵	۸۹۸۲۷	۲۲/۰
صادرات			
ارزش	۶۷/۴	۶۰/۷	-۹/۹
مقدار	۹۹۰۴	۱۴۰۵۲	۴۱/۹

ماخذ: شرکت سهامی شیلات

در سال مورد بررسی به منظور تامین مواد غذایی، تنظیم بازار و کنترل قیمتها، واردات مواد عمده غذایی توسط دولت ادامه یافت. در این سال واردات گندم (براساس آمارهای سازمان غله) و شکر (براساس آمار شرکت بازرگانی دولتی) در مقایسه با سال قبل به ترتیب ۵۲/۸ و ۷۹/۵ درصد تنزل یافت. کاهش واردات گندم به دلیل افزایش تولید این محصول (۳۱/۶ درصد) بود. در ضمن حدود ۳۳۸ هزار تن بر موجودی انبار این محصول نسبت به سال قبل افزوده شد. همچنین دولت به منظور

حمایت از کشاورزان چغندرکار داخلی و افزایش تولید شکر، واردات شکر را نسبت به سال قبل به میزان ۴۸۲ هزار تن کاهش داد و به ۱۲۴ هزار تن محدود نمود. واردات گوشت قرمز توسط شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور که طی چند سال اخیر روند نزولی داشته در سال مورد بررسی نیز با ۲۳/۵ درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۱۳ هزار تن محدود گردید. در مقابل موجودی انبار گوشت قرمز با اندکی افزایش به ۱۷ هزار تن رسید.

واردات و موجودی انبار مواد عمده غذایی

(هزار تن)					
نوع محصول	واردات		درصد تغییر	موجودی در پایان سال	
	۱۳۸۰	۱۳۸۱		۱۳۸۰	۱۳۸۱
گندم (۱)	۵۵۳۸	۲۶۱۶	-۵۲/۸	۲۴۷۶	۲۸۱۴
شکر (۲)	۶۰۶	۱۲۴	-۷۹/۵	۳۸۳	۵۷۱
گوشت قرمز (۳)	۱۷	۱۳	-۲۳/۵	۱۶	۱۷

ماخذ: سازمان غله، شرکت بازرگانی دولتی و شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور

۱- واردات گندم تماماً توسط بخش دولتی صورت می‌گیرد.

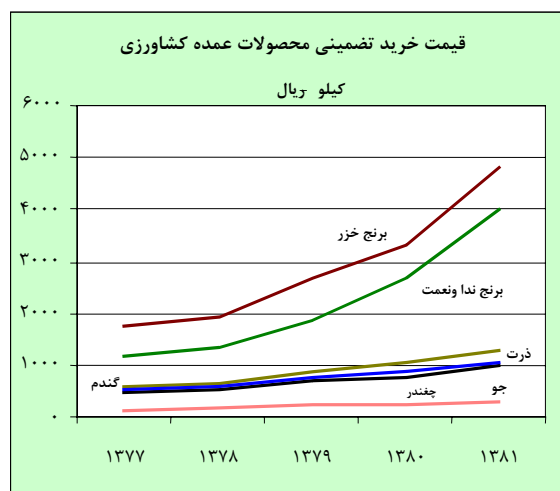
۲- شامل واردات بخش خصوصی نمی‌باشد.

قیمت تضمینی خرید محصولات کشاورزی

(کیلوگرم/ریال)

درصد تغییر	۱۳۸۱	۱۳۸۰	نوع محصول
۲۳/۸	۱۳۰۰	۱۰۵۰	گندم
۲۳/۸	۹۹۰	۸۰۰	جو
۴۵/۵	۴۸۰۰	۳۳۰۰	برنج خزر، فجر و ساحل
۴۶/۳	۴۱۷۰	۲۸۵۰	برنج سفیلرود
۴۸/۱	۴۰۰۰	۲۷۰۰	برنج ندا و نعمت
۰	۳۳۵۰	۰۰	برنج آمل، چرام و یاسوج
۲۰/۲	۱۰۷۰	۸۹۰	ذرت
۲۰/۲	۳۰۳	۲۵۲	چغندر قند
۱۷/۹	۲۴۰۰	۲۰۳۵	آفتابگردان
۱۹/۸	۲۱۲۰	۱۷۷۰	سویا
۴۲/۹	۲۲۰۰	۱۵۴۰	چای (برگ سبز)
۱۸/۲	۲۷۰۰	۲۲۸۵	عدس
۱۶/۲	۲۴۰۰	۲۰۶۵	لوبیا قرمز
۱۸/۳	۲۶۵۰	۲۲۴۰	لوبیا سفید
۱۸/۳	۲۶۵۰	۲۲۴۰	لوبیا چیتی
۳۳/۷	۲۵۰۰	۱۸۷۰	نخود
۲۵/۹	۵۵۰	۴۳۷	سیب زمینی (پاییزه)
۱۷/۰	۳۳۰۰	۲۸۲۰	پنبه (وش)
۲۲/۰	۲۵۰۰	۲۰۵۰	کلزا
۳۶/۵	۴۶۰	۳۳۷	پیاز (پاییزه)

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

خرید تضمینی محصولات عمده کشاورزی

در سال ۱۳۸۱ سیاست خرید محصولات کشاورزی

با قیمتهای تضمینی که به منظور تشویق و ترغیب کشاورزان به تولید محصولات اساسی کشاورزی صورت می‌گیرد، مانند سالهای قبل ادامه یافت. در این سال قیمت تضمینی خرید محصولات بین ۱۶/۲ الی ۴۸/۱ درصد افزایش یافت که بیشتر

از نرخ تورم (۱۵/۸ درصد) برای این سال بوده است. بیشترین افزایش مربوط به قیمت تضمینی خرید برنج ندا و نعمت بود که نقش موثری در تشویق کشاورزان به کشت ارقام پرمحصول داشته است. قیمت تضمینی خرید گندم نیز معادل ۲۳/۸ درصد نسبت به سال گذشته افزایش یافت و به ۱۳۰۰ ریال در هر کیلوگرم رسید. افزایش قیمت تضمینی خرید گندم به همراه افزایش تولید موجب شد تا گندم مازاد بر مصرف خریداری شده از کشاورزان در این سال به ۸/۸ میلیون تن برسد که نسبت به سال ۱۳۸۰ معادل ۸۳/۳ درصد رشد نشان می‌دهد. همچنین در این سال برای اولین بار سازمان مرکزی تعاون روستایی اقدام به خرید برنج به نرخهای تضمینی نمود. براین اساس ۷۳/۴ هزار تن برنج پرمحصول از برنج کاران خریداری گردید که بیشترین آن (۵۷/۵ هزار تن) مربوط به استان مازندران بود.

یارانه پرداختی

براساس آمار وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان، مجموع یارانه پرداختی دولت با احتساب یارانه مربوط به طرح طوبی، فروش بلیط مترو و دارو و شیرخشک با ۲۵/۶ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۱۳۱۵۲/۵ میلیارد ریال بالغ گردید. در سال مزبور نسبت یارانه پرداختی دولت به تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه (با نفت) به قیمت های جاری، به ۱/۴ درصد رسید که در مقایسه با نسبت مشابه در سال قبل (۱/۶ درصد) کاهش نشان می‌دهد. در این سال یارانه پرداختی بابت اقلام عمده کشاورزی با ۲۸ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۱۲۱۱۶ میلیارد ریال بالغ گردید، سهم یارانه اقلام مزبور از کل یارانه پرداختی دولت با افزایش همراه بود و از ۹۰/۴ درصد در سال قبل به ۹۲/۱ درصد رسید. به استثنای اقلامی چون گندم، سم، بذر و کود شیمیایی و واکسن و داروهای دامی که یارانه پرداختی بابت آنها نسبت به سال قبل افزایش یافت، میزان یارانه پرداختی بابت بقیه اقلام کاهش نشان می‌دهد.

در این سال یارانه گندم به ۱۰۰۶۰/۵ میلیارد ریال رسید که ۴۷/۵ درصد نسبت به سال قبل افزایش داشت و همانند سالهای قبل بیشترین سهم در کل یارانه پرداختی (۷۶/۵ درصد) را به خود اختصاص داد. پس از گندم، شیر و فرآورده های آن (۵/۵ درصد) و سم، بذر و کود شیمیایی (۴/۸ درصد) در مراتب بعدی قرار دارند. در سال مذکور یارانه اقلام برنج، روغن نباتی و قند و شکر به ۲۸۹/۹ میلیارد ریال کاهش یافت که ۴۴ درصد نسبت به سال قبل تنزل نشان می دهد. از این رقم ۱۱۹ میلیارد ریال یارانه به تولیدکنندگان شکر پرداخت شد تا آنها بتوانند محصول تولیدی خود را به قیمت بازار عرضه نمایند. در سال مورد بررسی ۲۲۸ میلیارد ریال یارانه برای اجرای طرح طوبی در قالب بند (الف) تبصره ۲۰ قانون بودجه سال ۱۳۸۱ در اختیار وزارت جهاد کشاورزی قرار گرفت که نسبت به رقم مشابه سال قبل ۶/۲ درصد افزایش داشت.

همچنین در این سال از محل بند (ب) ماده ۴۶ قانون برنامه سوم به آن دسته از کالاهایی که صدور آنها به دلایل مختلف و به تشخیص وزارت بازرگانی با رکود همراه بود^(۱)، مبلغ ۵۵ میلیارد ریال از طرف دولت بابت صادرات مرغ، تخم مرغ، میگوی پرورشی، چرم، کشمش و چای جوایز و یارانه های صادراتی پرداخت گردید که این میزان در مقایسه با سال قبل ۶۷/۷ درصد کاهش نشان می دهد.

در سال ۱۳۸۱ در راستای سیاستهای دولت جهت اصلاح قیمت ها، حرکت به سمت استقرار سازوکار بازار و

بهینه سازی مصرف نهاده های تولید، قیمت انواع کود شیمیایی توزیع شده از طرف شرکت خدمات حمایتی کشاورزی بطور متوسط ۱۰ درصد افزایش یافت. علیرغم این اقدام، یارانه پرداختی دولت بابت سم، بذر و کود شیمیایی نیز با ۱۸/۸ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۶۲۷/۵ میلیارد ریال رسید که حدود ۸۸/۴ درصد از این رقم مربوط به یارانه کود شیمیایی است. مقدار کود شیمیایی توزیع شده در این سال به ۲۸۳۱/۷ هزار تن رسید که نسبت به سال قبل ۹۶/۴ درصد رشد نشان می دهد.

یارانه پرداختی بابت برخی از اقلام عمده کشاورزی

(میلیارد ریال)

سهم (درصد)	سال	درصد تغییر	۱۳۸۰		کل
			۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۷۶/۵	۶۵/۱	۴۷/۵	۱۰۰۶۰/۵	۶۸۱۸/۷	گندم
۲/۲	۴/۹	-۴۴/۰	۲۸۹/۹	۵۱۷/۵	برنج، روغن نباتی، قند و شکر و چای
۵/۵	۸/۱	-۱۳/۶	۷۲۹/۴	۸۴۴/۶	شیر و فرآورده های آن
۲/۳	۳/۱	-۹/۰	۲۹۸/۵	۳۲۸/۲	گوشت
۴/۸	۵/۱	۱۸/۸	۶۲۷/۵	۵۲۸/۴	سم، بذر و کود شیمیایی
۰/۲	۰/۲	۵/۵	۲۱/۱	۲۰/۰	واکسن و داروهای دامی
۰/۲	۱/۳	-۷۸/۲	۲۹/۸	۱۳۷/۰	دانه های روغنی
*	۱/۰	-۹۵/۸	۴/۳	۱۰۲/۶	مرغ و تخم مرغ
۰/۴	۱/۶	-۶۷/۷	۵۵/۰	۱۷۰/۵	صادرات محصولات کشاورزی (۱)
۹۲/۱	۹۰/۴	۲۸/۰	۱۲۱۱۶/۰	۹۴۶۷/۵	جمع یارانه پرداختی به اقلام کشاورزی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۵/۶	۱۳۱۵۲/۵	۱۰۴۶۸/۰	کل

ماخذ: سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان
۱- شامل یارانه صادرات محصولات نساجی نیز می باشد.

۱- مفاد مصوبه شماره ۴۴۲۳۵/ت/۲۵۵۵۶ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۲ هیات وزیران.

سرمایه‌گذاری دولت

کشاورزی و منابع آب

در سال ۱۳۸۱ اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی دولت جهت "توسعه کشاورزی و منابع طبیعی و منابع آب" با در نظر گرفتن اعتبارات پرداختی بابت برنامه تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی (بدون احتساب اعتبارات استانی)، با ۱۴۰/۶ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۸۶۸۹/۷ میلیارد ریال رسید. مطابق بند (م) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۱ دولت اجازه یافت تا بخشی از اعتبارات مورد نیاز طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را از طریق استفاده از تسهیلات خارجی و فروش اوراق قرضه ارزی تامین نماید. مجموع اعتبارات پرداختی بند (م) به فصل کشاورزی حدود ۲۸۷/۹ میلیارد ریال بود که ۳۱/۱ درصد کل اعتبارات اختصاص یافته به این فصل را شامل می‌شود. اعتبارات ملی دولت جهت توسعه کشاورزی با ۶۹/۷ درصد افزایش نسبت به رقم مشابه پرداختی در سال قبل به ۹۲۵/۱ میلیارد ریال رسید. به استثناء برنامه‌های آب و خاک و کمک‌های فنی و اعتباری، اعتبارات پرداختی برای دیگر برنامه‌های این فصل با کاهش همراه بود. دو برنامه مذکور بیشترین میزان اعتبار دریافتی را به ترتیب با سهمی معادل ۲۲/۱ درصد و ۲۹/۶ درصد به خود اختصاص دادند که نسبت به سال قبل به ترتیب ۸۹/۹ درصد و ۲۶۳ درصد افزایش نشان می‌دهند. در برنامه آب و خاک طرح توسعه مکانیزاسیون بیشترین اعتبار را دریافت نموده است.

در سال مورد بررسی اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی بابت "منابع طبیعی" با احتساب اعتبارات پرداختی از محل بند (م) تبصره ۲۱ قانون بودجه (۴۱۷/۱ میلیارد ریال) با ۱۸۵/۱ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۴۸۱/۲ میلیارد ریال رسید. در این فصل برنامه مدیریت حوضه‌های آبخیز (۲۲۲ میلیارد ریال) و شیلات و آبزیان (۱۲۹/۶ میلیارد ریال) بیشترین اعتبار را دریافت نمودند. برنامه ریزی و مدیریت مراتع کشور نیز ۸۷/۲ میلیارد ریال اعتبار به خود اختصاص داد.

در سال مورد بررسی ۲۴۰/۳ میلیارد ریال نیز به برنامه تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی اختصاص یافت که نسبت به سال قبل ۲۳/۴ درصد تنزل داشت.

در این سال اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی دولت جهت "منابع آب" با احتساب پرداختی از محل بند (م) تبصره ۲۱ قانون بودجه (۴۰۹۲/۹ میلیارد ریال) و اعتبار در قالب برنامه کمک‌های فنی و اعتباری بالغ بر ۷۰۴۳/۱ میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل ۱۷۲/۶ درصد رشد داشت. در این فصل برنامه‌های "تامین آب"، "آبرسانی به شهرها و صنایع" و "بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب" بیشترین میزان اعتبار دریافتی را به خود اختصاص دادند که نسبت به اعتبارات پرداختی سال قبل به ترتیب از افزایشی معادل ۳۳۳/۰، ۱۷۸/۱ و ۱۶۰/۸ درصد برخوردار گردیدند.

تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جهت توسعه کشاورزی و منابع آب

(میلیارد ریال)

سال	درصد تغییر	سهم (درصد)	
		۱۳۸۰	۱۳۸۱
کشاورزی و منابع طبیعی (۲)	۱۰۲۷/۶	۲۸/۵	۱۸/۹
منابع آب	۲۵۸۳/۶	۷۱/۵	۸۱/۱
کل	۳۶۱۱/۲	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

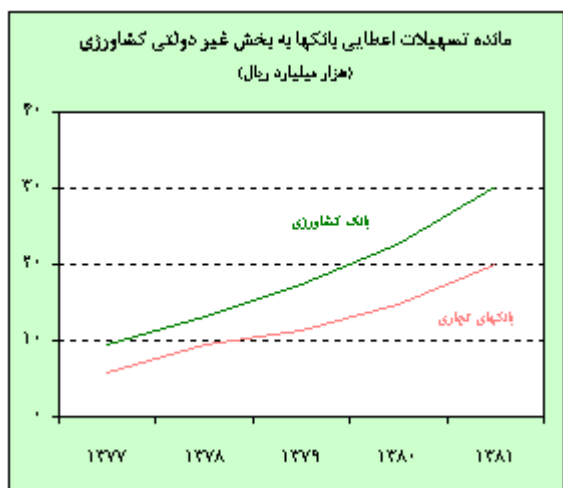
ماخذ: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی

۱- ارقام شامل اعتبارات عمرانی پرداخت شده از محل بند (م) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال نیز می‌باشد.

۲- شامل اعتبارات عمرانی برای تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی نیز می‌باشد.

تسهیلات بانکی

در سال مورد بررسی مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش های دولتی و غیردولتی کشاورزی با ۳۷/۹ درصد رشد به ۵۱/۹ هزارمیلیارد ریال رسید که ۹۶۷ درصد (۵۰/۲ هزار میلیارد ریال) آن را مانده تسهیلات به بخش غیردولتی تشکیل داد. بخشی از افزایش مانده تسهیلات اعطایی بانکها به بخش کشاورزی همانند سالهای قبل ناشی از استمهال بدهی کشاورزان به دلیل خشکسالی بود.

بررسی عملکرد اعتباری بانکها در بخش های دولتی و غیردولتی کشاورزی نشان می دهد که سهم بانکهای تجاری از کل مانده تسهیلات اعطایی به بخش کشاورزی با اندکی کاهش از ۳۹/۳ درصد در پایان سال ۱۳۸۰ به ۳۸/۸ درصد در پایان سال ۱۳۸۱ رسید و به همین میزان نیز به سهم بانک کشاورزی افزوده شد. در این سال مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری غیردولتی به بخش کشاورزی به ۴ میلیارد ریال رسید که نسبت به مانده در پایان سال قبل (۳/۷ میلیارد ریال) افزایش اندکی نشان می دهد.

در سال ۱۳۸۱ مطالبات سررسید گذشته و معوق

بانکها و موسسات اعتباری از بخش غیردولتی کشاورزی با ۶۷ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۶۱۰۲/۴ میلیارد ریال رسید. در ضمن نسبت مطالبات مذکور در بخش کشاورزی به کل مانده تسهیلات اعطایی به بخش غیردولتی مزبور حدود ۱/۱۲ درصد بود.

در پایان اسفند ماه ۱۳۸۱ مانده تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی به بخش های دولتی و غیردولتی به ۳۱۷۷۳/۹ میلیارد ریال رسید که نسبت به پایان سال ۱۳۸۰ حدود ۳۸/۹ درصد افزایش نشان می دهد. براساس گزارش بانک مذکور، در سال مورد بررسی، این بانک ۲۲۶۰۷/۶ میلیارد ریال در قالب تسهیلات تکلیفی و غیرتکلیفی به کشاورزان پرداخت نمود که ۳۷/۱ درصد نسبت به سال قبل افزایش داشت. از کل تسهیلات پرداختی ۷۵ درصد از محل منابع داخلی (تسهیلات غیرتکلیفی) بود که نسبت به سال قبل (۷۰/۹ درصد) افزایش داشته و مابقی (۲۵ درصد) از محل تبصره های مختلف قانون بودجه (تسهیلات تکلیفی) پرداخت شده است. از کل تسهیلات مذکور ۶۰۷۵/۱ میلیارد ریال (۲۶/۹ درصد) بابت سرمایه گذاریهای جدید و مابقی بابت سرمایه در گردش بوده است.

مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش غیر دولتی کشاورزی (۱)

(میلیارد ریال)

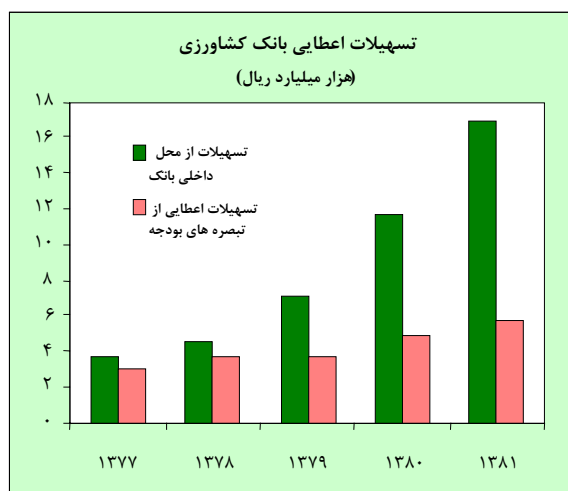
پایان سال		درصد تغییر	سهم (درصد)		
۱۳۸۱	۱۳۸۰		۱۳۸۰	۱۳۸۱	
۱۹۹۱۸/۰	۱۴۷۲۹/۸	۳۵/۲	۳۹/۳	۳۹/۶	بانک های تجاری
۳۰۳۲۱/۴	۲۲۷۳۴/۵	۳۳/۴	۶۰/۷	۶۰/۴	بانک کشاورزی
۴/۰	۳/۷	۸/۱	.	.	بانکها و موسسات اعتباری غیردولتی
۵۰۲۴۳/۴	۳۷۴۶۸/۰	۳۴/۱	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	کل

۱- شامل سود و درآمد سالهای آتی نمی باشد.

در سال مورد بررسی میزان وصولی‌های بانک کشاورزی بابت تسهیلات سالهای قبل ۱۵۷۴۱/۵ میلیارد ریال بود که نسبت به رقم مشابه سال قبل ۵۶/۲ درصد افزایش داشت و موجب توسعه منابع بانک در پرداخت تسهیلات جدید گردید. از این مقدار ۷۰/۹ درصد (۱۱۱۶۶/۳ میلیارد ریال) مربوط به تسهیلات غیرتکلیفی پرداخت شده در سالهای قبل و مابقی وصولی‌های تسهیلات تکلیفی بوده است.

ترکیب تسهیلات پرداختی بانک کشاورزی برحسب عقود اسلامی نشان می‌دهد که بیشترین تسهیلات در قالب عقد فروش اقساطی به مبلغ ۷۷۲۱/۴ میلیارد ریال بوده که ۳۴/۲ درصد از کل تسهیلات پرداختی را به خود اختصاص داده و نسبت به سال ۱۳۸۰ از ۲۸/۸ درصد افزایش برخوردار گردیده است. پس از آن تسهیلات پرداختی در قالب مشارکت مدنی و مضاربه در مراتب بعدی قرار داشتند که به ترتیب با ۲۶/۴ درصد و ۳۵/۲ درصد رشد به ۵۹۶۵/۱ میلیارد ریال و ۴۰۷۹/۴ میلیارد ریال بالغ گردیدند.

ترکیب پرداختهای غیرتکلیفی (از محل منابع داخلی) بانک کشاورزی از نظر نوع مصرف نشان می‌دهد که همانند سالهای قبل، پرداختهای بانک بابت امور زراعت (پس از سایر امور) بالاترین سهم (۲۶/۲ درصد) از کل پرداختها را به خود اختصاص داده و با ۱۵/۷ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۴۴۴۵/۸ میلیارد ریال بالغ گردیده است. از مجموع تسهیلات پرداختی در امور زراعت، ۱۲۰۰/۳ میلیارد ریال بابت سرمایه‌گذاری جدید بوده که نسبت به سال قبل ۱۱/۹ درصد کاهش داشته

و مابقی سرمایه در گردش بوده است. سرمایه‌گذاری‌های جدید در فعالیت زراعت عمدتاً در امور آبیاری (۶۹۵/۴ میلیارد ریال) و ماشین‌آلات کشاورزی (۳۴۲/۶ میلیارد ریال) صورت پذیرفته است. پس از زراعت بیشترین سهم به دامداری و دامپروری (۱۵/۶ درصد) و خدمات کشاورزی (۷/۶ درصد) تعلق داشت. از مجموع اعتبارات پرداختی به فعالیتهای دامپروری، ۱۳۱۱/۷ میلیارد ریال بابت گوسفندداری، ۱۳۴۰/۵ میلیارد ریال بابت گاوداری و مابقی پرورش شتر بوده است. بخش عمده تسهیلات اختصاص یافته به خدمات کشاورزی (۱۲۸۱/۵ میلیارد ریال) صرف سرمایه

در گردش و مابقی به مبلغ ۴۲۰/۷ میلیارد ریال بابت سرمایه‌گذاریهای جدید بوده است.

بررسی آمار تسهیلات اعطایی غیرتکلیفی بانک کشاورزی برحسب مدت بازپرداخت نشان می‌دهد که در سال ۱۳۸۱ مانند سالهای گذشته، بیشترین تسهیلات دارای بازپرداخت کمتر از ۲ سال بوده که مقدار آن (۱۲۶۰۳/۱ میلیارد ریال) نسبت به سال قبل ۶۵/۳ درصد افزایش داشته است. با افزایش حجم تسهیلات پرداختی کوتاه‌مدت، سهم این نوع تسهیلات نسبت به کل تسهیلات غیرتکلیفی افزایش و متقابلاً از سهم تسهیلات با بازپرداخت میان مدت و بلندمدت کاسته گردیده که این امر نشان‌دهنده گرایش بانک کشاورزی به استفاده از منابع داخلی در طرحهای زودبازده می‌باشد. با توجه به ویژگیهای سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی که دوره بازگشت بلند مدت دارد، منابع داخلی بانک کمتر صرف امور سرمایه‌گذاری شده است.

مقایسه تسهیلات غیر تکلیفی اعطایی بانک کشاورزی (۱) برحسب مدت بازپرداخت

(میلیون ریال)

سال		درصد تغییر	سهم (درصد)		
۱۳۸۰	۱۳۸۱		۱۳۸۰	۱۳۸۱	
۷۶۲۶۰۹۴	۱۲۶۰۳۱۳۸	۶۵/۳	۶۵/۲	۷۴/۳	کمتر از ۲ سال
۳۵۶۱۷۱۲	۳۶۸۳۷۰۵	۳/۴	۳۰/۵	۲۱/۷	۲ تا ۱۰ سال
۵۰۴۷۸۲	۶۷۶۴۴۸	۳۴/۰	۴/۳	۴/۰	۱۰ تا ۱۵ سال
۱۱۶۹۲۵۸۸	۱۶۹۶۳۲۹۱	۴۵/۱	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	کل

۱- شامل سود و درآمد سالهای آتی نمی باشد.

در سال ۱۳۸۱ براساس گزارش بانک کشاورزی، مجموع خسارات وارده به بخش کشاورزی و دامی بالغ بر ۲۰۱۹۱ میلیارد ریال بود که حدود ۸۷/۶ درصد آن مربوط به خسارات ناشی از خشکسالی بود. صندوق کمک به تولیدکنندگان خسارت دیده محصولات کشاورزی و دامی در این سال جمعاً مبلغ ۳۹۲/۵ میلیارد ریال کمک بلاعوض به ۴۷۴ هزار نفر از کشاورزان و دامداران خسارت دیده از عوامل قهری پرداخت نمود. حدود ۹۲/۶ درصد از کل مبلغ مذکور مربوط به خسارات وارده بر اثر خشکسالی و مابقی مربوط به سایر عوامل قهری می باشد. مبلغ و تعداد کشاورزان و تولید کنندگان برخوردار از این کمکها نسبت به سال قبل به ترتیب با ۲۷/۳ و ۳۱/۵ درصد کاهش همراه بود. کمک بلاعوض پرداختی طی سال مورد بررسی از محل ماده ۱۰ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۰) و بند (الف) تبصره ۱۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۱ تامین مالی شده است. مطابق مفاد ماده قانونی مذکور به دولت اجازه داده شد که برای پیشگیری، امداد رسانی، بازسازی و نوسازی مناطق آسیب دیده از حوادث غیرمترقبه از جمله سیل، خشکسالی، زلزله، سرمازدگی، تگرگ، آفت های فراگیر محصولات کشاورزی و بیماریهای همه گیر دامی، اعتبار مورد نیاز تا معادل یک درصد بودجه عمومی هر سال را در قوانین بودجه سالانه منظور نمایند.

بیمه محصولات کشاورزی

در سال ۱۳۸۱ صندوق بیمه محصولات کشاورزی ۳۰۶۲/۳ هزار هکتار از اراضی زیر کشت ۲۵ محصول زراعی و باغی را در برابر خسارات ناشی از عوامل قهری و طبیعی تحت پوشش بیمه قرار داد. در این سال گلرنگ، عدس، لوبیا، نخود، زعفران و گل و گیاهان زینتی به فهرست محصولات بیمه شده افزوده گردید. سطح اراضی بیمه شده در سال ۱۳۸۱ نسبت به سال قبل ۸۴/۹ درصد (۱/۴ میلیون هکتار) افزایش یافت که عمدتاً ناشی از گسترش پوشش بیمه ای مزارع گندم (۱۰۷/۷ درصد)، برنج (۱۶۲/۸ درصد) و جو (۴۹/۹ درصد) بوده است. در مقابل کشاورزان پنبه کار و تولیدکنندگان پیاز و سیب زمینی از خدمات بیمه ای کمتری استفاده نمودند. در سال مورد بررسی حدود ۹۷۸/۵ هزار هکتار از مجموع اراضی بیمه شده دچار خسارت شد که صندوق بیمه محصولات کشاورزی ۴۰۳/۴ میلیارد ریال غرامت بابت آن پرداخت نمود. بدین ترتیب متوسط خسارت پرداخت شده برای هر هکتار از اراضی مذکور بالغ بر ۴۱۲ هزار ریال گردید که نسبت به رقم مشابه سال قبل ۳۶ درصد کاهش داشته که نشان دهنده تقلیل شدت خسارت می باشد. از مجموع اراضی خسارت دیده به ترتیب ۸۱/۵، ۳/۸ و ۳/۷ درصد مربوط به گندم، چغندر قند و برنج بوده که متوسط خسارت پرداختی بابت هر هکتار از محصولات مذکور بالغ بر ۲۰۸/۴، ۸۵۴/۱ و ۹۴۱/۶ هزار ریال برآورد می گردد.

درسال موردبررسی از مجموع اراضی بیمه شده ، ۱۰۸۳ هزار هکتار تحت پوشش بیمه خشکسالی قرارداشت که نسبت به سال قبل افزایش قابل توجهی (۹۹۸/۱ درصد) نشان می دهد.ازاین اراضی ۳۴۷ هزار هکتار دچارخسارات ناشی از خشکسالی شدکه صندوق بیمه ۲۸۵ هزار ریال بابت هر هکتار آن غرامت پرداخت نمود.

اراضی بیمه شده و خسارت پرداختی به کشاورزان

نوع محصول	سطح اراضی بیمه شده (هزارهکتار)		سطح اراضی خسارت دیده (هزار هکتار)		خسارت پرداختی (میلیون ریال)	
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱
گندم	۱۰۸۴/۴	۲۲۵۲/۳	۱۲۱/۱	۷۹۷/۰	۴۸۹۹۶/۰	۱۶۶۰۹۳/۰
برنج	۵۸/۳	۱۵۳/۲	۴/۷	۳۶/۰	۶۷۳۰/۳	۳۳۸۹۹/۳
پنبه	۹۳/۵	۶۶/۴	۶/۹	۵/۶	۴۳۵۷/۸	۲۳۲۴/۷
چغندر قند	۱۷۱/۷	۱۸۴/۹	۷/۳	۳۷/۰	۳۲۲۴/۷	۳۱۶۰۳/۰
سویا	۱۷/۷	۱۹/۲	۱/۶	۲/۶	۱۵۶۶/۵	۲۳۰۱/۶
سیب زمینی	۳۲/۷	۲۹/۵	۵/۴	۴/۷	۷۹۰۹/۶	۹۰۹۹/۹
آفتابگردان	۳/۵	۳/۵	۱/۲	۰/۴	۴۹۳/۷	۲۳۲/۸
ذرت	۴۹/۸	۶۷/۲	۱۴/۶	۶/۷	۱۱۵۰۳/۰	۴۹۵۷/۰
جو	۷۲/۱	۱۰۸/۱	۹/۵	۱۵/۸	۳۸۰۲/۹	۵۵۱۱/۹
پیاز	۲/۵	۱/۴	۰/۲	۰/۴	۱۸۰/۰	۷۱/۰
انگور	۶/۸	۱۱/۱	۲/۷	۴/۹	۷۵۳۰/۲	۱۶۹۶۲/۲
سیب	۳/۳	۶/۹	۲/۲	۵/۸	۸۸۰۰/۳	۱۹۴۲۵/۱
مرکبات	۲/۹	۴/۲	۰/۴	۰/۸	۵۳/۲	۱۴۱۲/۶
خرما	۴/۰	۱۴/۳	۴/۳	۱۰/۷	۳۱۸۱/۹	۲۶۸۱۴/۴
انار	۰/۶	۱/۲	۰/۳	۰/۶	۸۲۸/۵	۱۲۷۲/۵
چای	۸/۶	۱۶/۵	۷/۷	۱۵/۵	۷۶۹۸/۶	۳۱۲۰۲/۷
پسته	۰/۹	۳۰/۱	۰/۸	۳/۲	۵۶۲۳/۹	۱۳۱۸۲/۸
بادام	۱/۱	۵/۳	۰/۸	۳/۹	۲۲۹۳/۲	۱۷۰۸۳/۳
کلزا	۴۲/۰	۶۷/۰	۷/۴	۲۲/۰	۳۱۲۹/۷	۱۲۴۷۲/۳
سایر	۰/۰	۲۰/۰	۰/۰	۵/۳	۰/۰	۷۴۴۶/۴
کل	۱۶۵۶/۴	۳۰۶۲/۳	۱۹۸/۷	۹۷۸/۵	۱۲۷۹۰۴/۱	۴۰۳۳۶۸/۵

ماخذ: صندوق بیمه محصولات کشاورزی

شرکتهای اتحادیه های تعاونی روستایی

در سال ۱۳۸۱ تعداد ۲۹۴۸ شرکت تعاونی روستایی فعال در کشور وجود داشت که حدود ۴/۵ میلیون نفر از روستاییان را تحت پوشش قرار داد و از نظر تعداد و اعضا تغییر محسوسی نسبت به سال قبل نشان نداد. در این سال استان مازندران با دارا بودن ۱۸۳ شرکت تعاونی بیشترین سرمایه (۳۸۰۵۱ میلیون ریال) را در بین استانهای کشور به خود اختصاص داد. در سال مورد بررسی شرکتهای تعاونی روستایی حدود ۳۵۷ میلیارد ریال وام جهت مصارف مختلف به کشاورزان پرداخت نمودند که نسبت به سال قبل ۱۸/۵ درصد افزایش نشان می دهد. تعداد اتحادیه های تعاونی روستایی که از مشارکت شرکتهای تعاونی روستایی تشکیل می شود در این سال تغییر چندانی نداشت و میزان سرمایه آنها با ۴/۶ درصد رشد نسبت به سال گذشته به حدود ۱۲۳ میلیارد

ریال رسید. علاوه بر آن در سال مورد بررسی تعداد ۱۴۳ شرکت تعاونی زنان روستایی با دارا بودن حدود ۳/۵ میلیارد ریال سرمایه، خدمات ویژه به بیش از ۲۹ هزار نفر از زنان روستایی ارائه کردند و ۱۸۵۴ شرکت تعاونی کشاورزی با ۲۳۷ میلیارد ریال سرمایه وظیفه امدادرسانی به کشاورزان را برعهده داشتند. در این سال ۴۴۶ صندوق قرض الحسنه روستایی نیز با دارا بودن حدود ۲۸۶ هزار عضو به ۱۶۷ هزار نفر از اعضا در مجموع ۳۹۷ میلیارد ریال وام پرداخت نمودند.

بازرگانی خارجی در بخش کشاورزی

صادرات

براساس آمارهای منتشره از سوی گمرک، در سال مورد بررسی ۱۵۱۶ هزار تن کالای کشاورزی به ارزش ۱/۳ میلیارد دلار به خارج از کشور صادر شد که از نظر وزن و ارزش به ترتیب ۸/۲ درصد کاهش و ۱۳/۹ درصد افزایش نشان می‌دهد. در مجموع در سال مورد بررسی صادرات محصولات کشاورزی ۱/۳ درصد از وزن و ۲۷/۲ درصد از ارزش صادرات غیرنفتی کشور را به خود اختصاص داده است.

وضعیت شرکتها و اتحادیه های

تعاونی روستایی

درصد تغییر	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
			شرکتهای تعاونی روستایی
*	۲۹۴۸	۲۹۴۷	تعداد
۰/۷	۴۴۷۷	۴۴۴۴	تعداد اعضا (هزار نفر)
۸/۷	۳۸۸۵۴۸	۳۵۷۴۰۴	میزان سرمایه (میلیون ریال)
۱۸/۵	۳۵۷۳۳۸	۳۰۱۵۴۰	میزان وام پرداختی (میلیون ریال)
			اتحادیه های تعاونی روستایی
۰/۴	۲۵۶	۲۵۵	تعداد
*	۳۰۰۵	۳۰۰۴	تعداد شرکتهای عضو
۴/۶	۱۲۲۹۵۲	۱۱۷۵۰۴	میزان سرمایه (میلیون ریال)

ماخذ: سازمان مرکزی تعاون روستایی

وضعیت صادرات کالاهای کشاورزی

(ارزش: هزار دلار)
(وزن: تن)

درصد تغییر		۱۳۸۱		۱۳۸۰		
وزن	ارزش	وزن	ارزش	وزن	ارزش	
۸/۴	۲۴/۲	۴۲۸۲۶۴	۶۳۵۴۱۶	۳۹۴۹۷۱	۵۱۱۵۸۱	خشکبار
-۱۲/۹	۲/۷	۷۱۰۲۸۷	۲۵۷۴۸۹	۸۱۵۶۰۸	۲۵۰۸۴۱	محصولات نباتی
-۲۲/۸	۴/۰	۶۳۰۸۹	۱۴۵۷۰۰	۸۱۶۷۳	۱۴۰۰۸۰	محصولات دامی
۱۹۰/۱	۱۹/۱	۱۵۰۰۹	۵۷۸۲۲	۵۱۷۳	۴۸۵۵۳	محصولات دریایی
-۱۵/۴	۵/۱	۲۹۹۳۱۹	۱۵۷۲۰۹	۳۵۳۹۲۸	۱۴۹۶۳۴	محصولات صنایع تبدیلی کشاورزی
-۸/۲	۱۳/۹	۱۵۱۵۹۶۸	۱۲۵۳۶۳۶	۱۶۵۱۳۵۳	۱۱۰۰۶۸۹	صادرات کالاهای کشاورزی
-۱۸/۷	۷/۴	۱۱۸۴۵۹۱۳	۳۳۵۴۷۹۳	۱۴۵۶۲۷۴۱	۳۱۲۳۳۵۶	صادرات کالاهای غیر کشاورزی
-۱۷/۶	۹/۱	۱۳۳۶۱۸۸۱	۴۶۰۸۴۲۹	۱۶۲۱۴۰۹۴	۴۲۲۴۰۴۵	کل صادرات غیر نفتی

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی گمرک

ارزش صادرات خشکبار بیشترین سهم از کل صادرات کشاورزی (۵۰/۷ درصد) را به خود اختصاص داد و بارشدهی معادل ۲۴/۲ درصد به ۶۳۵/۴ میلیون دلار رسید که عمده ترین قلم آن را صادرات پسته و مغز پسته (۴۹۷/۹ میلیون دلار) تشکیل داده است. در این سال علیرغم اینکه ارزش صادرات کلیه گروههای کالایی با افزایش مواجه بود، وزن صادرات محصولات نباتی، دامی و صنایع تبدیلی کاهش نشان داد. این امر بیانگر صدور کالاهای قیمتهای

بالا تر است بطوریکه ارزش هر تن کالای کشاورزی صادر شده با ۲۴ درصد افزایش از ۶۶۷ دلار در سال قبل به ۸۲۷ دلار رسید.

واردات

در سال ۱۳۸۱ براساس آمارهای گمرک بالغ بر ۹۵۵۶ هزار تن انواع کالای کشاورزی به ارزش حدود ۲/۴ میلیارد دلار وارد کشور گردید که نسبت به سال قبل از لحاظ وزن و ارزش به ترتیب ۲۹/۸ درصد و ۱۱/۴ درصد تنزل داشته است. طبق آمارهای مذکور ارزش هر تن کالای کشاورزی وارداتی در سال مورد بررسی ۲۴۸ دلار بود که نسبت به رقم مشابه سال قبل (۱۹۷ دلار) نشان دهنده ۲۵/۹ درصد افزایش قیمت هر تن کالای کشاورزی وارد شده می باشد که در مقایسه با تغییر قیمت هر تن کالای کشاورزی صادر شده، موید بدتر شدن نسبی رابطه مبادله بازرگانی در این بخش است.

وضعیت واردات کالاهای کشاورزی

(ارزش : هزار دلار)
(وزن:تن)

درصد تغییر		۱۳۸۱		۱۳۸۰		
وزن	ارزش	وزن	ارزش	وزن	ارزش	
-۵۸/۷	-۵۸/۸	۲۸۳۹۰۷۵	۳۸۰۳۹۰	۶۸۸۱۰۸۳	۹۲۳۷۹۲	گندم
-۹۷/۳	-۹۷/۹	۲۴۸۱۸	۲۷۱۷	۹۲۴۲۶۱	۱۲۸۳۵۶	جو
۴۹/۹	۵۳/۶	۱۰۴۷۴۹۹	۲۹۲۰۰۷	۶۹۸۹۲۵	۱۹۰۱۲۰	برنج
-۹۹/۹	-۹۹/۹	۱۲	۳۳	۱۲۰۵۶	۳۲۴۲۶	چای
-۱۲/۱	-۲۶/۹	۸۲۵۳۶۴	۱۵۸۱۳۱	۹۳۸۶۵۷	۲۱۶۱۷۸	قند و شکر
-۱/۱	۲۴/۷	۹۸۳۶۳۱	۴۷۷۳۴۵	۹۹۴۱۹۴	۳۸۲۶۶۱	روغن های نباتی
۱۹/۵	۸۸/۵	۱۳۸۰۰	۱۱۰۶۱	۱۱۵۵۲	۵۸۶۹	روغنهای حیوانی
-۴۷/۷	-۶۰/۰	۱۵۷۸۶	۲۵۷۵۳	۳۰۱۷۶	۶۴۴۲۰	گوشت قرمز
۲۷۹/۷	۲۰۷/۲	۱۱۸۴۰	۹۸۲۴	۳۱۱۸	۳۱۹۸	گوشت ماهی
۰	۰	۷۵۲۸	۶۶۵۵	.	.	گوشت مرغ
۲۱/۶	۳۷/۹	۳۷۸۶۲۴۲	۱۰۰۷۱۱۶	۳۱۱۲۸۷۱	۷۳۰۱۳۷	سایر کالاهای کشاورزی
-۲۹/۸	-۱۱/۴	۹۵۵۵۵۹۵	۲۳۷۱۰۳۲	۱۳۶۰۶۸۹۳	۲۶۷۷۱۵۷	واردات کالاهای کشاورزی
۲۵/۴	۳۳/۱	۱۷۳۷۱۳۷۰	۱۹۹۰۴۱۵۷	۱۳۸۵۷۰۶۸	۱۴۹۴۹۶۱۹	واردات کالاهای غیر کشاورزی
-۲/۰	۲۶/۴	۲۶۹۲۶۹۶۵	۲۲۲۷۵۱۸۹	۲۷۴۶۳۹۶۱	۱۷۶۲۶۷۷۶	کل واردات

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی گمرک

در سال ۱۳۸۱ واردات گندم برخلاف سالهای قبل جایگاه خود را بعنوان بالاترین سهم در ارزش محصولات کشاورزی وارداتی به روغن های نباتی داد. در مقابل حجم واردات گندم در سال مورد بررسی به کمترین میزان طی سالهای اخیر (۲/۸ میلیون تن) محدود گردید که ناشی از بهبود اوضاع جوی و در نتیجه افزایش تولید، رشد قابل توجه قیمت خرید تضمینی و گسترش خرید گندم مازاد بر مصرف کشاورزان بوده است. واردات چای در این سال بیشترین میزان کاهش (۹۹/۹ درصد) را نشان داد که عمدتاً به دلیل ممنوعیت ورود چای خارجی ناشی از مشکلات مبتلا به صنایع چای در چند سال اخیر و به منظور حمایت از چایکاران و صاحبان صنایع مرتبط بوده است. بطور کلی در سال مورد بررسی تراز بازرگانی کالاهای کشاورزی دارای ۱۱۱۷ میلیون دلار کسری بود که نسبت به کسری سال ۱۳۸۰ (۱۵۷۶ میلیون دلار)، ۲۹/۱ درصد کاهش نشان می دهد.

فصل پنجم

سوخت و نیرو

رکود اقتصادی جهان که در سال ۲۰۰۱ با حمله تروریستی به آمریکا تشدید شد، از اوایل سال ۲۰۰۲ بهبود نسبی یافت و رشد اقتصادی جهان از ۲/۳ درصد در سال ۲۰۰۱ به ۳/۰ درصد در سال ۲۰۰۲ رسید. افزایش رشد اقتصادی جهان موجب شد که در سال ۲۰۰۲ مصرف انرژی‌های اولیه در جهان به ۱۸۸/۹ میلیون بشکه معادل نفت در روز برسد که نسبت به سال قبل از آن، ۲/۶ درصد افزایش داشت. مصرف انرژی‌های اولیه در ایران در سال ۲۰۰۲، ۲/۳ میلیون بشکه معادل نفت در روز بود که نسبت به سال ۲۰۰۱ تغییر چندانی نداشت.

در این سال عرضه جهانی نفت با ۰/۴ درصد کاهش به ۷۶/۴ میلیون بشکه در روز و تقاضای جهانی نفت با ۲/۰ درصد رشد به ۷۷/۵ میلیون بشکه در روز رسید. به این ترتیب بازار جهانی روزانه بطور متوسط با ۱/۱ میلیون بشکه کمبود عرضه روبرو شد که عمدتاً به دلیل کاهش عرضه اوپک در طول این سال بود. در سال مورد بررسی میانگین تولید نفت خام جهان با ۰/۶ درصد کاهش نسبت به سال ۲۰۰۱ به ۷۳/۹ میلیون بشکه در روز رسید. در این سال تولید نفت خام کشورهای عضو اوپک با ۶/۲ درصد کاهش به ۲۸/۲ میلیون بشکه در روز رسید که ۳۸/۲ درصد از تولید نفت خام جهان را تشکیل می‌داد. در سال مورد بررسی مصرف نفت جهان به ۷۵/۷ میلیون بشکه در روز بالغ شد که نسبت به سال ماقبل ۰/۴ درصد رشد نشان می‌دهد.

متعاقب حملات تروریستی به آمریکا و تعمیق رکود اقتصادی در جهان، قیمت‌های نفت در اواخر سال ۲۰۰۱ روندی نزولی یافت، لیکن از اوایل سال ۲۰۰۲ قیمت‌های نفت با روندی صعودی همراه شد و این روند تا پایان سال ادامه داشت. بطوریکه میانگین قیمت هر بشکه سبد نفتی اوپک با ۳۳/۷ درصد افزایش از ۱۹/۹۵ دلار در سه ماهه اول به ۲۶/۶۷ دلار در سه ماهه چهارم سال ۲۰۰۲ رسید.

کاهش تولید اوپک در این سال در راستای تنظیم بازار و تامین اهداف قیمتی این سازمان (۲۸-۲۲ دلار برای هر بشکه سبد نفتی اوپک) صورت گرفت. در این سال تولید اعضای خاورمیانه‌ای اوپک با ۶/۶ درصد کاهش به ۱۹/۰ میلیون بشکه در روز و تولید سایر اعضا با ۵/۳ درصد کاهش به ۹/۳ میلیون بشکه در روز رسید.

در سال ۲۰۰۲ میانگین مصرف فرآورده‌های نفتی کشورهای عضو اوپک به ۴/۸ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به سال ۲۰۰۱، ۰/۷ درصد افزایش یافت. کشور عربستان سعودی با ۱/۴ میلیون بشکه در روز، بیشترین و کشور قطر با ۰/۰۴ میلیون بشکه در روز، کمترین مصرف‌کننده فرآورده‌های نفتی در بین اعضای اوپک محسوب می‌شوند. میانگین مصرف فرآورده‌های نفتی در ایران در سال ۲۰۰۲ معادل ۲۳/۳ درصد از کل مصرف اوپک بود.

در سال ۱۳۸۱ در چارچوب مصوبات اوپک جهت تنظیم بازار و تثبیت بهای نفت، تولید نفت خام ایران با ۸/۵ درصد کاهش نسبت به سال قبل از آن، به ۳/۴ میلیون بشکه در روز (در حد سهمیه تولید تعیین شده از سوی اوپک) رسید. همچنین در این سال صادرات نفت خام ایران با ۸/۵ درصد کاهش به ۲/۰ میلیون بشکه در روز و صادرات فرآورده های نفتی با ۲۳/۴ درصد رشد به ۲۶۹ هزار بشکه در روز رسید.

در سال مورد بررسی، نفت خام تحویلی به پالایشگاه های کشور با ۵/۱ درصد کاهش به ۱/۳ میلیون بشکه در روز و مصرف فرآورده های نفتی داخلی نیز به حدود ۱ میلیون بشکه در روز محدود شد.

در سال ۱۳۸۱ میانگین قیمت داخلی فرآورده های نفتی معادل ۱۰ درصد افزایش یافت، بطوریکه بهای هر لیتر بنزین موتور، نفت گاز، نفت سفید و نفت کوره به ترتیب به ۵۰۰، ۱۳۰، ۱۳۰ و ۷۰ ریال بالغ شد.

در سال مورد بررسی تولید گاز طبیعی کشور (بدون احتساب گاز تزریقی به چاه های نفت) معادل ۹۶/۱ میلیارد متر مکعب بود که نسبت به سال ۱۳۸۰، ۱۱/۱ درصد افزایش نشان می دهد. مصرف داخلی گاز طبیعی نیز با ۱۳/۱ درصد رشد به ۷۶/۰ میلیارد متر مکعب بالغ گردید.

در سال ۱۳۸۱ تولید برق کشور با رشدی معادل ۹/۳ درصد به ۱۴۲/۱ میلیارد کیلووات ساعت افزایش یافت که ۱۳۶/۲ میلیارد کیلو وات ساعت توسط نیروگاه های تحت مدیریت وزارت نیرو و ۵/۹ میلیارد کیلووات ساعت توسط سایر موسسات تولید شد. مصرف برق کشور نیز با ۸/۱ درصد افزایش به ۱۰۵/۱ میلیارد کیلووات ساعت رسید که بخش های خانگی و صنعتی به ترتیب با ۳۳/۳ و ۳۱/۹ درصد بیشترین سهم را در مصرف برق به خود اختصاص دادند.

اعتبارات ملی مصوب برای امور نفت، گاز و برق در سال ۱۳۸۱ معادل ۲۵۶۴/۴ میلیارد ریال بود. رقم فوق شامل برنامه تنظیم و اجرای سیاست های دولت در امور نفت گاز، پتروشیمی و صنایع وابسته می باشد و لذا بخشی از آن به پتروشیمی تعلق دارد.

جهان

مصرف انرژی های اولیه

در سال ۲۰۰۲ مصرف انرژی های اولیه^(۱) در جهان به ۱۸۸/۹ میلیون بشکه معادل نفت در روز رسید که نسبت به سال قبل از آن، ۲/۶ درصد افزایش داشت. از کل مصرف انرژی های اولیه جهان ۱۷۸/۷ میلیون بشکه معادل نفت در روز مربوط به کشورهای غیر اوپک و ۱۰/۲ میلیون بشکه معادل نفت در روز مربوط به کشورهای عضو اوپک می باشد. مصرف انرژی های اولیه در کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی و توسعه (OECD) در سال ۲۰۰۲ به ۱۰۷/۴ میلیون بشکه معادل نفت در روز رسید که نسبت به سال قبل از آن ۰/۷ درصد افزایش داشت. بیشترین مصرف انرژی اولیه در جهان شامل ۷۰/۷ میلیون بشکه معادل نفت در روز مربوط به نفت و کمترین مصرف مربوط به برق آبی با ۱۱/۹ میلیون بشکه معادل نفت در روز بود.

مصرف انرژی های اولیه در ایران در سال ۲۰۰۲، ۲/۳ میلیون بشکه در روز معادل نفت بود که نسبت به سال ۲۰۰۱ تغییری نداشت. انرژی های اولیه مورد مصرف در ایران عمدتاً شامل نفت و گاز طبیعی هستند و سایر انرژی ها سهم قابل توجهی را در مصرف انرژی های اولیه ندارند.

۱- شامل نفت، گاز طبیعی، زغال سنگ، انرژی هسته ای و برق آبی.

مصرف انرژی‌های اولیه جهان در سال ۲۰۰۲

(میلیون بشکه در روز معادل نفت)

کشور	نفت	گاز طبیعی	زغال سنگ	انرژی هسته‌ای	برق آبی	جمع کل
غیر اوپک	۶۶/۲	۴۰/۹	۴۸/۲	۱۲/۳	۱۱/۹	۱۷۸/۷
کشورهای عضو OECD	۴۳/۸	۲۴/۸	۲۲/۴	۱۰/۵	۵/۸	۱۰۷/۴
اوپک	۴/۵	۴/۹	۰	۰	۰	۱۰/۲
ایران	۱/۱	۱/۲	۰	۰	۰	۲/۳
کل	۷۰/۷	۴۵/۸	۴۸/۲	۱۲/۳	۱۱/۹	۱۸۸/۹

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

ذخایر اثبات شده نفت خام

در سال ۲۰۰۲ ذخایر اثبات شده نفت خام جهان معادل ۱۰۴۷/۷ میلیارد بشکه بود که نسبت به سال ۲۰۰۱ حدود ۰/۲ درصد کاهش داشت. در این سال ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای عضو اوپک حدود ۸۱۹/۰ میلیارد بشکه بود که ۷۸/۲ درصد از ذخایر جهان را تشکیل می‌دهد. در این سال میزان ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای غیراوپک معادل ۲۲۸/۷ میلیارد بشکه بود که ۲۱/۸ درصد از ذخایر نفت خام جهان است. سهم ایران از ذخایر اثبات شده جهان حدود ۸/۶ درصد می‌باشد. شایان ذکر است که بیشترین ذخایر نفت جهان (حدود ۶۸۵/۶ میلیارد بشکه) در منطقه خاورمیانه واقع است.

ذخایر اثبات شده نفت خام جهان

(میلیارد بشکه)

	سال			درصد تغییر		سهم (درصد)
	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۰	۲۰۰۲	۲۰۰۱	
غیر اوپک	۲۳۱/۸	۲۳۱/۵	۲۲۸/۷	-۰/۱	-۱/۲	۲۱/۸
کشورهای عضو OECD	۸۵/۳	۸۴/۵	۷۲/۰	-۰/۹	-۱۴/۸	۶/۹
اوپک	۸۱۴/۴	۸۱۸/۸	۸۱۹/۰	۰/۵	*	۷۸/۲
ایران	۸۹/۷	۸۹/۷	۸۹/۷	۰	۰	۸/۶
کل	۱۰۴۶/۲	۱۰۵۰/۳	۱۰۴۷/۷	۰/۴	-۰/۲	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

عرضه و تقاضا

در سال ۲۰۰۲ عرضه جهانی نفت با ۰/۴ درصد کاهش به ۷۶/۴ میلیون بشکه در روز و تقاضای جهانی نفت با ۲/۰ درصد رشد به ۷۷/۵ میلیون بشکه در روز رسید. به این ترتیب بازار جهانی بطور متوسط روزانه با ۱/۱ میلیون بشکه کاهش عرضه روبرو شد که عمدتاً به دلیل کاهش عرضه اوپک در طول این سال بود.

موازنه عرضه و تقاضای جهانی نفت

(میلیون بشکه در روز)

	سال ۲۰۰۲					متوسط سال ۲۰۰۱
	سه ماهه اول	سه ماهه دوم	سه ماهه سوم	سه ماهه چهارم	متوسط سال ۲۰۰۲	
عرضه	۷۵/۹	۷۵/۶	۷۶/۱	۷۷/۸	۷۶/۴	۷۶/۷
تقاضا	۷۷/۸	۷۶/۰	۷۷/۱	۷۸/۸	۷۷/۵	۷۶/۰
موازنه	-۱/۹	-۰/۴	-۱/۰	-۱/۰	-۱/۱	۰/۷

ماخذ: گزارش چشم انداز کوتاه مدت انرژی - اداره اطلاعات انرژی آمریکا - آوریل ۲۰۰۳

تولید نفت خام

در سال مورد بررسی میانگین تولید نفت خام جهان با ۰/۶ درصد کاهش نسبت به سال ۲۰۰۱ به ۷۳/۹ میلیون بشکه در روز رسید. در این سال تولید نفت خام کشورهای عضو اوپک با ۶/۲ درصد کاهش به ۲۸/۲ میلیون بشکه در روز رسید که ۳۸/۲ درصد از تولید نفت خام جهان را شامل می‌شد. علت این امر کاهش سقف تولید اوپک در راستای رسیدن به محدوده قیمتی مورد نظر این سازمان (۲۲-۲۸ دلار برای هر بشکه سبد نفتی اوپک) بود. منطقه خاورمیانه با تولید ۲۰/۹ میلیون بشکه در روز بیشترین میزان تولید نفت خام را در سال ۲۰۰۲ داشته است.

تولید نفت خام جهان^(۱)

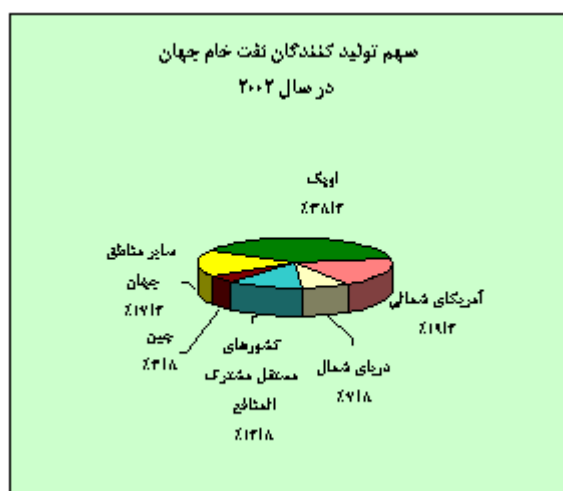
(میلیون بشکه در روز)

	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱
غیر اوپک	۴۳/۶	۴۴/۲	۴۵/۷	۱/۴	۵۹/۵	۶۱/۸
کشورهای عضو OECD	۲۱/۵	۲۱/۳	۲۱/۵	-۰/۹	۲۸/۷	۲۹/۱
اوپک	۳۱/۰	۳۰/۱	۲۸/۲	-۲/۹	۴۰/۵	۳۸/۲
ایران	۳/۸	۳/۷	۳/۴	-۲/۶	۵/۰	۴/۶
کل	۷۴/۶	۷۴/۳	۷۳/۹	-۰/۴	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳ ۱- شامل NGL، پلمه سنگ نفتی (Shale Oil) و شنهای آغشته به نفت (Oil Sands) نیز می باشد.

مصرف نفت خام

در سال ۲۰۰۲ مصرف نفت خام جهان به ۷۵/۷ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به سال ماقبل ۰/۴ درصد رشد نشان می‌دهد. در این سال مصرف کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) با ۰/۳ درصد کاهش نسبت به سال ۲۰۰۱ به ۴۷/۵ میلیون بشکه در روز بالغ شد. باتوجه به تولید نفت خام در این گروه از کشورها، ۵۴/۷ درصد از مصرف آنها در سال ۲۰۰۲ از طریق واردات تامین گردید.

مصرف نفت جهان^(۱)

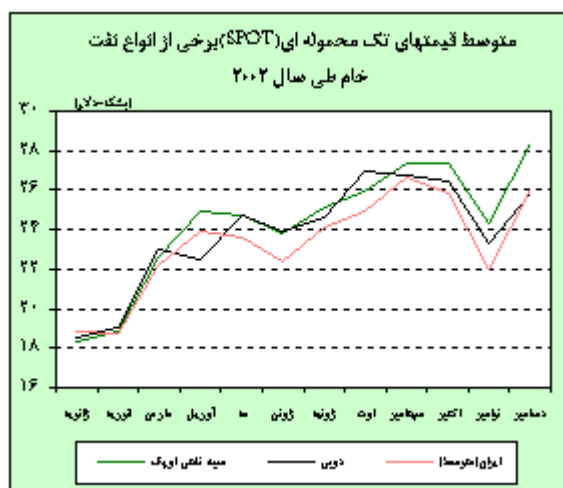
(میلیون بشکه در روز)

	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱
غیر اوپک	۷۰/۶	۷۰/۷	۷۱/۰	۰/۱	۹۳/۷	۹۳/۷
کشورهای عضو OECD	۴۷/۶	۴۷/۶	۴۷/۵	۰	۶۳/۰	۶۲/۷
اوپک (۲)	۴/۷	۴/۷	۴/۸	۰/۹	۶/۲	۶/۳
ایران	۱/۲	۱/۱	۱/۱	-۸/۳	۱/۵	۱/۵
کل	۷۵/۲	۷۵/۵	۷۵/۷	۰/۴	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

۱- شامل تقاضای داخلی نفت، سوخت‌های هوایی و دریایی، سوخت پالایشگاه‌ها و ضایعات نفتی می‌باشد.
۲- عراق، نیجریه و لیبی را شامل نمی‌شود.

روند قیمت‌ها

متعاقب حملات تروریستی به آمریکا و تعمیق رکود اقتصادی در جهان در اواخر سال ۲۰۰۱، از اوایل سال ۲۰۰۲ قیمت‌های نفت روندی صعودی یافته و این روند تا پایان سال ادامه یافت. بطوریکه میانگین قیمت هر بشکه سبد نفتی اوپک با ۳۳/۷ درصد افزایش از ۱۹/۹۵ دلار در سه ماهه اول به ۲۶/۶۷ دلار در سه ماهه چهارم سال ۲۰۰۲ رسید. بطور کلی علاوه بر بهبود شرایط اقتصاد جهانی و فشار حاصل از مازاد تقاضا، عواملی نظیر بحران در خاورمیانه، قطع صادرات نفت عراق، اعتصاب در بخش نفت کشور ونزوئلا، تصمیم اوپک در خصوص عدم تغییر

سهمیه‌های تولید اعضا و نیز کاهش حجم ذخیره‌سازی نفت موجب تداوم افزایش قیمت‌ها در سال ۲۰۰۲ شدند.

متوسط قیمت‌های تنگ محموله ای (spot) برخی از انواع نفت خام

(بشکه - دلار)

مشخصات	متوسط سال ۲۰۰۱	سه ماهه اول	سه ماهه دوم	سه ماهه سوم	سه ماهه چهارم	متوسط سال ۲۰۰۲	سه ماهه اول سال ۲۰۰۳
ایران	۲۲/۲۹	۱۹/۹۰	۲۳/۲۹	۲۵/۲۶	۲۴/۶۰	۲۳/۳۱	۲۸/۶۴
سبد نفت خام اوپک	۲۳/۱۲	۱۹/۹۵	۲۴/۴۸	۲۶/۱۷	۲۶/۶۷	۲۴/۳۶	۳۰/۵۸
انگلیس	۲۴/۴۶	۲۱/۱۴	۲۵/۰۳	۲۶/۹۲	۲۶/۸۴	۲۵/۰۳	۳۱/۶۱
آمریکا	۲۶/۰۰	۲۱/۵۸	۲۶/۲۹	۲۸/۲۷	۲۸/۳۲	۲۶/۱۳	۳۴/۲۰

ماخذ: بولتن ماهانه اوپک، سپتامبر ۲۰۰۲ و آوریل ۲۰۰۳ و نشریه هفتگی اوپک و بازار نفت - وزارت نفت

ذخایر اثبات شده گاز طبیعی

در سال ۲۰۰۲ ذخایر اثبات شده گاز طبیعی در جهان معادل ۱۵۵/۸ هزار میلیارد متر مکعب بود که نسبت به سال ۲۰۰۱ حدود ۰/۱ درصد افزایش داشت. در سال مذکور ذخایر اثبات شده گاز طبیعی کشورهای غیر اوپک معادل ۸۵/۳ هزار میلیارد متر مکعب بود که از این میان ۱۵/۴ هزار میلیارد متر مکعب آن به کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) تعلق داشت. همچنین در این سال کشورهای عضو اوپک ۷۰/۵ هزار میلیارد متر مکعب (معادل ۴۵/۳ درصد) و ایران ۲۳/۰ هزار میلیارد متر مکعب (۱۴/۸ درصد) از ذخایر اثبات شده گاز طبیعی جهان را در اختیار داشتند.

ذخایر اثبات شده گاز طبیعی

(هزار میلیارد متر مکعب)

سال	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۰	درصد تغییر	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۰	سهم (درصد)
غیر اوپک	۸۵/۳	۸۵/۳	۸۳/۸	۱/۸	۰	۱/۸	۵۴/۷	۵۴/۸
کشورهای عضو OECD	۱۵/۴	۱۴/۹	۱۳/۴	۱۰/۶	۳/۵	۱۰/۶	۹/۹	۹/۶
اوپک	۷۰/۵	۷۰/۳	۶۶/۴	۵/۹	۰/۳	۵/۹	۴۵/۳	۴۵/۲
ایران	۲۳/۰	۲۳/۰	۲۳/۰	۰	۰	۰	۱۴/۸	۱۴/۸
کل	۱۵۵/۸	۱۵۵/۶	۱۵۰/۲	۳/۶	۰/۱	۳/۶	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

تولید گاز طبیعی^(۱)

در سال ۲۰۰۲ تولید گاز طبیعی جهان با ۱/۴ درصد رشد نسبت به سال ۲۰۰۱ به ۲۵۲۷/۶ میلیارد متر مکعب رسید. کشورهای غیراوپک با تولید ۲۱۲۱/۰ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی ۸۳/۹ درصد از تولید جهان را دارا بودند و کشورهای عضو اوپک نیز با تولید ۴۰۶/۶ میلیارد متر مکعب ۱۶/۱ درصد از تولید گاز طبیعی در جهان را به خود اختصاص دادند. ایران نیز با تولید ۶۴/۵ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی دارای سهمی معادل ۲/۶ درصد بود.

تولید گاز طبیعی جهان

(میلیارد متر مکعب)						
	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱
غیر اوپک	۲۰۵۴/۱	۲۰۹۶/۳	۲۱۲۱/۰	۲/۱	۸۴/۱	۸۳/۹
کشورهای عضو OECD	۱۰۷۹/۸	۱۰۹۶/۵	۱۰۹۰/۸	۱/۵	۴۴/۰	۴۳/۲
اوپک	۳۸۱/۶	۳۹۷/۰	۴۰۶/۶	۴/۰	۱۵/۹	۱۶/۱
ایران	۶۰/۲	۶۳/۳	۶۴/۵	۵/۱	۲/۵	۲/۶
کل	۲۴۳۵/۷	۲۴۹۳/۳	۲۵۲۷/۶	۲/۴	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

مصرف گاز طبیعی

در سال مورد بررسی مصرف گاز طبیعی در جهان به ۲۵۳۵/۵ میلیارد متر مکعب رسید که نسبت به سال ۲۰۰۱، ۲/۸ درصد رشد نشان می‌دهد. در این سال مصرف کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) با ۲/۴ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۰۱ به ۱۳۷۲/۷ میلیارد متر مکعب رسید که ۵۴/۱ درصد از مصرف جهان را تشکیل می‌دهد. مصرف کشورهای غیر اوپک و کشورهای عضو اوپک به ترتیب به ۲۲۶۴/۲ و ۲۷۱/۳ میلیارد متر مکعب رسید. مصرف گاز طبیعی ایران نیز ۶۷/۹ میلیارد متر مکعب بود که ۳/۴ میلیارد متر مکعب آن از محل واردات تامین شده است.

مصرف گاز طبیعی جهان

(میلیارد متر مکعب)						
	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱
غیر اوپک	۲۱۹۶/۴	۲۲۰۰/۲	۲۲۶۴/۲	۰/۲	۸۹/۲	۸۹/۳
کشورهای عضو OECD	۱۳۵۴/۴	۱۳۴۰/۴	۱۳۷۲/۷	-۱/۰	۵۴/۳	۵۴/۱
اوپک	۲۴۶/۶	۲۶۶/۱	۲۷۱/۳	۷/۹	۱۰/۸	۱۰/۷
ایران ^(۱)	۶۳/۰	۶۵/۰	۶۷/۹	۳/۲	۲/۶	۲/۷
کل	۲۴۴۳/۰	۲۴۶۶/۳	۲۵۳۵/۵	۱/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

۱- اختلاف بین تولید و مصرف گاز طبیعی عمدتاً مربوط به واردات گاز می‌باشد.

۱- منظور از تولید در این بخش، تولید تجاری است و شامل مقادیر گاز تولید شده که به مصرف رسیده است، می‌باشد.

اوپک

مصرف انرژی‌های اولیه

مصرف انرژی‌های اولیه در کشورهای عضو اوپک از ۱۰/۰ میلیون بشکه معادل نفت در روز در سال ۲۰۰۱ به ۱۰/۲ میلیون بشکه معادل نفت در روز در سال ۲۰۰۲ رسید. انرژی‌های اولیه مورد مصرف کشورهای عضو اوپک عمدتاً شامل نفت و گاز طبیعی می‌باشد. برق آبی و زغال سنگ به میزان بسیار محدود مورد استفاده ایران، ونزوئلا و اندونزی قرار گرفته و انرژی هسته‌ای در هیچیک از کشورهای اوپک کاربرد ندارد. اعضای خاورمیانه (شامل عربستان سعودی، ایران، کویت، امارات متحده عربی و قطر) با ۶/۲ میلیون بشکه معادل نفت در روز مصرف بیشتری را نسبت به سایر اعضا (ونزوئلا، اندونزی و الجزایر) داشتند. کشورهای ایران و عربستان سعودی با ۲/۳ میلیون بشکه معادل نفت در روز بیشترین میزان مصرف را در بین کشورهای اوپک داشته‌اند.

مصرف انرژی‌های اولیه اوپک در سال ۲۰۰۲^(۱)

(میلیون بشکه معادل نفت در روز)						
کشور	نفت	گاز طبیعی	زغال سنگ	انرژی هسته‌ای	برق آبی	جمع کل
اعضای خاورمیانه	۲/۸	۳/۳	-	۰	-	۶/۲
عربستان سعودی	۱/۳	۱/۰	۰	۰	۰	۲/۳
ایران	۱/۱	۱/۲	-	۰	-	۲/۳
کویت	۰/۲	۰/۲	۰	۰	۰	۰/۴
امارات متحده عربی	۰/۲	۰/۷	۰	۰	۰	۱/۰
قطر	۰/۰	۰/۲	۰	۰	۰	۰/۲
سایر اعضا	۱/۷	۱/۶	۰/۴	۰	۰/۳	۴/۰
کل	۴/۵	۴/۹	۰/۴	۰	۰/۳	۱۰/۲

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳
۱- عراق، لیبی و نیجریه را شامل نمی‌شود.

ذخایر نفت خام

در سال ۲۰۰۲ ذخایر نفت خام اوپک به ۸۱۹/۰ میلیارد بشکه رسید که نسبت به سال ۲۰۰۱ تغییر محسوسی نداشت. از بین ۱۱ کشور عضو اوپک بیشترین ذخایر به عربستان سعودی با ۲۶۱/۸ میلیارد بشکه و سپس به عراق با ۱۱۲/۵ میلیارد بشکه تعلق دارد و ایران (پس از امارات متحده عربی و کویت) با ۸۹/۷ میلیارد بشکه دارای مقام پنجم است.

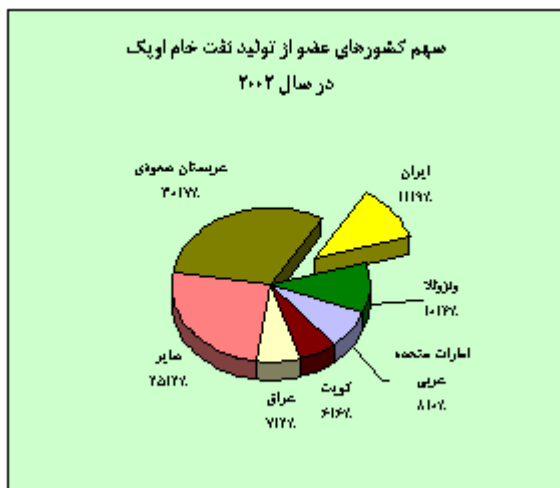
ذخایر اثبات شده نفت خام اوپک

(میلیارد بشکه)						
کشور	سال			درصد تغییر		سهم (درصد)
	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	
اعضای خاورمیانه	۶۷۱/۴	۶۷۳/۴	۶۷۳/۵	۰/۳	*	۸۲/۲
عربستان سعودی	۲۶۱/۷	۲۶۱/۸	۲۶۱/۸	۰	۰	۳۲/۰
ایران	۸۹/۷	۸۹/۷	۸۹/۷	۰	۰	۱۱/۰
عراق	۱۱۲/۵	۱۱۲/۵	۱۱۲/۵	۰	۰	۱۳/۷
کویت	۹۶/۵	۹۶/۵	۹۶/۵	۰	۰	۱۱/۸
امارات متحده عربی	۹۷/۸	۹۷/۸	۹۷/۸	۰	۰	۱۱/۹
قطر	۱۳/۲	۱۵/۱	۱۵/۲	۱۴/۴	۰/۷	۱/۹
سایر اعضا	۱۴۳/۰	۱۴۵/۴	۱۴۵/۵	۱/۷	۰/۱	۱۷/۸
کل	۸۱۴/۴	۸۱۸/۸	۸۱۹/۰	۰/۵	*	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

تولید نفت خام

در سال مورد بررسی، میانگین تولید نفت خام اوپک با ۶/۲ درصد کاهش نسبت به سال ماقبل به ۲۸/۲ میلیون بشکه در روز رسید. کاهش تولید اوپک در این سال در راستای تامین اهداف قیمتی این سازمان (۲۲-۲۸ دلار هر بشکه از سبد نفتی اوپک) صورت گرفته است. در این سال تولید اعضای خاورمیانه‌ای اوپک با ۶/۶ درصد کاهش به ۱۹/۰ میلیون بشکه در روز و تولید سایر اعضا با ۵/۳ درصد کاهش به ۹/۳ میلیون بشکه در روز رسید. بیشترین میزان تولید اوپک توسط عربستان سعودی با ۸/۶ میلیون بشکه در روز و سهمی معادل ۳۰/۷ درصد صورت گرفته است.

تولید نفت خام کشورهای عضو اوپک^(۱)

کشور	سال			درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۰	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱
اعضای خاورمیانه	۱۸۹۷۲	۲۰۳۲۰	۲۱۰۳۹	-۳/۴	-۶/۶	۶۷/۲	۶۷/۵
عربستان سعودی	۸۶۸۰	۸۹۹۲	۹۲۹۷	-۳/۳	-۳/۵	۳۰/۷	۲۹/۹
ایران	۳۳۶۶	۳۶۸۰	۳۷۶۶	-۲/۳	-۸/۵	۱۱/۹	۱۲/۲
عراق	۲۰۳۰	۲۳۷۱	۲۵۸۳	-۸/۲	-۱۴/۴	۷/۲	۷/۹
کویت	۱۸۷۱	۲۰۶۹	۲۱۰۵	-۱/۷	-۹/۶	۶/۶	۶/۹
امارات متحده عربی	۲۲۷۰	۲۴۲۹	۲۴۹۲	-۲/۵	-۶/۵	۸/۰	۸/۱
قطر	۷۵۵	۷۷۹	۷۹۶	-۲/۱	-۳/۰	۲/۷	۲/۶
سایر اعضا	۹۲۶۸	۹۷۸۵	۹۹۳۵	-۱/۵	-۵/۳	۳۲/۸	۳۲/۵
کل	۲۸۲۴۰	۳۰۱۰۵	۳۰۹۷۴	-۲/۸	-۶/۲	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳. ۱- شامل NGL، پلمه سنگ نفتی (shale oil) و شن‌های آغشته به نفت (oil sands) نیز می‌باشد.

در یکصدویستمین اجلاس وزرای نفت اوپک در ۲۶ ژوئن ۲۰۰۲ و نیز اجلاس یکصدویست‌ویکم در ۱۹ سپتامبر ۲۰۰۲، باتوجه به چشم‌انداز عرضه و تقاضای نفت جهان و در جهت تداوم ثبات در بازار هیچگونه تغییری در سهمیه تولید اعضا داده نشد و سقف تولید این سازمان در سطح ۲۱/۷ میلیون بشکه در روز ثابت باقی ماند. لیکن در اجلاس یکصدویست و دوم این سازمان در ۱۲ دسامبر ۲۰۰۲ به دلیل تغییرات فصلی و نیز شرایط سیاسی، سقف تولید به میزان ۱/۳ میلیون بشکه در روز افزایش و به ۲۳/۰ میلیون بشکه در روز رسید. همچنین در اجلاس فوق‌العاده این سازمان در ۱۲ ژانویه ۲۰۰۳، به منظور اطمینان از تامین عرضه کافی نفت خام برای مصرف‌کنندگان و احیای شرایط تعادلی در بازار سقف تولید اوپک از اول فوریه به ۲۴/۵ میلیون بشکه در روز افزایش یافت.

سهمیه‌های تعیین شده برای اعضای اوپک

(هزاربشکه در روز)				
از اول آوریل ۲۰۰۱	از اول سپتامبر ۲۰۰۱	از اول ژانویه ۲۰۰۲	از اول ژانویه ۲۰۰۳	از اول فوریه ۲۰۰۳
عربستان سعودی	۷۸۶۵	۷۵۴۱	۷۴۷۶	۷۹۶۳
ایران	۳۵۵۲	۳۴۰۶	۳۳۷۷	۳۵۹۷
سایر اعضا ^(۱)	۱۲۷۸۴	۱۲۲۵۴	۱۲۱۴۷	۱۲۹۴۰
سقف تولید ^(۱)	۲۴۲۰۱	۲۳۲۰۱	۲۱۷۰۱	۲۴۵۰۰

۱- عراق را شامل نمی‌شود.

ماخذ: پایگاه اینترنتی اوپک

مصرف فرآورده‌های نفتی

در سال ۲۰۰۲ میانگین مصرف فرآورده‌های نفتی در کشورهای عضو اوپک^(۱) به ۴/۸ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به سال ۲۰۰۱، ۰/۷ درصد افزایش یافت. کشور عربستان سعودی با ۱/۴ میلیون بشکه در روز بیشترین و کشور قطر با ۰/۰۴ میلیون بشکه در روز کمترین مصرف‌کننده فرآورده‌های نفتی در اوپک محسوب می‌شوند. مصرف فرآورده‌های نفتی در ایران در سال ۲۰۰۲ معادل ۱/۱ میلیون بشکه در روز بود که ۲۳/۳ درصد از کل مصرف اوپک را تشکیل می‌دهد.

مصرف فرآورده‌های نفتی کشورهای عضو اوپک^(۱)

(هزار بشکه در روز)

کشور	سال			درصد تغییر		سهم (درصد)
	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	
اعضای خاورمیانه	۲۹۶۱	۲۹۵۵	۲۹۷۹	-۰/۲	۰/۸	۶۲/۴
عربستان سعودی	۱۳۳۳	۱۳۴۷	۱۳۶۳	۱/۱	۱/۲	۲۸/۵
ایران	۱۱۵۸	۱۱۲۷	۱۱۱۵	-۲/۷	-۱/۱	۲۳/۳
کویت	۲۰۲	۲۰۶	۲۱۰	۲/۰	۲/۱	۴/۴
امارات متحده عربی	۲۴۳	۲۴۵	۲۴۸	۰/۸	۰/۹	۵/۲
قطر	۲۵	۳۰	۴۴	۲۰/۰	۴۵/۷	۰/۹
سایر اعضا	۱۷۴۲	۱۷۹۰	۱۷۹۸	۲/۷	۰/۵	۳۷/۶
کل (۲)	۴۷۰۳	۴۷۴۵	۴۷۷۷	۰/۹	۰/۷	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

۱- شامل تقاضای داخلی نفت، سوخت‌های هوایی و دریایی، سوخت پالایشگاه‌ها و ضایعات نفتی می‌باشد.

۲- عراق، نیجریه و لیبی را شامل نمی‌شود.

ذخایر اثبات شده گاز طبیعی

ذخایر اثبات شده گاز طبیعی اوپک در سال ۲۰۰۲ معادل ۷۰/۵ هزار میلیارد متر مکعب بود که نسبت به سال ۲۰۰۱، ۰/۳ درصد افزایش داشت. این افزایش مربوط به کشورهای عربستان سعودی و ونزوئلا بود. کشورهای ایران و قطر به ترتیب با ۲۳/۰ و ۱۴/۴ هزار میلیارد متر مکعب دارای بیشترین ذخایر اثبات شده گاز طبیعی بین کشورهای عضو اوپک می‌باشند.

ذخایر اثبات شده گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک

(هزار میلیارد متر مکعب)

کشور	سال			درصد تغییر		سهم (درصد)
	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	
اعضای خاورمیانه	۵۰/۸	۵۴/۲	۵۴/۴	۶/۷	۰/۳	۷۷/۱
عربستان سعودی	۶/۱	۶/۲	۶/۴	۱/۶	۳/۲	۹/۰
ایران	۲۳/۰	۲۳/۰	۲۳/۰	.	.	۳۲/۶
عراق	۳/۱	۳/۱	۳/۱	.	.	۴/۴
کویت	۱/۵	۱/۵	۱/۵	.	.	۲/۱
امارات متحده عربی	۶/۰	۶/۰	۶/۰	.	.	۸/۵
قطر	۱۱/۲	۱۴/۴	۱۴/۴	۲۸/۶	.	۲۰/۴
سایر اعضا	۱۵/۶	۱۶/۱	۱۶/۱	۳/۲	.	۲۲/۹
کل	۶۶/۴	۷۰/۳	۷۰/۵	۵/۹	۰/۳	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

۱-عراق، نیجریه و لیبی را شامل نمی‌شود.

تولید گاز طبیعی

در سال مورد بررسی تولید گاز طبیعی اوپک با ۲/۴ درصد رشد نسبت به سال ۲۰۰۱ به ۴۰۶/۶ میلیارد مترمکعب رسید. بیشترین تولید گاز طبیعی اوپک مربوط به کشورهای الجزایر و اندونزی به ترتیب با ۸۰/۴ و ۷۰/۶ میلیارد مترمکعب می‌باشد. ایران با تولید ۶۴/۵ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی، ۱۵/۹ درصد از کل تولید اوپک را به خود اختصاص داده است.

تولید گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک^(۱)

(میلیارد متر مکعب)							
سهم (درصد)		درصد تغییر		سال			
۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۰	
۵۰/۴	۵۰/۲	۲/۸	۹/۰	۲۰۴/۹	۱۹۹/۴	۱۸۲/۹	اعضای خاورمیانه
۱۳/۹	۱۳/۵	۵/۰	۷/۸	۵۶/۴	۵۳/۷	۴۹/۸	عربستان سعودی
۱۵/۹	۱۵/۹	۱/۹	۵/۱	۶۴/۵	۶۳/۳	۶۰/۲	ایران
۲/۱	۲/۴	-۸/۴	-۱/۰	۸/۷	۹/۵	۹/۶	کویت
۱۱/۳	۱۱/۳	۲/۲	۱۷/۲	۴۶/۰	۴۵/۰	۳۸/۴	امارات متحده عربی
۷/۲	۷/۰	۵/۰	۱۲/۰	۲۹/۳	۲۷/۹	۲۴/۹	قطر
۴۹/۶	۴۹/۸	۲/۱	-۰/۶	۲۰۱/۷	۱۹۷/۶	۱۹۸/۷	سایر اعضا
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۴	۴/۰	۴۰۶/۶	۳۹۷/۰	۳۸۱/۶	کل

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

۱- گاز طبیعی سوزانده شده، تزریق شده به چاههای نفت و تولید شده جهت مصارف محلی را شامل نمی‌شود.

مصرف گاز طبیعی

در سال ۲۰۰۲ مصرف گاز طبیعی اوپک به ۲۷۱/۳ میلیارد متر مکعب رسید که نسبت به سال ۲۰۰۱، ۲/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد. مصرف گاز طبیعی در اعضای خاورمیانه‌ای اوپک با ۳ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۰۱ به ۱۸۳/۰ میلیارد متر مکعب رسید که معادل ۶۷/۵ درصد از مصرف کل اعضا می‌باشد.

مصرف گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک

(میلیارد متر مکعب)						
کشور	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۱	۲۰۰۲
اعضای خاورمیانه	۱۶۴/۶	۱۷۷/۷	۱۸۳/۰	۸/۰	۳/۰	۶۷/۵
عربستان سعودی	۴۹/۸	۵۳/۷	۵۶/۴	۷/۸	۵/۰	۲۰/۸
ایران	۶۳/۰	۶۵/۰	۶۷/۹	۳/۲	۴/۵	۲۵/۰
کویت	۹/۶	۹/۵	۸/۷	-۱/۰	-۸/۴	۳/۲
امارات متحده عربی	۳۱/۴	۳۸/۱	۳۹/۳	۲۱/۳	۳/۱	۱۴/۵
قطر	۱۰/۸	۱۱/۴	۱۰/۷	۵/۶	-۶/۱	۳/۹
سایر اعضا	۸۲/۰	۸۸/۴	۸۸/۳	۷/۸	-۰/۱	۳۲/۵
کل	۲۴۶/۶	۲۶۶/۱	۲۷۱/۳	۷/۹	۲/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

ایران

تولید و صادرات نفت ایران

در سال ۱۳۸۱ میانگین تولید نفت خام کشور با ۸/۵ درصد کاهش به ۳/۴ میلیون بشکه در روز رسید. در این سال صادرات نفت خام ایران به ۲۰۲۱ هزار بشکه در روز رسید که نسبت به سال ۱۳۸۰ حدود ۸/۵ درصد کاهش داشت. این در حالی بود که صادرات فرآورده‌های نفتی با ۲۳/۴ درصد رشد به ۲۶۹ هزار بشکه در روز رسید. در مجموع کل صادرات نفت ایران (شامل نفت خام و فرآورده‌های نفتی) در سال ۱۳۸۱ معادل ۲۲۹۰ هزار بشکه در روز بود که در مقایسه با سال ۱۳۸۰، ۵/۶ درصد کاهش نشان می‌دهد. در سال مورد بررسی سهم صادرات نفت خام از کل صادرات نفتی کشور در حدود ۸۸/۳ درصد بود. در این سال میانگین بهای هر بشکه نفت خام صادراتی کشور با ۲۰/۳ درصد رشد به ۲۵/۷۴ دلار بالغ شد.

پالایش

در سال ۱۳۸۱ کل نفت خام تحویلی به ۹ پالایشگاه فعال ایران (پالایشگاه‌های آبادان، اصفهان، بندر عباس، تهران، اراک، تبریز، شیراز، کرمانشاه و مجتمع تقطیر لاوان) با ۵/۱ درصد کاهش به ۱۲۹۶ هزار بشکه در روز رسید. بیشترین میزان نفت خام تحویلی به پالایشگاه‌ها مربوط به پالایشگاه آبادان (معادل ۲۹۲ هزار بشکه در روز) بود.

نفت خام تحویلی به پالایشگاه‌ها

(هزار بشکه در روز)

سال		درصد تغییر	سهم (درصد)		
۱۳۸۰	۱۳۸۱		۱۳۸۰	۱۳۸۱	
۳۲۱	۲۹۲	-۹/۰	۲۳/۵	۲۲/۵	پالایشگاه آبادان
۲۷۷	۲۶۸	-۳/۲	۲۰/۳	۲۰/۷	پالایشگاه اصفهان
۲۰۱	۲۰۱	۰	۱۴/۷	۱۵/۵	پالایشگاه تهران
۱۵۷	۱۴۴	-۸/۳	۱۱/۵	۱۱/۱	پالایشگاه اراک
۲۲۰	۲۱۱	-۴/۱	۱۶/۱	۱۶/۳	پالایشگاه بندر عباس
۱۹۰	۱۸۰	-۵/۳	۱۳/۹	۱۳/۹	سایر پالایشگاه‌ها(۱)
۱۳۶۶	۱۲۹۶	-۵/۱	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	کل

ماخذ: وزارت نفت

۱- شامل پالایشگاه‌های تبریز، شیراز، کرمانشاه و مجتمع تقطیر لاوان می‌باشد.

مصرف داخلی فرآورده‌های نفتی

در سال ۱۳۸۱ مصرف کل فرآورده‌های نفتی در داخل کشور به ۱۰۴۹ هزار بشکه در روز تقلیل یافت. بنزین موتور بیشترین رشد و نفت کوره بیشترین کاهش در مصرف را داشتند. بیشترین و کمترین سهم در مصرف فرآورده‌های نفتی به ترتیب به نفت گاز و گاز مایع اختصاص داشت. سهم این دو فرآورده نفتی از کل مصرف به ترتیب ۳۲/۷ و ۵/۱ درصد بود.

بهای داخلی فرآورده‌های نفتی

در سال ۱۳۸۱ میانگین قیمت فرآورده‌های نفتی به میزان ۱۰ درصد افزایش یافت. در این سال بهای هر لیتر بنزین موتور به ۵۰۰ ریال رسید که نسبت به سال ۱۳۸۰ رشدی در حدود ۱۱ درصد را نشان می‌دهد. همچنین بهای نفت سفید، نفت گاز و نفت کوره به ترتیب به ۱۳۰، ۱۳۰ و ۷۰ ریال افزایش یافتند.

سرمایه گذاری در بخش نفت

براساس قانون بودجه سال ۱۳۸۲، اعتبار مصوب جهت تنظیم و اجرای سیاستهای دولت در امور نفت، گاز، پتروشیمی و صنایع وابسته برای سال ۱۳۸۱ مبلغ ۱۷۰/۶ میلیارد ریال بود که نسبت به مبلغ پرداختی خزانه در سال ۱۳۸۰ معادل ۱۸۵/۸ درصد رشد نشان می‌دهد.

تولید و مصرف گاز طبیعی

در سال ۱۳۸۱ معادل ۹۶/۱ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی (بدون احتساب گاز تزریق شده به چاههای نفت) تولید شد که نسبت به سال قبل از آن ۱۱/۱ درصد افزایش نشان می‌دهد. از کل تولید گاز طبیعی به میزان ۷۶/۰ میلیارد متر مکعب آن به مصارف داخلی (خانگی، تجاری، صنعتی، نیروگاهها و پالایشگاهها) رسید که نسبت به سال ۱۳۸۰، ۱۳/۱ درصد افزایش نشان می‌دهد. در حالیکه گازهای سوزانده شده با ۱۸/۸ درصد کاهش نسبت به سال ۱۳۸۰ از ۱۳/۳ میلیارد متر مکعب به ۱۰/۸ میلیارد متر مکعب رسید. در سال مورد بررسی حجم گاز مربوط به مصارف محلی و ضایعات به ۸/۰ میلیارد متر مکعب بالغ شد. صادرات گاز طبیعی ایران به ترکیه نیز با ۱۶۰/۰ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۱/۳ میلیارد متر مکعب رسید.

سرمایه گذاری در بخش گاز

براساس قانون بودجه سال ۱۳۸۲ از محل درآمد عمومی دولت برای سال ۱۳۸۱ مبلغ ۳۵۷/۷ میلیارد ریال اعتبار مصوب به سرمایه‌گذاری در توزیع گاز اختصاص داده شد که نسبت به پرداختی سال ۱۳۸۰ رشد اعتبارات تخصیص یافته به این بخش به میزان ۴۴/۰ درصد بود.

تولید برق

در سال ۱۳۸۱ تولید برق کشور با رشدی معادل ۹/۳ درصد به ۱۴۲۱۱۵ میلیون کیلو وات ساعت افزایش یافت. در این سال بیشترین رشد تولید برق در نیروگاههای آبی به میزان ۵۷/۲ درصد بود و تولید برق در این نیروگاهها به ۷۹۴۸ میلیون کیلو وات ساعت بالغ گردید. همچنین تولید برق نیروگاههای گازی و سیکل ترکیبی نیز با ۲۰/۰ درصد رشد به ۴۵۳۵۸ میلیون کیلو وات ساعت افزایش یافت. در مجموع وزارت نیرو سهمی معادل ۹۵/۹ درصد از تولید برق کشور را به خود اختصاص داد و نیروگاههای بخاری وزارت نیرو نیز بیشترین سهم تولید برق (۵۸/۱ درصد) را در میان نیروگاهها دارا بود. تولید برق نیروگاههای بخاری در سال ۱۳۸۱ معادل ۸۲۵۶۲ میلیون کیلووات ساعت بود.

مصرف برق

در سال ۱۳۸۱ معادل ۱۰۵۰۷۶ میلیون کیلو وات ساعت برق در بخشهای خانگی، صنعتی، عمومی، تجاری، کشاورزی و روشنایی معابر مصرف گردید. در این سال میزان مصرف برق کشور در مقایسه با سال ۱۳۸۰ رشدی معادل ۸/۱ درصد داشت. در سال ۱۳۸۱ بخش خانگی با مصرف ۳۴۹۴۶ میلیون کیلو وات ساعت برق، بیشترین سهم مصرف برق را در میان بخشهای اقتصادی کشور به خود اختصاص داد. سهم مصرف برق در بخش خانگی معادل ۳۳/۳ درصد، بخش صنعتی معادل ۳۱/۹ درصد و کمترین میزان مصرف برق مربوط به برق مصرفی جهت روشنایی معابر با سهمی در حدود ۴/۴ درصد بود. مصرف برق بخش کشاورزی در سال ۱۳۸۱ با رشدی در حدود ۱۲/۲ درصد به ۱۲۴۳۵ میلیون کیلو وات ساعت بالغ گردید.

مصرف برق

(میلیون کیلووات ساعت)

	سال		درصد تغییر	سهم (درصد)	
	۱۳۸۱	۱۳۸۰		۱۳۸۱	۱۳۸۰
خانگی	۳۲۸۹۱	۳۴۹۴۶	۶/۲	۳۳/۳	۳۳/۹
صنعتی	۳۰۷۳۹	۳۳۴۶۹	۸/۹	۳۱/۹	۳۱/۶
بازرگانی (عمومی)	۱۱۹۵۱	۱۲۶۳۰	۵/۷	۱۲/۰	۱۲/۳
تجاری	۶۳۹۴	۶۹۲۵	۸/۳	۶/۶	۶/۶
کشاورزی	۱۱۰۷۹	۱۲۴۳۵	۱۲/۲	۱۱/۸	۱۱/۴
روشنایی معابر	۴۱۱۷	۴۶۷۱	۱۳/۵	۴/۴	۴/۲
کل	۹۷۱۷۱	۱۰۵۰۷۶	۸/۱	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: وزارت نیرو

سرمایه گذاری در بخش برق

براساس قانون بودجه سال ۱۳۸۲ تملک داراییهای سرمایه ای (اعتبارات عمرانی) مصوب جهت بخش برق در سال ۱۳۸۱ بالغ بر ۲۰۳۶/۱ میلیارد ریال بود که نسبت به پرداختی خزانه در سال ۱۳۸۰ معادل ۳۵۴/۷ درصد رشد نشان می دهد. از مبلغ فوق ۸۱/۸ درصد به برنامه تولید و مابقی به برنامه توزیع برق اختصاص داشت.

سرمایه گذاری تحقیقات انرژی

براساس قانون بودجه سال ۱۳۸۲ تملک داراییهای سرمایه ای (اعتبارات عمرانی) مصوب جهت تحقیقات انرژی در سال ۱۳۸۱ بالغ بر ۵۳/۵ میلیارد ریال بود که نسبت به مبلغ پرداختی خزانه در سال ۱۳۸۰ معادل ۹۳/۸ درصد رشد نشان می دهد.

فصل ششم

صنعت و معدن

براساس شاخصهای اقتصادی، رشد فعالیتهای صنعتی و معدنی کشور در سومین سال برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی علیرغم مشکلات ساختاری بخش صنعت از روند پایداری برخوردار بود. ارزش افزوده بخشهای صنعت و معدن در سال ۱۳۸۱ به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶، به ترتیب معادل ۱۱/۰ و ۱۲/۰ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافت که در مقایسه با اهداف برنامه برای این سال به میزان ۸/۲ و ۵/۶ درصد، به مراتب در سطح بالاتری قرار دارد. سهم این بخشها از تولید ناخالص داخلی به قیمت های جاری به ترتیب به میزان ۱۱/۴ و ۰/۶ درصد بود.

در سال مورد گزارش پرداختهای دولت در قالب اعتبارات عمرانی ملی برای فصول صنایع و معدن رشد چشمگیری داشت. براساس آمار خزانه داریکل، در سال ۱۳۸۱ دولت جهت اجرای طرحهای عمرانی ملی تحت فصول صنایع، معدن و برنامه تحقیقات صنعتی مبلغ ۱۱۰۵/۶ میلیارد ریال اعتبار تخصیص داد که در مقایسه با عملکرد سال قبل ۸۱/۱ درصد رشد نشان می دهد. بیشترین سهم از این اعتبارات به میزان ۳۹/۴ درصد متعلق به برنامه های بخش صنعت بود.

در سال ۱۳۸۱، مانده تسهیلات اعطایی بانکها ومؤسسات اعتباری به بخش غیردولتی صنعت ومعدن نیز افزایش یافت، به طوری که مانده تسهیلات اعطایی مذکور بدون احتساب سود و درآمد سالهای آتی نسبت به اسفندماه سال ۱۳۸۰ با رشدی معادل ۴۰ درصد به مبلغ ۸۱/۵ هزار میلیارد ریال بالغ گردید.

شاخص تولید کارگاههای بزرگ صنعتی کشور طی این سال در مقایسه با سال قبل ۱۸/۰ درصد رشد داشت. عملکرد سایر شاخصهای صنعت و معدن نیز مؤید رونق فعالیتهای صنعتی و معدنی در سال مذکور می باشد. طبق آمار پروانه های بهره برداری صادر شده توسط وزارت صنایع ومعدن، حجم سرمایه گذاری صورت گرفته برای طرحهای جدید صنعتی که به بهره برداری رسیده اند به میزان ۳۸/۷ درصد نسبت به سال قبل افزایش نشان می دهد. سرمایه گذاری مزبور علاوه بر افزایش ظرفیتهای تولیدی بخش صنعت، رشد ارزش افزوده این بخش را طی سالهای آتی بدنبال خواهد داشت.

در این سال رویکرد بخش خصوصی برای سرمایه گذاری در این بخش همچنان افزایشی بود. براساس گزارش وزارت صنایع و معدن تعداد، میزان سرمایه گذاری و اشتغال جوازهای تاسیس^(۱) صادر شده نسبت به سال قبل به ترتیب ۵۸/۵، ۶۳/۹ و ۴۷/۷ درصد رشد نشان می دهد.

در سال مورد گزارش، تولید اغلب کالاهای صنعتی کشور افزایش داشت، بطوریکه از ۶۶ نوع کالای منتخب صنعتی تولید ۵۳ قلم کالا نسبت به سال قبل با رشد همراه بود. از این تعداد ۳۲ قلم رشدی بیش از ۱۰ درصد داشتند. تولید برخی کالاها مانند

۱- از مرداد ماه ۱۳۸۰ "جواز تاسیس" به "اعلامیه تاسیس" تغییر یافت. اعلامیه تاسیس مجوز اولیه جهت سرمایه گذاری در طرحهای جدید صنعتی است که حاوی اطلاعات پایه از قبیل، نوع محصول، ظرفیت، میزان سرمایه گذاری، اشتغال و... می باشد.

انواع خودروی سواری، فولاد خام، شمش آلومینیوم و سیمان که قیمت آنها نقش مهمی در شکل گیری انتظارات تورمی دارد و برخی از آنها دارای کاربرد گسترده‌ای در سایر بخش های اقتصادی از جمله بخش ساختمان می باشند به ترتیب ۷/۹، ۱۳/۹، ۶/۸ درصد افزایش یافت. همچنین در این سال تولید محصولات پتروشیمی ۴/۵ درصد رشد نمود.

در این سال تامین نیازهای ارزی و ریالی واحدهای تولیدی از طریق اعطای تسهیلات ارزی، استمهال بدهی معوقه تعدادی از واحدهای تولیدی در قالب مصوبات کمیسیون اصل ۱۳۸ قانون اساسی و سایر اقدامات اصلاحی شرایط نسبتاً مناسبی برای توسعه فعالیتهای صنعتی و افزایش سرمایه گذاری بخش خصوصی فراهم نمود. همچنین وضع برخی قوانین و مقررات موثر بر فعالیتهای صنعتی و معدنی مانند تصویب "لایحه تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور" در هیات دولت و "لایحه تجمیع عوارض" که تحت عنوان "قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولید کنندگان کالا، ارائه دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی" در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید، تسهیلات و مشوقهای مالی قابل توجهی را برای این بخش پیش بینی نموده است. اصلاح "ماده ۱۶ قانون برنامه سوم توسعه" از دیگر اقداماتی است که موجب بهبود روند خصوصی سازی واحدهای صنعتی و معدنی در کشور گردید. علاوه بر ترتیبات اصلاحی فوق، "طرح استراتژی توسعه صنعتی کشور" نیز با هدف انتخاب راهبردهای مناسب و سازگار در پیمودن فرآیند صنعتی شدن کشور پی گیری و گزارشهای اولیه آن منتشر گردید.

تولید

در سال ۱۳۸۱ تولید اغلب واحدهای صنعتی در مقایسه با سال قبل افزایش یافت. براساس نتایج بررسی آمار کارگاههای بزرگ صنعتی، شاخص تولید این کارگاهها ۱۸/۰ درصد افزایش یافت. از ۲۰ گروه صنعتی مختلف نرخ رشد شاخص تولید ۱۶ گروه در مقایسه با سال ۱۳۸۰ افزایش و مابقی با کاهش روبرو بودند.

در سال مورد بررسی صنایع تولید "وسایل نقلیه موتوری و تریلر" بالاترین سهم را در رشد شاخص کل تولید به میزان ۴۹/۹ درصد داشت. این گروه از صنایع با دارا بودن ضریب اهمیت قابل توجه ۱۱/۶۳ درصد در محاسبه شاخص مذکور و نرخ رشد ۵۲/۵ درصد نسبت به سال قبل موجب ۹/۰ واحد درصد افزایش در شاخص کل شد. پس از صنایع فوق الذکر، صنایع تولید سایر وسایل نقلیه با ۷۵/۷ درصد رشد و صنایع تولید رادیو و تلویزیون، دستگاهها و وسایل ارتباطی با ۴۶/۲ درصد رشد نسبت به سال قبل، بالاترین سهم را در افزایش شاخص کل تولید به ترتیب معادل ۱۵/۹ و ۱۱/۶ درصد داشتند.

در سال ۱۳۸۱، بیشترین میزان کاهش شاخص تولید به صنایع تولید "چرم و مصنوعات چرمی" با ۴۳/۵ درصد و صنایع تولید "پوشاک و عمل آوردن و رنگ کردن پوست خردار" با ۱۱/۱ درصد اختصاص داشت. با این حال، با توجه به ضریب اهمیت نسبی هر یک از گروههای صنعتی در محاسبه شاخص کل تولید، کاهش شاخص تولید صنایع تولید "چرم و مصنوعات چرمی" و صنایع تولید "فلزات اساسی" بیشترین سهم را در جلوگیری از افزایش شاخص کل تولید ایفا نمودند. تعطیلی برخی واحدهای تولید مواد و محصولات صنعت نساجی طی سالهای گذشته و انجام فعالیتهای بازسازی و نوسازی واحدهای قدیمی در کاهش تولید این گروه از صنایع موثر بود.

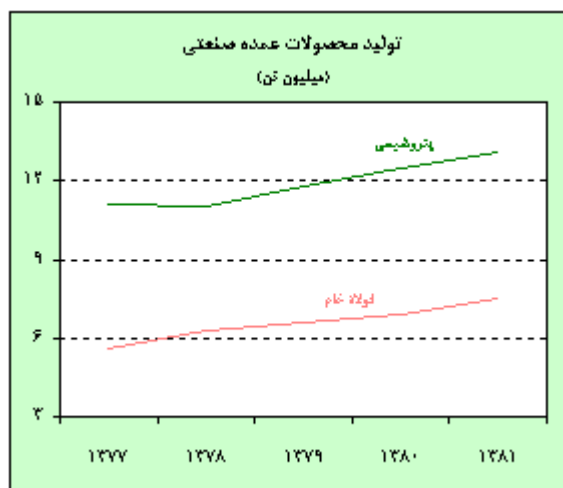
نتایج بررسی کارگاههای بزرگ صنعتی کشور (۱)

(۱۳۷۶=۱۰۰)

درصد تغییر		سال		۱۳۷۹ ▲	
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰		
۱۸/۰	۲۰/۴	۱۷۵/۴	۱۴۸/۶	۱۲۸/۷	شاخص تولید
-۰/۶	۷/۷	۱۱۰/۲	۱۱۰/۹	۱۰۶/۰	شاخص اشتغال
۲۴/۱	۲۸/۵	۳۱۳/۸	۲۵۲/۸	۲۰۱/۴	شاخص مزد و حقوق و مزایای پرداختی به کارکنان
۲۴/۸	۲۰/۰	۲۸۴/۵	۲۲۷/۹	۱۸۹/۹	شاخص مزد و حقوق و مزایای سرانه کارکنان قبل از تعدیل
۷/۸	۷/۷	۱۳۸/۱	۱۲۸/۱	۱۱۸/۹	شاخص مزد و حقوق و مزایای سرانه کارکنان بعد از تعدیل (۲)

۱- شامل کارگاههای با ۱۰۰ نفر شاغل و بیشتر می شود.

۲- تعدیل این شاخص با استفاده از شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری صورت گرفته است.

براساس آمار منتشر شده از سوی وزارت صنایع و معادن در سال ۱۳۸۱، تولید اغلب کالاهای منتخب صنعتی و معدنی افزایش داشت. از میان ۶۶ نوع کالای منتخب صنعتی و معدنی، تولید ۵۳ نوع کالا در گروههای مختلف صنعت دارای رشد بود. تولید کاشی، چینی بهداشتی، شیشه جام، شمش آلومینیوم، لوله و ورق آذینست، سیمان و فولاد خام که از مصالح تولید ساختمان محسوب می شوند به ترتیب ۲۱/۰، ۱۱/۲، ۱۶/۵، ۱۳/۹، ۱۴/۴ و ۷/۹ درصد نسبت به سال قبل افزایش نشان داد. در این سال تولید انواع کمباین، موتور کشاورزی و

انواع تراکتور از تجهیزات مورد نیاز بخش کشاورزی با رشد همراه بود و به ترتیب ۱۶/۲، ۱۵/۷ و ۱۶/۷ درصد افزایش داشت. همچنین تولید ماشینآلات راهسازی، انواع کامیون و کامیونت و انواع وانت که نقش اساسی در بخش راهسازی و حمل و نقل دارند، رشد چشمگیری را دارا بودند.

در این سال صنایع خودروسازی و موتور محرکه بر حجم تولیدات خود افزودند، بطوریکه تولید انواع اتوبوس، خودروی سواری، وانت و مینی بوس نسبت به سال قبل به ترتیب ۲۳۵/۶، ۴۳/۸، ۱۵/۷ و ۶/۷ درصد افزایش یافت. بخش تولید قطعات خودرو نیز شامل تولید موتور بنزینی خودرو، انواع قطعات اتومبیل و فنر شمش خودرو به ترتیب با ۴۶/۱، ۳۳/۲ و ۱۶/۲ درصد افزایش نسبت به سال قبل رشد قابل توجهی را نشان دادند. اجرای طرحهای توسعه توسط شرکتهای خودروساز، ادامه سیاستهای حمایتی از صنعت خودروسازی و افزایش تولید خودرو از دلایل افزایش تولیدات صنعت قطعهسازی کشور بشمار می رود. در این سال شرکت ایران خودرو جهت تامین مالی طرح افزایش ظرفیت تولید گروه پژو، مبلغ ۱۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت ۴ ساله با نرخ سود علی الحساب ۱۷ درصد منتشر کرد.

در گروه صنایع نساجی علیرغم توقف تولید برخی واحدهای بزرگ که مراحل نوسازی را سپری می نمایند، رشد تولید سایر واحدها قابل توجه بوده است. در این سال تولید تاپس اکریلیک، الیاف پلی استر، نخ نایلون، الیاف اکریلیک، فرش ماشینی، گونی و چتایی و پارچه از پنبه و الیاف مصنوعی به ترتیب ۳۹/۵، ۱۴/۱، ۹/۳، ۵/۸، ۳/۵، ۳/۳ و ۲/۵ درصد

افزایش داشت. تصویب طرح نوسازی صنایع نساجی در سال ۱۳۸۰ و اعطای تسهیلات ریالی و ارزی جدید براساس طرح مزبور و همچنین بهره‌برداری از واحدهای جدید نساجی که محصولاتی با کیفیت بهتر تولید می‌نمایند، در رشد تولید محصولات این گروه صنعتی موثر بوده است. در این سال ۲۹۸ واحد تولیدی با سرمایه گذاری معادل ۱۰۹۱/۹ میلیارد ریال در گروه منسوجات به بهره‌برداری رسید که برای تعداد ۶۰۶۰ نفر اشتغال مستقیم به همراه داشت.

در سال مورد بررسی، طبق گزارش فوق الذکر تولید برخی از کالاها با کاهش مواجه گردید. بیشترین کاهش تولید مربوط به ماشین‌سازی و ساخت تجهیزات، بلرینگ، بطری و بلور، قطعات ریخته‌گری و آهنگری و رادیاتور خودرو به ترتیب به میزان ۲۷/۷، ۲۰/۹، ۱۵/۹، ۱۵/۸ و ۱۵/۴ درصد می‌باشد. این در حالی است که کالاهای مورد اشاره در سال قبل با رشد تولید مواجه بوده‌اند.

برخی تولیدات منتخب صنعتی و معدنی

کالا	واحد	سال			درصد تغییر	
		۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱
انواع خودرو	دستگاه	۲۹۷۰۲۱	۳۷۸۴۷۶	۵۳۱۴۶۱	۲۷/۴	۴۰/۴
سیمان	هزار تن	۲۳۸۹۹	۲۶۶۴۵	۲۸۴۵۵	۱۱/۵	۶/۸
فولاد خام	هزار تن	۶۶۱۴	۶۹۲۷	۷۴۷۷	۴/۷	۷/۹
شمش آلومینیوم	هزار تن	۱۴۱	۱۴۹	۱۵۸	۵/۲	۶/۴
مس کاتد	هزار تن	۱۵۶	۱۵۳	۱۴۳	-۲/۰	-۶/۴

براساس گزارش شرکت ملی صنایع پتروشیمی در سال ۱۳۸۱، تولیدات پتروشیمی با ۴/۵ درصد افزایش نسبت به سال قبل به رقم ۱۳/۱ میلیون تن رسید. بررسی عملکرد سال نشان می‌دهد که حدود ۸۶/۸ درصد از ظرفیت اسمی واحدهای پتروشیمی (۱۵/۵ میلیون تن) مورد استفاده قرار گرفته است. در این سال، بیشترین رشد تولید مربوط به مجتمع‌های پتروشیمی خارگ (۱۸/۹ درصد)، رازی (۱۶/۲ درصد)، خراسان (۴/۱ درصد) و بندر امام (۲/۰ درصد) بوده است.

در سال مورد گزارش مقدار ۱۹۰۶۳ هزار تن انواع کود شیمیایی توسط مجتمع‌های پتروشیمی تولید و عرضه گردید. این میزان نسبت به سال قبل ۱/۴ درصد افزایش نشان می‌دهد. بخش عمده تولید کود شیمیایی به میزان ۷۷/۶ درصد شامل کود اوره می‌باشد. در سال ۱۳۸۱ مقدار صادرات پتروشیمی با ۲/۸ درصد کاهش به ۳/۹ میلیون تن محدود شد. مجتمع پتروشیمی بندر امام با ۴۹/۰ درصد، بیشترین سهم از مقدار صادرات پتروشیمی را دارا بود. ارزش هرتن کالای صادراتی شرکت پتروشیمی در این سال معادل ۲۴۱/۵ دلار برای هر تن است که در مقایسه با سال قبل ۲۱/۸ درصد افزایش دارد. در سال مورد بررسی، شرکت ملی پتروشیمی جهت تامین مالی طرح الفین ششم مبلغ ۵۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت ۳ ساله با نرخ سود علی الحساب ۱۷ درصد منتشر نمود.

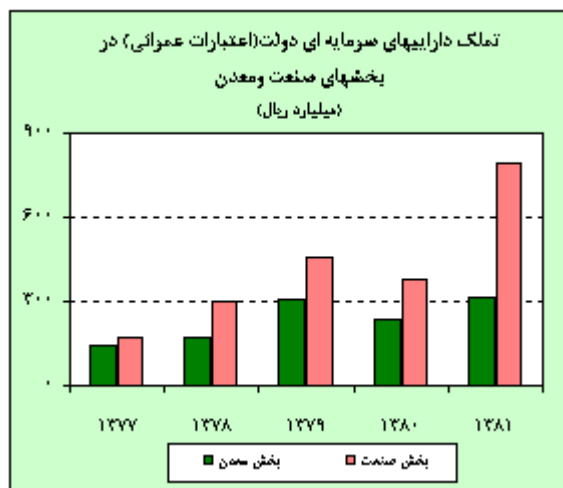
تولید و صادرات صنایع پتروشیمی

	سال		درصد تغییر	
	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰
تولید (هزار تن)	۱۱۸۰۷/۹	۱۲۵۴۲/۹	۱۳۱۱۰/۰	۶/۲
نسبت تولید به ظرفیت اسمی (درصد)	۷۵/۷	۸۲/۹	۸۶/۸	۹/۵
نسبت تولید به برنامه تولید (درصد)	۸۹/۲	۹۰/۹	۱۰۴/۶	۲/۰
صادرات				
مقدار (هزار تن)	۳۱۲۸	۴۰۱۱	۳۸۹۹	۲۸/۲
ارزش (میلیون دلار)	۸۲۹/۰	۷۹۵/۰	۹۴۱/۴	-۴/۱

ماخذ: شرکت ملی صنایع پتروشیمی

سرمایه‌گذاری دولت

براساس قانون بودجه سال ۱۳۸۱ مبلغ ۱۷۹۲/۵ میلیارد ریال اعتبار برای برنامه های ملی فصول صنایع، معادن و برنامه تحقیقات صنعتی تصویب شد. طبق آمار خزانه‌داری کل عملکرد اعتبارات فصول مذکور به میزان ۱۱۰۵/۶ میلیارد ریال بود که در مقایسه با عملکرد سال قبل ۸۱/۱ درصد رشد نشان می دهد. فصول صنایع، معادن و برنامه تحقیقات صنعتی به ترتیب معادل ۳۹/۴، ۲۸/۲ و ۳۲/۴ درصد از عملکرد کل اعتبارات مذکور را به خود اختصاص دادند. در فصل صنایع نیز، سهم بالایی از اعتبارات پرداختی فصل مذکور به میزان ۷۹/۴ درصد به برنامه کمکهای فنی و اعتباری مربوط به طرحهای صنعتی غیر دولتی تعلق داشت.

بررسی عملکرد بودجه دولت در سال ۱۳۸۱ نشان می‌دهد که بطورکلی ۶۱/۷ درصد از اعتبارات ملی بودجه مصوب فصول صنایع، معادن و برنامه تحقیقات صنعتی محقق گردیده است. بیشترین میزان تحقق بودجه مربوط به برنامه "کمکهای فنی و اعتباری" در فصل صنایع به میزان ۱۰۹/۹ درصد، برنامه "تحقیقات صنعتی" به میزان ۱۰۰/۴ درصد و برنامه "اکتشافات معدنی" در فصل معادن به میزان ۵۶/۶ درصد می‌باشد.

در سال ۱۳۸۱ براساس گزارش وزارت صنایع و معادن در قالب اعتبارات بند(م) تبصره (۲۱) قانون بودجه

سال مذکور که ناظر بر تامین و تضمین اعتبار ارزی مورد نیاز طرحهای تملک داراییهای سرمایه ای است، مبلغ ۸۱۹/۲ میلیارد ریال به ۲۵ طرح صنعتی و معدنی اختصاص یافت. همچنین در این سال در قالب ماده ۵۴ برنامه سوم توسعه و در راستای اجرای طرح ایجاد ۳۰ هزار فرصت شغلی در صنایع کوچک، مبلغ ۱۳۷۲/۵ میلیارد ریال برای ۱۸۰۸ فقره طرح با اشتغالی بالغ بر ۲۴/۲ هزار نفر از محل وجوه اداره شده تصویب گردید. طبق گزارش مزبور تا پایان سال ۱۳۸۱ مبلغ ۶۳۰ میلیارد ریال از این محل اختصاص یافت که اشتغالی بالغ بر ۱۰ هزار نفر را بدنبال داشت.

تملك داراییهای سرمایه ای - ملی (اعتبارات عمرانی ملی) دولت در فصول صنایع، معادن و برنامه تحقیقات صنعتی

(میلیون ریال)

تحقق عملکرد به مصوب سال (درصد)	مصوب سال	سهم (درصد)		درصد تغییر		سال			
		۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۵۸/۲	۷۴۷۶۰۰	۳۹/۴	۲۳/۱	۲۰۹/۰	-۲۶/۷	۴۳۵۱۵۵	۱۴۰۸۲۷	۱۹۲۲۲۱	صنایع
۴۵/۴	۶۸۷۹۰۰	۲۸/۲	۳۸/۲	۳۳/۷	-۲۴/۹	۳۱۲۱۶۹	۲۳۳۴۲۸	۳۱۰۶۳۷	معدن
۱۰۰/۴	۳۵۷۰۳۹	۳۲/۴	۳۸/۷	۵۱/۶	-۱۰/۱	۳۵۸۳۰۵	۲۳۶۳۹۶	۲۶۳۰۱۸	برنامه تحقیقات صنعتی
۶۱/۷	۱۷۹۲۵۳۹	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۸۱/۱	-۲۰/۳	۱۱۰۵۶۲۹	۶۱۰۶۵۱	۷۶۵۸۷۶	کل

ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی - خزانه‌داری کل

تسهیلات بانکی

در سال ۱۳۸۱ بانکها و مؤسسات اعتباری در چارچوب مصوبات دولت و شورای پول و اعتبار برحجم اعتبارات و تسهیلات اعطایی خود به بخش صنعت و معدن افزودند، بطوری که مانده تسهیلات اعطایی به بخشهای دولتی و غیردولتی صنعت و معدن (بدون احتساب سود و درآمد سالهای آتی) در پایان اسفندماه سال مذکور با رشدی معادل ۳۴/۳ درصد نسبت به پایان سال ۱۳۸۰ به ۱۰۲/۳ هزار میلیارد ریال بالغ گردید. براساس آمار مذکور، سهم تغییر در مانده بخش صنعت و معدن غیردولتی از کل تغییر در مانده تسهیلات اعطایی بانکهای دولتی به بخشهای غیردولتی اقتصاد با احتساب مصارف آزاد، معادل ۳۸/۰ درصد بود اما بدون احتساب مصارف آزاد، معادل ۳۲/۲ درصد می باشد که در سطح سهم مصوب شورای پول و اعتبار (۳۳/۰ درصد) برای سال ۱۳۸۱ بود. در این سال سهم بانکهای تجاری از تغییر در مانده تسهیلات اعطایی به بخش غیردولتی صنعت و معدن ۸۵/۰ درصد بود.

در سال مورد بررسی، در قالب مصوبات کمیسیون اصل ۱۳۸ قانون اساسی، بدهی تعداد ۱۶۹ شرکت به مدت یک تا دو سال امهال گردید. همچنین پرداخت مبلغ ۳۰۰ میلیارد ریال تسهیلات جدید برای شرکتهای مواجه با بحران به تصویب رسید. در سال مزبور جهت تقویت بخش تقاضا برای کالاهای تولیدی بادوام ساخت داخل و براساس قانون بودجه سال ۱۳۸۱، علاوه بر ممنوعیت خرید کالاهای مصرفی (بادوام) تولید خارج از کشور توسط دستگاههای اجرایی (بند (ن) تبصره ۱۹)، مقرر گردید طبق بند (ب) تبصره ۳، بانکها جهت خرید این نوع کالاهای تولید داخل تسهیلات بانکی پرداخت نمایند.

مانده تسهیلات اعطایی بانکها و مؤسسات اعتباری به بخش صنعت و معدن

(میلیارد ریال)

پایان اسفند ۱۳۸۰	پایان اسفند ۱۳۸۱	تغییر در مانده ۱۳۸۱	درصد تغییر ۱۳۸۱	سهم از تغییر در مانده (درصد)	کل تغییر در مانده ^(۱)
۵۸۱۹۱/۸	۸۱۴۷۰/۶	۲۳۲۷۸/۸	۴۰/۰	۸۹/۰	۷۲۳۵۹/۶
۵۴۳۷۶/۴	۷۶۵۹۶/۷	۲۲۲۲۰/۳	۴۰/۹	۸۵/۰	۵۴۳۲۳/۷
۳۴۳۵/۴	۳۴۴۸	۱۲/۶	۰/۴	۰/۰۵	۱۵۶۵۱/۵
۳۸۰/۰	۱۴۲۵/۹	۱۰۴۵/۹	۲۷۵/۲	۴/۰	۲۳۸۴/۵
۱۷۹۷۳/۰	۲۰۸۴۵/۹	۲۸۷۲/۹	۱۶/۰	۱۱/۰	۱۵۲۶۳/۷
۷۶۱۶۴/۸	۱۰۲۳۱۶/۵	۲۶۱۵۱/۷	۳۴/۳	۱۰۰/۰	۸۷۶۲۳/۳

۱- بیانگر تغییر در مانده تسهیلات اعطایی بانکها و مؤسسات اعتباری به کل بخشهای اقتصادی می باشد.

بررسی آمار مانده تسهیلات اعطایی بانکها و مؤسسات اعتباری برحسب سررسید مانده بدهی بخشها به تفکیک جاری و غیرجاری (بدهیهای سررسید گذشته و معوق) در پایان اسفند ماه ۱۳۸۱ نشان می دهد که از مجموع کل بدهی غیرجاری بخشهای اقتصادی کشور به بانکها و مؤسسات اعتباری، بخش صنعت و معدن با سهم نسبی ۴۵/۶ درصد بالاترین میزان بدهی معوق و سررسید گذشته را بین بخشهای اقتصادی دارا می باشد. نسبت مانده تسهیلات غیرجاری بخش صنعت و معدن به کل مانده تسهیلات اعطایی به این بخش، در سال مورد بررسی ۹/۲ درصد بود. نسبت مزبور برای بخش غیردولتی صنعت و معدن نزد بانکهای تخصصی معادل ۱۲/۰ درصد می باشد.

در سال ۱۳۸۱ علاوه بر تسهیلات ریالی فوق الذکر معادل ۱۱۲۱/۶ میلیون دلار قرارداد استفاده از تسهیلات ارزی از محل حساب ذخیره ارزی برای طرحهای سرمایه‌گذاری صنعت و معدن منعقد شد که این مبلغ حدود ۹۵ درصد مجموع قراردادهای منعقد در قالب حساب مذکور را شامل می‌شود.

در این سال، بانک صنعت و معدن مبلغ ۷۳۵/۷ میلیارد ریال تسهیلات از منابع خود به بخش صنعت و معدن پرداخت نمود که نسبت به سال قبل از آن ۱۲۷/۸ درصد افزایش نشان می‌دهد. حدود ۴۹ درصد از این تسهیلات در قالب سرمایه‌گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی و مابقی در قالب سایر عقود پرداخت گردید. از مجموع تسهیلات اعطایی این بانک تعداد ۳۰۰ فقره تسهیلات به مبلغ ۵۱/۷ میلیارد ریال به صنایع کوچک پرداخت شد که در مقایسه با سال قبل به لحاظ تعداد و مبلغ به ترتیب ۲۶/۸ و ۱۶/۹ درصد کاهش نشان می‌دهد. این بانک همچنین مبلغ ۱۰۳۶/۹ میلیارد ریال نیز در قالب وجوه اداره شده به متقاضیان پرداخت نموده که نسبت به سال قبل ۶۴/۴ درصد رشد داشت.

بانک صنعت و معدن در راستای وظایف محوله (ماده ۵ قانون تمرکز امور صنعتی و معدنی) و پیگیری سیاست واگذاری شرکتهای تحت پوشش، ۹۰ شرکت متعلق به خود را به شرکت "سرمایه گذاری آتیه دماوند" به عنوان شرکت مادر تخصصی جهت واگذاری و یا انحلال شرکتهای تحت پوشش، منتقل نمود. علاوه بر این بانک صنعت و معدن تعداد ۸۴/۱ میلیون سهم به مبلغ ۴۰۳/۴ میلیارد ریال در بازار بورس عرضه نمود.

تسهیلات اعطایی بانک صنعت و معدن (۱)

سهم (درصد)	درصد تغییر	سال			تسهیلات بانکی (۲)	کل
		۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹		
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	سرمایه گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی	
۱/۶	۰/۴	۲۵۰/۰	-۵۰/۰	۱۴	تعداد پرداختها (فقره)	۸
۴۸/۸	۱۳/۱	۳۵۹/۳	-۵۳/۱	۴۲/۲	مبلغ پرداختها (میلیارد ریال)	۸۹/۸
۹۸/۴	۹۹/۶	-۱۰/۸	-۲۱/۱	۸۷۶	تعداد پرداختها (فقره)	۱۲۴۵
۵۱/۲	۸۶/۹	۳۴/۱	-۳۱/۲	۳۷۶/۴	مبلغ پرداختها (میلیارد ریال)	۴۰۷/۷
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۹/۷	-۲۱/۳	۸۹۰	تعداد پرداختها (فقره)	۱۲۵۳
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۲۷/۸	-۳۵/۱	۷۳۵/۷	مبلغ پرداختها (میلیارد ریال)	۴۹۷/۶

ماخذ: بانک صنعت و معدن

- ۱- شامل پرداختهای بانک در قالب وجوه اداره شده و تسهیلات اعطایی از محل ماده ۶۰ قانون برنامه سوم توسعه نمی‌شود.
- ۲- شامل سایر عقود به غیر از سرمایه‌گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی است.

واحدهای جدید صنعتی و معدنی

براساس آمار وزارت صنایع و معادن، سرمایه‌گذاری در بخش صنعت و معدن (عمدتاً شامل سرمایه‌گذاری بخش خصوصی) در سال ۱۳۸۱ دارای روند افزایشی بود. طبق آمار پروانه‌های بهره‌برداری صادر شده، ۱۸/۱ هزار میلیارد ریال سرمایه‌گذاری برای ایجاد واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود در سال مذکور صورت گرفت. همچنین براساس آمار جوازهای تاسیس صادر شده، سرمایه‌گذاری برآورد شده برای طرحهای جدید صنعتی و معدنی با ۶۳/۹ درصد رشد در مقایسه با سال ۱۳۸۰ به ۲۶۹ هزار میلیارد ریال بالغ شد که بیانگر تمایل بیشتر بخش خصوصی به سرمایه‌گذاریهای جدید می‌باشد.

تعداد، سرمایه گذاری و اشتغال مجوزهای صنعتی و معدنی

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	▲ ۱۳۷۹	
جوازهای تاسیس (۱)					
۵۸/۵	۸۸/۲	۲۷۱۰۱	۱۷۰۹۸	۹۰۸۷	تعداد(فقره)
۶۳/۹	۸۷/۶	۲۶۹۲۷۷	۱۶۴۲۸۸	۸۷۵۷۸	سرمایه گذاری (میلیارد ریال)
۴۷/۷	۷۹/۴	۷۱۷۰۹۲	۴۸۵۵۲۲	۲۷۰۶۰۵	اشتغال (نفر)
پروانه های بهره برداری					
۱۶/۸	۸/۸	۴۱۴۷	۳۵۵۰	۳۲۶۴	تعداد (فقره)
۳۸/۷	۱۰۱/۵	۱۸۰۵۹	۱۳۰۲۳	۶۴۶۲	سرمایه گذاری (میلیارد ریال)
۳/۶	۳۲/۰	۷۷۲۹۶	۷۴۵۷۸	۵۶۴۹۲	اشتغال (نفر)

ماخذ: وزارت صنایع و معادن

۱- از مردادماه سال ۱۳۸۰ جواز تاسیس به اعلامیه تاسیس تغییر نام یافت.

بررسی آمار جوازهای تاسیس صادرشده در سال مورد گزارش نشان می‌دهد که گروه صنایع "محصولات کانی غیرفلزی"، "محصولات غذایی و آشامیدنی" و "محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین‌آلات و تجهیزات" با مجموع سرمایه‌گذاری پیش بینی شده به میزان ۱۵۰/۰ هزار میلیارد ریال به ترتیب ۱۹/۶، ۱۵/۱ و ۸/۶ درصد از تعداد اعلامیه‌های تاسیس صادر شده را بخود اختصاص دادند. متوسط سرمایه گذاری برآورد شده برای هر طرح جدید صنعتی مبلغ ۹۹۳۶ میلیون ریال بود که نسبت به سال قبل ۳/۴ درصد افزایش نشان می‌دهد.

متوسط سرمایه و اشتغال مجوزهای صنعتی و معدنی

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	▲ ۱۳۷۹	
جوازهای تاسیس					
۳/۴	-۰/۳	۹۹۳۶/۰	۹۶۰۸/۶	۹۶۳۷/۷	متوسط سرمایه هر طرح صنعتی (میلیون ریال)
-۶/۷	-۴/۷	۲۶/۵	۲۸/۴	۲۹/۸	متوسط اشتغال هر طرح صنعتی (نفر)
۱۱/۰	۴/۶	۳۷۵/۵	۳۳۸/۴	۳۲۳/۶	متوسط سرمایه لازم برای هر شغل (میلیون ریال)
پروانه های بهره برداری					
۱۸/۷	۸۵/۳	۴۳۵۴/۷	۳۶۶۸/۵	۱۹۷۹/۸	متوسط سرمایه هر واحد صنعتی (میلیون ریال)
-۱۱/۴	۲۱/۴	۱۸/۶	۲۱/۰	۱۷/۳	متوسط اشتغال هر واحد صنعتی (نفر)
۳۳/۸	۵۲/۶	۲۳۳/۶	۱۷۴/۶	۱۱۴/۴	متوسط سرمایه لازم برای هر شغل (میلیون ریال)

ماخذ: وزارت صنایع و معادن

۱- از مرداد ماه سال ۱۳۸۰ جواز تاسیس به اعلامیه تاسیس تغییر نام یافت.

در سال ۱۳۸۱ حجم سرمایه گذاری واحدهای جدید صنعتی براساس پروانه‌های بهره‌برداری صادر شده افزایش قابل‌توجهی نشان داد، بطوری که متوسط سرمایه گذاری صورت گرفته برای هر واحد جدید صنعتی براساس پروانه‌های بهره‌برداری نسبت به سال قبل ۱۸/۷ درصد افزایش دارد. رشد این شاخص در گروه صنعتی "کک و محصولات حاصل از تصفیه نفت و سوخت‌های هسته‌ای" بیش از ۵۰۰ درصد و در گروه‌های صنعتی "رادیو، تلویزیون و دستگاه‌های مخابراتی" و "ساخت فلزات اساسی" بیش از ۱۰۰ درصد بوده است. مهمترین پروانه‌های بهره‌برداری صادر شده طرح‌های صنعتی با اشتغال بیش از ۱۰۰ نفر کارکن به ترتیب میزان سرمایه آنها در جدول مربوطه نشان داده شده است.

طرحهای مهم راه‌اندازی شده در سال ۱۳۸۱ (۱)

شرکت/کارخانه	محصول	سرمایه (میلیارد ریال)	اشتغال (نفر)	استان محل استقرار
شرکت پترو شیمی خارک	الکل متیلیک	۱۸۳۳	۲۱۳	بوشهر
کارخانجات نورد پروفیل ساوه	پروفیل آهنی	۱۸۰۰	۱۲۰۰	مرکزی
مجتمع فولاد خراسان	محصولات آهنی	۱۵۲۸	۸۷۰	خراسان
شرکت پالایش نفت تبریز	محصولات پتروشیمی	۱۴۳۴	۹۶۶	آذربایجان شرقی
شرکت صنایع ماشینهای الکتریکی جوبین	انواع الکترو موتور و ژنراتور	۱۴۳	۶۰۰	خراسان
شرکت کاشی بیستون	کاشی دیواری	۱۲۲	۱۵۰	کرمانشاه
شرکت شیرکوه یزد	کاشی سرامیک کف	۱۱۵	۳۵۲	یزد
شرکت پلی استر یزد	گرانول پلی استر	۱۱۴	۱۴۵	یزد
شرکت لوله های سبز	انواع فیلم عکاسی و فیلمبرداری	۶۱/۵	۱۲۰	لرستان

۱ - طرحهای صنعتی با اشتغال بیش از ۱۰۰ نفر کارکن

در سال ۱۳۸۱ فعالیتهای بخش معدن دارای رشد قابل توجهی بود. در این سال تعداد ۱۵۵۷ فقره پروانه اکتشاف و ۳۲۰ فقره گواهی کشف با پیش‌بینی ذخیره‌ای به میزان ۹۱۳/۱ میلیون تن مواد معدنی توسط وزارت صنایع و معادن صادر گردید. آمار مزبور در مقایسه با سال قبل به ترتیب ۳۲/۵، ۲۳/۱ و ۳۳/۴ درصد رشد دارد. در سال مورد گزارش به منظور بهره‌برداری از معادن، تعداد ۶۶۲ فقره پروانه بهره‌برداری با ذخیره قطعی ۳۰۳۸/۷ میلیون‌تن صادرشد. حجم سرمایه‌گذاری انجام شده در این پروانه‌ها حدود ۲۲۴۳/۲ میلیارد ریال است. علاوه بر این تعداد ۶۳۲ فقره اجازه برداشت با میزان استخراج حدود ۱۳/۶ میلیون تن برای متقاضیان صادر شد. توزیع استانی پروانه های بهره‌برداری صادر شده در بخش معدن نشان می‌دهد که بیشترین تعداد پروانه های مذکور در استانهای آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، بوشهر، خراسان، سمنان و مرکزی صادر شده است.

مجوزهای معدنی صادر شده

درصد تغییر	سال		
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۳۲/۵	۱۵۵۷	۱۱۷۵	تعداد پروانه اکتشاف ^(۱) (فقره)
			گواهی کشف ^(۲)
۲۳/۱	۳۲۰	۲۶۰	تعداد (فقره)
۳۳/۴	۹۱۳/۱	۶۸۴/۷	ذخیره (میلیون تن)
۴۹/۵	۲۸/۷	۱۹/۲	هزینه عملیات (میلیارد ریال)
			پروانه بهره‌برداری ^(۳)
۸/۹	۶۶۲	۶۰۸	تعداد (فقره)
۴/۶	۲۶/۵	۲۵/۳	میزان استخراج (میلیون تن)
۴۰/۰	۱۱۶۳۲	۸۳۰۷	اشتغال (نفر)
۳۸/۵	۳۰۳۸/۷	۲۱۹۳/۸	ذخیره قطعی (میلیون تن)
۱۹۸/۵	۲۲۴۳/۲	۷۵۱/۴	سرمایه‌گذاری (میلیارد ریال)
			اجازه برداشت ^(۴)
۱۵/۱	۶۳۲	۵۴۹	تعداد (فقره)
۱۹۵/۷	۱۳/۶	۴/۶	میزان استخراج (میلیون تن)

ماخذ: وزارت صنایع و معادن

- ۱- پروانه اکتشاف: مجوزی است که برای انجام عملیات اکتشافی مواد معدنی در محدوده مشخصی از طرف وزارت صنایع و معادن صادر می‌شود.
- ۲- گواهی کشف: تأییدیه ای است که توسط وزارت صنایع و معادن پس از اتمام عملیات اکتشافی و کشف کانه به نام دارنده پروانه اکتشاف صادر می‌شود.
- ۳- پروانه بهره‌برداری: مجوزی است که به منظور استخراج و کانه آرائی و بدست آوردن مواد معدنی قابل فروش توسط وزارت صنایع و معادن صادر می‌شود.
- ۴- اجازه برداشت: مجوزی است که از طرف وزارت صنایع و معادن برای تامین مصالح ساختمانی مورد نیاز طرحهای عمرانی و برداشت واریزها و ذخایر محدود و جزئی و نیز عملیات آزمایشگاهی صادر می‌شود.

سرمایه‌گذاری خارجی

براساس گزارش وزارت صنایع و معادن، در سال ۱۳۸۱ اجرای تعداد ۳۸ طرح صنعتی با سرمایه‌گذاری مشترک خارجی به میزان ۷۷۴/۸ میلیون دلار تحت قانون تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی به تصویب رسید. علاوه بر این از محل جزء (۱) بند (ز) تبصره (۲۱) قانون بودجه سال ۱۳۸۱ مبلغ ۲۰۰ میلیون دلار با احتساب هزینه‌های فاینانس به روش تسهیلات خارجی خودگردان برای طرحهای صنعتی و معدنی به تصویب رسید. همچنین مطابق جزء (۲) بند (ز) تبصره فوق‌الذکر نیز سهمیه‌ای معادل ۲۸۰ میلیون دلار تسهیلات خارجی غیرخودگردان به سرمایه‌گذاریهای صنعتی و معدنی اختصاص داده شد.

برخی از طرحهای مصوب صنعتی و معدنی با سرمایه‌گذاری مشترک خارجی (۱)

ردیف	موضوع طرح	تابعیت شریک خارجی	حجم مشارکت خارجی (میلیون دلار)	درصد مشارکت خارجی
۱	اکتشاف، بهره‌برداری و فرآوری ذخایر معدن داشکسن	انگلیس	۲۲۵	۷۰
۲	تولید لوله های بزرگ	آلمان	۲۱۵/۱	۹۵
۳	تولید خودروی سواری	انگلیس	۴۴/۶	۷۱
۴	تولید ایزو سیاناتها	سوئد، آلمان و انگلیس	۲۲/۲	۶۰

ماخذ: وزارت صنایع و معادن

۱- سرمایه‌گذاری انجام شده تحت پوشش قانون تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی است.

اشتغال صنعتی

بررسی شاخص اشتغال کارکنان کارگاههای بزرگ صنعتی نشان می‌دهد که شاخص مزبور در سال ۱۳۸۱ با کاهشی معادل ۰/۶ درصد مواجه بوده است. کاهش مذکور عمدتاً تحت تاثیر صنایع گروه نساجی بود. براساس آمار کارگاههای بزرگ صنعتی بیشترین کاهش شاخص اشتغال مربوط به صنایع تولید چرم و مصنوعات چرمی (۲۴/۸ درصد)، صنایع تولید پوشاک و عمل آوردن و رنگ کردن پوست خزدار (۲۴/۰ درصد) و صنایع تولید منسوجات (۱۳/۵ درصد) می‌باشد. در این سال شاخص اشتغال برخی از کارگاهها نیز با افزایش همراه بود. بالاترین رشد شاخص مزبور به صنایع تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلر و سایر وسایل نقلیه به ترتیب با ۱۵/۹ و ۱۱/۵ درصد افزایش تعلق داشت. صنایع مذکور در مجموع حدود ۱۳ درصد از اشتغال کارگاههای بزرگ صنعتی را شامل می‌شوند. خاطر نشان می‌نماید کارگاههای بزرگ صنعتی به دلیل مقیاس تولید و استفاده از فن‌آوریهای سرمایه‌بر عمدتاً از اشتغالی مستقیم محدودی برخوردار می‌باشند. بررسی تجارب سایر کشورها نیز حاکی از اشتغالی صنعتی براساس توسعه صنایع کوچک و متوسط است.

بررسی آمار اشتغال براساس پروانه‌های بهره‌برداری صادر شده توسط وزارت صنایع و معادن در سال ۱۳۸۱ نشان می‌دهد که حدود ۷۷/۳ هزار اشتغال مستقیم در بخش صنعت و ۱۱/۴ هزار فرصت شغلی نیز در بخش معدن ایجاد شده است. مقایسه این رقم با رقم پیش‌بینی شده برای سومین سال برنامه سوم (۱۱۹/۷ هزار نفر) حاکی از تحقق ۷۴/۱ درصدی هدف فوق

می‌باشد. البته در آمار مذکور شاغلین حاضر در ساخت و اجرای طرحهای صنعتی محاسبه نشده است. با احتساب این آمار، برآورد ها فراتر از هدف کمی مزبور می‌باشد. همچنین در این سال متوسط اشتغال طرحهای جدید صنعتی از ۲۱ نفر در سال ۱۳۸۰ به ۱۹ نفر در سال مورد بررسی کاهش یافت. سرمایه لازم برای ایجاد هر فرصت شغلی براساس پروانه های مذکور معادل ۲۳۳/۶ میلیون ریال بود که در مقایسه با سال قبل ۳۳/۸ درصد رشد نشان داد. مجوزهای صنعتی جدید صادر شده در این سال حاکی از این است که حدود ۹۱/۵ درصد از جوازهای تاسیس صادر شده شامل طرحهایی با اشتغال کمتر از ۵۰ نفر است. در این سال متوسط سرمایه‌گذاری برآورد شده برای هر شغل براساس آمار جوازهای تاسیس با ۱۱/۰ درصد افزایش به مبلغ ۳۷۵/۵ میلیون ریال بالغ شده است که با توجه به نرخ تورم روند متعادلی را نشان می‌دهد.

شاخص بهای تولید کننده محصولات صنعتی و مواد معدنی

بررسی شاخص بهای تولید کننده در سال مورد بررسی نشان می‌دهد که شاخص مذکور در سال ۱۳۸۱ برپایه سال ۱۳۷۶ در دو بخش مواد معدنی و محصولات صنعتی به ترتیب به رقم ۱۵۱/۳ و ۱۹۵/۵ رسید که نسبت به سال قبل به ترتیب ۳/۶ و ۱۰/۳ درصد افزایش داشت. تغییرات مزبور در مقایسه با تغییرات شاخص کل، به میزان ۱۳/۵ درصد، در سطح کمتری قرار دارد. در بین محصولات صنعتی بیشترین رشد شاخص مذکور به گروه "محصولات کانی غیرفلزی" (۳۱/۸ درصد) و "دوده صنعتی و فرآورده های نفتی تصفیه شده" (۲۸/۳ درصد) تعلق داشت. افزایش قیمت پایه برخی محصولات نظیر سیمان در رشد شاخص گروه محصولات کانی غیرفلزی موثر بود.

فصل هفتم

ساختمان و مسکن

شاخصهای اقتصادی بخش ساختمان و مسکن در سال ۱۳۸۱ با رشد همراه بود. گرایش بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در این بخش با توجه به بالا بودن نرخ بازدهی کوتاه مدت آن در مقایسه با سایر بخشهای اقتصادی و مازاد تقاضا در بخش مسکن از دلایل عمده تداوم رونق این بخش طی سال های اخیر می باشد. براساس آمار موجود، رشد ارزش افزوده بخش ساختمان در سال ۱۳۸۱ (به قیمت های ثابت سال ۱۳۷۶)، معادل ۱۷/۴ درصد بود که در مقایسه با هدف سومین سال برنامه سوم به میزان ۹/۶ درصد، رشد قابل توجهی را نشان می دهد. همچنین تشکیل سرمایه ثابت ناخالص بخش مذکور در این سال ۱۶/۱ درصد (به قیمت های ثابت سال ۱۳۷۶) رشد داشت که در مقایسه با سایر بخشهای اقتصادی، از رشد چشمگیری برخوردار بود.

در سال مورد گزارش سرمایه گذاری بخش خصوصی (به قیمت های جاری) در ساختمانهای جدید مناطق شهری ۴۱/۱ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافت. شهر تهران و سایر شهرهای بزرگ کشور با جذب بیش از ۷۱ درصد از سرمایه گذاری مذکور، کانون سرمایه گذاری بخش خصوصی در بخش مسکن بودند.

در این سال بخش خصوصی علاوه بر تکمیل ۱۹۷ هزار دستگاه ساختمان نیمه تمام با زیر بنای ۵۸ میلیون مترمربع، ساخت ۱۷۳/۸ هزار دستگاه ساختمان جدید با زیربنای ۶۴/۹ میلیون متر مربع را در مناطق شهری آغاز نمود. همچنین تعداد واحدهای مسکونی تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری به ۴۴۶ هزار واحد رسید که نسبت به سال قبل ۲۰/۳ درصد افزایش نشان می دهد. عملکرد مزبور فراتر از هدف برنامه سوم (۴۳۰ هزار واحد) در سال ۱۳۸۱ می باشد. آمار پروانه های ساختمانی صادر شده توسط شهرداریها طی سال ۱۳۸۱ حاکی از ادامه روند مثبت فعالیتهای بخش مسکن بود. طبق آمار مذکور، تعداد و سطح کل زیربنای ساختمانهای پیش بینی شده در پروانه های صادر شده برای مناطق شهری کشور نسبت به سال قبل به ترتیب با ۱۰/۴ و ۱۰/۹ درصد رشد به ۱۶۱/۳ هزار فقره و ۶۴/۹ میلیون متر مربع رسید.

در سال مورد بررسی بر حجم تسهیلات اعطایی شبکه بانکی و موسسات اعتباری به بخش ساختمان و مسکن افزوده شد. بطوریکه مانده تسهیلات اعطایی به تفکیک "ساختمان" و "مسکن" غیردولتی در پایان اسفندماه ۱۳۸۱ به ترتیب به رقم ۴/۸ و ۶۷/۷ هزار میلیارد ریال بالغ شد که به ترتیب رشدی معادل ۴۷/۷ و ۳۱/۷ درصد نسبت به اسفند ماه سال قبل نشان می دهد.

در این سال همراه با رشد فعالیتهای بخش خصوصی در بخش ساختمان و مسکن، حجم سرمایه گذاری دولت نیز با افزایش همراه بود. براساس آمار خزانه داریکل عملکرد اعتبارات عمرانی ملی دولت در فصول ساختمان، مسکن و عمران شهرها در مقایسه با سال قبل ۱۱۱/۶ درصد افزایش داشت.

در سال ۱۳۸۱ شاخصهای قیمتی نهاده های تولید بخش مسکن به ویژه زمین، به دلیل رونق بازار مسکن و رشد فعالیتهای ساختمانی با افزایش همراه بود. شاخص قیمت زمین (بر پایه سال ۱۳۷۶)، در مناطق شهری در مقایسه با سال قبل ۳۶/۵ درصد افزایش یافت. همچنین شاخص خدمات ساختمانی و شاخص بهای عمده فروشی مصالح ساختمانی به ترتیب ۱۷/۹ و ۱۹/۴ درصد افزایش داشتند. در این سال شاخص کرایه مسکن اجاری تحت تاثیر رشد شاخصهای فوق الذکر و افزایش قیمت معاملاتی مسکن با ۲۰ درصد افزایش مواجه شد. رشد این شاخص در تهران در حد نرخ تورم بود.

سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری

در سال ۱۳۸۱ بخش خصوصی مبلغ ۵۲/۶ هزار میلیارد ریال در بخش ساختمان و مسکن مناطق شهری سرمایه گذاری نمود. سرمایه گذاری مذکور در شهرهای کوچک و متوسط در مقایسه با رشد ۰/۶ درصدی سال قبل، از رشد قابل ملاحظه ۳۸/۶ درصدی برخوردار گردید. براساس آمار فعالیتهای ساختمانی بخش خصوصی، شهر تهران بیش از یک سوم سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری را در سال مورد بررسی به خود اختصاص داد و رشدی به میزان ۳۶/۵ درصد در مقایسه با سال قبل دارا بود. در این سال رشد سرمایه گذاری در شهرهای بزرگ کشور به میزان ۴۸/۲ درصد بود و سهم این مناطق از سرمایه گذاری مذکور در ساختمانهای جدید معادل ۳۵/۲ درصد گردید. مقایسه رشد سرمایه گذاری در مناطق شهری نشان می دهد "شهرهای کوچک و متوسط"، "شهرهای بزرگ" و "تهران" به ترتیب ۱۱/۴، ۱۶/۲ و ۱۳/۵ واحد درصد از رشد سرمایه گذاری در ساختمانهای جدید مناطق شهری را در سال ۱۳۸۱ دارا بوده اند. این نسبتها در مقایسه با سال ۱۳۸۰ حاکی از سهم بالای شهرهای کوچک و متوسط مناطق شهری در رشد این متغیر می باشد.

سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری (۱)

(به قیمت جاری)

(میلیارد ریال)

سال	درصد تغییر		سهم (درصد)		سهم از رشد سرمایه گذاری (درصد)	
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰
تهران	۹۲۸۴/۸	۱۳۸۳۶/۵	۱۸۸۸۶/۹	۴۷/۴	۳۶/۵	۱۳/۵
شهرهای بزرگ	۸۵۱۷/۵	۱۲۵۰۸/۷	۱۸۵۴۰/۷	۴۶/۹	۴۸/۲	۱۶/۲
سایر مناطق شهری	۱۰۸۷۹/۹	۱۰۹۴۷/۴	۱۵۱۷۶/۹	۰/۶	۳۸/۶	۱۱/۴
کل	۲۸۷۸۲/۲	۳۷۲۹۲/۶	۵۲۶۰۴/۵	۲۹/۶	۴۱/۱	۲۹/۶

۱- بدون در نظر گرفتن ارزش زمین است.

در سال ۱۳۸۱ تغییر محسوسی در ترکیب سرمایه گذاری بخش خصوصی برحسب مراحل ساخت در مقایسه با سال قبل از آن رخ نداد، اما رشد سرمایه گذاری در ساختمانهای شروع شده و نیمه تمام به طور قابل ملاحظه ای از سرمایه گذاری در ساختمانهای تکمیل شده بیشتر بود. طبق محاسبات انجام شده ۳۴/۷ واحد درصد از رشد سرمایه گذاری بخش خصوصی در سال مورد گزارش ناشی از سرمایه گذاری در ساختمانهای شروع شده و نیمه تمام می باشد که در مقایسه با نسبت مزبور در سال قبل به میزان ۲۶/۹ واحد درصد قابل توجه است. رویکرد مزبور عمدتاً تحت تاثیر رشد قیمتهای معاملاتی مسکن و انتظار سودآوری بیشتر در ساخت و سازهای جدید به ویژه در شهرهای کوچک و متوسط کشور قرار داشت.

سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری (۱) برحسب مراحل ساخت (به قیمت جاری)

(میلیارد ریال)

سهم در رشد سرمایه‌گذاری		سهم (درصد)		درصد تغییر		سال			
(درصد)		۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۱۳/۳	۹/۹	۳۱/۰	۳۰/۴	۴۳/۶	۳۳/۴	۱۶۲۸۲/۶	۱۱۳۴۱/۹	۸۵۰۴/۵	ساختمانهای شروع شده
۲۱/۴	۱۶/۲	۵۱/۰	۵۰/۴	۴۲/۵	۳۲/۹	۲۶۸۰۵/۵	۱۸۸۰۹/۹	۱۴۱۵۷/۷	ساختمانهای نیمه تمام
۶/۴	۳/۵	۱۸/۰	۱۹/۲	۳۳/۳	۱۶/۷	۹۵۱۶/۳	۷۱۴۰/۸	۶۱۲۰/۰	ساختمانهای تکمیل شده
۴۱/۱	۲۹/۶	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴۱/۱	۲۹/۶	۵۲۶۰۴/۵	۳۷۲۹۲/۶	۲۸۷۸۲/۲	کل

۱- بدون در نظر گرفتن ارزش زمین است.

سرمایه گذاری دولت

براساس آمار پرداختی خزانه داری کل در سال ۱۳۸۱، دولت ۴۰۵۵/۸ میلیارد ریال جهت اجرای طرحهای عمرانی ملی در بخش ساختمان و مسکن هزینه نمود. این مبلغ معادل ۸۴/۲ درصد بودجه مصوب این بخش بود. افزایش تملک داراییهای سرمایه ای (اعتبارات عمرانی) دولت در فصول "تامین مسکن" و "ساختمانها و تاسیسات دولتی" به ترتیب به میزان ۱۷۲/۶ و ۳۳۵/۷ درصد از دلایل افزایش حجم اعتبارات پرداختی دولت در این سال به شمار می رود. در سال مذکور فصل "عمران شهرها" همچنان بیشترین سهم از اعتبارات پرداختی عمرانی ملی این بخش را دارا بود و بالغ بر ۱۹۰۶/۳ میلیارد ریال گردید. در سال مورد بررسی بالاترین عملکرد جذب بودجه در بخش ساختمان و مسکن مربوط به فصل تامین مسکن به میزان ۱۳۰/۷ درصد بود.

دولت در سال ۱۳۸۱ مبلغ ۶۷۱/۹ میلیارد ریال در قالب برنامه "کمکهای فنی و اعتباری" که عمدتاً ناظر بر یارانههای بخش مسکن و در جهت حمایت از سیاست انبوه سازی و کوچک سازی است، پرداخت نمود. احداث واحدهای مسکونی استیجاری و حمایتهای یارانه ای در قالب تامین مابه التفاوت سود و کارمزد تسهیلات بانکی از جمله طرحهایی بودند که مشمول اعتبارات برنامه "کمکهای فنی و اعتباری" گردیدند.

در این سال وزارت امور اقتصادی و دارایی با تجدید نظر در نرخ مالیات ساخت و ساز مسکن و املاک، به منظور حمایت از عرضه واحدهای مسکونی، دریافت مالیات مربوط به ساخت و ساز مسکن و املاک را تسهیل نمود. براساس تجدید نظر مذکور نرخ نقل و انتقال قطعی املاک و حق واگذاری ملک که پیش از این بین ۴ تا ۱۲ درصد قیمت منطقه ای تعیین می شد، قطعی گردید. بدین ترتیب برای حق واگذاری ملک ۲ درصد و برای نقل و انتقال قطعی رقم ۵ درصد تعیین شد. همچنین به موجب اصلاحیه مذکور مالکان مجتمع های مسکونی بیش از ۳ واحد مسکونی استیجاری از پرداخت مالیات بر درآمد اجاری املاک مسکونی اجاری خود معاف می شوند.

تملك داراييهاي سرمايه اي (اعتبارات عمراني) دولت در فصول ساختمان ، مسكن و عمران شهرها

(مليارد ريال)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	(۱)۱۳۸۱	(۱)۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۱۱/۶	-۷/۶	۴۰۵۵/۸	۱۹۱۶/۶	۲۰۷۴/۰	اعتبارات ملی
۳۳/۵	۱۶/۳	۳۳۵/۷	-۲۲/۸	۱۳۶۰/۶	۳۱۲/۳	۴۰۴/۴	ساختمانها و تاسیسات دولتی
۱۹/۳	۱۵/۰	۱۷۲/۶	-۳۳/۷	۷۸۱/۹	۲۸۶/۸	۴۳۲/۳	تامین مسکن
۴۷/۰	۶۸/۱	۴۶/۰	۶/۷	۱۹۰۶/۳	۱۳۰۵/۴	۱۲۲۳/۲	عمران شهرها
۰/۲	۰/۶	-۴۲/۶	-۱۳/۲	۷/۰	۱۲/۱	۱۴/۰	تحقیقات مسکن

ماخذ: قوانين بودجه كل کشور سالهاي ۸۰-۱۳۷۹

۱- آمار خزانه داريكل، وزارت امور اقتصادي و دارايي

تسهيلات بانكي

براساس مصوبات شوراي پول و اعتبار، سهم بخشهاي "مسكن" و "ساختمان" از كل افزايش در مانده تسهيلات بخش غيردولتي پس از كسر سهم مصارف آزاد و تسهيلات از محل سپردههاي قرض الحسنه، به ترتيب ۲۰ و ۸/۵ درصد براي سال ۱۳۸۱ تعيين گرديد.

بررسي آمار مانده تسهيلات اعطايي بانكها و موسسات اعتباري به بخشهاي "مسكن" و "ساختمان" حاكي از رشد تسهيلات اعطايي در اين سال مي باشد، بطوريكه مانده پرداختي اين تسهيلات به بخشهاي غيردولتي مذكور نسبت به پايان اسفند ۱۳۸۰ به ترتيب به مبلغ ۶۷/۷ و ۴/۸ هزار ميليارد ريال بالغ شد. همچنين مانده تسهيلات اعطايي به بخش دولتي ساختمان با ۱۱/۶ درصد رشد نسبت به پايان سال ۱۳۸۰ به رقم ۱۰/۸ هزار ميليارد رسيد. در اين سال بانك مسكن به عنوان تنها بانك تخصصي اين بخش ۳۷/۱ درصد از تغيير در مانده تسهيلات اعطايي به بخش غيردولتي مسكن را به خود اختصاص داد. آمار مانده تسهيلات اعطايي بانكها و موسسات اعتباري برحسب جاري و غيرجاري (بدهيهاي سررسيد گذشته و معوق) در پايان اسفند ماه سال مورد بررسي نشان مي دهد كه سهم نسبي بدهيهاي سررسيد گذشته و معوق بخشهاي غيردولتي "مسكن" و "ساختمان" به كل مانده اين تسهيلات به ترتيب ۴/۲ و ۲/۰ درصد مي باشد. پايين بودن سقف فردي اين تسهيلات و بازپرداخت آن عمدتاً در قالب عقد فروش اقساطي همراه با وثيقه معتبر از دلایل پايين بودن سهم بدهيهاي سررسيد گذشته و معوق بخشهاي مذكور است.

مانده تسهيلات اعطايي بانكها و موسسات اعتباري در بخشهاي ساختمان و مسكن (۱)

(مليارد ريال)

سهم از تغيير در مانده	تغيير در مانده		درصد تغيير		پايان اسفند		
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	ساختمان
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۶۷۳/۶	۲۳۵۱/۶	۲۰/۶	۲۲/۱	۱۵۶۴۷/۳	۱۲۹۷۳/۷
۵۷/۹	۳۸/۱	۱۵۴۸/۵	۸۹۵/۳	۴۷/۷	۳۸/۰	۴۷۹۷/۸	۳۲۴۹/۳
۴۲/۱	۶۱/۹	۱۱۲۵/۱	۱۴۵۶/۳	۱۱/۶	۱۷/۶	۱۰۸۴۹/۵	۹۷۲۴/۴
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۶۴۵۱/۱	۱۱۵۴۰/۹	۳۱/۶	۲۸/۵	۶۸۴۳۷/۱	۵۱۹۸۶/۰
۹۹/۱	۹۹/۲	۱۶۳۰۱/۰	۱۱۴۵۰/۷	۳۱/۷	۲۸/۷	۶۷۶۶۴/۶	۵۱۳۶۳/۶
۰/۹	۰/۸	۱۵۰/۱	۹۰/۲	۲۴/۱	۱۶/۹	۷۷۲/۵	۶۲۲/۴

۱- بدون احتساب سود و درآمدسالي آتي است.

بانك مسكن در سال ۱۳۸۱ تعداد ۳۷۲ هزار فقره تسهيلات به مبلغ ۱۰/۱ هزار ميليارد ريال (بدون احتساب سود سالي آتي) پرداخت نمود، كه نسبت به سال گذشته به ترتيب ۵۵/۳ و ۴۴/۳ درصد رشد نشان مي دهد. در اين سال حدود

۵۳/۸ درصد از حجم تسهیلات اعطایی این بانک در قالب عقد فروش اقساطی و عمدتاً به منظور خرید خانه پرداخت شده است. تسهیلات مذکور نسبت به سال قبل ۳/۴ درصد رشد دارد. در سال مورد گزارش متوسط تسهیلات اعطایی برای خریدخانه (بدون احتساب سود سالهای آتی) در قالب عقد مذکور با ۳/۵ درصد رشد معادل ۳۸/۴ میلیون ریال بود. در این سال تسهیلات اعطایی در قالب عقد مشارکت مدنی به لحاظ تعداد ۴۶/۶ درصد و از نظر مبلغ ۱۷۴/۹ درصد افزایش نشان می دهد. عملکرد مذکور باعث تغییر ترکیب تسهیلات اعطایی بانک مسکن گردید. بطوریکه سهم تسهیلات پرداختی در قالب عقد مشارکت مدنی از ۱۶ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۳۰/۵ درصد در سال ۱۳۸۱ افزایش یافت. سود بالاتر تسهیلات مزبور و دوره بازپرداخت کوتاهتر آن در مقایسه با تسهیلات فروش اقساطی از دلایل اصلی رویکرد بانک مسکن به اعطای بیشتر این تسهیلات است.

آمار توزیع جغرافیایی تسهیلات اعطایی بانک مسکن (با احتساب سود سالهای آتی) در سال ۱۳۸۱، نشان می دهد که ۳۱/۸ تسهیلات به متقاضیان شهر تهران، ۳۰/۴ درصد در شهرهای بزرگ و مابقی به سایر شهرهای کوچک و متوسط تخصیص یافته است. این درحالیست که توزیع جغرافیایی کل سپرده های بانک مزبور برای تهران، شهرهای بزرگ، و سایر شهرها به ترتیب ۴۱/۸، ۲۸/۲ و ۳۰/۱ درصد بود.

تسهیلات پرداختی بانک مسکن (۱)

(میلیارد ریال)

	درصد تغییر		سال		سهم (درصد)	
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱		
مشارکت مدنی	۱۰۰۳/۵	۱۱۲۴/۲	۳۰۹۰/۰	۱۳۸۱	۳۰/۵	۱۳۸۱
فروش اقساطی	۴۵۷۲/۵	۵۲۷۵/۴	۵۴۵۶/۷	۱۳۸۰	۵۳/۸	۱۳۸۰
جعاله	۶۵/۷	۱۲۶/۶	۲۵۸/۶	۱۳۸۱	۳/۵	۱۳۸۱
قرض الحسنه	۳۰/۷	۱۷۵/۴	۲۰۸/۴	۱۳۸۰	۲/۱	۱۳۸۰
سایر انواع تسهیلات	۲۵۶/۹	۳۲۵/۰	۱۰۲۲/۸	۱۳۸۱	۱۰/۱	۱۳۸۱
کل	۵۹۲۹/۳	۷۰۲۶/۶	۱۰۱۳۶/۶	۱۳۸۰	۱۰۰/۰	۱۳۸۰

ماخذ: بانک مسکن

۱- بدون احتساب سود سالهای آتی است.

بررسی مانده سپرده های بانک مسکن در پایان اسفند ماه ۱۳۸۱ حاکی از آن است که بیشترین رشد مانده سپرده ها مربوط به سپرده های بلندمدت اشخاص می باشد. پرداخت سودهای بالاتر به سپرده های بلندمدت در مقایسه با سایر بانکها از جمله دلایل رشد مانده این سپرده ها می باشد. کل مانده سپرده های سرمایه گذاری بلندمدت بانک مسکن طی سال مورد بررسی با افزایشی معادل ۳۹۴۶/۱ میلیارد ریال، از مبلغ ۴۶۳۱/۶ میلیارد ریال در پایان سال ۱۳۸۰ به ۸۵۷۷/۷ میلیارد ریال در پایان اسفند ماه سال ۱۳۸۱ رسید که حاکی از ۸۵/۲ درصد رشد می باشد. در مقابل سهم سپرده های صندوق پس انداز بانک مسکن از ۴۳/۹ درصد به ۳۴/۵ درصد کل سپرده های بانک کاهش یافت. ادامه روند مزبور موجب افزایش هزینه تامین وجوه در بانک مسکن خواهد شد.

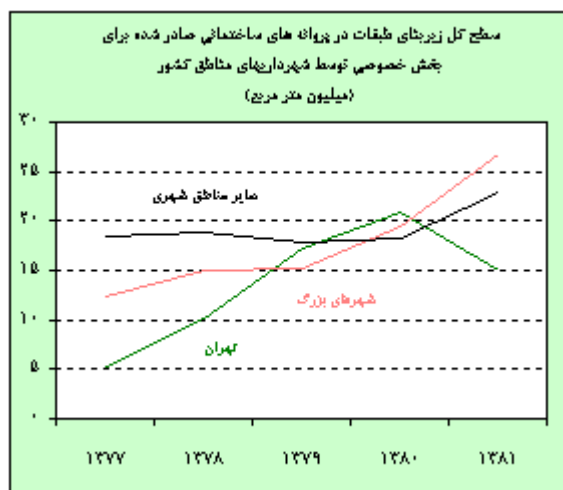
تسهیلات اعطایی بانک مسکن

	درصد تغییر		سال		
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	
تعداد تسهیلات (هزار فقره)	۲۱۷/۰	۲۳۹/۵	۳۷۲/۰	۱۳۸۱	۵۵/۳
مبلغ تسهیلات (میلیارد ریال) (۱)	۱۰۴۴۵/۶	۱۲۴۵۶/۶	۱۵۷۴۸/۸	۱۳۸۰	۲۶/۴

ماخذ: بانک مسکن

۱- با احتساب سود سالهای آتی است.

پروانه های ساختمانی

آمار پروانه های ساختمانی صادر شده توسط شهرداریها در سال ۱۳۸۱ حاکی از ادامه رونق فعالیتهای ساختمانی در اکثر مناطق شهری کشور می باشد. براساس آمار مذکور سطح کل زیر بنای طبقات ساختمانی در شهرهای کوچک و متوسط ۲۶/۸ درصد رشد نشان می دهد که در مقایسه با رشد ۱/۹ درصدی سال قبل موید رشد فعالیتهای ساختمانی در این مناطق است. همچنین در شهرهای بزرگ کشور این افزایش معادل ۳۷/۲ درصد بود. گرایش به مجتمع سازی و ساخت ساختمانیهای بیش از

پنج طبقه در این مناطق از عمده ترین دلایل این روند می باشد. آمار تعداد پروانه های ساختمانی برحسب طبقات نشان می دهد که ساختمانیهای با ۵ طبقه و بیشتر نسبت به سال قبل ۷۷/۶ درصد رشد دارد. البته این گرایش در شهرهای کوچک و متوسط نیز مشاهده می شود بطوریکه رشد این گروه از ساختمانیها در مناطق مذکور بالغ بر ۷۰/۵ درصد بود.

در سال ۱۳۸۱، روند فعالیتهای ساختمانی در شهر تهران بویژه مناطق شمالی آن، تحت تاثیر تصمیم شهرداری این شهر مبنی بر توقف فروش تراکم مازاد با رکود مواجه گردید. بطوریکه تعداد و سطح زیربنای پروانه های صادر شده در این کلان شهر در مقایسه با سال قبل به ترتیب ۱۵/۶ و ۲۷/۶ درصد کاهش یافت. علاوه بر این ناهماهنگی بین دستگاههای ذیربط در مدیریت شهر و عدم اتفاق نظر در مورد سیاستهای این بخش، چشم انداز نامطمئنی را پیش روی فعالان بخش مسکن قرار داد. مجموعه موارد فوق موجب کند شدن فعالیتهای بخش ساختمان و مسکن شهر تهران در سال ۱۳۸۱ گردید.

پروانه های ساختمانی صادر شده توسط شهرداریهای مناطق شهری

درصد تغییر ○		سال			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	▲۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۱۰/۴	۷/۱	۱۶۱/۳	۱۴۶/۰	۱۳۶/۳	تعداد پروانه ها (هزار فقره)
۱۰/۹	۱۶/۳	۶۴/۹	۵۸/۶	۵۰/۳	سطح کل زیربنا (میلیون مترمربع)
۰/۴	۸/۶	۴۰/۳	۴۰/۱	۳۶۹	متوسط سطح زیربنا (مترمربع)

ساختمانیهای شروع شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری

در سال مورد بررسی میزان سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمانیهای شروع شده با ۴۳/۶ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۱۶/۳ هزار میلیارد ریال بالغ گردید. سهم ساختمانیهای شروع شده از سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمانیهای جدید مناطق شهری ۳۱/۰ درصد بود.

براساس آمار فعالیتهای ساختمانی، در سال ۱۳۸۱ احداث ۱۷۳/۸ هزار دستگاه ساختمان جدید با سطح کل زیربنایی معادل ۶۴/۹ میلیون مترمربع توسط بخش خصوصی در مناطق شهری کشور آغاز گردید. از نظر نوع مصالح،

ساختمانهای آجری با تیر آهن، ساختمانهای اسکلت فلزی و ساختمانهای بتون آرمه به لحاظ سهم به ترتیب با ۳۵/۷ درصد، ۲۷/۲ درصد و ۲۴/۴ درصد بالاترین سهم را در ساختمانهای شروع شده داشته اند. در این سال تعداد ساختمانهای شروع شده در مناطق شهری نسبت به سال قبل ۳/۱ درصد رشد داشت. شهر تهران علیرغم افزایش ۱۰ درصدی در تعداد ساختمانهای شروع شده، به دلیل تغییر مقررات ساخت و ساز بویژه محدودیت فروش تراکم مازاد در مناطق شمالی شهر، به لحاظ سطح کل زیربنا ۰/۹ درصد کاهش نشان داد. براین اساس متوسط سطح زیربنای طبقات هر ساختمان در تهران از ۸۴۳ متر مربع در سال ۱۳۸۰ به ۷۶۰ متر مربع در سال ۱۳۸۱ رسید.

براساس آمار مذکور، متوسط سطح زیربنای طبقات ساختمانهای شروع شده در کلیه مناطق شهری در مقایسه با سال قبل ۱۰/۳ درصد افزایش داشت. افزایش سهم ساختمانهای مرتفع در ساخت و سازهای جدید از دلایل رشد مذکور بوده است. در سال مورد گزارش، متوسط هزینه پیش بینی شده برای احداث بنای ساختمانهای جدید ۸۰۱ هزار ریال برای هر متر مربع برآورد شد، که نسبت به سال قبل ۲۰/۶ درصد رشد نشان داد. هزینه مذکور در شهر تهران با ۲۲/۸ درصد افزایش به رقم ۱۰۱۷ هزار ریال رسید.

ساختمانهای شروع شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری

درصد تغییر ○		سال			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۳/۱	-۱/۷	۱۷۳/۸	۱۶۸/۶	۱۷۱/۵	تعداد (هزار دستگاه)
۱۳/۷	۱۵/۱	۶۴/۹	۵۷/۱	۴۹/۶	برآورد سطح کل زیربنا (میلیون متر مربع)
۱۰/۳	۱۷/۲	۳۷۴/۰	۳۳۹/۰	۲۸۹/۰	متوسط سطح زیربنا (مترمربع)
۲۰/۶	۱۴/۵	۸۰۱	۶۶۴	۵۸۰	متوسط هزینه یک متر مربع بنا (هزار ریال)

ساختمانهای تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری

تداوم رونق بازار معاملاتی مسکن در سال ۱۳۸۱ انگیزه لازم برای تکمیل ساختمانهای نیمه تمام توسط بخش خصوصی را بوجود آورد به گونه ای که ۱۸/۰ درصد از کل سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری معطوف به تکمیل ساختمانهای نیمه تمام گردید. در سال مورد گزارش تعداد ۱۹۶/۶ هزار دستگاه ساختمان با سطح کل زیربنای ۵۸/۰ میلیون متر مربع توسط بخش خصوصی تکمیل شد. شاخصهای مزبور در مقایسه با سال قبل به ترتیب ۱۶/۳ و ۱۹/۵ درصد افزایش نشان دادند. در این سال از کل تعداد ساختمانهای تکمیل شده در مناطق شهری کشور، ساختمانهای "آجری با تیر آهن" با ۴۵/۷ درصد بالاترین سهم را داشته اند. ساختمانهای اسکلت فلزی با ۱۹ درصد و بتون آرمه با ۱۸/۶ درصد در ردیفهای بعدی قرار داشته اند. خاطر نشان می نماید از کل تعداد ساختمانهای تکمیل شده در استان تهران بناهای اسکلت فلزی با ۵۹/۰ درصد، بتون آرمه ۳۷/۷ درصد و آجری همراه با تیر آهن ۳/۰ درصد سهم داشته اند روند مذکور حاکی از رویکرد بخش خصوصی به مقاوم سازی در این منطقه زلزله خیز می باشد. فعالیتهای ساختمانی بخش خصوصی در شهرهای کوچک و متوسط که در سال گذشته با کاهش همراه بود در این سال از رشد قابل ملاحظه ۲۳/۲ درصد در تعداد ساختمانهای تکمیل شده برخوردار گردید. سهم شهر تهران، شهرهای بزرگ و سایر مناطق شهری کشور از سطح کل زیربنای ساختمانهای تکمیل شده به ترتیب ۲۶/۰، ۳۱/۲ و ۴۲/۸ درصد بود.

در این سال همچنین متوسط سطح زیربنای ساختمانهای تکمیل شده با ۲/۷ درصد رشد نسبت به سال قبل به رقم ۲۹۵ متر مربع رسید. این شاخص در تهران با ۰/۶ درصد کاهش به رقم ۷۶۲ متر مربع رسید.

در سال مورد بررسی، متوسط هزینه یک مترمربع بنای ساختمانهای تکمیل شده در مناطق شهری نسبت به سال قبل ۱۴/۷ درصد افزایش داشت. رشد مزبور در شهر تهران، شهرهای بزرگ و سایر مناطق شهری به ترتیب ۱۷/۶، ۱۶/۳ و ۱۲/۱ درصد بود. افزایش هزینه انشعابات، مصالح و خدمات ساختمانی از دلایل رشد هزینه ساختمان در این سال به شمار می رود.

ساختمانهای تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری

تعداد (هزار دستگاه)	سال		درصد تغییر	
	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰
تعداد (هزار دستگاه)	۱۷۹/۱	۱۶۹/۰	۱۹۶/۶	-۵/۷
سطح کل زیر بنا (میلیون مترمربع)	۴۴/۹	۴۸/۵	۵۸/۰	۸/۱
متوسط سطح زیر بنا (متر مربع)	۲۵۱	۲۸۷	۲۹۵	۱۴/۵
متوسط هزینه یک متر مربع (هزار ریال)	۵۰۵	۵۷۹	۶۶۴	۱۴/۷

واحدهای مسکونی تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری

در سال ۱۳۸۱ تعداد ۴۴۶ هزار دستگاه واحد مسکونی با سطح کل زیربنای ۵۳/۱ میلیون متر مربع در مناطق شهری توسط بخش خصوصی تکمیل و مورد بهره‌برداری قرار گرفت. این تعداد با توجه به هدف کمی سومین سال برنامه سوم برای تولید مسکن شهری به میزان ۴۳۰ هزار واحد، حاکی از تحقق ۱۰۳/۷ درصدی این هدف است. در این سال متوسط سطح زیربنای واحدهای مسکونی تکمیل شده به ۱۱۹ متر مربع رسیده که نسبت به سال قبل تغییر محسوسی نداشت. این رقم از رقم پیش بینی شده برای این شاخص در برنامه سوم به میزان ۱۰۵ متر مربع همچنان بالاتر است. با این وجود انتظار می‌رود با توجه به رشد فزاینده قیمت زمین و محدودیتهای فروش مازاد تراکم، حرکت کلی به سمت کاهش متراژهای واحد مسکونی بویژه در تهران و شهرهای بزرگ باشد.

واحدهای مسکونی تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری

تعداد (هزار دستگاه)	سال		درصد تغییر	
	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰
تعداد (هزار دستگاه)	۳۳۹/۷	۳۷۰/۷	۴۴۶/۰	۹/۱
سطح کل زیربنای (میلیون مترمربع)	۴۱/۴	۴۴/۱	۵۳/۱	۶/۵
متوسط سطح زیر بنا (متر مربع)	۱۲۲/۰	۱۱۹/۰	۱۱۹/۰	-۲/۵

زمین شهری

سیاستهای اتخاذ شده از سوی سازمان ملی زمین و مسکن به عنوان عامل اجرایی قانون زمین شهری، در رابطه با آماده سازی زمینهای بایر و موات و واگذاری آن بصورت مسکونی و غیرمسکونی، نقش بسزایی در نوسانات حاکم بر بازار مسکن داشته است. در سال ۱۳۸۱ به استناد بند (الف) ماده ۱۴۱ قانون برنامه سوم توسعه، سازمان ملی زمین و

مسکن ۲/۴ میلیون متر مربع زمین مسکونی در اختیار متقاضیان قرار داد که نسبت به سال قبل ۶۰/۴ درصد کاهش نشان می دهد. طبق بند مزبور، این سازمان مجاز است زمینهای شهری در تملک خود را به قیمت روز و به صورت مزایده یا با قیمت توافقی به متقاضیان واگذار نماید. میزان واگذاریها طی دو سال اجرای برنامه سوم توسعه ۳۷/۲ میلیون متر مربع بوده است. تغییر سیاست واگذاری واحد مسکونی احداث شده به جای واگذاری زمین در قالب اجاره و اجاره به شرط تملیک در کاهش واگذاری زمین در طول سالهای اخیر موثر بوده است.

عملکرد سازمان ملی زمین و مسکن در بخش واگذاری زمین

(هزار متر مربع)

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
-۶۰/۴	-۷۹/۲	۲۳۷۱/۶	۵۹۹۱/۰	۲۸۷۹۰/۰	مسکونی
-۸۷/۵	۴۷/۶	۵۹۳۵/۳	۴۷۳۴۳/۶	۳۲۰۸۱/۰	غیر مسکونی
-۸۴/۱	-۱۴/۰	۸۳۰۶/۹	۵۲۳۳۴/۵	۶۰۸۷۱/۰	کل

بطورکلی علاوه بر سیاستهای اعمال شده از سوی سازمان مذکور، رونق بازار مسکن و افزایش ساخت و سازهای جدید همراه با سیاستهای مدیریت شهری درخصوص فروش تراکم از جمله عوامل مهم و تاثیرگذار روی قیمت زمین به شمار می آیند. در سال ۱۳۸۱ شاخص قیمت زمین در مناطق شهری نسبت به سال قبل ۳۶/۵ درصد افزایش یافت. رشد این شاخص در شهرهای بزرگ و سایر مناطق شهری کشور چشمگیر بوده است. افزایش کارایی عامل زمین در این مناطق با توجه به ساخت و سازهای بیش از یک طبقه و گسترش شهرنشینی از دلایل این روند به شمار می رود.

شاخص قیمت زمین برحسب مناطق شهری

(۱۳۷۶=۱۰۰)

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۲۷/۱	۲۱/۳	۲۱۷/۹	۱۷۱/۴	۱۴۱/۳	تهران
۴۹/۹	۲۰/۴	۲۶۱/۴	۱۷۴/۴	۱۴۴/۸	شهرهای بزرگ
۳۷/۳	۱۶/۸	۳۱۸/۶	۲۳۲/۱	۱۹۸/۸	سایر مناطق شهری
۳۶/۵	۲۰/۲	۲۴۶/۹	۱۸۰/۹	۱۵۰/۵	کلیه مناطق شهری

مسکن اجاری درمناطق شهری

شاخص کرایه مسکن اجاری در سال ۱۳۸۱ از ۲۰/۰ درصد افزایش برخوردار گردید. افزایش قیمت معاملاتی مسکن و شکاف عرضه و تقاضای مسکن همراه با افزایش نرخ مهاجرت به شهرهای بزرگ بویژه شهر تهران از دلایل ادامه روند افزایشی شاخص کرایه مسکن اجاری در مناطق شهری کشور می باشد. افزایش عرضه مسکن، کنترل هزینه های تولید مسکن و پیگیری سیاست انبوه سازی بویژه تولید واحدهای مسکونی اجاری از راهبردهای اساسی برای کنترل این شاخص به شمار می رود.

در این سال در راستای اجرای قانون تشویق احداث و عرضه واحدهای مسکونی استیجاری مصوب ۱۳۷۷/۳/۲۴ و اجرای تبصره ۱۵ قانون بودجه سال ۱۳۸۱، قرار داد ساخت تعداد ۸۶۰۸ واحد استیجاری با بخشهای خصوصی و دولتی منعقد گردید که در مقایسه با سال قبل ۳۹/۱ درصد کاهش نشان می دهد. توزیع استانی واحدهای استیجاری دولتی خاتمه یافته نشان می دهد که استانهای اصفهان، تهران و همدان بیشترین سهم از واحدهای فوق الذکر به ترتیب

به میزان ۱۵/۶، ۱۴/۴ و ۱۲/۰ درصد را دارا بوده اند. جدول ذیل حجم قراردادهای منعقد شده در دست اجرا و خاتمه یافته استیجاری توسط وزارت مسکن و شهرسازی را نشان می دهد.

شاخص کرایه مسکن اجاری در مناطق شهری ایران

(۱۳۷۶=۱۰۰)

	درصد تغییر		سال		
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
تهران	۱۶/۹	۲۸/۳	۲۴۹/۳	۲۱۳/۳	۱۶۶/۳
شهرهای بزرگ (۱)	۲۰/۳	۲۱/۷	۲۴۰/۸	۲۰۰/۲	۱۶۴/۵
شهرهای متوسط	۱۹/۴	۱۳/۷	۲۲۳/۳	۱۸۷/۰	۱۶۴/۵
شهرهای کوچک	۱۷/۱	۱۲/۳	۲۲۷/۴	۱۹۴/۲	۱۷۲/۸
کلیه مناطق شهری	۲۰/۰	۱۹/۹	۲۳۷/۵	۱۹۷/۹	۱۶۵/۰

۱- شامل شهر تهران نیز می باشد.

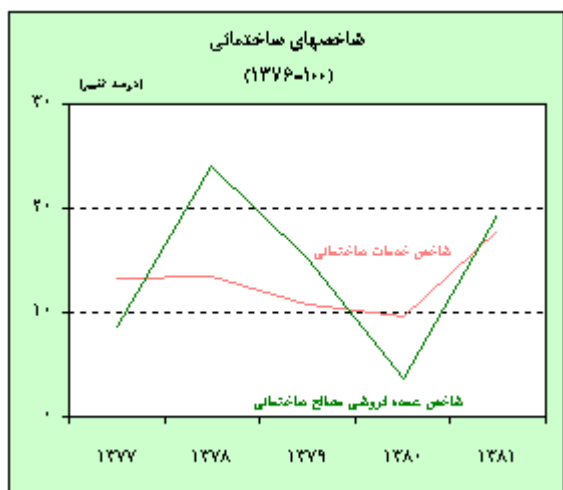
آمار قراردادهای استیجاری در کل کشور

(واحد مسکونی)

	سال ۱۳۸۰			۱۳۸۱		
	در مرحله عقد قرارداد	در دست اجرا	خاتمه یافته	در مرحله عقد قرارداد	در دست اجرا	خاتمه یافته
بخش خصوصی	۱۴۱۲۶	۶۶۱۴	۰	۵۷۳۷	۲۱۸۸	۱۶۰
بخش دولتی	۰	۱۶۱۴۸	۸۵۸۶	۲۸۷۱	۱۲۰۱۲	۹۴۱۳
کل	۱۴۱۲۶	۲۲۷۶۲	۸۵۸۶	۸۶۰۸	۱۴۲۰۰	۹۵۷۳

ماخذ: سازمان ملی زمین و مسکن

شاخصهای ساختمانی

در سال ۱۳۸۱ شاخص بهای خدمات ساختمانی که نشان دهنده شرایط حاکم بر بازار کار در بخشهای ساختمان و مسکن می باشد، ۱۷/۹ درصد نسبت به سال قبل افزایش نشان داد. رشد شاخص مزبور در مقایسه با نرخ تورم به میزان ۱۵/۸ درصد در سطح بالاتری قرار دارد. در این سال همچنین بهای عمده فروشی مصالح ساختمانی (فلزی و غیرفلزی) به میزان ۱۹/۴ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافت. شاخص بهای عمده فروشی مصالح

فلزی و غیر فلزی در این سال نسبت به سال قبل به ترتیب ۱۰/۲ و ۳۰/۷ درصد رشد داشت. افزایش ساخت و سازهای جدید و افزایش قیمت رسمی برخی مصالح ساختمانی از جمله قیر و سیمان از دلایل رشد بالای شاخص بهای عمده فروشی مصالح غیر فلزی ساختمانی است.

شاخصهای ساختمانی

(۱۳۷۶=۱۰۰)

	درصد تغییر		سال		
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
شاخص خدمات ساختمانی	۱۷/۹	۹/۷	۱۸۴/۰	۱۵۶/۱	۱۴۲/۳
شاخص بهای عمده فروشی مصالح ساختمانی	۱۹/۴	۳/۷	۱۹۲/۱	۱۶۰/۹	۱۵۵/۲

فصل هشتم

حمل و نقل

بررسی متغیرهای کلان بخش حمل و نقل در سال ۱۳۸۱ برحسب قیمت های ثابت سال ۱۳۷۶ نشان می دهد که تشکیل سرمایه این بخش در سال مذکور نسبت به سال قبل از آن از رشد قابل ملاحظه $۳۰/۴$ درصدی برخوردار بوده است. بهره برداری از سرمایه گذاری های انجام یافته فوق الذکر می تواند موجبات جبران کاهش $۱/۱$ درصدی ارزش افزوده بخش مذکور در سال مورد بررسی و رشد ارزش افزوده آن در سالهای آتی را فراهم سازد.

در سال ۱۳۸۱، علیرغم افزایش قابل توجه بودجه مصوب این بخش و وابستگی توسعه زیربنای آن به سرمایه گذاریهای دولت، به دلیل کاهش پرداختهای عمرانی دولت، تنها $۵۶/۷$ درصد از بودجه عمرانی بخش حمل و نقل محقق گردید.

بررسی عملکرد بخش حمل و نقل در سال ۱۳۸۱ نشان می دهد که در بخش حمل و نقل زمینی (ریلی و جاده ای) در مجموع $۶۰/۶$ میلیارد نفر - کیلومتر مسافر جابه جا و $۹۹/۴$ میلیارد تن - کیلومتر کالا حمل شده است که در مقایسه با سال قبل به ترتیب $۱/۸$ و $۶/۵$ درصد افزایش نشان می دهد. در سال مزبور و در بخش حمل و نقل هوایی و دریایی نیز $۱۵/۹$ میلیون نفر مسافر جابجا و $۷۶/۱$ میلیون تن کالا حمل شده است که نسبت به سال قبل به ترتیب $۱۰/۴$ و $۱/۱$ درصد افزایش دارد.

بخش حمل و نقل با توجه به اهمیت آن در رشد و توسعه بخش واقعی اقتصاد و نقش اساسی آن در فرآیند تولید و توزیع، در برنامه های توسعه کشور از جایگاه ویژه ای برخوردار است، بطوریکه در برنامه سوم توسعه (فصل هفدهم) به منظور ارتقاء فعالیتها و خدمات ارائه شده در این بخش، اصلاح ساختار بخش به عنوان راهبرد اساسی مورد توجه قرار گرفته است. همچنین اقدامات ضروری متعددی از جمله بکارگیری الگوهای جدید در تنظیم موافقت نامه های دو جانبه با سایر کشورها، حذف تدریجی انحصار دولتی در مسافرتها هوایی، واگذاری امکانات و خدمات سوخت رسانی در فرودگاهها به بخش خصوصی، واگذاری خدمات جنبی شرکت راه آهن به بخش خصوصی، شناسایی نقاط حادثه خیز و حذف آنها، توسعه و تجهیز پایانه های بار به منظور گسترش صادرات غیرنفتی و رعایت استانداردهای ملی هوانوردی پیش بینی شده است.

در سال ۱۳۸۱ جهت تحقق برنامه های یادشده، شرکت خدمات هوایی آسمان و ارائه خدمات جنبی شرکت راه آهن به بخش خصوصی واگذار گردید اما در سایر موارد اقدام مؤثری بعمل نیامد. همچنین در سال مورد گزارش تعدادی لایحه در بخش ستادی مطرح گردید. از جمله لایحه "رعایت فناوری جدید در تامین ناوگان عمومی بار و مسافر جاده ای" با هدف ارتقاء کیفیت و سازگاری ناوگانهای مذکور با استانداردهای بین المللی و لایحه "اعمال اصلاحات مربوط به بخش حمل و نقل

در قانون امور گمرکی "نظیر مقررات ترانزیت خارجی کالا به همراه مقررات ناظر بر حمل و نقل بین‌المللی، که در سال مذکور به تصویب نهایی مراجع قانونگذار نرسیدند.

براساس آمار نیروی انتظامی، در سال ۱۳۸۱، حدود ۸۳۷ هزار دستگاه وسایل نقلیه در کشور شماره گذاری و به بازار عرضه شد که نسبت به سال ۱۳۸۰ حدود ۸۵/۲ درصد رشد نشان می‌دهد. از کل وسایل نقلیه شماره گذاری شده ۶۱/۱ درصد سواری (شامل تاکسی، کرایه و آمبولانس)، ۲۹/۶ درصد موتورسیکلت، ۸/۷ درصد انواع بارکش و مابقی اتوبوس و مینی بوس بود. رشد متوسط سالانه شماره گذاری وسایل نقلیه مورد اشاره طی دوره چهارساله منتهی به سال مورد بررسی، به ترتیب سالانه معادل ۴۲/۵ درصد، ۵۶/۳ درصد، ۲۷/۵ درصد و ۲۳/۸ درصد بود که سهم پایین تعداد وسایل نقلیه عمومی در مقایسه با تعداد اتومبیل‌های سواری بویژه شخصی در کشور را بدنبال داشت.

وضعیت کلان بخش حمل و نقل

براساس آمار مقدماتی، ارزش افزوده بخش حمل و نقل در سال ۱۳۸۱ به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ به ۲۷۱۱۳ میلیارد ریال محدود شد که نسبت به سال قبل ۱/۱ درصد کاهش نشان می‌دهد. عملکرد مذکور در مقایسه با هدف پیش‌بینی شده برای سومین سال برنامه سوم توسعه به میزان ۵/۲ درصد حاکی از عدم تحقق آن می‌باشد. همچنین سهم این بخش از کل تولید ناخالص داخلی به قیمتهای جاری معادل ۶/۱ درصد می‌باشد که در مقایسه با عملکرد سال قبل (۷/۳ درصد) کاهش نشان می‌دهد.

ارزش افزوده بخش حمل و نقل (به قیمتهای جاری)

(میلیارد ریال)

سال		درصد تغییر		سهم (درصد)		
۱۳۷۹	۱۳۸۰	□۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۲۷۹۳	۲۳۸۴	۲۹۶۶	-۱۴/۶	۲۴/۴	۴/۹	حمل و نقل هوایی
۳۱۸۴	۳۵۳۶	۳۲۹۷	۱۱/۱	-۶/۸	۷/۳	حمل و نقل دریایی (۱)
۳۵۲۰۶	۴۲۵۷۶	۴۹۸۶۲	۲۰/۹	۱۷/۱	۸۷/۸	حمل و نقل زمینی
۴۱۱۸۳	۴۸۴۹۶	۵۶۱۲۵	۱۷/۸	۱۵/۷	۱۰۰/۰	کل

۱- عملکرد بخش حمل و نقل دریایی در سال ۱۳۸۱ فقط شامل عملکرد شرکت کشتیرانی جمهوری اسلامی است. کاهش تعرفه های این شرکت با هدف رقابت در سطح بین المللی در کاهش ارزش افزوده این بخش موثر بوده است.

آمار مربوط به تشکیل سرمایه ثابت ناخالص برحسب بخشهای اقتصادی نشان می‌دهد که بخش حمل و نقل با جذب ۱۶/۵ درصد از کل تشکیل سرمایه مذکور به قیمتهای جاری، دارای ۳۰/۴ درصد رشد به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ است. افزایش مزبور در مقایسه با رشد کل تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به میزان ۱۱/۸ درصد در سطح بالاتری قرار دارد.

بررسی ارقام تشکیل سرمایه بخش حمل و نقل برحسب ساختمان و ماشین‌آلات نشان می‌دهد که در سال ۱۳۸۱ بیشترین حجم سرمایه‌گذاری در ماشین‌آلات صورت گرفته است. بطوریکه از مجموع ۴۳/۲ هزار میلیارد ریال سرمایه‌گذاری انجام شده به قیمتهای جاری، حدود ۸۳/۴ درصد آن به ماشین‌آلات اختصاص یافته است. علیرغم این میزان از سرمایه‌گذاری انجام یافته، ناوگان حمل و نقل کشور با میانگین عمر ۲۰ سال، کماکان به نوسازی تجهیزات بویژه در ناوگان هوایی نیاز دارد.

تشکیل سرمایه ثابت ناخالص داخلی در بخش حمل و نقل (به قیمت‌های جاری)

(میلیارد ریال)

سهام (درصد)		درصد تغییر		سال			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	□ ۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۸۳/۴	۸۷/۰	۳۸/۴	۳۰/۴	۳۶۰۲۲	۲۶۰۱۹	۱۹۹۵۳	ماشین‌آلات
۱۶/۶	۱۳/۰	۸۴/۰	-۴/۴	۷۱۵۸	۳۸۹۱	۴۰۷۱	ساختمان
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴۴/۴	۲۴/۵	۴۳۱۸۰	۲۹۹۱۰	۲۴۰۲۴	کل

سرمایه‌گذاری دولت

دولت در سال ۱۳۸۱ مبلغ ۳۷۷۹/۷ میلیارد ریال در قالب تملک دارایی‌های سرمایه ای - ملی (اعتبارات عمرانی ملی) در بخش حمل و نقل (جاده‌ای، هوایی، دریایی و ریلی) تحت فصل راه و ترابری سرمایه‌گذاری کرد. براساس آمار خزانه‌داری کل عملکرد مذکور معادل ۵۶/۷ درصد اعتبارات مصوب این فصل به میزان ۶۶۶۷/۱ میلیارد ریال است. بررسی بودجه مصوب بخش حمل و نقل نشان می‌دهد که بیشترین حجم از اعتبارات این بخش به ترتیب برای برنامه "احداث و بهسازی بنادر" و برنامه "احداث راه‌های اصلی کشور" به میزان ۲۷/۵ و ۱۷/۲ درصد پیش‌بینی شده است. اما بیشترین درصد تحقق بودجه به برنامه "مطالعات آزاد راه‌ها و بزرگراه‌ها و راه‌های اصلی و فرعی" (۱۷۰/۰ درصد)، برنامه "توسعه و بهسازی شبکه راه آهن" (۶۵/۳ درصد) و برنامه "کمک‌های فنی" (۲۷/۹ درصد) اختصاص دارد.

در سال مورد گزارش طرح مطالعاتی "ساماندهی آبراه کارون" که از سال ۱۳۷۵ آغاز شده بود، تکمیل و به مرحله بهره‌برداری رسید. مجموع اعتبارات پرداختی به این طرح ۱۲/۶ میلیارد ریال بود. علاوه بر این در قالب برنامه "ساختمان راه‌های اصلی کشور"، طرح "احداث راه‌های گنجگون - یاسوج - سمیرم و کنارگذر یاسوج و اصفهان - درود"، در مجموع به طول ۱۳۰ کیلو متر مورد بهره‌برداری قرار گرفت. برای طرح مذکور که از سال ۱۳۶۵ آغاز و تا پایان سال ۱۳۸۱ ادامه داشت، در مجموع ۲۱۳ میلیارد ریال هزینه شد.

طرح احداث فرودگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) که از سال ۱۳۵۴ آغاز گردید، تا پایان سال ۱۳۸۱ با ۹۰ درصد پیشرفت فیزیکی کار، در مجموع از آغاز طرح تا پایان سال مذکور مبلغ ۱/۹ هزار میلیارد ریال هزینه در برداشت. براساس جدول زمانی پیش‌بینی شده در پیوست‌های بودجه این طرح تا پایان سال ۱۳۸۳ به بهره‌برداری می‌رسد.

در سال ۱۳۸۱ جهت تامین مالی برخی طرح‌های عمرانی فصل راه و ترابری و در قالب تبصره (۲۱) قانون بودجه مبلغ ۲۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت طی دو مرحله منتشر گردید که از این میزان حدود ۱۲۷۷/۶ میلیارد ریال (۶۵ درصد) آن به فروش رسید. عدم فروش کامل این اوراق عمدتاً ناشی از تقارن زمانی انتشار اوراق مشارکت بانک مرکزی با نرخ سود بالاتر ۱۷ درصد در مقایسه با سود ۱۵ درصدی اوراق مذکور بود.

تملك دارایی‌های سرمایه ای - ملی (اعتبارات عمرانی ملی) دولت در فصل راه و ترابری

(میلیارد ریال)

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	(۲) ۱۳۸۱	(۲) ۱۳۸۰	(۱) ۱۳۷۹	
۵/۴	-۱۳/۰	۳۷۷۹/۷	۳۵۸۴/۵	۴۱۲۲/۴	کل تملک دارایی‌های سرمایه ای - ملی

۱- براساس آمار دریافتی از سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور.

۲- براساس آمار خزانه داری کل - وزارت امور اقتصادی و دارایی

عملکرد حمل و نقل

۱- حمل و نقل جاده‌ای

در این سال، حمل و نقل جاده‌ای بخش عمده‌ای از کل حمل کالا و جابه‌جایی مسافر در کشور را دارا بود. براساس آخرین آمار منتشر شده، راههای تحت حوزه استحفاظی وزارت راه و ترابری تا پایان سال ۱۳۷۹ بالغ بر ۷۹ هزار کیلومتر بود. این رقم با توجه به بهره‌برداری از طرحهای جدید راهسازی، تا پایان سال ۱۳۸۱ حدود ۸۲ هزار کیلومتر برآورد شد. برطبق آمار مذکور حدود ۳۰ درصد از راههای تحت حوزه استحفاظی وزارت راه، شامل راههای اصلی مانند بزرگراه (عریض و معمولی)، ۴۲ درصد راه آسفالتی و مابقی سایر راهها می‌باشد. طول راههای روستایی کشور نیز در سال ۱۳۸۰ بالغ بر ۹۲/۶ هزار کیلومتر بود و در سال ۱۳۸۱ به ۹۵/۷ هزار کیلومتر افزایش یافت. شایان ذکر است، راههای روستایی قبلاً "تحت نظارت وزارت جهاد کشاورزی بود اما از سال ۱۳۸۱ تحت حوزه استحفاظی وزارت راه و ترابری قرار گرفت.

بررسی آمار حمل و نقل جاده‌ای درخصوص حمل کالا نشان می‌دهد در سال ۱۳۸۱ در مجموع ۲۹۸ میلیون تن کالا توسط ناوگان مذکور حمل شده است. عملکرد مذکور در مقایسه با هدف برنامه برای این سال به میزان ۲۶۷ میلیون تن، ۱۱/۶ درصد بیشتر است. میزان بار حمل شده برحسب تن -کیلومتر در سال ۱۳۸۱ معادل ۸۳۶۰۳ میلیون تن - کیلومتر بود که نسبت به سال قبل ۶/۲ درصد افزایش نشان می‌دهد. همچنین حدود ۲/۷ میلیون تن کالا از طریق جاده‌های کشور ترانزیت شده که در مقایسه با سال قبل ۲۸/۶ درصد رشد نشان می‌دهد. در سال مورد گزارش تعداد ۳۸۹/۳ میلیون نفر مسافر از طریق جاده‌ها جابجا شده که نسبت به سال قبل ۱/۲ درصد کاهش نشان می‌دهد. میزان مسافر جابجا شده برحسب نفر - کیلومتر در سال مذکور نیز معادل ۵۱۹۵۰ میلیون نفر - کیلومتر بود که در مقایسه با سال قبل ۱/۰ درصد رشد دارد. استفاده بیشتر از وسایل نقلیه شخصی، تمرکز زدایی و واگذاری برخی از امور به استانها و گسترش ارتباطات الکترونیکی و مخابراتی و در نتیجه کاهش نیاز به سفرهای برون شهری از جمله علل کاهش تعداد مسافران جاده‌ای در بخش حمل و نقل عمومی کشور به شمار می‌رود.

عملکرد حمل و نقل جاده‌ای کشور

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۶/۲	۶/۶	۸۳/۶	۷۸/۷	۷۳/۸	حمل کالا (میلیارد تن - کیلومتر)
۲۸/۶	۰	۲/۷	۲/۱	۲/۱	ترانزیت کالا (میلیون تن)
۱/۰	-۱/۵	۵۲/۰	۵۱/۵	۵۲/۳	جابجایی مسافر (میلیارد نفر - کیلومتر)

ماخذ: سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور

بررسی عملکرد ناوگان حمل و نقل جاده‌ای کشور در سال ۱۳۸۱ نشان می‌دهد که تعداد ۲۰۳/۶ هزار دستگاه کامیون در بخش حمل بار و در مجموع ۶۶/۵ هزار دستگاه اتوبوس، مینی‌بوس و سواری کرایه به منظور جابه‌جایی مسافر در این ناوگان فعال بودند. براساس آمار مذکور متوسط طول عمر ناوگان باری ۲۱/۳ سال و در بخش ناوگان مسافری به ترتیب ۱۵، ۲۰ و ۱۴/۸ سال برای اتوبوس، مینی‌بوس و سواری کرایه برآورد شد. مطابق اهداف بخش حمل و نقل در سومین سال برنامه

سوم، متوسط عمر ناوگان باری ۱۹/۹ سال در نظر گرفته شده است. البته درخصوص ناوگان مسافری (اتوبوس) عملکرد سال ۱۳۸۱ نسبت به هدف برنامه به میزان ۱۶ سال، حاکی از تحقق کامل هدف مزبور می باشد.

وضعیت ناوگان حمل و نقل جاده‌ای کشور

(هزار دستگاه)

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۳/۸	۲/۹	۲۰۳/۶	۱۹۶/۲	۱۹۰/۶	تعداد کامیون
-۴/۷	۱۰/۵	(۱)۱۸/۱	۱۹	۱۷/۲	تعداد اتوبوس
۳/۱	۲/۶	۴۰/۳	۳۹/۱	۳۸/۱	تعداد مینی بوس
۱۵/۷	۱۲/۹	۸/۱	۷	۶/۲	تعداد سواری کرایه

۱- شامل اتوبوسهای ۳۰ سال و بالاتر نمی باشد.
ماخذ: سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور

در سال ۱۳۸۱، طرح جایگزینی اتوبوسهای فرسوده پیگیری و براین اساس مجوز تردد اتوبوسهای با عمر بیش از ۴۰ سال در جاده‌های بین شهری ممنوع اعلام گردید. در این سال به منظور افزایش ظرفیت و نوسازی ناوگان حمل و نقل جاده‌ای کشور، مبلغ ۲۳۸/۵ میلیارد ریال از محل بودجه عمومی تخصیص یافت. این رقم با احتساب سهم بانکها به ۱۱۴۰ میلیارد ریال بالغ گردید که به صورت تسهیلات به متقاضیان خرید ناوگان دارای فناوری پیشرفته، اعطا شد. بدین ترتیب در نتیجه اجرای این طرح، تعداد ۱۰۵۰ دستگاه اتوبوس بین شهری، ۱۲۸۲ دستگاه کامیون، ۷۵۵ دستگاه تریلر (کشنده) و ۹۲ دستگاه سواری کرایه بین شهری به مجموعه ناوگان جاده‌ای کشور افزوده شد. علاوه بر این در سال مذکور جهت تعدیل قیمت اتوبوس‌های واگذار شده از طریق کارخانجات مختلف، مبلغ ۲۹۴ میلیارد ریال تحت عنوان یارانه مابه التفاوت نرخ ارز قطعات اتوبوسهای بین شهری اختصاص یافت. تجهیز و نوسازی ناوگان مسافری، ضمن کمک به کاهش سوانح جاده‌ای، می‌تواند موجبات افزایش تمایل مردم به استفاده از این سیستم حمل و نقل را فراهم سازد.

لازم به ذکر است مطابق آمار وزارت صنایع و معادن تولید وسایط نقلیه شامل اتوبوس، مینی بوس و انواع کامیون و کامیونت در سال ۱۳۸۱ به ترتیب ۴۱۲۳، ۱۰۸۳ و ۷۲۲۸ دستگاه بود که نسبت به سال قبل به ترتیب ۲۵۰/۰، ۶/۷ و ۱۵/۹ درصد رشد نشان می‌دهد.

۲- حمل و نقل ریلی

موقعیت ایران و وضعیت جغرافیایی منطقه آسیای مرکزی و خاورمیانه ضرورت وجود شبکه حمل و نقل ریلی کارآمد جهت ترانزیت کالا در منطقه را بوجود آورده است. روند افزایش حجم تجارت جهانی و منطقه‌ای نیز بر اهمیت فعالیتهای حمل و نقل ریلی با توجه به ارزانی حمل کالا توسط آن افزوده است. رشد و توسعه این شبکه به لحاظ مصرف کمتر سوخت و مسائل زیست محیطی، ایمنی و هزینه‌های کم می‌تواند نقش اساسی در اقتصاد حمل و نقل کشور داشته باشد.

براساس ماده ۱۲۸ قانون برنامه سوم توسعه، وزارت راه و ترابری اجازه دارد با حفظ مالکیت دولت بر خطوط ریلی، بخشی از فعالیتهای مربوط به حمل و نقل بار، جا به جایی مسافر، تعمیر و نگهداری و بازسازی شبکه ناوگان حمل و

نقل ریلی را به اشخاص حقیقی و حقوقی بخش غیردولتی داخلی واگذار کند. واگذاری بخشی از خدمات مربوط به جابه‌جایی مسافر توسط قطارهای بخش خصوصی طی سالهای اخیر در راستای سیاست مزبور بوده است.

در سال ۱۳۸۱، سهم حمل و نقل ریلی از کل عملکرد بخش حمل و نقل کشور، معادل ۶/۶ درصد حمل بار و ۳/۴ درصد کل مسافر جابجا شده بوده است. طبق اهداف برنامه سوم توسعه سهم راه‌آهن در حمل بار و جابجایی مسافر تا پایان برنامه مذکور (۱۳۸۳) به ترتیب ۱۵ و ۱۶ درصد پیش‌بینی شده است.

طی سال مورد گزارش، مقدار ۲۶/۵ میلیون تن کالا از طریق راه‌آهن حمل شده که در مقایسه با هدف پیش‌بینی شده در برنامه سوم توسعه به میزان ۲۸/۲ میلیون تن، حاکی از عدم تحقق آن می‌باشد. در این سال میزان بار حمل شده بر حسب تن - کیلومتر معادل ۱۵۸۴۰ میلیون تن - کیلومتر بود که در مقایسه با سال قبل از آن ۸/۲ درصد افزایش دارد. آمار مربوط به کالای ترانزیت شده نیز نشان می‌دهد که در این سال حدود ۰/۸ میلیون تن کالا از طریق خطوط ریلی ترانزیت شده است. عملکرد مذکور در مقایسه با سال قبل ۴۵/۲ درصد رشد نشان می‌دهد. هدف برنامه سوم در خصوص ترانزیت کالا از طریق خطوط ریلی ۱/۲ میلیون تن تعیین شده است. خاطرنشان می‌نماید مقدار کالای ترانزیت شده بر حسب میلیارد تن - کیلومتر در این سال نسبت به سال قبل از آن ۶۳/۶ درصد رشد داشته است.

آمار مربوط به مسافر جابجا شده توسط راه‌آهن نشان می‌دهد که تعداد مسافران مذکور در سال ۱۳۸۱ با ۹/۲ درصد رشد به رقم ۱۴/۳ میلیون نفر رسید. تعداد مسافر جابجا شده بر حسب نفر - کیلومتر در سال مذکور معادل ۸۶۴۰ میلیون نفر - کیلومتر می‌باشد که در مقایسه با سال قبل ۷/۵ درصد رشد دارد. ارتقاء کیفی خدمات ارائه شده بویژه در قطارهای متعلق به بخش خصوصی در رشد تعداد مسافران شبکه ریلی کشور موثر بوده است.

بررسی وضعیت ناوگان حمل و نقل ریلی کشور نشان می‌دهد که این ناوگان در سال ۱۳۸۱ از ۵۵۰ دستگاه لوکوموتیو برخوردار بوده و از این میزان تنها ۴۷/۰ درصد قادر به ارائه خدمت بودند. فرسودگی بالای ناوگان ریلی کشور و مستهلک شدن اغلب لوکوموتیوهای موجود از عوامل پایین بودن نسبت فوق به شمار می‌رود.

عملکرد حمل و نقل ریلی

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۸/۲	۲/۸	۱۵/۸	۱۴/۶	۱۴/۲	حمل کالا (میلیارد تن - کیلومتر)
۶۳/۶	۰	۱/۸	۱/۱	۱/۱	ترانزیت کالا (میلیارد تن - کیلومتر)
۷/۵	۱۳/۷	۸/۶	۸/۰	۷/۱	جابه‌جایی مسافر (میلیارد نفر - کیلومتر)

ماخذ: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

۳- حمل و نقل هوایی

حمل و نقل هوایی با وجود سهم اندک از ارزش افزوده بخش حمل و نقل، به دلیل سرعت و کاهش زمان مسافرت اهمیت بالایی دارد. حمل و نقل هوایی علاوه بر حمل کالا و جابجایی مسافر در داخل، سهم اساسی در جابجایی مسافر به خارج از کشور را دارا است. در حال حاضر این بخش به طور عمده در انحصار دولت می‌باشد. طبق

اهداف برنامه سوم توسعه، به منظور افزایش سهم بخش خصوصی مقرر شده است که سهم بخش غیردولتی از جابجایی مسافر در پروازهای داخلی و بین‌المللی به ترتیب با ۲۴/۰ و ۸/۰ درصد رشد متوسط سالانه، از ۱۵ و ۹/۶ درصد در سال ۱۳۷۸ به رقم ۴۳/۹ و ۱۴/۱ درصد در سال ۱۳۸۳ افزایش یابد. همچنین در مواد ۱۲۹ و ۱۳۰ قانون برنامه سوم توسعه راهکارهایی نظیر واگذاری سهام شرکتهای هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران، تکمیل و اجرای طرحهای فرودگاهی و توسعه ناوگان هوایی با جلب سرمایه‌های داخلی و خارجی به منظور کاهش تصدی‌گری دولت همراه با حفظ حاکمیت بر امور هوانوردی و حمل و نقل هوایی در نظر گرفته شد.

در سال ۱۳۸۱، میزان مسافر جابجا شده از طریق فرودگاههای کشور ۱۱/۹ میلیون نفر بود که در مقایسه با سال قبل رشد محدود ۲/۵ درصد را نشان می‌دهد. بروز برخی سوانح هوایی در ناوگان داخلی و همچنین پیامدهای حادثه ۱۱ سپتامبر آمریکا بر صنعت توریسم در رشد محدود تقاضا برای سفرهای هوایی موثر بوده است. براساس آمار فوق‌الذکر ۷۰/۶ درصد مسافرین توسط پروازهای داخلی و مابقی از طریق پروازهای بین‌المللی جابه‌جا شده‌اند. علاوه براین در سال مورد گزارش ۸۵/۵ هزار تن کالا توسط ناوگان حمل و نقل هوایی کشور حمل شده‌است که در مقایسه با سال قبل ۳/۰ درصد افزایش دارد.

عملکرد حمل و نقل هوایی کشور در سال ۱۳۸۱ نشان می‌دهد که بخش دولتی بیش از ۶۰ درصد از فعالیتهای این بخش را در اختیار دارد. علیرغم واگذاری شرکت خدمات هواپیمایی "آسمان" به بخش غیردولتی در اواخر سال ۱۳۸۱، سهم بخش غیردولتی از پروازهای داخلی و بین‌المللی به ترتیب ۲۷ و ۱۴/۷ درصد می‌باشد که در مقایسه با هدف برنامه در این سال به ترتیب به میزان ۳۳/۲ و ۱۱/۷ درصد، حاکی از عدم تحقق هدف مذکور در پروازهای داخلی است. در سال مورد گزارش هواپیماهای استیجاری ناوگان حمل و نقل هوایی به ۲۲ فروند رسید. این تعداد در سال ۱۳۸۰ برابر ۱۸ فروند بود.

عملکرد حمل و نقل هوایی

سال		درصد تغییر			
۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	
۱۰/۸	۱۱/۶	۱۱/۹	۷/۵	۲/۵	مسافر جا به جا شده (میلیون نفر)
۷/۸	۸/۶	۸/۴	۱۰/۳	-۲/۳	پروازهای داخلی
۳/۰	۳/۰	۳/۵	۰/۳	۱۶/۷	پروازهای بین‌المللی
۶۴	۸۳/۰	۸۵/۵	۲۹/۷	۳/۰	کالای حمل شده (هزارتن)

ماخذ: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

۴- حمل و نقل دریایی

وجود سواحل و مرزهای آبی طولانی در مناطق شمالی و جنوبی کشور و حمل بخش عمده‌ای از کالاهای وارداتی و صادراتی بویژه نفت خام از طریق دریا، بخش حمل و نقل دریایی کشور را از اهمیت ویژه‌ای برخوردار ساخته است. به همین دلیل در برنامه سوم توسعه، گسترش و توسعه حمل و نقل دریایی با هدف ارتقاء بهره‌وری و بسترسازی به منظور رونق ترانزیت کالا و کمک به رشد صادرات غیرنفتی مورد توجه قرار گرفته است.

در سال ۱۳۸۱ ظرفیت اسمی بنادر و ظرفیت ناوگان حمل و نقل دریایی (تجاری) کشور به ترتیب به ۵۳/۸ و ۳/۲۵ میلیون تن رسید که در مقایسه با سال قبل به ترتیب ۱۵/۷ و ۱/۶ درصد رشد نشان می‌دهد. همچنین عملیات کانتینری بنادر تجاری کشور با ۳۱/۴ درصد رشد از ۶۱۶/۵ هزار TEU^(۱) در سال ۱۳۸۰ به ۸۱۰ هزار TEU در سال ۱۳۸۱ افزایش یافته است.

در سال مورد بررسی، عملیات حمل و نقل دریایی از ۱۴ بندر کشور نشان می‌دهد که ۵۹۴۲ فروند شناور (بالای هزار تن) وارد بنادر مذکور شده است. که از این تعداد ۲۱۷۹ فروند ایرانی و مابقی خارجی بودند. میزان تردد این تعداد شناور در سال ۱۳۸۱ نسبت به سال قبل ۷ درصد رشد دارد. بیشترین میزان تردد شناورهای ایرانی و خارجی به ترتیب مربوط به بنادر شهید رجایی، امام خمینی (ره)، ماهشهر و انزلی می‌باشد.

آمار فعالیت شناورها، در سال ۱۳۸۱ نشان می‌دهد که در مجموع ۷۶/۱ میلیون تن کالای نفتی و غیرنفتی در بنادر کشور تخلیه و بارگیری شده است. عملکرد مذکور در مقایسه با سال قبل ۱/۱ درصد رشد دارد.

عملکرد بنادر کشور در امور تخلیه و بارگیری کالا

(میلیون تن)

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
-۵/۴	۳/۲	۳۶/۹	۳۹/۰	۳۷/۸	کالاهای غیرنفتی
-۶/۶	۳/۶	۲۶/۹	۲۸/۸	۲۷/۸	تخلیه
-۲/۰	۲/۰	۱۰/۰	۱۰/۲	۱۰/۰	بارگیری
۸/۰	-۱/۱	۳۹/۲	۳۶/۳	۳۶/۷	کالاهای نفتی
۸/۸	۷/۷	۱۹/۷	۱۸/۱	۱۶/۸	تخلیه
۷/۱	-۸/۵	۱۹/۵	۱۸/۲	۱۹/۹	بارگیری
۱/۱	۱/۱	۷۶/۱	۷۵/۳	۷۴/۵	کل

ماخذ : سازمان بنادر و کشتیرانی

بررسی آمار عملیات بندری کشور در زمینه واردات، صادرات و ترانزیت کالا در سال ۱۳۸۱ نشان می‌دهد که واردات کالاها توسط شناورهای نفتی و غیرنفتی در بنادر کشور به ترتیب ۳/۲ و ۲۵/۵ میلیون تن بود که در مقایسه با سال قبل به ترتیب ۳۹/۱ درصد افزایش و ۸/۳ درصد کاهش نشان می‌دهد.

براساس آمار مذکور، صادرات کالا توسط شناورهای نفتی و غیرنفتی از طریق بنادر کشور به ترتیب معادل ۱۷/۴ و ۸/۸ میلیون تن بود که در مقایسه با سال قبل به ترتیب به میزان ۱۰/۸ درصد افزایش و ۵/۴ درصد کاهش نشان می‌دهد. همچنین حجم ترانزیت کالا توسط شناورهای فوق‌الذکر در مجموع ۳/۱ میلیون تن است که در مقایسه با سال قبل ۶۳/۲ درصد رشد دارد.

۱- واحد حمل و نقل کانتینر معادل Twenty foot container equivalent units است. در این واحد سنجش، ابعاد خاصی از کانتینر به عنوان واحد حمل کالا ملاک قرار می‌گیرد.

عملکرد بنادر کشور در امور صادرات، واردات و ترانزیت کالا

(میلیون تن)

	درصد تغییر		سال		
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹
شناورهای نفتی					
واردات	۳۹/۱	۳۵/۳	۳/۲	۲/۳	۱/۷
صادرات	۱۰/۸	-۱۴/۷	۱۷/۴	۱۵/۷	۱۸/۴
ترانزیت	۱۵۰/۰	-۴۰/۰	۱/۵	۰/۶	۱/۰
کابوتاژ ^(۱)	-۳/۴	۱۳/۵	۱۷/۱	۱۷/۷	۱۵/۶
شناورهای غیرنفتی					
واردات	-۸/۳	۳/۳	۲۵/۵	۲۷/۸	۲۶/۹
صادرات	-۵/۴	۳/۲	۸/۸	۹/۳	۹/۰
ترانزیت	۲۳/۱	۱۸/۲	۱/۶	۱/۳	۱/۱
کابوتاژ	۶۶/۷	-۲۵/۰	۱/۰	۰/۶	۰/۸

ماخذ: سازمان بنادر و کشتیرانی

۱- عملیات بین بنادر درخصوص حمل کالا از یک نقطه به نقطه دیگر کشور از راه دریا یا رودخانه مرزی.

بررسی آمار تردد مسافر در هفت بندر کشور طی سال ۱۳۸۱ نشان می‌دهد که در مجموع ۲/۵ میلیون نفر از طریق بنادر اقدام به مسافرت نمودند، که در مقایسه با سال قبل ۷/۱ درصد رشد نشان می‌دهد. از این تعداد ۱/۳ میلیون نفر مسافران ورودی و مابقی شامل مسافران خروجی می‌باشد. آمار توزیع تردد مسافر از بنادر نشان می‌دهد که حدود ۵۸ درصد جابجایی مسافر (ورودی و خروجی) از بندر قشم صورت گرفت. سهم حمل و نقل دریایی از کل حمل و نقل مسافری کشور ناچیز و حدود ۱ درصد می‌باشد.

عملکرد بنادر کشور برحسب ورود و خروج مسافر

(هزار نفر)

	درصد تغییر		سال		
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹
ورودی	۷/۵	-۷/۹	۱۳۴۱	۱۲۴۷	۱۳۵۴
خروجی	۶/۶	۱/۹	۱۱۸۷	۱۱۱۳	۱۰۹۲
کل	۷/۱	-۳/۵	۲۵۲۸	۲۳۶۰	۲۴۴۶

ماخذ: سازمان بنادر و کشتیرانی

شاخصهای قیمتی

۱- شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی بخش حمل و نقل در مناطق شهری

براساس گزارش نتایج شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری ایران، شاخص حمل و نقل در سال ۱۳۸۱ برپایه سال ۱۳۷۶ به رقم ۱۸۹/۶ رسید که نسبت به سال قبل ۱۰/۲ درصد رشد نشان می‌دهد. رشد این شاخص در مقایسه با رشد ۱۵/۸ درصدی شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در سطح پایین‌تری قرار دارد. ارقام شاخص بهای گروه حمل و نقل شخصی و عمومی در سال ۱۳۸۱ نسبت به سال قبل به ترتیب معادل ۷/۶ و ۱۵/۸ درصد رشد دارد. در بخش حمل و نقل عمومی افزایش هزینه مسافرت با هواپیما و قطار در رشد بالای این شاخص مؤثر بوده است.

شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی بخش حمل و نقل

(۱۳۷۶=۱۰۰)

درصد تغییر		سال			اهمیت نسبی	
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	در سال پایه	
۱۰/۲	۸/۱	۱۸۹/۶	۱۷۲/۱	۱۵۹/۲	۱۰/۵۶	حمل و نقل
۷/۶	۴/۴	۱۷۲/۴	۱۶۰/۲	۱۵۳/۴	۷/۷۶	حمل و نقل شخصی
۱۵/۸	۱۷/۱	۲۳۷/۵	۲۰۵/۱	۱۷۵/۱	۲/۸۰	حمل و نقل عمومی

۲- شاخص بهای تولیدکننده خدمات بخش حمل و نقل در مناطق شهری

در سال ۱۳۸۱ شاخص بهای تولیدکننده بر پایه سال ۱۳۷۶ در گروه حمل و نقل زمینی با بیشترین ضریب اهمیت نسبی (۹/۳۸۳ درصد) به رقم ۲۲۲/۳ رسید که نسبت به سال گذشته ۱۹/۷ درصد رشد دارد. رشد این شاخص در مقایسه با رشد ۱۳/۵ درصدی شاخص کل بهای تولیدکننده در سطح بالاتری قرار دارد. در این گروه رشد گروه حمل و نقل جاده‌ای (بار) به میزان ۲۱/۲ درصد در رشد بالای شاخص مزبور موثر بوده است.

شاخص بهای تولیدکننده خدمات بخش حمل و نقل در مناطق شهری

(۱۳۷۶= ۱۰۰)

درصد تغییر		سال			اهمیت نسبی	
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	در سال پایه	
۱۹/۷	۲۶/۰	۲۲۲/۳	۱۸۵/۷	۱۴۷/۴	۹/۳۸۳	حمل و نقل زمینی
۶/۲	۱/۴	۱۸۶/۹	۱۷۶/۰	۱۷۳/۵	۰/۳۰۷	حمل و نقل ریلی
۲۱/۲	۲۹/۸	۲۲۰/۵	۱۸۲/۰	۱۴۰/۲	۷/۲۸۱	حمل و نقل جاده‌ای
-۰/۵	۶/۳	۲۶۳/۳	۲۶۴/۵	۲۴۸/۸	۰/۱۳۷	حمل و نقل آبی (دریایی)
۱۲/۳	۱۹/۰	۳۰۴/۷	۲۷۱/۴	۲۲۸/۰	۰/۴۲۴	حمل و نقل هوایی

فصل نهم

بازرگانی داخلی

در سال ۱۳۸۱ حدود ۱۳۶۵۵۴/۳ میلیارد ریال کالای کشاورزی و ۲۶۳۰۰۱/۴ میلیارد ریال کالای صنعتی از محل تولیدات داخلی و ۱۷۲/۹ هزار میلیارد ریال کالای وارداتی روانه بازار داخلی گردید. از این مقدار به ترتیب ۴۰۵/۰ و ۱۳۱/۵ هزار میلیارد ریال بطور خالص توسط بخش‌های خصوصی و دولتی به مصرف رسید و ۳۶/۴ هزار میلیارد ریال صادرات غیرنفتی انجام گرفت. در نتیجه فعالیتهای مذکور، ۱۰۶/۸ هزار میلیارد ریال ارزش افزوده به قیمتهای جاری در بخش بازرگانی داخلی ایجاد شد که با سهمی معادل ۱۱/۶ درصد از تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه و با احتساب نفت، رشد ۲۲/۵ درصد به قیمتهای جاری را تجربه کرد. در سال مورد بررسی رشد ارزش افزوده بخش مذکور نسبت به سال قبل از آن بر پایه قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ معادل ۹/۷ درصد بود. همچنین در این سال رشد ارزش افزوده تولید شده در فعالیتهای خرده‌فروشی و عمده‌فروشی به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ به ترتیب معادل ۴/۴ و ۱۳/۵ درصد و سهم فعالیتهای خرده‌فروشی و عمده‌فروشی از کل ارزش افزوده بازرگانی داخلی نیز به ترتیب معادل ۳۳/۳ و ۶۶/۷ درصد بود.

در سال مورد بررسی مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش بازرگانی با ۳۱/۹ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۱۶/۷ هزار میلیارد ریال بالغ گردید. از مبلغ مذکور، ۸۳/۹ درصد (۱۴ هزار میلیارد ریال) به بخش غیردولتی و مابقی به بخش دولتی پرداخت شده است. در بخش دولتی تمامی پرداخت تسهیلات توسط بانکهای تجاری صورت گرفت. در این سال همچنین ۲۴۷/۵ میلیارد ریال در قالب اعتبارات عمرانی در فصل هشتم امور اقتصادی توسط دولت پرداخت گردید که نسبت به سال قبل ۵۰/۸ درصد رشد نشان می‌دهد.

بابت معاملات انجام گرفته در بخش بازرگانی داخلی در سال ۱۳۸۱، حدود ۱۵۶/۳ میلیارد ریال سفته و برات (به قیمتهای ۰/۵ در هزار ارزش اسمی اوراق) در تهران به فروش رفت که نسبت به سال قبل ۱۱/۱ درصد کاهش داشت. همچنین ارزش اسناد مبادله شده در اتاق پایاپای اسناد بانکی تهران با ۳۰/۸ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۸۰، به ۱۰۸۹/۴ هزار میلیارد ریال رسید.

بررسی آمار شرکتهای تعاونی در سال ۱۳۸۱ نشان می‌دهد که علیرغم ۸/۱ درصد رشد در تعداد تعاونی‌ها، میزان سرمایه، اشتغال و تعداد اعضای تعاونیها به ترتیب ۸۴/۰، ۷/۱ و ۶۷/۳ درصد کاهش داشته است. در میان انواع شرکتهای تعاونی، روند رو به نزول فعالیت‌ها در زمینه تعاونی‌های مصرف‌کنندگان شدیدتر می‌باشد. این واقعیت بیانگر کاهش سهم تعاونیها در تامین کالاهای مصرفی مورد نیاز خانوارها است که با توجه به اهداف تعاونیها در کاهش واسطه‌های توزیع و تهیه و تدارک کالا با قیمتهای مناسب، قابل توجه می‌باشد.

سیاستها و مقررات

براساس ماده ۱۱۴ قانون برنامه سوم، مقرر گردید که تنظيم بازار داخلی بعنوان عاملی جهت اعمال ممنوعیت بر صدور کالا تلقی نشود. همچنین تبصره این ماده، وزارت بازرگانی را مجاز نمود در مواردی که تشخیص می دهد، به منظور تنظيم بازار داخلی و جبران کمبود احتمالی، از طریق واردات اقدام نماید. علیرغم اینکه ماده ۱۱۰ قانون برنامه سوم، وزارت بازرگانی را مکلف نموده که کلیه اصناف تولیدی را به شهرکهای صنعتی منتقل نماید، اما به علت فاصله زیاد شهرکها از مصرف کنندگان نهایی با استقبال صاحبان واحدهای تولیدی روبرو نشد.

همچنین بند (ن) تبصره ۱۹ قانون بودجه سال ۱۳۸۱ به منظور حمایت از تولید کنندگان داخلی، خرید کالاهای مصرفی بادوام تولید خارج از کشور را که دارای تولید مشابه در داخل می باشد، توسط دستگاههای اجرایی کشور ممنوع کرد. علاوه بر آن بند (س) تبصره مذکور جهت حمایت از تولید داخل، دولت را مکلف نمود از طریق شفاف سازی مقررات، لغو انحصارات، ایجاد تسهیلات، منطقی کردن نرخهای سود بازرگانی، افزایش مهلت ترخیص کالا تا یکسال، حذف معافتهای دولتی و کنترل مرزها و مبادی گمرکی، با پدیده قاچاق مقابله نماید.

در سال مورد بررسی، براساس مصوبه هیات وزیران، وزارت بازرگانی موظف شد تا جهت برنامه ریزی، پشتیبانی و ایجاد هماهنگی های لازم در تامین و توزیع کالاهای اساسی از طریق تنظیم عرضه کل، اقدام نماید^(۱). بند (۲) این مصوبه نیز ترتیبات اجرایی کار گروهی را معرفی نمود که منجر به تشکیل کمیسیون تنظیم بازار گردید. متعاقب آن علاوه بر دبیرخانه، سه کمیته تخصصی صنایع و معادن، قیمت گذاری و خدمات، کشاورزی در ارتباط با کمیسیون تنظیم بازار شروع به کار نمود.

در سال ۱۳۸۱ مهمترین تصمیمات اتخاذ شده توسط کمیسیون مذکور، تصویب و ابلاغ طرح جامع سیمان، خرید ۵۰ درصد کالاهای اساسی (گندم، برنج، شکر، روغن نباتی و کود شیمیایی) سال ۱۳۸۲، تصویب طرح پیشنهادی وزارت جهاد کشاورزی بابت ذخیره گردشی مرغ و تخم مرغ جهت تنظیم بازار این کالاها و بررسی و ارزیابی طرح اصلاح ساختار چای بود. براساس مصوبه کمیسیون مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۱۹، بدهی مربوط به سالهای ۸۱-۱۳۷۹ کارخانجات چای خشک کنی به شکل های خریدار چای منتقل و سقف یارانه صادراتی چای نیز به ۱۷ میلیارد ریال افزایش یافت. با توجه به عدم فروش ۱۵۱ هزار تن چای داخلی تا پایان سال مورد بررسی و رسوب آن در انبارهای سازمان چای و کارخانجات مربوطه، کمیسیون تنظیم بازار با پیشنهاد اختلاط چای داخلی با چای خارجی و توزیع آن موافقت نمود، لیکن به دلیل ممنوعیت ورود چای خارجی این امر تحقق نیافت.

سرمایه گذاری دولت

در سال ۱۳۸۱ تملک داراییهای سرمایه ای (اعتبارات عمرانی) مصوب دولت جهت بازرگانی با ۲۲/۸ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۳۲۶/۳ میلیارد ریال بالغ گردید که ۰/۶ درصد از کل اعتبارات عمرانی مصوب دولت در این سال بوده است. لیکن در سال مورد بررسی همانند سال ۱۳۸۰، از کل اعتبارات منظور شده برای بازرگانی فقط اعتبار برنامه تنظیم بازار

۱- مصوبه شماره ۲۳۹۴۱/ت مورخ ۱۳۸۱/۷/۱۰ هیات وزیران

کالاهای اساسی و مواد غذایی^۱ پرداخت شد که در حوزه بازرگانی داخلی می باشد. میزان اعتبار پرداخت شده به برنامه مذکور ۲۴۷/۵ میلیارد ریال بود که نسبت به رقم مشابه سال قبل ۵۰/۸ درصد افزایش داشت و بیانگر ۷۵/۹ درصد تحقق رقم مصوب سال برای این برنامه می باشد. شایان ذکر است که علیرغم کاهش درصد تحقق عملکرد کل اعتبارات عمرانی پرداخت شده نسبت به رقم مصوب در سال ۱۳۸۱، میزان تحقق منابع مالی پرداخت شده بابت بازرگانی داخلی در مقایسه با سال قبل فزاینده بوده است.

تملك داراییهای سرمایه ای دولت در فصل بازرگانی

(میلیارد ریال)

درصد تحقق		عملکرد		ارقام مصوب		بازرگانی برنامه تنظیم بازار کالاهای اساسی و مواد غذایی کل
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۷۵/۹	۶۱/۸	۲۴۷/۵	۱۶۴/۱	۳۲۶/۳	۲۶۵/۷	
۷۵/۹	۶۱/۸	۲۴۷/۵	۱۶۴/۱	۳۲۶/۳	۲۶۵/۷	
۶۷/۷	۷۰/۸	۳۷۲۱۲/۵	۲۴۰۸۷/۶	۵۴۹۸۷/۱	۳۴۰۳۲/۵	

ماخذ: قانون بودجه و خزانه داریکل وزارت امور اقتصادی و دارایی

تسهیلات بانکی

در سال ۱۳۸۱ بانکها و موسسات اعتباری تسهیلات اعطایی خود را به بخش بازرگانی افزایش دادند. بطوریکه مانده تسهیلات به بخش های غیردولتی و دولتی بازرگانی داخلی به ترتیب با ۳۹/۹ و ۱/۶ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۱۴/۰ و ۲/۷ هزار میلیارد ریال رسید.

مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش بازرگانی داخلی(۱)

(میلیارد ریال)

سهم (درصد)	درصد تغییر	سال		
		۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۶۶۹۵/۷	۱۲۶۶۰/۴	بخشهای دولتی و غیردولتی
۸۳/۹	۷۹/۱	۱۴۰۰۸/۲	۱۰۰۱۵/۳	بخش غیردولتی
۸۱/۷	۷۸/۴	۱۳۶۴۵/۷	۹۹۲۷/۶	بانکهای دولتی
۸۰/۵	۷۷/۷	۱۳۴۴۲/۰	۹۸۴۳/۶	بانکهای تجاری
۱/۲	۰/۷	۲۰۳/۷	۸۴/۰	بانکهای تخصصی
۲/۲	۰/۷	۳۶۲/۵	۸۷/۷	بانکها و موسسات اعتباری غیر دولتی
۱۶/۱	۲۰/۹	۲۶۸۷/۵	۲۶۴۵/۱	بخش دولتی
۱۶/۱	۲۰/۹	۲۶۸۷/۵	۲۶۴۵/۱	بانکهای دولتی
۱۶/۱	۲۰/۹	۲۶۸۷/۵	۲۶۴۵/۱	بانکهای تجاری
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	بانکهای تخصصی
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	بانکها و موسسات اعتباری غیر دولتی

ماخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱- ارقام سال ۱۳۸۰ فاقد آمارهای مربوط به بانکهای ملی ایران، پارسیان و اقتصاد نوین و سال ۱۳۸۱ بدون آمار بانک ملی ایران می باشد.

بررسی عملکرد اعتباری بانکها در بخش بازرگانی داخلی نشان می دهد که در سال مورد بررسی همانند سال قبل، بخش غیردولتی، سهم عمده ای از مانده تسهیلات اعطایی به میزان ۸۳/۹ درصد را به خود اختصاص داده است. در این سال سهم بانکهای تجاری از کل مانده تسهیلات اعطایی حدود ۹۶/۶ درصد، بانکها و موسسات اعتباری غیر دولتی ۲/۲ درصد و مابقی بانکهای تخصصی بوده است. در بخش بازرگانی داخلی دولتی، فقط بانکهای تجاری مبادرت به پرداخت تسهیلات نمودند که مانده آن ۱۶/۱ درصد از کل مانده تسهیلات پرداختی به بخش بازرگانی داخلی را تشکیل داد. در سال ۱۳۸۱ مانده تسهیلات

اعطایی توسط بانکها و موسسات اعتباری غیر دولتی به بخش غیر دولتی بازرگانی داخلی از بیشترین رشد معادل ۳۱۳/۳ درصد برخوردار بود و از ۸۷/۷ میلیارد ریال در سال قبل به ۳۶۲/۵ میلیارد ریال بالغ گردید.

در سال ۱۳۸۱ مانده مطالبات سررسید گذشته و معوق بانکها از بخش غیردولتی بازرگانی داخلی با ۵۸/۳ درصد رشد از ۶۰۳/۸ میلیارد ریال در سال قبل به ۹۵۵/۷ میلیارد ریال افزایش یافت. سهم بانکهای تجاری از خالص مانده مطالبات مذکور ۹۶/۴ درصد بود که قسمت عمده آن معادل ۳۹۴/۶ میلیارد ریال به مطالبات بانک صادرات اختصاص داشت. از بین بانکهای تخصصی نیز، بانک مسکن و توسعه صادرات به ترتیب ۸/۲ و ۱۵/۶ میلیارد ریال از مانده مطالبات سررسید گذشته و معوق را به خود اختصاص دادند. این دسته از مطالبات بانکها و موسسات اعتباری غیردولتی در سال مورد بررسی، ۱۰/۹ میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل ۲۰۲/۸ درصد رشد نشان می دهد. شایان ذکر است که در سال ۱۳۸۱ همانند سال قبل، بخش دولتی بازرگانی داخلی مانده مطالبات سررسید گذشته و معوق نداشت.

کادر ۱- وضعیت کارگاههای بازرگانی در سال ۱۳۷۹

مرکز آمار ایران بطور متوسط هر سه سال یکبار از کارگاههای بازرگانی، آمارگیری به عمل می آورد. براساس نتایج آمارگیری در سه دوره اخیر، تعداد واحدهای بازرگانی از ۱۱۵۱ هزار واحد در سال ۱۳۷۳ به ۸۹۱ هزار واحد در سال ۱۳۷۹ کاهش یافته است. از این تعداد حدود ۷۳/۱ درصد خرده فروشی، ۵/۲ درصد عمده فروشی و حق العمل کاری و ۹/۵ درصد را تعمیر وسایل نقلیه موتوری (به استثنای موتور سیکلت) تشکیل داده و مابقی به واحدهای تعمیر کالاهای شخصی و خانگی، فروش وسایل نقلیه، فروش لوازم یدکی، سوخت و ... اختصاص دارد. با توجه به اینکه مبنای اخذ آمار برخورداری از مدیریت و حسابداری واحد برای مجموعه عوامل فعال در موسسه می باشد، لذا کاهش تعداد واحدهای بازرگانی با توجه به ساخت و سازهای موجود و رشد عملیات داد و ستد، می تواند نشاندهنده ادغام موسسات بازرگانی و افزایش فعالیت بازرگانی بصورت زنجیره ای بویژه در سطح خردهفروشی و همچنین رشد تعداد واحدهای بدون مجوز باشد.

همچنین براساس نتایج آمارگیری فوق الذکر مالکیت ۸۹/۵ درصد از کارگاههای بازرگانی بصورت کارگاه فردی، ۸/۲ درصد شرکت غیررسمی، ۱/۹ درصد شرکت تعاونی و ۰/۴ درصد به صورت سایر بوده است.

عملیات بازرگانی

از مجموع واحدهای خرده فروشی کشور در سال ۱۳۸۱ بدون احتساب شرکتهای تعاونی روستایی، تعداد ۲۵۹۰ واحد را شرکتهای تعاونی تشکیل دادند که نسبت به سال قبل ۸/۱ درصد رشد نشان می دهد. افزایش تعداد شرکتهای تعاونی با توجه به کاهش تعداد واحدهای تعاونی تامین کننده نیاز تولید کنندگان و مصرف کنندگان، عمدتاً ناشی از رشد تعداد شرکتهای تعاونی خدماتی به میزان ۱۳/۹ درصد بود. در مقابل علیرغم افزایش ۲۹ درصدی سرمایه تعاونیهای خدماتی به میزان ۲۱/۰ میلیارد ریال، مجموع سرمایه شرکتهای تعاونی در سال مورد بررسی با ۸۴ درصد کاهش (معادل ۶۰۳/۵ میلیارد ریال) روبرو شد و به ۱۱۵/۲ میلیارد ریال محدود گردید. در زمینه اشتغال نیز اگرچه شرکتهای تعاونی تولید کنندگان از ۴/۴ درصد رشد برخوردار بودند، لیکن کاهش تعداد شاغلین در سایر انواع شرکتهای تعاونی موجب تنزل سطح اشتغال به میزان ۷/۱ درصد نسبت به سال قبل شد.

تعداد اعضای شرکتهای تعاونی در سال ۱۳۸۱ با ۶۷/۳ درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۱۱۱/۹ هزار نفر محدود گردید. بیشترین تعداد اعضاء با ۷۴/۱ هزار نفر مربوط به تعاونی های تامین نیاز مصرف کنندگان بود که از بالاترین میزان تغییر (۷۵/۲ درصد تنزل) نیز برخوردار بود. در این سال سرانه سرمایه اعضاء در تعاونی های تولید کنندگان ۷۰۷ هزار ریال، مصرف کنندگان ۲۲۸ هزار ریال و خدماتی ۳۰۱۳ هزار ریال بود که نسبت به سال قبل به ترتیب ۳۱/۷ درصد رشد، ۸۹/۳ درصد کاهش و ۲۹/۰ درصد افزایش نشان می دهد. بطور کلی مجموعه اطلاعات موجود بیانگر وضعیت روبه افول شرکتهای تعاونی می باشد که این وضعیت در مورد تعاونی های مصرف کنندگان از شدت بیشتری برخوردار است.

وضعیت شرکتهای تعاونی

تعداد	۱۳۸۰	۱۳۸۱	درصد تغییر
تعاونی تولید کنندگان	۲۳۹۷	۲۵۹۰	۸/۱
تعاونی مصرف کنندگان	۱۹۷	۱۴۹	-۲۷/۰
تعاونی خدماتی	۱۹۹۶	۲۲۷۳	-۱۴/۷
سرمایه (میلیون ریال)	۷۱۸۶۶۵	۱۱۵۱۹۹	۱۳/۹
تعاونی تولید کنندگان	۶۳۰۶	۴۷۶۴	-۸۴/۰
تعاونی مصرف کنندگان	۶۳۹۸۴۷	۱۶۸۸۵	-۲۴/۴
تعاونی خدماتی	۷۲۵۱۲	۹۳۵۵۰	-۹۷/۴
اشتغال (نفر)	۲۴۸۹۵	۲۳۱۱۷	۲۹/۰
تعاونی تولید کنندگان	۲۰۹۴	۲۱۸۶	-۷/۱
تعاونی مصرف کنندگان	۱۰۹۵	۹۱۳	۴/۴
تعاونی خدماتی	۲۱۷۰۶	۲۰۰۱۸	-۱۶/۶
			-۷/۸

ماخذ: معاونت طرح و برنامه، وزارت تعاون

در سال ۱۳۸۱ در مجموعه مبادلات بازرگانی شهر تهران حدود ۱۵۶/۳ میلیارد ریال سفته و برات به نرخ نیم در هزار ارزش اسمی به فروش رسید که نسبت به سال قبل ۱۱/۱ درصد کاهش نشان می دهد. در این سال شاخص مبلغ سفته و برات واخواست شده بر پایه سال (۱۳۷۶=۱۰۰) ۹۴/۹ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافت و میزان سفته و برات واخواست شده به ۷۶۹/۵ میلیارد ریال بالغ گردید که حدود ۲/۶ درصد از ارزش واقعی سفته و برات فروش رفته می باشد.

در سال مورد بررسی براساس اطلاعات اداره آمار اقتصادی بانک مرکزی، ۶۸/۳ میلیون برگ سند به ارزش ۱۰۸۹/۴ هزار میلیارد ریال در اتاق پایاپای اسناد بانکی تهران مبادله شد که از نظر تعداد ۱۶/۱ درصد و از نظر ارزش ۳۰/۸ درصد نسبت به سال قبل افزایش داشته است. در این سال در مجموع ۴۵/۴ هزار میلیارد ریال معادل ۴/۲ درصد از کل ارزش اسناد مبادله شده برگشت داده شد که نسبت به سال قبل ۲۳/۱ درصد رشد نشان می دهد.

در سال ۱۳۸۱ ارزش موجودی انبار کالاهای صنعتی تولید شده در کشور با ۱/۴ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۱۱/۱ هزار میلیارد ریال رسید. اکثر صنایع مورد بررسی با کاهش ارزش موجودی انبار مواجه بودند. بطوریکه پس از صنایع دخانیات با ارزش موجودی انبار صفر، صنایع تولید کننده چرم و مصنوعات آن، مبلان و پوشاک به ترتیب از بیشترین کاهش

معادل ۵۴/۴ ، ۳۷/۴ و ۳۲/۵ درصد برخوردار شدند. در مقابل صنایع تولید کننده چوب و محصولات چوبی با رشد قابل ملاحظه ۱۲۳۹/۲ درصدی در ارزش موجودی انبار و پس از آن ارزش موجودی صنایع تولید کننده ماشین آلات مولد برق، رادیو و تلویزیون و وسایل ارتباطی، محصولات کانی غیرفلزی و مواد غذایی و آشامیدنی ها از بیشترین رشد به ترتیب ۸۹ ، ۸۰/۹ ، ۵۳/۴ و ۴۸/۵ درصد برخوردار بودند.

موجودی انبار صنایع (۱)

(میلیارد ریال)

درصد تغییر	موجودی انبار		
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۴۸/۵	۱۵۸۷/۰	۱۰۶۸/۷	مواد غذایی و آشامیدنیها
-۱۰۰/۰	۰	۲۶۱/۶	دخانیات
-۳۰/۳	۷۶۰/۲	۱۰۹۰/۷	نساجی
-۳۲/۵	۱۷/۹	۲۶/۵	پوشاک
-۵۴/۴	۲۷/۲	۵۹/۷	چرم و مصنوعات آن
☐	۲۳۵/۷	۱۷/۶	چوب و محصولات چوبی
-۰/۳	۱۸۳/۸	۱۸۴/۴	کاغذ و محصولات کاغذی
-۲۱/۱	۶۴۳/۴	۸۱۵/۳	فرآورده های نفتی(۲)
-۲۲/۳	۵۷۴/۷	۷۳۹/۸	مواد شیمیایی
-۲۴/۹	۳۲۶/۷	۴۳۴/۹	محصولات لاستیکی و پلاستیکی
۵۳/۴	۹۸۰/۹	۶۳۹/۶	محصولات کانی غیرفلزی
۷/۵	۱۲۷۱/۹	۱۱۸۲/۷	فلزات اساسی
-۲۲/۰	۴۷۷/۴	۶۱۱/۹	محصولات فلزی فابریکی
۸/۰	۱۱۱۴/۸	۱۰۳۲/۳	ماشین آلات که در جای دیگر طبقه بندی نشده اند
۸۹/۰	۸۵۸/۲	۴۵۴/۱	ماشین آلات مولد و انتقال برق
۸۰/۹	۳۴۴/۸	۱۹۰/۶	رادیو و تلویزیون و وسایل ارتباطی
۳۵/۰	۱۰۴/۲	۷۷/۲	ابزار پزشکی
-۲۲/۲	۱۵۹۵/۷	۲۰۵۱/۶	وسایل نقلیه موتوری
-۳۷/۴	۱۴/۷	۲۳/۵	مبلمان و سایر مصنوعات
۱/۴	۱۱۱۱۹/۲	۱۰۹۶۲/۷	کل

ماخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱- شامل کارگاههای با تعداد شاغلین بیش از ۱۰۰ نفر می باشد.

۲- شامل تولید پالایشگاهها نمی باشد.

فصل دهم

امور اجتماعی

در سال ۱۳۸۱ جمعیت کل کشور با نرخ رشدی معادل ۱/۷ درصد نسبت به سال قبل به ۶۵/۷^(۱) میلیون نفر بالغ شد که رشد آن در مقایسه با سال قبل، تغییر چندانی نداشت. در این سال جمعیت کمتر از ۲۰ سال حدود ۴۴/۸ درصد از کل جمعیت را تشکیل می‌داد و این نسبت برای جمعیت کمتر از ۲۵ سال حدود ۵۶/۱ درصد بود. در سال مورد بررسی جمعیت فعال اقتصادی با رشدی معادل ۳/۱ درصد نسبت به سال قبل به ۲۰/۴ میلیون نفر رسید. افزایش قابل توجه جمعیت فعال کشور در این دوره ناشی از رشد فوق العاده جمعیت در دوره ۶۵-۱۳۵۵ می باشد.

در سال مورد بررسی نسبت باسوادی در جمعیت ۶ ساله و بالاتر کل کشور همچون سالهای قبل افزایش یافت و به ۸۴/۹ درصد رسید. تعداد کل دانش‌آموزان نیز به علت کاهش قابل ملاحظه دانش‌آموزان مقاطع ابتدایی و راهنمایی تحصیلی به ۱۷۱۳۴ هزار نفر محدود گردید.

جمعیت و نیروی انسانی

در سال مورد بررسی ۶۵/۲ درصد از جمعیت کشور در مناطق شهری و ۳۴/۸ درصد در مناطق روستایی ساکن بودند که در مقایسه با سال قبل جمعیت شهری ۰/۶ واحد درصد افزایش و جمعیت روستایی به همین میزان کاهش نشان می‌دهد که این امر نشانگر تداوم مهاجرت روستائیان به مناطق شهری و گسترش مسائل مبتلابه شهرنشینی در سالهای آتی خواهد بود.

براساس مستندات برنامه سوم توسعه، هدف برنامه درخصوص تقاضای نیروی کار، ایجاد بطور متوسط ۷۶۵ هزار فرصت شغلی جدید در طول برنامه بود. در این برنامه درخصوص عرضه نیروی کار دو سناریوی حداکثر و حداقل عرضه نیروی کار مطرح گردید. براساس سناریوی حداکثر، کاهش نرخ بیکاری از ۱۶ درصد در سال ۱۳۷۸ به ۱۲/۶ درصد در پایان برنامه مد نظر قرار گرفت. از این رو در برنامه مذکور پیش بینی شده بود که در مجموع حدود ۳/۸ میلیون فرصت شغلی جدید طی سالهای ۸۳-۱۳۷۹ ایجاد گردد. براساس برآورد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور متوسط عرضه و تقاضای نیروی کار طی سالهای ۸۱-۱۳۷۹ به ترتیب حدود ۶۶۰ و ۵۰۰ هزار نفر بود. این ارقام در مقایسه با ارقام متناظر پیش‌بینی شده در برنامه که به ترتیب ۷۳۵ و ۷۶۵ هزار نفر است، کمتر می باشد.

۱ - برآورد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

براساس آمار مرکز آمار ایران، نرخ بیکاری کل کشور در بهمن ماه سال ۱۳۸۱ معادل ۱۲/۲ درصد بود که نسبت به رقم مشابه سال قبل (۱۴/۷ درصد) از ۲/۵ واحد درصد کاهش برخوردار بود^(۱). نرخ بیکاری برای اردیبهشت ماه سال مذکور معادل ۱۲/۶ درصد بود. رشد قابل توجه سرمایه‌گذاری خصوصاً سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و همچنین تسهیلات اعطایی بانکها از منابع قرض الحسنه و وجوه اداره شده جهت ایجاد اشتغال از جمله دلایل کاهش نرخ بیکاری در سال ۱۳۸۱ نسبت به سال ۱۳۸۰ می‌باشد. براساس آمار مذکور، طی سال مورد بررسی نرخ بیکاری مردان از میزان ۱۱/۷ درصد در اردیبهشت ماه به ۱۰/۹ درصد در بهمن ماه کاهش و نرخ بیکاری زنان از ۱۷/۶ درصد در اردیبهشت ماه با ۱/۹ واحد درصد افزایش به ۱۹/۵ درصد در بهمن ماه رسید. علل افزایش نرخ بیکاری زنان در سالهای اخیر و فزونی یافتن آن نسبت به نرخ بیکاری مردان عمدتاً ناشی از رشد فزاینده عرضه نیروی کار زنان طی سالهای اخیر در اثر افزایش نرخ مشارکت زنان در فعالیتهای اقتصادی و اجتماعی و جمعیت بالقوه فعال آنان از یکسو و عدم فراهم نمودن فرصتهای شغلی متناسب جهت این قشر از جامعه از سوی دیگر بود. نرخ بیکاری مردان و زنان در اردیبهشت و بهمن سال ۱۳۸۰ به ترتیب برای مردان ۱۳/۳ و ۱۳/۹ و برای زنان ۱۶/۹ و ۱۸/۹ درصد بود.

بررسی وضعیت نرخ بیکاری برحسب مناطق شهری و روستایی نشان می‌دهد که طی سال ۱۳۸۱ نرخ بیکاری مناطق شهری ۱/۶ واحد درصد کاهش یافته است به گونه ای که از ۱۴/۷ درصد در اردیبهشت ماه به ۱۳/۱ درصد در بهمن ماه رسید، در حالیکه نرخ بیکاری مناطق روستایی طی سال مذکور با افزایشی معادل ۱/۱ واحد درصد از ۱۰/۰ درصد در اردیبهشت ماه به ۱۱/۱ درصد در بهمن ماه افزایش یافت.

نرخ بیکاری در مناطق شهری و روستایی در اردیبهشت و بهمن سال ۱۳۸۰ به ترتیب برای مناطق شهری ۱۵/۴ و ۱۵/۰ درصد و برای مناطق روستایی ۱۲/۰ و ۱۴/۳ درصد بود.

بهبود وضعیت اشتغال و کاهش نرخ بیکاری در کشور با توجه به ماهیت ساختاری این پدیده، مستلزم اتخاذ سیاستها و اقدامات اساسی است. از این رو افزایش سرمایه‌گذاری و تولید، ثبات سیاستهای کلان اقتصادی، اصلاح پاره ای از قوانین و مقررات ناظر بر بازار کار نظیر قوانین کار و بیمه بیکاری به همراه سیاستهای معطوف به عرضه نیروی کار می‌تواند نقش موثر و تعیین کننده ای در تعادل عرضه و تقاضای نیروی کار کشور ایفا نمایند.

اهم اقدامات انجام شده در مورد اشتغال

۱- اعطای تسهیلات تکلیفی

مطابق بند (ج) تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور مقرر شد که از کل ۴۲۰۰ میلیارد ریال افزایش سقف مانده تسهیلات تکلیفی در این سال، ۷۵ درصد به بخشهای تعاونی و خصوصی و ۲۵ درصد آن به بخش دولتی اختصاص یابد که حداقل ۶۵ درصد از سهم بخشهای تعاونی و خصوصی برای اعطای تسهیلات با اهداف اشتغالزایی در مناطق توسعه نیافته براساس

۱- با توجه به تغییراتی که در طرح آمارگیری مرکز آمار ایران در زمینه اشتغال و بیکاری در سال ۱۳۸۱ بوجود آمد، مقایسه نرخ بیکاری سال ۱۳۸۱ با سال قبل از آن باید با احتیاط صورت بگیرد.

شاخصه‌هایی که با پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و تایید شورای عالی اشتغال به تصویب هیات وزیران خواهد رسید بین استانها توزیع شود تا از طریق بانکهای عامل در اختیار متقاضیان قرار گیرد. همچنین براساس بند مذکور بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف گردید مبلغ ۱۰۰ میلیارد ریال تسهیلات موضوع این تبصره را از طریق دفتر "همکاریهای فناوری ریاست جمهوری" به منظور ایجاد اشتغال مولد جهت متخصصین فارغ التحصیل ممتاز دانشگاهها و جلوگیری از فرار مغزها اختصاص دهد.

علاوه بر این، براساس بند (ق) تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۱، به منظور تسهیل و تسریع در انجام امور اجرایی و اداری اعطای تسهیلات بانکی به طرحهای سرمایه گذاری اشتغالزا از جمله بررسی توجیه فنی و اقتصادی طرحها و کارآمد کردن نظام نظارت بر اجرای این طرحها، دولت موظف گردیده است:

۱- حداکثر تا پایان خرداد ماه سال ۱۳۸۱ نسبت به تدوین شرایط و ضوابط مربوط به شرکتهای مهندسی مشاور در امور سرمایه گذاری در بخشهای خصوصی و تعاونی در چارچوب قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱/۲/۱۳ و قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با همکاری نظام بانکی اقدام و شرایط مذکور را به نحو مقتضی به اطلاع متقاضیان تاسیس این گونه شرکتها برساند.

۲- نسبت به تعیین صلاحیت، حدود وظایف و تعهدات و رتبه بندی شرکتهای متقاضی اقدام و شرکتهای صاحب صلاحیت را برای ارجاع کار اعلام نماید.

۳- سازو کارهای مذکور را به گونه‌ای طراحی نماید که قسمتی از وظایف وزارتخانه ها، موسسات و سازمانهای دولتی و بانکها در زمینه بررسی فنی، اقتصادی، مالی و حقوقی و بازار و نظارت بر اجرای طرحهای سرمایه گذاری به این شرکتها واگذار گردد.

همچنین براساس بند (ر) تبصره ۳ قانون بودجه فوق الذکر، به منظور استفاده بهینه از منابع عمومی ارزی و ریالی که با هدف اشتغالزایی در این قانون منظور شده است دولت موظف شد با اتخاذ ساز و کارهای مناسب امور سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و نظارت بر عملکرد دستگاههای اجرایی و نظام بانکی در زمینه اعطای تسهیلات از محل این منابع را از طریق شورای عالی اشتغال ساماندهی و پیگیری نماید.

بررسی ارقام مصوب و عملکرد اعطای تسهیلات تکلیفی در سال ۱۳۸۱ نشان می دهد از ۴۲۰۰ میلیارد ریال سقف تسهیلات مزبور در سال مذکور، ۲۲۳۵ میلیارد ریال آن جهت اعطای تسهیلات با اهداف اشتغالزایی در نظر گرفته شد. از این مبلغ نیز معادل ۹۳۲ میلیارد ریال آن (۴۱/۷ درصد) آن برای اهداف اشتغالزایی مورد تصویب قرار گرفت. در این سال بانکهای عامل مبلغ ۸۷۷ میلیارد ریال به صورت اعطای تسهیلات به طرحهای مصوب پرداخت کردند. عدم وجود هماهنگی بین بانکها و دستگاههای اجرایی، عدم ارائه به موقع مدارک و محقق نشدن شرایط تعیین شده در قرارداد پرداخت تسهیلات توسط برخی از متقاضیان از یک سو و ناتوانی متقاضیان در تامین سهم آورده، عدم ابلاغ به موقع آیین نامه‌های اجرایی و پرداخت مرحله‌ای تسهیلات مصوب خصوصاً در رابطه با عقد مشارکت مدنی از سوی دیگر را می توان از دلایل عمده عملکرد پایین تسهیلات تکلیفی در مقایسه با میزان مصوب این تسهیلات برشمرد. شایان ذکر است درخصوص تکالیف دولت در رابطه با بند (ق) تبصره ۳، شورای عالی اشتغال در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۹/۱۹ بنا به پیشنهاد کمیسیون تخصصی شورای عالی اشتغال، دستور العمل اجرای موضوع بند مزبور را تصویب نمود.

۲- اختصاص وجوه اداره شده

با توجه به شرایط خاص کشور در مواجهه با بیکاری و پیگیری راهکارهای کارآمد جهت تخصیص اعتبارات اشتغالزایی، طبق ماده ۵۴ قانون برنامه سوم توسعه، دولت مجاز گردید در قالب بودجه سنواتی و از طریق وجوه اداره شده، تسهیلاتی را متناسب با سهم متقاضیان سرمایه گذاری به طرحهای اشتغالزا و صنایع کوچک اختصاص دهد و قسمتی از سود و کارمزد تسهیلات مذکور را نیز در قالب یاد شده، تامین نماید. براین اساس، دولت در قالب جز (۲) بند (ب) تبصره ۲۹ قانون بودجه سال ۱۳۸۰ و همچنین بندهای (ط) و (ل) تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۱ اعتبارات لازم را در قالب وجوه اداره شده تصویب نمود.

الف- بند (ط) تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۱

براساس بند (ط) تبصره ۳ قانون مذکور به دستگاههای اجرایی اجازه داده شد اعتبارات پیش بینی شده در برنامه، (کمک های فنی و اعتباری) و همچنین اعتباراتی را که در این قانون و پیوست های آن به منظور تحقق اهداف سرمایه گذاری در زمینه های اشتغالزا و توسعه فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بخشهای خصوصی و تعاونی به تصویب رسیده است براساس مبادله موافقت نامه با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و طبق قراردادهای منعقد شده با بانکهای عامل، صندوق تعاون و یا موسسات اعتباری مورد تایید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بصورت وجوه اداره شده جهت اعطای تسهیلات به متقاضیان اجرای طرحهای سرمایه گذاری اشتغالزای بخش خصوصی و تعاونی مربوطه در اختیار بانکهای عامل و موسسات مذکور قرار دهد.

ب- بند (ل) تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۱

به موجب بند (ل) تبصره ۳ قانون بودجه کل کشور مقرر شد، مبلغ ۴۵۰۰ میلیارد ریال اعتبار تحت عنوان "وجوه اداره شده" برای اعطای تسهیلات بانکی به طرحهای سرمایه گذاری اشتغالزای بخشهای تولیدی، خدماتی، بخشهای خصوصی و تعاونی و خود اشتغالی با اولویت زنان سرپرست خانوار اختصاص یابد. براساس آیین نامه اجرایی مربوطه بنا شد اعتبارات فوق الذکر به دو صورت هزینه گردد، به طوری که قسمتی از وجوه اداره شده بطور موردی و به منظور تامین مالی الزامات قانونی (مطابق مفاد برنامه سوم و قوانین بودجه) براساس مصوبات شورای عالی اشتغال به مصرف رسد و قسمت دیگر نیز براساس سهم تعیین شده بین استانهای کشور توزیع گردد. در این میان از ۴۵۰۰ میلیارد ریال اعتبار مصوب، ۲۷۰۰ میلیارد ریال آن برای توزیع استانی مصوب گردید که استانهای خراسان، تهران و خوزستان به ترتیب با برخورداری از ۵/۴، ۵/۲ و ۵/۱ درصد از کل تسهیلات بیشترین سهم را به خود تخصیص دادند.

عملکرد اعطای تسهیلات از محل این وجوه حاکی از این است که تا پایان سال ۱۳۸۱ کل وجوه واریز شده به حساب بانکهای عامل ۱۳۲۰ میلیارد ریال و کل طرحهای ارسال شده به بانکها ۲۲۷۲۳ فقره به مبلغ ۸۰۹۷ میلیارد ریال بوده است که از این میان ۱۴۷۲۳ فقره طرح به ارزش ۳۶۷۰ میلیارد ریال مورد تصویب قرار گرفته است. این طرحها شامل طرحهای آماده انعقاد قرارداد و طرحهای قرارداد منعقد شده می باشد. بانکهای عامل تا پایان اسفند ماه سال ۱۳۸۱ مبلغ ۸۸۶/۹ میلیارد ریال تسهیلات از این محل پرداخت نمودند. فرصتهای شغلی ایجاد شده از محل این تسهیلات تا پایان سال ۱۳۸۱ برابر ۳۱/۴ هزار نفر بوده است که این میزان اشتغال مربوط به فرصت های شغلی دوره بهره برداری طرحهای قرارداد منعقدشده می باشد.

۳- ماده ۵۶ قانون برنامه سوم

به موجب ماده ۵۶ قانون برنامه سوم، نظام بانکی کشور موظف شد در طول سالهای برنامه سوم به نحوی برنامه‌ریزی و اقدام نماید که همواره پس از کسر ذخایر قانونی و احتیاطی سپرده های قرض الحسنه پس انداز که حداکثر از ۲۰ درصد آن تجاوز نمی کند، حداقل ۷۰ درصد بقیه را بصورت وام برای ابزار کار در اختیار کسانی قرار دهد که برای کارکردن امکان تهیه وسایل کار خود را ندارند. این وام در ابتدا به مبلغ ده میلیون ریال در اختیار افراد حقیقی قرار گرفت، لیکن بعداً "براساس قانون اصلاح ماده ۵۶ برنامه سوم، از ابتدای آذر ماه ۱۳۸۰ مبلغ آن به سی میلیون ریال افزایش یافت و ضمناً" مقرر گردید علاوه بر اشخاص حقیقی، اشخاص حقوقی غیر دولتی نیز از آن منتفع گردند.

در سالهای ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ تسهیلات پرداختی ماده ۵۶ قانون برنامه سوم در قالب آیین نامه اجرایی این ماده بصورت وام خود اشتغالی پرداخت می گردید اما از سال ۱۳۸۱ با اصلاح آیین نامه مذکور، پرداخت این وام‌ها متوقف گردید و تنها کارفرمایان مجاز به استفاده از این تسهیلات شدند. در سال ۱۳۸۱ در ابتدا منابع لازم جهت اعطای وام قرض الحسنه در قالب این ماده معادل ۹۰۰۰ میلیارد ریال تعیین شده بود که پس از افزایش سهمیه بانک کشاورزی رقم مذکور به ۹۶۲۸ میلیارد ریال بالغ گردید. عملکرد تسهیلات ماده ۵۶ قانون برنامه سوم در پایان سال ۱۳۸۱ نشان می دهد، جمع تسهیلات پرداختی در قالب تسهیلات قدیم و جدید برابر ۱۱۰۶۷ میلیارد ریال بوده است که ۲۶۲۸ میلیارد ریال آن به تسهیلات پرداختی طرح قدیم و ۸۴۳۹ میلیارد ریال به تسهیلات پرداختی طرح جدید اختصاص داشت. نسبت عملکرد تسهیلات پرداختی بانکها در قالب این ماده قانونی به سهمیه تعیین شده بانکها در این خصوص معادل ۱۱۵ درصد بود.

۴- استفاده از مازاد درآمد ارزی

در سال ۱۳۸۱ دولت تصویب نمود که مبلغ ۲ میلیارد دلار از محل حساب ذخیره ارزی براساس طرحهای مصوب بخش خصوصی با اولویت طرحهای اشتغالزا بصورت تسهیلات ارزی توسط سیستم بانکی در اختیار بخش خصوصی قرار گیرد. عملکرد تسهیلات ارزی از محل حساب ذخیره ارزی تا پایان اسفند ماه سال ۱۳۸۱ نشان می دهد که قرار دادهای منعقد شده شامل ۳۹۷ طرح به ارزش ۱۸۲۵/۶ میلیون دلار می باشد.

۵- صندوق حمایت از فرصت های شغلی

به موجب بند (ی) تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۱ مقرر گردید که مبلغ ۵۰۰/۵ میلیارد ریال به عنوان افزایش سرمایه دولت در اختیار صندوق حمایت از فرصتهای شغلی قرار گیرد تا براساس مفاد آیین نامه‌ای که به پیشنهاد وزارت کار و امور اجتماعی و تایید شورای عالی اشتغال به تصویب هیات وزیران می رسد برای اجرای طرحهای زود بازده خود اشتغالی تا میزان سی میلیون ریال برای هر فرصت شغلی بعنوان تسهیلات در اختیار متقاضیان واجد شرایط قرار گیرد.

در سال مورد گزارش، نسبت عمومی فعالیت^(۱) در کل کشور از ۳۰/۶ درصد طی سال ۱۳۸۰ به ۳۱/۱ درصد در سال ۱۳۸۱ بالغ گردید. در سال ۱۳۸۱ بار تکفل^(۲) از ۳۰۴ نفر در سال قبل به ۲۹۸ نفر در این سال کاهش یافت، به این ترتیب در سال مذکور هر ۱۰۰ نفر جمعیت شاغل، متکفل ۲۹۸ نفر جمعیت غیرشاغل بوده است.

۱- نسبت جمعیت فعال به کل جمعیت

۲- نسبت جمعیت غیر شاغل به جمعیت شاغل

در سال ۱۳۸۱ حداقل دستمزد اسمی ماهانه با ۲۲/۸ درصد افزایش نسبت به سال قبل معادل ۷۰۰۰۰۰ ریال تعیین گردید. با در نظر گرفتن نرخ تورم در این سال (۱۵/۸ درصد)، حداقل دستمزد واقعی ماهانه ۶/۱ درصد افزایش یافت که فراتر از رشد بهره‌وری نیروی کار در سال مذکور بود.

عملکرد صندوق بیمه بیکاری در سال ۱۳۸۱^(۱)

براساس ماده (۱) قانون بیمه بیکاری، کلیه مشمولین قانون تامین اجتماعی که تابع قوانین "کار" و "کار کشاورزی" هستند مشمول این قانون می‌باشند. براساس مفاد این قانون، حمایت و هدایت بیکاران مشمول این قانون بعهدہ وزارت کار و امور اجتماعی است و در مقابل سازمان تامین اجتماعی عهده دار دریافت حق بیمه و تنظیم اسناد و مدارک بیمه شدگان و پرداخت مقرری به آنها می‌باشد. تنها محل درآمد صندوق بیمه بیکاری، حق بیمه ای است که به موجب ماده (۵) قانون مزبور به میزان ۳ درصد مزد بیمه شده، تعیین گردیده است. حق بیمه مذکور توسط کارفرما تامین و پرداخت می‌شود. براساس ماده (۷) قانون بیمه بیکاری مدت پرداخت مقرری بیمه بیکاری برای افراد مجرد حداقل ۶ و حداکثر ۳۶ ماه و برای افراد متأهل حداقل ۱۲ و حداکثر ۵۰ ماه می‌باشد. فرد مشمول بیمه بیکاری لازم است قبل از بیکار شدن حداقل دارای ۶ ماه سابقه پرداخت حق بیمه باشد.

براساس آمار موجود در پایان سال ۱۳۸۱، تعداد مقرری بگیران صندوق بیمه بیکاری به ۱۱۶۲۶۸ نفر بالغ گردید که در مقایسه با سال ۱۳۸۰ بیش از ۲۷ درصد افزایش نشان می‌دهد. با در نظر گرفتن تعداد مقرری بگیران در پایان سال ۱۳۸۰ به میزان ۹۱۲۴۸ نفر، تعداد افرادی که در سال ۱۳۸۱ از صندوق بیمه بیکاری مقرری دریافت نمودند به ۱۹۰۱۶۸ نفر رسید که نسبت به سال قبل ۳۱ درصد رشد داشته است.

تعداد مقرری بگیران از صندوق بیمه بیکاری

تعداد مقرری بگیران در	تعداد برقراری مقرری در	جمع استفاده کنندگان در	تعداد موارد قطع مقرری در	تعداد مقرری بگیران در
پایان سال ۱۳۸۰	سال ۱۳۸۱	سال ۱۳۸۱	سال ۱۳۸۱	پایان سال ۱۳۸۱
۹۱۲۴۸	۹۸۹۲۰	۱۹۰۱۶۸	۷۳۹۰۰	۱۱۶۲۶۸

عواملی که در رشد تعداد مقرری بگیران در سالهای اخیر موثر بوده است به شرح ذیل می‌باشد:

- مشکلات ناشی از خصوصی سازی، اصلاح ساختار یا انحلال کارگاهها و شرکتهای بزرگ که در اغلب موارد منجر به تعدیل و یا اخراج پرسنل و یا تعطیلی کارگاهها می‌گردد.
- معرفی وسیع کارگران بازخرید شده کارگاهها که قبل از طرح دعوا با کارفرما سازش نمودند.
- معرفی کارگران شاغل در فعالیت های غیر دائم از جمله طرحها و پروژه های مربوط به صنایع نفت و گاز و سدسازی در استانهای جنوبی کشور.

۱- قانون بیمه بیکاری در سال ۱۳۶۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

توزیع علل قطع مقرری بیمه بیکاری در سال ۱۳۸۱

تعداد کل قطع مقرری	تعداد استفاده کنندگان از حداکثر مدت	تعداد افرادی که اشتغال مجدد داشته‌اند	سایر
۷۳۹۰۰	۵۶۵۳۴	۱۲۵۶۳	۴۸۰۳
نفر			
۱۰۰/۰	۷۶/۵	۱۷/۰	۶/۵
سهم (درصد)			

شرایط نامناسب بازار کار و عدم تناسب آموزشهای فنی و حرفه ای ارائه شده به مقرری بگیران با نیاز بازار کار و عدم فعالیت مراکز کارایی در زمینه بکارگیری مجدد مقرری بگیران موجب گردیده تا در سال ۱۳۸۱ اغلب مقرری بگیران صرفاً بدلیل اتمام مدت استحقاقی آنها از فهرست مقرری بگیران حذف شوند و تنها ۱۷ درصد از آنان به دلیل اشتغال مجدد قبل از اتمام دوره دریافت مقرری از فهرست مذکور خارج شوند.

توزیع درآمد

توزیع درآمد خانوار، عمدتاً تحت تاثیر عوامل بوجود آورنده درآمد خانوار، شرایط اقتصادی و اجتماعی و میزان دخالت دولت در اتخاذ سیاستهای معطوف به توزیع مجدد درآمد قرار دارد. از اینرو یک کشور در طی دوره های زمانی مختلف و همچنین کشورهای مختلف در یک مقطع زمانی خاص می توانند از الگوهای توزیع درآمد متفاوتی برخوردار باشند. برای اندازه گیری نابرابری توزیع درآمد، می توان از شاخصهای متفاوتی استفاده نمود. متداول ترین این شاخص ها نسبت سهم ۱۰ درصد ثروتمند ترین افراد جامعه به سهم ۱۰ درصد فقیرترین افراد و ضریب جینی می باشد. شایان ذکر است از نظر آماری ضریب جینی عبارت است از نسبت اندازه نابرابری توزیع درآمد مورد بررسی به حداکثر اندازه نابرابری درآمد ممکن. اندازه این ضریب بین صفر (معرف جامعه ای با برابری کامل توزیع درآمد) و یک (نمایانگر نا برابری کامل توزیع درآمد) تغییر می کند.

بررسی شاخص های نابرابری توزیع درآمد در مناطق شهری کشور در سال ۱۳۸۱ نشان می دهد در سال مذکور ۱۰ درصد ثروتمند ترین افراد ۳۲/۴ درصد از درآمد جامعه را به خود اختصاص دادند، سهم درآمد ۱۰ درصد فقیرترین افراد جامعه معادل ۱/۹ درصد بود. در این سال سهم دهک اول درآمدی (فقیرترین) نسبت به سال گذشته با ۹/۵ درصد کاهش و سهم دهک دهم درآمدی (ثروتمندترین) با ۵/۲ درصد افزایش مواجه بوده است، از اینرو نسبت سهم ۱۰ درصد ثروتمندترین افراد جامعه به فقیرترین افراد با ۱۵/۶ درصد افزایش از ۱۴/۷ برابر در سال ۱۳۸۰ به ۱۷ برابر در سال ۱۳۸۱ افزایش یافت که نشان دهنده نابرابر شدن توزیع درآمد در مناطق شهری کشور در سال مورد بررسی می باشد.

در این سال در مجموع سهم ۴۰ درصد خانوارهای کم درآمد معادل ۱۴/۹۸ درصد، سهم ۴۰ درصد خانوارهای با درآمد متوسط برابر ۳۶/۰۷ درصد و سهم ۲۰ درصد خانوارهای با درآمد بالا معادل ۴۸/۹۵ درصد از درآمد (هزینه) کل بوده است.

شاخص های نابرابری توزیع درآمد در مناطق شهری

۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۰/۴۹۹۱	۰/۳۹۸۵	۰/۳۹۹۱	ضریب جینی
۱۴/۹۸	۱۵/۹۴	۱۵/۸۹	سهم ۴۰ درصد خانوارهای کم درآمد (درصد)
۳۶/۰۷	۳۷/۱۴	۳۷/۱۱	سهم ۴۰ درصد خانوارهای با درآمد متوسط (درصد)
۴۸/۹۵	۴۶/۹۲	۴۷/۰۰	سهم ۲۰ درصد خانوارهای با درآمد بالا (درصد)
۱۷/۰	۱۴/۷	۱۴/۷	نسبت ۱۰ درصد ثروتمند به ۱۰ از فقیرترین خانوارها

ضریب جینی نیز در مناطق شهری کشور در

سال ۱۳۸۱ معادل ۰/۴۱۹۱ بود که نسبت به سال گذشته با ۵/۱۷ درصد افزایش مواجه گردید. افزایش این ضریب نیز موید نابرابر شدن توزیع درآمد در مناطق شهری کشور در سال ۱۳۸۱ می باشد.

بودجه خانوار در مناطق شهری کشور

در سال ۱۳۸۱ بررسی از هزینه و درآمد خانوارهای ساکن در مناطق شهری کشور در ۷۲ شهر و با مراجعه به ۶۰۰۰ خانوار نمونه با متوسط بعد ۴/۴۳ نفر توسط اداره آمار بانک مرکزی صورت گرفت که نتایج آن به شرح زیر است:

الف) هزینه :

در سال مورد بررسی متوسط هزینه ناخالص سالانه یک خانوار شهری ۴۳۸۷۶ هزار ریال (ماهانه ۳۶۵۶ هزار ریال) بود که نسبت به سال قبل ۲۵/۲ درصد افزایش داشت. از کل مبلغ مزبور ۲۷/۳ درصد به گروه هزینه "خوراکیها، آشامیدنیها و دخانیات"، ۲۷ درصد مربوط به گروه هزینه "مسکن، آب، برق و سوخت" و ۱۵/۵ درصد به گروه هزینه "حمل و نقل و ارتباطات" اختصاص داشت که در مقایسه با ارقام مشابه سال قبل به ترتیب ۱۸/۹، ۲۶/۴ و ۴۱/۳ درصد افزایش داشت.

همچنین بررسی متوسط هزینه ناخالص سالانه یک خانوار ساکن در مناطق شهری استانهای مختلف نمایانگر این است که استان تهران با ۶۱۸۰۱ هزار ریال (ماهانه بالغ بر ۵۱۵۰ هزار ریال) بیشترین و استان آذربایجان شرقی با ۲۷۳۷۸ هزار ریال (ماهانه حدود ۲۲۸۲ هزار ریال) کمترین هزینه را به خود اختصاص داده اند.

ب) درآمد:

در سال مورد بررسی مجموع درآمد پولی و غیر پولی ناخالص سالانه یک خانوار شهری بالغ بر ۴۰۲۵۳ هزار ریال (ماهانه ۳۳۵۴ هزار ریال) بود که ۷۴/۲ درصد آن را درآمد پولی ناخالص و ۲۵/۸ درصد را درآمد غیر پولی تشکیل داده است. در سال ۱۳۸۱ کل درآمد پولی و غیر پولی خانوار نسبت به سال قبل حدود ۲۷/۱ درصد افزایش داشت (میزان افزایش درآمد پولی خانوار ۲۶/۶ و درآمد غیر پولی ۲۸/۶ درصد بود).

شایان ذکر است در سال ۱۳۸۱ معادل ۲۰/۶ درصد از کل درآمدهای پولی و غیر پولی را ارزش اجاری مسکن شخصی (مالک نشین) تشکیل می داده است.

از نظر متوسط درآمد ناخالص سالانه یک خانوار شهری، استان تهران با بالغ بر ۵۷۷۳۱ هزار ریال (ماهانه حدود ۴۸۱۱ هزار ریال) بیشترین و استان سیستان و بلوچستان با ۲۵۴۳۳ هزار ریال (ماهانه ۲۱۱۹ هزار ریال) کمترین درآمد را دارا بوده اند.

آموزش و پرورش

نسبت باسوادی در جمعیت ۶ ساله و بالاتر

(درصد)

کل کشور	مناطق شهری	مناطق روستایی ^(۱)
۱۳۸۰	۸۴/۰	۷۳/۵
۱۳۸۱	۸۴/۹	۷۴/۳

ماخذ: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور
۱- آمار مربوط به جمعیت غیرساکن در آمار مناطق روستایی منظور گردیده است.

در سال ۱۳۸۱ نسبت باسوادی در جمعیت ۶ ساله و بالاتر در کل کشور با ۰/۹ واحد درصد افزایش به ۸۴/۹ درصد بالغ گردید. در سال مذکور نسبت جمعیت تحت تعلیم به لازم التعلیم در گروه سنی ۶ تا ۱۴ ساله در مناطق مختلف با افزایش مواجه بود و این نسبت در کل کشور به ۹۵/۸ درصد رسید. نسبت باسوادی در گروه سنی ۶ تا ۲۹ ساله در کل

کشور نیز معادل ۹۵/۶ درصد بود که در مقایسه با سال ۱۳۸۰ از افزایش برخوردار بود.

نسبت جمعیت تحت تعلیم به لازم التعلیم و نسبت باسوادی کشور

(درصد)

۱۳۸۱	۱۳۸۰	
نسبت جمعیت تحت تعلیم به لازم التعلیم در گروه سنی ۶ تا ۱۴ ساله:		
۹۸/۰	۷۹/۶	مناطق شهری
۸۹/۳	۸۸/۹	مناطق روستایی
۹۵/۸	۹۵/۰	کل کشور
نسبت با سوادی در گروه سنی ۶ تا ۲۹ ساله:		
۹۷/۷	۹۷/۵	مناطق شهری
۹۰/۶	۹۰/۳	مناطق روستایی
۹۵/۶	۹۵/۱	کل کشور

ماخذ: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

در سال تحصیلی ۸۲-۱۳۸۱ تعداد ۱۷/۱ میلیون دانش آموز در دوره های مختلف آموزشی به تحصیل اشتغال داشتند که در مقایسه با سال گذشته ۳/۹ درصد کاهش نشان می دهد^(۱). در این سال تعداد دانش آموزان دوره ابتدایی در مقایسه با سال تحصیلی گذشته با کاهشی معادل ۶/۵ درصد مواجه بود که ناشی از کاهش موالید در سالهای اخیر بوده است. همچنین تعداد دانش آموزان در مقاطع دوره راهنمایی تحصیلی و متوسطه به ترتیب با کاهشی معادل ۱/۸ و ۴ درصد و تعداد دانش آموزان در دوره پیش دانشگاهی نیز با کاهشی معادل ۴/۷ درصد در مقایسه با سال تحصیلی گذشته روبرو بودند.

در سال تحصیلی ۸۲-۱۳۸۱ از حدود ۷ میلیون دانش آموز در مقطع تحصیلی ابتدایی ۵۲/۱ درصد پسر و ۴۷/۹ درصد دختر بودند و از این تعداد ۴/۱ میلیون نفر (۵۸/۷ درصد) آنها در مناطق شهری و مابقی آنها به تعداد ۲/۹ میلیون نفر (۴۱/۳ درصد) در مناطق روستایی به تحصیل اشتغال داشتند. نسبت دانش آموزان دختر به کل دانش آموزان ابتدایی در مناطق شهری ۴۸/۴ درصد و در مناطق روستایی ۴۷/۲ درصد بود.

در سال تحصیلی مورد گزارش تعداد دانش آموزان راهنمایی تحصیلی، حدود ۴/۹ میلیون نفر بود که در مقایسه با سال تحصیلی گذشته ۱/۸ درصد کاهش داشت. از این تعداد ۴۵/۸ درصد را دانش آموزان دختر و ۵۴/۲ درصد را دانش آموزان پسر تشکیل دادند. از تعداد دانش آموزان مقطع راهنمایی تحصیلی در کل کشور، ۶۹/۴ درصد در مناطق شهری و ۳۰/۶ درصد مابقی آن در مناطق روستایی به تحصیل اشتغال داشتند. نسبت دانش آموزان دختر به کل دانش آموزان راهنمایی در مناطق روستایی ۴۲/۱ درصد بود.

در سال تحصیلی ۸۲-۱۳۸۱، حدود ۴/۳ میلیون دانش آموز در دوره های روزانه واحدهای آموزشی متوسطه و پیش دانشگاهی به تحصیل اشتغال داشتند که با احتساب دانش آموزان دوره های بزرگسالان (شبان) این تعداد به حدود ۴/۸ میلیون دانش آموز بالغ می گردد. نسبت دانش آموزان دختر در مقاطع متوسطه و پیش دانشگاهی به ترتیب ۴۹/۳ و ۶۲/۱ درصد بود.

۱- از این تعداد حدود ۰/۵ میلیون نفر را دانش آموزان بزرگسال تشکیل می داد که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل، ۱/۵ درصد کاهش نشان می دهد.

دانش آموزان غیر بزرگسال مقاطع مختلف تحصیلی برحسب جنس

(نفر)

درصد تغییر ۱۳۸۰-۸۱		۱۳۸۱-۸۲		۱۳۸۰-۸۱		
پسر	دختر	پسر	دختر	پسر	دختر	
-۶/۷	-۶/۲	۳۶۶۲۵۰۷	۳۳۶۶۴۱۷	۳۹۲۴۹۹۹	۳۵۸۸۰۱۶	ابتدایی
-۲/۳	-۱/۲	۲۶۳۶۷۲۸	۲۲۲۸۸۷۵	۲۶۹۸۳۲۸	۲۲۵۵۵۶۶	راهنمایی تحصیلی
-۳/۹	-۴/۰	۱۹۴۰۹۲۴	۱۸۸۷۶۰۰	۲۰۲۰۲۹۶	۱۹۶۴۸۵۴	متوسطه عمومی
-۴/۷	-۴/۲	۸۲۴۰۱۵۹	۷۴۸۲۸۹۲	۸۶۴۳۶۲۳	۷۸۰۸۴۳۶	جمع

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

ترکیب دانش آموزان غیر بزرگسال مقاطع مختلف تحصیلی در مناطق شهری و روستایی

(درصد)

سال تحصیلی ۱۳۸۱-۸۲		سال تحصیلی ۱۳۸۰-۸۱		
مناطق روستایی	مناطق شهری	مناطق روستایی	مناطق شهری	
۴۱/۳	۵۸/۷	۴۱/۷	۵۸/۳	ابتدایی
۳۰/۶	۶۹/۴	۳۰/۰	۷۰/۰	راهنمایی تحصیلی
۱۴/۷	۸۵/۳	۱۳/۶	۸۶/۴	متوسطه عمومی
۳۱/۵	۶۸/۵	۳۱/۴	۶۸/۶	جمع

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

در سال تحصیلی ۱۳۸۱-۸۲ تعداد دانش آموزان مدارس غیرانتفاعی با ۲/۶ درصد افزایش نسبت به سال تحصیلی گذشته به ۸۱۷/۹ هزار نفر بالغ گردید. در سال تحصیلی مذکور علیرغم کاهش تعداد کل دانش آموزان، تعداد دانش آموزان مدارس غیرانتفاعی افزایش داشت و سهم دانش آموزان این مدارس از کل دانش آموزان از ۴/۸ درصد در سال گذشته به ۵/۲ درصد افزایش یافت. این امر نمایانگر مشارکت بیشتر بخش خصوصی در فعالیتهای آموزشی در سالهای اخیر می باشد.

دانش آموزان مدارس غیر انتفاعی در مقاطع مختلف تحصیلی

(نفر)

درصد تغییر		سهم در کل دانش آموزان (درصد)		سال تحصیلی		
۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	
۳/۷	۰/۴	۴/۲	۳/۸	۲۹۵۰۴۰	۲۸۴۶۳۶	ابتدایی
۱/۸	۲/۰	۵/۶	۵/۴	۲۷۱۰۱۱	۲۶۶۰۹۸	راهنمایی تحصیلی
۲/۱	۲/۳	۶/۶	۶/۲	۲۵۱۸۱۹	۲۴۶۵۷۲	متوسطه عمومی (۱)
۲/۶	۱/۵	۵/۲	۴/۸	۸۱۷۸۷۰	۷۹۷۳۰۶	جمع

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

۱- شامل دانش آموزان نظام قدیم و جدید آموزشی است. لیکن دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی و بزرگسال را شامل نمی شود.

در سال تحصیلی ۱۳۸۱-۸۲ تعداد مدارس کل کشور با رشدی معادل ۷/۱ درصد به حدود ۱۳۴/۷ هزار مدرسه رسید. رشد تعداد مدارس شهری و روستایی نیز به ترتیب به میزان ۱۲/۰ و ۳/۵ درصد نسبت به سال تحصیلی قبل بود. در این سال ۶/۷ درصد از تعداد مدارس کشور در مقاطع ابتدایی، راهنمایی تحصیلی و متوسطه عمومی به مدارس غیرانتفاعی اختصاص داشت که با ۱۷/۴ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۷۹۱۲ مدرسه رسید.

در سال تحصیلی مورد بررسی تعداد مدارس مختلط کشور با ۳/۷ درصد افزایش به ۵۱۷۹۷ مدرسه رسید و سهم مدارس مختلط از کل مدارس کشور از ۳۷/۶ درصد به ۳۸/۶ درصد افزایش یافت.

تعداد مدارس مختلط در مقاطع مختلف تحصیلی در کل کشور

	درصد تغییر		سال تحصیلی	
	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱
کودکستان	۳۰/۸	۲۴/۱	۶۸۶۷	۵۲۴۹
ابتدایی	.	.	۴۱۰۳۲	۴۱۰۴۷
راهنمایی تحصیلی	۸/۷	۱۰/۱	۳۸۹۸	۳۵۸۴
متوسطه عمومی	-۱۰۰/۰	-۳/۰	.	۵۶
پیش دانشگاهی	-۱۰۰/۰	۴۲/۸	.	۱۰
جمع	۳/۷	۲/۸	۵۱۷۹۷	۴۹۹۴۶

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

در این سال تعداد کلاسهای دایر در کل مدارس کشور به ۶۶۶ هزار کلاس رسید که نسبت به سال گذشته ۰/۲ درصد کاهش یافت. از این کلاسها ۶۲/۵ درصد آن در مناطق شهری و ۳۷/۵ درصد در مناطق روستایی دایر بوده است.

در سال تحصیلی ۱۳۸۱-۸۲ تعداد کلاسهای چندپایه ای به ۴۸۴۱۰ کلاس رسید که نسبت به سال گذشته ۰/۷ درصد افزایش نشان می دهد. نسبت کلاسهای چند پایه ای به کل کلاسهای ابتدایی از ۱۵/۳ درصد در سال تحصیلی ۱۳۸۰-۸۱ به ۱۵/۷ درصد در سال تحصیلی ۱۳۸۱-۸۲ افزایش یافت. افزایش کلاسهای چند پایه ای عمدتاً ناشی از مهاجرت روستائیان به شهرها و کاهش تعداد دانش آموزان ابتدایی در هر سال تحصیلی و در نتیجه ادغام دانش آموزان رده های مختلف تحصیلی در یک کلاس می باشد. همچنین در سال مورد بررسی تعداد کلاسهای چندپایه ای ابتدایی مختلط در مناطق روستایی ۰/۴ درصد افزایش داشت (۴۵۵۵۹ کلاس در سال تحصیلی ۱۳۸۱-۸۲ در مقایسه با ۴۵۳۸۰ کلاس در سال تحصیلی گذشته).

در سال تحصیلی مورد بررسی تعداد کادر آموزشی رسمی و پیمانی آموزشگاهها در مناطق شهری، روستایی و کل کشور^(۱) به ترتیب با ۰/۷، ۱/۴ و ۰/۹ درصد کاهش در مقایسه با سال تحصیلی گذشته مواجه گردید.

سهم مدارس مختلط از کل مدارس هر مقطع

(درصد)

	کل کشور		مناطق روستایی	
	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱
کودکستان	۵۵/۱	۵۴/۸	۷۸/۳	۷۷/۷
ابتدایی	۵۹/۸	۵۹/۶	۸۱/۳	۸۱/۰
راهنمایی تحصیلی	۱۲/۷	۱۲/۱	۲۳/۳	۲۲/۳
متوسطه عمومی	.	۰/۴	.	۱/۰
جمع	۳۸/۶	۳۹/۷	۶۲/۵	۶۳/۳

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

در سال تحصیلی ۱۳۸۱-۸۲ شاخص های آموزشی "دانش آموز به مدرسه"، "دانش آموز به کلاس" و "دانش آموز به معلم" عمدتاً بدلیل کاهش کل تعداد دانش آموزان بهبود یافت.

۱- کارکنان دولتی و اعزامی به غیر انتفاعی.

شاخص کیفیت آموزشی در ایران

سال تحصیلی				
۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۷۹-۸۰	۱۳۷۸-۷۹	۱۳۷۷-۷۸
۱۲۳/۱	۱۳۷/۳	۱۴۵/۷	۱۵۹/۳	۱۶۷/۸
۲۴/۹	۲۵/۸	۲۷/۳	۲۸/۴	۲۸/۹
۱۸/۴	۱۸/۹	۱۹/۴	۱۹/۵	۲۰/۷

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

کل دانشجویان کشور

(نفر)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال تحصیلی	
۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱
دانشگاهها و موسسات					
آموزش عالی دولتی^(۱)					
۴۷/۲	۴۸/۵	۶/۵	۳/۶	۸۰۹۵۴۶	۷۵۹۸۷۰
۲۴/۱	۲۴/۱	۹/۱	۹/۲	۴۱۲۸۴۸	۳۷۸۳۶۵
۲۳/۱	۲۴/۴	۴/۰	-۱/۵	۳۹۶۷۱۹	۳۸۱۵۰۵
دانشگاه آزاد اسلامی					
۵۲/۸	۵۱/۵	۱۲/۲	-۳/۵	۹۰۴۸۶۹	۸۰۶۶۳۹
۲۶/۷	۲۴/۹	۱۷/۲	۱/۹	۴۵۷۱۲۶	۳۹۰۰۶۸
۲۶/۱	۲۶/۶	۷/۵	-۵/۰	۴۴۷۷۴۳	۴۱۶۵۷۱
جمع					
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۹/۴	-۲/۰	۱۷۱۴۴۳۶	۱۵۶۶۵۰۹

ماخذ: وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری و دانشگاه آزاد اسلامی

۱- شامل تعداد دانشجویان دانشگاه پیام نور نیز میباشد.

در سال تحصیلی ۱۳۸۱-۸۲ تعداد کل دانشجویان کشور از ۱/۶ میلیون نفر به ۱/۷ میلیون نفر افزایش یافت که در این میان تعداد دانشجویان دانشگاهها و موسسات آموزش عالی دولتی و پیام نور با ۶/۵ درصد افزایش به حدود ۸۰۹/۶ هزار نفر و دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی با ۱۲/۲ درصد افزایش به حدود ۹۰۴/۹ هزار نفر بالغ گردید. همچنین در این سال تحصیلی تعداد کل دانشجویان مرد و زن به ترتیب با افزایشی معادل ۵/۸ و ۱۳/۲ نسبت به سال تحصیلی قبل به ۸۴۴/۵ و ۸۷۰ هزار نفر بالغ گردید.

در سال تحصیلی ۱۳۸۱-۸۲ در میان دانشجویان دانشگاهها و موسسات آموزش عالی دولتی تعداد دانشجویان در رشته های "مهندسی"، "معماری و شهرسازی" و "حقوق" به ترتیب با ۲۳، ۱۴/۴ و ۱۴/۳ درصد رشد بیشتر از سایر رشته ها افزایش داشت. در این سال رشته های "مهندسی" و "علوم پزشکی و بهداشت" با داشتن سهمی به ترتیب معادل ۱۶/۴ و ۱۳/۷ درصد بیشترین سهم را از کل دانشجویان دانشگاهها و موسسات آموزش عالی دولتی دارا بودند.

بهداشت و درمان

براساس آمار سازمان نظام پزشکی در سال ۱۳۸۱ تعداد پزشکان، دندانپزشکان و داروسازان نسبت به سال قبل به ترتیب با افزایشی معادل ۶/۷، ۹/۳ و ۵/۰ درصد به ۷۷۷۵۵، ۱۴۷۵۱ و ۱۱۳۰۶ نفر رسید. در این سال نسبت جمعیت به پزشک، دندانپزشک و داروساز به ترتیب معادل ۸۴۴، ۴۴۵۱ و ۵۸۰۷ نفر بود که در مقایسه با سال قبل بیانگر بهبود شاخص های بهداشتی در کشور می باشد. همچنین نسبت جمعیت به تخت بیمارستان از ۵۹۲ نفر در سال ۱۳۸۰ به ۵۹۳ نفر در سال ۱۳۸۱ افزایش یافت.

در سال ۱۳۸۱ متوسط شاخص بهای دارو در مناطق شهری ۲۲۷/۹ بود، که با توجه به شاخص قیمت‌ها میزان ارزش واقعی فروش دارو معادل ۱۸۳۶/۶ میلیارد ریال گردید و نسبت به سال گذشته ۸/۴ درصد کاهش داشت. در این سال فروش دارو با ۱/۳ درصد افزایش نسبت به سال قبل به رقم ۴۱۸۵/۷ میلیارد ریال بالغ گردید. مصرف سرانه دارو در این سال حدود ۸۲۳۱۳/۵ ریال بود که نسبت به سال قبل افزایشی معادل ۲۹/۳ درصد را نشان می‌دهد. با در نظر گرفتن شاخص بهای دارو، ارزش واقعی مصرف سرانه دارو به ۳۶۱۱۸/۲ ریال بالغ گردید که نسبت به سال قبل ۱۶/۹ درصد افزایش داشت.

تامین اجتماعی

تامین اجتماعی حمایتی

در سال ۱۳۸۱ تعداد افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) با ۱۸/۴ درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۶۰ میلیون نفر رسید که ۱/۸ میلیون نفر از این تعداد را مددجویان موردی تشکیل می‌دادند. شایان ذکر است در سال ۱۳۸۱ مسئولیت بیمه اقشار نیازمند از کمیته امداد امام خمینی منتزع و به سازمان بیمه خدمات درمانی محول شد این امر موجب کاهش افراد تحت پوشش این کمیته نسبت به سال قبل گردید.

در این سال میزان کمکهای پرداختی کمیته امداد امام خمینی (ره) با افزایشی معادل ۲۳ درصد به ۵۷۴۹/۹ میلیارد ریال رسید. کمکهای پرداختی کمیته امداد شامل مستمری طرحهای مددجویی^(۱)، شهید رجایی^(۲) و هزینه خدمات جانبی بوده است. هزینه خدمات جانبی شامل هزینه خدمات مسکن و ساختمان، هزینه خدمات بیمه و درمان، خدمات خودکفایی و اشتغال، تهیه و تامین جهیزیه و هزینه های خدمات فرهنگی و آموزشی و سایر خدمات جانبی امداد به افراد نیازمند و واجد شرایط می‌باشد.

افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و میزان کمکهای پرداختی

درصد تغییر	سال						
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
-۱۸/۴	۷/۵	۶۰۳۸	۷۴۰۲	۶۸۸۷	۶۶۵۵	۵۴۵۳	کل افراد تحت پوشش (هزار نفر)
۰/۶	۲/۷	۴۱۷۴	۴۱۵۰	۴۰۴۲	۳۸۹۴	۳۶۸۴	مددجویان دایمی
۲/۳	۴/۳	۲۶۲۹	۲۵۷۰	۲۴۶۵	۲۳۲۱	۲۱۳۰	طرح مددجویی (۱)
-۲/۲	۰/۲	۱۵۴۵	۱۵۸۰	۱۵۷۷	۱۵۷۳	۱۵۵۴	طرح شهید رجایی
-۳/۷	۱۲/۳	۱۸۴۶	۱۹۱۶	۱۷۰۶	۱۶۱۸	۹۹۶	مددجویان موردی
-۹۸/۷	۱۷/۳	۱۸	۱۳۳۶	۱۱۳۹	۱۱۴۳	۷۷۳	طرح بیمه اقشار نیازمند
۲۳/۰	۲۳/۰	۵۷۴۹/۹	۴۶۷۶/۴	۳۸۰۳/۱	۳۱۷۶/۵	۲۱۱۹/۶	میزان کمکهای پرداختی (میلیارد ریال)
۲۵/۷	۲۶/۷	۱۶۳۰/۲	۱۲۹۷/۴	۱۰۲۳/۷	۸۲۸/۲	۵۴۳/۴	مستمری طرح مددجویی
۲۹/۴	۱۱/۲	۸۹۱/۷	۶۸۹/۳	۶۲۰/۰	۵۴۱/۵	۴۱۳/۶	مستمری طرح شهید رجایی
۲۰/۰	۲۴/۶	۳۲۲۸/۰	۲۶۸۹/۷	۲۱۵۹/۴	۱۸۰۶/۸	۱۱۶۲/۶	سایر هزینه ها

ماخذ: کمیته امداد امام خمینی (ره)

۱- طرح مددجویی بر حسب اعلان سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور جایگزین "طرح مددجویان عادی" گردیده است.

۱- (طرح مددجویی) ایتم، زنان بی سرپرست، معلولان، از کارافتادگان و ... را مورد پوشش حمایتی قرار می‌دهد.

۲- (طرح شهید رجایی) سالمندان نیازمند روستایی و عشایری را مورد حمایت قرار می‌دهد.

تامین اجتماعی بیمه ای

سازمان تامین اجتماعی، کارگران و کارمندان تحت پوشش قانون کار را از طریق طرحهای مشارکت اجباری و افراد خویش فرما را از طریق ترتیبات قراردادی تحت پوشش خدمات این سازمان قرار می دهد.

تعداد بیمه شدگان اصلی سازمان تامین اجتماعی در سال ۱۳۸۱ با افزایشی معادل ۳/۳ نسبت به سال قبل به ۶۵۸۸ هزار نفر رسید. از این تعداد ۹۸/۲ درصد شاغل و ۱/۸ درصد (حدود ۱۱۶ هزار نفر) بیکار بوده و از بیمه بیکاری استفاده نمودند که نسبت به سال گذشته ۲۳ هزار نفر بیشتر بوده است. به عبارت دیگر در سال مورد بررسی تنها حدود ۳/۵ درصد از کل جمعیت بیکار کشور مشمول بیمه بیکاری سازمان تامین اجتماعی بودند.

در این سال ۱۲/۴ درصد بیمه شدگان اصلی در بخش دولتی و ۸۷/۶ درصد در بخش غیردولتی بودند. همچنین از میان بیمه شدگان اصلی سازمان تامین اجتماعی ۸/۶ درصد را زنان و ۹۱/۴ درصد را مردان تشکیل می دادند. در سال مورد گزارش تعداد بیمه شدگان اصلی و تبعی سازمان تامین اجتماعی با ۳/۷ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۸۰ به حدود ۲۵/۱ میلیون نفر رسید که معادل ۳۸/۲ درصد از کل جمعیت را پوشش می دهد. در سال ۱۳۸۱ تعداد مستمری بگیران اصلی بازنشسته با ۱۰/۵ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۴۶۳/۴ هزار نفر و تعداد مستمری بگیران اصلی از کارافتاده با ۲/۹ درصد افزایش به حدود ۷۱ هزار نفر رسید. تعداد مستمری بگیران اصلی و تبعی در همین سال نسبت به سال قبل با ۸/۷ درصد افزایش به ۲/۵ میلیون نفر بالغ شد. بدین ترتیب در سال مورد گزارش کلیه افراد تحت پوشش سازمان تامین اجتماعی اعم از بیمه شدگان، مستمری بگیران و وابستگان آنان با رشدی معادل ۳/۸ درصد نسبت به سال ۱۳۸۰ به حدود ۲۷/۵ میلیون نفر رسید.

سازمان بیمه خدمات درمانی که تحت پوشش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است، کارکنان دولت و افراد تحت پوشش آنها، روستاییان و خویش فرمایان را در مقابل هزینه های پزشکی بیمه می نماید.

در سال مورد بررسی تعداد افراد تحت پوشش سازمان بیمه خدمات درمانی با ۳/۵ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۳۲/۷ میلیون نفر بالغ گردید که حدود ۴۹/۸ درصد کل جمعیت کشور را پوشش داده است. از کل افراد تحت پوشش سازمان مذکور ۲۱ درصد به کارکنان دولت و افراد تحت پوشش آنها، ۲/۳ درصد به "خویش فرمایان" (صاحبان مشاغل آزاد و مستقل)، ۵ درصد به سایر اقشار و ۷۱/۷ درصد نیز به روستائیان اختصاص داشت. همچنین با اجرای قانون بیمه همگانی در روستاهای کشور از سال ۱۳۷۷، کلیه روستائیان الزاماً تحت پوشش بیمه خدمات درمانی قرار می گیرند. به این ترتیب در سال ۱۳۸۱، ۹۱/۶ درصد جمعیت کل کشور تحت پوشش بیمه درمانی سازمان های تامین اجتماعی و بیمه خدمات درمانی قرار داشتند.

فصل یازدهم

بودجه و برنامه های مالی دولت

بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور سومین بودجه برنامه پنجساله سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۸۳-۱۳۷۹) می باشد که همانند دو سال قبل در چارچوب برنامه سوم و بدون استقراض از سیستم بانکی تهیه و تنظیم گردید. تدوین بودجه سال ۱۳۸۱ در شرایطی آغاز گردید که اجرای سیاستهای افزایش سطح مشارکت اجتماعی، اهتمام به ایجاد اشتغال و فراهم کردن رشد اقتصادی مورد نیاز برای افزایش سطح اشتغال، توسعه منابع انسانی، فن آوری و بهره مندی از منابع و امکانات کشور و همچنین مبارزه با فقر، فساد و تبعیض و برپایی ساختارهای توسعه ای جهت افزایش فرصتها و حق انتخاب ها برای آحاد مردم و مناطق مختلف در راس امور قرار داشت.

بدین ترتیب بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور با تاکید بر ادامه کار دولت در مهندسی مجدد نگرش ها و ساختارهای دولت و ایجاد تحول اداری مستمر در آن و بر اساس تامین رشد اقتصادی، توسعه تامین اجتماعی و عدالت اجتماعی، صیانت از حقوق مردم، توسعه علمی کشور و توسعه فن آوری اطلاعات و ارتباطات تدوین و به مرحله اجرا گذاشته شد. بهبود نسبی شاخص های اقتصادی از قبیل تولید ناخالص داخلی و تشکیل سرمایه ثابت ناخالص داخلی و اجرای سیاست دولت در زمینه تنظیم بازار کالاها و خدمات، مهار نوسانات نرخ ارز، کاهش نرخ بیکاری و مهار نرخ تورم از جمله شرایط مساعد هنگام تدوین قانون بودجه سال ۱۳۸۱ بود که از دستاوردهای برنامه های قبلی و عملکرد دو سال اول برنامه سوم توسعه به حساب می آید. علاوه بر این، انباشت ۸ میلیارد دلار در حساب ذخیره ارزی تکیه گاه مطمئنی را جهت تدوین قانون بودجه سال ۱۳۸۱ و کاهش آثار منفی یکسان سازی نرخ ارز مترتب بر قانون بودجه مذکور فراهم ساخت.

به رغم وجود متوسط قیمت هر بشکه نفت خام صادراتی کشور در سال ۱۳۸۰ معادل ۲۱/۴ دلار و انتظارات مبنی بر بهبود بازار جهانی نفت و تداوم افزایش قیمت نفت در سال ۱۳۸۱، قیمت هر بشکه نفت خام صادراتی در قانون بودجه سال ۱۳۸۱ محتاطانه و در حد ۱۷/۵ دلار به ازای هر بشکه تعیین گردید. قیمت مذکور در سالهای ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ به ترتیب ۱۵/۷ و ۱۶ دلار بود. سقف منابع ارزی بودجه در سال مورد بررسی در حدود ۱۴/۹ میلیارد دلار تعیین گردید که معادل ۱۲/۸ میلیارد دلار آن از محل صادرات نفت خام و ۲/۱ میلیارد دلار از محل برداشت از حساب ذخیره ارزی بود.

مازاد وجوه ارزی حاصل از صدور نفت خام همانند سالهای ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ مطابق با سازوکار پیش بینی شده در ماده ۶۰ قانون برنامه سوم توسعه و اصلاحیه مربوطه به "حساب ذخیره ارزی حاصل از صادرات نفت خام" واریز گردید تا در جهت مقابله با نوسانات احتمالی ناشی از کاهش درآمدهای ارزی حاصل از صادرات نفت خام طی برنامه سوم و همچنین جلوگیری از آثار انبساطی وجوه مذکور بر بودجه دولت به کار گرفته شود.

براساس تبصره ۴۸ قانون بودجه سال ۱۳۸۰، سازمان مدیریت و برنامه ریزی موظف به اصلاح ساختار نظام بودجه‌ریزی کشور گردید. سازمان مذکور در اولین گام قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور را بر مبنای دستور العمل نظام آمارهای مالی دولت (GFSM۲۰۰۱)^(۱) تنظیم نمود. تنظیم لایحه بودجه مطابق با آخرین استانداردهای بین المللی، اقدامی اساسی جهت ایجاد شفافیت و قابلیت مقایسه بین المللی در برنامه مالی دولت به شمار می رود.

از دیگر اقدامات اساسی انجام یافته در تنظیم بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور، اعمال یکسان سازی نرخ ارز در ارقام بودجه ای بود که در راستای شفافیت بیشتر این اقلام به ویژه یارانه ها و همچنین رفع موانع و مشکلات نظام ارزی چند نرخ صورت گرفت. لازم به ذکر است که به موجب بند (ث) تبصره ۲۹ قانون بودجه سال ۱۳۸۰ دولت مکلف گردیده بود با انجام مطالعات و بررسیهای کارشناسی، مقدمات قانونی و امکانات اداری و مالی لازم برای یکسان سازی نرخ ارز را فراهم و لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور را با لحاظ ساختن این تحول به مجلس ارائه نماید؛ به گونه ای که باعث افزایش بدهیهای دولت به بانک مرکزی در سال ۱۳۸۱ و سالهای بعد نشود؛ نرخ کالاهای اساسی و خدماتی که ارز آنها با نرخ دولتی تامین شده است افزایش نیابد؛ تعادل بودجه دولت از لحاظ درآمد و هزینه حفظ شود؛ نظام تعرفه های بازرگانی دچار نوسانات شدید نگردد و بالاخره سیاستهایی اتخاذ شود که موجبات تقویت تولید ملی و صادرات غیر نفتی را فراهم آورد.

بر این اساس، بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور بر پایه نرخ ارز واحد (به ازای هر دلار ۷۹۵۰ ریال) تنظیم شد و مقرر گردید تا جهت جلوگیری از افزایش نرخ کالاهای اساسی و خدماتی که ارز آنها قبلاً با نرخ دولتی تامین می شد، معادل ریالی ما به التفاوت نرخ ارز ۷۹۵۰ ریال و ۱۷۵۰ ریال به ازای هر دلار با اختصاص یک ردیف جداگانه بنام "ما به التفاوت نرخ ارز کالاهای یارانه‌ای" تامین گردد.

از ابتدای سال ۱۳۸۱ قانون جدید مالیاتهای مستقیم به اجرا گذارده شد^(۲). اصلاحیه مذکور منجر به کاهش نرخهای مالیاتی، افزایش معافتها و پذیرش هزینه های واقعی مودیان گردید. در سال مورد بررسی، ترویج فرهنگ خود اظهاری و جلب مشارکت مودیان از اهم اهداف نظام مالیاتی کشور بود. همچنین سیاست سازمان امور مالیاتی در تعیین درآمد مشمول مالیات صاحبان درآمد کلیه منابع مالیاتی اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی بر رسیدگی به اظهار نامه تسلیمی، دفاتر، اسناد و مدارک ابرازی آنان استوار گردید.

در سال ۱۳۸۱ به منظور سوق دادن مودیان مالیاتی به سمت شفاف سازی حسابها، رعایت موازین و مقررات قانونی و اجرای هرچه بهتر قانون جدید مالیاتهای مستقیم، اقداماتی در خصوص اطلاع رسانی، فرهنگ سازی و آموزش نیروی انسانی انجام گرفت. همچنین در ارتباط با لایحه مالیات بر ارزش افزوده^(۳)، مطالعاتی درخصوص آثار درآمدی، تورمی، توزیعی و اجرایی آن، شناسایی مودیان بالقوه، تهیه و تدوین پیش نویس ساختار کلی سازمان و فرآیند اجرایی مالیات ارزش افزوده و تنظیم فرمها و برقراری شبکه رایانه ای صورت گرفت.

از دیگر اقدامات مهم دستگاه مالیاتی کشور، همکاری موثر در تصویب قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی (قانون تجمیع عوارض) و انجام تمهیدات لازم جهت اجرای آن از سال ۱۳۸۲ بود. در این راستا تعیین فهرست کالاهای نهایی، تصویب آیین نامه اجرایی و تهیه نرم افزار کاربردی قانون تجمیع، تعیین حسابهای مالیاتی شهرداریها و تمرکز وجوه خزانه، تدوین آیین نامه استرداد اضافه دریافتی احتمالی مالیاتی و ساماندهی موقت برای اجرای قانون در سطح ادارات امور مالیاتی کشور انجام گرفت.

۱- Government Finance Statistics Manual, ۲۰۰۱.

۲- قانون مالیاتهای مستقیم در سال ۱۳۸۰ مورد بازنگری و اصلاح همه جانبه قرار گرفت و اصلاحات مذکور در بهمن ماه سال مزبور به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

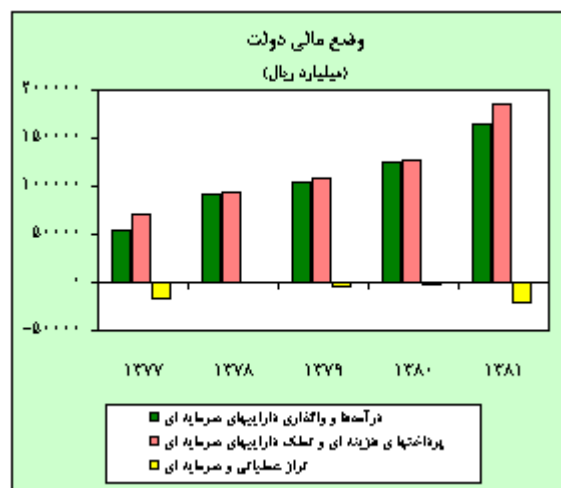
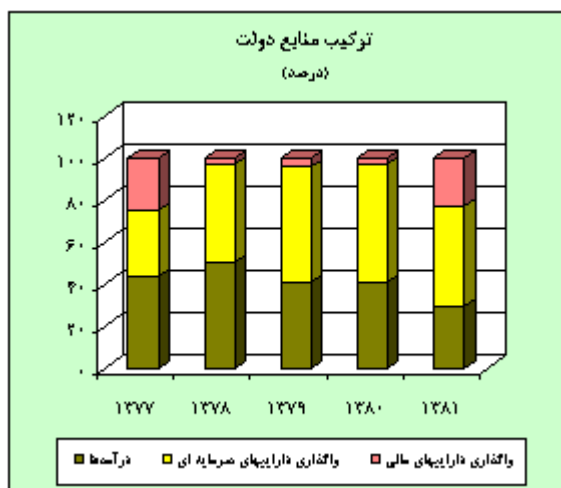
۳ - Value Added Tax

انتخاب نرم افزار پایه، ایجاد پایگاه های الکترونیکی در تهران و دیگر استانها و مراکز مالیاتی و تجهیز آنها با دستگاههای پر قدرت و ایجاد سامانه اطلاع رسانی سازمان امور مالیاتی کشور از جمله اقدامات انجام گرفته در قالب طرح جامع اطلاعات مالیاتی در سال ۱۳۸۱ بود.

در سال ۱۳۸۱ در راستای گسترش مناسبات بین المللی و ایجاد سازوکار لازم برای اجتناب از اخذ مالیات مضاعف، توافقنامه هایی با ۳۲ کشور به امضای نهایی رسید که ۱۴ مورد آن با تصویب مجلس شورای اسلامی لازم الاجرا گردید. در سال مورد بررسی، توافقنامه اجتناب از اخذ مالیات مضاعف با ۴۰ کشور دیگر نیز در مراحل مختلف مطالعه و امضای مقدماتی قرار گرفت.

بر اساس قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور، درآمدها شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای بودجه عمومی دولت (به استثنای درآمدهای اختصاصی) و پرداخت های هزینه ای (به استثنای پرداخت های اختصاصی) به ترتیب معادل ۸۲۶۶۹/۹ و ۱۵۵۶۳۵ میلیارد ریال بود. در نتیجه تراز عملیاتی مصوب با ۷۲۹۶۵/۲ میلیارد ریال کسری مواجه بود. همچنین، دریافتی ها و پرداختی های مصوب از محل واگذاری و تملک داراییهای سرمایه ای (بدون دریافتها و پرداختهای اختصاصی) در سال مورد بررسی نیز به ترتیب ۱۰۲۵۵۸/۱ و ۵۴۹۸۷/۱ میلیارد ریال بود. بدین ترتیب، مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری داراییهای سرمایه ای بودجه یا عبارتی کسری بودجه مصوب معادل ۲۵۳۹۴/۲ میلیارد ریال بود که پیش بینی شده بود که بخش عمده این کسری از طریق برداشت از حساب ذخیره ارزی و وصولی از محل واگذاری شرکتهای دولتی تامین گردد.

ترکیب منابع بودجه مصوب دولت در سال ۱۳۸۱ شامل ۳۴/۴ درصد از محل درآمدها، ۴۲/۷ درصد از محل واگذاری داراییهای سرمایه ای و معادل ۲۲/۹ درصد از محل واگذاری داراییهای مالی بود. همچنین ترکیب مصارف بودجه مصوب دولت در این سال نیز شامل ۶۴/۸ درصد بابت پرداخت های هزینه ای، ۲۲/۹ درصد بابت تملک داراییهای سرمایه ای و ۱۲/۳ درصد بابت تملک داراییهای مالی بود. در مقابل، بررسی ارقام عملکرد بودجه دولت در سال مورد بررسی نشان می دهد که ترکیب منابع بودجه به ترتیب ۲۹/۱ درصد از محل درآمدها، ۴۸/۴ درصد از محل واگذاری داراییهای سرمایه ای و ۲۲/۵ درصد از محل واگذاری داراییهای مالی و ترکیب مصارف بودجه نیز معادل ۶۹/۶ درصد بابت پرداختهای هزینه ای، ۱۷/۴ درصد بابت تملک داراییهای سرمایه ای و در حدود ۱۳ درصد بابت تملک داراییهای مالی تحقق یافته است.

کادر ۲- معرفی نظام جدید طبقه بندی آمارهای مالی دولت

نظام جدید طبقه بندی آمارهای مالی دولت، توسط کارشناسان اداره آمار صندوق بین المللی پول و با همکاری کارشناسان آمارهای مالی دولت در کشورهای عضو صندوق و دیگر سازمانهای بین المللی تهیه و در سال ۲۰۰۱ میلادی با انتشار دستور العمل آن به کشورهای عضو معرفی گردید. این ویرایش، روز آمد شده دستور العمل قبلی آمارهای مالی دولت است که در سال ۱۹۸۶ میلادی انتشار یافته بود. دستور العمل مذکور، پیشرفت مهمی در جهت تدوین استانداردهای لازم برای گردآوری و ارائه آمارهای مالی دولت محسوب و بخشی از روند جهانی حرکت به سوی افزایش شفافیت و پاسخگویی در امور مالی، عملیات و نظارت دولت است. به لحاظ روشهای آماری، دستور العمل آمارهای مالی دولت گامی بلند محسوب می گردد و اجرای کامل این نظام آماری نیاز به زمان داد. دستورالعمل آمارهای مالی دولت با معرفی حسابداری تعهدی و ترازنامه های ابتدا و انتهای دوره مالی، گزارش کاملی از فعالیت های مالی و اقتصادی دولت فراهم می آورد و به همراه دستور العمل تراز پرداختها، دستور العمل آمارهای مالی و پولی و دستور العمل حسابهای ملی، تصویر منسجمی از وضعیت اقتصاد کلان کشور را ارائه می دهد.

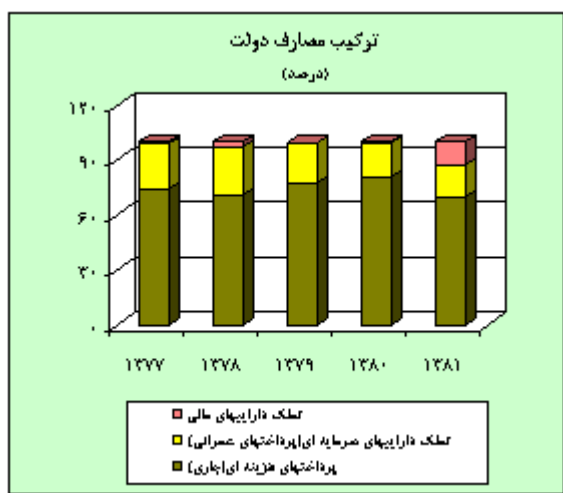
در اولین گام برای اجرای دستور العمل آمارهای مالی دولت در ایران، مجموع درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای دولت به عنوان درآمدهای بودجه و دریافت های حاصل از صادرات نفت خام و گاز به عنوان واگذاری داراییهای سرمایه ای طبقه بندی شده اند. همچنین، بخشی از دریافتی های دولت نظیر دریافت های حاصل از فروش اوراق مشارکت، اصل وامهای دولت در خارج از کشور، وصولی از محل واگذاری شرکتهای دولتی، استفاده از تسهیلات خارجی و موجودی حساب ذخیره ارزی و موارد مشابه که دارای ماهیت ایجاد بدهی یا تبدیل دارایی هستند در قسمت واگذاری داراییهای مالی طبقه بندی گردیده اند. در بخش پرداخت ها نیز آن بخش از پرداخت های دولت که ماهیت هزینه ای (جاری) دارند در قسمت پرداخت های هزینه ای و بخشی از پرداختها که ماهیت عمرانی، زیربنایی و تشکیل سرمایه دارند در قسمت تملک داراییهای سرمایه ای طبقه بندی می شوند. همچنین پرداخت هایی که ماهیت بازپرداخت بدهی و یا ایفای تعهدات ایجاد شده در سالهای گذشته را دارند در قسمت تملک داراییهای مالی دسته بندی می گردند.

براساس نظام جدید طبقه بندی، تفاوت میان درآمدها و پرداختهای هزینه ای به عنوان تراز عملیاتی و اختلاف بین واگذاری داراییهای سرمایه ای و تملک داراییهای سرمایه ای به عنوان خالص واگذاری داراییهای سرمایه ای محاسبه می گردد. مجموع دو قلم تراز عملیاتی و خالص واگذاری داراییهای سرمایه ای که در واقع معادل و جایگزین قلم کسری (مازاد) بودجه در طبقه بندی قدیم آمارهای مالی دولت شده است نیز از طریق خالص واگذاری داراییهای مالی (تفاوت میان واگذاری داراییهای مالی و تملک داراییهای مالی) تامین مالی (مصرف) می گردد.

در سال ۱۳۸۱ درآمدهای دولت شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای دولت (بدون احتساب درآمدهای اختصاصی) به رقمی در حدود ۶۲۱۰۸/۶ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم بودجه مصوب سال، معادل ۷۵/۱ درصد تحقق داشت و در مقایسه با رقم مشابه سال قبل در حدود ۱۶/۹ درصد افزایش یافت. از مجموع درآمدهای مذکور در سال مورد بررسی، معادل ۵۰۱۴۱/۱ میلیارد ریال (۸۰/۷ درصد) از محل درآمدهای مالیاتی و معادل ۱۱۹۶۷/۴ میلیارد ریال (۱۹/۳ درصد) از محل سایر درآمدهای دولت حاصل گردید. نسبت های مزبور در سال ۱۳۸۰ به ترتیب ۷۸/۶ و ۲۱/۴ درصد بود.

در سال مورد بررسی، پرداختهای هزینه ای دولت به رقمی در حدود ۱۴۸۲۹۷/۳ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل به میزان ۱۰۳۹۶۲/۸ میلیارد ریال، از ۴۲/۶ درصد رشد و در مقایسه با رقم بودجه مصوب از ۹۵/۳ درصد تحقق برخوردار بود. بدین ترتیب براساس عملکرد ارقام درآمدها و پرداختهای هزینه ای دولت در سال ۱۳۸۱ تراز عملیاتی بودجه دولت با ۸۶۱۸۸/۷ میلیارد ریال کسری مواجه گردید.

در سال ۱۳۸۱ دریافتهای دولت از محل واگذاری داراییهای سرمایه ای شامل فروش نفت و فراورده های نفتی و واگذاری سایر داراییهای سرمایه ای، معادل ۱۰۳۱۰۱/۶ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مصوب معادل ۰/۵ درصد مازاد تحقق و در مقایسه با رقم واگذاری داراییهای سرمایه ای در سال قبل به میزان ۷۲۳۳۳/۴ میلیارد ریال، در حدود ۴۲/۵ درصد افزایش نشان داد. در این سال تملک داراییهای سرمایه ای (پرداختهای عمرانی) معادل ۳۷۲۱۲/۵ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل به میزان ۲۴۰۸۷/۶ میلیارد ریال، از ۵۴/۵ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب از ۶۷/۷ درصد تحقق برخوردار شد. بدین ترتیب، خالص واگذاری داراییهای سرمایه ای در سال ۱۳۸۱ معادل ۶۵۸۸۹/۱ میلیارد ریال بود.

با توجه به عملکرد درآمدها و پرداختهای هزینه ای و واگذاری و تملک داراییهای سرمایه ای، مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری داراییهای سرمایه ای در سال ۱۳۸۱ معادل ۶/۲۰۲۹۹ میلیارد ریال کسری داشت که تقریباً ۸ برابر رقم مشابه سال قبل بود، لیکن در مقایسه با رقم مصوب بودجه در حدود ۲۰ درصد کمتر تحقق یافت. این رقم که می توان آن را کسری بودجه دولت محسوب کرد، تماماً از محل خالص واگذاری داراییهای مالی تامین گردید. افزایش قابل ملاحظه مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری داراییهای سرمایه ای بودجه دولت نسبت به رقم مشابه سال قبل عمدتاً به دلیل یکسانسازی نرخ ارز و شفافیت

بیشتر بودجه دولت بوده است. در سال مورد بررسی، واگذاری داراییهای مالی معادل ۴۷۹۳۷/۷ میلیارد ریال و تملک داراییهای مالی معادل ۲۷۶۳۸/۱ میلیارد ریال بود.

شایان ذکر است که در سال ۱۳۸۱ مانده بدهکار حساب ذخیره تعهدات ارزی برای سومین سال پیاپی با کاهشی به میزان ۲۱۵/۴ میلیارد ریال مواجه گردید.

وضع مالی دولت (به استثنای درآمدها و پرداختهای اختصاصی)

(میلیارد ریال)

۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۶۲۱۰۸/۶	۵۳۱۴۶/۱	۴۴۸۴۶/۶	درآمدها
۵۰۱۴۱/۱	۴۱۷۸۶/۱	۳۶۵۸۵/۲	درآمدهای مالیاتی
۱۱۹۶۷/۴	۱۱۳۶۰/۰	۸۲۶۱/۴	سایر درآمدها
۱۴۸۲۹۷/۳	۱۰۳۹۶۲/۸	۸۵۰۶۱/۸	پرداختهای هزینه ای (جاری)
-۸۶۱۸۸/۷	-۵۰۸۱۶/۷	-۴۰۲۱۵/۲	تراز عملیاتی
۱۰۳۱۰۱/۶	۷۲۳۳۳/۴	۵۹۷۹۴/۲	واگذاری داراییهای سرمایه ای
۳۷۲۱۲/۵	۲۴۰۸۷/۶	۲۳۵۵۹/۸	تملك داراییهای سرمایه ای (پرداختهای عمرانی)
۶۵۸۸۹/۱	۴۸۲۴۵/۸	۳۶۲۳۴/۴	خالص واگذاری داراییهای سرمایه ای
-۲۰۲۹۹/۶	-۲۵۷۰/۹	-۳۹۸۰/۸	تراز عملیاتی و سرمایه ای
نسبت به تولید ناخالص داخلی (درصد)			
۶/۷	۸/۰	۷/۸	درآمدها
۵/۵	۶/۳	۶/۳	درآمدهای مالیاتی
۱/۳	۱/۷	۱/۴	سایر درآمدها
۱۶/۱	۱۵/۷	۱۴/۸	پرداختهای هزینه ای (جاری)
-۹/۴	-۷/۷	-۷/۰	تراز عملیاتی
۱۱/۲	۱۰/۹	۱۰/۴	واگذاری داراییهای سرمایه ای
۴/۰	۳/۶	۴/۱	تملك داراییهای سرمایه ای (پرداختهای عمرانی)
۷/۱	۷/۳	۶/۳	خالص واگذاری داراییهای سرمایه ای
-۲/۲	-۰/۴	-۰/۷	تراز عملیاتی و سرمایه ای

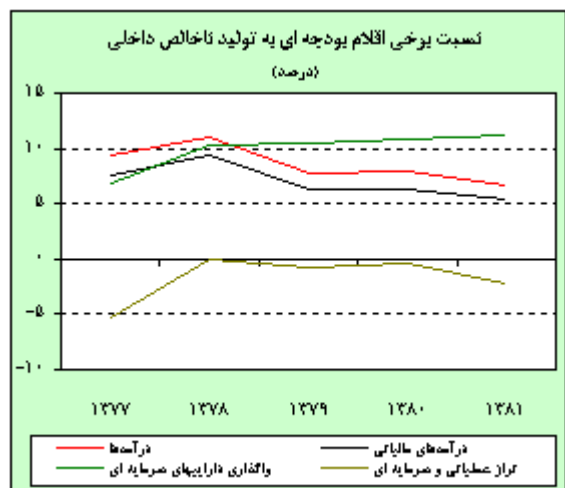
درآمدها

در سال ۱۳۸۱ درآمدهای عمومی بودجه دولت شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای دولت (بدون احتساب درآمدهای اختصاصی) معادل ۶۲۱۰۸/۶ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مصوب بودجه در حدود ۲۴/۹ درصد عدم تحقق داشت، لیکن در مقایسه با رقم مشابه سال قبل از افزایشی معادل ۱۶/۹ درصد برخوردار بود. در این سال ترکیب درآمدهای دولت اندکی تغییر داشت، به گونه ای که سهم درآمدهای مالیاتی از کل درآمدها از رقم ۷۸/۶ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۸۰/۷ درصد در سال ۱۳۸۱ افزایش یافت و سهم سایر درآمدهای دولت از مجموع درآمدها از رقم ۲۱/۴ درصد در سال ۱۳۸۰ به رقم ۱۹/۳ درصد در سال مورد بررسی کاهش یافت.

در سال ۱۳۸۱ درآمدهای مالیاتی دولت شامل مالیاتهای مستقیم و غیر مستقیم^(۱) معادل ۵۰۱۴۱/۱ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال قبل ۲۰ درصد افزایش داشت و در مقایسه با رقم مصوب بودجه از تحقق معادل ۸۰/۳ درصد برخوردار بود. در این سال، نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی به قیمتهای جاری معادل ۵/۵ درصد و نسبت

۱- در GFSM۲۰۰۱ طبقه بندی مالیاتها به مالیاتهای مستقیم و غیر مستقیم وجود ندارد. لیکن بدلیل شباهت سرفصلهای مالیاتی دستورالعمل جدید و سرفصل های موجود در طبقه بندی مالیاتها در دستور العمل قدیم، این طبقه بندی حفظ گردیده است.

مالیاتها به پرداختهای هزینه ای دولت معادل ۳۳/۸ درصد بود. به عبارت دیگر، در سال مورد بررسی تنها کمی بیش از یک سوم پرداخت های هزینه ای (جاری) دولت از محل درآمدهای مالیاتی تامین گردید و در حدود ۶۶/۲ درصد آن از محل سایر درآمدها و واگذاری داراییهای سرمایه ای تامین مالی شد. شایان ذکر است که نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی و پرداختهای هزینه ای دولت در سال ۱۳۸۰ به ترتیب ۶/۳ و ۴۰/۲ درصد بود.

از مجموع درآمدهای مالیاتی دولت، معادل ۲۵۶۵۲/۷ میلیارد ریال (۵۱/۲ درصد) از محل مالیاتهای مستقیم و معادل ۲۴۴۸۸/۵ میلیارد ریال (۴۸/۸ درصد) از محل مالیاتهای غیرمستقیم وصول گردید که در مقایسه با ارقام مشابه سال قبل به ترتیب ۱۱/۶ و ۳۰/۳ درصد افزایش و در مقایسه با ارقام مصوب بودجه به ترتیب ۲۳/۷ و ۱۴/۹ درصد عدم تحقق نشان می دهد. سهم مالیاتهای مستقیم و غیر مستقیم از کل درآمدهای مالیاتی دولت در سال ۱۳۸۰ به ترتیب ۵۵ و ۴۵ درصد بود. اصلاح قانون مالیاتهای مستقیم و کاهش قابل ملاحظه

نرخهای مالیات بر درآمد و ثروت اشخاص حقوقی و حقیقی در بخشهای مختلف قانون مزبور که از ابتدای سال ۱۳۸۱ به اجرا گذارده شد، سبب گردید تا سهم مالیات های مستقیم در سال مورد بررسی نسبت به سال قبل کاهش یابد. همچنین بدلیل اینکه ارقام مصوب مالیاتهای مستقیم و غیر مستقیم در بودجه سال ۱۳۸۱ نسبتاً بالا و خوش بینانه برآورد گردیده بود، علیرغم افزایش وصولی های مزبور نسبت به سال قبل، عملکرد این ردیف درآمدی با عدم تحقق بالایی مواجه گردید.

در سال مورد بررسی، در میان اجزای مالیاتهای مستقیم، مالیات بر شرکتها (شامل شرکتهای دولتی و غیر دولتی) معادل ۱۴۷۵۸/۴ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱۹/۳ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب ۲۴/۴ درصد عدم تحقق داشت. علت عمده عدم تحقق ردیف درآمدی مزبور عدم تحقق نسبتاً بالای مالیات بر شرکتهای دولتی بود. در سال ۱۳۸۱ مالیات عملکرد اشخاص حقوقی دولتی تنها به میزان ۵۰/۷ درصد تحقق یافت. در حالیکه مالیات بر اشخاص حقوقی غیردولتی از مازاد تحقق به میزان ۱/۹ درصد برخوردار بود.

وصولی مالیات بر درآمد شامل مالیاتهای حقوق، مشاغل، مستغلات و غیره در سال ۱۳۸۱ معادل ۸۲۴۷/۶ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل، علیرغم کاهش قابل ملاحظه در نرخهای مالیاتی، تنها ۵/۲ درصد کاهش و در مقایسه با رقم مصوب ۱۷/۶ درصد عدم تحقق داشت. همچنین در دوره مورد بررسی، مالیات بر ثروت شامل مالیات بر ارث، نقل و انتقال و سرقفلی، سالانه املاک، حق تمبر چک، برات، سفته و غیره معادل ۲۶۴۶/۶ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال قبل از رشد قابل ملاحظه ۳۸/۴ درصد و در مقایسه با رقم مصوب بودجه از عدم تحقق بالای ۳۵/۶ درصد برخوردار بود. علت عمده عدم تحقق این ردیف درآمدی، اجرایی نشدن مبلغ ۷۵۰ میلیارد ریال مالیات جمعی و خرجی بانک صنعت و معدن بود. اگر رقم مزبور درمحاسبات منظور نگردد، عملکرد این ردیف درآمدی در مقایسه با رقم مصوب بودجه از عدم

تحقق کمتری برخوردار خواهد شد. شایان ذکر است که در اصلاحیه قانون مالیاتهای مستقیم که از ابتدای سال ۱۳۸۱ اجرا گردید، نرخهای مالیات بر ارث و مالیات بر نقل و انتقال و سرقفلی کاهش یافته و مالیات حق تمبر در مجموع نسبت به نصابهای مورد عمل در سال ۱۳۸۰ افزایش یافته است.

در میان اجزای مالیاتهای غیرمستقیم، مالیات بر واردات و مالیات بر کالاها و خدمات به ترتیب معادل ۱۶۳۹۸/۳ و ۸۰۹۰/۲ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل به ترتیب ۳۸/۵ و ۱۶/۳ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب به ترتیب ۷۵/۳ و ۱۱۵/۶ درصد تحقق داشت. علت عمده افزایش مالیات بر واردات، افزایش سود بازرگانی و حقوق گمرکی ناشی از افزایش ارزش واردات بود. شایان ذکر است که رقم مصوب سود بازرگانی در بودجه سال ۱۳۸۱ نسبت به رقم مصوب سال گذشته در حدود سه برابر شد که علت این امر، انتقال مالیات مقطوع اتومبیل از مالیات بر مصرف و فروش به این گروه مالیاتی و همچنین انتظار افزایش مالیات بر واردات در نتیجه تبدیل موانع غیرتعرفه‌ای برخی از کالاهای وارداتی به موانع تعرفه‌ای و جهت دهی واردات از مجاری غیررسمی به رسمی بود. علت عمده افزایش مالیات بر کالاها و خدمات، افزایش قابل توجه مالیات غیرمستقیم برخی کالاها نظیر کالاهای موضوع بند (ط) تبصره یک قانون بودجه سال ۱۳۸۱ شامل مالیات واگذاری هر خط تلفن همراه، نوشابه گاز دار تولید داخل و فولاد وارداتی بود. همچنین، از سال ۱۳۸۱ "مالیات علی الحساب شرکتهای بخش انرژی" در گروه مالیات بر کالاها و خدمات طبقه بندی گردید. ردیف درآمدی مزبور در قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور، جایگزین دو ردیف درآمدی "مازاد درآمد حاصل از اصلاح قیمت حاملهای انرژی" و "عوارض بهینه سازی مصرف انرژی" شد.

مطابق طبقه بندی جدید آمارهای مالی دولت، ردیف های درآمد حاصل از یک درصد ارزش سیف کالاهای وارداتی مربوط به صندوق ضمانت صادرات ایران، درآمد حاصل از اصلاح قیمت حاملهای انرژی، عوارض بهینه سازی مصرف انرژی، عوارض تولید و واردات سیگار و برخی اقلام دیگر از بخش سایر درآمدها به بخش مالیاتهای بودجه انتقال یافته است.

در سال ۱۳۸۱، سایر درآمدهای دولت شامل درآمد حاصل از مالکیت دولت، درآمد حاصل از خدمات و فروش کالا، درآمد حاصل از جرایم و خسارات و درآمدهای متفرقه رقمی در حدود ۱۱۹۶۷/۴ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل معادل ۵/۳ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب بودجه تنها ۵۹/۱ درصد تحقق داشت. عدم تحقق بسیار بالا در بخش درآمدهای متفرقه به میزان ۶۳۷۴/۷ میلیارد ریال، دلیل اصلی کاهش سایر درآمدهای دولت در دوره مورد بررسی می باشد.

در میان اجزای سایر درآمدهای دولت، درآمد حاصل از مالکیت دولت و درآمدهای جرایم و خسارات در مقایسه با سال قبل از افزایش فوق العاده برخوردار بود و درآمد حاصل از خدمات و فروش کالا و درآمدهای متفرقه در مقایسه با سال قبل کاهش داشت.

در دوره مورد بررسی، سهم هر یک از ردیفهای درآمد حاصل از مالکیت دولت، درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا، درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات و درآمدهای متفرقه از کل سایر درآمدها به ترتیب ۳۳/۲، ۳۴/۹، ۷/۶ و ۲۴/۳ درصد بود.

در میان اجزای سایر درآمدهای دولت، درآمدهای حاصل از مالکیت دولت به رقمی معادل ۳۹۷۱/۴ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال قبل از رشد قابل توجه ۲۰۷/۳ درصد و در مقایسه با رقم مصوب از ۸۷/۱ درصد تحقق برخوردار بود. در میان ردیفهای این گروه درآمدی، سود سهام شرکتهای دولتی در مقایسه با سال قبل کاهش چشمگیری به میزان

۴۳/۸ درصد داشت، لیکن از آنجا که ردیف سایر درآمدهای این گروه درآمدی از رشد فوق العاده‌ای برخوردار بود سبب گردید تا درآمدهای حاصل از مالکیت دولت در مقایسه با سال قبل افزایش یابد.

در دوره مورد بررسی، درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا به میزان ۴۱۸۱/۸ میلیارد ریال بالغ گردید که در مقایسه با سال قبل از ۱۸/۸ درصد کاهش و در مقایسه با رقم مصوب ۸۸/۳ درصد تحقق داشت. کاهش درآمد حاصل از فروش کالا علت عمده کاهش درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا بود. در دوره مورد بررسی، تمام اجزای درآمد حاصل از جرایم و خسارات در مقایسه با سال قبل از افزایش برخوردار بود و سبب گردید تا این ردیف درآمدی از ۱۳۱/۱ درصد رشد برخوردار گردد، لیکن در مقایسه با رقم مصوب تنها ۵۴/۲ درصد تحقق داشت. درآمدهای متفرقه نیز به رقمی در حدود ۲۹۰۹/۳ میلیارد ریال بالغ گردید که از ۳۵/۷ درصد کاهش و ۶۸/۷ درصد عدم تحقق برخوردار بود.

منابع بودجه عمومی دولت (به استثنای دریافت‌های اختصاصی)

(میلیارد ریال)

	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰
درآمد	۴۴۸۴۶/۶	۵۳۱۴۶/۱	۶۲۱۰۸/۶	۱۸/۵	۱۶/۹	۴۱/۲
درآمدهای مالیاتی	۳۶۵۸۵/۲	۴۱۷۸۶/۱	۵۰۱۴۱/۱	۱۴/۲	۲۰/۰	۳۲/۴
سایر درآمدها	۸۲۶۱/۴	۱۱۳۶۰/۰	۱۱۹۶۷/۴	۳۷/۵	۵/۳	۸/۸
واگذاری داراییهای سرمایه‌ای	۵۹۷۹۴/۲	۷۲۳۳۳/۴	۱۰۳۱۰۱/۶	۲۱/۰	۴۲/۵	۵۶/۱
واگذاری داراییهای مالی	۴۷۶۶/۳	۳۳۸۰/۱	۴۷۹۳۷/۷	-۲۹/۱	□	۲/۶
جمع	۱۰۹۴۰۷/۱	۱۲۸۸۵۹/۶	۲۱۳۱۴۷/۹	۱۷/۸	۶۵/۴	۱۰۰/۰

پرداخت‌های هزینه ای

در سال ۱۳۸۱ پرداخت‌های هزینه ای دولت (بدون احتساب پرداخت‌های اختصاصی) معادل ۱۴۸۲۹۷/۳ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل از رشد بالای ۴۲/۶ درصد و در مقایسه با رقم بودجه مصوب از ۹۵/۳ درصد تحقق برخوردار بود. از مجموع پرداخت‌های هزینه ای دولت در سال مورد بررسی، ۱۱۴۴۳۰/۱ میلیارد ریال (۷۷/۲ درصد) بابت پرداخت‌های هزینه ای ملی شامل پرداخت‌های ردیفهای درآمد - هزینه ای دستگاههای اجرایی، تقویت بنیه دفاعی، یارانه کالاهای اساسی و سایر موارد و ۳۳۸۶۷/۲ میلیارد ریال (۲۲/۸ درصد) بابت پرداخت‌های هزینه ای استانی بود. نسبت عملکرد به رقم مصوب پرداخت‌های هزینه ای ملی و استانی نیز به ترتیب ۹۵/۷ و ۹۳/۸ درصد بود.

در دوره مورد بررسی، افزایش پرداخت‌های هزینه ای در مقایسه با دوره مشابه سال قبل عمدتاً ناشی از افزایش ضریب حقوق کارکنان از ۲۶۰ در سال ۱۳۸۰ به ۲۹۰ واحد در سال ۱۳۸۱، افزایش یارانه کالاهای اساسی و اختصاص ردیف جداگانه ای با عنوان "مابه التفاوت نرخ ارز کالاهای یارانه ای" و "پرداخت موضوع ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت"^(۱) بود.

۱- مطابق ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی به دولت اجازه داده شده است تا برای پیشگیری، پیش آگاهی، امدادسانی، بازسازی مناطق آسیب‌دیده از حوادث غیرمترقبه از جمله سیل، زلزله، سرمازدگی، تگرگ، طوفان، پیشروی آب دریا، آفت‌های فراگیر محصولات کشاورزی و اپیدمی‌های دامی، اعتبار مورد نیاز را در لایحه بودجه سالانه دولت منظور نماید. وجوه فوق در صورت وقوع حوادث غیر مترقبه تا معادل یک درصد (۱٪) از بودجه عمومی هر سال از محل افزایش تنخواه گردان خزانه تامین و هزینه می‌شود. تنخواه مزبور حداکثر تا پایان همان سال از محل صرفه جویی در اعتبارات عمومی و یا اصلاح قانون بودجه سالانه تسویه خواهد شد.

مطابق بند (الف) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۸۱ دولت مکلف گردید به منظور حمایت از اقشار آسیب پذیر و خانواده های کم درآمد و در جهت تامین کالاهای اساسی مورد نیاز مردم و کودشیمیایی به ترتیب معادل ۱۲۷۳۷/۲ و ۶۵۰ میلیارد ریال به عنوان یارانه کالاهای و خدمات پرداخت نماید. علاوه بر این، بر اساس بند (هـ) تبصره مزبور مقرر گردید تا معادل صددرصد وجوه ناشی از اجرای بند (ب) ماده ۴۶ قانون برنامه سوم و ده درصد سایر وجوه تا سقف ۱۰۶۰ میلیارد ریال، جهت پرداخت یارانه در اختیار سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان قرار گیرد. همچنین با توجه به یکسان سازی نرخ ارز از ابتدای سال ۱۳۸۱ مبلغ ۲۰۷۰۴/۶ میلیارد ریال در بخش اعتبارات هزینه ای و مبلغ ۵۹۰۰ میلیارد ریال در بخش تملک داراییهای سرمایه ای، جهت پرداخت مابه التفاوت نرخ ارز کالاهای یارانه ای پیش بینی گردید.

علاوه بر ارقام فوق الذکر، مصوب گردید تا معادل ۱۱۵۵ میلیارد ریال جهت پرداخت یارانه بلیط مترو، اتوبوسرانی ها، ضرر و زیان خریدهای تضمینی دولت، حمل و نقل هوایی، قیر جاده ها و مابه التفاوت نرخ سود تسهیلات صدور خدمات فنی و مهندسی تخصیص یابد. همچنین، در حدود ۲۳۸۵/۱ میلیارد ریال نیز به عنوان یارانه امور عمومی، اقتصادی و اجتماعی پیش بینی گردید. یارانه اخیر عمدتاً برای فصول اطلاعات و ارتباطات جمعی، بازرگانی و بهداشت، درمان و تغذیه بود.

در سال ۱۳۸۱ به جز "مابه التفاوت نرخ ارز کالاهای یارانه ای" که به میزان ۲۳۵۷۵/۳ میلیارد ریال (معادل ۸۸/۶ درصد ارقام مصوب بودجه) تحقق یافت، در مجموع مبلغ ۱۳۱۵۲/۵ میلیارد ریال یارانه توسط سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان و دستگاههای ذیربط پرداخت گردید که در مقایسه با رقم سال قبل معادل ۲۵/۶ درصد رشد نشان می دهد. از مجموع یارانه پرداختی در سال مورد بررسی، معادل ۱۱۷۴۰/۳ میلیارد ریال (۸۹/۳ درصد) بابت یارانه کالاهای اساسی و خدمات، معادل ۶۲۷/۵ میلیارد ریال (۴/۸ درصد) بابت یارانه کود شیمیایی، بذر و سم، مبلغ ۲۲۸ میلیارد ریال (۱/۷ درصد) بابت طرح طوبی، ۲۰۱/۷ میلیارد ریال (۱/۵ درصد) جهت خرید دارو و شیرخشک و در حدود ۳۵۴/۹ میلیارد ریال (۲/۷ درصد) جهت پرداخت یارانه از محل بند (هـ) تبصره (۵) قانون بودجه سال ۱۳۸۱ و بند (ب) ماده (۴۶) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بود.

بخش عمده یارانه کالاهای اساسی و خدمات (به میزان ۷۶/۵ درصد)، توسط سازمان غله کشور بابت خرید گندم از کشاورزان پرداخت گردید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل از افزایش فوق العاده ای به میزان ۴۷/۵ درصد برخوردار بود. یارانه پرداختی بابت بند (هـ) تبصره (۵) قانون بودجه ۱۳۸۱ و بند (ب) ماده (۴۶) قانون برنامه در مقایسه با سال قبل کاهشی به میزان ۳۹/۳ درصد داشت.

تراز عملیاتی بودجه عمومی دولت

در سال ۱۳۸۱ عملکرد بودجه عمومی دولت از نظر درآمدها و پرداخت های هزینه ای به ترتیب معادل ۶۲۱۰۸/۶ و ۱۴۸۲۹۷/۳ میلیارد ریال بود. به این ترتیب، تراز عملیاتی بودجه عمومی با ۸۶۱۸۸۷ میلیارد ریال کسری در سال مذکور، نسبت به رقم کسری تراز عملیاتی سال قبل ۶۹/۶ درصد رشد نشان داد. رشد مذکور ۱۸/۱ درصد فراتر از رقم پیش بینی شده در بودجه مصوب بود. علت اصلی افزایش کسری تراز عملیاتی در سال مورد بررسی نسبت به سال قبل، افزایش پرداخت های هزینه ای ناشی از یکسان سازی نرخ ارز بود. دلیل اصلی این افزایش در مقایسه با رقم بودجه مصوب نیز، عدم تحقق درآمدهای بودجه دولت بوده است.

واگذاری و تملک داراییهای سرمایه ای

در سال ۱۳۸۱ واگذاری داراییهای سرمایه ای به میزان ۱۰۳۱۰۱/۶ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۴۲/۵ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب بودجه معادل ۱۰۰/۵ درصد تحقق داشت. از مجموع واگذاری داراییهای سرمایه ای مبلغ ۱۰۲۵۵۳/۴ میلیارد ریال (معادل ۹۹/۵ درصد) از محل فروش نفت شامل ۱۰۱۰۵۳/۴ میلیارد ریال فروش نفت خام و ۱۵۰۰ میلیارد ریال فروش نفت کوره و فرآورده‌های نفتی موضوع ماده ۷۱ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت^(۱) و مبلغ ۵۴۸/۲ میلیارد ریال (معادل ۰/۵ درصد) از محل فروش ساختمانها و تاسیسات دولتی، واگذاری اراضی، فروش ماشین آلات و تجهیزات و سایر واگذاری داراییهای سرمایه ای به خزانه واریز گردید.

در سال ۱۳۸۱ دریافتی حاصل از فروش نفت خام معادل ۱۰۱۰۵۳/۴ میلیارد ریال بود که با احتساب مابه‌التفاوت فروش ارز حاصل از صادرات نفت در مقایسه با رقم مشابه سال قبل بیش از ۴۰/۴ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۲/۵ درصد مازاد تحقق داشت. مازاد تحقق مزبور ناشی از عملکرد بالاتر از متوسط نرخ تسعیر ارز حاصل از صادرات نفت خام نسبت به رقم مفروض بودجه مصوب در سال ۱۳۸۱ می باشد. شایان ذکر است که نرخ مفروض تسعیر ارز حاصل از صادرات نفت خام در قانون بودجه سال ۱۳۸۱ معادل ۷۷۰۰ ریال و در سال ۱۳۸۰ معادل ۱۷۵۰ ریال بود. همچنین، مطابق قانون بودجه سال ۱۳۸۱ قیمت در نظر گرفته شده برای هر بشکه نفت خام صادراتی درحد ۱۷/۵ دلار تعیین گردید و مقرر شد تا معادل ریالی ۱۲/۸ میلیارد دلار از درآمدهای نفتی به خزانه واریز گردد.

مطابق گزارش دریافتی از وزارت نفت، میانگین قیمت فروش هر بشکه نفت خام صادراتی ایران در سال مورد بررسی در حدود ۲۵/۷ دلار و متوسط عملکرد صادرات نفت خام در حدود ۲۰۲۱ هزار بشکه در روز بود. با توجه به تاخیر حدود یکماهه در وصول درآمد های نفتی، مجموع درآمد ارزی حاصل از صادرات نفت خام در سال ۱۳۸۱ بالغ بر ۱۸۷۰۲ میلیون دلار بود که در مقایسه با رقم مصوب بودجه و اصلاحیه ماده ۶۰ برنامه پنجساله سوم، به میزان ۱۳۰۰۷/۹ میلیون دلار، حاکی از مازاد تحقق به میزان ۵۶۹۴/۱ میلیون دلار می باشد. این مازاد به "حساب ذخیره ارزی حاصل از درآمد نفت خام" واریز گردید. شایان ذکر است که در سال ۱۳۸۰ میانگین قیمت هر بشکه نفت خام صادراتی در حدود ۲۱/۴ دلار، متوسط عملکرد صادرات نفت خام معادل ۲۰۷۶/۳ هزار بشکه در روز و کل درآمد ارزی حاصل از صادرات نفت خام معادل ۱۶۷۴۲/۷ میلیون دلار بود.

مطابق گزارش وزارت نفت، در سال ۱۳۸۱ علاوه بر صادرات نفت خام، معادل ۲۵۸۶/۸ میلیون دلار از محل صادرات فرآورده های نفتی شامل ۶۳۲/۴ میلیون دلار صادرات فرآورده به منظور معاوضه حسب مفاد بند (ز) تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۱^(۲) عاید کشور گردید که با احتساب رقم مزبور، مجموع دریافتی ارزی حاصل از صادرات نفت خام

۱- براساس ماده ۷۱ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب بهمن ۱۳۸۰) به وزارت نفت (شرکت ملی پالایش فرآورده های نفتی ایران) اجازه داده شده است که به منظور حفظ و صیانت از سرمایه های ملی، قیمت فرآورده های نفتی به جز نفت گاز، نفت سفید، نفت کوره، بنزین و گاز طبیعی را براساس قیمتهای جهانی و با رعایت صرفه و صلاح کشور تعیین و به فروش برساند. همچنین مطابق بند (ن) تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۱، وزارت نفت مکلف است از محل اجرای ماده مزبور تا مبلغ ۱۵۰۰ میلیارد ریال به حساب درآمد عمومی کشور واریز نماید. از این مبلغ تا سقف ۸۰۰ میلیارد ریال بابت یارانه حمل و نقل هوایی و غیر مورد استفاده در جاده ها به وزارت راه و ترابری و دستگاههای تابعه آن اختصاص می یابد.

۲- براساس بند (ز) تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۱ در صورتی که شرکت ملی نفت ایران برحسب ضرورت تمام یا قسمتی از فرآورده های نفتی مازاد و میعانات گازی صادره موضوع ماده ۱۲۰ قانون برنامه سوم توسعه را به جای فروش در خارج معاوضه نماید، موظف است مقدار فرآورده های معاوضه شده را در پایان هر ماه به خزانه و کمیسیونهای برنامه و بودجه و محاسبات و انرژی مجلس شورای اسلامی اعلام نماید.

و فرآورده های نفتی معادل ۲۱۲۸۸/۸ میلیون دلار بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱۱/۷ درصد رشد داشت^(۱). شایان ذکر است که رقم حاصل از صادرات فرآورده نفتی و میعانات گازی در سال قبل معادل ۲۳۱۰/۱ میلیون دلار بوده است.

در سال ۱۳۸۱ بجز پرداخت های خارج بودجه ای دولت، که گزارش عملکرد آن در بخش آخر این فصل ارائه می شود، پرداخت بابت تملک داراییهای سرمایه ای (پرداختهای عمرانی) معادل ۳۷۲۱۲/۵ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل در حدود ۵۴/۵ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب بودجه معادل ۶۷/۷ درصد تحقق داشت. از مجموع پرداخت های تملک داراییهای سرمایه ای، معادل ۲۹۱۹۱/۴ میلیارد ریال (۷۸/۴ درصد) بابت تملک داراییهای سرمایه ای ملی و معادل ۸۰۲۱/۱ میلیارد ریال (۲۱/۶ درصد) بابت تملک داراییهای سرمایه ای استانی بود. نسبت عملکرد هر یک از ردیفهای تملک داراییهای سرمایه ای ملی و استانی به ارقام مصوب مربوطه در سال ۱۳۸۱ به ترتیب ۶۴/۵ و ۸۲/۳ درصد بود.

نسبت پرداخت بابت تملک داراییهای سرمایه ای به واگذاری داراییهای سرمایه ای شامل فروش نفت، در سالهای اخیر نشان می دهد که تا سال ۱۳۸۰ نسبت مذکور کاهش یافته است، به طوریکه طی سالهای ۱۳۷۸ تا سال ۱۳۸۰ این نسبت به ترتیب معادل ۵۶/۴، ۳۹/۴ و ۳۳/۳ درصد بود. نسبت مذکور در سال ۱۳۸۱ تا حدودی بهبود یافته و به رقم ۳۶/۱ درصد رسید. علیرغم این بهبود، کماکان بخش اندکی از واگذاری داراییهای سرمایه ای صرف پروژه های عمرانی گردید و بخش اعظم آن به مصرف پرداختهای هزینه ای (جاری) دولت رسید. لازم به ذکر است که سهم پرداختهای هزینه ای و تملک داراییهای سرمایه ای در سال مورد گزارش به ترتیب در حدود ۷۹/۹ درصد و ۲۰/۱ درصد از مجموع پرداختهای هزینه ای و تملک داراییهای سرمایه ای دولت بود. نسبت های مزبور در سال ۱۳۸۰ به ترتیب معادل ۸۱/۲ و ۱۸/۸ درصد بوده است.

در سال ۱۳۸۱ با توجه به ارقام واگذاری و تملک داراییهای سرمایه ای، خالص واگذاری داراییهای سرمایه ای معادل ۶۵۸۸۹/۱ میلیارد ریال گردید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل به میزان ۴۸۲۴۵/۸ میلیارد ریال، در حدود ۳۶/۶ درصد رشد داشت و در مقایسه با رقم مصوب بودجه نیز حدود ۳۸/۵ درصد بیشتر تحقق یافت.

مصارف بودجه عمومی دولت (به استثنای پرداختهای اختصاصی)

(میلیارد ریال)

سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۰	۱۳۸۱
۸۵۰۶۱/۸	۱۰۳۹۶۲/۸	۱۴۸۲۹۷/۳	۲۲/۲	۴۲/۶	۶۹/۶
۲۳۵۵۹/۸	۲۴۰۸۷/۶	۳۷۲۱۲/۵	۲/۲	۵۴/۵	۱۷/۵
۷۸۵/۵	۸۰۹/۲	۲۷۶۳۸/۱	۳/۰	□	۱۳/۰
۱۰۹۴۰۷/۱	۱۲۸۸۵۹/۶	۲۱۳۱۴۷/۹	۱۷/۸	۶۵/۴	۱۰۰/۰
جمع					

۱- طبق بند (الف) ماده ۱۲۰ قانون برنامه سوم (۸۳-۱۳۷۹) درآمد حاصل از صادرات فرآورده های نفتی، گاز و میعانات گازی و برق حسب مورد به عنوان درآمد شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی گاز ایران و شرکت توانیر تلقی شده و به مصرف ارزی هزینه عملیات جاری (شامل واردات فرآورده های نفتی و گاز طبیعی) و اجرای طرحهای سرمایه ای مصوب مجلس شورای اسلامی می رسد. مبلغ سرمایه گذاری فوق از نظر مالیاتی جزء هزینه های قابل قبول محسوب خواهد شد و به عنوان افزایش سرمایه دولت یا شرکت ملی نفت ایران حسب مورد منظور می شود.

تراز عملیاتی و سرمایه ای بودجه عمومی دولت

مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری داراییهای سرمایه ای (معادل کسری بودجه دولت در طبقه بندی قدیم) با ۲۰۲۹۹/۶ میلیارد ریال کسری مواجه گردید که در مقایسه با رقم کسری سال قبل به میزان ۲۵۷۰/۹ میلیارد ریال، بیش از ۷ برابر شد و در مقایسه با رقم مصوب بودجه ۷۹/۹ درصد تحقق داشت. دلیل اصلی افزایش فوق العاده کسری بودجه دولت در سال ۱۳۸۱ نسبت به سال قبل از آن اعمال نرخ ارز یکسان در محاسبه پرداختهای هزینه ای و تملک داراییهای سرمایه ای بوده است. کسری مزبور عمدتاً از طریق برداشت از حساب ذخیره ارزی، وصولی از محل واگذاری شرکتهای دولتی، فروش اوراق مشارکت و برگشتی از پرداختهای سالهای قبل تامین گردید.

در سال ۱۳۸۱ نسبت کسری تراز عملیاتی و سرمایه ای دولت به تولید ناخالص داخلی معادل ۲/۲ درصد بود که در مقایسه با نسبت مزبور در سال قبل، به میزان ۰/۴ درصد، افزایش قابل ملاحظه ای نشان می دهد.

واگذاری و تملک داراییهای مالی

در سال ۱۳۸۱ واگذاری داراییهای مالی شامل استفاده از منابع خارجی و داخلی، ۴۷۹۳۷/۷ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل بیش از ۱۴ برابر شد و در مقایسه با رقم بودجه مصوب به میزان ۸۷/۱ درصد تحقق یافت. دلیل اصلی افزایش فوق العاده واگذاری داراییهای مالی در سال مورد بررسی، افزایش استفاده از منابع داخلی بود. به گونه ای که معادل ۹۹/۴ درصد از مجموع واگذاری داراییهای مالی از محل منابع داخلی و تنها ۰/۶ درصد با استفاده از منابع خارجی صورت گرفت. نسبت های مذکور در سال قبل به ترتیب ۹۳/۲ و ۶/۸ درصد بود.

در سال مورد بررسی، استفاده از منابع داخلی شامل فروش اوراق مشارکت، وصولی از محل واگذاری شرکتهای دولتی، دریافت اصل وامهای داخلی دولت، برگشتی از پرداختهای سالهای قبل و استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی به میزان قابل توجهی افزایش یافت و از رقم ۳۱۵۰/۵ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۰ با بیش از ۱۵ برابر افزایش به رقم ۴۷۶۵۰/۳ میلیارد ریال رسید. استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی به میزان ۳۵۸۷۶ میلیارد ریال و وصولی از محل واگذاری شرکتهای دولتی به میزان ۸۳۶۴ میلیارد ریال، علل اصلی افزایش منابع تامین مالی داخلی بودجه دولت در سال ۱۳۸۱ نسبت به سال قبل بود. از مجموع استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی ۱۶۶۲۶ میلیارد ریال (معادل ۲/۱ میلیارد دلار) به تامین هزینه های ریالی بودجه و معادل ۱۹۲۵۰ میلیارد ریال آن (معادل حدود ۲/۵ میلیارد دلار) به بازپرداخت بدهی های خارجی دولت اختصاص یافت. در سال مورد بررسی، در حدود ۷۵/۳ درصد از منابع تامین مالی داخلی با استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی فراهم گردید.

در سال ۱۳۸۱ معادل ۲۴۹۸/۱ میلیارد ریال اوراق مشارکت دولت به فروش رسید که در حدود ۵/۲ درصد از رقم واگذاری داراییهای مالی را تشکیل داد و در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۸/۴ درصد افزایش داشت. در سال مورد بررسی، عملکرد فروش اوراق مشارکت دولت در حدود ۴/۱ درصد بیشتر از رقم مصوب بود که علت آن فروش ۹۸/۱ میلیارد ریال باقیمانده اوراق مشارکت سال قبل در سال مورد بررسی بود.

از محل واگذاری شرکتهای دولتی در این سال، دریافتی معادل ۱۵۰۰۰ میلیارد ریال در قانون بودجه کل کشور پیش‌بینی گردید که از این میزان معادل ۹۰۰۰ میلیارد ریال آن بابت تادیه بدهی های دولت به سازمان بازنشستگی کشوری، سازمان تامین اجتماعی، صندوق ذخیره فرهنگیان و دیگر دستگاهها و معادل ۶۰۰۰ میلیارد ریال آن نیز بابت فروش سهام شرکتهای دولتی براساس ماده (۱۹) قانون برنامه سوم توسعه بود. براساس ساز و کار پیش بینی شده در ماده قانونی مذکور می‌بایست از مبلغ ۶۰۰۰ میلیارد ریال فوق، ۵۰ درصد به خزانه و مابقی با اولویت پرداخت بدهی شرکت های قابل فروش و اصلاح ساختار آنها به حساب شرکت مادر تخصصی ذیربط پرداخت شود.

در سال مورد بررسی، در مجموع مبلغ ۸۳۶۴ میلیارد ریال از سهام شرکتهای دولتی واگذار گردید که در مقایسه با رقم مصوب ۵۵/۸ درصد تحقق داشت. از این رقم، معادل ۷۳۰۶/۷ میلیارد ریال بابت پرداخت بدهی دولت به سازمان تامین اجتماعی، صندوق بازنشستگی کشوری، آستان قدس رضوی و صندوق ذخیره فرهنگیان واگذار گردید و معادل ۱۰۵۷/۳ میلیارد ریال نیز به خزانه دولت واریز شد. شایان ذکر است که در سال قبل، از محل واگذاری شرکتهای دولتی تنها ۹۳/۶ میلیارد ریال به خزانه دولت واریز شده بود. در سال مورد بررسی، علیرغم افزایش فوق العاده واگذاری سهام شرکتهای دولتی در مقایسه با سال قبل به عللی نظیر عدم تشکیل تمامی شرکتهای مادر تخصصی، پیچیدگیهای مربوط به قیمت گذاری سهام، عدم همکاری برخی از وزارتخانه ها با برنامه خصوصی سازی و فقدان برنامه مدون جهت اصلاح ساختار شرکتهای دولتی قابل واگذاری تنها ۱۷/۶ درصد رقم مورد پیش بینی بودجه محقق گردید.

براساس گزارش سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۸۱، معادل ۳۱۳۱/۱ میلیارد ریال از سهام شرکتهای دولتی به فروش رسید که در حدود ۶۰/۵ درصد آن به صورت فروش سهام در بورس و ۳۹/۵ درصد به صورت مزایده بود. رقم کل واگذاری سهام در سال ۱۳۸۰ تنها ۲۰۱ میلیارد ریال و معادل ۱۷ درصد رقم پیش بینی شده بود.

در سال ۱۳۸۱ تملک داراییهای مالی معادل ۲۷۶۳۸/۱ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل به علت یکسان سازی نرخ ارز از افزایش فوق العادهای برخوردار بود و در مقایسه با رقم بودجه مصوب ۹۳/۳ درصد تحقق یافت. بخش عمده رقم مزبور به میزان ۱۹۲۵۰ میلیارد ریال معادل ۲/۵ میلیارد دلار به بازپرداخت اصل تسهیلات خارجی اختصاص داشت. مبلغ مذکور برای تامین مالی مابه التفاوت نرخ ارز رسمی و نرخ یکسان در مورد سررسید بدهیهای ایجاد شده قبل از سال ۱۳۸۱ بود که از محل منابع حساب ذخیره ارزی تامین شد. همچنین معادل ۸۳۸۸/۱ میلیارد ریال بابت خرید سهام شرکتهای دولتی، بازپرداخت اصل اوراق مشارکت و پرداخت تعهدات اعزام زایران حج تمتع پرداخت گردید. این رقم معادل ۸۰/۹ درصد رقم بودجه مصوب تحقق یافت.

با توجه به ارقام واگذاری و تملک داراییهای مالی، خالص واگذاری داراییهای مالی در سال ۱۳۸۱ معادل ۲۰۲۹۹/۶ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل از افزایش فوق العادهای برخوردار گردید و در مقایسه با رقم مصوب بودجه ۷۹/۹ درصد تحقق داشت. رقم مزبور جهت تامین مالی کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌ای استفاده گردید.

تراز عملیاتی و سرمایه ای و خالص واگذاری داراییهای مالی بودجه دولت

(میلیارد ریال)

سال			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
-۲۰۲۹۹/۶	-۲۵۷۰/۹	-۳۹۸۰/۸	کسری (-) مازاد (+) تراز عملیاتی و سرمایه ای
۲۰۲۹۹/۶	۲۵۷۰/۹	۳۹۸۰/۸	خالص واگذاری داراییهای مالی
۴۸۱۵۳/۱	۵۷۲۷/۷	۶۵۴۹/۵	واگذاری داراییهای مالی (تعدیل شده)(۱)
۲۸۷/۴	۲۲۹/۶	۱۷۵/۷	استفاده از منابع خارجی
۲۴۷/۷	۲۲۸/۹	۱۷۵/۰	وصولی از محل تسهیلات بانک جهانی
۳۶/۴	.	.	وصولی از محل کمکهای بانک توسعه اسلامی
۳/۳	۰/۷	۰/۷	دریافت اصل وامهای خارجی دولت
۴۷۸۶۵/۷	۵۴۹۸/۱	۶۳۷۳/۸	استفاده از منابع داخلی
.	.	.	استقراض از سیستم بانکی
۲۴۹۸/۱	۲۳۰۵/۳	۲۰۴۹/۸	فروش اوراق مشارکت
۸۳۶۴/۰	۹۳/۶	۰/۲	وصولی از محل واگذاری شرکتهای دولتی
۷۳۰۶/۷	.	.	موضوع بند (ک) تبصره (۵) قانون بودجه ۱۳۸۱ (جمعی - خرجی)
۱۰۵۷/۳	۹۳/۶	۰/۲	موضوع ماده ۱۹ قانون برنامه سوم
۱۲۸/۲	۱۳۵/۸	۱۶۲/۶	دریافت اصل وامهای داخلی دولت
۷۸۴/۰	۶۱۵/۸	۱۲۸۷/۲	برگشتی از پرداختهای سالهای قبل
۳۵۸۷۶/۰	.	.	استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی
۱۶۶۲۶/۰	.	.	موضوع بند (ب) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۱
۱۹۲۵۰/۰	.	.	بازپرداخت تسهیلات خارجی
۲۱۵/۴	۲۳۴۷/۶	۲۸۷۴/۰	سایر
۲۷۸۵۳/۵	۳۱۵۶/۸	۲۵۶۸/۷	تملك داراییهای مالی (تعدیل شده)(۱)
۱۹۲۵۰/۰	.	.	بازپرداخت تسهیلات خارجی
۲۱۵/۴	۲۳۴۷/۶	۱۷۸۰/۴	کاهش در حساب ذخیره تعهدات ارزی (۲)
.	.	۲/۸	کاهش در حساب جوایز اوراق قرضه
۸۳۸۸/۱	۸۰۹/۲	۷۸۵/۵	سایر

۱- ارقام تعدیل شده با احتساب تغییرات در مانده حساب ذخیره تعهدات ارزی و حساب جوایز اوراق قرضه محاسبه گردیده است.

۲- مانده بدهکار این حساب به دلیل بازپرداخت بخشی از بدهی دولت به بانک مرکزی طی سالهای اخیر کاهش یافته است.

کادر ۳- خصوصی سازی

در قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، برنامه ساماندهی شرکتهای دولتی و واگذاری سهام و مدیریت شرکتهای دولتی مشتمل بر ۲۴ ماده در فصول دوم و سوم قانون مذکور به عنوان اولین مجموعه یکپارچه جهت اجرایی نمودن برنامه خصوصی سازی در کشور تدوین گردید. تا قبل از تدوین قانون برنامه سوم، واگذاری سهام شرکتهای دولتی به موجب قوانین و مقررات پراکنده، عمدتاً در قالب تبصره (۳۲) قانون برنامه اول توسعه، تبصره (۴۱) قانون برنامه دوم توسعه، قانون نحوه واگذاری سهام به ایثارگران و کارگران، مصوبات هیات وزیران و تبصره های بودجه های سنواتی صورت می گرفت که آخرین آن تبصره (۳۵) قانون بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور بود.

بر اساس مواد فصول دوم و سوم قانون برنامه سوم توسعه، هیات وزیران و هیات عالی واگذاری مرکب از وزیر امور اقتصادی و دارایی (رئیس هیات)، رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، وزیر وزارتخانه ذیربط شرکت مورد واگذاری، وزیر دادگستری و نمایندگان کمیسیون های امور اقتصادی و دارایی و تعاون و برنامه بودجه مجلس شورای اسلامی (هر کدام یک نفر به عنوان ناظر با انتخاب مجلس) به عنوان نهاد سیاستگذار در برنامه خصوصی سازی تعیین شده و سازمان خصوصی سازی و شرکتهای مادر تخصصی به عنوان عوامل اجرایی تعریف شدند. همچنین، به منظور رسیدگی، اظهار نظر و اتخاذ تصمیم در مورد شکایت اشخاص حقیقی و حقوقی از هر یک از تصمیم ها در امر واگذاری، هیات داوری مرکب از هفت نفر، شامل پنج نفر از متخصصان امور اقتصادی، مالی، بازرگانی، فنی و حقوقی (به پیشنهاد مشترک وزیر امور اقتصادی و دارایی، وزیر دادگستری و رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و تصویب هیات وزیران برای مدت شش سال)، رئیس اتاق تعاون و رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن، تشکیل گردید.

به موجب ماده (۱۵) قانون برنامه سوم توسعه، سازمان خصوصی سازی با تغییر اساسنامه سازمان مالی گسترش مالکیت واحدهای تولیدی تشکیل و به عنوان یک شرکت مادر تعیین شد. این شرکت، متولی واگذاری سهام شرکتهای متعلق به خود و همچنین شرکتهای زیر مجموعه و متعلق به سایر شرکتهای مادر تخصصی با دریافت وکالت از شرکتهای مادر تخصصی مربوطه گردید.

به موجب قانون برنامه سوم، شرکتهای مادر تخصصی به عنوان نماینده صاحب سهم در مجمع عمومی شرکتهای دولتی ایفای نقش می نمایند. براین اساس، شرکتهای دولتی از بدنه دولت جدا شده و در شرکت مادر تخصصی ساماندهی می گردند.

محورهای عمده برای تدوین اساسنامه، تعداد و شرکتهای زیرمجموعه شرکت های مادر تخصصی مطابق مصوبات مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۰ و ۱۳۸۱/۱/۲۱ هیات وزیران ابلاغ گردیده است. براین اساس حدود ۷۰ شرکت مادر تخصصی معرفی گردید. از مجموع شرکتهای مادر تخصصی معرفی شده، ۳۸ شرکت بدون زیر مجموعه و ۳۲ شرکت دارای زیر مجموعه بوده است. براساس مصوبه مذکور، تعداد شرکتهای زیرمجموعه شرکتهای مادر تخصصی حدود ۹۱۵ شرکت می باشد.

ادامه خصوصی سازی

مطابق قانون برنامه سوم توسعه و مقررات تنظیم شده ، سازوکار واگذاری سهام شرکتهای دولتی به اختصار به شرح ذیل تعیین گردیده است:

- شرکتهای دولتی در قالب شرکتهای مادر تخصصی ساماندهی می شوند.
- هیات عالی واگذاری فهرست اسامی شرکتهای دولتی قابل فروش، انحلال و ادغام و زمانبندی و روش فروش آنها را که از سوی وزارتخانه ذیربط ارائه شده است، بررسی و برای تصویب هیات وزیران ارسال می نماید.
- پس از تصویب فهرست فوق الذکر توسط هیات وزیران، شرکتهای مورد واگذاری از تاریخ تصویب مشمول مقررات عمومی حاکم بر شرکتهای دولتی نبوده و در چارچوب قانون تجارت اداره می گردند.
- شرکت مادر تخصصی ، شرکتهای دولتی زیر مجموعه را در صورت لزوم اصلاح ساختار نموده و پس از تصویب قیمت پایه توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی، مدارک و اطلاعات لازم به سازمان خصوصی سازی تسلیم می گردد.
- شرکت مادر تخصصی جهت انجام مراحل فروش به سازمان خصوصی سازی وکالت می دهد.
- آگهی فروش سهام مشتمل بر میزان سهام ترجیحی برای واگذاری به کارگران، اندازه شرکت، روش فروش، میزان سهام مورد واگذاری و اولویتهای واگذاری توسط سازمان خصوصی سازی درجراید منتشر می گردد.
- سازمان خصوصی سازی حسب مورد در قبال تعهدات خریداران تخفیفات مناسب ارائه می نماید.
- درآمد حاصل از فروش سهام به نسبت ۵۰ درصد به شرکت مادر تخصصی مربوطه بابت پرداخت بدهی شرکت های قابل فروش، اصلاح ساختار شرکتهای در حال فروش و بهسازی و آماده سازی شرکتها برای فروش و ۵۰ درصد به خزانه اختصاص می یابد.
- هیات عالی واگذاری مجوز فروش اقساطی سهام را در صورت لزوم صادر می نماید.
- در صورت عدم فروش سهام ، سازمان خصوصی سازی ظرف مدت ۶ ماه مراتب را به هیات عالی واگذاری گزارش و حسب دستور هیات اقدام می نماید.

آثار انبساطی پولی عملیات مالی دولت

در سال ۱۳۸۱ مانده سپرده ها و وجوه بخش دولتی نزد سیستم بانکی به میزان ۲۹۸۸۶/۸ میلیارد ریال افزایش یافت که در مقایسه با تغییر مزبور در سال قبل از افزایش فوق العاده‌ای در حدود ۲۲ برابر برخوردار گردید. همچنین در دوره مورد بررسی، مانده بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی ۶۷۷۵۹/۷ میلیارد ریال رشد کرد و سبب گردید تا خالص بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی ۳۷۸۷۲/۹ میلیارد ریال افزایش یابد. میزان افزایش در رقم مزبور در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۲/۶ برابر بود. از مجموع تغییر در خالص بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی؛ ۵۶۷۴۸/۷ میلیارد ریال آن (معادل ۸۳/۷ درصد) ناشی از تغییر در مانده بدهی دولت به سیستم بانکی و ۱۱۰۱۱ میلیارد ریال معادل ۱۶/۳ درصد آن نیز ناشی از تغییر در مانده بدهی شرکتها و موسسات دولتی به سیستم بانکی می باشد.

در دوره مورد بررسی، خالص دریافت‌های ارزی بخش دولتی به میزان ۱۱۶۰۲۷ میلیارد ریال افزایش یافت و سبب شد تا اثر خالص انبساط پولی ناشی از عملیات بخش دولتی به میزان فوق العاده افزایش یافته و از رقم ۲۷۸۴۷/۴ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۰ به رقم ۱۵۳۸۹۹/۹ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۱ برسد. دلیل اصلی این افزایش، یکسان سازی نرخ ارز در سال ۱۳۸۱ بود.

آثار انبساطی اولیه عملیات بخش دولتی

(میلیارد ریال)

سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۱۵۳۸۹۹/۹	۲۷۸۴۷/۴	۱۴۸۷۶/۸	۲۲۶۲۶/۴	۲۸۸۷۹/۸	خالص انبساط
۱۱۶۰۲۷/۰	۱۳۵۳۹/۰	۱۹۶۹۶/۱	۱۹۴۸۸/۲	۳۸۴۷/۵	خالص دریافت‌های ارزی بخش دولتی
۳۷۸۷۲/۹	۱۴۳۰۸/۴	-۴۸۱۹/۳	۳۱۳۸/۲	۲۵۰۳۲/۳	تغییر در خالص بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی
۶۷۷۵۹/۷	۱۵۶۷۱/۹	۵۶۶۸/۴	۷۱۴۰/۸	۲۹۲۷۲/۵	تغییر در مانده بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی
۵۶۷۴۸/۷	۵۱۳۶/۰	-۲۱۵۵/۷	۲۸۷۲/۵	۱۸۱۳۴/۰	تغییر در مانده بدهی دولت به سیستم بانکی
۱۱۰۱۱/۰	۱۰۵۳۵/۹	۷۸۲۴/۱	۴۲۶۷/۳	۱۱۱۳۸/۵	تغییر در مانده بدهی شرکتها و موسسات دولتی به سیستم بانکی
کسر می شود:					
۲۹۸۸۶/۸	۱۳۶۳/۵	۱۰۴۸۷/۷	۴۰۰۲/۶	۴۲۴۰/۲	تغییر در مانده سپرده ها و وجوه بخش دولتی نزد سیستم بانکی
۳۱۳۵۱/۴	۱۴۰۶/۰	۱۰۹۱۰/۶	۴۲۹۰/۰	۶۹۰۱/۴	تغییر در مانده سپرده های بخش دولتی
-۱۴۶۴/۶	-۴۲/۵	-۴۲۲/۹	-۲۸۷/۴	-۲۶۶۱/۲	تغییر در مانده پیش پرداخت اعتبارات اسنادی بخش دولتی

عملکرد اقلام خارج از چارچوب بودجه عمومی دولت

مطابق بند (م) تبصره (۲۱) قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور به دولت اجازه داده شد تا نسبت به تامین و تضمین معادل دو میلیارد دلار برای تامین اعتبار مورد نیاز طرح‌های تملک داراییهای سرمایه ای مندرج در پیوست های قانون بودجه اقدام نموده و معادل ریالی مبلغ یادشده را پس از فروش به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (به نرخ روزانه مورد معامله) به حساب خاص خزانه واریز نماید.

علاوه بر این، مطابق بند (و) تبصره فوق الذکر، مجوز مربوط به اجزای بند (ل) تبصره (۲۹) قوانین بودجه سال‌های ۱۳۷۸، ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ و بند (ش) تبصره ۲۹ قانون بودجه سال ۱۳۷۹ کل کشور برای باقیمانده سقف تسهیلات خارجی در سال ۱۳۸۱ کماکان به قوت خود باقی ماند. براین اساس، دولت اجازه یافت تا نسبت به تامین و تضمین منابع مالی از بازارهای سرمایه خارجی در قالب قراردادهای تامین مالی پروژه‌ها و مشارکت، برای سرمایه‌گذاری در طرحهای تولیدی و عمرانی اقدام نماید.

در راستای تبصره‌های مزبور در سال مورد بررسی، ۱۵۷۲۳/۸ میلیارد ریال بابت اجرای طرحهای عمرانی موضوع بند (م) تبصره (۲۱) قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور به خزانه دولت واریز گردید که از این محل معادل ۱۵۱۳۵/۱ میلیارد ریال به طرحهای یاد شده پرداخت شد و مابقی آن به میزان ۵۸۸/۷ میلیارد ریال نیز به صورت موجودی در حسابهای بانکی باقی ماند. همچنین در این سال معادل ۱۷۹۸ میلیارد ریال جهت اجرای طرحهای عمرانی موضوع بند (و) تبصره (۲۱) مربوط به جزء (۱-۳) بند (ل) تبصره (۲۹) قانون بودجه سال ۱۳۸۰ به خزانه دولت واریز شد که از این محل معادل ۱۶۸۰/۴ میلیارد ریال به طرحهای مذکور پرداخت و معادل ۱۱۷/۶ میلیارد ریال آن نیز در حسابهای بانکی باقی ماند.

در سال ۱۳۸۱ طبق مجوز اعطا شده در جزء (۲) و (۴) بند (س) تبصره ۲۱ قانون بودجه به وزارتخانه‌های راه و ترابری و نیرو و شرکت‌های تابعه آنها اجازه انتشار اوراق مشارکت برای تکمیل عملیات اجرایی طرحهای تملک داراییهای سرمایه‌ای فصل راه و ترابری و فصل منابع آب به ترتیب به میزان ۲۰۰۰ و ۱۰۰۰ میلیارد ریال داده شد. عملکرد فروش اوراق مشارکت مذکور در مجموع به میزان ۲۲۷۷ میلیارد ریال بود. این اوراق گرچه دولتی-بودجه‌ای بوده و دولت مکلف به پیش‌بینی وجوه مورد نیاز برای بازپرداخت اصل و سود متعلقه آنها در قوانین بودجه سالانه بود، لیکن مصرف منابع فوق از طریق شرکتهای تابعه وزارتخانه‌های مذکور و بصورت خارج بودجه‌ای صورت گرفت.

بدین ترتیب در دوره مورد بررسی، در مجموع ۱۹۷۹۸/۸ میلیارد ریال خارج از چارچوب ارقام منظور شده در ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور تجهیز گردید که معادل ۱۹۰۹۲/۵ میلیارد ریال آن جهت اجرای طرحهای عمرانی توسط خزانه پرداخت شد و معادل ۷۰۶/۳ میلیارد ریال آن نیز به صورت موجودی در حسابهای بانکی مربوط به خزانه‌داریکل نگهداری گردید.

فصل دوازدهم

وضعیت بخش خارجی اقتصاد

در سال ۱۳۸۱ بخش خارجی اقتصاد ایران با تحولات سیاستی و مقررات زدایی گسترده ای همراه بود. اجرای موفقیت آمیز یکسان سازی نرخ ارز و تداوم اصلاح ساختار نظام تجارت خارجی کشور مهمترین دستاوردهای این بخش بود. آثار اقدامات سالیان اخیر را می توان در نرخهای قابل ملاحظه رشد صادرات غیر نفتی و واردات در سال مورد بررسی مشاهده نمود.

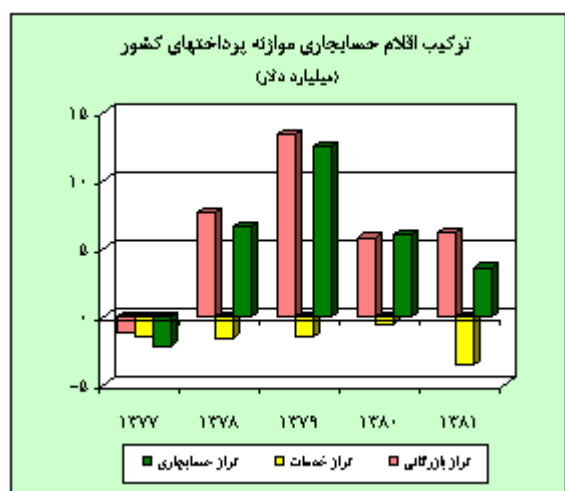
به منظور تسهیل این فرآیند، همزمان با اجرای سیاست تک نرخ ارز و تشکیل بازار بین بانکی ارز، نظام ارزی شناور مدیریت شده بعنوان رژیم ارزی کشور انتخاب و اعلام گردید و بر کارکرد نیروهای عرضه و تقاضا در آن تاکید بیشتری صورت گرفت. مجموعه تمهیدات به عمل آمده همراه با کارکرد موثر حساب ذخیره ارزی موجب شد تا بخش خارجی کشور در سال مورد بررسی از ثبات مناسبی برخوردار شود.

تحولات موازنه پرداختها

در سال ۱۳۸۱ تحولات بازار جهانی نفت و نیز اجرای تدریجی مقررات جدید تسهیل تجارت خارجی که در راستای تحقق اهداف برنامه پنج ساله سوم بود، ترازپرداختهای خارجی کشور را متاثر ساخت. افزایش قیمت و مقدار صادرات نفت و گاز به افزایش ۱۸/۸ درصدی در دریافتهای بخش مذکور منجر گردید. ترکیب سبد صادراتی بخش نفت در سال ۱۳۸۱ شامل ۱۸۷۰۲ میلیون دلار نفت خام، ۳۲۰۴ میلیون دلار فرآوردههای نفتی، میعانات گازی و گاز طبیعی و ۱۰۶۰ میلیون دلار صادرات نفت و میعانات گازی به منظور بازپرداخت تعهدات بیع متقابل بود.

تعدیل نسبی مقررات و ضوابط خارجی و ارائه تسهیلات مختلف به صورت افزایش اختیارات در مدیریت منابع و درآمدهای ارزی برای صادرکنندگان، اعطای تسهیلات ریالی و ارزی به بخش تجارت خارجی، لغو الزام پیش پرداخت اعتبارات اسنادی، معافیت صادرات از مالیات و عوارض، اعطای جوایز و یارانههای صادراتی و برقراری ثبات در بازار ارز موجب شد تا تجارت خارجی و صادرات غیرنفتی کشور در سال ۱۳۸۱ نسبت به سال قبل از آن، از روند سهل تری برخوردار شود. صادرات غیرنفتی کشور با رشدی معادل ۱۵/۵ درصد، از ۴۵۶۵ میلیون دلار در سال ۱۳۸۰ به ۵۲۷۱ میلیون دلار در سال ۱۳۸۱ افزایش یافت. ارقام فوق علاوه بر صادرات گمرکی، آمار صادرات غیرگمرکی نظیر صادرات برق، شناورها، نفتکشهای قراضه و برآورد قاچاق اقلام صادراتی را نیز دربرمی گیرد. کل واردات کشور نیز از ۱۸۱۲۹ میلیون دلار در سال ۱۳۸۰ با رشدی معادل ۲۱/۶ درصد به ۲۲۰۳۶ میلیون دلار در سال

۱۳۸۱ افزایش یافت. در نتیجه تراز بازرگانی خارجی کشور با احتساب صادرات نفتی از ۶۲۰۱ میلیون دلار مازاد برخوردار بود که نسبت به رقم مشابه سال قبل به میزان ۷/۴ درصد رشد نشان می دهد.

دریافت ها و پرداختهای حساب خدمات در سال ۱۳۸۱ به ترتیب معادل ۵۰۲۵ و ۸۵۲۸ میلیون دلار بود^(۱). در بخش دریافتها، اقلام کرایه حمل و بیمه و گردشگری (خدمات مسافری و مسافرت) به ترتیب با ۱۳۱۶ و ۱۶۰۷ میلیون دلار و ۵۸/۲ درصد از دریافتهای ارزی حساب خدمات را به خود اختصاص دادند. در بخش پرداختها نیز اقلام کرایه حمل و بیمه، گردشگری (خدمات مسافری و مسافرت) و درآمد سرمایه گذاری به ترتیب با ۴۳۴، ۳۹۹۰ و ۱۰۸۲ میلیون دلار در حدود ۶۴/۶ درصد از پرداختهای ارزی بخش مذکور را به خود اختصاص دادند. بدین ترتیب، تراز حساب خدمات در سال ۱۳۸۱ با کسری قابل ملاحظه ۳۵۰۳ میلیون دلاری مواجه بود.

در این سال حساب انتقالات موازنه پرداختها از مازادی معادل ۸۸۷ میلیون دلار برخوردار بود که عمدتاً از انتقال درآمد ایرانیان مقیم خارج کشور ناشی شده است.

در نتیجه تحولات مذکور، تراز حساب جاری در سال ۱۳۸۱ معادل ۳۵۸۵ میلیون دلار مازاد داشت. مازاد حساب جاری عمدتاً صرف بازپرداخت دیون خارجی، افزایش موجودی حساب ذخیره ارزی و افزایش دارایی های خارجی بانک مرکزی شده است.

در سال مورد بررسی حساب سرمایه موازنه پرداختها از مازادی معادل ۲۵۳۴ میلیون دلار برخوردار گردید که در این میان، حساب بلندمدت دولتی به دلیل ایجاد بدهیهای جدید در سال ۱۳۸۱ با خالص بدهی به میزان ۳۰۷۹ میلیون دلار روبرو بود. اقلام عمده این بدهی ها به ترتیب ناشی از فروش اوراق قرضه ارزی، تعهدات حاصل از محل قراردادهای بیع متقابل، پیش فروش نفت و فاینانس بوده است. در این سال ۱۰۶۱ میلیون دلار صرف بازپرداخت تعهدات قراردادهای بیع متقابل و ۲۰۲۸ میلیون دلار تعهد جدید از محل این قراردادها ایجاد گردید. در حساب کوتاه مدت دولتی، ۶۴ میلیون دلار کسری وجود داشت که ناشی از کسری حسابهای تهاتر بوده است. خالص دارایی خارجی بانکها معادل ۳۰۶ میلیون دلار افزایش و دیون مربوط به اعتبارات اسنادی آنها نیز معادل ۵۷۵ میلیون دلار کاهش داشته است. داراییهای خارجی بانک مرکزی و حساب ذخیره ارزی در سال ۱۳۸۱ به ترتیب معادل ۳۸۸۳ و ۷۸۴ میلیون دلار افزایش داشت که به ۴۶۶۷ میلیون دلار مازاد در موازنه کل پرداختها منجر گردید.

۱- در این سال پوشش پایه های آماری اقلام دریافتها و پرداختهای حساب خدمات، گسترش قابل ملاحظه ای یافت.

تعهدات ارزی

ترکیب تعهدات خارجی

(میلیون دلار)

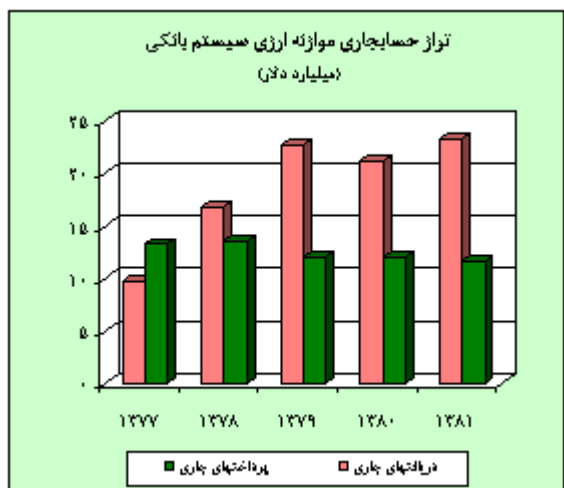
درصد تغییرات	۱۳۸۱	۱۳۸۰
تعهدات بالقوه	۱۳۷۵۰	۱۶۷۵۴
تعهدات بالفعل (بدهیهای خارجی)	۷۲۱۴	۹۲۵۰
بهره	۸۰۳	۱۱۷۸
کل تعهدات	۲۱۷۶۷	۲۷۱۸۱
	۲۴/۹	

سقف تعهدات ارزی کشور از ۲۱/۸ میلیارد دلار (با احتساب بهره و تعهدات بالقوه) در ابتدای سال ۱۳۸۱ با ۲۴/۹ درصد افزایش به ۲۷/۲ میلیارد دلار در پایان سال رسید.^(۱) علیرغم افزایش تعهدات ارزی کشور طی

سال ۱۳۸۱، ترکیب تعهدات بالقوه و بالفعل در این سال تغییر قابل ملاحظه‌ای نیافت، بطوریکه سهم تعهدات بالقوه از ۶۳/۲ درصد در پایان سال ۱۳۸۰ به ۶۱/۶ درصد در پایان سال ۱۳۸۱ کاهش یافت. طی این دوره بدهیهای خارجی کشور با رشدی معادل ۲۸/۲ درصد، از ۷۲۱۴ میلیون دلار به ۹۲۵۰ میلیون دلار افزایش یافت. در سال ۱۳۸۱ بدهیهای کوتاه مدت به میزان ۵۷۵ میلیون دلار کاهش و در مقابل بدهیهای میان مدت و بلندمدت معادل ۲۶۱۱ میلیون دلار افزایش داشت که در مجموع سبب افزایش بدهیهای خارجی کشور به میزان ۹۲۵۰ میلیون دلار گردید. در این دوره فروش اوراق قرضه ارزی به میزان ۱۰۶۶ میلیون دلار بیشترین سهم را در افزایش بدهیهای بلندمدت کشور داشت. سهم دیون کوتاه مدت در مجموع بدهیهای خارجی کشور برحسب سررسید اولیه از ۳۶/۸ درصد در پایان سال ۱۳۸۰ به ۲۲/۵ درصد در پایان سال ۱۳۸۱ کاهش یافت که بیانگر افزایش انعطاف در مدیریت دیون خارجی کشور می‌باشد.

موازنه ارزی سیستم بانکی

در سال ۱۳۸۱ دریافت‌های جاری ارزی سیستم بانکی کشور به دلیل افزایش دریافت‌های حاصل از صادرات نفت و گاز با ۹/۶ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۲۳۲۶۶ میلیون دلار بالغ گردید. پرداخت‌های جاری ارزی نیز با ۳/۸ درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۱۱۶۴۵ میلیون دلار محدود شد که در نتیجه آن، خالص حساب جاری موازنه ارزی در سال ۱۳۸۱ از مازادی معادل ۱۱/۶ میلیارد دلار برخوردار گردید.

در سال مذکور دریافت‌های سرمایه‌ای با افزایشی معادل ۴۹/۹ درصد، به ۲۸۱۸۹ میلیون دلار رسید که علت عمده آن برگشت اصل وام و سرمایه به میزان ۲۵۰۲۴ میلیون دلار بود. پرداخت‌های سرمایه‌ای نیز با ۶۹/۹ درصد افزایش به ۲۵۷۰۶ میلیون دلار بالغ گردید، که این پرداخت‌ها عمدتاً صرف سرمایه‌گذاری و نیز اعطای وام گردید. بدین ترتیب خالص حساب سرمایه از مازادی معادل ۲۴۸۳ میلیون دلار برخوردار گردید.

۱- مطابق ماده ۸۵ قانون برنامه پنج ساله سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی سقف خالص تعهدات مجاز کشور (پس از کسر ذخایر ارزی بانک مرکزی) بدون احتساب ارزش قراردادهای بیع متقابل ۲۵ میلیارد دلار می‌باشد.

خلاصه موازنه ارزی سیستم بانکی

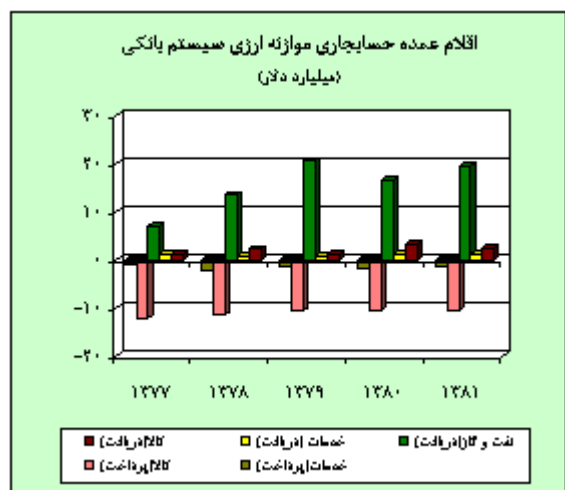
(میلیون دلار)

۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۱۱۶۲۱	۹۱۲۴	۱۰۶۴۵	خالص حساب جاری
۲۴۸۳	۳۶۷۳	-۱۴۵	خالص حساب سرمایه
-۵۰۴۶	-۸۷۶۹	-۴۳۴۷	اقلام طبقه بندی نشده
۹۰۵۸	۴۰۲۸	۶۱۵۳	موازنه ارزی کل

با توجه به ارقام خالص حساب جاری و حساب سرمایه و نیز تعدیلات مربوط به نرخ ارز و معاملات ثبت نشده، موازنه ارزی کل سیستم بانکی با مازادی معادل ۹/۱ میلیارد دلار روبرو گردید.

دریافتهای جاری

در سال ۱۳۸۱ دریافتهای جاری ارزی سیستم بانکی با حدود ۲/۰ میلیارد دلار افزایش به ۲۳۲۶۶ میلیون دلار بالغ گردید که این افزایش بیشتر از طریق دریافت های ارزی حاصل از صادرات نفت حاصل گردید. افزایش قیمت نفت در بازارهای بین المللی و نیز افزایش مقدار صادرات آن در سال ۱۳۸۱ باعث شده که دریافتهای ارزی حاصل از صادرات نفت با ۱۷/۲ درصد رشد نسبت به سال گذشته به ۱۹۴۰۵ میلیون دلار بالغ شده و نیز سهم دریافتهای ارزی ناشی از صادرات نفت در کل دریافتهای جاری ارزی از ۷۸/۰ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۸۳/۴ درصد در سال ۱۳۸۱ افزایش یابد.

میزان ارز خریداری شده از محل صادرات غیرنفتی با ۲۴/۰ درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۲۴۵۹ میلیون دلار محدود گردید که این مقدار ۴۶/۷ درصد از کل صادرات غیرنفتی سال ۱۳۸۱ را تشکیل می دهد. دریافتهای ارزی بابت معاملات اقلام خدمات در سال ۱۳۸۱ با ۴/۲ درصد کاهش، از ۱۲۳۳ میلیون دلار در سال ۱۳۸۰ به ۱۱۸۱ میلیون دلار در سال ۱۳۸۱ رسید، که عمدتاً به دلیل کاهش دریافتهای ارزی بخش دولتی و کاهش بهره دریافت شده می باشد.

پرداختهای جاری

خلاصه حساب جاری موازنه ارزی سیستم بانکی

(میلیون دلار)

۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۲۳۲۶۶	۲۱۲۲۴	۲۲۶۴۹	دریافتهای جاری
۱۱۶۴۵	۱۲۱۰۰	۱۲۰۰۴	پرداختهای جاری
۱۱۶۲۱	۹۱۲۴	۱۰۶۴۵	خالص حساب جاری

در سال ۱۳۸۱ پرداختهای جاری ارزی سیستم بانکی با ۳/۸ درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۱۱۶۴۵ میلیون دلار محدود شد که ۸۹/۰ درصد آن مربوط به واردات کالا می باشد. پرداختهای ارزی بابت واردات کالا توسط بخش دولتی با کاهشی معادل ۳۹/۰ درصد از ۵۱۵۹ میلیون دلار در سال ۱۳۸۰ به ۳۱۴۵ میلیون دلار در سال مورد بررسی محدود شد. در نتیجه

این کاهش، سهم بخش غیردولتی در پرداختهای مذکور از ۵۰/۷ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۶۹/۷ درصد در سال ۱۳۸۱ افزایش یافت. در سال مورد بررسی پرداختهای جاری ارزی بابت خدمات نیز با ۲۲/۰ درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۱۲۸۰ میلیون دلار محدود گردید که از کاهش پرداختهای بخش دولتی و بهره پرداختی ناشی شده است.

سیاستهای ارزی و بازرگانی خارجی

اصلاح سیاستهای ارزی و تجاری کشور در سال ۱۳۸۱ با هدف تسهیل تجارت و مقررات زدایی از بخش خارجی اقتصاد ادامه یافت. در این سال، با اتکاء به ذخایر مناسب ارزی، اندوخته حساب ذخیره ارزی و بستر سازهایی مناسب در سالهای قبل، یکسان سازی نرخ ارز با موفقیت اجرا گردید و نظام ارزی کشور شناور مدیریت شده اعلام شد^(۱). در این راستا کلیه مقررات ارزی کشور در خصوص تجارت کالایی، معامله ارزهای خدماتی و عملیات بانکی (معاملات ارز، گشایش اعتبارات اسنادی، اعطاء تسهیلات و ...) متناسب با نظام مذکور تعدیل گردید.

سیاست های ارزی

به منظور گسترش و تسهیل معاملات ارزی، خرید و فروش گواهی سپرده ارزی از ۱۳۸۰/۱۲/۲۰ در بورس اوراق بهادار تهران لغو و اسعار مختلف با نرخ مرجع در بازار بین بانکی مورد معامله قرار گرفت. براساس ترتیبات جدید، علاوه بر بانک مرکزی، سایر بانکها نیز در بازار مذکور اقدام به خرید و فروش ارز نمودند. همچنین به منظور تامین ارز مورد نیاز واردات کالاهای اساسی و ضروری، تمهیداتی توسط بانک مرکزی به عمل آمد^(۲).

به منظور قانونمند نمودن عملیات شعب ارزی و واحدهای بانکی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و اقتصادی کشور و شعب و واحدهای بانکهای ایرانی خارج از کشور، بخشی از مجموعه مقررات ارزی ناظر بر چگونگی خرید و فروش ارز و واردات کالا و خدمات از طریق گشایش اعتبارات اسنادی، ثبت برات اسنادی و حواله وجه تنظیم گردید. براساس این مقررات، خرید ارزهای انتقالی از طریق سیستم بانکی بین المللی بدون هرگونه محدودیتی مجاز شد و خرید اسکناس منوط به رعایت مقررات پیشگیری از پولشویی گردید. فروش ارز این بانکها مشروط به استفاده از ابزارهای بانکی و احراز هویت متقاضی گردید و فروش ارز به صورت نقد نیز در حد مقررات بانک بلامانع اعلام شد. همچنین واردات کالا، خدمات و کرایه حمل مناطق آزاد از شمول مقررات صادرات و واردات کشور (سرزمین اصلی) مستثنی و تابع مقررات تسهیل شده مناطق آزاد گردید^(۳).

در راستای فراهم نمودن زمینه مبادلات آزادانه ارز و کاهش تقاضا در بازار موازی ارز، از یک سو مجوز تاسیس و فعالیت صرافیها در کشور (به استثنای مناطق آزاد تجاری و صنعتی) صادر^(۴) و از سوی دیگر آیین نامه معاملات ارز خدماتی در زمینه های مختلف (حمل و نقل، بیمه، بازرسی کالا، مسافرت، دانشجویان، بیماران و ...) به بانکها ابلاغ گردید^(۵).

در زمینه خرید و فروش ارز در حوزه خدمات براساس مجموعه مقررات ارزی، ارزهای قابل خرید توسط بانک مرکزی و بانکها مشخص گردید و بر همین مبنا سقف خرید اسکناس ۵۰۰۰ دلار یا معادل آن به سایر ارزها تعیین شد. خرید و فروش ارز بین بانکها مجاز گردید و سود و زیان ناشی از آن نیز به عهده بانکها محول شد. همچنین پرداخت هم ارز ریالی ارزهای خریداری شده توسط شعب خارج از کشور بانکها، در داخل کشور بلامانع اعلام گردید. سقف فروش ارز جهت مسافرت و درمان به ترتیب دو هزار

۱- بخشنامه شماره ۶۰/۱۱۸۲ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۷ بانک مرکزی.

۲- موضوع بخشنامه های شماره ۲۲۸/هـ و ۲۲۹/هـ مورخ ۱۳۸۱/۱/۲۶ بانک مرکزی

۳- موضوع بخشنامه شماره ۶۰/۱۱۰۳ مورخ ۱۳۸۱/۱۰/۷ بانک مرکزی.

۴- بخشنامه شماره ۶۰/۱۰۱۹ مورخ ۱۳۸۱/۳/۱۸ بانک مرکزی.

۵- بخشنامه شماره ۶۰/۱۱۸۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۲ بانک مرکزی.

و سی هزار دلار یا معادل آن تعیین، و در سایر مصارف نیز رویه های خاصی در نظر گرفته شد^(۱). خروج اسکناس همراه مسافر از گمرکات حداکثر تا پنج هزار دلار آزاد اعلام شد و مازاد آن موکول به ارائه اظهارنامه ارزی و یا اعلامیه بانکی گردید^(۲).

به منظور جذب سرمایه های خارجی و تسهیل جریان مبادلات مالی، قانون تشویق و حمایت از سرمایه گذاریهای خارجی تصویب و ابلاغ گردید^(۳). مطابق قانون جدید سقف مشارکت سرمایه گذاران خارجی در هر بخش اقتصادی حداکثر ۲۵ درصد و در هر رشته ۳۵ درصد خواهد بود (به استثنای بخش نفت که معاف از سقفهای مذکور می باشد).

در راستای همکاری ایران با سازمان ملل متحد و به منظور مقابله با پول شویی، بانک مرکزی اسامی اشخاص، سازمانها و نهادهای وابسته به طالبان و القاعده را براساس قطعنامه شماره ۱۳۳۳۰۱۲۶۷ و ۱۳۹۰ شورای امنیت، جهت جلوگیری از فعالیتهای مالی احتمالی به بانکها اعلام نمود^(۴).

هیات امنای حساب ذخیره ارزی با تجدید نظر در برخی از قواعد و مقررات اعطای تسهیلات به طرحهای تولیدی-صادراتی، دریافت وام را برای متقاضیان در سال ۱۳۸۱ تسهیل نمود. براساس این مقررات، بانکهای عامل موظف شدند در چارچوب شرایط خاص^(۵) پس از بررسی توجیه فنی، مالی و اقتصادی به طرحهای بازسازی و نوسازی واحدهای نساجی (مورد تایید وزارت صنایع و معادن)، تسهیلات لازم را اعطا نمایند. بهره مندی از تسهیلات حساب ذخیره ارزی در طرحهای مذکور مشروط به احراز توان صادراتی طرح به میزان حداقل یک سوم محصول تولیدی سالانه و تعهد متقاضی در این خصوص شد. علاوه بر این اعطای تسهیلات به طرحهای سرمایه گذاری در امور تولیدی بخش صنعت در مناطق ویژه اقتصادی و نیز مناطق آزاد تجاری - صنعتی کشور که توسط بخش خصوصی یا تعاونی به اجرا در می آید، بلامانع اعلام گردید^(۶). افزایش تقاضا برای استفاده از منابع حساب فوق الذکر موجب گردید تا هیات امنای حساب ذخیره ارزی، بانک مرکزی را مکلف به تامین نیاز بانکهای عامل بدون استفاده از تخصیص سهمیه جدید نماید. علاوه بر این هیات امنای مقرر داشت شصت درصد سود تسهیلات اعطایی به بانک عامل تعلق گرفته و تسهیلات خاصی برای طرحهای سرمایه گذاری در صنعت سیمان، طرحهای صادراتی شرکت واگن پارس و برخی کارخانجات تولید کننده اقلام پتروشیمی تخصیص یابد^(۷). همچنین کاهش سهم آورده مجریان طرحهای استان های کمتر توسعه یافته، اعطای تسهیلات قبل از حمل کالا به طرحهای صادراتی، اختیار بانکها در اعمال شرط الزام به ارائه اعتبار اسنادی صادراتی برای متقاضیان تسهیلات حساب ذخیره ارزی و تسهیلات بخش دیگر، در بیست و ششمین نشست هیئت امنای حساب ذخیره ارزی به تصویب رسید^(۸).

۱- بخشنامه شماره ۶۰/۱۰۱۹ مورخ ۸۱/۳/۱۸ بانک مرکزی

۲- موضوع بخشنامه شماره ۱۵۲۴/هـ مورخ ۱۳۸۱/۵/۵ بانک مرکزی

۳- مصوبه مورخ ۱۳۸۱/۳/۴ مجمع تشخیص مصلحت نظام.

۴- بخشنامه شماره ۶۰/۱۰۲۴ مورخ ۱۳۸۱/۴/۲ بانک مرکزی.

۵- موضوع بخشنامه شماره ۶۰/۱۰۱۷ مورخ ۱۳۸۱/۳/۵ بانک مرکزی عطف به صورتجلسه پانزدهمین نشست هیئت امنای حساب ذخیره ارزی.

۶- موضوع بخشنامه شماره ۶۰/۱۰۱۸ مورخ ۱۳۸۱/۳/۱۳ بانک مرکزی عطف به صورتجلسه های شانزدهمین و هفدهمین نشست هیئت امنای حساب ذخیره ارزی.

۷- همان بخشنامه

۸- موضوع بخشنامه شماره ۶۰/۱۱۴۳ مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۷ بانک مرکزی.

کادر ۴- بازار بین بانکی ارز، اهداف و کارکردها

یکی از مهمترین دستاوردهای نظام اقتصادی کشور در سال ۱۳۸۱ یکسان سازی نرخ ارز و به دنبال آن، ایجاد یک بازار متشکل برای اسعار خارجی تحت عنوان بازار بین بانکی ارز بود. این بازار را می توان بازار عمده فروشی برای مبادلات ارز در برابر پول ملی تعریف نمود که نرخ برابری ریال در آن، با توجه به عرضه و تقاضا تعیین می شود. با تشکیل این بازار معاملات اسعار خارجی از بورس به سیستم بانکی انتقال یافت. هدف از تشکیل این بازار، ایجاد یک نهاد منسجم برای کلیه معاملات مجاز ارزی و بستر سازی لازم برای تامین نیازهای ارزی کلیه بخشهای اقتصادی تحت شرایط یکسان است. تسریع در رفع اختلال قیمتهای نسبی ناشی از نظام چندگانه ارزی و ایجاد ابزار اعمال نظارت و هدایت های موردی برای سیاستگذاری در این بخش، از دیگر کارکردهای این بازار است. در حال حاضر علاوه بر بانک مرکزی، بانکهای دولتی اعم از تجاری و تخصصی عضو این بازار هستند. بانکهای فعال در این بازار در تعیین نرخهای خرید و فروش ارز برای مشتریان خود و در میان یکدیگر از آزادی عمل برخوردارند. مشارکت بانک مرکزی در این بازار با هدف بهبود ترکیب ذخایر ارزی و ریالی و مقابله با نوسانات نامطلوب نرخ برابری صورت می پذیرد. این بانک می تواند به حساب خود اقدام به مبادله ارز نماید، لیکن مداخلات آن با رعایت و حفظ نقش بازار در قیمت گذاری انجام می شود. صرافان دارای مجوز فعالیت نیز به عنوان بازار ساز به افزایش نقدینگی و کارایی بازار کمک کرده و کلیه فعالین اقتصادی با مراجعه به بانکها یا معامله گران مجاز از خدمات این بازار بهره مند می شوند.

همچنین از دی ماه ۱۳۸۱ بازار بین بانکی فرعی (مستقر در منطقه آزاد کیش) با هدف جذب معاملات ارزی بازارهای برون مرزی (بویژه دویی) به داخل کشور تاسیس گردید و از کارکرد مناسبی نیز برخوردار بوده است. در سال ۱۳۸۱ متوسط نرخ دلار در بازار بین بانکی ۷۹۵۸ ریال بود. مبلغ ۱۰۹۵۳ میلیون دلار در دو بازار اصلی و فرعی معامله گردید که ۱۴۹۳ میلیون دلار آن در بازار فرعی صورت گرفت. سهم بانک مرکزی از معاملات انجام شده در دو بازار ۸۶ درصد از کل معاملات بود.

سیاستهای صادراتی

به منظور تسهیل جریان تجارت خارجی و مقررات زدایی در فرایند صادرات غیرنفتی، صادرات کلیه کالاها و خدمات ارزی از پیمان سپاری ارزی معاف شدند^(۱). بدین ترتیب صادرکنندگان در مدیریت منابع ارزی (گشایش اعتبارات وارداتی، سپرده گذاری ارزی و فروش در بازار بین بانکی) از اختیار کامل برخوردار گردیدند^(۲).

با هدف افزایش مشارکت بخش خصوصی در فعالیتهای اقتصادی و تسریع جریان صادرات غیرنفتی زمینه تاسیس صندوق های غیردولتی توسعه صادرات فراهم گردید^(۳). همچنین برای جبران خسارت صادرکنندگان ناشی از نوسانات نرخ ارز، کاهش ناگهانی قیمت جهانی کالاهای صادراتی و تامین مالی جواز صادراتی و جبران خسارت صادرکنندگان در سالهای ۸۱-۱۳۷۹ تمهیداتی اتخاذ شد^(۴). منابع مالی این اقدام از محل ۵۰ درصد اندوخته های احتیاطی صندوق ضمانت صادرات ایران (یک درصد ارزش سیف واردات غیردولتی) تامین گردید.

سیاست های وارداتی

در سال مورد بررسی، به منظور هماهنگی بیشتر میان سیاستهای ارزی و تجاری، عوارض گمرکی و سود بازرگانی مربوط به واردات کالاها با توجه به نرخ جدید ارز و اهداف سیاستگذار در زمینه واردات، تغییر کرد. همچنین شرایط جدیدی جهت استفاده از خطوط اعتباری کوتاه مدت (ریفاینانس) برای واردکنندگان فراهم گردید که براساس آن واردات قطعات یدکی و ماشین آلات تولیدی برای بخش غیردولتی از طریق خطوط اعتباری کوتاه مدت مجاز اعلام شد^(۵). علاوه بر این در اجرای بند (ب) تبصره (۱۹) قانون بودجه سال ۱۳۸۱، واردات ماشین آلات خط تولید سرمایه گذاران داخلی از شمول پرداخت حق ثبت سفارش معاف اعلام گردید^(۶) و فهرست تعرفه های مذکور نیز اعلام شد^(۷). همچنین به منظور تسهیل واردات کالاهای مجاز و مقابله با پدیده قاچاق کالا، فهرست کالاهای قابل ورود به صورت بدون انتقال ارز با انجام ثبت سفارش انتشار یافت^(۸).

عملکرد بازرگانی خارجی

در راستای تاکید برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بر جهش صادراتی، سیاستهای تشویق تجارت خارجی و تسهیل آن محور تحولات این بخش در سال ۱۳۸۱ قرار گرفت. مقررات زدایی گسترده و کاهش هزینه های معاملاتی در روابط اقتصادی خارجی از یکسو و نهاده سازی در بازار ارز از سوی دیگر، زمینه رشد قابل توجه بخش بازرگانی خارجی را فراهم آورد،

۱- مصوبه مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۸ شورای عالی صادرات.

۲- مصوبه شماره ۲۶۲۶۹/ت/۹۱۳۵ هـ مورخ ۱۳۸۱/۴/۵ هیات وزیران.

۳- مصوبه شماره ۷۹۴۵/ت/۲۶۴۳۹ هـ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۹ هیات وزیران.

۴- مصوبه شماره ۵۵۱۴/ت/۲۶۴۴۱ هـ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۹ هیات وزیران.

۵- بخشنامه شماره ۶۰/۱۱۸۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۲ بانک مرکزی و مصوبه ۲۰/۵۲۸۳ مورخ ۱۳۸۱/۱/۶ اداره کل مقررات صادرات و واردات وزارت بازرگانی.

۶- بخشنامه شماره ۶۰/۱۰۱۲ مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۴ بانک مرکزی.

۷- بخشنامه شماره ۶۰/۱۰۴۰ مورخ ۱۳۸۱/۵/۱۲ بانک مرکزی.

۸- بخشنامه شماره ۸۱۱۰۶۲۴ مورخ ۱۳۸۱/۶/۲۶ وزارت بازرگانی.

به نحوی که ارزش صادرات غیر نفتی گمرکی کشور با ۹/۱ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۸۰، به ۴۶۰۸ میلیون دلار بالغ گردید. با توجه به کاهش ۱۷/۶ درصدی وزن صادرات، ارزش هر تن از اقلام صادراتی کشور در سال ۱۳۸۱ به ۳۴۵ دلار افزایش یافت که نسبت به شاخص متناظر برای سال ۱۳۸۰، افزایش قابل توجه ۳۲/۴ درصدی نشان می دهد.

در سال مورد بررسی، ارزش سیف واردات کالا به مبادی گمرکی با رشدی معادل ۲۶/۴ درصد به ۲۲۲۷۵ میلیون دلار افزایش یافت که تا حد زیادی ناشی از بهبود درآمدهای ارزی کشور و تسهیل در مقررات واردات بوده است. ارزش واردات گمرکی تعدیل شده پس از کسر حق ثبت سفارش نیز با نرخ رشد ۳۴/۱ درصد از ۱۶۲۲۸ میلیون دلار در سال ۱۳۸۰ به ۲۱۷۶۱ میلیون دلار در سال مورد بررسی افزایش یافت. علیرغم تغییر نامحسوس وزن محموله های وارداتی به مبادی گمرکی در مقایسه با سال گذشته، رشد شتابان ارزش واردات سبب شد ارزش هر تن کالای وارداتی با ۳۶/۸ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۸۰، به ۸۰۸ دلار برسد. رونق اقتصاد جهانی در این رشد بی تاثیر نبوده است.

بازرگانی خارجی (بدون نفت، گاز و برق)

سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰
مبلغ (میلیون دلار)					
۱۴۳۲۳	۱۲۶۸۳	۱۴۳۴۷	۱۷۶۲۶	۲۲۲۷۵	۲۲/۹
۱۳۷۰۸	۱۱۹۷۲	۱۳۱۸۷	۱۶۲۲۸	۲۱۷۶۱	۲۳/۱
۳۰۱۳	۳۳۶۲	۳۷۶۳	۴۲۲۴	۴۶۰۸	۱۲/۳
-۱۰۶۹۵	-۸۶۱۰	-۹۴۲۴	-۱۲۰۰۴	-۱۷۱۵۳	۲۷/۴
۱۰۶۵/۰	-۸۶۱/۰	-۹۴۲/۰	-۱۲۰۰/۰	-۱۷۱۵/۰	-۶۵/۰
۱۶۷۲۱	۱۵۳۳۴	۱۶۹۵۰	۲۰۴۵۲	۲۶۳۶۹	۲۰/۷
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
وزن (هزار تن)					
۱۶۲۹۷	۲۱۵۴۹	۲۵۹۸۰	۲۷۴۶۴	۲۶۹۲۷	۵/۷
۱۴۴۶۰	۱۷۵۶۷	۱۴۲۸۱	۱۶۲۱۴	۱۳۳۶۲	۱۳/۵
۳۳/۲	۳۷/۱	-۱۷/۶	-۲/۰	-۲/۰	-۲/۰
۳۰۷۵۷	۳۹۱۱۶	۴۰۲۶۱	۴۳۶۷۸	۴۰۲۸۹	۸/۵
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

۱- در آمار بازرگانی خارجی کشور ارزش واردات شامل ارزش کالا به اضافه حق ثبت سفارش دریافتی جهت ورود کالاست. لذا مبلغ دریافتی بابت حق ثبت سفارش از ارزش واردات کسر و تحت عنوان واردات گمرکی تعدیل شده منظور شده است.

واردات گمرکی کالا

در سال ۱۳۸۱ حدود ۲۶۹۲۷ هزار تن کالا به ارزش ۲۲۲۷۵ میلیون دلار از طریق مرزهای گمرکی وارد کشور گردید. ارقام فوق نسبت به دوره مشابه سال قبل، به لحاظ وزنی معادل ۲/۰ درصد کاهش و به لحاظ ارزشی معادل ۲۶/۴ درصد رشد نشان می دهد. بررسی ترکیب کالاهای وارداتی نشان می دهد که علیرغم رشد ۱۸/۷ درصدی واردات مواد اولیه و کالاهای واسطه ای در سال ۱۳۸۱، سهم واردات اینگونه کالاها از ۴۶/۷ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۴۳/۸ درصد در سال ۱۳۸۱ کاهش یافته است و تقریباً به همین میزان بر سهم واردات کالاهای سرمایه ای افزوده شده است. سهم کالاهای مصرفی در سال ۱۳۸۱ حدوداً مشابه رقم سال گذشته بود.

ترکیب واردات گمرکی براساس نوع مصرف

(میلیون دلار)

سهام (درصد)	درصد تغییر		سال		
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	
	۴۶/۷	۴۳/۸	۱۱/۲	۹۷۶۶	مواد اولیه و کالاهای واسطه ای
	۴۰/۴	۴۳/۴	۳۵/۶	۹۶۶۸	کالاهای سرمایه ای
	۱۲/۹	۱۲/۸	۷/۵	۲۸۴۲	کالاهای مصرفی
کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۲/۹	۲۲۲۷۵	
واردات گمرکی تعدیل شده			۲۳/۱	۲۱۷۶۱	

طبقه بندی واردات گمرکی برحسب طبقه بندی بین المللی کالا نشان می دهد واردات ماشین آلات و لوازم حمل و نقل با سهمی معادل ۴۵/۹ درصد از کل واردات سال ۱۳۸۱، همانند سالهای گذشته بالاترین سهم را به خود اختصاص داده است. ارزش واردات اینگونه کالاها با نرخ رشدی معادل ۳۵/۱ درصد از ۷۵۶۵ میلیون دلار در سال ۱۳۸۰ به ۱۰۲۲۱ میلیون دلار در سال ۱۳۸۱ افزایش یافته است. واردات محصولات ساخته شده اساسی^(۱) نیز از ۳۳۱۹ میلیون دلار در سال ۱۳۸۰ به ۳۲۲۰ میلیون دلار در سال ۱۳۸۱ کاهش یافت، به طوریکه سهم واردات اینگونه کالاها از ۱۸/۸ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۱۴/۵ درصد در سال ۱۳۸۱ تنزل یافت.

واردات گمرکی کشور براساس طبقه بندی بین المللی کالا

(میلیون دلار)

سهام (درصد)	درصد تغییر		سال		
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	
	۴۲/۹	۴۵/۹	۴۶/۲	۱۰۲۲۱	ماشین آلات و لوازم حمل و نقل
	۱۸/۸	۱۴/۵	۴/۲	۳۲۲۰	کالاهای طبقه بندی شده برحسب ماده به کار رفته
	۱۱/۹	۶/۸	۶/۵	۱۵۲۲	مواد غذایی و حیوانات زنده
	۱۳/۵	۱۱/۶	۱۷/۶	۲۵۸۰	مواد شیمیایی
	۱۲/۹	۲۱/۲	۱۳/۴	۴۷۳۲	سایر
کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۲/۹	۲۲۲۷۵	
واردات گمرکی تعدیل شده			۲۳/۱	۲۱۷۶۱	

توزیع واردات گمرکی برحسب کشورها نشان می دهد پنج کشور آلمان، امارات متحده عربی، سوئیس، ایتالیا و فرانسه با سهمی معادل ۴۷/۷ درصد از کل واردات ایران، مهمترین تامین کنندگان کالاهای وارداتی کشور در سال ۱۳۸۱ بوده اند. در این سال بیشترین رشد ارزش واردات برحسب کشورها به واردات از سوئیس (۳۵۶/۷ درصد)، آلمان (۱۰۹/۰ درصد) و سنگاپور (۱۰۱/۹ درصد) اختصاص داشت که به ترتیب در رتبه های سوم، اول و هجدهم جدول توزیع واردات گمرکی برحسب کشورها قرار دارند. بیشترین کاهش نیز به واردات از کشور کانادا مربوط می شود که معادل ۱۸۴ میلیون دلار (۴۸/۱ درصد) کاهش یافته است.

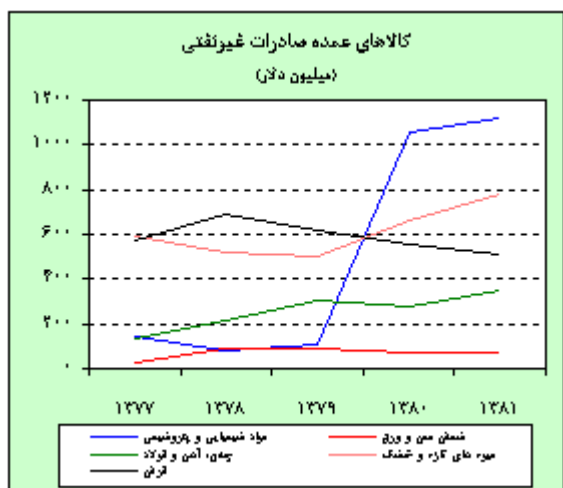
مطابق جدول توزیع واردات گمرکی برحسب گروه کشورها، واردات از کشورهای عضو اتحادیه اروپا با ۳۸/۷ درصد رشد از ۶۵۵۸ میلیون دلار در سال ۱۳۸۰ به ۹۰۹۷ میلیون دلار در سال ۱۳۸۱ رسید که در مجموع ۴۰/۸ درصد از کل واردات گمرکی ایران را تشکیل می دهد. واردات از کشورهای عضو اسکاپ نیز با ۵/۱ درصد رشد از ۶۵۰۰ میلیون دلار

۱- کالاهایی که طبقه بندی آنها برحسب ماده به کار رفته در آنها صورت گرفته است.

در سال ۱۳۸۰ به ۶۸۲۹ میلیون دلار در سال ۱۳۸۱ افزایش یافت. این دو گروه کشور در مجموع ۷۱/۵ درصد از واردات گمرکی کشور در سال ۱۳۸۱ را تامین کرده‌اند.

بررسی توزیع قاره‌ای واردات گمرکی در سال ۱۳۸۱ نشان‌دهنده سهم بالای واردات از قاره‌های اروپا و آسیا (۹۱/۵ درصد) می‌باشد، بطوری که مجموع واردات از این دو قاره به ۲۰۳۹۲ میلیون دلار بالغ گردید.

صادرات غیرنفتی

در سال ۱۳۸۱ حدود ۱۳۳۶۲ هزارتن کالای غیرنفتی به ارزش تقریبی ۴۶۰۸ میلیون دلار از مبادی گمرکی کشور صادرگردید که نسبت به سال قبل از نظر وزنی معادل ۱۷/۶ درصد کاهش و از نظر ارزشی معادل ۹/۱ درصد رشد نشان می‌دهد.

طبقه‌بندی صادرات کالاهای غیرنفتی براساس نوع مصرف بیانگر کاهش سهم صادرات کالاهای مصرفی از ۵۳/۹ درصد به ۵۱/۴ درصد و افزایش سهم صادرات مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای از ۴۲/۵ درصد به ۴۴/۷ درصد می‌باشد. در این مدت سهم صادرات کالاهای سرمایه‌ای تغییر چندانی نیافته است.

ترکیب صادرات گمرکی برحسب نوع مصرف (بدون نفت، گاز و برق)

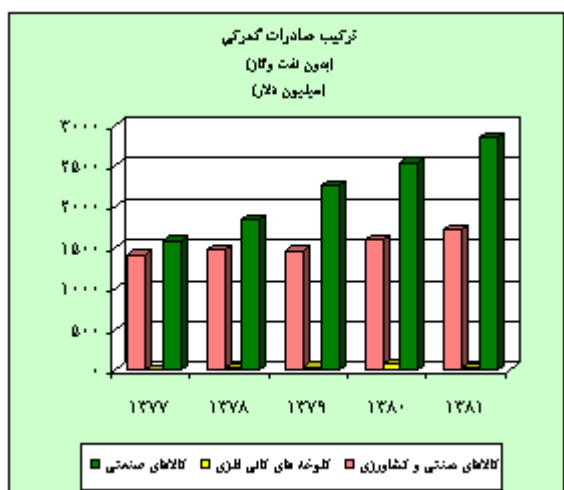
(میلیون دلار)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال		
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۴۴/۷	۴۲/۵	۱۴/۸	۱۰/۵	۲۰۵۹	۱۷۹۴	مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای
۳/۹	۳/۷	۱۵/۳	۱۱/۲	۱۷۸	۱۵۵	کالاهای سرمایه‌ای
۵۱/۴	۵۳/۸	۴/۲	۱۳/۷	۲۳۷۱	۲۲۷۵	کالاهای مصرفی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۹/۱	۱۲/۳	۴۶۰۸	۴۲۲۴	کل

صادرات کالاهای سستی و کشاورزی با نرخ رشدی معادل ۷/۵ درصد از ۱۶۰۳ میلیون دلار در سال ۱۳۸۰ به ۱۷۲۴ میلیون دلار در سال ۱۳۸۱ افزایش یافت، در حالیکه سهم صادرات کالاهای مذکور از ۳۸/۰ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۳۷/۴ درصد کاهش یافته است. کاهش سهم صادرات کالاهای سستی و کشاورزی عمدتاً ناشی از کاهش ارزش صادرات فرش به میزان ۶/۹ درصد بود. صادرات کلوخه‌های کانی فلزی با کاهش ۵۸/۳ درصدی از ۷۷ میلیون دلار در سال ۱۳۸۰ به ۳۲ میلیون دلار در سال ۱۳۸۱ تنزل یافت. بدین ترتیب سهم صادرات گروه کالایی مذکور از ۱/۸ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۰/۷ درصد در سال مورد بررسی رسید. صادرات کالاهای صنعتی نیز با نرخ رشدی معادل ۱۲/۱ درصد از ۲۵۴۳ میلیون دلار در سال ۱۳۸۰ به ۲۸۵۲ میلیون دلار در سال ۱۳۸۱ افزایش یافت و سهم صادرات آن از ۶۰/۲ درصد در سال قبل به ۶۱/۹ درصد در سال مورد بررسی رسید. در گروه

کالاهای صنعتی، صادرات پودر لباسشویی و صابون بیشترین رشد (۳۷/۳ درصد) و صادرات کفش بیشترین نرخ کاهش (۲۵/۷ درصد) را طی سال ۱۳۸۱ به خود اختصاص دادند. در سال ۱۳۸۱ در میان گروه کالاهای صنعتی، صادرات مواد شیمیایی و پتروشیمی همانند سالهای گذشته، بالاترین سهم از کل صادرات غیر نفتی (۲۴/۳ درصد) را به خود اختصاص داد. به طوری که از محل صادرات اینگونه کالاها ۱۱۱۸ میلیون دلار درآمد ارزی عاید کشور شد.

در سال مورد بررسی توزیع جغرافیایی صادرات غیر نفتی گمرکی برحسب کشورها نشان می دهد که پنج کشور امارات متحده عربی، آلمان، جمهوری آذربایجان، ژاپن و چین با ۱۷۲۸ میلیون دلار، در مجموع ۳۷/۵ درصد از صادرات

غیر نفتی ایران را به خود اختصاص دادند. در میان کشورهای واردکننده محصولات غیر نفتی از ایران، کشور افغانستان با ۱۸۹/۲ درصد رشد، بیشترین و فرانسه با ۴۰/۴ درصد کاهش، کمترین ارزش واردات را در میان شرکای تجاری ایران به خود اختصاص دادند.

توزیع جغرافیایی صادرات کالاهای غیر نفتی برحسب گروه کشورها بیانگر سهم بالای صادرات غیر نفتی به کشورهای عضو اسکاپ (۴۱/۹ درصد) است که با ۱۹۳۳ میلیون دلار واردات از ایران، مهمترین بازار صادراتی کشور در سال مورد بررسی محسوب شد. کشورهای عضو

اوپک نیز با ۱۳۱۱ میلیون دلار واردات از ایران، ۲۸/۴ درصد از صادرات غیر نفتی را به خود اختصاص دادند.

توزیع جغرافیایی صادرات گمرکی کشور برحسب قاره ها در این سال نشان می دهد که تمرکز جغرافیایی صادرات کشور عمدتاً در قاره های اروپا و آسیا قرار داشت، بطوریکه ۹۳/۰ درصد از بازارهای صادرات غیر نفتی در این دو قاره متمرکز بود. همچنین رشد صادرات گمرکی به قاره های آمریکا و آفریقا به ترتیب معادل ۱۹/۳ درصد و ۳۵/۵ درصد بود. این دو قاره مجموعاً ۳۰۹ میلیون دلار (۶۷ درصد) از صادرات غیر نفتی ایران را به خود اختصاص داده اند.

مبادلات ترانزیت

در سال ۱۳۸۱ حدود ۴۸۱۱ هزارتن کالا به صورت ترانزیت وارد کشور گردید که نسبت به سال قبل از رشدی معادل ۵۸/۰ درصد برخوردار بود^(۱). از مجموع کالاهای ترانزیت شده ورودی، ۳۴۹۲ هزار تن آن از طریق جاده و راه آهن (معادل ۷۲/۵ درصد) و مابقی آن به میزان ۱۳۱۹ هزار تن مواد نفتی (معادل ۲۷/۵ درصد)، به صورت معاوضه ترانزیت شد. در این سال، سهم مواد نفتی و غیر نفتی از کل کالاهای ترانزیت وارد شده (به غیر از معاوضه) به ترتیب معادل ۱۱/۱ درصد و ۸۸/۹ درصد بود که سهم مواد نفتی با احتساب رقم معاوضه به ۳۵/۵ درصد افزایش خواهد یافت. در سال ۱۳۸۱ مقدار

۱- اطلاعات مربوط به ترانزیت از پایگاه اینترنتی سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور اخذ شده است.

ترانزیت کالاهای نفتی (به غیر از معاوضه) و غیرنفتی به ترتیب معادل ۱۸/۰ درصد و ۳۳/۰ درصد رشد داشته‌اند. علاوه بر این مقدار ترانزیت بصورت معاوضه نیز ۲۵۴/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد.

در سال ۱۳۸۱ حجم ترانزیت جاده‌ای و ریلی به ترتیب برابر ۲۶۸۴ هزار تن و ۸۰۸ هزار تن بوده است. سهم ترانزیت جاده‌ای و ریلی از کل ترانزیت کالا (بدون احتساب معاوضه) در این سال به ترتیب معادل ۷۶/۹ درصد و ۲۳/۱ درصد بوده است.

کشورهای امارات متحده عربی، ترکیه، ترکمنستان و آذربایجان به ترتیب با ۴۴/۳، ۱۲/۰، ۶/۲ و ۵/۶ درصد از کل وزن کالاهای ترانزیت شده عمده ترین سهم را در بین کشورهای مبدا ترانزیت داشتند. در مقابل کشورهای افغانستان، آذربایجان، ترکیه، ترکمنستان و نخجوان به ترتیب با ۲۵/۸، ۱۳/۳، ۸/۰، ۷/۶ و ۴/۳ درصد، بالاترین سهم را در میان کشورهای مقصد به خود اختصاص دادند.

مبادلات پایاپای

در سال ۱۳۸۱ مبادلات پایاپای در چارچوب تهاتری، حساب مخصوص^(۱) و مبادلات در قالب اتحادیه پایاپای آسیایی از ۱۹۴۸/۴ میلیون دلار در سال قبل با رشدی معادل ۱۰/۲ درصد به ۲۱۴۸/۷ میلیون دلار بالغ شد. دریافت‌های این سال در چارچوب حساب مخصوص و تهاتر ۴۷۷/۶ میلیون دلار بود (۴۳۱/۹ میلیون دلار آن در قالب حساب مخصوص صورت پذیرفت) که نسبت به سال قبل ۱۸۷/۷ درصد رشد نشان می‌دهد. طی همین سال میزان پرداخت‌های انجام شده در این چارچوب معادل ۴۹/۴ میلیون دلار بود که نسبت به رقم مشابه در سال قبل ۶۳/۹ درصد کاهش نشان می‌دهد. پرداخت‌ها عمدتاً بابت واردات کالا و دریافت‌های ناشی از بهره سپرده‌های بانک مرکزی در خارج بوده است. همچنین در این سال حجم مبادلات در چارچوب اتحادیه پایاپای آسیایی با ۱/۵ درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۱۶۲۱/۵ میلیون دلار محدود گردید و همانند سال قبل از مازادی معادل ۱۲۰۷ میلیون دلار برخوردار شد. مازاد مذکور ناشی از ۱۴۱۴/۲ میلیون دلار دریافت بابت صادرات و ۲۰۷/۳ میلیون دلار پرداخت برای واردات بود. ایران از نظر مازاد ترازبازرگانی اولین کشور و از نظر حجم صادرات، بعد از هند دومین کشور درون اتحادیه بود. علیرغم اینکه سهم ایران برای استفاده از تسهیلات معاوضه (Swap) در سال ۱۳۸۱ معادل ۴۳/۴ میلیون دلار بود لیکن بدلیل بستانکار بودن کشور در تمامی شش دوره تسویه سال ۲۰۰۲، امکان استفاده از تسهیلات معاوضه برای آن میسر نشد.

۱- حساب مخصوص شامل حساب‌هایی است که جهت ثبت فعالیتهای خاص براساس قراردادهای منعقد بین بانک‌های مرکزی در کشور جهت انجام مبادلات خاص با سقف اعتباری معین افتتاح می‌شوند.

فصل سیزدهم

روابط با سازمانهای پولی و مالی بین‌المللی

همگرایی فزاینده اقتصاد جهانی و الزامات بین‌المللی مربوط به آن، زمینه مشارکت و تعامل هرچه بیشتر اقتصاد با دنیای خارج را بیش از گذشته در قالب فعالیت و همکاری با سازمانها و موسسات بین‌المللی فراهم ساخته‌است. از این رو بررسی وضعیت روابط اقتصادی و مالی با سازمانهای عمده پولی و مالی بین‌المللی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. با توجه به عضویت ایران در سه نهاد عمده پولی و مالی بین‌المللی شامل صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی و بانک توسعه اسلامی، به اختصار سطح و میزان روابط کشور با سه سازمان یادشده مورد بررسی قرار می‌گیرد.

الف - صندوق بین‌المللی پول^(۱)

در سال ۱۳۲۴ (۱۹۴۵ میلادی) ایران با استناد به قانون مشارکت دولت ایران در مقررات کنفرانس برتون وودز، با سهمیه‌ای معادل ۲۵ میلیون دلار به عضویت صندوق بین‌المللی پول درآمد. از سال ۱۹۷۲ میلادی، ایران به عنوان رئیس گروه کشورهای الجزایر، افغانستان، پاکستان، مراکش، تونس و غنا، دارای یک عضو در هیات مدیره صندوق مذکور بوده است. براساس قانون مذکور رییس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی نماینده دولت ایران در صندوق بین‌المللی پول می‌باشد. ایران در ۳۰ آوریل ۲۰۰۲ میلادی با داشتن سهمیه‌ای برابر ۱۴۹۷/۲ میلیون SDR^(۲) و تعداد آرای معادل ۱۵۲۲۲ از مجموع ۵۱۷۹۳ تعداد رای کل گروه فوق‌الذکر، به ترتیب دارای سهمی معادل ۲۹/۴ درصد در کل آرای گروه هفت کشور دارای عضو در هیئت مدیره و ۰/۷۰۵ درصد در کل آرای صندوق بین‌المللی پول بود.

بر اساس ماده (۴) اساسنامه صندوق بین‌المللی پول، یکی از وظایف این صندوق بررسی و نظارت بر نظام پولی بین‌المللی و سیاستهای ارزی کشورهای عضو به صورت های منظم، خاص و تکمیلی می‌باشد. بدین منظور همه ساله هیات‌های اعزامی ماده (۴) صندوق مذکور در خصوص سیاستها و عملکرد اقتصادی کشور با دستگاهها و مقامات ذیربط اقتصادی کشور تبادل نظر و مشاوره اقتصادی بعمل می‌آورند. صندوق بین‌المللی پول، همه ساله گزارش‌هایی در قالب ماده (۴) اساسنامه خود از وضعیت اقتصادی کشورها از جمله ایران تهیه می‌نماید که ارایه این گزارشها به هیات مدیره صندوق نقش مهمی در انعکاس نقطه‌نظرات سایر کشورها در مورد سیاستهای اقتصادی کشور موضوع گزارش ایفا می‌نماید.

بر اساس ماده (۸) اساسنامه صندوق بین‌المللی پول، یکی از تعهدات کشورهای عضو در تنظیم سیاستهای ارزی، حذف محدودیتهای ارزی است. با این حال ماده (۱۴) اساسنامه فوق‌الذکر نیز ترتیبات موقتی را برای اعضا به منظور برقراری

۱ - International Monetary Fund (IMF).

۲- Special Drawing Rights (SDR).

برخی محدودیتهای ارزی پیش بینی کرده است. این صندوق سالانه گزارشی در خصوص اینگونه محدودیتها تحت عنوان ترتیبات و محدودیتهای ارزی منتشر می نماید. طی سالهای اخیر هیات اعزامی از صندوق بین المللی پول، کمکهای فنی و مشاوره‌ای در زمینه‌های بهبود نظارت بانک مرکزی، مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم و همچنین در زمینه استاندارد انتشار خاص داده‌ها^(۱) (SDDS) به جمهوری اسلامی ایران ارائه نموده است. علاوه بر موارد فوق همه ساله هیات اقتصادی و پولی ایران در اجلاس بهاره و پاییزه صندوق بین المللی پول شرکت نموده و تعدادی از کارشناسان اقتصادی کشور نیز در کنفرانسها، سمینارها و دوره های آموزشی صندوق بین المللی پول در زمینه های مختلف پولی و مالی شرکت می کنند.

ب - بانک جهانی

کشور ایران یکی از ۴۴ کشور شرکت کننده در کنفرانس برتون وودز و از بنیان گذاران بانک بین المللی ترمیم و توسعه^(۲) بوده است. ایران بر اساس قانون مصوب ششم دیماه ۱۳۲۴ با سرمایه ای معادل ۲۴ میلیون دلار به عضویت بانک جهانی درآمد. وزیر امور اقتصادی و دارایی نماینده دولت ایران در بانک جهانی است. بانک جهانی شامل بانک بین المللی ترمیم و توسعه و موسسه بین المللی توسعه^(۳) می باشد. طبق ترازنامه مالی بانک ترمیم و توسعه در ۳۰ ژوئن ۲۰۰۲، ایران با داشتن ۲۳۶۸۶ سهم (معادل ۱/۵۱ درصد کل سهام) در این بانک به ارزش ۲۸۵۷/۴ میلیون دلار، دارای ۲۳۹۳۶ رای از کل تعداد آرا می باشد. این تعداد رای معادل ۱/۴۸ درصد کل آرای کشورهای عضو بانک بین المللی ترمیم و توسعه محسوب می شود. همچنین بر اساس ترازنامه موسسه بین المللی توسعه در ۳۰ ژوئن سال ۲۰۰۲، تعداد رای ایران با داشتن سهم شرکت و سهام تعهدشده به میزان ۵/۷ میلیون دلار، معادل ۱۵۴۵۵ بوده که ۱۲/۰ درصد از تعداد کل آرا موسسه مذکور را شامل می شود.

ایران تا قبل از مقطع انقلاب اسلامی حدود یک میلیارد دلار از بانک جهانی وام دریافت نموده و در مقابل دو فقره وام به مبلغ ۳۵۰ میلیون دلار با نرخ بهره ۸ درصد به بانک مذکور اعطا کرده بود. بین سالهای ۱۹۷۷ تا ۱۹۹۰ روابط تسهیلاتی جدیدی بین بانک جهانی و ایران برقرار نبود. اما از سال ۱۹۹۰ روابط ایران با بانک جهانی تقویت شد و با تهیه گزارشهای کارشناسی از وضعیت اقتصادی ایران و اعطای تسهیلات مختلف روابط مذکور بهبود یافت.

ج - بانک توسعه اسلامی^(۴)

بانک توسعه اسلامی یکی از نهادهای تخصصی مالی سازمان کنفرانس اسلامی است که در سال ۱۹۷۵ و به منظور کمک به توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورهای اسلامی و جامعه‌های مسلمان در کشورهای غیراسلامی توسط ۲۲ کشور اسلامی و با سرمایه اولیه دو میلیارد دینار اسلامی تاسیس شد. براساس گزارش سالیانه بانک توسعه اسلامی در سال ۲۰۰۲، در ۱۴ مارس سال مذکور تعداد اعضای بانک توسعه اسلامی ۵۳ کشور بود. طبق گزارش وزارت امور اقتصادی و دارایی بانک مذکور تا تاریخ ۱۳۸۱/۶/۲ بیش از ۱/۶ میلیارد دلار اعتبار به نفع سازمانهای مختلف ایرانی به تصویب رساند. بانک توسعه اسلامی از لحاظ ساختار اداری دارای دو بخش هیات عامل و هیات مدیره اجرایی است. هیات مدیره اجرایی بانک مرکب از

۱ - Special Data Dissemination Standard (SDDS).

۲ - International Bank for Reconstruction and Development (IBRD).

۳ - International Development Association (IDA).

۴ - Islamic Development Bank (IDB).

۱۴ عضو است که از این تعداد هفت عضو آن توسط هفت کشور که دارای بیشترین سهام در سرمایه بانک هستند (از جمله ایران)، منصوب می شوند. هفت عضو دیگر نیز از میان سایر اعضا و به مدت ۳ سال انتخاب می گردند. تصویب عملیات و پروژه ها و هدایت امور اجرایی بانک به عهده هیات مذکور می باشد.

فهرست برخی از پروژه های مصوب بانک توسعه اسلامی در ایران

عنوان پروژه	تاریخ تصویب	هزینه کل پروژه (میلیون دلار)	مبلغ مصوب (میلیون دلار)
شبکه فاضلاب همدان	۲۰۰۱/۳/۲۵	۷۴/۳۲۵	۳۴/۰
سد شهید مدنی و شبکه آبیاری (فاز اول)	۲۰۰۲/۹/۹	۶۹/۶۳۰	۲/۲
دوخطه کردن راه آهن تهران مشهد	۲۰۰۱/۹/۱۰	۱۰۶/۹۴۰	۳۵/۰
طراحی مهندسی مترو تبریز	۲۰۰۲/۳/۱۱	۲/۰	۱/۳
کمکهای بعد از سیل برای منابع آب استان گلستان	۲۰۰۲/۹/۹	۲۸/۱۸۹	۱۴/۵

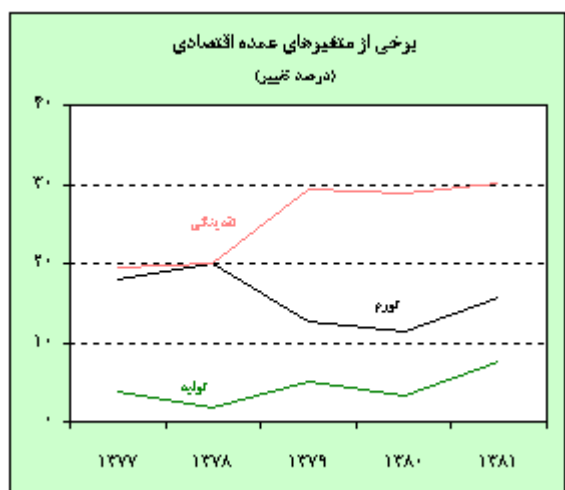
جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۶۷ با پذیره نویسی ۲/۵ میلیون دینار اسلامی به عضویت این بانک درآمد و با دو مرحله افزایش سرمایه، میزان سرمایه خود را تا ۷۰۰ میلیون دینار اسلامی افزایش داد. بدین ترتیب ایران چهارمین سهامدار عمده بانک توسعه اسلامی شد. در ابتدای سال ۱۳۸۱ سهام ایران در بانک توسعه اسلامی به ارزش ۳۲۵/۸ میلیون دلار بود. در تاریخ دوم ژانویه ۲۰۰۲ قسط دهم و آخرین قسط افزایش سرمایه جمهوری اسلامی ایران با احتساب اضافه پرداخت قسط نهم به بانک توسعه اسلامی پرداخت گردید.

فصل چهاردهم

بانکداری و سیاستهای پولی و اعتباری

در سال ۱۳۸۱ براساس سیاستهای کلی برنامه سوم توسعه تلاش گردید تا ضمن تامین نقدینگی بخش تولید و سرمایه گذاری از انبساط پولی نامتناسب با اهداف نقدینگی و تورم منعکس در برنامه جلوگیری بعمل آید. در این سال به جهت اعمال سیاست یکسان سازی نرخ ارز، توجه و تاکید بر کنترل نقدینگی ضرورتی دو چندان یافت. به این ترتیب اهداف رشد نقدینگی و نرخ تورم در قالب سیاستهای پولی مصوب در محدوده ارقام برنامه سوم به ترتیب ۱۵/۷ و ۱۵/۳ درصد تعیین گردید.

مهمترین ابزار کنترل نقدینگی در سال مزبور استفاده از ابزار اوراق مشارکت بانک مرکزی بوده است. در سال ۱۳۸۱ کلیه اوراق مشارکت عرضه شده توسط بانک مرکزی به میزان ۹۴۴۵ میلیارد ریال جایگزین شد. فروش اوراق مشارکت جدید

نیز در این سال برابر ۷۶۰۶/۸ میلیارد ریال بود. بدین ترتیب مانده اوراق مشارکت بانک مرکزی در پایان سال ۱۳۸۱ به ۱۷۰۵۲ میلیارد ریال رسید. شایان ذکر است نرخ سود علی الحساب اوراق مشارکت بانک مرکزی در سال ۱۳۸۱ برابر ۱۷ درصد در سال بود.

در سال ۱۳۸۱ براساس بند (ب) تبصره (۳) قانون بودجه کل کشور، بانک مرکزی موظف گردید کل اعتبارات و تسهیلات ریالی و همچنین نسبت اعتبارات و تسهیلات بلندمدت به کوتاه مدت و برنامه های اعتباری و تسهیلات نظام بانکی کشور را بر اساس میزان سپرده های جاری و

سرمایه گذاری مدت دار پس از کسر تعهدات و سپرده های قانونی به نحوی تنظیم و اجرا نماید که اهداف رشد اقتصادی و مهار تورم برنامه پنجساله سوم تحقق یابد. همچنین بر اساس بند (ج) تبصره (۳) قانون مذکور افزایش سقف مانده تسهیلات تکلیفی بانکها در سال ۱۳۸۱ با رعایت سایر تکالیف مصرح در برنامه توسعه، تا سقف ۴۲۰۰ میلیارد ریال مجاز گردید. از این افزایش در مانده تسهیلات، سهم بخش دولتی ۲۵ درصد و سهم بخش تعاونی و خصوصی ۷۵ درصد تعیین شد. شایان ذکر است بر مبنای ماده ۸۴ قانون برنامه سوم توسعه، افزایش در مانده تسهیلات تکلیفی طی سالهای برنامه سوم به طور متوسط سالانه ده درصد نسبت به ارقام مصوب سال ۱۳۷۸ کاهش می یابد.

براساس تصویب نامه هیات وزیران^(۱)، بانکها مجاز گردیدند در سال ۱۳۸۱ معادل ۲۵ درصد از افزایش در مانده تسهیلات به بخش غیردولتی را خارج از سهم های تعیین شده برای بخشهای مختلف اقتصادی اعطاء نمایند. براین اساس سهم نسبی افزایش در مانده تسهیلات اعطایی به بخش غیردولتی بر مبنای ۷۵ درصد مصارف بانکها پس از کسر تسهیلات از محل سپرده های قرض الحسنه برای رفع احتیاجات ضروری به شرح زیر به تصویب هیات وزیران رسید:

سهم بخش های مختلف اقتصادی از افزایش در مانده تسهیلات اعطایی بانکها به بخش غیردولتی (مصوب)

(سهم درصد)

۱۳۸۱		بخش اقتصادی
سهم ۷۵٪	سهم ۱۰۰٪	
۲۵/۰	۱۸/۸	کشاورزی
۳۳/۰	۲۴/۷	صنعت و معدن
۲۰/۰	۱۵/۰	مسکن
۸/۵	۶/۴	ساختمان
۹/۵	۷/۱	صادرات
۴/۰	۳/۰	بازرگانی داخلی، خدمات و متفرقه
	۲۵/۰	مصارف آزاد
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	کل

در سال ۱۳۸۱ نرخهای سود مورد انتظار تسهیلات اعطایی بانکها در بخشهای مختلف اقتصادی نسبت به سال ۱۳۸۰ یک واحد درصد کاهش یافت.

عملکرد سیستم بانکی^(۲)

با یکسان سازی نرخ ارز، ارزش ریالی داراییها و بدهی های خارجی (شامل سپرده های ارزی) سیستم بانکی متناسب با نرخ جدید ارز مورد تجدید نظر قرار گرفت. نرخ تبدیل اقلام ارزی به ریال در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در پایان سال ۱۳۸۰ معادل ۱۷۵۰ ریال در برابر هر دلار بود که در پایان سال ۱۳۸۱ این رقم به ۸۰۸۳ ریال در برابر هر دلار افزایش یافت. بدین ترتیب در سال مورد بررسی داراییها و بدهیهای سیستم بانکی با رشدی معادل ۶۵/۹ درصد به رقم ۱۰۵۰۶۸۶/۷ میلیارد ریال رسید. در سمت داراییهای سیستم بانکی، داراییهای خارجی سیستم بانکی با ۴۳۱/۷ درصد رشد مهمترین عامل رشد داراییها بود.

۱ - مصوبه شماره ۲۵۸۱/ت/۲۶۴۵۶-هـ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۴ هیات وزیران

۲- در این فصل "سیستم بانکی"، شامل بانک مرکزی و بانکها (شامل بانکهای تجاری، تخصصی، غیردولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی) می باشد.

نرخ سود مورد انتظار تسهیلات اعطایی در بخشهای مختلف اقتصادی

(درصد در سال)

۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۱۳-۱۴	۱۴-۱۵	کشاورزی
۱۵-۱۷	۱۶-۱۸	صنعت و معدن
		مسکن و ساختمان
		صندوق پس انداز مسکن بانک مسکن
۱۴/۰	۱۵/۰	در قالب الگوی مسکن
۱۵/۰	۱۶/۰	خارج از الگوی مسکن
۱۶-۱۸	۱۷-۱۹	سایر
حدافل ۲۲	حدافل ۲۳	بازرگانی و خدمات
۱۷	۱۸	صادرات

در سمت بدهیهای سیستم بانکی افزایش در سپردههای بخش غیردولتی و بدهیهای ارزی، مهمترین عوامل رشد بودند. در این سال بدهیهای ارزی سیستم بانکی ۴۱۰/۰ درصد رشد داشت که در مقایسه با سال قبل (۲۵/۶ درصد) به جهت افزایش نرخ تسعیر ارز از نرخ رشد بسیار بالایی برخوردار شده است. بدین ترتیب طی سال ۱۳۸۱ خالص داراییهای خارجی سیستم بانکی با ۵۰۹۵۹/۷ میلیارد ریال افزایش به ۶۱۰۳۴/۸ میلیارد ریال رسید.

اقدام عمده داراییها و بدهیهای سیستم بانکی

(میلیارد ریال)

درصد تغییر		مانده در پایان سال			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱ (۱)	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۶۵/۹	۲۶/۶	۱۰۵۰۶۸۶/۷	۶۳۳۱۸۶/۶	۵۰۰۹۷/۳	داراییها
۴۳۱/۷	۳۵/۲	۲۳۶۰۷۳/۷	۴۴۳۹۷/۹	۳۲۸۳۲/۸	داراییهای خارجی
۴۵۲/۸	۳۵/۰	۱۷۵۸۵۴/۷	۳۱۸۰۹/۵	۲۳۵۶۶/۸	بانک مرکزی
۳۷۷/۹	۳۵/۶	۶۰۰۳۸/۹	۱۲۵۶۴/۳	۹۲۶۲/۷	بانکهای تجاری و تخصصی
☐	☐	۱۸۰/۱	۲۴/۱	۳/۳	بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیربانکی (۲)
۴۸/۹	۱۲/۸	۲۰۶۲۱۶/۹	۱۳۸۴۵۷/۲	۱۲۲۷۸۵/۳	بدهی بخش دولتی
۳۴/۹	۳۴/۱	۳۲۷۰۷۲/۹	۲۴۲۵۴۲/۶	۱۸۰۸۷۰/۷	بدهی بخش غیردولتی
۳۵/۴	۲۷/۰	۲۸۱۳۲۳/۲	۲۰۷۷۸۹/۰	۱۶۳۶۰۸/۵	سایر
۶۵/۹	۲۶/۶	۱۰۵۰۶۸۶/۷	۶۳۳۱۸۶/۶	۵۰۰۹۷/۳	بدهیها
۳۰/۱	۲۸/۸	۴۱۷۵۲۴/۰	۳۲۰۹۵۷/۳	۲۴۹۱۱۰/۷	نقدینگی
۸۲/۶	۳/۸	۶۹۳۲۱/۱	۳۷۹۶۹/۷	۳۶۵۶۳/۷	سپرده ها و وجوه بخش دولتی
۴۱۰/۰	۲۵/۶	۱۷۵۰۳۸/۹	۳۴۳۲۲/۸	۲۷۳۲۲/۶	بدهیها و سپرده های ارزی
۳۷۰/۷	۲۵/۵	۹۴۴۶۷/۲	۲۰۰۶۸/۷	۱۵۹۹۰/۰	بانک مرکزی
۴۶۴/۸	۲۵/۸	۸۰۴۶۳/۷	۱۴۲۴۷/۰	۱۱۳۲۹/۶	بانکها
☐	۱۳۶/۷	۱۰۸/۰	۷/۱	۳/۰	بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیربانکی (۲)
۶۲/۰	۲۸/۲	۳۸۸۸۰۲/۷	۲۳۹۹۳۶/۹	۱۸۷۱۰۰/۳	سایر (۳)

۱- ارقام سیستم بانکی از فروردین ۱۳۸۱ براساس یکسان سازی نرخ ارز مورد تجدید ارزیابی قرار گرفت.

۲- از شهریور ۱۳۸۱ شامل بانکهای غیردولتی کارآفرین، سامان اقتصاد، اقتصاد نوین، پارسین و موسسه اعتباری توسعه می باشد.

۳- شامل حساب سرمایه سیستم بانکی و پیش پرداخت اعتبارات اسنادی بخش دولتی نیز می باشد.

سیستم بانکی و بخش خارجی

در سال ۱۳۸۱ خالص داراییهای خارجی سیستم بانکی از رشدی معادل ۵۰۵/۸ درصد (۵۰۹۵۹/۷ میلیارد ریال) برخوردار گردید. این میزان افزایش در نتیجه ۶۹۶۴۶/۷ میلیارد ریال افزایش در خالص داراییهای خارجی بانک مرکزی و ۱۸۶۸۷/۰ میلیارد ریال کاهش در خالص داراییهای خارجی بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی بوده است. مهمترین عامل افزایش خالص داراییهای خارجی سیستم بانکی، یکسان سازی نرخ ارز بوده است.

کادر ۵- اثر یکسان سازی نرخ ارز بر ترازنامه بانک مرکزی

با یکسان سازی نرخ ارز از ابتدای سال ۱۳۸۱ نرخ تسعیر داراییها و بدهیهای خارجی بانک مرکزی از نرخ ارز رسمی ۱۷۵۰ ریال در مقابل هر دلار آمریکا به نرخ ارز حدود ۸۰۰۰ ریال در مقابل هر دلار آمریکا افزایش یافت. اثرات این تغییر بر ترازنامه بانک مرکزی در ابتدای سال ۱۳۸۱ (ترازنامه افتتاحیه بانک مرکزی در سال ۱۳۸۱) به شرح ذیل می باشد:

ترازنامه افتتاحیه بانک مرکزی در سال ۱۳۸۱

(میلیارد ریال)

تغییرات	افتتاحیه سال ۱۳۸۱	پایان سال ۱۳۸۰	
۴۱۱۸۹/۰	۵۲۹۲۹/۸	۱۱۷۴۰/۸	خالص داراییهای خارجی بانک مرکزی
۱۱۱۴۴۴/۸	۱۴۳۲۵۴/۳	۳۱۸۰۹/۵	داراییهای خارجی بانک مرکزی
۷۰۳۲۵/۸	۹۰۳۲۴/۵	۲۰۰۶۸/۷	بدهیهای ارزی بانک مرکزی
۲۶۰۲۹/۷	۷۴۲۵۵/۱	۴۸۲۲۵/۴	خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی
۲۶۰۲۹/۷	۱۰۸۳۸۷/۴	۸۲۳۵۷/۷	مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی
۰	۳۴۱۳۲/۳	۳۴۱۳۲/۳	سپرده های بخش دولتی نزد بانک مرکزی
۰	۱۲۰۷۶/۷	۱۲۰۷۶/۷	مطالبات بانک مرکزی از بانکها
-۶۷۲۱۸/۷	-۴۲۰۷۶/۸	۲۵۱۴۱/۹	خالص سایر
۰	۹۷۱۸۴/۸	۹۷۱۸۴/۸	پایه پولی

تغییرات داراییهای خارجی و بدهیهای ارزی بانک مرکزی در ترازنامه افتتاحیه فوق الذکر تماماً ناشی از تغییر نرخ ارز است، لیکن درخصوص علل افزایش مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی با اعمال سیاست یکسان سازی نرخ ارز، توجه به نکات ذیل ضروری است:

بخشی از افزایش بدهی بخش دولتی به بانک مرکزی در رابطه با تسهیلات ارزی بوده است که با یکسان سازی نرخ ارز افزایش یافته است. بخش دیگری از افزایش بدهی بخش دولتی مربوط به داراییهای متفرقه بانک مرکزی است. خاطر نشان می سازد که قبل از یکسان سازی نرخ ارز، بانک مرکزی بخشی از ارز دولت را به نرخ گواهی سپرده خریداری و مابه التفاوت نرخ ارز رسمی و نرخ گواهی سپرده را در "داراییهای متفرقه" تحت عنوان "حق الامتیاز خرید ارز" ثبت می نمود. با یکسان سازی نرخ ارز و تجدید ارزیابی ذخایر خارجی بانک مرکزی، لازم بود موجودی داراییهای متفرقه به سرفصل مربوطه منتقل شود. از آنجاییکه افزایش در دارایی خارجی کمتر از میزان موجودی داراییهای متفرقه بوده و این اختلاف ناشی از بازپرداخت بخشی از بدهیهای خارجی دولت توسط بانک مرکزی بوده است لذا این تفاضل به بدهی دولت اضافه گردید. همچنین از بابت تجدید ارزیابی تعهدات دولت به بانک مرکزی از بابت سهمیه ایران در صندوق بین المللی پول و بانک جهانی نیز بدهی دولت اضافه شده است.

سیستم بانکی و بخش دولتی

تغییر در خالص مانده بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی

(میلیارد ریال)

۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۳۶۴۰۸/۳	۱۴۲۶۶/۰	بخش دولتی
۳۱۸۴۷/۹	۶۹۱۴/۵	بانک مرکزی ج.ا.ا. (۱)
۳۱۸۷/۳	۶۷۴۴/۷	بانکهای تجاری و تخصصی
۱۳۷۳/۱	۶۰۶/۸	بانکهای غیر دولتی و مؤسسات اعتباری غیر بانکی
۲۶۵۹۴/۴	-۱۳۶۸/۱	دولت
۳۰۸۱۷/۷	-۱۶۴۵/۹	بانک مرکزی ج.ا.ا. (۲)
-۵۵۹۶/۲	-۳۲۹/۰	بانکهای تجاری و تخصصی
۱۳۷۲/۹	۶۰۶/۸	بانکهای غیر دولتی و مؤسسات اعتباری غیر بانکی (۳)
۹۸۱۳/۹	۱۵۶۳۴/۰	شرکتها و مؤسسات دولتی
۱۰۳۰/۲	۸۵۶۰/۳	بانک مرکزی ج.ا.ا.
۸۷۸۳/۵	۷۰۷۳/۷	بانکهای تجاری و تخصصی (۴)
۰/۲	۰/۰	بانکهای غیر دولتی و مؤسسات اعتباری غیر بانکی

۱- برای خالص کردن، پیش پرداخت اعتبارات اسنادی بخش دولتی از بدهی بخش دولتی کسر نگردیده است.

۲- شامل کسری حساب ذخیره تعهدات ارزی می باشد.

۳- صرفاً شامل موجودی اوراق مشارکت بخش دولتی می باشد.

۴- شامل بدهی بابت مابه التفاوت نرخ ارز می باشد.

در سال ۱۳۸۱ خالص بدهی شرکتها و مؤسسات دولتی به سیستم بانکی در نتیجه رشد ۱۸/۱ درصدی بدهی شرکتها و مؤسسات دولتی به بانکها و رشد ۱۲/۶ درصدی بدهی آنها به بانک مرکزی، با توجه به افزایش ۲۹/۴ درصدی سپرده شرکتها و مؤسسات دولتی نزد بانک مرکزی، از ۱۵۶۳۴ میلیارد ریال سال قبل به ۹۸۱۳/۹ میلیارد ریال کاهش یافت. در این دوره سپرده های دولت نزد بانک مرکزی با رشدی معادل ۵۳/۸ درصد به ۶۲۳۳/۵ میلیارد ریال رسید و بدهی دولت به بانک مرکزی نیز با رشدی معادل ۷۲/۷ درصد به ۱۱۱۶۲۰/۳ میلیارد ریال رسید. از کل بدهی مذکور ۲۷/۹ درصد یعنی ۳۱۱۰۲/۷ میلیارد ریال مربوط به کسری حساب ذخیره تعهدات ارزی (در ارتباط با یکسان سازی نرخ ارز در سال ۱۳۷۲) بود. طی سال مذکور، کسری حساب ذخیره تعهدات ارزی معادل

۲۱۵/۴ میلیارد ریال کاهش یافت. لازم به ذکر است بدهی دولت به بانک مرکزی در پایان سال ۱۳۸۱، نسبت به پایان سال قبل از آن، افزایشی معادل ۴۶۹۸۴/۰ میلیارد ریال نشان می دهد که مهمترین عوامل آن به شرح ذیل می باشد:

- با یکسان سازی نرخ ارز و به واسطه وجود حساب حق الامتیاز خرید ارز در داراییهای متفرقه (تفاوت نرخ رسمی تا نرخ واریزنامه ای ارز تا قبل از یکسان سازی)، بخشی از ارز خریداری شده با نرخ واریزنامه ای از قلم داراییهای متفرقه کسر و به قلم داراییهای خارجی بانک مرکزی اضافه گردید. تفاضل مزبور بدهی دولت به بانک مرکزی را معادل ۱۲۶۰۹/۰ میلیارد ریال افزایش داد.

- بخشی از تسهیلات ارائه شده به دولت از طرف بانک مرکزی به صورت ارزی بود که در نتیجه یکسان سازی نرخ ارز، بدهی دولت را به میزان ۴۱۶۱/۹ میلیارد ریال افزایش داد.

- براساس بند (م) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۱ در این سال اوراق قرضه ارزی منتشر شد و بدهی دولت به بانک مرکزی بابت انتشار اوراق قرضه مذکور ۸۵۴۶/۰ میلیارد ریال افزایش یافت.

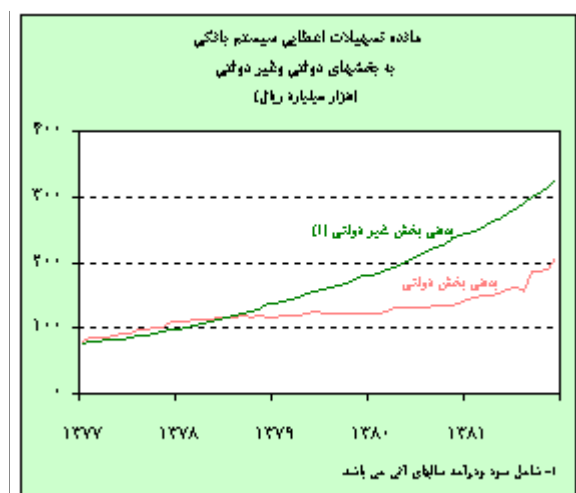
- از بابت استقراض خارجی موضوع بند (ل) جزء ۳-۱ تبصره ۲۹ قانون بودجه سال ۱۳۸۰، بدهی دولت به بانک مرکزی در سال ۱۳۸۱، ۸۳۱۹/۷ میلیارد ریال افزایش یافت. بخشی از این افزایش در نتیجه تجدید ارزیابی بدهی مذکور پس از یکسان سازی نرخ ارز و بخشی دیگر مربوط به تغییر طبقه بندی بدهی مذکور می باشد.

- در نتیجه تجدید ارزیابی تعهدات دولت به بانک مرکزی از بابت سهمیه ایران در صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی به جهت یکسان سازی نرخ ارز، سفته های بدون سررسید دولت مسدود شده در پشتوانه با ۱۱۷۲۸/۷ میلیارد ریال افزایش روبرو شد.

بدهی شرکتها و موسسات دولتی با ۱۲/۶ درصد رشد (۲۲۲۷/۳ میلیارد ریال) به ۱۹۹۴۸/۷ میلیارد ریال و سپرده شرکتها و موسسات دولتی نزد بانک مرکزی با ۲۹/۴ درصد رشد به ۵۲۶۲/۲ میلیارد ریال رسید. در نتیجه خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی ۳۱۸۴۷/۹ میلیارد ریال افزایش یافت.

در این دوره تغییر در خالص بدهی بخش دولتی به بانکهای تجاری و تخصصی معادل ۳۱۸۷/۳ میلیارد ریال و تغییر در خالص بدهی بخش دولتی به بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری معادل ۱۳۷۳/۱ میلیارد ریال بود. بدهی دولت به بانکها عمدتاً به جهت خرید اوراق مشارکت بخش دولتی توسط بانکها^(۱) با ۱۲۹/۳ درصد رشد به ۱۷۳۱۸/۲ میلیارد ریال بالغ شد. خاطر نشان می سازد طبق قانون، بانکها موظف به بازخرید اوراق مشارکت بخش دولتی قبل از سررسید و به هنگام مراجعه دارندگان آن می باشند. بدهی شرکتها و موسسات دولتی به بانکها نیز با ۱۸/۱ درصد رشد مواجه بود. در مجموع خالص بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی ۳۶۴۰۸/۳ میلیارد ریال افزایش داشت. در این سال بخشی از منابع شبکه بانکی صرف اعطای تسهیلات در قالب تبصره های قانون بودجه گردید.

بانکها و بخش غیردولتی

بررسی عملکرد اعتباری بانکها در سال ۱۳۸۱ نشان می دهد که مانده تسهیلات اعطایی^(۲) بانکها به بخش غیردولتی بدون احتساب سود و درآمد سالهای آتی با ۷۳۷۸۵/۸ میلیارد ریال افزایش (۳۶/۲ درصد) به رقم ۲۷۷۵۷۸/۰ میلیارد ریال بالغ گردید. شایان ذکر است بدهی بخش غیردولتی به بانکها بابت مابه التفاوت نرخ ارز در دوره مورد بررسی به میزان ۵۳۸/۴ میلیارد ریال کاهش یافت. در این سال سهم تسهیلات اعطایی

بانکها به بخش غیردولتی معادل ۷۸/۸ درصد از کل مانده تسهیلات اعطایی آنها بوده است که بیانگر سهم قابل ملاحظه این بخش می باشد^(۳). لازم به یادآوری است که بخشی از این تسهیلات در قالب تسهیلات تکلیفی اعطا شده است. به موجب تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۱ سقف تغییر در مانده تسهیلات تکلیفی بانکهای دولتی برای بخشهای دولتی و غیردولتی معادل ۴۲۰۰ میلیارد ریال تعیین شده بود. براساس آئین نامه اجرایی تبصره مزبور، میزان مصوب تغییر در مانده تسهیلات تکلیفی بانکها ۱۶۹۸/۲ میلیارد ریال و عملکرد آن در این سال ۱۵۴۸/۲ میلیارد ریال بوده است.

۱- شامل اوراق مشارکت بانک مرکزی نیز می باشد.

۲- تسهیلات اعطایی شامل جاری و غیر جاری (مانند مطالبات معوق و سررسید گذشته) می باشد.

۳- تسهیلات اعطایی به بخش غیردولتی بدون سود و درآمد سالهای آتی و تسهیلات اعطایی به بخش دولتی شامل سود و درآمد سالهای آتی می باشد.

تسهیلات تکلیفی بانکها براساس

آیین نامه اجرایی تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۱

(میلیارد ریال)

تغییر در مانده			موضوع فعالیت
عملکرد	مصوب	سقف بودجه	
۱۲۱/۷	۱۲۱/۷	۲۵۰/۰	الف- تسهیلات با اهداف اجتماعی و فرهنگی
۴۰/۰	۴۰/۰	۴۰/۰	قرض الحسنه ازدواج
۰/۰	۰/۰	۵/۰	واگذاری سهام به ایثارگران
۷۱/۷	۷۱/۷	۱۰۵/۰	رفع حوائج بازنشستگان
۱۰/۰	۱۰/۰	۱۰۰/۰	تکمیل خوابگاههای دانشجویی
۸۷۶/۰	۹۲۲/۰	۲۲۳۵/۰	ب- تسهیلات با اهداف اشتغال زایی
۵۱۹/۰	۵۴۶/۰	۱۳۹۸/۰	استانی
۱۰۴/۰	۱۱۸/۰	۴۰۰/۰	اعتبار متمرکز
۱/۰	۱/۰	۱۰۰/۰	ملی - موضوع بند (۵) تبصره ۳
۲۵۲/۰	۲۵۷/۰	۳۳۷/۰	خسارت دیدگان ناشی از زلزله
۳۲/۰	۳۲/۰	۸۸/۰	ج- تسهیلات با اهداف ارائه خدمات تنظیم بازار
۳۲/۰	۳۲/۰	۸۸/۰	اجرای مفاد بند (ن) تبصره ۳۰ قانون بودجه سال ۱۳۸۱
۵۱۸/۵	۶۲۲/۵	۱۶۲۷/۰	د- تسهیلات با اهداف تولیدی و زیربنایی
۲۵۱/۵	۳۱۵/۵	۸۴۵/۰	طرحهای زیربنایی دولتی
۱۷۷/۰	۱۸۷/۰	۲۸۰/۰	حوادث غیرمترقبه
۱۰/۷	۱۷/۴	۹۲/۰	توسعه فضاهای آموزشی ، فرهنگی
۶۳/۳	۸۶/۶	۳۳۵/۰	طرحهای تولیدی و خدماتی و زیر بنایی حائز اولویت و ارتقاء کیفیت
۱۶/۰	۱۶/۰	۷۵/۰	لوله کشی گاز و فاضلاب داخل منازل
۱۵۴۸/۲	۱۶۹۸/۲	۴۲۰۰/۰	کل
۳۳۳/۲	۳۹۷/۲	۱۰۵۰/۰	دولتی
۱۲۱۵/۰	۱۳۰۱/۰	۳۱۵۰/۰	غیردولتی

مانده تسهیلات اعطایی بانکها به بخش غیردولتی (۱)

(میلیارد ریال)

سهام (درصد)		درصد تغییر		مانده در پایان سال			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۷۳/۳	۷۲/۹	۳۷/۰	۳۵/۸	۲۰۳۵۰۵/۱	۱۴۸۵۳۸/۵	۱۰۹۳۵۲/۱	بانکهای تجاری
۲۵/۵	۲۶/۶	۳۰/۲	۲۹/۹	۷۰۶۷۹/۳	۵۴۲۹۴/۸	۴۱۸۰۰/۲	بانکهای تخصصی
							بانکهای غیردولتی و
۱/۲	۰/۵	۲۵۳/۹	۱۴۴/۲	۳۳۹۳/۶	۹۵۸/۹	۳۹۲/۶	مؤسسات اعتباری غیربانکی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۶/۲	۳۴/۵	۲۷۷۵۷۸/۰	۲۰۳۷۹۲/۲	۱۵۱۵۴۴/۹	کل

۱- بدون سود و درآمد سالهای آتی می باشد.

در سال مورد بررسی مانده تسهیلات اعطایی بانکهای دولتی شامل بانکهای تجاری و تخصصی به بخش غیردولتی بدون احتساب سود و درآمد سالهای آتی به ترتیب معادل ۳۷/۰ و ۳۰/۲ درصد افزایش یافت. در این سال مانده تسهیلات اعطایی بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی با رشدی معادل ۲۵۳/۹ درصد به ۳۳۹۳/۶ میلیارد ریال رسید. در این میان سهم بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی از رشد قابل توجهی برخوردار شد و از ۰/۵ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۱/۲ درصد در سال ۱۳۸۱ افزایش یافت.

سهم بخشهای اقتصادی از افزایش در مانده تسهیلات اعطایی بانکها

به بخش غیردولتی (۱)

(سهم درصد)

۱۳۸۰				۱۳۸۱			
مصوب		عملکرد		مصوب		عملکرد	
٪۱۰۰	٪۷۵	بانکها (۲)	موسسات اعتباری	٪۱۰۰	٪۷۵	بانکها (۲)	موسسات اعتباری
کشاورزی	۲۵/۰	۱۸/۸	۱۹/۰	۲۵/۰	۱۸/۸	۲۱/۸	۰/۰
صنعت و معدن	۳۳/۵	۲۵/۱	۳۸/۹	۳۳/۰	۲۴/۷	۳۸/۰	۴۴/۰
ساختمان و مسکن	۲۹/۰	۲۱/۸	۲۶/۳	۲۸/۵	۲۱/۴	۲۹/۲	۳۳/۰
صادرات	۸/۰	۶/۰	۱/۸	۹/۵	۷/۱	-۳/۷	۰/۱
بازرگانی داخلی، خدمات و متفرقه (۳)	۴/۵	۳/۴	۱۴/۰	۴/۰	۳/۰	۱۴/۷	۲۲/۹
مصارف آزاد	۲۵/۰			۲۵/۰			
جمع	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

۱- بدون سود و درآمد سالهای آتی می باشد. سهم های مصوب ناظر بر عملکرد بانکهای تجاری و تخصصی بوده و بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری را شامل نمی شود.

۲- شامل بانکهای تجاری و تخصصی می باشد.

۳- شامل افزایش درمانده تسهیلات قرض الحسنه اعطایی به بخش غیردولتی نمی باشد.

در سال ۱۳۸۱ به بانکهای دولتی اجازه داده شد تا معادل ۲۵ درصد از افزایش در مانده تسهیلات اعطایی خود را خارج از سهم های تعیین شده در بخشهای مختلف اقتصادی بکار گیرند. بدین ترتیب، با توجه به آزادی عمل این بانکها در مورد مصارف آزاد، سهم عملکرد تسهیلات در کلیه بخشها (بجز بخش صادرات) بیش از سهم مصوب شد. مهمترین عامل منفی شدن سهم بخش صادرات، تراکم سهم تسهیلات صادرات طی سالهای قبل و بازگشت آن طی سال ۱۳۸۱ و بخشنامه بانک مرکزی درخصوص اصلاح نحوه طبقه بندی تسهیلات اعطایی به بخش صادرات می باشد. شایان ذکر است که بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیربانکی ملزم به رعایت سهمیه بندی بخشی نمی باشند.

در سال مورد بررسی، کل مطالبات سررسید گذشته و معوق بانکهای تجاری و تخصصی در بخش غیردولتی نسبت به سال قبل از آن ۳۲/۴ درصد افزایش یافت. این رشد در مقایسه با رشد سال گذشته کاهش قابل ملاحظه ای نشان می دهد. از این میزان افزایش ۷۱/۲ درصد آن به مطالبات سررسید گذشته و ۲۸/۸ درصد دیگر به مطالبات معوق اختصاص داشت. سهم

مطالبات سررسید گذشته و معوق بخش غیردولتی در کل مطالبات از این بخش ۶/۲ درصد بود که نسبت به سال ۱۳۸۰ کاهش اندکی داشت. این سهم در بانکهای تجاری با افزایش و در بانکهای تخصصی با کاهش روبرو بود.

وضعیت مطالبات سررسید گذشته و معوق بانکهای دولتی

	درصد تغییر			سهم در کل مطالبات بانکها از بخش غیردولتی به درصد		
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۷۹
بانکهای تجاری	۲۴/۴	۴۲/۸	۴۸/۸	۵/۱	۵/۶	۵/۶
بانکهای تخصصی	۵۱/۸	۵۹/۴	۱۱/۱	۹/۱	۷/۹	۷/۹
کل بانکهای تجاری و تخصصی	۳۴/۳	۴۹/۵	۳۲/۴	۶/۳	۶/۲	۵/۶

بررسی ترکیب مانده تسهیلات اعطایی بانکها به بخش غیردولتی در قالب عقود اسلامی در سال ۱۳۸۱ نشان می‌دهد که بخش عمده این تسهیلات به میزان ۶۲/۷ درصد، در قالب فروش اقساطی اعطاشده است. کلیه تسهیلات اعطایی بابت مسکن نیز در این گروه طبقه بندی شده اند.

ترکیب مانده تسهیلات اعطایی بانکها به بخش غیردولتی (۱)

(سهم درصد)

	بانکهای تجاری		بانکهای تخصصی		بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیربانکی		کل بانکها	
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱
فروش اقساطی	۵۷/۸	۵۸/۷	۷۳/۳	۷۳/۴	۴۳/۶	۳۸/۱	۶۲/۵	۶۲/۷
مضاربه	۶/۸	۶/۹	۲/۵	۲/۷	۸/۱	۵/۷	۵/۵	۵/۷
مشارکت مدنی	۹/۳	۶/۷	۷/۱	۵/۸	۳/۸	۴/۸	۸/۶	۶/۴
قرض الحسنه	۵/۸	۹/۰	۱/۶	۳/۰	۰/۲	۰/۲	۴/۵	۷/۲
اجاره بشرط تملیک	۰/۷	۰/۶	۰/۶	۱/۶	۲/۴	۱۲/۵	۰/۷	۱/۱
معاملات سلف	۸/۹	۷/۹	۴/۲	۳/۷	۷/۱	۹/۶	۷/۵	۶/۷
مشارکت حقوقی	۱/۹	۱/۲	۱/۰	۱/۴	۲/۰	۳/۴	۱/۶	۱/۳
سرمایه گذاری مستقیم	۱/۲	۱/۱	۰/۴	۰/۲	۰	۰/۳	۰/۹	۰/۸
جعاله	۲/۱	۱/۷	۰	۰	۳۰/۵	۲۱/۲	۱/۶	۱/۴
سایر (۲)	۵/۵	۶/۲	۹/۳	۸/۲	۲/۳	۴/۲	۶/۶	۶/۷
جمع	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

۱- شامل سود و درآمد سالهای آتی می باشد.

۲- شامل آمار خرید دین و مطالبات سررسید گذشته و معوق و اموال موضوع معاملات می باشد.

نقدینگی

در سال ۱۳۸۱ نقدینگی در نتیجه افزایش پایه پولی و ضریب فزاینده نقدینگی، با رشدی معادل ۳۰/۱ درصد به ۴۱۷۵۲۴/۰ میلیارد ریال بالغ گردید. رشد مذکور در سال ۱۳۸۰ معادل ۲۸/۸ درصد بود. پایه پولی در سال مورد بررسی، عمدتاً در اثر افزایش خالص داراییهای خارجی بانک مرکزی با ۲۳/۱ درصد رشد روبرو شد که در مقایسه با رشد ۱۵/۲ درصدی سال ۱۳۸۰ افزایش قابل توجهی نشان می دهد. ضریب فزاینده نقدینگی نیز در این سال نسبت به سال قبل از رشد کمتری برخوردار بوده و با رشدی معادل ۵/۷ درصد به ۳/۴۹۱ رسید.

نقدینگی برحسب عوامل تعیین کننده آن

	مانده در پایان سال			درصد تغییر	
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱
پایه پولی (میلیارد ریال)	۸۴۳۹۸/۱	۹۷۱۸۴/۸	۱۱۹۶۱۵/۹	۱۵/۲	۲۳/۱
ضریب فزاینده نقدینگی	۲/۹۵۲	۳/۳۰۳	۳/۴۹۱	۱۱/۹	۵/۷
نقدینگی (میلیارد ریال)	۲۴۹۱۱۰/۷	۳۲۰۹۵۷/۳	۴۱۷۵۲۴/۰	۲۸/۸	۳۰/۱

بررسی عوامل موثر در تغییر نقدینگی به تفکیک عوامل داخلی و خارجی در سال مورد بررسی نشان می‌دهد که افزایش در این متغیر بیشتر در نتیجه عوامل داخلی صورت گرفته است، بطوریکه ۷۶/۴ درصد از تغییرات نقدینگی در سال ۱۳۸۱ ناشی از تغییر در بدهی بخش غیردولتی به سیستم بانکی بوده است.

عوامل موثر در تغییر نقدینگی به تفکیک بخشهای داخلی و خارجی

(میلیارد ریال)

۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۹۶۵۶۶/۷	۷۱۸۴۶/۶	۵۶۴۲۱/۵	تغییر در نقدینگی
۱۱۱۶۵۸/۸	۶۶۵۵۵/۷	۳۰۸۸۴/۷	اثر بخش داخلی
۷۳۷۸۵/۹	۵۲۲۴۷/۳	۳۵۷۰۴/۰	تغییر در بدهی بخش غیردولتی به سیستم بانکی (۱)
۳۷۸۷۲/۹	۱۴۳۰۸/۴	-۴۸۱۹/۳	تغییر در خالص بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی (۲)
۷۱۳۷۶/۰	۷۰۳۰/۰	۳۱۱۵/۴	اثر بخش خارجی
-۴۴۶۵۱/۰	-۶۵۰۹/۰	-۱۶۵۸۰/۷	خالص دریافت‌های ارزی بخش غیردولتی
۱۱۶۰۲۷/۰	۱۳۵۳۹/۰	۱۹۶۹۶/۱	خالص دریافت‌های ارزی بخش دولتی
-۸۶۴۶۸/۱	-۱۷۲۹/۱	۲۲۴۲۱/۴	سایر(خالص)

۱- بدون سود و درآمد سالهای آتی می باشد.

۲- شامل پیش پرداخت اعتبارات اسنادی بخش دولتی می باشد.

سهم عوامل موثر در رشد نقدینگی

(سهم درصد)

۱۳۸۱ (۱)	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۲۳/۰	۲۳/۰	۲۱/۰	۱۸/۵	بدهی بخش غیردولتی به بانکها (۲)
۳/۷	۱۱/۹	۵/۸	-۲/۶	خالص بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی
۱/۴	۸/۳	-۰/۵	-۴/۸	دولت
۱/۸	۳/۱	۶/۳	۲/۰	شرکتها و موسسات دولتی
-۰/۵	-۰/۵	۰	-۰/۲	کسر می شود:
				پیش پرداخت اعتبارات اسنادی بخش دولتی
۳/۰	۱۵/۹	۱/۸	۱/۱	خالص داراییهای خارجی سیستم بانکی
۰/۴	-۲۰/۷	۰/۲	۱۲/۳	خالص سایر
۳۰/۱	۳۰/۱	۲۸/۸	۲۹/۳	نقدینگی

۱- اثر یکسان سازی نرخ ارز در سال ۱۳۸۱ در ارقام پایان سال ۱۳۸۰ بانک مرکزی لحاظ شده و سهم‌های این ستون با توجه به ارقام پس از یکسان سازی نرخ ارز برای پایان سال ۱۳۸۰، محاسبه شده است.

۲- بدون سود و درآمد سالهای آتی می باشد.

در سال ۱۳۸۱ مهمترین عامل رشد نقدینگی

(با توجه به ارقام ۱۳۸۰ که اثرات یکسان سازی نرخ ارز در آن لحاظ شده است) بدهی بخش غیردولتی به بانکها می باشد. رشد این متغیر ۲۳/۰ واحد درصد از رشد نقدینگی را موجب گردیده است. عامل بعدی در رشد نقدینگی، رشد خالص بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی است که سهم این متغیر در رشد نقدینگی نیز به میزان ۳/۷ واحد درصد می باشد.

پایه پولی

در سال مورد بررسی پایه پولی با رشدی معادل

۲۳/۱ درصد به رقم ۱۱۹۶۱۵/۹ میلیارد ریال رسید.

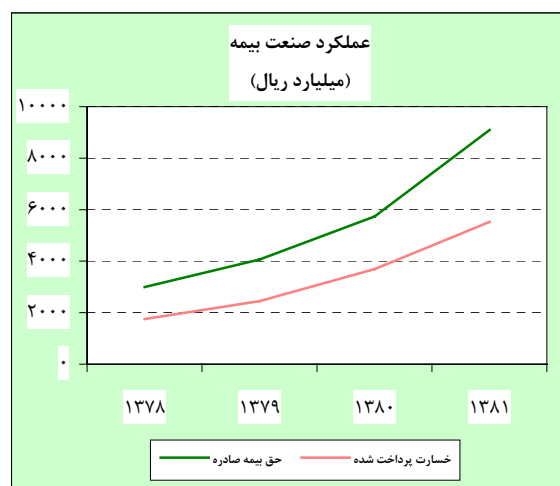
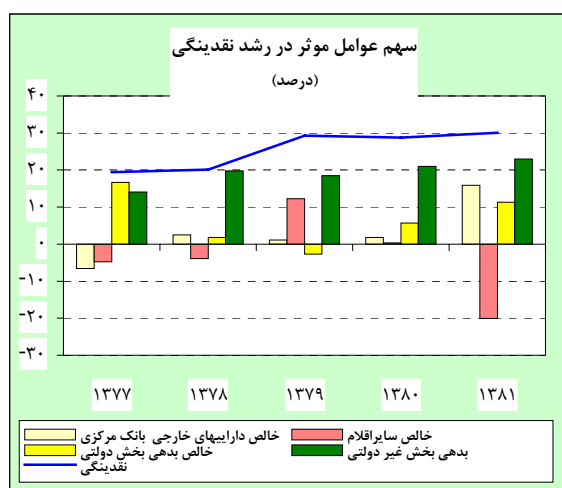
پایه پولی و اجزای آن

(میلیارد ریال)

مانده در پایان سال			درصد تغییر		
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۸۱ (۱)	۱۳۸۰	۱۳۸۱ (۲)
۸۴۳۹۸/۱	۹۷۱۸۴/۸	۱۱۹۶۱۵/۹	۲۳/۱	۱۵/۲	۲۳/۱
۷۵۷۶/۸	۱۱۷۴۰/۸	۸۱۳۸۷/۵	۵۹۳/۲	۵۵/۰	۵۳/۸
۴۱۳۱۱/۰	۴۸۲۲۵/۴	۸۰۰۷۳/۳	۶۶/۰	۱۶/۷	۷/۸
۲۳۵۵۳/۴	۱۲۰۷۶/۷	۲۴۳۰۸/۴	۱۰۱/۳	-۴۸/۷	۱۰۱/۳
۱۱۹۵۶/۹	۲۵۱۴۱/۹	-۶۶۱۵۳/۳	-۲۶۳/۱	۱۱۰/۳	-۵۷/۲

۱- با احتساب اثر یکسان سازی نرخ ارز

۲- بدون احتساب اثر یکسان سازی نرخ ارز

سهم عوامل موثر در رشد پایه پولی

(درصد)

۱۳۸۱ (۱)	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۲۳/۱	۲۳/۱	۱۵/۲	۱۷/۵	رشد پایه پولی
۲۹/۳	۷۱/۷	۴/۹	۴/۴	خالص داراییهای خارجی بانک مرکزی
۶/۰	۳۲/۸	۸/۲	-۱۷/۶	خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی
۱۲/۶	۱۲/۶	-۱۳/۶	۳/۸	مطالبات بانک مرکزی از بانکها
-۲۴/۸	-۹۳/۹	۱۵/۷	۲۶/۹	خالص سایر اقلام

۱- اثر یکسان سازی نرخ ارز در سال ۱۳۸۱ در ارقام پایان سال ۱۳۸۰ بانک مرکزی لحاظ شده و سهمهای این ستون با توجه به ارقام پس از یکسان سازی نرخ ارز برای پایان سال ۱۳۸۰ محاسبه شده است.

۱۲/۶ درصد بوده است. علت اصلی افزایش بدهی بانکها به بانک مرکزی مربوط به اضافه برداشت بانکها از حسابهای جاری خود نزد بانک مرکزی بوده است.

ضریب فزاینده نقدینگی

در سال ۱۳۸۱ ضریب فزاینده نقدینگی با رشدی معادل ۵/۷ درصد به ۳/۴۹۱ رسید که این رشد در مقایسه با رشد سال قبل کاهش داشته است. عامل عمده افزایش ضریب فزاینده نقدینگی در سال ۱۳۸۱ کاهش نسبت موزون سپرده های قانونی به کل سپرده ها به علت تغییر در ترکیب سپرده ها بوده که به لحاظ ارتباط منفی این نسبت با ضریب فزاینده نقدینگی، سهمی برابر ۰/۱۱۳۴ واحد در رشد ضریب فزاینده نقدینگی داشته است. عامل مهم دیگر، کاهش نسبت اسکناس و مسکوک دردست اشخاص

به سپرده های دیداری بوده است که با توجه به ارتباط منفی این نسبت با ضریب فزاینده نقدینگی، سهمی برابر ۰/۰۶۱۹ واحد در رشد ضریب فزاینده نقدینگی داشته است. شایان ذکر است عامل عمده کاهش در نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به پول و نقدینگی، استفاده گسترده از چکهای بانکی به جای اسکناس و مسکوک می باشد. دو نسبت دیگر ضریب فزاینده نقدینگی، شامل نسبتهای "ذخایر اضافی به کل سپرده ها" و "سپرده های غیر دیداری به سپرده های دیداری" که به ترتیب دارای ارتباط منفی و مثبت با ضریب مذکور می باشند، نیز سهم مثبتی در رشد ضریب داشتند.

عوامل موثر بر ضریب فزاینده نقدینگی

سهم هر یک از اجزا در تغییرات ضریب در سال ۱۳۸۱	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۰/۱۸۸۰	۳/۴۹۱	۳/۳۰۳	۲/۹۵۲	ضریب فزاینده نقدینگی
۰/۰۶۱۹	۰/۲۳۵	۰/۲۵۷	۰/۲۸۲	نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به سپرده های دیداری
۰/۱۱۳۴	۰/۱۶۳	۰/۱۷۴	۰/۲۳۱	نسبت سپرده های قانونی به کل سپرده ها
۰/۰۰۶۵	۰/۰۵۸	۰/۰۵۹	۰/۰۳۳	نسبت ذخایر اضافی به کل سپرده ها
۰/۰۰۶۲	۱/۵۸۸	۱/۵۶۵	۱/۵۰۹	نسبت سپرده های غیر دیداری به سپرده های دیداری

ترکیب نقدینگی

در سال ۱۳۸۱ روند رشد حجم پول نسبت به سال قبل با افزایش و روند رشد شبه پول با کاهش همراه بود. با این حال سهم پول در ترکیب نقدینگی از ۴۴/۵ درصد در پایان سال ۱۳۸۰ به ۴۳/۷ درصد در پایان سال مورد بررسی رسید. در مقابل سهم شبه پول با افزایش نسبت به سال قبل به ۵۶/۳ درصد رسید.

نقدینگی بر حسب پول و شبه پول

(میلیارد ریال)

سهم (درصد)	درصد تغییر		مانده در پایان سال				
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹
۴۳/۷	۴۴/۵	۲۷/۸	۲۴/۹	۱۸۲۶۵۲/۷	۱۴۲۹۵۶/۷	۱۱۴۴۲۰/۵	پول
۸/۳	۹/۱	۱۹/۲	۱۶/۰	۳۴۷۸۰/۱	۲۹۱۸۸/۷	۲۵۱۵۸/۳	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص
۳۵/۴	۳۵/۴	۳۰/۰	۲۷/۵	۱۴۷۸۷۲/۶	۱۱۳۷۶۸/۰	۸۹۲۶۲/۲	سپرده های دیداری
۵۶/۳	۵۵/۵	۳۱/۹	۳۲/۲	۲۳۴۸۷۱/۳	۱۷۸۰۰۰/۶	۱۳۴۶۹۰/۲	شبه پول
۹/۱	۹/۳	۲۷/۷	۳۵/۶	۳۸۱۰۸/۰	۲۹۸۴۷/۵	۲۲۰۱۴/۴	سپرده های قرض الحسنه پس انداز
۴۴/۵	۴۴/۰	۳۱/۸	۳۶/۵	۱۸۵۸۶۲/۴	۱۴۱۰۶۶/۵	۱۰۳۳۶۳/۶	سپرده های سرمایه گذاری مدت دار
۲/۶	۲/۲	۵۳/۸	-۲۳/۹	۱۰۹۰۰/۹	۷۰۸۶/۶	۹۳۱۲/۲	سپرده های متفرقه
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۰/۱	۲۸/۸	۴۱۷۵۲۴/۰	۳۲۰۹۵۷/۳	۲۴۹۱۱۰/۷	نقدینگی

در سال مورد بررسی سپرده های بخش غیردولتی (شامل سپرده های دیداری و غیر دیداری) نزد بانکها و موسسات اعتباری غیربانکی با افزایشی معادل ۳۱/۲ درصد به رقم ۳۸۲۷۴۳/۹ میلیارد ریال رسید که از این میزان، ۲۳۴۸۷۱/۳ میلیارد ریال در قالب سپرده های غیردیداری بوده است.

پول

ترکیب پول

(سهم درصد)

۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹
۱۹/۰	۲۰/۴	۲۲/۰
۸۱/۰	۷۹/۶	۷۸/۰
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

در سال ۱۳۸۱ حجم پول با رشدی معادل ۲۷/۸ درصد به ۱۸۲۶۵۲/۷ میلیارد ریال رسید. رشد این متغیر در سال قبل ۲۴/۹ درصد بود. سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در ترکیب پول از ۲۰/۴ درصد

در پایان سال ۱۳۸۰ به ۱۹/۰ درصد کاهش یافته است. در این سال حجم اسکناس و مسکوک منتشر شده با رشدی معادل ۱۸/۰ درصد به رقم ۳۷۵۱۷/۳ میلیارد ریال رسید که از این مبلغ ۹۲/۷ درصد در دست اشخاص، ۶/۴ درصد نزد بانکها و موسسات اعتباری و ۰/۹ درصد بقیه نزد بانک مرکزی بوده است. قابل ذکر است که بالاترین مبلغ اسکناس منتشر شده از سال ۱۳۵۰ تاکنون اسکناسهای ده هزار ریالی است. عدم انتشار اسکناس با مبالغ بالاتر مشکلاتی را در معاملات بوجود آورده که موجب گرایش مردم به چکهای مسافرتی و بانکی شده است.

شبه پول

در سال مورد بررسی شبه پول با رشدی معادل ۳۱/۹ درصد به رقم ۲۳۴۸۷۱/۳ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال قبل رشد کمتری را نشان می دهد.

ترکیب شبه پول

(سهم درصد)

۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹
۱۶/۳	۱۶/۸	۱۶/۳
۷۹/۲	۷۹/۲	۷۶/۸
۳۷/۳	۳۷/۱	۳۶/۹
۰/۴	۰/۵	۰/۶
۴۱/۵	۴۱/۶	۳۹/۳
۴/۶	۴/۰	۶/۹
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

۱- شامل پیش پرداخت اعتبارات اسنادی، سپرده ضمانتنامه ها، پیش پرداخت بابت معاملات، وجوه صندوق بازنشستگی و پس انداز کارکنان بانکها می باشد.

نرخ سود علی الحساب سپرده های سرمایه گذاری مدت دار (۱)

(درصد در سال)

۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹
۷	۷	۸
۹	۹	۱۰
۱۳	۱۳	۱۴
۱۳-۱۷	۱۳-۱۷	۱۵
۱۳-۱۷	۱۳-۱۷	۱۶
۱۳-۱۷	۱۳-۱۷	۱۷
۱۷	۱۷	۱۸/۵

۱- نرخهای مزبور مربوط به بانکهای دولتی می باشد. ضمناً براساس موافقت شورای پول و اعتبار نرخ سود علی الحساب سپرده های کوتاه مدت، کوتاه مدت ویژه و یکساله تودیع شده نزد بانک مسکن نسبت به سایر بانکهای دولتی یک درصد بیشتر است.

در سال ۱۳۸۱ نرخهای سود علی الحساب سپرده های سرمایه گذاری مدت دار نسبت به سال قبل هیچگونه تغییری نداشت.

بررسی ترکیب سپرده های سرمایه گذاری بلندمدت نشان می دهد که همانند چند سال اخیر، سهم سپرده های پنج ساله از سایر سپرده ها بیشتر بوده است. این امر عمدتاً به دلیل بالاتر بودن نرخ سود این سپرده ها از سایر سپرده های سرمایه گذاری مدت دار می باشد. شایان ذکر است سهم سپرده های پنج ساله و یک ساله نسبت به سال قبل با کاهش مواجه شد و سهم سایر سپرده های مدت دار افزایش یافت.

منابع و مصارف بانکهای تجاری

ترکیب سپرده های سرمایه گذاری بلندمدت (۱)

(سهم درصد)			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۱۱/۸	۱۳/۳	۱۵/۰	یکساله
۶/۰	۳/۷	۲/۸	دوساله
۴/۴	۳/۶	۲/۹	سه ساله
۰/۷	۰/۴	۰/۲	چهارساله
۷۷/۱	۷۹/۰	۷۹/۱	پنجساله
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	جمع

۱- شامل آمار موسسات اعتباری غیر بانکی می باشد.

در سال ۱۳۸۱ حجم سپرده های بخش غیردولتی نزد بانکهای تجاری از افزایشی معادل ۷۳۴۴۶۷ میلیارد ریال (۲۸/۸ درصد) برخوردار گردید. از این میزان افزایش، ۴۰/۳ درصد مربوط به سپرده های دیداری و ۵۹/۷ درصد مربوط به سپرده های غیردیداری بوده است.

در این سال منابع مسدود بانکهای تجاری عمدتاً بابت تودیع سپرده قانونی معادل ۱۰۳۹۱/۳ میلیارد ریال افزایش یافت. طی دوره مورد بررسی، حساب سرمایه بانکهای تجاری ۳۲۳/۸ میلیارد ریال کاهش و سپرده ها و وجوه بخش دولتی نزد این بانکها ۱۲۵۱۹/۲ میلیارد ریال افزایش یافت. در نتیجه، کل منابع آزاد بانکهای تجاری معادل ۷۵۲۵۰/۸ میلیارد ریال افزایش یافت. از محل این منابع، مبلغ ۵۴۹۶۶/۶ میلیارد ریال بدهی بخش غیردولتی (بدون سود و درآمد سالهای آتی) و ۱۵۳۸۵/۳ میلیارد ریال بدهی بخش دولتی افزایش یافت. بدین ترتیب در این سال مازاد منابع بانکهای تجاری در مقایسه با سال قبل معادل ۴۸۹۸/۹ میلیارد ریال افزایش یافت.

منابع و مصارف بانکهای تخصصی

در سال مورد بررسی حجم سپرده های غیردولتی نزد بانکهای تخصصی ۱۳۳۰۶/۴ میلیارد ریال افزایش یافت که از این میزان ۲۵/۱ درصد مربوط به افزایش در سپرده های دیداری و ۷۴/۹ درصد مربوط به افزایش در سپرده های غیردیداری بوده است. منابع مسدود عمدتاً به خاطر تودیع سپرده قانونی نزد بانک مرکزی معادل ۱۳۰۱/۲ میلیارد ریال افزایش یافت. در این سال منابع آزاد از محل سپرده های بخش غیردولتی در بانکهای تخصصی معادل ۱۲۰۰۵/۲ میلیارد ریال افزایش یافت که با لحاظ نمودن تغییر در سایر منابع، از جمله بدهی به سایر بانکها به میزان ۷۷۶۴/۰ میلیارد ریال، کل منابع آزاد اعتباری بانکهای تخصصی معادل ۱۸۱۷۴/۵ میلیارد ریال افزایش یافت که از این محل بدهی بخش غیردولتی با ۱۶۳۸۴/۵ میلیارد ریال افزایش روبرو شد.

تحولات سیستم بانکی

اقدامات مهم انجام شده در سال ۱۳۸۱ که برخی از آنها در قالب بخشنامه ها و دستورالعمل ها به بانکها ابلاغ شده است بشرح ذیل می باشد:

- ۱- دستورالعمل اجرایی حسابداری تعهدی برای عقود فروش اقساطی، قرض الحسنه، اجاره به شرط تملیک و خرید دین تهیه و تلاش شده است تا نحوه حسابداری بانکها در حدممکن منطبق با حسابداری تعهدی باشد.
- ۲- تعیین سود سپرده ها و سود مورد انتظار تسهیلات اعطایی توسط بانکهای غیر دولتی همانند سالهای قبل به عهده خود بانکها گذارده شد، ضمن آن که موکداً توصیه شد این بانکها نرخ سود سپرده ها را حداکثر ۲ الی ۳ درصد بالاتر از نرخهای سود مصوب شورای پول و اعتبار برای بانکهای دولتی تعیین نمایند. درخصوص نرخ سود تسهیلات اعطایی بانکهای دولتی در بخش مسکن (در موارد خاص) موارد ذیل تصویب و به سیستم بانکی جهت اجرا ابلاغ شد:

الف- نرخ سود تسهیلات اعطایی به آسیب دیدگان حوادث غیرمترقبه در قالب تبصره (۳) و با رعایت الگوی مصرف مسکن ۱۶ درصد و خارج از الگوی مذکور ۱۸ درصد که در شهرها ۵ درصد و در روستاها ۴ درصد آن به عهده متقاضیان و مابقی بر عهده دولت قرارگرفت.

ب- نرخ سود تسهیلات اعطایی به مدارس غیرانتفاعی از محل مصوبات شورای پول و اعتبار، ۱۸ درصد در سال تعیین شد که ۸ درصد آن سهم متقاضیان و ۱۰ درصد مابقی جزء تعهدات دولت منظور شد. همچنین نرخ سود تسهیلات مذکور از محل منابع داخلی بانکها مشمول نرخ سود بخش خدمات تعیین گردید.

۳- بخشنامه مربوط به لزوم محاسبه سود سپرده های سرمایه گذاری مدت دار بر مبنای کمترین مانده در هر روز با رعایت شرط حداقل مانده برای دریافت سود ابلاغ گردید.

۴- بخشنامه ای درخصوص اعطای تسهیلات جهت خرید کالاهای مصرفی بادوام ساخت داخل به بانکها ابلاغ شد. براساس این بخشنامه شرط اعطای تسهیلات به این کالاها، ساخت داخل، نو و دست اول بودن آنهاست. تعیین حداکثر مبلغ تسهیلات قابل اعطا برای خرید کالاهای مشمول بخشنامه با رعایت سایر مقررات در اختیار بانکها گذارده شده است. در عین حال سقف فردی بابت خرید اتومبیل سواری صرفاً برای بانکهای دولتی مبلغ حداکثر پنجاه میلیون ریال تعیین شد.

۵- درخصوص بهبود خدمات بانکی، اقدامات ذیل انجام شده است:

- پذیرش متقابل چکهای مسافرتی (ایران چک)
- راه اندازی خدمات تلفن بانک
- ساده سازی روشهای اعطای تسهیلات
- طرح گسترش پرداخت غیر حضوری وجوه برق
- استقرار نظام بانکداری الکترونیکی، گسترش شبکه محلی (LAN) و شبکه گسترده On- Line بین شعب، طراحی کارت بدهی و کارت اعتباری، افزایش دستگاههای خودپرداز و ایجاد شبکه های موازی.

واحدها و کارکنان شبکه بانکی

در سال ۱۳۸۱ تعداد واحدهای بانکی اعم از شعبه، باجه و نمایندگی در داخل و خارج از کشور با رشدی معادل ۰/۸ درصد به رقم ۱۶۶۷۱ واحد رسید. در بین کلیه بانکها، بانکهای صادرات و ملی به ترتیب با سهمی معادل ۱۹/۶ و ۱۹/۰ درصد بیشترین سهم از واحدهای بانکی داخل کشور را به خود اختصاص دادند.

در سال مورد بررسی تعداد کارکنان شبکه بانکی

پراکندگی واحدهای بانکی

۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۱۶۶۱۵	۱۶۴۸۰	۱۵۶۷۶	داخل کشور
۱۳۹۱۱	۱۳۸۹۶	۱۳۲۰۴	بانکهای تجاری
۲۶۶۳	۲۵۸۰	۲۴۷۲	بانکهای تخصصی
			بانکهای غیردولتی و
۴۱	۴	۰	مؤسسات اعتباری غیر بانکی
۵۶	۵۷	۵۶	خارج کشور
۱۹	۲۰	۲۰	ملی ایران
۲۵	۲۳	۲۳	صادرات ایران
۳	۳	۳	تجارت
۵	۶	۵	ملت
۴	۵	۵	سپه
۱۶۶۷۱	۱۶۵۳۷	۱۵۷۳۲	جمع

کشور با رشدی معادل ۱/۷ درصد به رقم ۱۶۵۷۸۷ نفر رسید. تعداد کارکنان بانکهای تجاری با ۰/۶ درصد و بانکهای تخصصی با ۷/۲ درصد افزایش روبرو بوده است.

در این سال متوسط تعداد کارکنان در هر واحد بانکی ۹/۹ نفر بود. در این دوره نسبت جمعیت به هر واحد بانکی (داخل کشور) به ۳۹۵۱/۷ نفر رسید.

طبقه بندی کارکنان شبکه بانکی از نظر سطوح مختلف تحصیلی در سال مورد بررسی نشان می دهد که سهم کارکنان مقاطع کارشناسی و بالاتر رو به افزایش و سهم کارکنان زیردیپلم رو به کاهش بوده است. در این میان دارندگان مدارج تحصیلی کاردانی و دیپلم بیشترین سهم را به خود اختصاص داده اند. شایان ذکر است در حالی که در بانکهای غیردولتی ۶۳/۲ درصد کارکنان دارای مدارج تحصیلی کارشناسی و بالاتر هستند، این نسبت در بانکهای تجاری و تخصصی به ترتیب ۱۵/۸ و ۱۹/۶ درصد می باشد.

طبقه بندی کارکنان شبکه بانکی برحسب مدارج تحصیلی

(نفر)

	۱۳۸۱		۱۳۸۰		۱۳۷۹	
	تعداد	سهم درصد	تعداد	سهم درصد	تعداد	سهم درصد
بانکهای تجاری						
	۱۴۵۳۵۱	۱۰۰/۰	۱۴۴۵۳۱	۱۰۰/۰	۱۳۸۱۱۴	۱۰۰/۰
کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا	۲۲۹۱۵	۱۵/۸	۲۰۳۱۶	۱۴/۱	۱۶۵۷۶	۱۲/۰
کاردانی و دیپلم	۹۰۹۴۷	۶۲/۶	۸۹۹۹۳	۶۲/۳	۸۶۱۹۴	۶۲/۴
زیردیپلم	۳۱۴۸۹	۲۱/۶	۳۴۲۲۲	۲۳/۶	۳۵۳۴۴	۲۵/۶
بانکهای تخصصی						
	۱۹۷۶۴	۱۰۰/۰	۱۸۴۳۶	۱۰۰/۰	۱۷۷۲۲	۱۰۰/۰
کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا	۳۸۶۸	۱۹/۶	۳۷۳۳	۲۰/۲	۳۴۷۶	۱۹/۶
کاردانی و دیپلم	۱۲۶۸۷	۶۴/۲	۱۱۴۱۷	۶۱/۹	۱۰۷۸۱	۶۰/۸
زیردیپلم	۳۲۰۹	۱۶/۲	۳۲۸۶	۱۷/۹	۳۴۶۵	۱۹/۶
بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی						
	۶۷۲	۱۰۰/۰	۹۹	۱۰۰/۰		
کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا	۴۲۵	۶۳/۲	۵۴	۵۵/۰		
کاردانی و دیپلم	۱۸۶	۲۷/۷	۳۳	۳۳/۰		
زیردیپلم	۶۱	۹/۱	۱۳	۱۳/۰		
کل بانکها						
	۱۶۵۷۸۷	۱۰۰/۰	۱۶۳۰۶۶	۱۰۰/۰	۱۵۵۸۳۶	۱۰۰/۰
کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا	۲۷۲۰۸	۱۶/۴	۲۴۱۰۳	۱۴/۸	۲۰۰۵۲	۱۲/۹
کاردانی و دیپلم	۱۰۳۸۲۰	۶۲/۶	۱۰۱۴۴۳	۶۲/۲	۹۶۹۷۵	۶۲/۲
زیردیپلم	۳۴۷۵۹	۲۱/۰	۳۷۵۲۰	۲۳/۰	۳۸۸۰۹	۲۴/۹

کادر ۶- اوراق مشارکت بانک مرکزی

با پیروزی انقلاب اسلامی ایران، به دلایل گوناگون از جمله عدم مشروعیت تعلق بهره به اوراق قرضه، از تمایل افراد و موسسات بخش خصوصی به خرید اوراق قرضه به تدریج کاسته شد. از سال ۱۳۵۹ خرید دست اول این اوراق توسط بخش خصوصی کلی متوقف گردید. این عامل همراه با انقضای تدریجی سررسید اوراق موجود در دست افراد و موسسات خصوصی سبب شد تا از میزان معاملات دست دوم نیز در بورس اوراق بهادار کاسته شود. با اجرای قانون عملیات بانکی بدون ربا از ابتدای سال ۱۳۶۳ اوراق قرضه جدیدی جهت عرضه به مردم منتشر نشد و به تبع آن معاملات دست دوم این اوراق نیز بکلی متوقف گردید. اوراق قرضه جدید صرفاً به منظور جایگزینی اوراق سررسید شده و همچنین جایزه اوراق قرضه در جریان منتشر گردید. بنابراین یافتن جایگزین مناسب برای اوراق قرضه که بتواند در تامین مالی بخش دولتی و همچنین اجرای عملیات بازار باز و مدیریت نقدینگی بانک مرکزی مورد استفاده قرار گیرد، مورد توجه و عنایت سیاستگذاران قرار گرفت.

در سال ۱۳۷۳ اوراق مشارکت با هدف افزایش مشارکت مردم در فعالیتهای اقتصادی و به منظور ایجاد تنوع در ابزارهای مالی و تامین منابع مالی جهت ایجاد، تکمیل و توسعه طرحهای سودآور عمومی و خصوصی از طریق منابع غیربانکی طراحی گردید. در سال ۱۳۷۶ نیز قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. بدین ترتیب یکی از انواع اوراق مشارکت که همان تامین مالی است در نظام اقتصادی کشور مجدداً جریان یافت. از دیگر اهداف انتشار اوراق مشارکت، اجرای عملیات بازار باز و مدیریت نقدینگی و اعتبار و مداخله در بازار پول توسط بانک مرکزی است. در حالی که در اکثر کشورها، این ابزار متکی بر سیستم نرخ بهره ثابت و از قبل تعیین شده در قالب خرید و فروش اوراق قرضه استوار است، در نظام جمهوری اسلامی ایران باید از ابزاری استفاده می شد تا منطبق با موازین اسلامی باشد. بر این اساس، در ماده ۹۱ قانون برنامه سوم به بانک مرکزی اجازه داده شد تا با تصویب شورای پول و اعتبار از اوراق مشارکت بانک مرکزی استفاده نماید. شورای پول و اعتبار نیز در اواخر سال ۱۳۷۹، انتشار این اوراق را بر مبنای داراییهای بانک مرکزی تصویب نمود و بانک مرکزی برای اولین بار در اسفند ماه ۱۳۷۹ سه هزار میلیارد ریال اوراق مشارکت با سررسید ۶ ماهه و نرخ سود علی الحساب ۱۹ درصد در سال با هدف مدیریت نقدینگی منتشر نمود.

انتشار و عرضه اوراق مشارکت بانک مرکزی از جمله ابزارهای سیاست انقباضی و اجرای عملیات بازار باز می باشد، به طوری که با عرضه این اوراق از حجم نقدینگی که در قالب اسکناس و مسکوک در دست اشخاص و سپرده های دیداری و غیردیداری است، کاسته می شود. در بخش پایه پولی نیز انتشار این اوراق موجب افزایش جزء بدهیهای بانک مرکزی و متعاقب آن کاهش جزء "خالص سایر اقلام پایه پولی" شده و در مجموع پایه پولی را کاهش می دهد. لذا در مجموع انتشار اوراق از دو طریق آنی و تاخیری (نقدینگی و پایه پولی) موجبات کاهش رشد نقدینگی را فراهم ساخته و سیاستگذار پولی را قادر می سازد تا به کنترل نقدینگی مبادرت ورزد.

فصل پانزدهم

بیمه

در سال ۱۳۱۰ با تصویب قانون و نظامنامه ثبت شرکتها در ایران، بسیاری از شرکتهای بیمه خارجی به تاسیس شعبه یا نمایندگی در ایران پرداختند. با گسترش فعالیت شرکتهای بیمه خارجی، دولت در ۱۶ شهریور ماه ۱۳۱۴، شرکت سهامی بیمه ایران را با سرمایه ۲۰ میلیون ریال تاسیس کرد. در سال ۱۳۱۶، قانون بیمه در ۳۶ ماده تدوین و به تصویب مجلس شورای ملی وقت رسید. نخستین شرکت بیمه خصوصی ایران بنام «بیمه شرق» در سال ۱۳۲۹ تاسیس شد و پس از آن تا سال ۱۳۴۳ به تدریج هفت شرکت بیمه خصوصی دیگر تاسیس و به فعالیت بیمه ای پرداختند. با افزایش تعداد شرکتهای بیمه و ضرورت اعمال نظارت و تدوین اصول و ضوابط استاندارد برای فعالیتهای بیمه ای، در سال ۱۳۵۰ «بیمه مرکزی ایران» تاسیس و از آن پس «شورای عالی بیمه» به عنوان یکی از ارکان بیمه مرکزی ایران، ضوابط و مقررات مختلفی در زمینه نحوه اجرای عملیات بیمه ای در کشور و نرخ و شرایط انواع بیمه نامه ها تصویب کرد.

موسسات بیمه کشور تا قبل از انقلاب اسلامی، شامل یک شرکت دولتی، دوازده شرکت خصوصی و دو موسسه بیمه خارجی به صورت نمایندگی بود. پس از انقلاب اسلامی، براساس تصمیم شورای انقلاب در سال ۱۳۵۸/۴/۴، شرکتهای خصوصی فوق‌الذکر ملی و پروانه فعالیت دو نمایندگی خارجی نیز لغو گردید. با تصویب قانون اساسی در سال ۱۳۵۸، صنعت بیمه کشور به صورت مالکیت عمومی در بخش دولتی قرار گرفت.

در حال حاضر چهار شرکت بیمه ایران، آسیا، البرز و دانا مشغول فعالیتهای بیمه ای در کشور می باشند. شرکت بیمه صادرات و سرمایه گذاری نیز با مشارکت بیمه مرکزی ایران، شرکتهای بیمه و برخی بانکها از سال ۱۳۷۳ تاسیس و در زمینه بیمه‌های اعتباری و تضمینی فعالیت می کند. با تصویب قانون «تاسیس موسسات بیمه غیردولتی» زمینه فعالیت بخش خصوصی در صنعت بیمه کشور فراهم شد. شرکت بیمه «کارآفرین» اولین شرکت بیمه خصوصی و شرکت «بیمه ملت» بزرگترین شرکت بیمه خصوصی در صنعت بیمه کشور می باشند. شرکتهای بیمه «توسعه»، «پارسیان»، «رازی»، بیمه اتکایی «امین» و دو شرکت بیمه «حافظ» و «امید» (در مناطق آزاد و ویژه) از دیگر شرکتهای فعال بخش خصوصی در این صنعت می باشند.

در سال ۱۳۸۱، فعالیت خدمات بیمه گری شرکتهای بیمه در زمینه انواع متداول بیمه موجب شد تا ارزش افزوده خدمات بیمه‌ای کشور به قیمت های جاری به ۲۴۴۲/۶ میلیارد ریال و به قیمت ثابت سال ۱۳۷۶ به ۱۰۲۷ میلیارد ریال برسد. روند صعودی حق بیمه در مقایسه با رشد نسبتاً ثابت جمعیت کشور طی سالهای اخیر سبب گردیده است تا شاخص حق بیمه سرانه کشور نیز از روندی صعودی برخوردار شود. بطوریکه حق بیمه سرانه از ۸۸/۹ هزار ریال در سال ۱۳۸۰ با رشدی معادل ۵۶/۱ درصد به ۱۳۸/۸ هزار ریال در سال ۱۳۸۱ رسید که از این میزان ۱۲۵/۲ هزار ریال آن (معادل ۹۰/۲ درصد) به سرانه بیمه‌های غیرزندگی و مابقی به سرانه بیمه‌های زندگی تعلق داشت. شایان ذکر است که حق بیمه سرانه، بیانگر میزان حق بیمه ای است که بطور میانگین برای پوشش بیمه ای هر نفر مصرف می شود.

همچنین در سالهای اخیر بعلت فزونی رشد حق بیمه ها در مقایسه با رشد تولید ناخالص داخلی کشور، نسبت حق بیمه به تولید ناخالص داخلی با افزایش همراه بوده است. نسبت مذکور از ۰/۸۶ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۰/۹۹ درصد در سال ۱۳۸۱ افزایش یافت و برای اولین بار این نسبت به مرز ۱/۰ درصد نزدیک شد. این نسبت در سال مورد بررسی، در بیمه های غیر زندگی معادل ۰/۹۰ درصد و برای بیمه زندگی برابر ۰/۱ درصد بود.

عملکرد بیمه

بررسی آمار تعداد بیمه نامه و تعداد خسارت، نشان دهنده حجم فعالیت شرکتهای بیمه در هر رشته بیمه ای است و مقایسه آن با میزان حق بیمه یا ضریب خسارت، می تواند بازده فعالیت شرکتهای بیمه در هر رشته بیمه ای را تا حدودی مشخص کند.

۱- تعداد بیمه نامه

در سال ۱۳۸۱ صنعت بیمه کشور حدود ۱۱/۵ میلیون فقره بیمه نامه صادر کرد که در مقایسه با سال قبل از آن ۲۷/۶ درصد رشد نشان می دهد. از مجموع بیمه نامه های صادره مذکور، ۳۳/۳ درصد آن به بیمه شخص ثالث اختصاص داشت. با احتساب سهم بیمه نامه های صادره حوادث سرنشین و بدنه اتومبیل در مجموع ۶۸/۷ درصد از کل بیمه نامه های صنعت بیمه مربوط به بیمه های اتومبیل بود. در این سال بیمه آتش سوزی با صدور ۲/۳ میلیون فقره بیمه نامه، بیشترین رشد را بمیزان ۸۱/۲ درصد در صدور بیمه نامه در بین سایر رشته های بیمه ای دارا بود.

بررسی آمار شرکتهای بیمه نشان می دهد که شرکتهای بیمه ایران و آسیا به ترتیب ۵۶/۳ درصد و ۲۴/۷ درصد از بیمه نامه های بازار بیمه کشور را صادر کردند.

۲- تعداد خسارت

تعداد خسارت های پرداخت شده صنعت بیمه در سال مورد بررسی با ۲/۹ درصد کاهش، حدود ۲ میلیون مورد بود. رشته بیمه ای درمان با ۴۸/۶ درصد سهم، بیشترین تعداد خسارت پرداختی را داشت که با کاهش ۱۸/۶ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل روبرو بود. پس از آن، رشته شخص ثالث با ۳۶/۲ درصد سهم قرار داشت که در مقایسه با سال قبل ۱۸/۵ درصد رشد نشان داد. با احتساب سهم رشته های بیمه بدنه اتومبیل و حوادث، در مجموع رشته های بیمه ای چهارگانه فوق الذکر حدود ۹۶/۴ درصد از کل تعداد خسارتهای پرداختی بازار بیمه کشور را دارا بودند.

شرکتهای بیمه ایران و دانا در مجموع ۷۰/۱ درصد از تعداد خسارتهای صنعت بیمه کشور را پرداخت کردند.

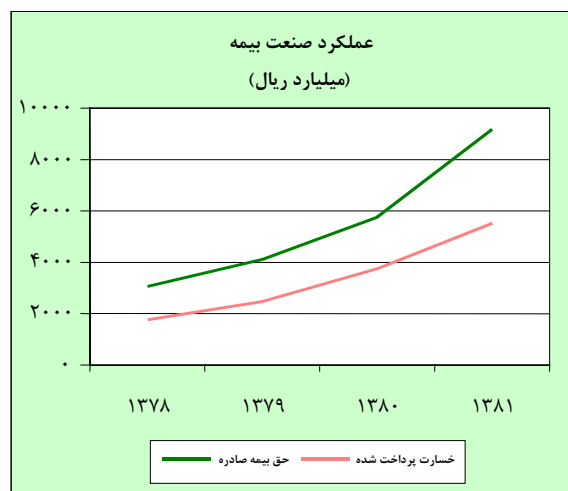
۳- حق بیمه صادره^(۱)

در سال ۱۳۸۱ میزان حق بیمه صادره شرکتهای بیمه معادل ۹۰۹۷/۵ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل از آن ۵۸/۵ درصد رشد نشان داد. بیشترین سهم از حق بیمه های صادره بازار به رشته شخص ثالث با ۳۳/۸ درصد تعلق داشت. پس از آن بیشترین سهم به ترتیب به رشته های درمان، بدنه اتومبیل، زندگی و آتش سوزی اختصاص داشت. در سال مورد بررسی حق بیمه کلیه رشته های بیمه ای با افزایش همراه بود که در این میان حق بیمه رشته های اعتباری، سایر انواع^(۲)، هواپیما، مهندسی و بدنه

۱- «حق بیمه صادره» شامل بیمه نامه هایی است که در سال مورد بررسی صادر شده باشند، اعم از اینکه اعتبار آنها به پایان رسیده و یا نرسیده باشد.
۲- رشته بیمه ای «سایر انواع»، شامل رشته بیمه های صداقت و امانت، دام و طیور و رشته بیمه های متعدد دیگری است که بطور پراکنده در ترکیب پورتفوی شرکتهای بیمه قرار دادند.

کشتی از بیشترین رشد و رشته حوادث سرنشین با ۱۹ درصد رشد از کمترین رشد در بین رشته های بیمه ای برخوردار بود. شرکتهای بیمه ایران و آسیا، در مجموع ۸۱ درصد از حق بیمه های صادره در بازار بیمه کشور را دارا بودند.

۴- خسارت پرداختی^(۱)

در سال مورد بررسی، میزان خسارت پرداختی صنعت بیمه کشور ۵۵۲۶/۶ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال ۱۳۸۰ معادل ۴۹/۶ درصد رشد داشت. همانند سالهای قبل بیش از نیمی از خسارتهای پرداختی صنعت بیمه به میزان ۵۶/۵ درصد در رشته بیمه ای شخص ثالث پرداخت گردید. بعد از رشته بیمه ای فوق الذکر، رشته های بیمه ای درمان با ۱۴/۲ درصد، زندگی با ۸/۰ درصد و آتش سوزی با ۷/۸ درصد بیشترین سهم را از خسارتهای پرداختی بازار بیمه کشور در اختیار داشتند. در این سال رشد خسارتهای پرداختی

در رشته های بیمه ای شخص ثالث و درمان به ترتیب معادل ۵۶/۱ درصد و ۲۲/۷ درصد نسبت به سال ۱۳۸۰ بود.

در سال مورد بررسی شرکتهای بیمه ایران، آسیا، دانا و البرز به ترتیب ۵۷/۴، ۲۵/۶، ۱۲/۷ و ۴/۳ درصد از کل خسارتهای پرداختی بازار بیمه را پرداخت کردند.

۵- ضریب خسارت^(۲)

ضریب خسارت صنعت بیمه کشور در سال ۱۳۸۱، معادل ۷۹/۷ درصد بود که ۱/۷ واحد درصد کمتر از رقم مشابه سال قبل می باشد. ضریب خسارت صنعت بیمه کشور طی پنج سال اخیر مرتباً در نوسان بوده است. در سال مورد بررسی، رشته های بیمه ای شخص ثالث، بدنه کشتی و اعتباری ضریب خسارتی بیش از ۱۰۰ درصد داشتند که در این میان رشته شخص ثالث با ضریب خسارت ۱۲۷/۵ درصد و با توجه به سهم قابل ملاحظه آن در بازار بیمه بیشترین تاثیر را در ضریب خسارت بازار بیمه داشت. ضریب خسارت رشته های بیمه ای پول، درمان، مهندسی و زندگی نیز بین ۷۰ الی ۱۰۰ درصد بود. ضریب خسارت رشته های بیمه ای باربری، آتش سوزی، حوادث سرنشین و مسئولیت نیز کمتر از ۴۵ درصد بود.

مقایسه شرکتهای بیمه از لحاظ ضریب خسارت نشان می دهد که شرکتهای بیمه آسیا، ایران، دانا و البرز به ترتیب دارای ضرایب خسارت ۹۱/۰، ۷۸/۹، ۷۱/۴ و ۶۴/۱ درصد می باشند.

شرکتهای بیمه

در سال مورد بررسی رتبه بندی شرکتهای بیمه از نظر تولید حق بیمه در مقایسه با سال قبل تغییری نکرد و شرکتهای بیمه ایران، آسیا، دانا، البرز و صادرات و سرمایه گذاری به ترتیب با در اختیار داشتن ۵۶/۳، ۲۴/۷، ۱۳/۴، ۵/۵ و ۰/۱۳ درصد از حق بیمه

۱- «خسارت پرداختی» شامل خسارت هایی که طی سال مورد بررسی پرداخت شده است.

۲- «ضریب خسارت» حاصل نسبت «خسارت واقع شده» به «حق بیمه عاید شده» است. حق بیمه عاید شده شامل مجموع حق بیمه صادره و تفاضل ذخیره حق بیمه ابتدا و پایان سال است. همچنین «خسارت واقع شده» عبارت از حاصل جمع خسارتهای پرداختی و تفاوت بین خسارتهای معوق ابتدا و انتهای هر سال است.

بازار به دنبال هم قرار گرفتند. در این سال به سهم شرکتهای بیمه آسیا و دانا مجموعاً ۱/۲ واحد افزوده شد و از سهم بقیه شرکتهای به همین میزان کاسته شد. سهم شرکت بیمه البرز از حق بیمه‌های صادره بازار بیمه که طی سالهای اخیر مرتباً رو به کاهش نهاده است، در سال ۱۳۸۱ به پایین ترین مقدار خود طی سالهای اخیر (۵/۵ درصد) رسید. سهم شرکتهای بیمه ایران، آسیا و دانا از حق بیمه‌های صادره بازار نیز طی سالهای اخیر مرتباً در نوسان بوده است.

از لحاظ میزان فعالیت شرکتهای بیمه در هر یک از رشته‌های بیمه ای، همچنان شرکت بیمه ایران سهم اصلی بازار را در اختیار داشت.

در سال مورد بررسی شرکتهای بیمه آسیا، دانا، ایران، البرز و صادرات و سرمایه‌گذاری به ترتیب ۶۵/۷، ۶۰/۱، ۵۵/۶، ۵۵/۱ و ۳۸/۰ درصد حق بیمه‌های صادره خود را در مقایسه با سال قبل افزایش دادند.

از لحاظ سهم هر یک از شرکتهای بیمه در خسارت پرداختی بازار بیمه نظیر سال گذشته شرکتهای بیمه ایران، آسیا، دانا، البرز و صادرات و سرمایه‌گذاری به ترتیب به میزان ۵۷/۴، ۲۵/۶، ۱۲/۷، ۴/۳ و ۰/۰۲ درصد در کل خسارتهای پرداختی بازار بیمه مشارکت داشتند. در مقایسه با سال قبل سهم شرکت بیمه ایران از خسارتهای پرداختی بازار بیمه به میزان ۵/۸ واحد کاهش یافت و در مقابل سهم شرکتهای بیمه آسیا، دانا و البرز به ترتیب معادل ۴/۳، ۱/۲ و ۰/۳ واحد افزایش داشت.

مقایسه شرکتهای بیمه از لحاظ ضریب خسارت در سال ۱۳۸۱ نشان می‌دهد در بین شرکتهای بیمه فقط ضریب خسارت شرکت بیمه آسیا بیشتر از ضریب خسارت بازار بیمه بود. کاهش ۱/۷ واحدی ضریب خسارت بازار بیمه در سال مورد بررسی نیز بیشتر متأثر از کاهش ۹/۷ واحدی ضریب خسارت بیمه ایران بود که با ۵۶/۳ درصد سهم از حق بیمه صادره و ۵۷/۴ درصد سهم از خسارت پرداختی بخش عمده‌ای از بازار بیمه کشور را در اختیار داشت.

عملکرد صنعت بیمه در سال ۱۳۸۱

درصد تغییر ۱۳۸۱	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۵۸/۵	۹۰۹۷/۵	۵۷۳۹/۷	حق بیمه صادر شده (میلیارد ریال)
۴۹/۶	۵۵۲۶/۶	۳۶۹۴/۳	خسارت پرداخت شده (میلیارد ریال)
-۱/۷۲ ^(۱)	۷۹/۷	۸۱/۴	ضریب خسارت (درصد)

ماخذ: بیمه مرکزی ایران
۱- شامل تغییر در واحد است.

کادر ۷- قانون تاسیس موسسات بیمه غیردولتی

(مصوب ۱۳۸۰/۶/۶)

ماده واحده - به منظور تعمیم و گسترش صنعت بیمه در کشور، افزایش رقابت و کارایی در بازار بیمه، افزایش رفاه عمومی و گسترش امنیت اجتماعی و اقتصادی، افزایش نقش بیمه در رشد و توسعه اقتصادی کشور و جلوگیری از ضرر و زیان جامعه باتوجه به ذیل اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و در چارچوب ضوابط، قلمرو و شرایط تعیین شده زیر اجازه تاسیس موسسه بیمه غیردولتی به اشخاص داخلی داده می شود:

۱- سیاستگذاری در صنعت بیمه، اعمال نظارت بر فعالیتهای بیمه‌ای و صدور مجوز فعالیت بیمه‌ای کماکان جهت اعمال حاکمیت در اختیار دولت جمهوری اسلامی ایران باقی خواهد بود.

۲- ضوابط مربوط به نحوه تاسیس و فعالیت موسسات بیمه داخلی از قبیل شرایط اخذ مجوز تاسیس و لغو آن، نحوه انتقال عملیات و ادغام، انحلال و ورشکستگی موسسات بیمه‌ای و بیمه اتکایی شامل انواع معاملات بیمه، حق بیمه و کارمزد مربوط به رشته‌های مختلف بیمه، میزان ذخایر فنی و اندوخته‌های قانونی و نحوه سرمایه‌گذاری آنها براساس "قانون تاسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه‌گری مصوب ۱۳۵۰/۳/۳۰ و اصلاحیه بعدی" و "قانون بیمه مصوب ۱۳۱۶/۲/۷" تعیین خواهد شد.

۳- حداقل سرمایه موسسات بیمه موضوع ماده ۳۶ قانون "تاسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه‌گری مصوب ۱۳۵۰/۳/۳۰" برای موسسات بیمه غیردولتی با پیشنهاد بیمه مرکزی ایران و تایید وزارت امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیات وزیران تعیین خواهد شد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ ششم شهریورماه یک هزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۰/۶/۲۷ به تایید شورای نگهبان رسیده‌است.

حداقل سرمایه موسسات بیمه موضوع ماده ۳۶ قانون تاسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه‌گری - مصوب ۱۳۵۰- برای موسسات بیمه غیردولتی به شرح زیر تعیین می‌شود:

۱- شرکت بیمه زندگی	۸۰ میلیارد ریال
۲- شرکت بیمه غیرزندگی	۸۰ میلیارد ریال
۳- شرکت بیمه مختلط (زندگی و غیرزندگی)	۱۴۰ میلیارد ریال
۴- شرکت بیمه اتکایی	۲۰۰ میلیارد ریال

فصل شانزدهم

بازار سرمایه

بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۸۱ پس از رکود نسبی آن در سال قبل از رونق قابل ملاحظه‌ای برخوردار بود. در این سال، متغیرهایی که هر یک به نحوی گویای عملکرد بازار اوراق بهادار است رشد قابل ملاحظه‌ای نسبت به سال قبل نشان دادند. در سال ۱۳۸۱، شاخص قیمت و بازده نقدی سهام با رشد بی‌سابقه‌ای نسبت به سال قبل بیش از ۵۱ درصد افزایش یافت و بورس اوراق بهادار تهران از لحاظ میزان رشد شاخص کل قیمت در میان بورس‌های جهان در رتبه سوم قرار گرفت^(۱). در این سال نسبت ارزش جاری بازار سهام به تولید ناخالص داخلی با افزایش در مقایسه با سال قبل به حدود ۱۲/۸ درصد رسید. نسبت مذکور در سال قبل ۱۲/۳ درصد بود.

تغییر ضوابط پذیرش شرکتها در بورس، تفکیک تابلوهای بورس به تابلوهای اول و دوم و ایجاد تالار فرعی از شهریور ماه سال مذکور از جمله اقدامات مهم انجام شده در سال مورد بررسی بود که گامی مهم در جهت افزایش شفافیت، نقدشوندگی و سرعت گردش سهام در بورس به شمار می‌آید. راه اندازی تالار بورس مشهد به عنوان اولین بورس منطقه‌ای کشور برجسته‌ترین اقدامی بود که در نخستین ماههای سال ۱۳۸۱ در راستای شتاب بخشیدن به فرایند توسعه اقتصادی پایدار، تسهیل اجرای سیاستهای تمرکز زدایی و مشارکت گسترده‌تر مردم در فعالیتهای مولد اقتصادی صورت گرفت. همچنین در سال مذکور بستر قانونی مناسبی جهت داد و ستد دست دوم اوراق مشارکت در بورس اوراق بهادار فراهم گردید^(۲) که اقدامی اساسی در جهت توسعه بازار سرمایه کشور محسوب می‌گردد.

"شورای بورس" در راستای وظایف مندرج در مواد "۹۴" و "۹۵" قانون برنامه سوم توسعه (۸۳-۱۳۷۹) و با هدف ساماندهی بازار سرمایه کشور و پی‌ریزی پایه‌های بازار سرمایه منسجم، کارآمد و پویا، برخی مطالعات پایه‌ای را به سازمان بورس اوراق بهادار تهران واگذار کرد. در سال ۱۳۸۱ سازمان بورس اوراق بهادار تهران به منظور برآوردن الزامها و نیازهای تداوم رونق بورس، فراهم آوردن کارکردهای متعارف بازار دست دوم اوراق بهادار و بستر سازی برای شکل‌گیری منطقی بازار فراگیر اوراق بهادار در آینده، برنامه‌هایی حول محورهای زیر تنظیم نمود:

- روزآمدسازی فناوری داد و ستد اوراق بهادار، نصب و راه اندازی نرم افزار جدید دادوستد و تکمیل مطالعات مقدماتی ایجاد و راه اندازی سیستم داد و ستد الکترونیک اوراق بهادار ایران.

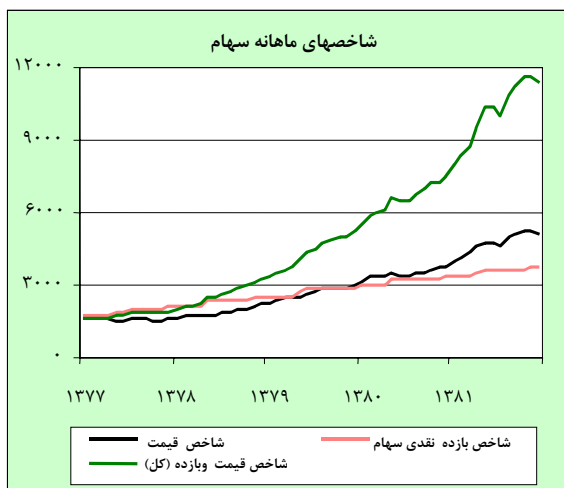
۱- طبق گزارش سالانه فدراسیون بین‌المللی بورسها (FIBV) در سال ۲۰۰۲ میلادی، بورس اوراق بهادار تهران به لحاظ میزان رشد شاخص کل قیمت (TEPIX) در بین بورسهای عضو سازمان مذکور مقام سوم و کشورهای آرژانتین و اسلونی به ترتیب مقام اول و دوم را داشتند.

۲- در سال ۱۳۸۱ دستورالعمل معاملات دست دوم اوراق مشارکت در بورس اوراق بهادار تهران به شبکه بانکی و بورس ابلاغ گردید و از تاریخ ۱۳۸۱/۹/۱۵ فعالیت آزمایشی آن آغاز گردید.

- ساماندهی نظام اطلاع رسانی بورس شامل ایجاد و راه اندازی شرکت خدمات اطلاع رسانی بورس، ایجاد واحد سازمانی تجهیز و پشتیبانی انفورماتیک و بازاریابی نظام انفورماتیک بورس اوراق بهادار تهران.
- بهینه سازی ساختار بازار دست دوم شامل تفکیک تالار اصلی داد و ستد بورس به تابلوهای اول و دوم، ایجاد و راه اندازی تالار فرعی داد و ستد بورس و اجرای ضوابط جدید پذیرش شرکتها در تالارهای داد و ستد بورس.
- تقویت پوشش تنظیمی و نظارتی .
- بهسازی سازمان اداری و امور پشتیبانی بورس.
- استمرار فرآیند توسعه تدریجی بورس شامل راه اندازی بورسهای منطقه‌ای، تکمیل و اجرای طرح داد و ستد دست دوم اوراق مشارکت و انواع گواهی سپرده بانکی در بورس.

سهام

۱- معاملات سهام و حق تقدم سهام

در سال ۱۳۸۱ تعداد و ارزش سهام مبادله شده در بورس اوراق بهادار تهران از رشد قابل توجهی به ترتیب به میزان ۱۴۳ درصد و ۱۹۰/۸ درصد برخوردار بود. دلایل اصلی این افزایش‌های فوق العاده را می توان انتظارات تورمی جامعه و رشد زیاد نقدینگی در چند سال گذشته، رکود نسبی حاکم بر بازار سایر داراییها، ورود سرمایه با منشاء خارجی به بورس بویژه سرمایه ایرانیان خارج از کشور، بازدهی مناسب بورس، افزایش تقاضای بازار بدلیل ایجاد بورس منطقه‌ای خراسان و ارائه خدمات

کارگزاری از طریق شعب برخی بانکها در مراکز استانها و بهبود شرایط اطلاع رسانی بورس دانست. در سال مذکور تعداد ۴۱۴۵/۴ میلیون سهم و حق تقدم سهام به ارزش ۲۲۷۷۶/۱ میلیارد ریال در ۸۱۲۳۱۶ نوبت مورد داد و ستد قرارگرفت که با توجه به راه اندازی تالار فرعی داد و ستد بورس در سال مورد بررسی، حدود ۱۴/۸ درصد از کل تعداد سهام معامله شده (۶۱۳ میلیون سهم) و حدود ۱۳/۶ درصد ارزش کل معاملات (۳۰۹۰/۵ میلیارد ریال) در تالار فرعی و بقیه در تالار اصلی صورت گرفته است. فزونی نرخ رشد ارزش سهام مبادله شده از نرخ رشد تعداد سهام مبادله شده در دوره مورد بررسی حاکی از افزایش متوسط قیمت سهام در این سال به میزان ۱۹/۷ درصد نسبت به دوره مشابه سال قبل است.

در سال ۱۳۸۱ بورس اوراق بهادار تهران ۲۴۳ روز فعالیت داشت. متوسط تعداد و ارزش روزانه سهام و حق تقدم مبادله شده به ترتیب ۱۷/۱ میلیون سهم و ۹۳/۷ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل به ترتیب از افزایش قابل ملاحظه ۱۴۳ و ۱۹۰/۸ درصد برخوردار بود.

شاخص های فعالیت بورس اوراق بهادار تهران

متوسط ارزش کل معاملات روزانه (میلیارد ریال)	متوسط تعداد معاملات روزانه (میلیون سهم)	تعداد روزهای فعالیت بورس طی سال	ارزش معاملات (میلیارد ریال)			تعداد معاملات (میلیون سهم)			
			کل	حق تقدم سهام	سهام	کل	حق تقدم سهام	سهام	
۱۲/۷۷	۴/۹۳	۲۴۴	۳۱۱۶/۷	۱۲۴/۷	۲۹۹۲/۰	۱۲۰۲/۷	۶۹/۱	۱۱۳۳/۶	۱۳۷۷
۲۱/۵۸	۴/۸۶	۲۴۳	۵۲۴۳/۶	۱۰۶/۵	۵۱۳۷/۱	۱۱۸۱/۹	▲۱۲۵/۵	▲۱۰۵۶/۴	۱۳۷۸
۳۸/۰۸	۶/۹۸	۲۴۱	۹۱۷۶/۷	۵۷/۹	۹۱۱۸/۸	۱۶۸۱/۵	۷۴/۸	۱۶۰۶/۷	۱۳۷۹
۳۲/۲۳	۷/۰۲	۲۴۳	۷۸۳۰/۹	۱۲۸/۴	۷۷۰۲/۵	۱۷۰۵/۶	۸۴/۰	۱۶۲۱/۶	۱۳۸۰
۹۳/۷۳	۱۷/۰۶	۲۴۳	۲۲۷۷۶/۱	۲۶۴۹/۳	۲۰۱۲۶/۸	۴۱۴۵/۴	۴۶۰/۵	۳۶۸۴/۹	۱۳۸۱

ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادار تهران، گزارش آماری ماهانه، سالهای مختلف

بررسی فعالیت بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۸۱ نشان می دهد که در نیمه دوم سال معاملات سهام در بورس از نظر تعداد و ارزش سهام مورد معامله بیش از ارقام مشابه در نیمه اول آن بوده است. رونق نسبی فعالیت در بورس در نیمه دوم سال عمدتاً ناشی از نزدیک شدن به زمان تشکیل مجامع عمومی اغلب شرکتهای عضو بورس در پایان سال و ارایه آخرین اطلاعات مربوط به صورتهای مالی و پیش بینی وضعیت آتی شرکتها است.

توزیع معاملات سهام در نیمه اول و دوم سال ۱۳۸۱ در بورس اوراق بهادار تهران(۱)

سال	تعداد		ارزش	
	نیمه اول	نیمه دوم	نیمه اول	نیمه دوم
۱۳۷۷	۲۶/۱	۷۳/۹	۲۶/۵	۷۳/۵
۱۳۷۸	۲۸/۹	۷۱/۱	۲۰/۶	۷۹/۴
۱۳۷۹	۴۵/۲	۵۴/۸	۳۹/۲	۶۰/۸
۱۳۸۰	۴۷/۹	۵۲/۱	۴۷/۸	۵۲/۲
۱۳۸۱	۳۹/۴	۶۰/۶	۴۴/۴	۵۵/۶

ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادار تهران
۱- شامل حق تقدم سهام نیز می باشد.

بررسی آمار معاملات سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار تهران به تفکیک صنایع ۲۴ گانه^(۱) در سال ۱۳۸۱ نشان می دهد که صنعت " واسطه گریهای مالی" با ۳۵/۵ درصد از کل تعداد سهام مبادله شده و صنعت "محصولات کانی غیرفلزی" با ۳۰ درصد از کل ارزش سهام مبادله شده به ترتیب بیشترین سهم از کل تعداد و ارزش مبادلات سهام و حق تقدم را به خود اختصاص داده اند. مقایسه این نسبت ها با ارقام مشابه سال قبل، بیانگر پراکندگی بیشتر در توزیع تعداد و تمرکز بیشتر در ارزش مبادلات سهام و حق تقدم بین صنایع مختلف در سال ۱۳۸۱ می باشد. سهم صنایع یادشده در سال ۱۳۸۰ از نظر تعداد و ارزش سهام و حق تقدم مبادله شده به ترتیب ۴۵/۳ و ۱۵/۳ بود. همچنین در سال مورد بررسی صنایع "چوب و محصولات چوبی"، "ساخت ابزار پزشکی و ابزار دقیق" و "زراعت و خدمات وابسته به آن" بدلیل معاملات بسیار ناچیز آن، تقریباً سهمی در تعداد و ارزش کل مبادلات سهام و حق تقدم سهام نداشتند.

۱- از سال ۱۳۸۱ صنایع "ساخت ابزار پزشکی، ابزار دقیق" و "زراعت و خدمات وابسته به آن" به طبقه بندی صنایع بورس اوراق بهادار اضافه گردیده است.

مقایسه تعداد و ارزش سهام و حق تقدم مبادله شده بین صنایع مختلف در سال ۱۳۸۱ نشان می دهد که صنعت "تجهیزات حمل و نقل" به ترتیب با ۸۹/۵ و ۸۳/۳ درصد بیشترین کاهش را در تعداد و ارزش مبادلات سهام و حق تقدم سهام در مقایسه با سال قبل داشته است، در حالی که صنعت "ساخت فلزات اساسی" با ۱۰۹۷/۵ درصد رشد نسبت به سال قبل بیشترین افزایش در تعداد سهام و حق تقدم مبادله شده و صنعت "ساختمان" با ۱۰۸۳۸/۲ درصد رشد نسبت به سال قبل، بیشترین افزایش را در ارزش مبادلات سهام و حق تقدم سهام دارا بوده اند. همچنین در این سال به جز صنایع "کاغذ و محصولات کاغذی"، "رادیو و تلویزیون" و "تجهیزات حمل و نقل" که هم از نظر تعداد و هم از نظر ارزش معاملات در مقایسه با سال قبل کاهش داشته اند، سایر صنایع در مقایسه با سال قبل از رشد برخوردار بوده اند. وضعیت فوق بیانگر آن است که رونق بورس اوراق بهادار در سال مورد بررسی در بین صنایع مختلف فراگیر بوده و معطوف به تعداد محدود و یا بخشی از صنایع نبوده است.

تعداد دفعات معامله در سال مورد بررسی نسبت به سال قبل ۳۱/۸ درصد افزایش نشان می دهد. در سال ۱۳۸۱ تعداد خریداران سهام و حق تقدم سهام (اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی) به ۳۵۹۷۵۱ نفر رسید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱۳/۹ درصد افزایش یافت. افزایش عرضه سهام، رشد تعداد خریداران، خرید و فروش تدریجی سهام و گردش سهام بین دارندگان آن از جمله عوامل افزایش تعداد دفعات معاملات سهام در این سال بود. متوسط تعداد و ارزش سهام خریداری شده توسط هر نفر در این دوره به ترتیب معادل ۱۱۵۲۳ سهم و ۶۳/۳ میلیون ریال بوده که نسبت به سال قبل به ترتیب ۱۱۳/۴ و ۱۵۵/۳ درصد افزایش داشته است.

تعداد دفعات معامله و تعداد خریداران سهام

درصد تغییر	سال			
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
در سال ۱۳۸۱				
۳۱/۸	۸۱۲۳۱۶	۶۱۶۲۸۳	۷۰۷۰۶۵	تعداد دفعات
۱۳/۹	۳۵۹۷۵۱	۳۱۵۹۱۸	۳۴۲۷۶۴	تعداد خریداران
۱۱۳/۴	۱۱۵۲۳/۰	۵۳۹۹/۰	۴۹۰۶/۰	متوسط تعداد خرید هر نفر (سهم)
۱۵۵/۳	۶۳/۳	۲۴/۸	۲۶/۸	متوسط ارزش خرید هر نفر (میلیون ریال)

در پایان سال مورد بررسی ارزش جاری بازار سهام به ۱۱۷۷۲/۹ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال قبل ۴۴/۲ درصد رشد داشت. در سال ۱۳۸۱ شاخص کل قیمت سهام با ۳۴/۷ درصد رشد نسبت به پایان سال گذشته از ۳۷۵۸/۷۷ واحد به ۵۰۶۲/۷۶ واحد بالغ گردید. در سال مورد بررسی، نسبت فعالیت بورس^(۱) افزایش قابل ملاحظه ای یافت. نسبت مذکور از ۱۰/۶ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۲۱/۶ درصد در سال ۱۳۸۱ افزایش یافت. بررسی نسبت فعالیت در ۵ سال اخیر نشان می دهد که به جز سال ۱۳۸۰ در بقیه سالها این نسبت روند افزایشی داشته است، که بیانگر افزایش تمایل پس انداز کنندگان به بورس اوراق بهادار و افزایش جایگاه سهام در ترکیب داراییهای اشخاص طی این دوره می باشد. کاهش نسبت فعالیت در سال ۱۳۸۰ به دلیل کاهش قابل توجه ارزش معاملات از یک طرف و افزایش ارزش جاری بازار از طرف دیگر (به دلیل پذیرش شرکتهای جدید و افزایش قیمت جاری سهام موجود در بازار) بوده است. افزایش نسبت فعالیت در سال ۱۳۸۱ نشان دهنده پایان رکود نسبی حاکم بر بورس اوراق بهادار تهران در سال قبل می باشد.

۱- نسبت فعالیت بورس (Turnover Ratio) عبارت است از نسبت ارزش معاملات سهام طی سال به میانگین ارزش جاری بازار سهام در همان سال.

نسبت تعداد سهام مورد معامله به کل سهام منتشر شده از ۹/۱ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۱۷/۱ درصد در سال ۱۳۸۱ افزایش یافت. در چند سال اخیر، مقایسه این نسبت با نسبت فعالیت نشان می دهد که نسبت تعداد سهام مورد معامله به کل سهام منتشر شده همواره کمتر از نسبت فعالیت بوده است. همچنین، مقایسه متوسط نرخ رشد نسبت تعداد سهام مورد معامله به کل سهام منتشر شده با متوسط نرخ رشد نسبت فعالیت در دوره ۸۱-۱۳۷۸ که به ترتیب به میزان ۵/۷ و ۱۵/۸ درصد است، نشان می دهد که طی این دوره تغییرات دایمی قیمت های نسبی به نفع سهام صنایع فعالتر در بورس نسبت به میانگین قیمت بازار اتفاق افتاده است.

ارزش جاری بازار سهام ، نسبت فعالیت بورس و نسبت سهام داد و ستد شده به کل سهام منتشر شده (۱)

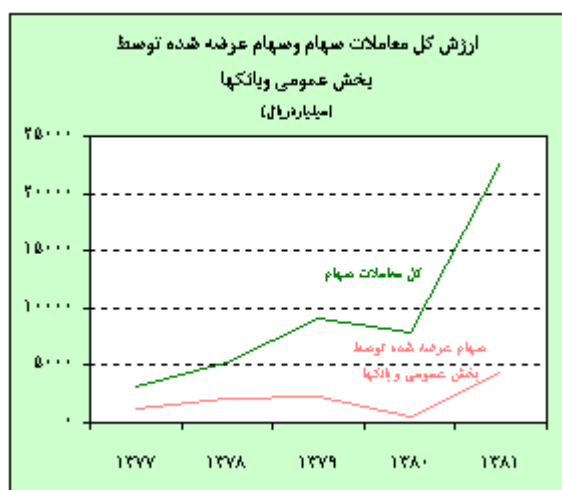
(میلیارد ریال)

سال	ارزش جاری بازار در پایان سال	ارزش معاملات	میانگین ارزش جاری بازار	نسبت فعالیت بورس (درصد)	نسبت تعداد سهام داد و ستد شده به کل سهام منتشر شده
۱۳۷۷	۲۶۵۸۴/۶	۳۱۱۶/۷	۲۶۰۰۰/۸	۱۲/۰	۱۳/۷
	(۲۰/۰)	(۵۴/۵)	(۷/۰)		
۱۳۷۸	۴۳۷۴۳/۵	۵۲۴۳/۶	۳۴۷۱۵/۸	۱۵/۱	۹/۶
	(۶۴/۵)	(۶۸/۲)	(۳۳/۵)		
۱۳۷۹	۶۲۴۸۶/۶	۹۱۷۶/۷	۵۳۷۶۹/۲	۱۷/۱	۱۰/۷
	(۴۲/۸)	(۷۵/۰)	(۵۴/۹)		
۱۳۸۰	۸۱۶۸۱/۸	۷۸۳۰/۹	۷۴۱۲۷/۳	۱۰/۶	۹/۱
	(۳۰/۷)	(۱۴/۷)	(۳۷/۹)		
۱۳۸۱	۱۱۷۷۷۲/۹	۲۲۷۷۶/۱	۱۰۵۳۸۲/۷	۲۱/۶	۱۷/۱
	(۴۴/۲)	(۱۹۰/۸)	(۴۲/۲)		

ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادار تهران، گزارش آماری ماهانه سالهای مختلف
۱- ارقام داخل پرانتز درصد تغییرات هر سال نسبت به سال قبل است.

۲- شاخص های قیمت و بازدهی در بازار سهام

بررسی شاخص های قیمت در بورس اوراق بهادار تهران نشان می دهد که شاخص قیمت و بازده نقدی با ۵۱/۲ درصد افزایش نسبت به پایان سال قبل به ۱۱۳۴۵/۹۳ واحد در پایان سال ۱۳۸۱ رسید. بخش عمده ای از این افزایش، ناشی از رشد شاخص قیمت سهام بود. در پایان این سال شاخص های "بازده نقدی" و "قیمت" به عنوان اجزای تشکیل دهنده شاخص "قیمت و بازده نقدی"، به ترتیب با ۱۲/۳ و ۳۴/۷ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۳۷۰۴/۶۵ و ۵۰۶۲/۷۶ واحد افزایش یافتند. رشد شاخص های اخیر الذکر در سال قبل به ترتیب ۱۳/۸ و ۲۶/۲ درصد بود.

شاخص‌های قیمت و بازده نقدی سهام

درصد تغییر	پایان سال					
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸
۵۱/۲	۴۳/۷	۱۱۳۴۵/۹۳	۷۵۰۱/۹۹	۵۲۲۱/۳۵	۳۲۶۶/۲۷	شاخص قیمت و بازده نقدی
۱۲/۳	۱۳/۸	۳۷۰۴/۶۵	۳۲۹۹/۳۲	۲۸۹۸/۰۹	۲۴۴۷/۳۹	شاخص بازده نقدی
۳۴/۷	۲۶/۲	۵۰۶۲/۷۶	۳۷۵۸/۷۷	۲۹۷۸/۲۹	۲۲۰۶/۱۹	شاخص قیمت
۵/۷	۳۳/۹	۸۹۸۵/۹۶	۸۴۹۷/۸۷	۶۳۴۷/۲۹	۴۶۸۳/۵۷	شاخص قیمت مالی
۴۲/۶	۲۴/۱	۴۶۴۲/۹۴	۳۲۵۴/۸۴	۲۶۲۱/۸۰	۱۹۴۵/۸۹	شاخص قیمت صنعت

ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادار تهران، گزارش آماری ماهانه، سالهای مختلف

در بین شاخص‌های مرتبط با شاخص کل قیمت سهام، شاخص قیمت صنعت طی سال ۱۳۸۱ از رشد قابل ملاحظه‌ای به میزان ۴۲/۶ درصد برخوردار بود، که در مقایسه با رشد ۲۴/۱ درصدی آن در سال قبل بیانگر روند فزاینده رشد شاخص مذکور می باشد. رونق نسبی تولید در بخشهای صنعت و معدن و ساختمان در سال ۱۳۸۱، تاثیر چشمگیری در تقویت مالی شرکتهای تولیدی، افزایش سود و افزایش قیمت سهام آنها در سال مذکور داشت. شاخص قیمت مالی نیز در سال مذکور به میزان ۵/۷ درصد افزایش نشان داد. اما این رشد به مراتب کمتر از رشد ۳۳/۹ درصدی آن در سال قبل می باشد.

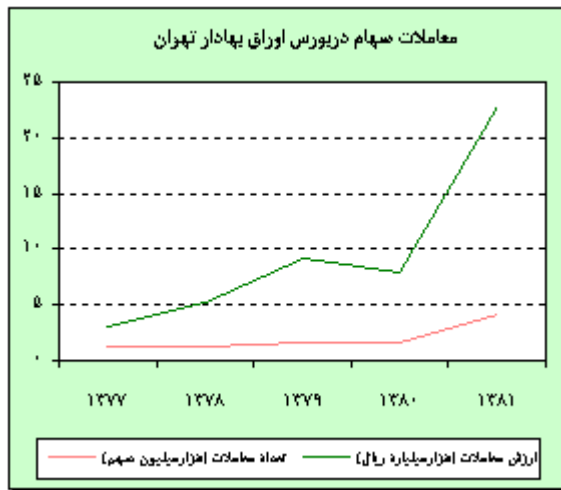
بررسی شاخص قیمت سهام به تفکیک صنایع ۲۴ گانه در سال ۱۳۸۱ نشان می‌دهد که در این سال شاخص قیمت سهام ۱۰ رشته مختلف صنعتی نسبت به سال قبل با کاهش و شاخص قیمت ۱۴ رشته از صنایع با افزایش همراه بود. در سال مورد بررسی، شاخص قیمت "ساختمان" با ۶۵۴/۵ درصد رشد از بیشترین افزایش و شاخص قیمت "کاغذ و محصولات کاغذی" با ۴۵/۳ درصد تنزل، بیشترین کاهش را نسبت به سال قبل داشتند. در سال ۱۳۸۰ بیشترین افزایش و کاهش شاخص قیمت به ترتیب متعلق به صنعت "انتشار و چاپ و تکثیر" و "رادیو و تلویزیون" بود.

۳- تالار فرعی بورس

در سال ۱۳۸۱، در راستای رونق معاملات در بورس و فراهم ساختن مشارکت هر چه بیشتر مردم در بازار سرمایه کشور، تالار فرعی بورس اوراق بهادار تهران در تاریخ چهارم شهریور ماه سال مذکور آغاز به کارکرد. شاخص قیمت سهام در اولین روز فعالیت تالار فرعی برابر با ۴۷۵۶/۱۸ واحد و برابر با عدد شاخص کل قیمت در تالار اصلی در پایان روز قبل بود. در پایان شهریور ماه ۱۳۸۱ تعداد شرکتهای ثبت شده در تابلوی تالار فرعی ۱۷۱ شرکت، با سرمایه ۴۳۱۲ میلیارد ریال و ۴۳۱۲۰۰۰ میلیون سهم بود. از زمان آغاز به کار تالار فرعی تا پایان شهریور ماه تعداد ۹۹۰۴۸/۱ میلیون سهم به ارزش ۴۴۳ میلیارد ریال در تالار فرعی مورد معامله قرار گرفت و عدد شاخص کل قیمت به ۴۷۷۰/۱۶ واحد رسید. شاخص کل قیمت در تالار اصلی نیز در پایان شهریور ماه معادل ۴۷۷۵/۵۴ واحد بود. با پذیرش ۳ شرکت جدید در تالار فرعی تا پایان اسفند ماه ۱۳۸۱، تعداد شرکتهای ثبت شده در تابلوی این تالار به ۱۷۴ شرکت با سرمایه ۵۳۲۱ میلیارد ریال و ۵۳۲۰۷۱۳ میلیون سهم رسید. در مجموع، از زمان گشایش تالار فرعی تا پایان سال ۱۳۸۱ تعداد ۶۱۳۰۰۸/۴ میلیون سهم به ارزش ۱۴۶۵/۱ میلیارد ریال در تالار فرعی مورد معامله قرار گرفت و شاخص قیمت سهام نیز به ۶۰۸۶/۷ واحد در پایان سال مورد بررسی بالغ گردید. نرخ رشد شاخص قیمت در تالار فرعی از تاریخ گشایش تا پایان اسفند ماه ۱۳۸۱ معادل ۲۸/۰ درصد بود. افزایش عرضه سهام و افزایش حجم معاملات آن از جمله آثار راه اندازی تالار فرعی در این سال بود.

۴- عرضه سهام توسط بخش عمومی و بانکها

در سال ۱۳۸۱ مجموع سهام عرضه شده توسط سازمانها و شرکتهای دولتی، بنیادها و سیستم بانکی از نظر تعداد و ارزش با افزایش قابل توجهی مواجه گردید. تعداد و ارزش سهام عرضه شده توسط بخش عمومی و بانکها در سال ۱۳۸۱ نسبت به سال قبل به

ترتیب به میزان ۶۰۷/۹ درصد و ۸۴۳ درصد رشد داشت. ارقام مشابه در سال ۱۳۸۰ به ترتیب معادل ۵۸/۲- و ۷۹/۲- درصد بود. بیشترین افزایش تعداد و ارزش سهام عرضه شده مربوط به سازمانها و شرکتهای دولتی (سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران) بود. در سال مورد بررسی، سهم "سازمانها و شرکتهای دولتی" و "بانکهای دولتی" از کل ارزش سهام عرضه شده در بورس به ترتیب ۷۵/۸ و ۲۳/۰ درصد بود.

براساس مواد فصول دوم و سوم قانون برنامه سوم توسعه (۸۳-۱۳۷۹) دولت موظف شد شرکتهایی را که ادامه فعالیت آنها در بخش دولتی غیر ضروری است واگذار نماید.

در این راستا در قانون بودجه سال ۱۳۸۱ مبلغ ۶۰۰۰ میلیارد ریال به عنوان تامین مالی از طریق واگذاری شرکتهای دولتی پیشبینی گردید. براساس گزارش سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۸۱ در مجموع مبلغ ۳۱۳۱/۱ میلیارد ریال سهام شرکتهای دولتی توسط این سازمان واگذار گردید که حاکی از عملکردی به میزان ۵۲/۲ نسبت به رقم مصوب بودجه بود. از مجموع مبلغ یادشده، ۱۸۹۳/۲ میلیارد ریال از طریق بورس و مابقی از طریق مزایده و مذاکره واگذار گردید. طبق گزارش سازمان بورس اوراق بهادار رقم واگذاری سهام شرکتهای دولتی در سال ۱۳۸۱ مبلغ ۱۳۰۷/۵ میلیارد ریال بود که دلیل اختلاف آن با رقم مربوطه در گزارش سازمان خصوصی سازی می تواند ناشی از فاصله زمانی گزارش دهی دو سازمان مذکور باشد.

براساس ترتیبات مقرر در ماده ۱۹ قانون برنامه سوم، وجوه حاصل از فروش سهام دولت پس از واریز به خزانه، به نسبت ۵۰ درصد جهت تقویت خزانه و مابقی با اولویت پرداخت بدهی شرکتهای قابل فروش، اصلاح ساختار شرکتهای در حال فروش، بهسازی و آماده سازی شرکتها برای فروش و توسعه صنعتی به شرکتهای مادر تخصصی ذیربط تخصیص می یابد.

عرضه سهام توسط بخش عمومی و بانکها

دستگاه عرضه کننده	تعداد (میلیون سهم)		ارزش (میلیارد ریال)		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	تعداد	ارزش	تعداد	ارزش
سازمانها و شرکتهای دولتی	۷۵/۲	۵۸۶/۵	۳۱۵/۱	۳۳۵۰/۹	□	□	۶۰/۷	۷۵/۸
بنیادها	▲۹/۳	۱۰/۷	۱۱/۳	۴۹/۷	۳۳۹/۸	۱۵/۱	۱/۱	۱/۱
سیستم بانکی	۵۲/۱	۳۶۹/۸	۱۴۲/۱	۱۰۱۷/۵	□	□	۳۸/۲	۲۳/۰
بانک مرکزی	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	θ	θ	۰/۰	۰/۰
بانک های تجاری	۱۴/۳	۲۳۷/۵	۳۰/۳	۳۹۵	□	□	۲۴/۶	۸/۹
بانک های تخصصی	۳۷/۸	۱۳۲/۳	۱۱۱/۸	۶۲۲/۵	۲۵۰/۰	۴۵۶/۸	۱۳/۷	۱۴/۱
جمع	▲۱۳۶/۶	۹۶۷/۰	۴۶۸/۵	۴۴۱۸/۱	□	□	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادار تهران، گزارش آماری ماهانه، سالهای ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱

۵- پذیرش شرکت های جدید در بورس

در سال ۱۳۸۱ با پذیرش ۱۶ شرکت جدید، تعداد شرکتهای پذیرفته شده مندرج در تابلوی بورس اوراق بهادار تهران به ۳۳۴ شرکت افزایش یافت. همچنین در این سال ۳ شرکت به صورت معلق و ۲۸ شرکت نیز به صورت مشروط در بورس پذیرفته شدند. بدین ترتیب با احتساب شرکتهای معلق و پذیرفته شده مشروط، تعداد شرکتهای پذیرفته شده در بورس به ۳۶۵ شرکت رسید.

تعداد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

تغییرات در سال ۱۳۸۱	پایان سال			
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۱۶	(۱)۳۳۴	۳۱۸	۳۰۷	شرکتهای درج شده در تابلوی بورس
۱	۲۰	۱۹	۱۹	شرکتهای سرمایه گذاری
۱۵	۳۱۴	۲۹۹	۲۸۸	سایر شرکتهای
۰	۳	۳	۳	شرکتهای معلق شده
۶	۲۸	۲۲	۸	شرکتهای پذیرفته شده مشروط
۲۲	۳۶۵	۳۴۳	۳۱۸	کل

ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادار تهران، گزارش آماری ماهانه، سالهای مختلف

۱- از مجموع ۳۳۴ شرکت درج شده در تابلوی بورس در پایان سال ۱۳۸۱، تعداد ۱۵۹ شرکت در تابلوی اصلی و بقیه در تابلوی فرعی بودند.

۶- منابع افزایش سرمایه شرکتهای پذیرفته شده در بورس

در سال ۱۳۸۱ شرکتهای پذیرفته شده در بورس در مجموع به میزان ۶۰۶۶/۴ میلیارد ریال به سرمایه خود افزودند. از این رقم، ۲۳/۸ درصد از محل اندوخته ها و سود انباشته، ۶۱/۵ درصد از محل مطالبات و آورده نقدی و ۱۴/۷ درصد مابقی به صورت ترکیبی از روشهای فوق تامین مالی شد. در سال مورد بررسی افزایش سرمایه شرکتهای عضو بورس نسبت به سال قبل از افزایش قابل ملاحظه ای به میزان ۱۰۳/۷ درصد برخوردار بود. در بین منابع مختلف تامین مالی افزایش سرمایه شرکتهای عضو بورس، تامین مالی از محل مطالبات و آورده نقدی از بالاترین رشد نسبت به سال قبل به میزان ۲۱۳/۷ درصد برخوردار گردید.

منابع تامین مالی افزایش سرمایه شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

(میلیارد ریال)

سال	فقط از محل اندوخته ها و سود انباشته	فقط از محل مطالبات و آورده نقدی	از محل اندوخته ها، سود انباشته و مطالبات و آورده نقدی	جمع کل افزایش سرمایه	درصد تغییر
۱۳۷۷	۱۱۱/۴	۹۲۴/۲	۱۸/۷	۱۰۵۴/۳	۴۹/۱
۱۳۷۸	۷۸۴/۱	۱۴۶۳/۰	۱۵/۵	۲۲۶۲/۶	۱۱۴/۶
۱۳۷۹	۱۲۱۶/۹	۱۶۵۸/۱	۵۱۴/۸	۳۳۸۹/۸	۴۹/۸
۱۳۸۰	۱۱۹۹/۶	۱۱۸۹/۸	۵۸۹/۱	۲۹۷۸/۵	-۱۲/۱
۱۳۸۱	۱۴۴۵/۷	۳۷۳۱/۹	۸۸۸/۸	۶۰۶۶/۴	۱۰۳/۷

ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادار تهران

۷- بورس منطقه ای

بورس منطقه ای خراسان در راستای حصول به یکی از اهداف برنامه سوم توسعه و به عنوان اولین تجربه در گسترش پوشش جغرافیایی بازار دوم اوراق بهادار، در بیست و یکم خرداد ماه سال ۱۳۸۱ رسماً افتتاح گردید. طی ۱۹۴ روز کاری در سال ۱۳۸۱ معادل ۱۲۴ میلیون سهم به ارزش ۸۹۴ میلیارد ریال در بورس منطقه ای خراسان مورد مبادله قرار گرفت

که به ترتیب ۲/۴ درصد و ۳/۰ درصد تعداد و ارزش معاملات انجام شده در بورس اوراق بهادار تهران (۵۲۲۲/۷ میلیون سهم به ارزش ۲۹۸۰۹/۱ میلیارد ریال) می باشد.

اوراق مشارکت

در سال مورد بررسی در مجموع ۲۷۳۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت توسط دولت، بانک مرکزی^(۱) و شرکتهای منتشر شد که از این میزان مبلغ ۲۵۶۳۱ میلیارد ریال، معادل ۹۳/۹ درصد اوراق انتشار یافته، به فروش رسید. فروش اوراق مشارکت در این سال ۶۴/۹ درصد بیش از رقم مشابه در سال قبل بود. نرخ سود علی الحساب اوراق مشارکت دولتی - بودجه ای ۱۵ درصد و نرخ سود علی الحساب اوراق مشارکت بانک مرکزی و سایر اوراق غیر بودجه ای همانند سال گذشته به میزان ۱۷ درصد در سال بود. کلیه اوراق مشارکت مذکور دارای سود روز شمار بوده و در هر زمان قابلیت بازخرید آنها در شعب بانک عامل وجود دارد.

براساس بند (ن) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۱ دولت اجازه یافت تا در راستای تسریع اجرای عملیات طرحهای تملک داراییهای سرمایه ای تا مبلغ ۲۴۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت منتشر نماید. همچنین به موجب اجزای (۲) و (۴) بند (س) تبصره مذکور، به وزارت راه و ترابری و وزارت نیرو اجازه داده شد در مجموع به مبلغ ۳۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت با ضوابط اوراق مشارکت دولتی - بودجه ای منتشر نمایند. به این ترتیب در سال مورد بررسی، مجموع اوراق مشارکت دولتی - بودجه ای مبلغ ۵۴۰۰ میلیارد ریال بود. در این تبصره به وزارت جهاد کشاورزی و وزارت نیرو نیز اجازه داده شد در مجموع تا مبلغ ۲۶۰۰ میلیارد ریال جهت تکمیل و اجرای طرحهای عمرانی در بخش برق، کارگاههای تکثیر و پرورش ماهی و میگو، بنادر صیادی و نیشکر اوراق مشارکت منتشر و به فروش رسانند.

وضعیت اوراق مشارکت منتشر شده از ابتدا تا پایان سال ۱۳۸۱

(میلیارد ریال)

سال	تعداد طرحهای اوراق مشارکت منتشر شده ▲	تعداد دفعات انتشار ▲	کل مبلغ مصوب ▲	مبلغ منتشر شده ▲	مبلغ فروش رفته ▲	نرخ سود علی الحساب (درصد در سال)	وضعیت اوراق مشارکت در پایان سال ۱۳۸۱	
							اوراق مشارکت سررسید شده	اوراق مشارکت سررسید نشده
۱۳۷۳	۱	۱	۷۵	۷۵	۷۵	۲۰	۷۵	۰
۱۳۷۴	۳	۴	۲۲۵	۲۲۵	۲۲۵	۲۰	۲۲۵	۰
۱۳۷۵	۳	۳	۴۰۰/۶	۴۰۰/۶	۴۰۰/۶	(۱)۲۰	۴۰۰/۶	۰
۱۳۷۶	۵	۵	۲۵۴۷/۵	۲۵۴۷/۵	۲۴۷۱/۵	۲۰	۲۴۷۱/۵	۰
۱۳۷۷	۶	۶	۳۱۳۰	۳۱۳۰	۳۱۳۰	۲۰	۳۱۰۰	۳۰
۱۳۷۸	۵	۷	۲۴۵۰	۲۴۵۰	۲۳۷۷	(۲)۱۹	۲۵۰	۲۱۲۷
۱۳۷۹	۴	۶	۱۰۳۸۰	۱۰۳۸۰	۵۲۹۶	۱۹	۲۹۱۶	۲۳۸۰
۱۳۸۰	۹	۱۲	۱۶۱۰۰	۱۶۱۰۰	۱۵۵۴۳/۳	۱۷	۹۴۴۳/۶	۶۰۹۹/۷
۱۳۸۱	۸	۱۲	۲۷۵۰۰	۲۷۳۰۰	۲۵۶۳۱	(۳)۱۷	۰	۲۵۶۳۱
کل	۴۴	۵۶	۶۲۶۰۸/۱	۶۲۶۰۸/۱	۵۵۱۴۹/۴		۱۸۸۸۱/۷	۳۶۲۶۷/۷

۱- به استثنای مرحله اول اوراق مشارکت ایران خورو که نرخ سود علی الحساب آن ۲۴ درصد بود.

۲- به استثنای اوراق مشارکت تولید اکریلیک که نرخ سود علی الحساب آن ۲۰ درصد بود.

۳- به استثنای اوراق مشارکت دولتی - بودجه ای که نرخ سود علی الحساب آن ۱۵ درصد بود.

۱- طبق ماده ۹۱ قانون برنامه سوم توسعه و در راستای اجرای سیاستهای پولی، بانک مرکزی طی سال ۱۳۸۱ اقدام به انتشار ۱۸۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت ۱ ساله طی ۴ مرحله با نرخ سود علی الحساب ۱۷ درصد نمود که از اوراق مذکور ۱۷۰۵۲ میلیارد ریال به فروش رسید. اوراق مشارکت بانک مرکزی ابزار سیاست پولی بوده و به منظور کنترل حجم نقدینگی منتشر می شود.

براین اساس دولت در اواخر آذر ماه اقدام به انتشار ۲۴۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت ۵ ساله با نرخ سود علی‌الحساب ۱۵ درصد نمود که تمامی آن به فروش رسید. همچنین وزارت نیرو در تیرماه این سال به میزان ۱۶۰۰ میلیارد ریال جهت تکمیل طرحهای بخش برق و در اواخر آبان ماه جهت طرحهای آبرسانی ۱۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت منتشر و به طور کامل به فروش رساند. در سال مورد بررسی وزارتخانه های جهاد کشاورزی و راه و ترابری نیز در راستای مفاد تبصره ۲۱ قانون بودجه در مجموع به میزان ۲۸۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت منتشر کردند که کل آن به فروش رسید. ضمناً خاطر نشان می سازد که اوراق مشارکت وزارت جهاد کشاورزی بابت طرح توسعه شیلات به میزان ۲۰۰ میلیارد ریال عرضه نگردید.

همچنین در سال ۱۳۸۱ "ایران خودرو" به میزان ۱۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت ۴ ساله منتشر کرد که به طور کامل به فروش رفت. "شرکت ملی صنایع پتروشیمی" نیز در این سال اقدام به انتشار ۵۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت نمود که تمامی آن به فروش رسید. نرخ سود علی‌الحساب اوراق مشارکت منتشر شده توسط "ایران خودرو" و "شرکت ملی صنایع پتروشیمی" معادل ۱۷ درصد بود.

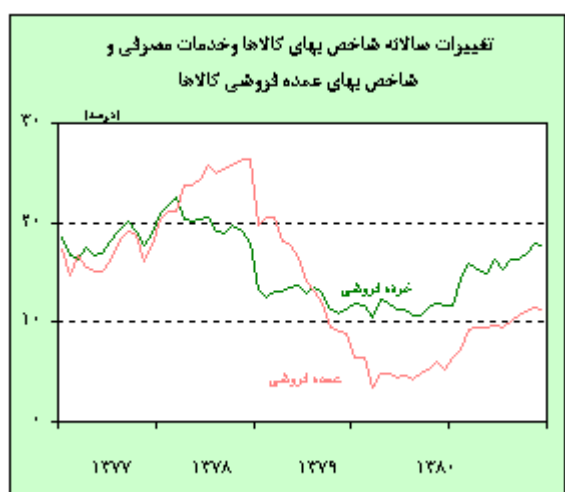
در سال ۱۳۸۱ تعداد اوراق مشارکت داد و ستد شده در بورس اوراق بهادار به ۳۵۱۲ ورقه به ارزش ۱/۸ میلیارد ریال رسید. در سال ۱۳۸۰ در بورس اوراق بهادار تهران اوراق مشارکت معامله نگردید. از مجموع اوراق مشارکت معامله شده در بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۸۱ معادل ۱/۱ میلیارد ریال آن به وزارت نیرو و مابقی آن به میزان ۰/۷ میلیارد ریال به دولت اختصاص داشت. این اوراق به اوراق مشارکت منتشر شده در سالهای قبل تعلق داشت و نرخ سود علی‌الحساب آنها ۱۹/۰ درصد بود.

فصل هفدهم

روند قیمت‌ها

روند نزولی نرخ تورم که از سال ۱۳۷۸ تا سال ۱۳۸۰ تداوم داشت، از ابتدای سال ۱۳۸۱ تغییر جهت داد و روند افزایشی به خود گرفت. نرخ مذکور در سالهای ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۰ به ترتیب ۲۰/۱، ۱۲/۶ و ۱۱/۴ درصد بود و در سال ۱۳۸۱ به ۱۵/۸ درصد بالغ گردید.

تقریباً تمامی یافته‌های تحقیقاتی در خصوص تورم طی سه دهه اخیر در کشور، نشان می‌دهد که منشأ اصلی تورم در اقتصاد ایران عوامل پولی می‌باشد. رشد بطنی عرضه کل و رشد دایمی و قابل ملاحظه عوامل تشکیل دهنده تقاضای کل طی این دوره، حاکی از عدم توازن مزمن بین نیروهای عرضه و تقاضای کل در اقتصاد ایران است. مقایسه روند های بلندمدت رشد نقدینگی، رشد شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی (شاخص تورم) و رشد تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت، به روشنی نشان دهنده همسویی رشد شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی و رشد نقدینگی است.

مجموعه عوامل موثر بر سطح عمومی قیمت‌ها در سال ۱۳۸۱ را می‌توان در چهار گروه کلی شامل عوامل موثر بر تقاضای کل، عوامل موثر بر عرضه کل، مصوبات اداری منجر به افزایش قیمت‌ها و عوامل روانی شکل دهنده انتظارات تورمی دسته بندی نمود. همچنین بدلیل وجود تاخیرهای زمانی و ماندگاری اثرات رویدادها و سیاست‌ها بر مجموعه عوامل شکل دهنده عرضه و تقاضای کل و سطح عمومی قیمت‌ها، لازم است که تحولات عوامل چهارگانه فوق در یک دوره زمانی چند ساله مورد توجه قرار گیرند. در جدول زیر، نرخ رشد عوامل اصلی موثر بر تورم در دوره زمانی ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۱ ارائه گردیده است.

مصوبات اداری منجر به افزایش قیمت‌ها در ماههای آغازین هر سال، که عموماً با هدف اصلاح ساختار مالی بنگاههای دولتی صورت می‌گیرد، از عوامل موثر بر افزایش سطح عمومی قیمت‌ها در طول سال است. مواد ۵، ۵۲، ۱۱۹، ۱۳۰ و ۱۳۲ قانون برنامه پنجساله سوم توسعه (۸۲-۱۳۷۹)، بند ط تبصره ۱، بند د تبصره ۱۰ و بند الف تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۱، مواد ۲۵ و ۷۱ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و مصوبات شورای اقتصاد از جمله مصوباتی هستند که افزایش قیمت کالاها و خدمات عرضه شده توسط بنگاههای دولتی را بدنبال دارند.

نرخ تغییرات عوامل اصلی موثر بر تورم در دوره ۸۱-۱۳۷۹

(درصد)

۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۲۳/۱	۱۵/۲	۱۷/۵	نرخ رشد پایه پولی
۳۰/۱	۲۸/۸	۲۹/۳	نرخ رشد نقدینگی
۲۲/۸	۲۲/۲	۲۵/۶	نرخ رشد پرداختهای هزینه ای (۱)
۳۸/۲	۲/۲	-۵/۸	نرخ رشد تملک داراییهای سرمایه ای (۱)
۲۵/۰	۶۴/۰	۶۴/۰	حداکثر نرخ مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی
۱۱/۵	۱۳/۰	۱۵/۰	نرخ رشد حقوق و مزایای کارکنان دولت
۲۳/۰	۲۴/۰	۲۶/۶	نرخ رشد حداقل دستمزد
۱۱/۴	-۰/۷	۳/۵	نرخ رشد ارزش افزوده بخش کشاورزی
۱۱/۰	۱۰/۲	۱۰/۳	نرخ رشد ارزش افزوده بخش صنعت و معدن
۹/۱	۱۲/۳	۱۱/۹	نرخ رشد ارزش دلاری صادرات غیرنفتی
۲۶/۴	۲۲/۹	۱۳/۱	نرخ رشد ارزش دلاری واردات
۵۱/۲	۴۳/۷	۵۹/۹	نرخ رشد شاخص قیمت و بازده بورس اوراق بهادار
۰/۱	-۲/۲	-۵/۴	تغییر نرخ دلار در بازار غیررسمی
۱۵/۰	۰/۵	۳/۵	نرخ رشد قیمت سکه بهار آزادی
۱/۷	۱/۷	۱/۶	نرخ رشد جمعیت
۱۵/۸	۱۱/۴	۱۲/۶	نرخ تورم

۱- نرخ رشد سال ۱۳۸۱ بدون احتساب رقم مابه التفاوت نرخ ارز کالاهای یارانه ای می باشد.

در سال ۱۳۸۱ از بین هشت گروه اصلی تشکیل دهنده شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری کشور، گروه "خوراکیها"، آشامیدنیها و دخانیات" بیشترین سهم را در رشد شاخص کل دارا بود. در این گروه اصلی نیز افزایش شاخص بهای "گوشت قرمز"، مرغ و ماهی" که شامل شاخص بهای گوشت قرمز، گوشت مرغ، انواع ماهی و فرآوردههای گوشتی است، بیشترین سهم را در افزایش شاخص بهای گروه و افزایش شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی به ترتیب به میزان ۴۳/۱ درصد و ۱۷/۳ درصد داشت.

پس از گروه اصلی فوق الذکر، گروه "مسکن، سوخت و روشنایی"، بیشترین سهم را در افزایش شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی داشت. در این گروه اصلی افزایش شاخص بهای "مسکن" که شامل شاخص کرایه های مسکونی اجاره ای، ارزش جاری خانه های مسکونی شخصی و خدمات ساختمانی است، بیشترین سهم را در افزایش شاخص بهای گروه و افزایش شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی به ترتیب به میزان ۹۳/۳ درصد و ۳۵/۴ درصد داشت. تحولات شاخص بهای "مسکن" با چند ماه تاخیر نمایانگر تحولات قیمت معاملاتی مسکن در مناطق شهری کشور است.

در سال ۱۳۸۱ از هشت گروه اصلی تشکیل دهنده شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی، نرخ رشد شاخص سه گروه شامل "مسکن، سوخت و روشنایی"، "خوراکیها، آشامیدنیها و دخانیات" و "درمان و بهداشت" بالاتر از نرخ رشد

شاخص کل و نرخ رشد شاخص پنج گروه دیگر شامل پوشاک^۱، اثاث، کالاها و خدمات مورد استفاده درخانه^۲، کالاها و خدمات متفرقه^۳، حمل و نقل و ارتباطات^۴ و تفریح^۵، تحصیل و مطالعه^۶ پایین تر از آن بود.

در سال مورد بررسی، نرخ رشد شاخص بهای عمده‌فروشی کالاها و شاخص بهای تولید کننده نیز نسبت به سال قبل افزایش قابل توجهی داشت. نرخ رشد دو شاخص مذکور، که در سال ۱۳۸۰ به ترتیب با ۹/۷ و ۵/۳ واحد درصد کاهش نسبت به سال قبل از آن در سطح ۵/۱ و ۱۰/۹ درصد محدود شده بود، در سال ۱۳۸۱ افزایش یافت و ترتیب در سطوح ۹/۶ و ۱۳/۵ درصد قرار گرفت.

نظام سهمیه بندی کالاها علیرغم اصلاح ماده ۴۶ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، در سال ۱۳۸۱ همانند سالهای گذشته ادامه یافت^(۱) و ۱۳۱۵۲/۵ میلیارد ریال یارانه بابت کالاها و خدمات توسط دولت پرداخت شد. این میزان یارانه نسبت به سال قبل ۲۶۸۴/۵ میلیارد ریال (به میزان ۲۵/۶ درصد) افزایش یافته و نسبت یارانه پرداختی به تولید ناخالص داخلی از ۱/۶ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۱/۴ درصد در سال ۱۳۸۱ رسید. از کل یارانه مذکور، ۱۰۰۶۰/۵ میلیارد ریال (۷۶/۵ درصد) بابت خرید گندم، ۵۵۵/۰ میلیارد ریال (۴/۲ درصد) بابت کود شیمیایی و ۴۶۸/۴ میلیارد ریال (۳/۶ درصد) بابت شیر و ۲۹۸/۵ میلیارد ریال (۲/۳ درصد) بابت گوشت اختصاص یافت. بخش عمده یارانه پرداختی در جهت حمایت از مصرف کنندگان بوده است.

شایان ذکر است که براساس ماده (۵) قانون برنامه پنجساله سوم توسعه (۸۳-۱۳۷۹)، دستگاهها و شرکتهای دولتی اجازه یافتند قیمت کالاها و خدمات عرضه شده خود را سالانه حداکثر به میزان ۱۰ درصد افزایش دهند. با توجه به آنکه سالانه مبالغ معتدبهایی یارانه پنهان از طریق عرضه برخی کالاها و خدمات دولتی با قیمت های پایین به جامعه انتقال می یابد، از این رو مجوز فوق تا حدودی می تواند از گسترش این یارانه پنهان جلوگیری نماید.

درصد تغییر سالانه متوسط شاخص های قیمت

(۱۰۰=۱۳۷۶)

۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	
۱۸/۱	۲۰/۱	۱۲/۶	۱۱/۴	۱۵/۸	شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری
۱۶/۷	۲۴/۲	۱۴/۸	۵/۱	۹/۶	شاخص بهای عمده فروشی کالاها
۱۸/۷	۲۲/۹	۱۶/۲	۱۰/۹	۱۳/۵	شاخص بهای تولید کننده
۲۲/۲	۵۹/۸	۱۷/۷	۱/۳	۵/۷	شاخص بهای کالاهای صادراتی
۹/۵	۳۰/۰	۲۶/۵	۱۱/۴	۲۹/۵	شاخص ضمنی تولید ناخالص داخلی (به قیمت پایه) ^(۱)
۱۶/۲	۲۰/۳	۲۲/۵	۱۲/۳	۱۹/۱	شاخص ضمنی تولید ناخالص داخلی بدون نفت (به قیمت پایه) ^(۱)

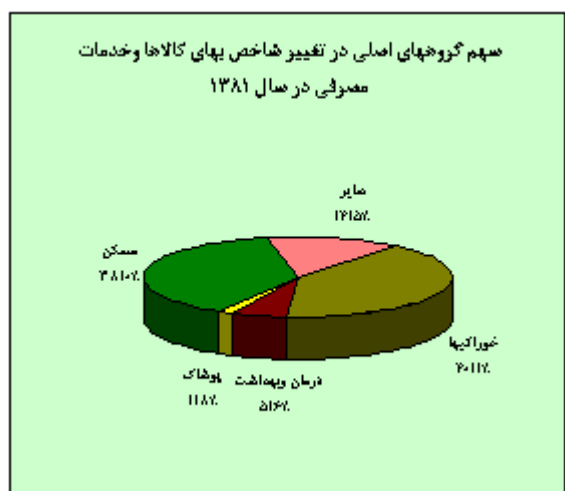
۱- رقم مربوط به سال ۱۳۸۱ مقدماتی است.

۱- براساس بند (الف) قانون اصلاح ماده ۴۶ قانون برنامه سوم توسعه آمده است: دولت مکلف است حداکثر تا پایان سال دوم برنامه سوم توسعه، با انجام مطالعات و بررسی های کارشناسی اقدامات قانونی به منظور هدفمند نمودن پرداخت یارانه کالاهای اساسی شامل گندم، برنج، روغن نباتی، قند، شکر، پنیر، شیر، دارو، شیرخشک، کود، بذر، سم، حاملهای انرژی و سایر موارد را انجام دهد.

۱- شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی

الف: مناطق شهری کشور

در سال ۱۳۸۱ متوسط شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری نسبت به سال قبل به میزان ۱۵/۸ درصد افزایش یافت که در مقایسه با سال ۱۳۸۰ از افزایشی به میزان ۴/۴ واحد درصد برخوردار بود. بررسی شاخص مذکور به تفکیک گروههای اختصاصی نشان می دهد که نرخ رشد شاخص بهای کالا و مسکن، سوخت و روشنایی نسبت به سال قبل افزایش و نرخ رشد شاخص بهای خدمت در مقایسه با نرخ رشد این شاخص در سال قبل کاهش داشته است. در بین گروههای اختصاصی، شاخص بهای کالا بیشترین سهم را در افزایش شاخص کل (به میزان ۴۷/۶ درصد) به خود اختصاص داد. سهم دو گروه مسکن، سوخت و روشنایی و خدمت در افزایش شاخص کل به ترتیب به میزان ۳۸/۰ و ۱۴/۴ درصد بود.

بررسی شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی به تفکیک گروههای اصلی نشان می دهد که طی سال مورد بررسی از هشت گروه اصلی، نرخ رشد شاخص گروههای خوراکیها، آشامیدنیها و دخانیات، مسکن، سوخت و روشنایی، اثاث، کالاها و خدمات مورد استفاده در خانه، حمل و نقل و ارتباطات و درمان و بهداشت در مقایسه با سال ۱۳۸۰ افزایش و نرخ رشد گروههای پوشاک، تفریح، تحصیل و مطالعه و کالاها و خدمات متفرقه در مقایسه با سال قبل کاهش یافته است. در این بین، شاخص دو گروه مسکن، سوخت و روشنایی و پوشاک به ترتیب از بیشترین و کمترین نرخ رشد نسبت به سال قبل برخوردار بوده‌اند.

در سال ۱۳۸۱ گروه اصلی خوراکیها، آشامیدنیها و دخانیات بالاترین سهم را در رشد شاخص کل داشت. این گروه اصلی با دارا بودن بالاترین ضریب اهمیت (به میزان ۳۲/۴۵ درصد) در تشکیل شاخص مذکور و نرخ رشد ۱۹/۴ درصدی نسبت به سال قبل، موجب ۶/۳ واحد درصد (۴۰/۱ درصد) افزایش در شاخص کل گردید. دلیل اصلی افزایش شاخص گروه اصلی خوراکیها، آشامیدنیها و دخانیات افزایش شاخص بهای گوشت قرمز، مرغ و ماهی بود. شاخص گروه فرعی مذکور با نرخ ۳۰/۷ درصد نسبت به سال قبل رشد کرده و موجب ۲/۷ واحد درصد افزایش در شاخص کل گردید. لازم به ذکر است که شاخص بهای گوشت قرمز که در سال ۱۳۸۰ معادل ۱۳/۵ درصد افزایش یافته بود، در سال ۱۳۸۱ نیز افزایش قابل ملاحظه ای به میزان ۳۶/۶ درصد داشت و ۶۳/۷ درصد از افزایش شاخص گروه گوشت قرمز، مرغ و ماهی را به خود اختصاص داد. سه جزء دیگر این گروه فرعی، شامل شاخص بهای گوشت مرغ، انواع ماهی و فرآورده های گوشت نیز در سال ۱۳۸۱ از رشد قابل ملاحظه ای نسبت به سال قبل برخوردار بودند. نرخ رشد سه گروه مذکور در سال ۱۳۸۱ به ترتیب ۲۰/۶ درصد، ۱۹/۲ درصد و ۱۹/۰ درصد و در سال ۱۳۸۰ به ترتیب ۲/۱، ۶/۱ و ۵/۱ درصد بود.

شاخص گروه میوه ها و سبزیها با ۱۷/۶ درصد رشد نسبت به سال گذشته، ۲۰/۶ درصد از افزایش شاخص گروه خوراکیها، آشامیدنیها و دخانیات و ۸/۴ درصد از افزایش شاخص کل را به خود اختصاص داد. همچنین دو گروه نان، برنج و فرآورده های غلات و لبنیات و تخم مرغ به ترتیب با ۱۴/۷ درصد و ۱۴/۶ درصد رشد نسبت به سال گذشته به ترتیب سهمی معادل ۵/۵ درصد و ۳/۴ درصد در رشد شاخص کل داشتند.

پس از شاخص بهای گروه اصلی فوق الذکر، شاخص بهای گروه مسکن، سوخت و روشنایی، بیشترین تاثیر را در افزایش شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی داشت. این گروه با دارا بودن ضریب اهمیت قابل توجه ۲۷/۰۴ درصد در بین گروههای اصلی تشکیل دهنده شاخص کل، با نرخ ۱۹/۵ درصد نسبت به سال قبل رشد کرد و سهمی معادل ۳۸/۰ درصد از رشد شاخص کل را به خود اختصاص داد. دلیل اصلی رشد این شاخص نیز رشد شاخص گروه فرعی مسکن بود که با ۱۹/۹ درصد رشد نسبت به سال قبل مواجه بود و ۹۳/۳ درصد از افزایش شاخص گروه مسکن، سوخت و روشنایی و ۳۵/۴ درصد از افزایش شاخص کل را به خود اختصاص داد. در این گروه اصلی، شاخص گروه فرعی برق، آب و سوخت که در سال ۱۳۸۰ با نرخ ۱۲/۴ درصد نسبت به سال قبل از آن افزایش یافته بود، در سال ۱۳۸۱ با نرخ ۱۶/۳ درصد رشد کرد، لیکن بدلیل ضریب اهمیت نسبی کوچک آن در شاخص کل، تاثیر اندکی در رشد شاخص کل داشت. دلیل اصلی افزایش شاخص گروه برق، آب و سوخت، افزایش سالانه بهای آب و برق مصرفی منازل به موجب مصوبات قانونی است.

بدین ترتیب، دو گروه اصلی خوراکیها، آشامیدنیها و دخانیات و مسکن، سوخت و روشنایی با مجموع ضریب اهمیت ۵۹/۴۹ درصد در تشکیل شاخص کل، سهمی معادل ۷۸/۱ درصد از نرخ تورم را به خود اختصاص دادند، بطوریکه در مجموع ۱۲/۳ واحد درصد از تورم ۱۵/۸ درصدی سال ۱۳۸۱ به این دو گروه اصلی تعلق داشت.

در بین سایر گروههای اصلی تشکیل دهنده شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی، شاخص بهای حمل و نقل و ارتباطات و شاخص بهای درمان و بهداشت به ترتیب با ۱۰/۰ درصد و ۱۶/۳ درصد افزایش نسبت به سال قبل، موجب ۱/۱ واحد درصد و ۰/۹ واحد درصد افزایش در شاخص کل گردیدند. در گروه حمل و نقل و ارتباطات شاخص بهای گروه حمل و نقل شخصی که در سال ۱۳۸۰ رشدی معادل ۴/۴ درصد داشت، در سال ۱۳۸۱ با رشد بیشتری معادل ۷/۶ درصد همراه بود. در این گروه، رشد نرخ بیمه شخص ثالث به میزان ۴۴/۱ درصد قابل ملاحظه بود. همچنین شاخص بهای گروه حمل و نقل عمومی که در سال ۱۳۸۰ به میزان ۱۷/۱ درصد افزایش یافته بود در سال ۱۳۸۱ با نرخ ۱۵/۸ درصد افزایش یافت. دلیل اصلی افزایش شاخص بهای درمان و بهداشت نیز افزایش شاخص گروه فرعی خدمات درمانی به میزان ۱۷/۹ درصد بود که حدود ۷۷/۳ درصد از افزایش شاخص گروه مذکور را به خود اختصاص داد.

شاخص بهای گروه تفریح، تحصیل و مطالعه و کالاها و خدمات متفرقه به ترتیب با نرخ رشد ۱۳/۸ درصد و ۹/۱ درصد نسبت به سال قبل، در مجموع موجب ۰/۹ واحد درصد افزایش در نرخ رشد شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی گردیدند. افزایش سالانه شهریه مدارس غیرانتفاعی و دانشگاهها و افزایش هزینه کفن و دفن و هزینه اقامت در هتل یا مهمانپذیر به ترتیب عمده ترین علل موثر در رشد شاخص گروه های مذکور بودند.

بررسی تغییرات ماهانه شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در سال ۱۳۸۱ نشان می دهد که شاخص مذکور به جز مهرماه در سایر ماههای سال با افزایش همراه بوده و بیشترین رشد این شاخص در اردیبهشت ماه بود.

**تغییرات متوسط شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی
پس از حذف نوسانات فصلی
(هر دوره نسبت به دوره قبل) ▲**

(درصد)			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۴/۴	۲/۲	۱/۹	سه ماهه اول
۴/۱	۳/۲	۳/۱	سه ماهه دوم
۳/۶	۲/۷	۳/۵	سه ماهه سوم
۴/۳	۳/۱	۲/۳	سه ماهه چهارم

تغییرات متوسط شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی پس از حذف نوسانات فصلی طی سالهای ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۱ در جدول روبرو نشان داده شده است. با توجه به آنکه بخش قابل توجهی از رشد نقدینگی در ماههای پایانی هر سال اتفاق می افتد، به دلیل آثار تأخیری رشد نقدینگی بر تورم، انتظار می رود که اثرات آن بر شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی عمدتاً در نیمه اول سال بعد بروز نماید.

بررسی تحولات شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری کشور به تفکیک استانهای مختلف نشان می دهد که در سال ۱۳۸۱ استانهای گیلان، هرمزگان و کرمانشاه به ترتیب با نرخ تورم ۱۹/۶، ۱۹/۱ و ۱۸/۹ درصد از بالاترین نرخ و استانهای سیستان و بلوچستان، فارس و کرمان به ترتیب با ۱۲/۶، ۱۳ و ۱۳/۲ درصد از پایین ترین نرخ تورم برخوردار بودند.

در این سال نرخ تورم در استان تهران ۱۶/۴ درصد بود و از آنجا که استان تهران به لحاظ جمعیت و سهم از هزینه کل خانوارهای مناطق شهری، دارای سهم قابل ملاحظه ای به میزان ۳۴/۹۲ درصد در تشکیل شاخص کل می باشد. افزایش شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در این استان موجب ۵/۹ واحد درصد افزایش در شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی مناطق شهری کشور گردید و به تنهایی سهمی معادل ۳۷/۵ درصد از افزایش شاخص کل را داشت. استانهای اصفهان و خراسان بترتیب با سهمی معادل ۷/۷ درصد و ۷/۰ درصد در رتبه های بعدی تأثیرگذاری بر افزایش شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری کشور قرار گرفتند.

ب- مناطق روستایی کشور^(۱)

شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی کشور در سال ۱۳۸۱ نسبت به سال قبل ۱۹/۸ درصد افزایش یافت. نرخ رشد این شاخص در سال ۱۳۸۰ معادل ۱۴/۸ درصد بود. بررسی شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی به تفکیک دو گروه اختصاصی تشکیل دهنده آن نشان می دهد که شاخص بهای کالا با نرخ ۱۸/۵ درصد (در مقایسه با ۱۳/۴ درصد در سال ۱۳۸۰) و شاخص بهای خدمات با نرخ ۲۴/۶ درصد (در مقایسه با ۲۰/۱ درصد در سال ۱۳۸۰) افزایش یافته اند. دو گروه اختصاصی مذکور با ضرایب اهمیت ۸۳/۴ درصد و ۱۶/۶ درصد در تشکیل شاخص کل، بترتیب ۷۳/۳ و ۲۶/۷ درصد از افزایش شاخص کل را به خود اختصاص دادند.

در سال مورد بررسی، شاخص بهای گروه خوراکیها، آشامیدنیها و دخانیات به میزان ۲۲/۰ درصد و شاخص بهای کالاهای غیر خوراکی و خدمات به میزان ۱۷/۹ درصد نسبت به سال قبل رشد نمود. در سال ۱۳۸۱ سهم گروه خوراکیها و آشامیدنیها و دخانیات از افزایش شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی به میزان ۵۲/۵ درصد و سهم گروه کالاهای غیر خوراکی و خدمات از افزایش شاخص کل به میزان ۴۷/۵ درصد بوده است.

۱- منبع آمار این بخش مرکز آمار ایران می باشد و سال پایه شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی، سال ۱۳۷۴ است.

در سال مورد بررسی، به جز نرخ رشد شاخص دو گروه پوشاک و کفش و تفریحات، سرگرمیها و تحصیل، نرخ رشد شاخص سایر گروههای اصلی تشکیل دهنده شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی نسبت به سال قبل افزایش داشت. در این بین افزایش نرخ رشد شاخص گروههای خوراکیها، آشامیدنیها و دخانیات و مسکن، آب و برق، سوخت و روشنایی بیشتر از سایر گروهها بود.

در سال ۱۳۸۱ شاخص گروه خوراکیها، آشامیدنیها و دخانیات با ۲۲/۰ درصد رشد نسبت به سال گذشته، بدلیل دارا بودن ضریب اهمیت قابل توجه ۵۰/۶ درصد در تشکیل شاخص کل، سهمی معادل ۵۲/۵ درصد در رشد این شاخص داشت. در این گروه اصلی، شاخص گروه فرعی میوه ها و سبزیها با ۳۲/۶ درصد رشد نسبت به سال گذشته موجب ۳/۷ واحد درصد افزایش در رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی شد و به میزان ۱۸/۶ درصد در رشد آن نقش داشت. پس از آن گروههای مسکن، آب و برق، سوخت و روشنایی و پوشاک و کفش به ترتیب با ۲۰/۸ و ۱۴/۶ درصد بیشترین سهم را در رشد شاخص کل ایفا نمود. سه گروه اصلی مذکور در مجموع معادل ۷۷/۰ درصد از افزایش شاخص کل را به خود اختصاص دادند.

۲- شاخص بهای عمده فروشی کالاها

بدنبال دو سال متوالی کاهش در نرخ رشد شاخص بهای عمده فروشی کالاها، در سال ۱۳۸۱ نرخ رشد این شاخص افزایش یافت. نرخ رشد شاخص مذکور که از ۲۴/۲ درصد در سال ۱۳۷۸ به ۱۴/۸ درصد در سال ۱۳۷۹ و ۵/۱ درصد در سال ۱۳۸۰ محدود شده بود، در سال ۱۳۸۱ به ۹/۶ درصد افزایش یافت. دلیل اصلی افزایش مذکور، افزایش نرخ رشد شاخص گروه عمده کالاهای تولید و مصرف شده در کشور بود که از ۶/۸ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۱۱/۱ درصد در سال ۱۳۸۱ افزایش یافت. افزایش شاخص این گروه عمده ناشی از افزایش شاخص بهای دو گروه اصلی محصولات صنعتی و کشاورزی، دامداری و جنگلداری در شاخص بهای تولید کننده بوده است.

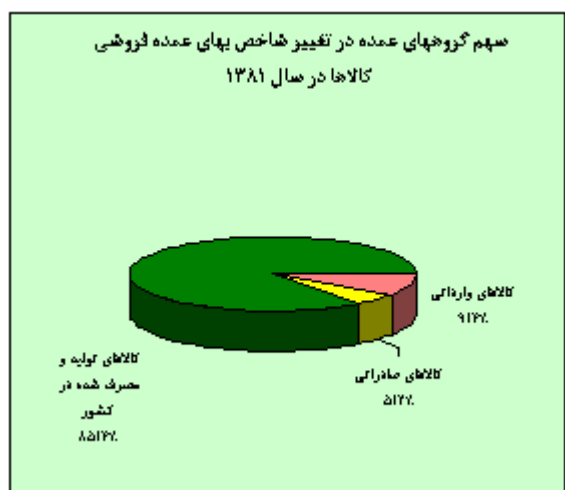
در سال مورد بررسی، نرخ رشد شاخص بهای کالاهای وارداتی نسبت به سال گذشته افزایش داشت و از ۰/۸ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۴/۱ درصد در سال مورد بررسی بالغ گردید. نرخ رشد شاخص بهای کالاهای صادراتی نیز از ۰/۵- درصد در سال ۱۳۸۰ به ۱۰/۳ درصد در سال ۱۳۸۱ افزایش یافت^(۱).

عوامل اصلی تاثیرگذار بر شاخص بهای کالاهای وارداتی به کشور شامل قیمت های جهانی، نرخ ارز مورد استفاده در محاسبات گمرکی و حقوق ورودی می باشد. در سال ۱۳۸۱ رکود حاکم بر اقتصاد جهانی، که بدنبال حادثه بیستم شهریور ماه ۱۳۸۰ (۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ میلادی) پدید آمده بود، تا حدودی مرتفع گردید و قیمت کالاها و خدمات در بازار جهانی افزایش یافت. انتظار می رود که تاثیر یکسان سازی نرخ ارز و تعدیل نرخ سود و عوارض گمرکی از ابتدای سال ۱۳۸۱ بر شاخص قیمت کالاهای وارداتی ناچیز بوده باشد. زیرا، قیمت ریالی اغلب کالاهای وارده به کشور قبل از سال ۱۳۸۱ نیز بر مبنای نرخ ارز گواهی سپرده ارزی محاسبه می گردید.

۱- شایان ذکر است که در جریان تجدید نظر سال ۱۳۷۹ در شاخص بهای عمده فروشی کالاها، تعداد اقلام شاخص گروه اختصاصی کالاهای صادراتی از ۲۰ قلم به ۸۶ قلم کالا افزایش یافته و بصورت جداگانه محاسبه و گزارش می شود.

در مورد شاخص بهای کالاهای صادراتی کشور نیز می توان از شیوه ارزش گذاری گمرک، قیمت های جهانی ، قیمت تمام شده کالاهای صادراتی کشور و تورم داخلی بعنوان عوامل موثر بر این شاخص نام برد. انتظار می رود که در سال ۱۳۸۱ افزایش شاخص بهای کالاهای صادراتی بیش از عوامل دیگر متاثر از افزایش قیمت تمام شده کالاهای صادراتی کشور ناشی از تورم سال ۱۳۸۱ و سالهای قبل از آن باشد.

در بین گروههای اصلی شاخص بهای عمده فروشی کالاها، شاخص بهای مواد خوراکی با ۱۳/۳ درصد رشد نسبت به سال قبل با توجه به ضریب اهمیت قابل ملاحظه ۳۵/۴ درصدی آن در تشکیل شاخص کل ، سهمی معادل ۵۴/۱ درصد در رشد شاخص مذکور داشت. افزایش شاخص بهای گوشت قرمز به میزان ۲۱/۵ درصد، گوشت مرغ ۱۶/۴ درصد، ماهی آبهای داخل، شمال و جنوب از ۱۵/۷ تا ۳۷/۹ درصد، لبنیات ۵/۳ درصد، گندم ۱۸/۹ درصد ، برنج داخلی ۱۶/۵ درصد، میوه ها و سبزیهای تازه از ۱۴/۷ تا ۱۸/۸ درصد ، خشکبار ۱۱/۴ درصد، رب گوجه فرنگی ۲۲/۵ درصد و قند و شکر ۱۶/۶ درصد بیشترین اثر را در افزایش شاخص بهای گروه مواد خوراکی داشت. در این گروه ، شاخص بهای حبوب معادل ۷/۰ درصد نسبت به سال ۱۳۸۰ کاهش یافت.

پس از شاخص گروه فوق الذکر، شاخص گروه مصنوعات برحسب مواد اولیه با ۷/۷ درصد رشد نسبت به سال قبل و با ضریب اهمیت ۲۶/۹۲ درصد در تشکیل شاخص کل ، سهمی معادل ۱۹/۴ درصد از رشد شاخص کل را به خود اختصاص داد. گروه سوخت های معدنی و فرآورده های آن نیز با ۲۶/۳ درصد رشد نسبت به سال قبل، که بیشترین رشد را در بین گروههای اصلی و اختصاصی به خود اختصاص داده بود، دارای سهمی معادل ۱۱/۹ درصد در رشد شاخص کل بود. در این گروه، مصوبات اداری معطوف به افزایش قیمت بعضی از اقلام نفت و مشتقات آن در فروردین ماه سال مورد بررسی تاثیر بسزایی

در افزایش شاخص بهای گروه سوخت های معدنی و فرآورده های آن داشت . بدین ترتیب، رشد شاخص سه گروه اصلی مواد خوراکی ، ، مصنوعات برحسب مواد اولیه و سوخت های معدنی و فرآورده های آن در مجموع ۸۵/۴ درصد از رشد شاخص بهای عمده فروشی کالاها طی سال ۱۳۸۱ را توجیه می کند.

در سال ۱۳۸۱ شاخص بهای مصالح ساختمانی از رشد زیادی نسبت به سال قبل برخوردار بود. شاخص مذکور ، که در سال ۱۳۸۰ با نرخ ۳/۷ درصد رشد یافته بود، در سال مورد گزارش از ۱۹/۴ درصد رشد برخوردار شد. دلیل اصلی افزایش نرخ رشد این شاخص، افزایش نرخ رشد شاخص مصالح ساختمانی غیر فلزی در سال ۱۳۸۱ به میزان ۳۰/۷ نسبت به سال قبل بود. نرخ رشد شاخص مذکور در سال گذشته ۶/۹ درصد بود. در این سال افزایش بهای سنگ لاشه ، سنگ چینی، شن و ماسه ، نئوپان و فرمیکا تولید داخل ، سیمان و محصولات سیمانی ، آسفالت و آجر از دلایل اصلی افزایش شاخص

گروه مذکور بود. همچنین، در سال ۱۳۸۱ شاخص^۱ مصالح ساختمانی فلزی^۲ از رشدی به میزان ۱۰/۲ درصد برخوردار شد. نرخ رشد این شاخص در سال گذشته ۱/۱ درصد بود. افزایش بهای تیر آهن، آهن میله گرد، لوله های آهنی و فولادی و پروفیل آهن بیشترین تاثیر را در افزایش شاخص بهای گروه مذکور داشت.

بررسی تغییرات ماهانه شاخص بهای عمده فروشی کالا در سال ۱۳۸۱ نشان می‌دهد که شاخص مذکور به جز ماههای مهر و اسفند، در سایر ماههای سال افزایش یافته و بیشترین رشد این شاخص در آذر ماه بود.

۳- شاخص بهای تولید کننده

در سال ۱۳۸۱ شاخص بهای تولید کننده نسبت به سال قبل ۱۳/۵ درصد رشد داشت. نرخ رشد این شاخص در سالهای ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ به ترتیب به میزان ۱۶/۲ و ۱۰/۹ درصد بود. در بین گروههای اختصاصی تشکیل دهنده شاخص بهای تولید کننده، شاخص بهای خدمات^۱ علیرغم رشد کمتر نسبت به سال قبل (۱۹/۵ درصد رشد در سال ۱۳۸۱ در مقایسه با ۲۳/۱ درصد رشد در سال ۱۳۸۰)، از بالاترین نرخ رشد در بین گروههای اختصاصی برخوردار بود و با توجه به ضریب اهمیت قابل ملاحظه آن در تشکیل شاخص کل، بیشترین سهم را در رشد شاخص بهای تولید کننده داشت. نرخ رشد شاخص بهای دو گروه اختصاصی دیگر شامل گروه کشاورزی، دامداری، جنگلداری و ماهیگیری^۲ و گروه مواد معدنی، محصولات صنعتی و تامین برق، گاز و آب^۳ در مقایسه با سال قبل افزایش یافت. این افزایش در مورد نرخ رشد شاخص گروه کشاورزی، دامداری، جنگلداری و ماهیگیری^۲ از ۸/۴ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۱۲/۴ درصد در سال ۱۳۸۱ و در مورد نرخ رشد شاخص گروه مواد معدنی، محصولات صنعتی و تامین برق، گاز و آب^۳ از ۵/۳ درصد به ۹/۹ درصد بود.

در بین گروههای اصلی شاخص بهای تولید کننده، بیشترین سهم در رشد این شاخص به ترتیب به گروههای محصولات صنعتی^۱، کشاورزی، دامداری و جنگلداری^۲، مستغلات^۳، اجاره و فعالیتهای کار و کسب^۴ و حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات^۵ اختصاص داشت. در سال ۱۳۸۱ شاخص بهای محصولات صنعتی^۱ با ۱۰/۳ درصد رشد نسبت به سال قبل (در مقابل ۵/۲ درصد رشد در سال ۱۳۸۰)، بدلیل در اختیار داشتن ضریب اهمیت قابل توجه در تشکیل شاخص کل (به میزان ۴۵/۱۷ درصد) به تنهایی سهمی معادل ۳۲/۵ درصد در رشد این شاخص داشت. شاخص بهای کشاورزی، دامداری و جنگلداری^۲، با نرخ رشد ۱۲/۲ درصد (در مقابل ۸/۳ درصد رشد در سال ۱۳۸۰)، دارای سهمی معادل ۲۱/۸ درصد در رشد شاخص کل و دو گروه مستغلات^۳، اجاره و فعالیتهای کار و کسب^۴ و حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات^۵ به ترتیب با نرخ رشد ۱۹/۶ و ۱۸/۵ درصد، سهمی معادل ۱۶/۹ و ۱۴/۵ درصد در رشد شاخص کل بهای تولید کننده داشتند. در مجموع، چهار گروه مذکور با در اختیار داشتن ضریب اهمیتی در حدود ۹۰ درصد در شاخص بهای تولید کننده، ۸۵/۷ درصد از رشد شاخص مذکور نسبت به سال ۱۳۸۰ را به خود اختصاص دادند.

شایان ذکر است که در بین گروههای اصلی شاخص بهای تولید کننده، نرخ رشد گروه واسطه گریهای مالی^۶ نسبت به سال قبل به میزان ۳۸/۳ درصد بود. دلیل اصلی رشد فوق العاده شاخص این گروه، افزایش شاخص بهای گروههای بیمه و کارمزد بورس اوراق بهادار در سال ۱۳۸۱ بود. همچنین، شاخص بهای مواد معدنی^۲ از کمترین نرخ رشد به میزان ۳/۶ درصد در بین گروههای اصلی شاخص بهای تولید کننده برخوردار بود.

۴- شاخص بهای کالاهای صادراتی

در سال ۱۳۸۱ شاخص بهای کالاهای صادراتی به میزان ۵/۷ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافت. نرخ رشد این شاخص در سالهای ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ به ترتیب ۱۷/۷ و ۱/۳ درصد بود. در بین گروههای تشکیل دهنده شاخص بهای کالاهای صادراتی، شاخص گروه چربیها و روغن های حیوانی و نباتی به دلیل افزایش بهای روغن های هیدروژنه از بالاترین نرخ رشد نسبت به سال قبل به میزان ۱۷/۲ درصد برخوردار بود. شاخص بهای این گروه در سال ۱۳۸۰ به میزان ۸/۹ درصد کاهش یافته بود. شاخص سه گروه محصولات حیوانی، محصولات صنایع شیمیایی و صنایع وابسته و چوب و اشیاء چوبی نیز به ترتیب با ۱۵/۸، ۱۴/۵ و ۱۴/۴ درصد رشد در رتبه های بعدی افزایش شاخص بهای کالاهای صادراتی قرار گرفتند. در سال مورد بررسی، در بین گروههای تشکیل دهنده شاخص بهای کالاهای صادراتی، شاخص سه گروه محصولات نباتی، پوست و چرم و محصولات چرمی و ماشین آلات مکانیکی و ادوات برقی به ترتیب با ۱/۵، ۰/۹ و ۰/۴ درصد کاهش نسبت به سال ۱۳۸۰ مواجه شدند.

کادر ۸- معرفی شاخص بهای کالاهای صادراتی

از تیرماه ۱۳۷۹ محاسبه شاخص بهای کالاهای صادراتی بصورت شاخص جداگانه و بر پایه سال ۱۳۷۶ آغاز گردید. پیش از این شاخص مذکور بعنوان یکی از گروههای عمده شاخص بهای عمده فروشی کالاها در ایران محاسبه می گردید. در تجدید نظر سال ۱۳۷۹ تعداد کالاهای مشمول شاخص بهای کالاهای صادراتی از ۲۰ قلم کالا به ۸۶ قلم کالا افزایش یافته و در هفده گروه اصلی طبقه بندی شده اند. منابع اطلاعاتی در این شاخص، صادر کنندگان می باشند. چنانچه در هر ماه از کالاهای مشمول بررسی در شاخص، صادراتی صورت گیرد قیمت ارزی بر مبنای F.O.B اخذ می شود، سپس در میانگین نرخ ارز در ماه مورد گزارش ضرب گردیده و نسبت به ماه قبل درصد تغییر گرفته می شود. تغییرات این شاخص مجموعه ای از تغییرات قیمت ارزی و تغییرات نرخ ارز می باشد. شایان ذکر است که تا پایان سال ۱۳۸۰ در این شاخص از نرخ ارز واریزنامه ای استفاده می شد ولی از ابتدای سال ۱۳۸۱ و با تک نرخی شدن ارز، از نرخ ارز روزانه اعلام شده توسط بانک ملی ایران استفاده می گردد.

در سال ۱۳۸۱ در بین گروههای اصلی تشکیل دهنده شاخص کل بهای کالاهای صادراتی، دو گروه محصولات صنایع شیمیایی و صنایع وابسته و محصولات معدنی بیشترین تاثیر را در افزایش شاخص کل به ترتیب به میزان ۳۶/۴ و ۲۷/۸ درصد داشتند. در گروه محصولات صنایع شیمیایی و صنایع وابسته افزایش شاخص بهای بنزن به میزان ۸۴/۴ درصد، اسیدسولفوریک به میزان ۱۰/۴ درصد، اتیلن و پروپیلن به میزان ۸/۵ درصد و گوگرد به میزان ۲۳/۲ درصد در سال ۱۳۸۱ نسبت به سال قبل چشمگیر بود. همچنین، در گروه محصولات معدنی افزایش شاخص بهای پروپان، بوتان و روغن های حاصل از مواد قیری به ترتیب با ۱۵/۹ درصد، ۲۷/۷ درصد و ۵/۹ درصد افزایش در سال ۱۳۸۱ نسبت به سال قبل، بیشترین سهم را در افزایش شاخص بهای این گروه بر عهده داشتند.

کادر ۹- هدف، تشکیلات و وظایف ستاد کنترل و بررسی قیمت‌ها

در اجرای دستور رئیس جمهور در اسفند ماه سال ۱۳۸۱، ستاد کنترل و بررسی قیمت‌ها با هدف سیاستگذاری و برنامه‌ریزی لازم برای تعدیل و تنظیم قیمت‌ها و هماهنگی قیمت کالاها و خدمات در بخش‌های مختلف تشکیل و آیین نامه داخلی آن به شرح زیر تصویب گردید.

ماده (۱) - هدف:

هدف از تشکیل ستاد، اتخاذ سیاست‌های کلی در مورد تغییرات قیمت‌ها، بررسی و کنترل نهایی مبانی قیمت‌گذاری و عوامل موثر در افزایش قیمت‌هاست.

این ستاد راهبردی است و اتخاذ تصمیم نهایی در مورد تغییر قیمت‌ها در مراجع ذیصلاح قانونی صورت می‌پذیرد.

ماده (۲) - تشکیلات:

۱- ستاد کنترل و بررسی قیمت‌ها به ریاست معاون اول رئیس جمهور و عضویت وزرای بازرگانی و امور اقتصادی و دارایی، رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، رئیس کل بانک مرکزی و مدیر عامل سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان و دو نفر کارشناس منتخب تشکیل می‌شود. در غیاب معاون اول رئیس جمهور مسئولیت ستاد به عهده وزیر بازرگانی است.

۲- دبیری ستاد به عهده وزیر بازرگانی می‌باشد که وظیفه برنامه ریزی و تشکیل جلسات و ابلاغ مصوبات آن را بر عهده خواهد داشت.

۳- دبیرخانه ستاد با عضویت نمایندگان اعضاء و با مسئولیت مدیر عامل سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان در محل آن سازمان تشکیل می‌شود. وظیفه دبیرخانه تنظیم دستور جلسات و تهیه مدارک و مستندات لازم و نیز مباحث کارشناسی مقدماتی و ارائه پیشنهاد مشخص به ستاد می‌باشد.

ماده (۳) - وظایف:

۱- وظایف، دامنه کار و مسئولیت‌های ستاد، بررسی عوامل موثر و کنترل مبانی قیمت‌گذاری و تصویب خط مشی‌های اساسی در زمینه زمان و چگونگی رسیدگی و تصویب قیمت‌ها در مراجع قانونی ذیربط می‌باشد.

۲- اظهار نظر در مورد ضوابط و مبانی قیمت‌گذاری با هدف جلوگیری از افزایش بی‌رویه قیمت‌ها با حداکثر بهره‌وری از منابع و امکانات موجود در واحدهای تولیدی یا خدماتی است به نحوی که افزایش قیمت‌ها صرفاً به عنوان آخرین راه کار در حد متعادل در نظر گرفته شود. این ضوابط براساس نظرات مشورتی ستاد، توسط مجمع عمومی سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان تنظیم و تصویب می‌شود.

۳- بازنگری در فهرست کالاهای مشمول قیمت‌گذاری پس از طرح در جلسات مشترک هیات دبیرخانه ستاد و هیات تعیین و تثبیت قیمت‌ها، توسط وزیر بازرگانی در ستاد مطرح و پس از طرح در هیات دولت و تصویب هیات وزیران اعلام می‌گردد.

۴- در زمینه بررسی قیمت‌ها، مراحل کارشناسی در سازمان حمایت انجام می‌گیرد. گزارش رسیدگی‌های انجام شده در قالب فرآیند قیمت‌گذاری در هیات تعیین و تثبیت قیمت‌ها مطرح و قبل از طرح در شورای اقتصاد و یا مرجع نهایی، به اطلاع ستاد رسیده و نظرات نهایی ستاد جهت طرح و تصویب در مراجع ذیربط ارسال می‌گردد.

۵- بررسی فعالیت‌های نظارتی در مورد رعایت قیمت‌های مصوب و اتخاذ راهکارهای مناسب برای تقویت سیستم‌های نظارتی و ضمانت‌های اجرایی آنها.

۶- در مواردی که ستاد نسبت به افزایش قیمت کالاها و خدماتی که برحسب بررسی‌های کارشناسی، افزایش قیمت آن اجتناب ناپذیر تشخیص داده شده، نظر مخالف داشته باشد باید نظر خود را در مورد راهکارهای جبران زیان به مراجع ذیربط اعلام نماید.

قسمت دوم

عملیات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

(سال ۱۳۸۱)

فصل اول

ارکان

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

هیات عامل

رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	(دور دوم از تاریخ ۱۳۸۱/۶/۲۸)	آقای محسن نوربخش
قائم مقام بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	(از تاریخ ۱۳۷۳/۷/۷)	آقای محمد جواد وهاجی
دبیر کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	(از تاریخ ۱۳۷۴/۷/۱)	آقای ابراهیم شیبانی
معاون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	(از تاریخ ۱۳۷۶/۸/۱۴)	آقای محمد جعفر مجرد
معاون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	(از تاریخ ۱۳۷۷/۳/۱۲)	آقای اکبر کمیجانی
معاون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	(از تاریخ ۱۳۸۰/۶/۲۲)	آقای بیژن لطیف

شورای پول و اعتبار

وزیر امور اقتصادی و دارایی	(از تاریخ ۱۳۸۰/۵/۳۱)	آقای طهماسب مظاهری
رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	(از تاریخ ۱۳۷۸/۶/۲۸)	آقای محسن نوربخش
معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور	(از تاریخ ۱۳۸۰/۶/۴)	آقای محمد ستاری فر
وزیر بازرگانی	(از تاریخ ۱۳۷۹/۱/۱)	آقای محمد شریعتمداری
وزیر کار و امور اجتماعی	(از تاریخ ۱۳۸۰/۷/۱۰)	آقای سید صفدر حسینی
وزیر آموزش و پرورش	(از تاریخ ۱۳۸۰/۷/۱۰)	آقای مرتضی حاجی
منتخب رئیس جمهور در شورا	(از تاریخ ۱۳۷۹/۲/۲۴)	آقای ابراهیم شیبانی
منتخب رئیس جمهور در شورا	(از تاریخ ۱۳۸۱/۱/۳۱)	آقای علی طیب نیا
معاون دادستان کل کشور	(از تاریخ ۱۳۸۰/۹/۱۲)	آقای محمد جعفر منتظری
رئیس اتاق بازرگانی صنایع و معادن	(از تاریخ ۱۳۷۹/۴/۳)	آقای سید علینقی سید خاموشی
رئیس هیات مدیره اتاق تعاون مرکزی	(از تاریخ ۱۳۸۱/۴/۲۴)	آقای ابوالقاسم سرحدی زاده
نماینده مجلس شورای اسلامی	(از تاریخ ۱۳۷۹/۵/۳)	آقای محمد باقر نوبخت حقیقی
نماینده مجلس شورای اسلامی	(از تاریخ ۱۳۷۹/۵/۳)	آقای ایرج ندیمی

منتخب رئیس جمهور در شورا	(تا تاریخ ۱۳۸۱/۱/۳۱)	آقای احمد عزیزی
رئیس هیات مدیره اتاق تعاون مرکزی	(تا تاریخ ۱۳۸۱/۴/۲۳)	آقای سید جمال هاشمی عربی

هیات نظارت اندوخته اسکناس

رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	(از تاریخ ۱۳۷۳/۶/۲۳)	آقای محسن نوربخش
معاون وزیر امور اقتصادی و دارایی و خزانه دار کل کشور	(از تاریخ ۱۳۶۳/۵/۱۷)	آقای سید ابوالفضل فاطمی زاده
معاون دادستان کل کشور	(از تاریخ ۱۳۸۰/۹/۲۱)	آقای محمد جعفر منتظری
رئیس دیوان محاسبات کشور	(از تاریخ ۱۳۷۶/۴/۱۱)	آقای سید کاظم میرولد
رئیس هیات نظار بانک مرکزی	(از تاریخ ۱۳۶۸/۲/۲۳)	آقای سید رسول حسینی
نماینده مجلس شورای اسلامی	(از تاریخ ۱۳۷۹/۴/۲۱)	آقای عباسعلی اللهیاری
نماینده مجلس شورای اسلامی	(از تاریخ ۱۳۷۹/۴/۲۱)	آقای حسن زحمتکش

هیات نظار

رئیس هیات نظار	(از تاریخ ۱۳۶۸/۲/۲۳)	آقای سید رسول حسینی
عضو هیات نظار	(از تاریخ ۱۳۷۱/۶/۲۸)	آقای محمود رضا عبائی کوپایی
عضو هیات نظار	(از تاریخ ۱۳۷۹/۳/۸)	آقای محمد نبوتی

فصل دوم

سازمان و وضع اداری

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

اهم فعالیت‌های اداره سازمان و روشها

اقدامات و بررسیهای انجام شده در زمینه طراحی نظام سازمانی متناسب با اهداف و وظایف بانک:

- ۱- ایجاد تغییرات سازمانی در اداره‌های مختلف بانک.
- ۲- تهیه و تنظیم شرح وظایف ادارات و مشاغل مدیریتی جدید و همچنین به روز نمودن شرح وظایف تعدادی از ادارات و واحدهای بانک.
- ۳- بررسی محل استقرار سایت کامپیوتری پشتیبان.
- ۴- تهیه دستور العمل اجرایی صفحه وب.
- ۵- بررسی ایجاد اداره شبکه تبادل اطلاعات بین بانکی (شتاب).
- ۶- بررسی تمرکز امور ماشین نویسی بانک.

اقدامات و بررسیهای انجام شده در زمینه طبقه بندی و ارزیابی مشاغل و بهره وری حقوق و مزایای کارکنان:

- ۱- بررسی پرداخت فوق العاده خاص و حق قضایی به متخصصین اداره حقوقی و بخش فناوری اطلاعات و کامپیوتر.
- ۲- بررسی و تعیین سطح شغلی تعدادی از مشاغل ادارات و واحدهای بانک.
- ۳- بررسی و تعیین رتبه و مزایای شغلی عناوین جدید تعدادی از ادارات و واحدهای بانک.
- ۴- تهیه و تنظیم شرح مشاغل جدید اداره معاملات ریالی، همچنین حسابدار ارشد و حسابرس.
- ۵- بررسی ماده ۱۸ آیین نامه استخدامی بانک درخصوص رعایت شرایط احراز شغل.
- ۶- بررسی دستورالعمل ماده ۱۴ آیین نامه فوق العاده‌ها و کمک هزینه‌های مستخدمین رسمی بانک در مورد نحوه پرداخت فوق العاده کسر صندوق و فوق العاده تضمین.
- ۷- تجدیدنظر دستورالعمل ماده ۴ آیین نامه فوق العاده‌ها و کمک هزینه‌های مستخدمین رسمی بانک در رابطه با فوق العاده ماموریت روزانه داخل کشور و سایر هزینه های مربوط به سال ۱۳۸۱.
- ۸- بررسی و اظهارنظر درخصوص ادغام کمیته اداری و کمیسیون برنامه ریزی نیروی انسانی.
- ۹- بررسی نحوه تشکیل کمیته انتقال و انتصاب در بانک.
- ۱۰- بررسی فوق العاده سختی شرایط کار مامورین مواد ۲۳ و ۲۴.

۱۱- بررسی دستور العمل نحوه محاسبه امتیازات و اعطای رتبه های تشویقی به کارکنان بانک.

۱۲- بررسی و اظهار نظر درخصوص مشاغل سخت و زیان آور در بانک.

۱۳- بررسی مشاغل واجد شرایط امضاء در تعدادی از ادارات و واحدهای بانک.

۱۴- تعیین همپرازی کارکنان مامور مواد ۲۳ و ۲۴.

۱۵- تهیه گزارش درخصوص تجدید نظر در درصدهای فوق العاده جذب و سختی شرایط کار.

۱۶- بررسی و تهیه نمونه های کارت ویزیت مورد نیاز کارکنان در ادارات و واحدهای بانک.

۱۷- به روز نمودن جداول مربوط به طرح طبقه بندی و ارزیابی مشاغل بانک.

اقدامات و بررسیهای انجام شده در زمینه بررسی و تدوین روشهای انجام کار:

۱- بررسی امکان استفاده از حسابجاری سیبا برای حسابهای دولتی.

۲- بررسی واگذاری امور جمع آوری اطلاعات مربوط به چک های برگشتی و تسهیلات اعطایی سیستم بانکی به یک شرکت.

۳- تهیه طرح پیشنهادی گروه مطالعات برنامه ریزی آموزشی و دایره برنامه های آموزش داخلی، از اداره آموزش و مطالعات نیروی انسانی.

۴- بررسی امکان تبادل اطلاعات بین ادارات بانک.

۵- بررسی امکان ایجاد سیستم Paperless (بدون کاغذ) و امضای الکترونیکی در بانک.

اهم فعالیتهای اداره کارگزینی

اطلاعات و آمار کلی کارکنان

در پایان سال ۱۳۸۱ جمع کل کارکنان بانک مرکزی به ۳۶۰۷ نفر بالغ گردید که از این تعداد ۲۸۲۵ نفر رسمی، ۲۸ نفر قراردادی، ۹۵ نفر فاقد حکم یا دارای ابلاغ آزمایشی، ۲۴ نفر مامور در بانک و ۶۳۵ نفر غیررسمی بوده اند.

اقدامات اجرایی

از جمله اقدامات اجرایی اداره کارگزینی در سال مورد بررسی پرداخت تسهیلات مختلف به کارکنان شاغل و بازنشسته بود. در این رابطه ۱۳۶۲ نفر از کارکنان از وام تعاون استفاده نموده و به ۸۸۷ نفر وام اضطراری پرداخت گردید. پرداخت ۳۵۱ فقره تسهیلات خرید مسکن از دیگر اقدامات انجام شده در این رابطه بود. علاوه بر تسهیلات سابق الذکر، مبالغ مختلفی نیز در قالب حقوق و مزایای ماهیانه، عیدی، پاداش ناشی از سود ویژه، تسهیلات قرض الحسنه، تسهیلات جعاله تعمیرات مسکن، هدیه ازدواج و کمک هزینه لباس و خواربار پرداخت شد.

علاوه بر اقدامات رفاهی مذکور، صدور، ابلاغ و اجرای احکام مختلف پرسنلی مانند ماموریت، ترفیع، افزایش سنواتی، بازنشستگی و انجام امور مختلف کارکنان غیررسمی و بازنشستگان از جمله اقدامات انجام گرفته در سال ۱۳۸۱ محسوب می شود. اداره کارگزینی در سال ۱۳۸۱ یک دوره آزمون استخدامی برگزار نمود که از طریق آن ۹۹ نفر جذب بانک شدند.

طرحهای مطالعاتی و تحقیقاتی

در سال ۱۳۸۱ در زمینه بهبود وضعیت پرسنلی کارکنان بانک مطالعات زیر توسط اداره کارگزینی انجام پذیرفت:

- تهیه و تنظیم ضوابط پرداخت فوق العاده بهره وری.
- تدوین و تقریر دستورالعمل های استفاده از خدمات پاره وقت بانوان.
- تهیه و تنظیم فرم ارزشیابی مطابق مقررات جدید.
- ارسال تغییرات آیین نامه ها و ضوابط جدید به اداره تابعه.
- اظهارنظر در مورد بخشنامه دولت درخصوص بکارگیری نیروی انسانی بصورت پیمانی و غیرثابت.
- اظهارنظر و شرکت در جلسات مربوط به تغییر مقررات و نظام پرداخت سازمان تولید اسکناس و مسکوک.
- تهیه گزارش اشتغال به کار بازنشستگان.

اهم فعالیتهای اداره آموزش و مطالعات نیروی انسانی

آموزشهای کوتاه مدت

اداره آموزش در سال ۱۳۸۱ در بخش آموزش داخل بانک مبادرت به تشکیل ۹۹ برنامه آموزشی کوتاه مدت در قالب ۱۱۲ کلاس درس و کارگاه آموزشی در سطوح عمومی و تخصصی، زبان انگلیسی، رایانه، سمینار و آموزشهای حرفه ای نموده است که در مجموع ۱۲۸۱ نفر از کارکنان بانک در قالب ۵۵۱۱۷ نفر - ساعت تحت پوشش آموزش قرار گرفتند.

طی این سال اداره آموزش در راستای برنامه های آموزشی کارکنان سیستم بانکی کشور، اقدام به برگزاری ۱۶ برنامه آموزشی به مدت ۶۲۵ ساعت در قالب ۱۹ کلاس درس نموده است که ۴۷۵ نفر در قالب ۱۶۷۸۳ نفر - ساعت تحت پوشش آموزشی قرار گرفتند.

در راستای سیاستهای آموزشی بانک، اداره آموزش ۶۰ نفر از کارکنان را جهت کارآموزی به خارج از کشور اعزام نموده است و همچنین ۸ دوره و سمینار آموزشی به زبان انگلیسی در سطح بین المللی به مدت ۴۳۴ ساعت برگزار نمود که ۳۵۸ نفر از کارشناسان و متخصصین بانک مرکزی و شبکه بانکی ایران و سایر کشورها در آنها شرکت نموده اند.

آموزشهای بلندمدت

در طی این سال اداره آموزش در چارچوب برنامه ها به ۱۱۰ نفر از کارکنان که در یکی از مراکز آموزش عالی کشور در دوره های تحصیلی کارشناسی به بالا در رشته های مرتبط با نیازهای شغلی بانک مرکزی مشغول تحصیل بوده اند (سه نفر از آنان در خارج از کشور تحصیل می کنند)، خدمات و تسهیلات آموزشی ارائه نموده است. علاوه براین ۱۵ نفر از کارکنان محصل و ۲ نفر کارورز از خدمات آموزشی بهره مند شده اند.

۱- نیازسنجی آموزشی

در راستای طرح جامع آموزش کارکنان به منظور تعیین نیازهای شغلی و برنامه ریزی آموزشی متناسب با نیازهای متنوع مشاغل و شاغلین، طرح نیازسنجی آموزشی در حال اجرا می باشد که تاکنون زمینه بررسی میدانی، مطالعه و کارشکافی

تمام واحدهای سازمانی بانک فراهم شده و مراحل اول و دوم طرح به پایان رسیده است که حاصل آن تعیین عناوین برنامه های آموزشی، سرفصلها و محتوای آنان و همچنین تخصیص دوره ها به مشاغل می باشد.

شایان ذکر است که برای انجام مراحل سوم و چهارم طرح که استانداردسازی دوره ها با استفاده از رویکرد آموزش پودمانی^(۱) و سازماندهی تواناییهای کارکنان، تهیه شناسنامه آموزشی و تکمیل پایگاه اطلاعاتی مقدمات لازم فراهم گشته است.

۲- تهیه و تدوین لوایح و اصلاح مواد آیین نامه آموزشی.

۳- تهیه و تدوین دستور العمل های اجرایی.

۴- به روز نگهداشتن اطلاعات پرسنلی و تحصیلی کارکنان.

۵- مطالعه و بررسی برنامه های آموزشی بلندمدت و کوتاه مدت موسسات آموزشی و دانشگاه های داخل و خارج از کشور، استخراج گزارش از بروشورهای مربوطه و ارائه آن به مراجع تصمیم گیری.

۶- تهیه و تدوین شرح وظایف و شرح مشاغل اداره آموزش و دواير تحت پوشش.

۷- برنامه ریزی و اجرای آزمون علمی و مصاحبه تخصصی دکترای اعزام به خارج از کشور در چهار رشته اقتصاد، آمار، حقوق و مدیریت مالی.

۸- برنامه ریزی برای پذیرفته شدگان آزمون انجمن حسابداران خبره (ACCA).

۹- برنامه ریزی جهت دوره آموزشی غیر حضوری اعتبارات اسنادی (CDCS).

۱۰- تهیه و تدوین تقویم آموزشی سال ۱۳۸۲ اداره آموزش و مطالعات نیروی انسانی هر سه ماه یک بار.

۱۱- فعالیتهای مربوط به برنامه های آموزشی ویژه ارتقاء سطح نظارت در بانک مرکزی (Grant) شامل مطالعات مقدماتی، تفکیک گروه های هدف، کارشکافی بخشهای سه گانه نظارتی (Regulation, Off-site, On-site) سطح بندی نیازهای آموزشی، زمان بندی دوره های آموزشی و تدوین طرح عملیاتی.

۱۲- انجام بررسیهای لازم جهت تغییر ساختار سازمانی اداره آموزش و مطالعات نیروی انسانی.

۱۳- تدوین برنامه های آموزشی (دوره ها، سمینارها، کنفرانسها، کارگاههای آموزشی و ...) سال ۱۳۸۲ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

۱۴- تدوین محتوا و سرفصل دوره های آموزشی.

۱۵- تطبیق مدارک تحصیلی غیرمرتبط کارکنان بانک.

۱۶- جمع آوری، طبقه بندی و تلخیص داده ها و اطلاعات مربوط به فعالیتهای اداره.

۱۷- مطالعه و تدوین نیازهای آموزشی بلندمدت بانک.

۱۸- طراحی برنامه های آموزشی طرح ایجاد بازار معاملات ارزی بین بانکی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی.

۱۹- برنامه ریزی و طراحی پایگاه اطلاعاتی اداره آموزش و مطالعات نیروی انسانی.

۲۰- تدوین دستورالعمل چگونگی اجرای بند (و) ماده ۲۰ آیین نامه استخدامی بانک در خصوص ارائه تسهیلات و خدمات آموزشی به کارکنان دانشجو و نظام مند کردن ادامه تحصیل کارکنان بانک.

۱- آموزش پودمانی به معنای همپراز سازی آموزشهای ضمن خدمت با واحدهای درسی دانشگاهی به منظور احتساب مجموعه ای از آموزشهای کوتاه مدت به عنوان یک مدرک تحصیلی برای کارکنان می باشد.

فصل سوم

ترازنامه و حساب سود و زیان

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

ترازنامه در پایان
(ارقام به

دارایی

پایان اسفند ۱۳۸۰		پایان اسفند ۱۳۸۱
پشتوانه اسکناس منتشر شده:		
طلا، ارز و سهمیه و سهام ایران		
۳۱,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	در موسسات بین‌المللی و اسناد تعهد دولت	۳۷,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۲۵۴,۸۹۵,۴۴۴,۱۰۲	موجودی اسکناس و پولهای فلزی	۳۴۱,۴۲۷,۰۰۳,۸۶۴
۵۸۹,۱۲۰,۲۲۹,۶۶۷	طلای آزاد	۳,۴۱۱,۱۲۵,۵۱۲,۰۹۶
۲۳,۳۴۵,۴۰۸,۰۲۳,۷۰۸	دارائیهای ارزی	۱۵۶,۶۶۳,۱۱۲,۴۳۴,۳۶۲
	وام و اعتبار:	
۳۳,۳۷۵,۷۹۵,۱۳۸,۳۰۲	دولت (پس از کسر وامهای مسدودی در پشتوانه)	۸۲,۵۶۵,۳۱۹,۲۸۲,۹۲۸
۱۷,۴۷۱,۴۱۱,۷۸۲,۹۳۰	موسسات و شرکتهای دولتی	۱۹,۸۳۱,۵۸۶,۳۰۱,۸۶۰
۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	موسسات و نهادهای عمومی	۱۱۷,۰۶۵,۲۱۷,۳۸۹
۵,۲۴۹,۵۳۱,۰۰۳,۳۴۰	بانکها	۱۹,۸۲۷,۹۸۵,۹۲۳,۷۶۹
۶,۸۲۷,۱۵۴,۹۱۹,۱۲۴	تنخواه‌گردان پرداخت وجوه دولتی نزد بانکها	۴,۴۸۰,۳۵۲,۰۵۹,۱۳۹
۷,۶۳۵,۵۲۴,۲۲۰,۰۰۰	اوراق بهادار دولتی	۷,۶۳۵,۵۲۴,۲۲۰,۰۰۰
۶۱۰,۱۵۷,۷۰۹,۹۲۴	دارائیهای ثابت (پس از کسر ذخیره استهلاک)	۷۰۶,۵۳۸,۳۶۵,۶۱۹
۴۹,۲۴۷,۶۵۶,۳۹۴,۹۲۸	سایر دارائیهها	۴۰,۶۳,۹۵۱,۸۷۶,۸۴۳
۱۷۶,۳۵۶,۶۵۴,۸۶۶,۰۲۵		۳۳۶,۸۴۳,۹۸۸,۱۹۷,۸۶۹
۴,۳۷۲,۳۵۹,۴۹۷,۷۷۱	تعهد مشتریان بابت اعتبارات اسنادی و ضمانتنامه‌ها	۱۶,۰۷۳,۴۴۶,۴۷۱,۴۸۲
۱۸۰,۷۲۹,۰۱۴,۳۶۳,۷۹۶		۳۵۲,۹۱۷,۴۳۴,۶۶۹,۳۵۱
۱۰۲,۴۱۸,۷۳۲,۴۹۸	دارائیهای صندوق بازنشستگی کارکنان بانک	۲۵۸,۹۸۹,۰۸۳,۴۶۳
۲۲,۵۰۰,۴۵۰,۱۸۵	دارائیهای صندوق پس‌انداز کارکنان بانک	۲۷,۴۷۴,۷۰۷,۰۳۲
۱۴,۵۲۸,۶۳۸,۱۰۹	دارائیهای صندوق تعاون کارکنان بانک	۱۸,۶۶۹,۴۷۰,۰۹۸
۱۸۰,۸۶۸,۴۶۲,۱۸۴,۵۸۸		۳۵۳,۲۲۲,۵۶۷,۹۲۹,۹۴۴

هیات عامل

ابراهیم شیبانی	محمدجواد وهاجی	حشمت اله عزیزیان	محمد جعفر مجرد	اکبر کميجانی	بیژن لطیف
رئیس کل	قائم مقام	دبیرکل	معاون	معاون	معاون

اسفند سال ۱۳۸۱
(ریال)

بدهی

پایان اسفند ۱۳۸۱		پایان اسفند ۱۳۸۰
۳۷,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	اسکناس منتشره	۳۱,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۳۱۷,۲۷۴,۹۲۵,۶۰۹	پولهای فلزی	۲۹۰,۰۵۹,۹۵۸,۶۰۹
۱۷,۰۵۱,۸۴۷,۰۰۰,۰۰۰	اوراق مشارکت بانک مرکزی	۹,۴۴۳,۶۰۱,۰۰۰,۰۰۰
	سپرده ها:	
۱۱۲,۳۶۵,۸۳۸,۴۲۳,۵۳۷	دولت : دیداری	۴۴,۰۸۵,۱۴۳,۱۱۸,۹۱۲
۷,۷۱۳,۳۱۹,۴۲۸,۱۷۲	مؤسسات و شرکتهای دولتی: دیداری	۴,۱۰۳,۹۱۷,۲۴۵,۷۰۸
۱۰,۰۲۰,۶۲۳,۶۵۲,۹۰۵	مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی: دیداری	۸۲۷,۸۸۹,۲۶۹,۲۸۰
	بانکها و مؤسسات اعتباری:	
۶۰,۸۴۴,۶۱۴,۷۸۵,۰۰۰	قانونی	۴۷,۵۳۱,۴۱۰,۷۵۴,۰۰۰
۱۴,۶۷۸,۳۶۰,۷۱۳,۱۳۶	دیداری	۹,۸۱۳,۹۶۷,۶۷۱,۷۳۹
۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	مدت دار ویژه	.
۱,۷۱۶,۹۵۱,۴۸۴,۰۰۰	پیش پرداخت اعتبارات اسنادی	۳,۳۰۴,۱۶۹,۲۶۷,۰۰۰
۵۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	ویژه	۵۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۸۲,۴۳۹,۹۲۶,۹۸۲,۱۳۶		۶۵,۶۴۹,۵۴۷,۶۹۲,۷۳۹
۱۴,۵۳۶,۰۲۲,۱۲۷,۲۸۴	سایر سپرده ها	۴,۶۷۱,۰۹۸,۳۶۰,۶۷۱
۲۳۹,۳۹۶,۰۰۷,۹۶۵	مالیات بر درآمد	۶,۱۸۲,۷۷۷,۶۲۹
۹۵,۵۰۸,۰۰۰,۰۰۰	سهم دولت از سود ویژه	۷,۲۲۰,۰۰۰,۰۰۰
۵۲,۳۵۰,۳۳۵,۳۰۴,۶۶۰	سایر بدهیها	۱۵,۰۰۸,۷۸۳,۵۱۶,۴۹۵
۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه	۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۳۵۹,۸۶۷,۷۱۹,۹۴۲	اندوخته قانونی	۲۷۷,۷۵۵,۶۰۷,۸۱۵
۴۰۵,۴۵۵,۶۳۸,۶۵۶	اندوخته احتیاطی	۵,۴۵۵,۶۳۸,۶۵۶
۱۰,۳۴۸,۵۷۲,۹۱۱,۹۲۲	ذخیره تسعیر دارائیهها و بدهیهای ارزی	.
۷۵,۰۸۱	مانده سود سال قبل	۶۷۹,۵۱۱
۳۳۶,۸۴۳,۹۸۸,۱۹۷,۸۶۹		۱۷۶,۳۵۶,۶۵۴,۸۶۶,۰۲۵
۱۶,۰۷۳,۴۴۶,۴۷۱,۴۸۲	اعتبارات اسنادی و ضمانتنامه ها	۴,۳۷۲,۳۵۹,۴۹۷,۷۷۱
۳۵۲,۹۱۷,۴۳۴,۶۶۹,۳۵۱		۱۸۰,۷۲۹,۰۰۱۴,۳۶۳,۷۹۶
۲۵۸,۹۸۹,۰۰۸۳,۴۶۳	بدهیهای صندوق بازنشستگی کارکنان بانک	۱۰۲,۴۱۸,۷۳۲,۴۹۸
۲۷,۴۷۴,۷۰۷,۰۳۲	بدهیهای صندوق پس انداز کارکنان بانک	۲۲,۵۰۰,۴۵۰,۱۸۵
۱۸,۶۶۹,۴۷۰,۰۹۸	بدهیهای صندوق تعاون کارکنان بانک	۱۴,۵۲۸,۶۳۸,۱۰۹
۳۵۳,۲۲۲,۵۶۷,۹۲۹,۹۴۴		۱۸۰,۸۶۸,۴۶۲,۱۸۴,۵۸۸

هیات نظار

محمد نبوتی
عضو هیات نظار

محمود رضا عبائی کوپایی
عضو هیات نظار

سید رسول حسینی
رئیس هیات نظار

حساب سود و

(ارقام به

سال ۱۳۸۱

۶۷,۸۴۷,۱۹۷,۱۹۰
.
۵۲۴,۲۹۷,۱۸۳,۹۳۵
۱,۹۳۶,۵۲۷,۲۴۹,۲۷۶
۱,۵۳۵,۰۰۱,۹۶۹,۰۰۰
۲۸۰,۶۷۷,۸۰۶,۳۹۳
.
۵۰۲,۷۲۱,۷۱۹,۸۸۵
۱۲۹,۳۰۲,۵۸۲,۸۷۱
۵۳,۶۷۴,۷۸۸,۹۱۶
۲۵,۲۴۸,۱۳۹,۸۱۴
۸۲۱,۱۲۱,۱۲۱,۲۶۸
۵,۸۷۶,۴۱۹,۷۵۸,۵۴۸
۲۳۹,۳۹۶,۰۰۷,۹۶۵
۸۲,۱۱۲,۱۱۲,۱۲۷
۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۹۵,۵۰۸,۰۰۰,۰۰۰
۴,۱۰۵,۶۰۵,۶۰۶
۷۵,۰۸۱
۸۲۱,۱۲۱,۸۰۰,۷۷۹

سال ۱۳۸۰

۸۶,۰۸۶,۷۷۷,۶۷۲
۱۶۳,۹۶۳,۰۸۲
۵۲۲,۴۲۴,۳۶۱,۵۶۵
۹۶۸,۴۶۸,۷۶۲,۲۶۰
۲۱۰,۰۶۲,۴۶۵,۷۵۳
۲۲۱,۷۲۷,۴۳۶,۹۹۸
۲۸۰,۰۳۰,۹۶۸,۵۸۰
۲۸۰,۵۶۰,۰۵۶,۷۷۱
۸۹,۱۸۳,۳۵۲,۸۳۹
۳۴,۱۳۶,۰۲۵,۳۰۸
۱۲,۹۸۸,۸۸۳,۸۱۳
۱۵,۸۶۱,۶۷۰,۷۹۴
۲,۷۲۱,۶۹۴,۷۲۵,۴۳۵
۶,۱۸۲,۷۷۷,۶۲۹
۱,۵۸۶,۱۶۷,۰۷۹
۷۹۳,۰۸۳,۵۴۰
۷,۲۲۰,۰۰۰,۰۰۰
۷۹,۳۰۸,۳۵۴
۶۷۹,۵۱۱
۱۵,۸۶۲,۰۱۶,۱۱۳

هزینه دریافت اعتبارات و اضافه برداشت از بانکهای خارج

سود سپرده‌های ارزی

جایزه سپرده قانونی بانکها

سود اوراق مشارکت بانک مرکزی

سود پرداختی بابت سپرده ویژه بانکها

کارمزد خدمات بانکی پرداختی

نتیجه معاملات ارز و طلا- تعدیل

هزینه‌های اداری و پرسنلی

هزینه‌های نشر پول و چاپ متفرقه

هزینه استهلاك دارائيهای ثابت

سایر هزینه‌ها

سود ویژه

مالیات بر درآمد

انتقال به اندوخته قانونی

انتقال به اندوخته احتیاطی

سهم دولت از سود ویژه

نیم درصد موضوع قانون تهیه مسکن برای افراد کم‌درآمد

مانده سود ویژه نقل به سال بعد

زیان سال ۱۳۸۱
(ریال)

سال ۱۳۸۰	سال ۱۳۸۱
۵۸۸،۱۹۷،۱۸۰،۶۶۹	درآمد حاصل از سپرده و سرمایه‌گذاری در خارج از کشور
۱،۱۱۷،۵۶۰،۷۳۴،۴۳۱	سود حاصل از تسهیلات اعطائی
۱۷۴،۶۷۴،۳۸۶،۷۱۰	کارمزد خدمات بانکی دریافتی
۵۸۸،۵۱۲،۳۸۹،۳۱۸	نتیجه معاملات ارز و طلا
۱۸۵،۲۲۰،۰۰۰،۰۰۰	سود اوراق مشارکت ویژه
۶۷،۵۳۰،۰۳۴،۳۰۷	سایر درآمدها
۲،۷۲۱،۶۹۴،۷۲۵،۴۳۵	۵،۸۷۶،۴۱۹،۷۵۸،۵۴۸
۱۵،۸۶۱،۶۷۰،۷۹۴	سود ویژه
۳۴۵،۳۱۹	مانده سود سال قبل
۱۵،۸۶۲،۰۱۶،۱۱۳	۸۲۱،۱۲۱،۸۰۰،۷۷۹

تشریح ارقام ترازنامه و حساب سود و زیان

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

(در پایان سال ۱۳۸۱)

وام و اعتبارات اعطایی

(میلیون ریال)		
پایان سال ۱۳۸۱	پایان سال ۱۳۸۰	
۸۸۷۶۳۲۷۰/۱	۵۳۵۰۷۹۸۲/۷	دولت
		کسر می شود
		بدهیهای مسدود
		شده در پشتوانه
۶۱۹۷۹۵۰/۸	۲۰۱۳۲۱۸۷/۶	اسکناس
۸۲۵۶۵۳۱۹/۳	۳۳۳۷۵۷۹۵/۱	
		مؤسسات و
۱۹۸۳۱۵۸۶/۳	۱۷۴۷۱۴۱۱/۸	شرکتهای دولتی
۱۹۸۲۷۹۸۵/۹	۵۲۴۹۵۳۱/۰	بانکها
		مؤسسات و
۱۱۷۰۶۵/۲	۲۵۰۰۰۰/۰	نهادهای عمومی
۱۲۲۳۴۱۹۵۶/۷	۵۶۳۴۶۷۳۷/۹	جمع

۴- تنخواه گردان پرداخت وجوه دولتی نزد بانکها

براساس قراردادهای نمایندگی فیما بین بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سایر بانکها همواره معادل ۱۲ درصد از مانده حسابهای دولتی نزد هر بانک بعنوان تنخواه گردان در اختیار بانکها می باشد. جمع تنخواه گردان نزد بانکها در پایان سال ۱۳۸۱ مبلغ ۴۴۸۰۳۵۲/۱ میلیون ریال بوده است.

۵- اوراق بهادار دولتی

اوراق بهادار دولتی در پایان سال ۱۳۸۱ مبلغ ۷۶۳۵۵۲۴/۲ میلیون ریال بود که نسبت به پایان سال قبل تغییری نداشته است.

۶- داراییهای ثابت

وضعیت داراییهای ثابت در پایان سال ۱۳۸۱ بصورت خلاصه به شرح زیر می باشد:

۱- پشتوانه اسکناس منتشره

طی سال مورد گزارش براساس نیازهای پولی کشور و به موجب مقررات پولی و بانکی مبلغ ۵۷۰۰۰۰۰ میلیون ریال اسکناس منتشر شده و نتیجتاً جمع اسکناس منتشره تا پایان سال ۱۳۸۱ بالغ بر ۳۷۲۰۰۰۰۰ میلیون ریال گردیده است.

۲- موجودی اسکناس و پولهای فلزی

موجودی اسکناس و پولهای فلزی در پایان سال ۱۳۸۱ و مقایسه آن با ارقام پایان سال قبل به شرح زیر می باشد:

موجودی اسکناس و پولهای فلزی

(میلیون ریال)		
پایان سال ۱۳۸۱	پایان سال ۱۳۸۰	
۳۴۱۴۱۲/۷	۲۵۴۴۹۴/۹	اسکناس
۱۴/۳	۴۰۰/۶	پولهای فلزی
۳۴۱۴۲۷/۰	۲۵۴۸۹۵/۵	جمع

۳- وام و اعتبار

کل وام و اعتبار اعطایی به دولت، مؤسسات و شرکتهای دولتی، بانکها و مؤسسات و نهادهای عمومی در پایان سال ۱۳۸۱ پس از کسر مبلغ ۶۱۹۷۹۵۰/۸ میلیون ریال از وام و اعتبار اعطایی به دولت مسدود شده در پشتوانه و با در نظر گرفتن سایر تعدیلات مندرج دروضع تشریحی بالغ بر ۱۲۲۳۴۱۹۵۶/۷ میلیون ریال و به شرح زیر بود:

داراییهای ثابت

(میلیون ریال)

سال ۱۳۸۱			سال ۱۳۸۰			
پس از کسر استهلاک	ذخیره استهلاک	قبل از کسر استهلاک	پس از کسر استهلاک	ذخیره استهلاک	قبل از کسر استهلاک	
۶۸۱۰۲۸/۵	۱۰۹۶۰۵/۳	۷۹۰۶۳۳/۸	۵۸۸۷۴۴/۳	۶۶۴۶۵/۷	۶۵۵۲۱۰/۰	اموال غیر منقول
۲۵۵۰۹/۹	۵۰۵۴۷/۴	۷۶۰۵۷/۳	۲۱۴۱۳/۴	۳۷۵۶۱/۳	۵۸۹۷۴/۷	اموال منقول
۷۰۶۵۳۸/۴	۱۶۰۱۵۲/۷	۸۶۶۶۹۱/۱	۶۱۰۱۵۷/۷	۱۰۴۰۲۷/۰	۷۱۴۱۸۴/۷	جمع

۷- سایر داراییها

سایر داراییهای بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در پایان سال ۱۳۸۱ مبلغ ۴۰۶۳۹۵۱/۹ میلیون ریال و به شرح زیر می باشد:

سایر داراییها

(میلیون ریال)

پایان سال ۱۳۸۰	پایان سال ۱۳۸۱	
۹۴۶/۲	۸۸۱/۲	موجودی نقره
۵/۵	۵۰۲/۶	موجودی تمبر
۵۰۲۸/۵	۶۶۱۹/۸	موجودی مطلس
۱۱۳۳۷۹/۰	۱۱۳۳۷۹/۰	سرمایه گذاری در سایر
۸/۷	۸/۷	موسسات
۴۸۳۸۱۹۷۸/۲	۲۰۴۷۴۰/۴	سکه های دوره اشکانبان
۲۴۱۷/۴	۲۱۱۵/۳	داراییهای متفرقه
۲۶۲۴۷/۲	۳۴۳۷۲/۸	تنخواه گردانها
۲۱۸۴۷۷/۲	۲۰۱۲۵۳۴/۱	پیش پرداختها
۱۶۰۱۱۷/۷	۲۳۲۱۹۷/۲	بدهکاران موقت
۰	۱۰۲۱۷۱۴/۱	طرحهای در جریان
۳۳۹۰۵۰/۸	۴۳۴۸۸۶/۶	تکمیل
۴۹۲۴۷۵۶/۴	۴۰۶۳۹۵۱/۹	نتیجه تسعیر تسهیلات
		دریافتی از خارج
		مطالبات بابت تسهیلات
		دریافتی بلندمدت
		جمع

۸- تعهد مشتریان بابت اعتبارات اسنادی و ضمانتنامه ها

جمع تعهد مشتریان بابت اعتبارات اسنادی و ضمانتنامه ها در پایان سال ۱۳۸۱ مبلغ ۱۶۰۷۳۴۴۶/۵ میلیون ریال و به شرح زیر بوده است:

تعهد مشتریان بابت اعتبارات اسنادی و ضمانتنامه ها

(میلیون ریال)

پایان سال ۱۳۸۰	پایان سال ۱۳۸۱	
۳۴۵۴۹۳۱/۳	۱۰۴۰۰۳۱۱/۷	تعهد مشتریان بابت اعتبارات اسنادی ارزی به ریال
۱۰۲۵۲۷/۶	۴۶۶۲۱۲/۹	تعهد مشتریان بابت ضمانتنامه های رسیده از کارگزاران
۱۴۲۴۶۴/۱	۳۰۴۲۶/۴	ضمانتنامه های صادره
۶۷۲۴۳۶/۵	۵۱۷۶۴۹۵/۵	تعهد مشتریان بابت اعتبارهای باز شده به ارز
۴۳۷۲۳۵۹/۵	۱۶۰۷۳۴۴۶/۵	جمع

۹- اسکناس منتشره

طی سال ۱۳۸۱ مبلغ ۵۷۰۰۰۰۰۰ میلیون ریال اسکناس جدید منتشر گردید، در نتیجه جمع اسکناس منتشره در پایان سال ۱۳۸۱ بالغ بر ۳۷۲۰۰۰۰۰۰ میلیون ریال گردیده است.

۱۰- پولهای فلزی در جریان

با به جریان گذاردن مبلغ ۲۷۲۱۵/۰ میلیون ریال مسکوک طی سال ۱۳۸۱ جمع پولهای فلزی در جریان در پایان سال مذکور بالغ بر ۳۱۷۲۷۴/۹ میلیون ریال گردیده است.

در اجرای قسمت آخر بند (و) ماده (۲) قانون پولی و بانکی کشور و به استناد نامه شماره ۴۹۹۵۸ مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۲ وزارت امور اقتصادی و دارایی سقف مجاز انتشار مسکوک رایج ۳۲۰ میلیارد ریال می باشد.

در سال ۱۳۸۱ مبلغ ۴۸۳۲۳۰۴۴/۹ میلیون ریال از مانده حساب داراییهای متفرقه مربوط به حق امتیاز فروش ارز با نرخهای واریزنامه، گواهی سپرده و توافقی از محل نتیجه تغییرات ناشی از برابریهای قانونی نرخ ارز تسویه گردید.

۱۱- اوراق مشارکت بانک مرکزی

به موجب مصوبه نهصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۹ شورای محترم پول و اعتبار در اجرای ماده ۹۱ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور و در راستای اهداف سیاستهای پولی، بانک مرکزی از تاریخ ۱۳۷۹/۱۲/۱۷ اقدام به انتشار اوراق مشارکت نموده است. میزان فروش اوراق مشارکت مذکور در پایان سال ۱۳۸۱ مبلغ ۱۷۰۵۱۸۴۷ میلیون ریال اعلام گردید.

۱۲- سپرده ها

کل سپرده های دیداری دولت، موسسات و شرکت های دولتی، موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، بانکها و موسسات اعتباری غیربانکی و سایر سپرده ها در پایان سال ۱۳۸۱ مبلغ ۲۱۸۰۷۵۷۳۰/۶ میلیون ریال و به شرح زیر بوده است:

سپرده ها

(میلیون ریال)

پایان سال ۱۳۸۰	پایان سال ۱۳۸۱	
۴۴۰۸۵۱۴۳/۱	۱۱۲۳۶۵۸۳۸/۴	دولت
۴۱۰۳۹۱۷/۲	۷۷۱۳۳۱۹/۴	موسسات و شرکت های دولتی
۸۲۷۸۸۹/۳	۱۰۲۰۶۲۳/۷	موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی
		بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی:
۴۷۵۳۱۴۱۰/۷	۶۰۸۴۴۶۱۴/۸	سپرده قانونی
۹۸۱۳۹۶۷/۷	۱۴۶۷۸۳۶۰/۷	سپرده دیداری
۵۰۰۰۰۰۰/۰	۵۰۰۰۰۰۰/۰	سپرده ویژه بانکها
۰	۲۰۰۰۰۰/۰	سپرده مدت دار بانکها
۳۳۰۴۱۶۹/۳	۱۷۱۶۹۵۱/۵	سپرده اعتبارات اسنادی
۶۵۶۴۹۵۴۷/۷	۸۲۴۳۹۹۲۷/۰	جمع
۴۶۷۱۰۹۸/۴	۱۴۵۳۶۰۲۲/۱	سایر سپرده ها
۱۱۹۳۳۷۵۹۵/۷	۲۱۸۰۷۵۷۳۰/۶	جمع کل سپرده ها

مبلغ ۶۵۳۲۶۶۲۶/۴ میلیون ریال از سپرده های دولت بابت موجودی حساب ذخیره ارزی موضوع آیین نامه اجرایی ماده ۶۰ اصلاحی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران به میزان ۸۰۸۲/۰ میلیون دلار بوده است.

۱۳- مالیات بردرآمد

مالیات بردرآمد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای سال ۱۳۸۱ براساس نرخهای مندرج در قانون اصلاح موادی از قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ مبلغ ۲۳۹۳۹۶/۰ میلیون ریال بود.

۱۴- سهم دولت از سود ویژه

به استناد مفاد بند (ب) ماده ۲۵ قانون پولی و بانکی کشور باقیمانده سود پس از تقسیمات مقرر در بند (الف) ماده مزبور متعلق به دولت می باشد. با توجه به تقسیم سود پیشنهادی، سهم دولت از سود ویژه سال ۱۳۸۱ مبلغ ۹۵۵۰۸/۰ میلیون ریال بوده است.

۱۵- سایر بدهیها

جمع سایر بدهیها در پایان سال ۱۳۸۱ مبلغ ۵۲۳۵۰۳۳۵/۳ میلیون ریال و به شرح زیر بوده است:

سایر بدهیها

(میلیون ریال)

پایان سال ۱۳۸۰	پایان سال ۱۳۸۱	
۳۴۸۴۵۷۴/۸	۱۵۰۹۳۳۰۰/۷	اسناد پرداختنی
۵۳۵۲۹۰/۵	۲۶۸۰۲۲۳/۰	تخصیص حق برداشت مخصوص
۳۶۹۷/۳	۱۴۶۸۴/۷	حواله های ارزی عهده ما به ریال
۱۱۶۶۳۸۶/۹	۱۰۸۳۴۰۷/۹	سپرده های دیداری ادارات داخلی
۲۷۸۱۵۵۱/۹	۳۶۵۶۸۷۶/۸	بستانکاران موقت به ارز
۱۷۵۰۵۲۸/۹	۲۷۵۷۵۸۲/۸	بستانکاران موقت به ریال
۲۷۱۴۷۴/۸	۱۹۸۹۹۴/۷	دریافتهای بانک مرکزی بابت بیلانیه الجزایر
۲۱۹۷۳/۲	۱۹۳۸۱/۴	بدهیهای طرحهای در جریان تکمیل
		تسهیلات دریافتی کوتاه مدت از بانکهای خارجی
۲۳۰۶۲۸۳/۲	۲۳۸۲۴۴۱/۳	پیش پرداخت به ارز
۶۷۷۸۹۱/۹	۶۹۹۰۱۲۹/۵	تسهیلات دریافتی بلند مدت از بانکهای خارجی
۳۳۹۰۵۰/۸	۱۹۶۲۸۴۵/۸	تسهیلات ارزی دریافتی
۱۷۵۰۰۰۰/۰	۶۹۶۰۳۶۱/۱	اوراق قرضه منتشره ارزی
۰	۸۵۴۶۰۰۰/۰	نیم درصد قانون تهیه مسکن برای افراد کم درآمد
۷۹/۳	۴۱۰۵/۶	جمع
۱۵۰۸۸۷۸۳/۵	۵۲۳۵۰۳۳۵/۳	

پیشنهادی از محل سود ویژه سال ۱۳۸۱ مبلغ ۴۰۰۰۰۰ میلیون ریال بوده است.

۱۹- ذخیره تسعیر داراییها و بدهیهای ارزی

ذخیره تسعیر داراییها و بدهیهای ارزی بانک در سال ۱۳۸۱ به نرخ های روز ۱۳۸۱/۱۲/۲۸ مبلغ ۱۰۳۴۸۵۷۲/۹ میلیون ریال به شرح زیر می باشد:

ذخیره تسعیر داراییها و بدهیهای ارزی

(میلیون ریال)	
پایان سال ۱۳۸۱	
طلا	۲۷۵۸۶۰/۵
سهیمه و سهام ایران در موسسات بین المللی	۵۲۹۹۱۱/۹
موجودیهای ارزی	۱۰۰۱۸۵۴۳/۰
حسابهای تهاتری	-۴۷۵۷۴۲/۵
جمع	۱۰۳۴۸۵۷۲/۹

۲۰- درآمد حاصل از سپرده و سرمایه گذاری در خارج

از کشور

درآمد حاصل از سپرده و سرمایه گذاری در خارج از کشور در سال ۱۳۸۱ مبلغ ۲۰۸۸۳۵۷/۳ میلیون ریال و بشرح زیر بوده است:

درآمد حاصل از سپرده و سرمایه گذاری در خارج از کشور

(میلیون ریال)	
پایان سال ۱۳۸۱	پایان سال ۱۳۸۰
سپرده های ارزی مدت دار	۴۵۹۹۶۹/۶
سپرده های ارزی دیداری و حسابهای مخصوص و تهاتری	۷۸۴۲۶/۶
اوراق قرضه خارجی	۴۱۰۳۸۶/۴
سپرده گذاری طلا	۲۱۶۴۳/۶
بیانیه الجزایر	۵۲۸۴۸/۹
حق برداشت	۱۷۷۰۴/۲
مخصوص	۶۰۹۶۵/۳
سود حساب ذخیره ارزی	-۴۵۲۷۸۲/۱
جمع	۵۸۸۱۹۷/۲
پایان سال ۱۳۸۱	۱۳۸۹۹۳۹/۷
۱۶۸۲۲۲/۸	۲۵۹۹۳۵۱/۸
۴۴۰/۰	۱۱۶۲۷۱/۵
-۲۲۴۶۸۳۳/۸	۲۰۸۸۳۵۷/۳

۲۰-۱- با توجه به ماده ۷ آیین نامه اجرایی ماده

۶۰ اصلاحی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی

مبلغ ۲۶۸۰۲۳۳ میلیون ریال تخصیص حق برداشت مخصوص معادل SDR ۲۴۴۰۵۶۰۰۰ مربوط به سهمیه ایران در صندوق بین المللی پول می باشد. مانده ارزی حساب مذکور نسبت به پایان سال قبل تغییری نداشته است و تغییر ریالی ناشی از تغییر برابری SDR در اثر یکسان سازی نرخ ارز بود.

۱۶- سرمایه

سرمایه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در پایان سال ۱۳۸۱ مبلغ ۴۰۰۰۰۰۰ میلیون ریال بود که نسبت به سال قبل تغییری نداشته است. نحوه تغییرات در سرمایه بانک از بدو تاسیس تاکنون در جدول زیر نشان داده شده است.

سرمایه بانک مرکزی

(میلیون ریال)			
سرمایه اولیه بانک			
افزایش طی ده مرحله:			
سال ۱۳۵۱	۱۴۰۰	سال ۱۳۷۴	۱۵۰۰۰
سال ۱۳۵۳	۲۰۰۰۰	سال ۱۳۷۶	۵۰۰۰۰
سال ۱۳۶۰	۱۰۰۰۰۰	سال ۱۳۷۸	۵۰۰۰۰
سال ۱۳۶۹	۳۴۰۰۰	سال ۱۳۷۹	۵۰۰۰۰
سال ۱۳۷۳	۲۶۰۰۰	سال ۱۳۸۰	۵۰۰۰۰
جمع	۴۰۰۰۰۰		

۱۷- اندوخته قانونی

به استناد مفاد ردیف (۲) از بند (الف) ماده ۲۵ قانون پولی و بانکی کشور ده درصد سود ویژه بانک به حساب اندوخته قانونی منظور می گردد تا جمع اندوخته قانونی معادل سرمایه شود. اندوخته قانونی منظور شده برای سال ۱۳۸۱ مبلغ ۸۲۱۱۲/۱ میلیون ریال می باشد که با احتساب مبلغ ۲۷۷۷۵۵/۷ میلیون ریال اندوخته قانونی در پایان سال قبل جمع اندوخته قانونی در پایان سال ۱۳۸۱ بالغ بر ۳۵۹۸۶۷/۸ میلیون ریال گردید.

۱۸- اندوخته احتیاطی

به موجب مفاد ردیف (۳) از بند (الف) ماده (۲۵) قانونی پولی و بانکی کشور همه ساله مبلغی به پیشنهاد بانک و تصویب مجمع عمومی به حساب اندوخته احتیاطی منظور می گردد. اندوخته احتیاطی

و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مبلغ ۲۲۴۶۸۳۳/۸
میلیون ریال بعنوان سود حساب ذخیره ارزی برای سال
مالی مورد گزارش منظور گردیده که بموجب مصوبه مورخ
۱۳۸۰/۳/۲۷ شورای محترم پول و اعتبار از درآمد حاصل از
سپرده و سرمایه گذاری در خارج از کشور کسر گردیده است.

۲-۲۰- شایان ذکر است معادل درآمد ارزی
فوق که در سال ۱۳۸۰ براساس نرخ شناور (هر دلار
۱۷۵۰ ریال) محاسبه گردیده بود در سال ۱۳۸۱ بر مبنای
نرخ روز ارز محاسبه شده است.

۲۱- سود حاصل از تسهیلات اعطایی

سود حاصل از تسهیلات اعطایی در سال ۱۳۸۱
مبلغ ۱۰۰۶۱۱۵/۱ میلیون ریال و به شرح زیر بوده است:

سود حاصل از تسهیلات اعطایی

پایان سال ۱۳۸۰	پایان سال ۱۳۸۱
۹۱۷/۳	۹۶۲/۱
دولت	
مؤسسات و شرکتهای	۲۰۱۸۱۹/۶
دولتی	۲۰۰۱۲۶/۶
بانکها	۸۲۳۵۹۹/۸
بنیانه الجزایر	۷۲۰۶۵۱/۶
مؤسسات و نهادهای عمومی	۱۶۷۱۱/۹
غیردولتی	۶۵۹۶۹/۹
جمع	۱۰۰۶۱۱۵/۱
۱۱۱۷۵۶۰/۷	

۲۲- کارمزد خدمات بانکی دریافتی

کارمزد خدمات بانکی دریافتی طی سال مورد
گزارش مبلغ ۱۵۹۱۳۲/۴ میلیون ریال و به شرح زیر بوده است:

کارمزد خدمات بانکی دریافتی

پایان سال ۱۳۸۰	پایان سال ۱۳۸۱
۴۲۷۴۹/۹	۷۸۴۴۵/۶
اعتبارات اسنادی	۲۳۹۰/۸
بروات ارزی	۱۵۹۱۵/۲
حواله های ارزی	۷۷۶۴۵/۶
از محل یوزانس داخلی	۰
متفرقه ریالی	۱۱۵۰۲۳/۲
جمع	۶۵۰/۴
۱۷۴۶۷۴/۴	۱۵۹۱۳۲/۴

۲۳- نتیجه معاملات ارز و طلا

طی سال مورد گزارش درآمد حاصل از معاملات ارز
و طلا مبلغ ۱۲۹۳۷۵۱/۸ میلیون ریال و به شرح زیر بوده است:

نتیجه معاملات ارز و طلا

پایان سال ۱۳۸۰	پایان سال ۱۳۸۱
۸۹۹۶۰/۵	۷۸۵۷۹/۴
تفاوت نرخ خرید و فروش ارز	
سود حاصل از خرید و فروش اوراق	
قرضه بین المللی	۲۳۹۱۴۷/۰
سود حاصل از معاملات طلا	۱۲۱۵۱۷۲/۴
سود و زیان خرید و فروش ارز	۰
جمع	۵۸۸۵۱۲/۴
۱۲۹۳۷۵۱/۸	۰

۲۴- سود اوراق مشارکت ویژه

مبلغ ۹۸۶۳۰۱ میلیون ریال بابت سود اوراق
مشارکت ویژه منتشره دولت که توسط بانک خریداری شده
در سال ۱۳۸۱ برآورد و به حسابها منظور گردیده است.

۲۵- سایر درآمدها

سایر درآمدهای بانک مرکزی طی سال ۱۳۸۱ جمعاً
بالغ بر ۳۴۲۷۶۱/۲ میلیون ریال و به شرح زیر بوده است:

سایر درآمدها

پایان سال ۱۳۸۰	پایان سال ۱۳۸۱
۷۹۶۹/۹	۲۷۱۵۲/۲
سود سرمایه گذاری در	
سایر مؤسسات	
درآمدهای متفرقه سازمان	۳۷۴۸۸/۶
تولید اسکناس و مسکوک	
درآمد حاصل از فروش	
طلا و جواهرات	
خریداری شده، سکه و	
شمش طلا	۲۱۲۸۶/۳
درآمد حاصل از فروش	۲۷۳۰۹۶/۰
ساختمان شماره ۶ واقع	
در خیابان گاندی	۸۱۷۸/۱
متفرقه	۲۳۶۹/۸
جمع	۶۷۵۳۰/۰
۳۴۲۷۶۱/۲	۵۰۲۴/۴

۲۷- جایزه سپرده قانونی

به موجب ردیف (ه) مصوبه هفتصد و هشتاد و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۷۱/۱۲/۱۵ شورای محترم پول و اعتبار بابت جایزه سپرده قانونی سال ۱۳۸۱ جمعاً ۵۲۴۲۹۷/۲ میلیون ریال پرداخت گردیده است.

۲۷-۱- نرخ جایزه سپرده قانونی نسبت به انواع سپرده های بانکها و موسسات اعتباری در سال مورد گزارش به شرح زیر بوده است:

۲۷-۱-۱- بانکها

سپرده های دیداری	۰/۸ درصد
سپرده های کوتاه مدت و سایر	۱/۱ درصد
سپرده های بلندمدت	۱/۲ درصد
۲۷-۱-۲- موسسات اعتباری	
سپرده های کوتاه مدت و سایر	۰/۹ درصد
سپرده های بلندمدت	۱/۱ درصد

۲۸- سود اوراق مشارکت بانک مرکزی

مبلغ ۱۹۳۶۵۲۷/۲ میلیون ریال بابت سود اوراق مشارکت منتشره بانک و مالیات متعلقه در سال ۱۳۸۱ محاسبه و به حسابها منظور گردیده است.

۲۹- سود پرداختی بابت سپرده مدت دار ویژه بانکها

سود پرداختی به سپرده مدت دار بانکها در سال ۱۳۸۱ مبلغ ۱۵۳۵۰۰۲/۰ میلیون ریال می باشد که مبلغ ۹۸۶۳۰۲/۰ میلیون ریال آن سود سپرده مدت دار ویژه بانکها (در اجرای ماده ۹۳ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران) برآورد گردیده و مبلغ ۵۴۸۷۰۰/۰ میلیون ریال آن سود سپرده مدت دار بانکهای ملت، مسکن، ملی و صنعت و معدن بوده است.

۲۵-۱- مبلغ ۱۹۳۶۸/۳ میلیون ریال از سود سرمایه گذاری در سایر موسسات در سال مورد گزارش مربوط به سود سهام این بانک در شرکت سرمایه گذاری ملی ایران و مبلغ ۷۷۸۴/۰ میلیون ریال سود سهام شرکت ملی انفورماتیک می باشد.

۲۵-۲- درآمد سازمان تولید اسکناس و مسکوک در سال مورد گزارش به میزان ۳۷۴۸۸/۶ میلیون ریال عمدتاً ناشی از سفارشات چاپی متفرقه جهت سایر بانکها و سازمانها می باشد.

۲۵-۳- طی سال مورد گزارش قسمتی از طلاآلات، نقره جات و جواهراتی که بر اثر احکام مراجع قضائی و صالحه به نفع دولت ضبط و به استناد ماده ۱۹ قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۱۳۶۲/۱۱/۹ مجلس شورای اسلامی و نحوه اعمال آن موضوع تصویب نامه شماره ۶۷۲۶۰ مورخ ۱۳۶۳/۱۰/۳ هیات محترم وزیران توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران خریداری و به تملک درآمد از طریق بانک کارگشایی به فروش رسیده که در این رابطه مبلغ ۳۹۴۵/۵ میلیون ریال به حساب درآمد بانک منظور گردیده است.

ضمناً مبلغ ۲۶۹۱۵۰/۶ میلیون ریال بابت فروش سکه و شمش طلا در سال مورد گزارش به حساب درآمد بانک منظور گردیده است.

۲۶- هزینه دریافت اعتبارات و اضافه برداشت از بانکهای خارج

هزینه دریافت اعتبارات و اضافه برداشت از بانکهای خارج در سال ۱۳۸۱ مبلغ ۶۷۸۴۷/۲ میلیون ریال و به شرح زیر بوده است:

هزینه دریافت اعتبارات و اضافه برداشت از بانکهای خارج

(میلیون ریال)

پایان سال ۱۳۸۰	پایان سال ۱۳۸۱	
۵۷۱/۸	۱۷۱۸/۵	کارگزاران
۱۶۱۲۹/۴	۵۵۴۳۶/۵	حق برداشت
۰	۷۸۲۹/۵	اوراق قرضه
۶۹۳۸۵/۶	۲۸۶۲/۷	تهاتری
۸۶۰۸۶/۸	۶۷۸۴۷/۲	جمع

۳۰- کارمزد خدمات بانکی پرداختی

جمع کارمزد پرداختی بابت خدمات بانکی در سال ۱۳۸۱ مبلغ ۲۸۰۶۷۷/۸ میلیون ریال و به شرح زیر بوده است:

کارمزد خدمات بانکی پرداختی

(میلیون ریال)

پایان سال ۱۳۸۰	پایان سال ۱۳۸۱	
		کارمزد پرداختی به بانکها
۲۲۰۰۰۰/۰	۲۷۰۰۰۰	بابت نگهداری حسابهای دولتی
		کارمزد خرید اسکناس
۷۶۳/۴	۳۶۲۴/۶	از خارج کشور
		کارمزد پرداختی به
۹۶۴/۰	۷۰۵۳/۲	کارگزاران
۲۲۱۷۲۷/۴	۲۸۰۶۷۷/۸	جمع

۱-۳۰- کارمزد خدمات بانکی پرداختی به بانکها بابت نگهداری حسابهای دولتی بموجب مصوبه ششصد و هفتادمین جلسه مورخ ۱۳۸۱/۴/۱۷ شورای محترم پول و اعتبار طبق بودجه مصوب سالانه بانک براساس متوسط میانگین مانده حسابهای دولتی نزد بانکها (که به حسابهای این بانک منتقل گردیده) به بانکها پرداخت می گردد.

۳۱- هزینه های پرسنلی و اداری

خلاصه هزینه های پرسنلی و اداری سال ۱۳۸۱ و مقایسه آن با بودجه مصوب سال مذکور به شرح زیر بوده است:

هزینه های پرسنلی و اداری

(میلیون ریال)

سال ۱۳۸۱		
بودجه مصوب	عملکرد	
۲۸۶۶۹۰/۰	۲۵۷۱۴۰/۰	هزینه های پرسنلی
۳۰۴۵۳۵/۸	۲۴۵۵۸۱/۷	هزینه های اداری
۵۹۱۲۲۵/۸	۵۰۲۷۲۱/۷	جمع

۳۲- هزینه نشر پول و چاپ متفرقه

جمع هزینه های نشر پول و چاپ متفرقه در سال ۱۳۸۱ مبلغ ۱۲۹۳۰۲/۶ میلیون ریال بود که عمدتاً

مربوط به هزینه های چاپ اسکناس و ضرب پولهای فلزی بوده است. صورت ریز هزینه های نشر پول و چاپ متفرقه در سال ۱۳۸۱ به شرح زیر می باشد:

هزینه نشر پول و چاپ متفرقه

(میلیون ریال)

بودجه مصوب	عملکرد	
		هزینه های چاپ اسکناس و
۲۶۳۰۳۹/۰	۱۰۵۱۶۹/۰	ضرب مسکوک
		هزینه های مربوط به
۹۸۸۰/۰	۶۶۶۴/۲	سفارشات چاپ متفرقه
۳۶۰/۰	۳۲۱/۷	حمل و نقل و بیمه اسکناس
۱۶۰/۰	۴۲/۸	حمل و نقل و بیمه مسکوک
		حق حضور اعضای هیات نظارت
۸۰/۰	۳۱/۳	برالوخته اسکناس
۳۹۲۰/۰	۳۶۹۶/۷	طرح تفکیک و سالم سازی اسکناس
۱۵۰/۰	۱۲۰/۳	طرح تفکیک و دوباره شماری اسکناس
		هزینه تبلیغ و ترویج، حفظ و نگهداری
۷۵۰/۰	۹/۱	پول و امور متفرقه نشر پول
		هزینه های اداری - پرسنلی و
۴۰۵۳۵/۰	۱۳۲۴۷/۵	تولیدی کارخانه تکاب
۳۱۸۸۷۴/۰	۱۲۹۳۰۲/۶	جمع

۳۳- هزینه استهلاک

در سال ۱۳۸۱ مبلغ ۵۳۶۷۴/۸ میلیون ریال بابت هزینه استهلاک اموال منقول و غیرمنقول به شرح زیر منظور گردیده است:

هزینه استهلاک

(میلیون ریال)

سال ۱۳۸۰	سال ۱۳۸۱	
۸۸۴۳/۷	۱۱۷۴۴/۶	هزینه استهلاک اموال منقول
۲۵۲۹۲/۳	۴۱۹۳۰/۲	هزینه استهلاک اموال غیرمنقول
۳۴۱۳۶/۰	۵۳۶۷۴/۸	جمع

مبلغ ۱۳۲۴/۳ میلیون ریال هزینه استهلاک اموال منقول و غیرمنقول سازمان تولید اسکناس و مسکوک به حساب هزینه نشر پول منظور گردیده است.

افزایش هزینه استهلاک اموال غیرمنقول بانک
بدلیل به بهره‌برداری رسیدن مجتمع آموزشی، رفاهی
شمال در سال ۱۳۸۱ می باشد.

۳۴- سایر هزینه ها:

سایر هزینه های بانک طی سال ۱۳۸۱ بالغ بر ۲۵۲۴۸/۱
میلیون ریال به شرح زیر بوده است:

سایر هزینه ها

(میلیون ریال)

پایان سال ۱۳۸۰	پایان سال ۱۳۸۱
اجرای بند (د) تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۳۸۱ مصوب هیات وزیران	۰
پرداختی به خزانه بابت هفت در هزار قانون پیشگیری از عوارض ناشی از خشکسالی و جبران خسارت	۹۳۷۳/۷
هزینه های حمل و نقل و بیمه طلا	۳۶۱۵/۲
هزینه های انتشار اوراق قرضه ارزی	۰
جمع	۱۲۹۸۸/۹
	۲۵۲۴۸/۱

۱-۳۴- به موجب تبصره (د) بند ۲ قانون بودجه

سال ۱۳۸۱ موضوع مصوبه ۴۲۷۲۲/ت ۲۷۴۱۵ هـ مورخ

۱۳۸۱/۹/۲ هیات محترم وزیران مبلغ ۲۰۷۷۰/۵ میلیون
ریال به حساب خزانه واریز گردید.

۳۵- پیشنهاد تقسیم سود

سود ویژه سال ۱۳۸۱ بانک مرکزی جمهوری
اسلامی ایران مبلغ ۸۲۱۱۲۱۱۲۱۲۶۸ ریال بود که با
اضافه نمودن مبلغ ۶۷۹۵۱۱ ریال مانده سود سال قبل
بالغ بر ۸۲۱۱۲۱۸۰۰۷۷۹ ریال شد که تقسیم آن به
شرح زیر پیشنهاد گردید:

پیشنهاد تقسیم سود

(ریال)

۲۳۹۳۹۶۰۰۷۹۶۵	مالیات بر درآمد
۸۲۱۱۲۱۱۲۱۲۷	انتقال به اندوخته قانونی
۴۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	انتقال به اندوخته احتیاطی
۹۵۵۰۸۰۰۰۰۰۰	سهم دولت از سود ویژه
	نیم درصد موضوع قانون تهیه
۴۱۰۵۶۰۵۶۰۶	مسکن برای افراد کم درآمد
۷۵۰۸۱	مانده سود ویژه نقل به سال بعد
۸۲۱۱۲۱۸۰۰۷۷۹	جمع

قسمت سوم

جداول آماری

فهرست جداول آماری

تولید و هزینه ملی

- ۱- درآمد و تولید ناخالص ملی برحسب فعالیتهای اقتصادی (به قیمت های جاری)..... ۲۱۴
- ۲- درآمد و تولید ناخالص ملی برحسب فعالیتهای اقتصادی (به قیمت های ثابت سال ۱۳۷۶)..... ۲۱۵
- ۳- هزینه ناخالص ملی (به قیمت های جاری)..... ۲۱۶
- ۴- هزینه ناخالص ملی (به قیمت های ثابت سال ۱۳۷۶)..... ۲۱۷

کشاورزی

- ۵- تولید محصولات عمده زراعی..... ۲۱۸
- ۶- تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی برحسب عقود اسلامی..... ۲۱۸
- ۷- اعتبارات طرح های تملک دارایی های سرمایه ای جهت توسعه کشاورزی و منابع طبیعی..... ۲۱۹
- ۸- تولید محصولات دامی..... ۲۱۹
- ۹- اعتبارات طرح های تملک دارایی های سرمایه ای جهت تامین و توسعه منابع و تاسیسات آب..... ۲۲۰
- ۱۰- پرداخت های بانک کشاورزی از محل منابع داخلی..... ۲۲۰

ساخت و نیرو

- ۱۱- مصرف انرژی های اولیه جهان..... ۲۲۱
- ۱۲- ذخایر اثبات شده نفت خام جهان..... ۲۲۲
- ۱۳- تولید نفت جهان..... ۲۲۳
- ۱۴- مصرف نفت جهان..... ۲۲۴
- ۱۵- متوسط قیمت های تک محموله ای (spot) نفت خام طی سال های ۲۰۰۲ و سه ماهه اول ۲۰۰۳..... ۲۲۵
- ۱۶- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی جهان..... ۲۲۶
- ۱۷- تولید گاز طبیعی جهان..... ۲۲۷
- ۱۸- مصرف گاز طبیعی جهان..... ۲۲۸
- ۱۹- متوسط قیمت های تک محموله ای (spot) نفت خام طی سال های ۲۰۰۲-۱۹۹۸..... ۲۲۹
- ۲۰- مصرف انرژی های اولیه اوپک..... ۲۲۹
- ۲۱- ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای عضو اوپک..... ۲۳۰
- ۲۲- تولید نفت خام کشورهای عضو اوپک..... ۲۳۰
- ۲۳- مصرف نفت اوپک..... ۲۳۱
- ۲۴- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک..... ۲۳۱
- ۲۵- تولید گاز طبیعی اوپک..... ۲۳۲
- ۲۶- مصرف گاز طبیعی اوپک..... ۲۳۲
- ۲۷- صادرات نفت ایران..... ۲۳۳
- ۲۸- توزیع جغرافیایی صادرات نفت خام ایران..... ۲۳۳
- ۲۹- نفت خام خوراک پالایشگاه ها..... ۲۳۳
- ۳۰- مصرف داخلی فرآورده های نفتی..... ۲۳۴
- ۳۱- تولید گاز طبیعی..... ۲۳۴
- ۳۲- تولید برق..... ۲۳۴
- ۳۳- مصرف برق..... ۲۳۵
- ۳۴- سرمایه گذاری ثابت دولت از محل تملک دارایی های سرمایه ای (اعتبارات عمرانی) در بخش های نفت، گاز و برق..... ۲۳۵

صنعت و معدن

- ۳۵- سرمایه گذاری براساس جواز های تاسیس واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود..... ۲۳۶
- ۳۶- سرمایه گذاری براساس پروانه های بهره برداری از واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود..... ۲۳۷
- ۳۷- تعداد جواز های تاسیس واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود..... ۲۳۸
- ۳۸- تعداد پروانه های بهره برداری از واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود..... ۲۳۹
- ۳۹- اشتغال براساس جواز های تاسیس واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود..... ۲۴۰
- ۴۰- اشتغال براساس پروانه های بهره برداری از واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود..... ۲۴۱
- ۴۱- شاخص اشتغال کارکنان کارگاه های بزرگ صنعتی کشور..... ۲۴۲
- ۴۲- شاخص مزد و حقوق و مزایای پرداختی به کارکنان کارگاه های بزرگ صنعتی کشور..... ۲۴۳
- ۴۳- شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی کشور..... ۲۴۴
- ۴۴- تملک دارایی های سرمایه ای (اعتبارات عمرانی) دولت در فصول صنایع، معادن و برنامه تحقیقات صنعتی..... ۲۴۵

ساختمان و مسکن

- ۴۵- سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمان های جدید مناطق شهری (به قیمت های جاری)..... ۲۴۶
- ۴۶- سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمان های جدید مناطق شهری برحسب مراحل ساخت (به قیمت های جاری)..... ۲۴۶
- ۴۷- تملک دارایی های سرمایه ای (اعتبارات عمرانی) دولت در فصول ساختمان، مسکن و عمران شهرها..... ۲۴۷
- ۴۸- مانده تسهیلات اعطایی بانک ها و موسسات اعتباری به بخش های ساختمان و مسکن..... ۲۴۸
- ۴۹- تسهیلات اعطایی بانک مسکن..... ۲۴۹
- ۵۰- پروانه های ساختمانی صادر شده در مناطق شهری..... ۲۴۹
- ۵۱- شاخص های ساختمانی..... ۲۵۰
- ۵۲- ساختمان های شروع شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری..... ۲۵۰
- ۵۳- ساختمان های تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری..... ۲۵۱

حمل و نقل

- ۵۴- ارزش افزوده بخش حمل و نقل..... ۲۵۲
- ۵۵- تشکیل سرمایه ثابت ناخالص بخش حمل و نقل..... ۲۵۲
- ۵۶- مسافر جابجا شده در بخش های مختلف حمل و نقل..... ۲۵۳
- ۵۷- کالای حمل شده در بخش های مختلف حمل و نقل..... ۲۵۳
- ۵۸- تملک دارایی های سرمایه ای - ملی (اعتبارات عمرانی) ملی دولت در فصل راه و ترابری..... ۲۵۴
- ۵۹- تعداد وسایل نقلیه شماره گذاری شده در کشور..... ۲۵۵

۶۰- وضعیت اسناد مبادله شده و برگشت داده شده در اتاق پایاپای اسناد بانکی تهران	۲۵۵
۶۱- وضعیت سفته و برات فروش رفته و واخواست شده در شهر تهران	۲۵۵
امور اجتماعی	
۶۲- نرخ بیکاری جمعیت فعال ۱۰ ساله و بیشتر برحسب جنس و مناطق شهری و روستایی	۲۵۶
۶۳- توزیع جمعیت کل کشور برحسب مناطق شهری و روستایی	۲۵۶
۶۴- شاخص های نابرابری توزیع درآمد در مناطق شهری	۲۵۶
۶۵- متوسط درآمد ناخالص سالانه یک خانوار در مناطق شهری به تفکیک گروه های مختلف درآمد	۲۵۷
۶۶- ضریب جینی در مناطق شهری	۲۵۷
۶۷- متوسط هزینه ناخالص سالانه یک خانوار در مناطق شهری به تفکیک گروه های مختلف هزینه	۲۵۸
۶۸- تعداد مدارس، کلاسها و کادر آموزشی	۲۵۹
۶۹- دانش آموزان مدارس کشور	۲۵۹
۷۰- دانشجویان دانشگاهها و موسسات آموزش عالی دولتی	۲۶۰
۷۱- دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی	۲۶۱
۷۲- تعداد بیمه شدگان و مستمری بگیران سازمان تامین اجتماعی	۲۶۱
۷۳- نسبت جمعیت تحت تعلیم به لازم التعلیم و نسبت باسوادی	۲۶۲
۷۴- میزان حداقل دستمزد اسمی و واقعی ماهانه	۲۶۲
۷۵- تعداد پزشکان، دندانپزشکان، داروسازان و تخت بیمارستانی	۲۶۳
۷۶- ترکیب بیمه شدگان سازمان تامین اجتماعی برحسب نوع بیمه	۲۶۳
۷۷- افراد تحت پوشش سازمان بیمه خدمات درمانی	۲۶۳
بودجه و برنامه های مالی دولت	
۷۸- وضع مالی دولت (مقایسه ارقام مصوب و عملکرد بودجه سال ۱۳۸۱)	۲۶۴
۷۹- وضع مالی دولت (به استثنای درآمدها و پرداختهای اختصاصی)	۲۶۶
۸۰- درآمدهای مالیاتی (به استثنای درآمدهای اختصاصی)	۲۶۸
۸۱- سایر درآمدهای دولت (به استثنای درآمدهای اختصاصی)	۲۷۰
۸۲- پرداختهای دولت بابت یارانه کالاها و خدمات	۲۷۱
وضعیت بخش خارجی اقتصاد	
۸۳- موازنه ارزی سیستم بانکی	۲۷۲
۸۴- موازنه پرداختها	۲۷۳
۸۵- ارزش صادرات گمرکی (بدون نفت، گاز، برق و فرآورده های نفتی)	۲۷۴
۸۶- ترکیب صادرات گمرکی براساس نوع مصرف (بدون نفت، گاز، برق و فرآورده های نفتی)	۲۷۵
۸۷- توزیع صادرات گمرکی برحسب قاره ها	۲۷۶
۸۸- توزیع صادرات گمرکی برحسب گروه کشورها	۲۷۶
۸۹- توزیع صادرات گمرکی برحسب کشورها (بدون نفت، گاز، برق و فرآورده های نفتی)	۲۷۷
۹۰- ارزش واردات گمرکی براساس طبقه بندی بین المللی کالا	۲۷۸
۹۱- ترکیب واردات گمرکی براساس نوع مصرف	۲۸۰
۹۲- توزیع واردات گمرکی برحسب قاره ها	۲۸۱
۹۳- توزیع واردات گمرکی برحسب گروه کشورها	۲۸۱
۹۴- توزیع واردات گمرکی برحسب کشورها	۲۸۲
بانکداری و سیاستهای پولی و اعتباری	
۹۵- خلاصه داراییها و بدهیهای سیستم بانکی	۲۸۳
۹۶- خلاصه داراییها و بدهیهای بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۲۸۴
۹۷- خلاصه داراییها و بدهیهای بانک ها و موسسات اعتباری غیر بانکی	۲۸۵
۹۸- خلاصه داراییها و بدهیهای بانکهای تجاری	۲۸۶
۹۹- خلاصه داراییها و بدهیهای بانکهای تخصصی	۲۸۷
۱۰۰- خلاصه داراییها و بدهیهای بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی	۲۸۸
۱۰۱- بدهی بخش غیردولتی به بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی	۲۸۹
۱۰۲- نقدینگی	۲۹۰
۱۰۳- تغییر در مانده منابع و مصارف بانکهای تجاری	۲۹۱
۱۰۴- تغییر در مانده و مصارف بانکهای تخصصی	۲۹۱
بیمه	
۱۰۵- عملکرد بازار بیمه کشور در سال ۱۳۸۱	۲۹۲
۱۰۶- عملکرد صنعت بیمه به تفکیک شرکتها در سال ۱۳۸۱	۲۹۲
بازار سرمایه	
۱۰۷- شاخص قیمت سهام به تفکیک صنایع	۲۹۳
۱۰۸- تعداد و ارزش معاملات سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار تهران برحسب صنایع	۲۹۴
۱۰۹- عرضه سهام توسط بخش عمومی و بانکها	۲۹۵
۱۱۰- خلاصه وضعیت انتشار اوراق مشارکت منتشر شده در سال ۱۳۸۱	۲۹۶
روند قیمتها	
۱۱۱- متوسط سالانه گروههای شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری	۲۹۷
۱۱۲- شاخص ماهانه بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری (قبل از تعدیل فصلی)	۲۹۸
۱۱۳- شاخص ماهانه بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری (پس از تعدیل فصلی)	۲۹۸
۱۱۴- متوسط سالانه شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری استانهای مختلف	۲۹۹
۱۱۵- متوسط سالانه گروههای شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی کشور	۳۰۰
۱۱۶- متوسط سالانه گروههای شاخص بهای عمده فروشی کالاها	۳۰۱
۱۱۷- شاخص ماهانه بهای عمده فروشی کالاها	۳۰۲
۱۱۸- متوسط سالانه گروههای شاخص بهای تولید کننده	۳۰۳
۱۱۹- شاخص ماهانه بهای تولید کننده	۳۰۴
۱۲۰- متوسط سالانه گروههای شاخص بهای کالاهای صادراتی در ایران	۳۰۵
۱۲۱- شاخص ماهانه بهای کالاهای صادراتی در ایران	۳۰۶

قسمت سوم

جداول آماری

درآمد و تولید ناخالص ملی برحسب فعالیتهای اقتصادی (۱)

جدول شماره (۱)

(به قیمتهای جاری)

(میلیارد ریال)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال					
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۷۸	
۱۱/۷	۱۲/۸	۲۵/۸	۷/۷	۱۰۷۲۰۱	۸۵۲۳۸	۷۹۱۲۱	۶۵۴۲۱	گروه کشاورزی
۲۲/۹	۱۵/۱	۱۰۹/۳	-۱/۳	۲۱۰۰۸۵	۱۰۰۳۹۱	۱۰۱۷۰۵	۶۳۲۹۳	گروه نفت
۱۸/۷	۲۰/۳	۲۷/۰	۲۲/۴	۱۷۱۱۹۹	۱۳۴۸۲۲	۱۱۰۱۰۵	۸۱۲۲۳	گروه صنایع و معادن
۰/۶	۰/۷	۱۹/۱	۵۰/۵	۵۵۰۰	۴۶۱۸	۳۰۶۸	۲۵۰۲	معادن
۱۱/۴	۱۳/۴	۱۸/۰	۱۷/۱	۱۰۴۷۹۹	۸۸۸۰۷	۷۵۸۶۶	۵۶۶۰۱	صنعت
۱/۶	۱/۷	۳۳/۰	۳۲/۰	۱۵۰۲۵	۱۱۲۹۴	۸۵۵۵	۴۲۳۴	برق، گاز و آب
۵/۰	۴/۵	۵۲/۴	۳۳/۱	۴۵۸۷۵	۳۰۱۰۴	۲۲۶۱۶	۱۷۸۸۵	ساختمان
۴۸/۵	۵۳/۲	۲۵/۶	۱۹/۸	۴۴۴۰۶۵	۳۵۳۵۹۲	۲۹۵۱۰۱	۲۳۱۰۲۸	گروه خدمات
۱۲/۰	۱۳/۶	۲۲/۴	۱۶/۸	۱۱۰۲۴۲	۹۰۰۹۲	۷۷۱۳۱	۶۳۷۰۳	بازرگانی، رستوران و هتلداری
۷/۲	۸/۵	۱۶/۹	۱۷/۳	۶۶۱۵۱	۵۶۵۹۰	۴۸۲۲۸	۳۲۲۸۰	حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات
۲/۱	۱/۸	۵۸/۹	۱۴/۸	۱۹۲۱۸	۱۲۰۹۲	۱۰۵۳۴	۷۰۴۶	خدمات موسسات مالی و پولی
۱۳/۳	۱۴/۱	۲۹/۴	۲۶/۹	۱۲۱۵۰۳	۹۳۹۱۹	۷۴۰۱۴	۶۲۳۳۲	خدمات مستغلات و خدمات حرفه ای و تخصصی
۱۱/۲	۱۲/۴	۲۴/۷	۱۶/۵	۱۰۲۷۶۰	۸۲۳۷۹	۷۰۷۱۳	۵۴۴۵۴	خدمات عمومی
۲/۶	۲/۸	۳۰/۶	۲۷/۹	۲۴۱۹۱	۱۸۵۱۹	۱۴۴۸۲	۱۱۲۱۳	خدمات اجتماعی، شخصی و خانگی
								کسر می شود:
۱/۸	۱/۴	۷۰/۷	-۱/۲	۱۶۰۸۵	۹۴۲۳	۹۵۳۹	۶۵۸۰	کارمزد احتسابی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۷/۹	۱۵/۳	۹۱۶۴۶۵	۶۶۴۶۲۰	۵۷۶۴۹۳	۴۳۴۳۸۵	تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه
		۲۵/۲	۱۸/۸	۷۰۶۳۸۰	۵۶۴۲۲۹	۴۷۴۷۸۸	۳۷۱۰۹۲	تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه (بدون نفت)
				-۱۵۹۳۲	۱۴۵۵	۲۷۸	-۵۳۲	خالص درآمد عوامل تولید از خارج
				۹۴۴۱	۷۱۱۶	۳۹۸۰	۲۲۴۰	خالص مالیاتهای غیر مستقیم
		۳۵/۲	۱۵/۹	۹۰۹۹۷۴	۶۷۳۱۹۱	۵۸۰۷۵۱	۴۳۶۰۹۳	تولید (درآمد) ناخالص ملی به قیمت بازار
								کسر می شود:
		۲۹/۷	۹/۴	۱۱۳۳۶۸	۸۷۳۸۴	۷۹۸۸۷	۶۵۲۶۶	استهلاک سرمایه های ثابت
				۹۴۴۱	۷۱۱۶	۳۹۸۰	۲۲۴۰	خالص مالیاتهای غیر مستقیم
		۳۶/۰	۱۶/۵	۷۸۷۱۶۵	۵۷۸۶۹۲	۴۹۶۸۸۴	۳۶۸۵۸۷	درآمد ملی

۱- اختلاف در سرجمع و اجزا ناشی از گردکردن ارقام می باشد.

درآمد و تولید ناخالص ملی برحسب فعالیتهای اقتصادی (۱)

جدول شماره (۲)

(به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶)

(میلیارد ریال)

درصد تغییر		سال				
۱۳۸۱	۱۳۸۰	□۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۱۱/۴	-۲/۳	۴۹۸۲۵	۴۴۷۳۸	۴۵۷۷۴	۴۴۲۳۸	گروه کشاورزی
۳/۶	-۱۱/۱	۳۹۴۰۵	۳۸۰۵۳	۴۲۷۹۵	۳۹۵۱۵	گروه نفت
۱۲/۳	۱۰/۲	۸۳۱۶۲	۷۴۰۷۹	۶۷۲۲۷	۶۱۴۱۰	گروه صنایع و معادن
۱۲/۰	۱۸/۴	۲۴۲۵	۲۱۶۶	۱۸۲۹	۱۸۸۰	معادن
۱۱/۰	۱۱/۹	۵۸۲۳۰	۵۲۴۵۹	۴۶۸۸۱	۴۲۲۶۵	صنعت
۸/۳	۵/۸	۳۸۸۸	۳۵۹۱	۳۳۹۶	۳۲۱۱	برق، گاز و آب
۱۷/۴	۴/۹	۱۸۶۱۹	۱۵۸۶۳	۱۵۱۲۲	۱۴۰۵۴	ساختمان
۵/۵	۵/۷	۱۸۶۹۹۲	۱۷۷۲۶۷	۱۶۷۷۳۷	۱۶۳۰۷۲	گروه خدمات
۹/۵	۸/۶	۵۵۷۶۹	۵۰۹۴۷	۴۶۸۹۹	۴۴۱۷۹	بازرگانی، رستوران و هتلداری
۰/۷	۵/۵	۳۱۵۰۵	۳۱۲۹۱	۲۹۶۴۷	۲۸۱۱۵	حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات
۱۰/۱	۱۷/۲	۵۲۶۲	۴۷۸۱	۴۰۸۱	۳۵۷۷	خدمات موسسات مالی و پولی
۷/۹	۶/۰	۵۰۶۵۴	۴۶۹۴۲	۴۴۲۷۸	۴۴۲۴۷	خدمات مستغلات و خدمات حرفه ای و تخصصی
-۱/۶	-۰/۸	۳۳۵۶۵	۳۴۰۹۶	۳۴۳۶۳	۳۵۱۶۲	خدمات عمومی
۱۱/۲	۸/۷	۱۰۲۳۷	۹۲۱۰	۸۴۷۰	۷۷۹۲	خدمات اجتماعی، شخصی و خانگی
						کسر می شود:
۱۲/۹	۳/۱	۴۰۳۴	۳۵۷۳	۳۴۶۵	۳۲۹۳	کارمزد احتسابی
۷/۵	۳/۳	۳۵۵۳۵۰	۳۳۰۵۶۵	۳۲۰۰۶۹	۳۰۴۹۴۱	تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه
۸/۰	۵/۵	۳۱۵۹۴۵	۲۹۲۵۱۲	۲۷۷۲۷۴	۲۶۵۴۲۶	تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه (بدون نفت)
		-۲۵۲۲	۴۸۵	-۴۹۰	-۸۰۳	خالص درآمد عوامل تولید از خارج
		۳۶۶۱	۳۵۳۹	۲۲۱۰	۱۵۷۳	خالص مالیاتهای غیر مستقیم
		۱۴۳۴۸	۱۴۸۰	۱۳۰۵	۳۰۴۹	نتیجه رابطه مبادله بازرگانی
۱۰/۳	۴/۰	۳۷۰۸۳۷	۳۳۶۰۷۰	۳۲۳۰۹۴	۳۰۸۷۶۰	تولید (درآمد) ناخالص ملی به قیمت بازار
						کسر می شود:
۲/۷	۲/۳	۵۱۵۵۳	۵۰۲۱۲	۴۹۰۹۹	۴۷۹۸۴	استهلاک سرمایه های ثابت
		۳۶۶۱	۳۵۳۹	۲۲۱۰	۱۵۷۳	خالص مالیاتهای غیر مستقیم
۱۱/۸	۳/۹	۳۱۵۶۲۳	۲۸۲۳۱۹	۲۷۱۷۸۶	۲۵۹۲۰۴	درآمد ملی

۱- اختلاف در سرجمع و اجزا ناشی از گردکردن ارقام می باشد.

هزینه ناخالص ملی(۱)

(به قیمتهای جاری)

جدول شماره (۳)

(میلیارد ریال)

سهام (درصد)	درصد تغییر		سال					
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۸۰	
۴۵/۰	۴۸/۱	۲۹/۰	۱۶/۹	۴۱۷۰۸۱	۳۲۳۳۱۴	۲۷۶۶۱۲	۲۲۵۷۷۰	هزینه های مصرفی خصوصی
۱۲/۸	۱۴/۰	۲۵/۹	۱۶/۷	۱۱۸۴۰۸	۹۴۰۲۹	۸۰۵۵۴	۵۵۹۹۸	هزینه های مصرفی دولتی
۲۸/۲	۲۸/۰	۳۸/۹	۲۲/۵	۲۶۱۱۳۶	۱۸۷۹۹۹	۱۵۳۴۶۲	۱۲۴۲۰۲	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص
۱۵/۸	۱۶/۶	۳۱/۳	۲۳/۳	۱۴۶۱۹۴	۱۱۱۳۵۸	۹۰۳۲۳	۷۲۴۱۰	ماشین آلات
۱۱/۵	۱۳/۳	۱۹/۸	۲۱/۲	۱۰۶۷۳۳	۸۹۰۶۴	۷۳۴۸۵	۵۶۵۶۱	بخش خصوصی
۴/۳	۳/۳	۷۷/۰	۳۲/۴	۳۹۴۶۱	۲۲۲۹۵	۱۶۸۳۷	۱۵۸۵۰	بخش دولتی
۱۲/۴	۱۱/۴	۵۰/۰	۲۱/۴	۱۱۴۹۴۲	۷۶۶۴۱	۶۳۱۴۰	۵۱۷۹۱	ساختمان
۶/۰	۵/۹	۳۹/۷	۴۰/۶	۵۵۸۰۴	۳۹۹۵۵	۲۸۴۱۹	۲۲۲۳۵	بخش خصوصی
۶/۴	۵/۵	۶۱/۲	۵/۷	۵۹۱۳۸	۳۶۶۸۶	۳۴۷۲۰	۲۹۵۵۷	بخش دولتی
۸/۳	۷/۲	۵۷/۶	۲۸/۲	۷۶۶۹۱	۴۸۶۶۹	۳۷۹۵۸	۵۶۷۰	تغییر در موجودی انبار
۳/۸	۱/۷	۲۰۶/۱	-۶۲/۳	۳۵۲۹۸	۱۱۵۳۲	۳۰۶۲۰	۲۸۵۷۸	خالص صادرات کالاها و خدمات
۲۶/۶	۲۰/۵	۷۸/۵	۴/۵	۲۴۵۸۶۸	۱۳۷۷۳۲	۱۳۱۸۱۱	۹۳۵۰۹	صادرات کالاها و خدمات
۲۲/۷	۱۸/۸	۶۶/۹	۲۴/۷	۲۱۰۵۷۰	۱۲۶۲۰۱	۱۰۱۱۹۰	۶۴۹۳۱	واردات کالاها و خدمات
۱/۹	۰/۹			۱۷۲۹۲	۶۱۹۴	۱۲۶۷	-۳۵۹۳	اشتباهات آماری
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۷/۸	۱۵/۷	۹۲۵۹۰۶	۶۷۱۷۳۶	۵۸۰۴۷۳	۴۳۶۶۲۵	هزینه ناخالص داخلی
				-۱۵۹۳۲	۱۴۵۵	۲۷۸	-۵۳۲	خالص درآمد عوامل تولید از خارج
		۳۵/۲	۱۵/۹	۹۰۹۹۷۴	۶۷۳۱۹۱	۵۸۰۷۵۱	۴۳۶۰۹۳	هزینه (تولید) ناخالص ملی به قیمت بازار
								کسر می شود:
		۲۹/۷	۹/۴	۱۱۳۳۶۸	۸۷۳۸۴	۷۹۸۸۷	۶۵۲۶۶	استهلاک سرمایه های ثابت
				۹۴۴۱	۷۱۱۶	۳۹۸۰	۲۲۴۰	خالص مالیاتهای غیر مستقیم
		۳۶/۰	۱۶/۵	۷۸۷۱۶۵	۵۷۸۶۹۲	۴۹۶۸۸۴	۳۶۸۵۸۷	درآمد ملی

۵
۶

۱- اختلاف در سرجمع و اجرا ناشی از گردکردن ارقام می باشد.

هزینه ناخالص ملی (۱)
(به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶)

جدول شماره (۴)

(میلیارد ریال)

درصد تغییر		سال				
۱۳۸۱	۱۳۸۰	□ ۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۱۱/۷	۴/۴	۱۹۳۵۶۵	۱۷۳۲۸۷	۱۶۵۹۲۴	۱۵۴۷۳۰	هزینه های مصرفی خصوصی
۲/۰	۲/۶	۴۳۵۶۰	۴۲۶۸۸	۴۱۶۱۶	۳۷۱۵۰	هزینه های مصرفی دولتی
۱۱/۸	۱۴/۲	۱۲۱۶۳۱	۱۰۸۷۶۲	۹۵۲۶۷	۹۱۵۰۵	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص
۸/۹	۱۹/۷	۶۹۶۵۵	۶۳۹۸۱	۵۳۴۴۰	۵۱۶۶۵	ماشین آلات
۹/۹	۱۷/۷	۵۶۲۵۶	۵۱۱۷۲	۴۳۴۷۸	۴۰۳۵۶	بخش خصوصی
۴/۶	۲۸/۶	۱۳۴۰۰	۱۲۸۰۹	۹۹۶۲	۱۱۳۰۹	بخش دولتی
۱۶/۱	۷/۱	۵۱۹۷۵	۴۴۷۸۱	۴۱۸۲۸	۳۹۸۴۱	ساختمان
۱۲/۹	۱۹/۷	۲۴۵۷۲	۲۱۷۷۰	۱۸۱۹۳	۱۶۹۱۳	بخش خصوصی
۱۹/۱	-۲/۶	۲۷۴۰۴	۲۳۰۱۱	۲۳۶۳۵	۲۲۹۲۷	بخش دولتی
-۳۴/۳	-۱۱/۲	۹۲۳۲	۱۴۰۵۱	۱۵۸۱۶	۱۱۷۲۲	تغییر در موجودی انبار
-۲۹۹/۷	-۷۲/۸	-۴۳۹۲	۳۳۸۷	۱۲۴۳۱	۱۴۹۹۵	خالص صادرات کالاها و خدمات
۸/۳	-۱/۹	۶۲۱۷۴	۵۷۳۹۳	۵۸۴۷۹	۵۷۵۱۶	صادرات کالاها و خدمات
۲۳/۳	۱۷/۳	۶۶۵۶۶	۵۴۰۰۶	۴۶۰۴۷	۴۲۵۲۱	واردات کالاها و خدمات
		-۴۵۸۴	-۸۰۷۰	-۸۷۷۶	-۳۵۸۹	اشتباهات آماری
۷/۵	۳/۷	۳۵۹۰۱۱	۳۳۴۱۰۴	۳۲۲۲۷۹	۳۰۶۵۱۴	هزینه ناخالص داخلی
		۱۴۳۴۸	۱۴۸۰	۱۳۰۵	۳۰۴۹	نتیجه رابطه مبادله بازرگانی
		-۲۵۲۲	۴۸۵	-۴۹۰	-۸۰۳	خالص درآمد عوامل تولید از خارج
۱۰/۳	۴/۰	۳۷۰۸۳۷	۳۳۶۰۷۰	۳۲۳۰۹۴	۳۰۸۷۶۰	هزینه (تولید) ناخالص ملی به قیمت بازار
						کسر می شود:
۲/۷	۲/۳	۵۱۵۵۳	۵۰۲۱۲	۴۹۰۹۹	۴۷۹۸۴	استهلاک سرمایه های ثابت
		۳۶۶۱	۳۵۳۹	۲۲۱۰	۱۵۷۳	خالص مالیاتهای غیر مستقیم
۱۱/۸	۳/۹	۳۱۵۶۲۳	۲۸۲۳۱۹	۲۷۱۷۸۶	۲۵۹۲۰۴	درآمد ملی

۷۶

۱- اختلاف در سرجمع و اجزا ناشی از گردکردن ارقام می باشد.

تولید محصولات عمده زراعی

جدول شماره (۵)

(هزار تن)

نوع محصول	سال						درصد تغییر	
	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۱
گندم	۱۱۹۵۵	۸۶۷۳	۸۰۸۸	۹۴۵۹	۱۲۴۵۰	۱۷/۰	۳۱/۶	
جو	۳۳۰۱	۱۹۹۹	۱۶۸۶	۲۴۲۳	۳۰۸۵	۴۳/۷	۲۷/۳	
برنج (شلتوک)	۲۷۷۱	۲۳۴۸	۱۹۷۱	۱۹۹۰	۲۸۸۸	۱/۰	۴۵/۱	
پنبه	۴۶۰	۴۴۱	۴۹۷	۴۱۲	۳۴۵	-۱۷/۱	-۱۶/۳	
چغندر قند	۴۹۸۷	۵۵۴۸	۴۳۳۲	۴۶۴۹	۶۰۹۸	۷/۳	۳۱/۲	
نیشکر	۱۹۷۰	۲۲۳۶	۲۳۶۷	۳۱۹۵	۳۷۱۲	۳۵/۰	۱۶/۲	
چای (برگ سبز)	۲۷۰	۲۷۵	۲۲۳	۲۲۸	۲۱۳	۲/۲	-۶/۶	
دانه های روغنی	۳۳۹	۲۷۱	۲۴۷	۲۴۸	۳۳۹	۰/۴	۳۶/۷	
تنباکو	۲۳	۲۲	۲۱	۲۰	۲۷	-۴/۸	۳۵/۰	
حبوبات	۵۷۷	۴۷۱	۵۶۲	۵۵۸	۶۷۰	-۰/۷	۲۰/۱	
سیب زمینی	۳۴۳۰	۳۴۳۳	۳۶۵۸	۳۴۸۶	۳۷۵۶	-۴/۷	۷/۷	
پیاز	۱۲۱۰	۱۶۷۷	۱۳۴۴	۱۴۱۹	۱۵۲۹	۵/۶	۷/۸	
پسته	۳۱۴	۱۳۱	۳۰۴	۱۱۲	۲۴۹	-۶۳/۲	۱۲۲/۳	

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی برحسب عقود اسلامی (۱)

جدول شماره (۶)

(میلیارد ریال)

	سال						درصد تغییر	سهم (درصد)	
	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰		۱۳۸۰	۱۳۸۱
قرض الحسنه	۲۹۵/۶	۲۸۵/۰	۵۷/۳	۴۷۴/۵	۱۶۵۰/۸	۲۴۷/۹	۲/۹	۲/۹	۷/۳
فروش اقساطی	۱۹۲۱/۴	۲۵۹۶/۴	۴۳۴۹/۹	۵۹۹۳/۴	۷۷۲۱/۴	۲۸/۸	۳۶/۳	۳۶/۳	۳۴/۲
مشارکت مدنی	۲۱۷۱/۴	۱۸۵۷/۳	۲۲۶۰/۳	۴۷۱۹/۴	۵۹۶۵/۱	۲۶/۴	۲۸/۶	۲۸/۶	۲۶/۴
مضاربه	۱۱۲۷/۹	۱۶۵۹/۶	۲۱۳۴/۴	۳۰۱۶/۵	۴۰۷۹/۴	۳۵/۲	۱۸/۳	۱۸/۳	۱۸/۰
سلف	۱۲۶۰/۴	۱۶۴۱/۳	۱۵۱۹/۶	۲۲۴۷/۵	۳۰۵۷/۰	۳۶/۰	۱۳/۶	۱۳/۶	۱۳/۵
جعاله	۶/۶	۱/۷	۰	۸/۴	۱۱۲/۲	□	۰/۱	۰/۱	۰/۵
اجاره به شرط تملیک	۷/۷	۱۳/۸	۳۴۲/۵	۲۸/۴	۲۱/۷	-۲۳/۶	۰/۲	۰/۲	۰/۱
جمع	۶۷۹۱/۰	۸۰۵۵/۱	۱۰۶۶۴/۰	۱۶۴۸۸/۱	۲۲۶۰۷/۶	۳۷/۱	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: بانک کشاورزی
۱- شامل پرداختهای تکلیفی و غیر تکلیفی می باشد.

اعتبارات طرحهای تملک داراییهای سرمایه ای جهت توسعه کشاورزی و منابع طبیعی

جدول شماره (۷)

(میلیارد ریال)		درصد تغییر	سال					سهم (درصد)
۱۳۸۱	۱۳۸۰		۱۳۸۱ (۱)	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۹۷/۰	۱۴۰۶/۳	۷۱۳/۹	۱۷۵۹/۰	۱۰۲۶/۷	۷۹۸/۰	توسعه کشاورزی و منابع طبیعی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۹۷/۰	۱۴۰۶/۳	۷۱۳/۹	۱۰۸۱/۹	۶۴۴/۵	۵۰۷/۴	اعتبارات ملی
۶۵/۸	۷۶/۴	۶۹/۷	۹۲۵/۱	۵۴۵/۱	۷۴۲/۹	۴۰۹/۰	۳۲۱/۹	توسعه کشاورزی
۲۲/۱	۲۲/۹	۸۹/۹	۳۱۰/۳	۱۶۳/۴	۲۴۱/۰	۱۶۵/۲	۱۲۷/۵	برنامه آب و خاک
۶/۹	۱۸/۲	-۲۵/۳	۹۶/۹	۱۲۹/۷	۱۷۲/۲	۱۲۹/۰	۱۰۷/۱	برنامه زراعت
۰/۸	۲/۷	-۴۲/۷	۱۱/۰	۱۹/۲	۲۹/۴	۲۰/۲	۱۶/۲	برنامه دام و طیور
۲/۹	۷/۰	-۱۷/۸	۴۱/۰	۴۹/۹	۷۱/۱	۳۰/۱	۳۱/۸	برنامه ترویج و مطالعات کشاورزی و منابع طبیعی
۲/۳	۶/۵	-۳۱/۳	۳۱/۸	۴۶/۳	۴۴/۹	۳۲/۳	۱۹/۹	برنامه بهداشت دام و دامپزشکی
۱/۲	۳/۰	-۲۱/۷	۱۷/۰	۲۱/۷	۴۶/۲	۳۲/۲	۱۹/۴	برنامه باغبانی
۲۹/۶	۱۶/۱	۲۶۳/۰	۴۱۷/۱	۱۱۴/۹	۱۳۸/۱	.	.	برنامه کمکهای فنی و اعتباری
۳۴/۲	۲۳/۶	۱۸۵/۱	۴۸۱/۲	۱۶۸/۸	۳۳۹/۰	۲۳۵/۵	۱۸۵/۵	منابع طبیعی
۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	۶۷۷/۱	۳۸۲/۲	۲۹۰/۶	اعتبارات استانی
۰۰	۰۰	-۲۳/۴	۲۴۰/۳	۳۱۳/۷	۳۵۳/۷	۲۶۸/۸	۲۳۰/۹	برنامه تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی
		۰۰	۰۰	۰۰	۲۱۱۲/۷	۱۲۹۵/۵	۱۰۲۸/۹	جمع کل

ماخذ: آمار سالهای ۱۳۷۷-۱۳۷۹ از قوانین بودجه کل کشور و ارقام سال ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ از آمارهای مقدماتی خزانه داریکل وزارت امور اقتصادی و دارایی استخراج شده است.

۱- از سال ۱۳۸۱ به دلیل اصلاح ساختار بودجه بندی، ترکیب جدول تغییر کرده است. ارقام مذکور شامل اعتبارات عمرانی پرداخت شده از محل بند "م" تبصره ۲۱ قانون بودجه سال نیز می باشد.

تولید محصولات دامی

جدول شماره (۸)

جدول شماره (۸)							
(هزارتن)		سال					
درصد تغییر							
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
-۰/۱	۱/۹	۷۴۲	۷۴۳	۷۲۹	۷۲۱	۷۴۷	گوشت قرمز
۲/۲	۲/۲	۵۸۷۷	۵۷۴۸	۵۶۲۳	۵۵۶۴	۵۱۰۵	شیرخام
۱۱/۴	۱۰/۲	۹۸۶	۸۸۵	۸۰۳	۷۲۵	۶۹۶	گوشت مرغ
-۵/۹	۰/۲	۵۴۷	۵۸۱	۵۸۰	۵۷۰	۴۹۸	تخم مرغ

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

اعتبارات طرحهای تملک دارایی های سرمایه ای جهت تامین و توسعه منابع و تاسیسات آب

جدول شماره (۹)

سهم (درصد)			سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	درصد تغییر	(۱)۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۷۲/۶	۷۰۴۳/۱	۲۵۸۳/۶	۳۰۰۸/۴	۱۹۸۱/۰	۱۲۳۶/۰	اعتبارات ملی
۶۵/۷	۴۱/۴	۳۳۳/۰	۴۶۳۰/۳	۱۰۶۹/۴	۱۱۵۱/۰	۷۱۳/۰	۴۹۶/۸	برنامه تامین آب
۰/۱	۲۲/۱	-۹۹/۱	۵/۴	۵۷۱/۰	۷۵۳/۶	۴۷۲/۷	۲۹۹/۴	برنامه ایجاد شبکه های آبیاری و زهکشی
۲۵/۰	۲۴/۵	۱۷۸/۱	۱۷۶۱/۱	۶۳۳/۳	۷۵۷/۴	۶۵۳/۲	۳۴۳/۳	برنامه آبرسانی به شهرها و صنایع
۱/۶	۳/۲	۳۳/۹	۱۰۹/۸	۸۲/۰	۱۱۱/۶	۶۲/۴	۴۳/۸	برنامه مهندسی رودخانه و سواحل
۳/۰	۳/۱	۱۶۰/۸	۲۰۹/۲	۸۰/۲	۷۰/۶	۴۱/۷	۲۴/۶	برنامه بهبود بهره وری و حفاظت از منابع آب
۲/۰	۱/۶	۲۳۸/۴	۱۴۳/۵	۴۲/۴	۵۲/۵	۳۸/۰	۲۸/۱	برنامه مطالعه توسعه منابع آب
۲/۶	۴/۱	۷۴/۵	۱۸۳/۸	۱۰۵/۳	۱۱۱/۷	.	.	برنامه کمکهای فنی و اعتباری
۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	۶۴۴/۶	۳۷۱/۷	۱۹۱/۶	اعتبارات استانی
			۰۰	۰۰	۳۶۵۳/۰	۲۳۵۲/۷	۱۴۲۷/۶	جمع کل

ماخذ: آمار سالهای ۱۳۷۷-۱۳۷۹ از قوانین بودجه کل کشور و ارقام سال ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ از آمارهای مقدماتی خزانه داریکل وزارت امور اقتصادی و دارایی استخراج شده است.

۱- از سال ۱۳۸۱ به دلیل اصلاح ساختار بودجه بندی ، ترکیب جدول تغییر کرده است. ارقام مذکور شامل اعتبارات عمرانی پرداخت شده از محل بند "م" تبصره ۲۱ قانون بودجه سال نیز می باشد.

پرداختهای بانک کشاورزی از محل منابع داخلی

جدول شماره (۱۰)

سهام (درصد)			سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	درصد تغییر	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۲۶/۲	۳۲/۹	۱۵/۷	۴۴۴۵۷۸۸	۳۸۴۳۲۸۲	۲۴۱۹۴۲۴	۱۱۹۶۸۶۲	۱۱۷۷۳۷۹	زراعت
۷/۴	۷/۶	۴۰/۳	۱۲۵۰۴۲۱	۸۹۰۹۴۸	۵۲۳۲۰۱	۲۱۸۰۸۷	۲۰۰۸۴۷	باغداری
۱۵/۶	۱۳/۷	۶۵/۸	۲۶۵۵۶۰۹	۱۶۰۱۷۴۷	۹۳۶۲۳۴	۷۲۲۵۳۱	۶۷۲۱۲۲	دامداری و دامپروری
۴/۳	۸/۶	-۲۶/۹	۷۳۱۱۰۰	۱۰۰۰۷۱۸	۶۶۰۳۳۶	۵۲۷۱۲۹	۴۹۳۹۷۴	پرورش طیور
۰/۴	۰/۳	۶۷/۰	۶۷۰۲۲	۴۰۱۴۲	۱۳۶۶۱	۱۱۹۳۲	۱۲۶۸۲	پرورش زنبور عسل و کرم ابریشم
۱/۷	۲/۲	۱۴/۴	۲۸۸۴۰۳	۲۵۲۲۰۰	۱۵۲۲۴۱	۱۱۸۰۹۳	۷۶۰۹۳	صنایع وابسته به کشاورزی
۱/۵	۱/۳	۷۶/۰	۲۵۹۶۹۵	۱۴۷۵۶۹	۱۰۱۸۷۱	۸۶۳۷۵	۶۷۰۶۶	قالیبافی و صنایع دستی
۰/۹	۱/۲	۰/۳	۱۴۵۵۹۱	۱۴۵۱۵۰	۵۸۰۸۲	۲۷۷۸۶	۲۰۱۲۰	پرورش ماهی، صید ماهی و میگو
۷/۶	۷/۹	۳۸/۲	۱۲۸۱۴۹۴	۹۲۷۰۷۵	۶۷۶۹۴۴	۵۰۰۵۴۸	۳۸۱۷۹۰	خدمات کشاورزی
۳۴/۴	۲۴/۳	۱۰۵/۳	۵۸۳۸۱۶۸	۲۸۴۳۷۵۷	۱۴۹۷۱۳۶	۱۰۳۰۵۸۶	۶۲۰۶۷۳	سایر (۱)
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴۵/۱	۱۶۹۶۳۲۹۱	۱۱۶۹۲۵۸۸	۷۰۳۹۱۳۰	۴۴۳۹۹۲۹	۳۷۲۲۷۴۶	جمع کل

ماخذ: بانک کشاورزی

۱- شامل بهره برداری از جنگلها و مراتع ، ایستگاههای تکثیر بذر و نهال و آبخیز داری می باشد.

مصرف انرژیهای اولیه جهان (۱)

جدول شماره (۱۱)

(میلیون بشکه معادل نفت در روز)

۲۰۰۲						۲۰۰۱						
جمع کل	برق آبی	انرژی هسته‌ای	زغال سنگ	گاز طبیعی	نفت	جمع کل	برق آبی	انرژی هسته‌ای	زغال سنگ	گاز طبیعی	نفت	
۵۴/۵	۲/۹	۴/۱	۱۱/۹	۱۴/۳	۲۱/۴	۵۳/۶	۲/۶	۴/۱	۱۱/۷	۱۳/۸	۲۱/۵	آمریکای شمالی
۴۶/۰	۱/۲	۳/۷	۱۱/۱	۱۲/۱	۱۸/۰	۴۵/۲	۱/۰	۳/۷	۱۱/۰	۱۱/۶	۱۸/۰	آمریکا
۵/۸	۱/۶	۰/۳	۰/۶	۱/۵	۱/۸	۵/۷	۱/۵	۰/۳	۰/۶	۱/۵	۱/۸	کانادا
۲/۷	۰/۱	۰	۰/۱	۰/۸	۱/۶	۲/۷	۰/۱	-	۰/۱	۰/۷	۱/۷	مکزیک
۹/۰	۲/۵	۰/۱	۰/۴	۱/۸	۴/۳	۹/۰	۲/۴	۰/۱	۰/۴	۱/۸	۴/۴	آمریکای جنوبی و مرکزی
۵۶/۸	۳/۶	۵/۶	۱۰/۲	۱۸/۹	۱۸/۶	۵۷/۱	۳/۹	۵/۵	۱۰/۵	۱۸/۵	۱۸/۷	اروپا و آسیای میانه
۱۹/۰	۱/۰	۱/۱	۳/۲	۱۰/۳	۳/۴	۱۹/۰	۱/۱	۱/۰	۳/۵	۱۰/۰	۳/۴	کشورهای مستقل مشترک المنافع
۰/۹	۰/۶	۰	۰	۰/۱	۰/۲	۰/۸	۰/۶	۰	-	۰/۱	۰/۲	نروژ
۴/۴	-	۰/۴	۰/۷	۱/۷	۱/۶	۴/۵	۰	۰/۴	۰/۸	۱/۷	۱/۶	انگلستان
۳۲/۵	۱/۹	-	۶/۲	۶/۸	۱۳/۵	۳۲/۸	۲/۲	-	۶/۲	۶/۷	۱۳/۶	سایر اروپا و آسیای میانه
۸/۱	-	-	۰/۲	۳/۷	۴/۲	۸/۰	۰	-	۰/۲	۳/۶	۴/۱	خاورمیانه
۵/۸	۰/۴	۰/۱	۱/۸	۱/۲	۲/۴	۵/۷	۰/۴	۰/۱	۱/۸	۱/۲	۲/۳	آفریقا
۰/۱	-	-	-	-	۰/۱	۰/۱	-	-	-	-	۰/۱	آسیا پاسیفیک
۱۸۸/۹	۱۱/۹	۱۲/۳	۴۸/۲	۴۵/۸	۷۰/۷	۱۸۴/۱	۱۱/۷	۱۲/۱	۴۵/۰	۴۴/۶	۷۰/۶	جمع کل جهان
۱۷۸/۷	۱۱/۶	۱۲/۳	۴۷/۸	۴۰/۹	۶۶/۲	۱۷۴/۱	۱۱/۴	۱۲/۱	۴۴/۷	۳۹/۸	۶۶/۱	کل غیر اوپک
۱۰۷/۴	۵/۸	۱۰/۵	۲۲/۴	۲۴/۸	۴۳/۸	۱۰۶/۷	۵/۸	۱۰/۴	۲۲/۲	۲۴/۲	۴۴/۱	کشورهای عضو OECD
۱۰/۲	۰/۳	۰	۰/۴	۴/۹	۴/۵	۱۰/۰	۰/۳	۰	۰/۳	۴/۸	۴/۵	اوپک (۱)
۲/۳	-	۰	-	۱/۲	۱/۱	۲/۳	-	۰	-	۱/۲	۱/۱	ایران

ماخذ: نشریه آماری، BP سال ۲۰۰۳
 ۱- عراق، لیبی و نیجریه را شامل نمی‌شود.

ذخایر اثبات شده نفت جهان

جدول شماره (۱۲)

(میلیارد بشکه)

	درصد تغییر		سال					
	سهم (درصد)		۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۰	۱۹۹۰
آمریکای شمالی	۶/۰	۲۰۰۱	۲۱/۳	۲/۰	۴۹/۹	۶۳/۴	۶۴/۸	۹۳/۹
ایالات متحده آمریکا	۲/۹	۲۰۰۱	۱/۳	۰/۳	۳۰/۴	۳۰/۰	۳۰/۱	۳۳/۸
کانادا	۰/۷	۲۰۰۱	۶/۲	۱/۶	۶/۹	۶/۵	۶/۴	۸/۱
مکزیک	۱/۲	۲۰۰۱	۵۳/۱	۴/۷	۱۲/۶	۲۶/۹	۲۸/۳	۵۲/۰
آمریکای جنوبی و مرکزی	۹/۴	۲۰۰۱	۲/۷	۱/۵	۹۸/۶	۹۶/۰	۹۴/۵	۶۹/۱
اروپا و آسیای میانه	۹/۳	۲۰۰۱	۱۵/۹	۰/۵	۹۷/۵	۸۴/۱	۸۴/۵	۷۳/۳
کشورهای مستقل مشترک المنافع	۷/۴	۲۰۰۱	۱۹/۰	۰/۲	۷۷/۸	۶۵/۴	۶۵/۳	۵۷/۰
نروژ	۱/۰	۲۰۰۱	۸/۷	۰	۱۰/۳	۹/۴	۹/۴	۷/۶
انگلستان	۰/۵	۲۰۰۱	۴/۴	۱/۵	۴/۷	۴/۹	۵/۰	۳/۸
سایر	۰/۴	۲۰۰۱	۷/۷	۹/۴	۴/۶	۴/۳	۴/۸	۴/۹
خاورمیانه	۶۵/۴	۲۰۰۱	۰	۰/۳	۶۸۵/۶	۶۸۵/۶	۶۸۳/۵	۶۶۲/۶
آفریقا	۷/۴	۲۰۰۱	۰	۳/۴	۷۷/۴	۷۷/۴	۷۴/۹	۵۹/۹
آسیا پاسیفیک	۳/۷	۲۰۰۱	۱۱/۶	۰/۴	۳۸/۷	۴۳/۸	۴۴/۰	۵۰/۲
جمع کل جهان	۱۰۰/۰	۲۰۰۱	۰/۲	۰/۴	۱۰۴۷/۷	۱۰۵۰/۳	۱۰۴۶/۲	۱۰۰۹/۱
کل غیر اوپک	۲۱/۸	۲۰۰۱	۱/۲	۰/۱	۲۲۸/۷	۲۳۱/۵	۲۳۱/۸	۲۳۷/۴
کشورهای عضو OECD	۶/۹	۲۰۰۱	۱۴/۸	۰/۹	۷۲/۰	۸۴/۵	۸۵/۳	۱۱۰/۵
اوپک	۷۸/۲	۲۰۰۱	*	۰/۵	۸۱۹/۰	۸۱۸/۸	۸۱۴/۴	۷۷۱/۷
ایران	۸/۶	۲۰۰۱	۰	۰	۸۹/۷	۸۹/۷	۸۹/۷	۹۲/۹

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

تولید نفت جهان (۱)

جدول شماره (۱۳)

(هزار بشکه در روز)

سهام (درصد)		درصد تغییر		سال					
۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۰	۱۹۹۰	۱۹۸۰	
۱۹/۲	۱۸/۸	۱/۶	۰/۳	۱۴۱۶۳	۱۳۹۴۲	۱۳۹۰۴	۱۳۸۵۶	۱۴۰۶۳	آمریکای شمالی
۱۰/۴	۱۰/۳	۰/۴	-۰/۸	۷۶۹۸	۷۶۷۰	۷۷۳۳	۸۹۱۴	۱۰۱۷۰	ایالات متحده آمریکا
۳/۹	۳/۶	۶/۲	-۰/۳	۲۸۸۰	۲۷۱۲	۲۷۲۱	۱۹۶۵	۱۷۶۴	کانادا
۴/۸	۴/۸	۰/۷	۳/۲	۳۵۸۵	۳۵۶۰	۳۴۵۰	۲۹۷۷	۲۱۲۹	مکزیک
۹/۰	۹/۱	-۲/۰	-۱/۶	۶۶۵۴	۶۷۸۸	۶۸۹۸	۴۵۰۷	۳۷۴۷	آمریکای جنوبی و مرکزی
۲۱/۹	۲۰/۸	۵/۰	۳/۴	۱۶۲۲۲	۱۵۴۴۳	۱۴۹۳۷	۱۶۱۰۲	۱۵۰۸۶	اروپا و آسیای میانه
۱۲/۸	۱۱/۶	۹/۵	۸/۱	۹۴۸۲	۸۶۵۹	۸۰۱۳	۱۱۵۶۶	۱۲۱۱۶	کشورهای مستقل مشترک المنافع
۴/۵	۴/۶	-۲/۶	۲/۲	۳۳۳۰	۳۴۱۸	۳۳۴۶	۱۷۱۷	۵۲۸	نروژ
۳/۳	۳/۳	-۰/۵	-۶/۸	۲۴۶۳	۲۴۷۶	۲۶۵۷	۱۹۱۸	۱۶۶۳	انگلستان
۱/۳	۱/۲	۶/۵	-۳/۴	۹۴۷	۸۸۹	۹۲۱	۹۰۱	۷۷۸	سایر
۲۸/۴	۳۰/۱	-۶/۳	-۲/۹	۲۰۹۷۳	۲۲۳۸۸	۲۳۰۵۱	۱۷۵۴۰	۱۸۸۸۲	خاورمیانه
۱۰/۷	۱۰/۶	۰/۹	۰/۸	۷۹۳۷	۷۸۶۸	۷۸۰۳	۶۶۶۵	۶۲۲۵	آفریقا
۱۰/۸	۱۰/۷	۰/۸	-۰/۷	۷۹۸۷	۷۹۲۱	۷۹۸۱	۶۷۳۰	۴۹۴۳	آسیا پاسیفیک
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۰/۶	-۰/۳	۷۳۹۳۵	۷۴۳۵۰	۷۴۵۷۴	۶۵۴۰۰	۶۲۹۴۶	جمع کل جهان
۶۱/۸	۵۹/۵	۳/۳	۱/۴	۴۵۶۹۶	۴۴۲۴۵	۴۳۶۰۰	۴۰۸۳۱	۳۵۶۹۷	کل غیر اوپک
۲۹/۱	۲۸/۷	۰/۸	-۰/۹	۲۱۵۱۶	۲۱۳۴۱	۲۱۵۱۷	۱۸۸۲۸	۱۷۱۳۵	کشورهای عضو OECD
۳۸/۲	۴۰/۵	-۶/۲	-۲/۹	۲۸۲۴۰	۳۰۱۰۵	۳۰۹۷۴	۲۴۵۶۹	۲۷۲۴۹	اوپک
۴/۶	۵/۰	-۸/۵	۱۲۷/۶	۳۳۶۶	۳۶۸۰	۳۷۶۶	۳۲۷۰	۱۴۷۹	ایران

۳
۲
۱

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

۱- شامل NGL، پالمر سنگ نفتی (shale oil) و شنهای آغشته به نفت (Oil sands) نیز می باشد.

مصرف نفت جهان (۱)

جدول شماره (۱۴)

(هزار بشکه در روز)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال					
۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۰	۱۹۹۰	۱۹۸۰	
۳۱/۰	۳۱/۱	۰/۲	-۰/۱	۲۳۴۸۷	۲۳۴۴۱	۲۳۴۷۳	۲۰۲۰۶	۲۰۰۱۲	آمریکای شمالی
۲۶/۰	۲۶/۰	۰/۳	-۰/۳	۱۹۷۰۸	۱۹۶۴۹	۱۹۷۰۱	۱۶۹۸۸	۱۷۰۶۲	ایالات متحده آمریکا
۲/۶	۲/۶	۱/۲	۱/۴	۱۹۸۸	۱۹۶۴	۱۹۳۷	۱۷۶۲	۱۹۱۵	کانادا
۲/۴	۲/۴	-۲/۱	-۰/۳	۱۷۹۱	۱۸۲۸	۱۸۳۵	۱۴۵۶	۱۰۳۴	مکزیک
۶/۱	۶/۲	-۲/۰	۰/۵	۴۵۹۰	۴۶۸۴	۴۶۶۲	۳۵۵۷	۳۳۳۱	آمریکای جنوبی و مرکزی
۲۵/۶	۲۵/۹	-۰/۷	۰/۷	۱۹۴۰۶	۱۹۵۳۹	۱۹۴۱۰	۲۳۳۶۶	۲۴۴۱۶	اروپا و آسیای میانه
۴/۵	۴/۵	۰/۶	-۱/۸	۳۳۸۱	۳۳۶۳	۳۴۲۳	۸۴۰۸	۸۵۱۷	کشورهای مستقل مشترک المنافع
۰/۳	۰/۳	-۱/۷	۵/۷	۲۰۹	۲۱۳	۲۰۱	۲۰۳	۲۰۱	نروژ
۲/۲	۲/۲	۰	-۱/۷	۱۶۷۵	۱۶۷۵	۱۷۰۵	۱۷۶۲	۱۶۷۲	انگلستان
۱۸/۷	۱۸/۹	-۱/۰	۱/۵	۱۴۱۴۱	۱۴۲۸۸	۱۴۰۸۱	۱۲۹۹۴	۱۴۰۲۷	سایر اروپا و آسیای میانه
۵/۷	۵/۷	۰/۷	-۰/۳	۴۳۳۸	۴۳۰۹	۴۳۲۰	۳۳۹۱	۲۰۴۴	خاورمیانه
۳/۳	۳/۳	۱/۹	۱/۲	۲۵۲۷	۲۴۸۱	۲۴۵۱	۱۹۷۷	۱۳۷۸	آفریقا
۲۸/۳	۲۷/۸	۱/۹	۰/۳	۲۱۳۹۹	۲۱۰۰۰	۲۰۹۳۹	۱۳۷۷۳	۱۰۵۶۸	آسیا پاسیفیک
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۴	۰/۳	۷۵۷۴۷	۷۵۴۵۳	۷۵۲۵۴	۶۶۲۷۰	۶۱۷۴۹	جمع کل جهان
۹۳/۷	۹۳/۷	۰/۴	۰/۲	۷۰۹۷۰	۷۰۷۰۷	۷۰۵۵۱	۶۲۶۲۱	۵۹۳۷۴	کل غیر اوپک
۶۲/۷	۶۳/۱	-۰/۳	۰	۴۷۴۵۷	۴۷۶۰۸	۴۷۶۱۱	۴۱۳۵۵	۴۱۰۵۲	کشورهای عضو OECD
۶/۳	۶/۳	۰/۷	۰/۹	۴۷۷۷	۴۷۴۵	۴۷۰۳	۳۶۴۹	۲۳۷۵	اوپک(۲)
۱/۵	۱/۵	-۱/۱	-۲/۶	۱۱۱۵	۱۱۲۷	۱۱۵۸	۹۵۱	۶۲۵	ایران

۶
۵
۴

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

۱- شامل تقاضای داخلی نفت، سوختهای هوایی و دریایی، سوخت پالایشگاهها و ضایعات نفتی می باشد.

۲- عراق، نیجریه و لیبی را شامل نمی شود.

متوسط قیمت‌های تک محموله ای (Spot) نفت خام طی سال ۲۰۰۲ و سه ماهه اول ۲۰۰۳

جدول شماره (۱۵)

(پسکه - دلار)

ایران	عربستان سعودی	امارات متحده عربی	سبد نفتی اوپک (۱)	انگلیس	آمریکا		
سبک (۳۳/۹ درجه)	سبک (۳۴/۲ درجه)	دوبی (۳۲/۴ درجه)		برنت (۳۸ درجه)	WTI (۴۰ درجه)	متوسط	سنگین (۳۱/۰ درجه)
سال ۲۰۰۲:							
۱۸/۹۵	۱۸/۸۳	۱۸/۵۴	۱۸/۳۳	۱۹/۴۸	۱۹/۷۱	۱۸/۸۰	۱۸/۶۴
۱۸/۹۵	۱۹/۴۷	۱۹/۰۲	۱۸/۸۹	۲۰/۲۲	۲۰/۶۷	۱۸/۷۷	۱۸/۵۸
۲۲/۳۱	۲۳/۳۳	۲۲/۹۷	۲۲/۶۴	۲۳/۷۳	۲۴/۳۵	۲۲/۱۵	۲۱/۹۸
۲۴/۱۰	۲۴/۹۸	۲۲/۵۴	۲۴/۸۸	۲۵/۷۵	۲۶/۳۲	۲۳/۹۲	۲۳/۷۳
۲۳/۷۶	۲۵/۳۳	۲۴/۷۷	۲۴/۷۶	۲۵/۳۱	۲۷/۱۳	۲۳/۵۸	۲۳/۴۰
۲۲/۵۲	۲۴/۴۲	۲۳/۸۷	۲۳/۸۰	۲۴/۰۴	۲۵/۴۲	۲۲/۳۷	۲۲/۲۱
۲۴/۳۷	۲۵/۱۳	۲۴/۶۶	۲۵/۱۳	۲۵/۷۹	۲۶/۸۷	۲۴/۱۶	۲۳/۹۵
۲۵/۲۰	۲۵/۶۳	۲۶/۹۸	۲۵/۹۹	۲۶/۶۸	۲۸/۴۱	۲۴/۹۷	۲۴/۷۴
۲۶/۸۷	۲۷/۱۰	۲۶/۷۲	۲۷/۳۷	۲۸/۲۸	۲۹/۵۲	۲۶/۶۶	۲۶/۴۵
۲۶/۰۵	۲۶/۹۵	۲۶/۴۱	۲۷/۳۲	۲۷/۶۹	۲۹/۰۰	۲۵/۸۱	۲۵/۵۷
۲۲/۲۴	۲۳/۸۷	۲۳/۲۸	۲۴/۲۹	۲۳/۹۹	۲۶/۳۱	۲۱/۹۵	۲۱/۶۶
۲۶/۴۰	۲۶/۵۶	۲۵/۸۱	۲۸/۳۹	۲۸/۸۳	۲۹/۶۶	۲۶/۰۵	۲۵/۷۰
۲۳/۵۲	۲۴/۳۲	۲۳/۸۳	۲۴/۳۶	۲۵/۰۳	۲۶/۱۳	۲۳/۳۱	۲۳/۰۹
متوسط سال ۲۰۰۲							
سال ۲۰۰۳:							
۲۹/۱۳	۲۹/۱۰	۲۸/۰۲	۳۰/۳۴	۳۱/۳۱	۳۳/۰۸	۲۸/۷۸	۲۸/۴۲
۲۹/۸۹	۳۱/۱۱	۲۹/۹۴	۳۱/۵۴	۳۲/۵۴	۳۵/۶۳	۲۹/۵۶	۲۹/۲۲
۲۷/۹۴	۲۸/۹۸	۲۷/۷۶	۲۹/۸۷	۳۰/۹۸	۳۳/۸۸	۲۷/۵۸	۲۷/۲۲
۲۵/۷۱	۲۷/۱۶	۲۵/۹۰	۲۶/۹۷	۲۷/۶۰	۲۹/۲۷	۲۵/۴۵	۲۵/۱۹
متوسط تقریبی سال ۱۳۸۱ (۲)							

۲۲۵

ماخذ: بولتن ماهانه اوپک، سپتامبر ۲۰۰۲ و آوریل ۲۰۰۳ و نشریه هفتگی اوپک و بازار نفت - وزارت نفت
 ۱- شامل هفت نوع نفت خام به شرح: مخلوط صحاران، میناس، سبک بونی، سبک عربستان، دوبی، سبک تیاچوانا و ایستموس (مکزیک - غیر اوپک) می باشد.
 ۲- میانگین سه ماهه دوم، سوم و چهارم سال ۲۰۰۲ و سه ماهه اول سال ۲۰۰۳ می باشد.

ذخایر اثبات شده گاز طبیعی جهان

جدول شماره (۱۶)

(هزار میلیارد متر مکعب)

کشور یا منطقه	سهام (درصد)		درصد تغییر		سال				
	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۰	۱۹۹۰	۱۹۸۰
آمریکای شمالی	۴/۶	۴/۹	-۵/۴	۳/۰	۷/۱	۷/۶	۷/۳	۹/۵	۹/۷
ایالات متحده آمریکا	۳/۳	۳/۲	۳/۴	۶/۰	۵/۲	۵/۰	۴/۷	۴/۷	۵/۴
کانادا	۱/۱	۱/۱	۰/۶	-۲/۱	۱/۷	۱/۷	۱/۷	۲/۸	۲/۵
مکزیک	۰/۲	۰/۵	-۷۰/۳	-۲/۹	۰/۲	۰/۸	۰/۹	۲/۱	۱/۸
آمریکای جنوبی و مرکزی	۴/۵	۴/۶	-۱/۲	۳/۴	۷/۱	۷/۲	۶/۹	۴/۸	۲/۷
اروپا و آسیای میانه	۳۹/۲	۳۹/۲	۰/۱	-۱/۵	۶۱/۰	۶۱/۰	۶۱/۹	۵۰/۸	۳۰/۸
کشورهای مستقل مشترک المنافع	۳۵/۵	۳۶/۱	-۱/۵	-۱/۰	۵۵/۳	۵۶/۱	۵۶/۷	۴۵/۳	۲۶/۱
نروژ	۱/۴	۰/۸	۷۵/۵	۰	۲/۲	۱/۲	۱/۲	۱/۷	۱/۲
انگلستان	۰/۴	۰/۵	-۵/۲	-۳/۳	۰/۷	۰/۷	۰/۸	۰/۶	۰/۷
سایر	۱/۸	۱/۸	-۰/۴	-۱۰/۱	۲/۹	۲/۹	۳/۲	۳/۲	۲/۹
خاورمیانه	۳۶/۰	۳۵/۹	۰/۳	۶/۵	۵۶/۱	۵۵/۹	۵۲/۵	۳۷/۵	۲۱/۳
آفریقا	۷/۶	۷/۵	۰/۸	۵/۲	۱۱/۸	۱۱/۷	۱۱/۲	۸/۱	۵/۹
آسیا پاسیفیک	۸/۱	۷/۹	۲/۸	۱۸/۷	۱۲/۶	۱۲/۳	۱۰/۳	۸/۵	۴/۳
جمع کل جهان	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۱	۳/۶	۱۵۵/۸	۱۵۵/۶	۱۵۰/۲	۱۱۹/۲	۷۴/۷
کل غیر اوپک	۵۴/۷	۵۴/۸	۰	۱/۸	۸۵/۳	۸۵/۳	۸۳/۸	۶۹/۹	۴۶/۴
کشورهای عضو OECD	۹/۹	۹/۶	۳/۵	۱۰/۶	۱۵/۴	۱۴/۹	۱۳/۴	۱۵/۴	۱۵/۲
اوپک	۴۵/۳	۴۵/۲	۰/۳	۵/۹	۷۰/۵	۷۰/۳	۶۶/۴	۴۹/۳	۲۸/۳
ایران	۱۴/۸	۱۴/۸	۰	۰	۲۳/۰	۲۳/۰	۲۳/۰	۱۷/۰	۱۳/۷

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

تولید گاز طبیعی جهان

جدول شماره (۱۷)

(میلیارد مترمکعب)

سهام (درصد)		درصد تغییر		سال					
۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۰	۱۹۹۰	۱۹۸۰	
۳۰/۳	۳۱/۳	-۱/۸	۱/۲	۷۶۶/۰	۷۷۹/۸	۷۷۰/۴	۶۴۸/۸	۶۶۰/۹	آمریکای شمالی
۲۱/۷	۲۲/۴	-۱/۸	۱/۱	۵۴۷/۷	۵۵۷/۷	۵۵۱/۴	۵۱۳/۲	۵۵۷/۵	ایالات متحده آمریکا
۷/۳	۷/۵	-۱/۸	۲/۰	۱۸۳/۵	۱۸۶/۸	۱۸۳/۲	۱۰۸/۹	۷۴/۸	کانادا
۱/۴	۱/۴	-۱/۴	-۱/۴	۳۴/۸	۳۵/۳	۳۵/۸	۲۶/۷	۲۸/۶	مکزیک
۴/۱	۴/۱	۱/۰	۴/۰	۱۰۳/۰	۱۰۲/۰	۹۸/۱	۵۸/۳	۳۴/۰	آمریکای جنوبی و مرکزی
۳۹/۱	۳۸/۸	۲/۱	۰/۹	۹۸۸/۱	۹۶۸/۲	۹۵۹/۵	۹۷۴/۹	۶۳۱/۷	اروپا و آسیای میانه
۲۷/۴	۲۷/۲	۲/۳	۰/۴	۶۹۳/۲	۶۷۷/۳	۶۷۴/۵	۷۶۰/۵	۴۰۶/۰	کشورهای مستقل مشترک المنافع
۲/۶	۲/۲	۲۱/۳	۸/۵	۶۵/۴	۵۳/۹	۴۹/۷	۲۵/۵	۲۵/۱	نروژ
۴/۱	۴/۲	-۲/۶	-۲/۳	۱۰۳/۱	۱۰۵/۸	۱۰۸/۳	۴۵/۵	۳۴/۸	انگلستان
۵/۰	۵/۳	-۳/۶	۳/۳	۱۲۶/۴	۱۳۱/۲	۱۲۷/۰	۱۴۳/۴	۱۶۵/۸	سایر
۹/۳	۹/۲	۲/۵	۱۰/۶	۲۳۵/۶	۲۲۹/۸	۲۰۷/۷	۱۰۱/۳	۳۷/۵	خاورمیانه
۵/۳	۵/۲	۲/۲	۳/۰	۱۳۳/۲	۱۳۰/۳	۱۲۶/۵	۶۶/۹	۲۳/۲	آفریقا
۱۱/۹	۱۱/۴	۶/۵	۳/۵	۳۰۱/۷	۲۸۳/۲	۲۷۳/۵	۱۴۹/۶	۶۹/۱	آسیا پاسیفیک
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۴	۲/۴	۲۵۲۷/۶	۲۴۹۳/۳	۲۴۳۵/۷	۱۹۹۹/۸	۱۴۵۶/۴	جمع کل جهان
۸۳/۹	۸۴/۱	۱/۲	۲/۱	۲۱۲۱/۰	۲۰۹۶/۳	۲۰۵۴/۱	۱۷۸۶/۲	۱۳۶۹/۳	کل غیر اوپک
۴۳/۲	۴۴/۰	-۰/۵	۱/۵	۱۰۹۰/۸	۱۰۹۶/۵	۱۰۷۹/۸	۸۵۹/۶	۸۶۳/۷	کشورهای عضو OECD
۱۶/۱	۱۵/۹	۲/۴	۴/۰	۴۰۶/۶	۳۹۷/۰	۳۸۱/۶	۲۱۳/۶	۸۷/۱	اوپک
۲/۶	۲/۵	۱/۹	۵/۱	۶۴/۵	۶۳/۳	۶۰/۲	۲۳/۲	۷/۱	ایران

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

مصرف گاز طبیعی جهان

جدول شماره (۱۸)

(میلیارد مترمکعب)

سهام (درصد)		درصد تغییر		سال					
۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۰	۱۹۹۰	۱۹۸۰	
۳۱/۲	۳۱/۰	۳/۴	-۳/۹	۷۹۰/۳	۷۶۴/۲	۷۹۵/۱	۶۴۶/۵	۶۴۴/۵	آمریکای شمالی
۲۶/۳	۲۶/۰	۳/۹	-۴/۶	۶۶۷/۵	۶۴۲/۴	۶۷۳/۶	۵۵۲/۵	۵۶۶/۵	ایالات متحده آمریکا
۳/۲	۳/۴	-۲/۵	-۰/۲	۸۰/۷	۸۲/۸	۸۳/۰	۶۶/۸	۵۲/۲	کانادا
۱/۷	۱/۶	۷/۹	۱/۳	۴۲/۱	۳۹/۰	۳۸/۵	۲۷/۲	۲۵/۸	مکزیک
۳/۹	۴/۰	۰/۱	۴/۱	۹۸/۰	۹۷/۹	۹۴/۰	۵۸/۴	۳۵/۰	آمریکای جنوبی و مرکزی
۴۱/۲	۴۱/۵	۲/۰	۱/۱	۱۰۴۳/۸	۱۰۲۳/۱	۱۰۱۱/۶	۹۹۳/۳	۶۴۸/۰	اروپا و آسیای میانه
۲۲/۴	۲۲/۴	۲/۸	-۰/۲	۵۶۸/۷	۵۵۳/۱	۵۵۱/۹	۶۶۲/۹	۳۷۱/۳	کشورهای مستقل مشترک المنافع
-۰/۲	-۰/۲	۲/۶	-۵/۰	۳/۹	۳/۸	۴/۰	۲/۱	-۰/۸	نروژ
۳/۷	۳/۹	-۱/۹	-۰/۵	۹۴/۵	۹۶/۳	۹۶/۸	۵۲/۴	۴۴/۸	انگلستان
۱۴/۹	۱۵/۰	۱/۸	۳/۱	۳۷۶/۷	۳۶۹/۹	۳۵۸/۹	۲۵۷/۹	۲۳۱/۱	سایر
۸/۱	۸/۱	۲/۵	۷/۵	۲۰۵/۷	۲۰۰/۷	۱۸۶/۷	۹۷/۵	۳۵/۳	خاورمیانه
۲/۷	۲/۶	۳/۲	۱۴/۴	۶۷/۴	۶۵/۳	۵۷/۱	۳۸/۱	۱۸/۵	آفریقا
۱۳/۰	۱۲/۸	۴/۸	۵/۶	۳۳۰/۳	۳۱۵/۱	۲۹۸/۵	۱۶۰/۶	۷۰/۶	آسیا پاسیفیک
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۸	۱/۰	۲۵۳۵/۵	۲۴۶۶/۳	۲۴۴۳/۰	۱۹۹۴/۴	۱۴۵۱/۹	جمع کل جهان
۸۹/۳	۸۹/۲	۲/۹	-۰/۲	۲۲۶۴/۲	۲۲۰۰/۲	۲۱۹۶/۴	۱۸۴۶/۴	۱۳۸۷/۹	کل غیر اوپک
۵۴/۱	۵۴/۳	۲/۴	-۱/۰	۱۳۷۲/۷	۱۳۴۰/۴	۱۳۵۴/۴	۱۰۱۰/۷	۹۱۵/۱	کشورهای عضو OECD
۱۰/۷	۱۰/۸	۲/۰	۷/۹	۲۷۱/۳	۲۶۶/۱	۲۴۶/۶	۱۴۸/۰	۶۴/۰	اوپک
۲/۷	۲/۶	۴/۵	۳/۲	۶۷/۹	۶۵/۰	۶۳/۰	۲۲/۷	۶/۹	ایران

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

متوسط قیمت‌های تک محموله ای (Spot) نفت خام طی سال های ۲۰۰۲-۱۹۹۸

جدول شماره (۱۹)

درصد تغییر		سال					نوع نفت خام	
۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۰	۱۹۹۹	۱۹۹۸		
۲/۷	-۱۴/۴	۲۳/۵۲	۲۲/۹۰	۲۶/۷۵	۱۷/۲۵	۱۱/۹۷	سبک	ایران
۶/۶	-۱۶/۷	۲۳/۰۹	۲۱/۶۷	۲۶/۰۲	۱۶/۹۳	۱۱/۴۵	سنگین	
۴/۶	-۱۵/۵	۲۳/۳۱	۲۲/۲۹	۲۶/۳۹	۱۷/۰۹	۱۱/۷۱	متوسط	عربستان سعودی
۵/۵	-۱۴/۰	۲۴/۳۲	۲۳/۰۶	۲۶/۸۱	۱۷/۴۵	۱۲/۲۰	سبک	
۴/۴	-۱۳/۰	۲۳/۸۳	۲۲/۸۳	۲۶/۲۵	۱۷/۲۴	۱۲/۱۵	دبی	امارات متحده عربی
۵/۴	-۱۶/۲	۲۴/۳۶	۲۳/۱۲	۲۷/۶۰	۱۷/۴۷	۱۲/۲۸	-	سید نفتی اوپک (۱)
۲/۳	-۱۴/۰	۲۵/۰۳	۲۴/۴۶	۲۸/۴۴	۱۷/۹۱	۱۲/۷۱	برنت	انگلیس
۰/۵	-۱۴/۴	۲۶/۱۳	۲۶/۰۰	۳۰/۳۷	۱۹/۳۰	۱۴/۳۶	WTI	آمریکا

ماخذ: بولتن ماهانه اوپک

۱- شامل هفت نوع نفت خام به شرح: مخلوط صحاران، میناس، سبک بونی، سبک عربستان، بونی، سبک تیاچوانا و ایستموس (مکزیک - گبر اوپک) می باشد.

مصرف انرژیهای اولیه اوپک (۱)

جدول شماره (۲۰)

۲۰۰۲						۲۰۰۱						
نفت	گاز طبیعی	زغال سنگ	انرژی هسته‌ای	برق آبی	جمع کل	نفت	گاز طبیعی	زغال سنگ	انرژی هسته‌ای	برق آبی	جمع کل	
۲/۸	۳/۲	-	۰	-	۶/۱	۲/۸	۳/۳	-	۰	-	۶/۱	اعضای خاورمیانه
۱/۳	۱/۰	۰	۰	-	۲/۲	۱/۳	۱/۰	۰	۰	-	۲/۲	عربستان سعودی
۱/۱	۱/۲	-	۰	-	۲/۳	۱/۱	۱/۲	-	۰	-	۲/۳	ایران
۰/۲	۰/۲	۰	۰	-	۰/۴	۰/۲	۰/۲	۰	۰	-	۰/۴	کویت
۰/۲	۰/۷	۰	۰	-	۰/۹	۰/۲	۰/۷	۰	۰	-	۰/۹	امارات متحده عربی
۰	۰/۲	۰	۰	-	۰/۲	۰	۰/۲	۰	۰	-	۰/۲	قطر
۱/۷	۱/۶	۰/۳	۰	۰/۳	۳/۹	۱/۷	۱/۶	۰/۳	۰	۰/۳	۳/۹	سایر اعضا
۰/۴	۰/۵	-	۰	۰/۳	۱/۲	۰/۵	۰/۵	-	۰	۰/۳	۱/۲	ونزوئلا
۱/۰	۰/۶	۰/۳	۰	-	۲/۰	۱/۰	۰/۶	۰/۳	۰	-	۲/۰	اندونزی
۰/۲	۰/۵	-	۰	-	۰/۷	۰/۲	۰/۵	-	۰	-	۰/۷	الجزایر
۴/۵	۴/۸	۰/۳	۰	۰/۳	۱۰/۰	۴/۵	۴/۹	۰/۴	۰	۰/۳	۱۰/۲	جمع کل

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

۱- عراق، لیبی و نیجریه را شامل نمی شود.

نخایر اثبات شده نفت خام کشورهای عضو اوپک

جدول شماره (۲۱)

(میلیارد بشکه)

	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۱۹۸۰	۱۹۹۰	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱
اعضای خاورمیانه	۳۵۷/۵	۶۵۲/۵	۶۷۱/۴	۶۷۳/۴	۶۷۳/۵	۸۲/۲
عربستان سعودی	۱۶۸/۰	۲۶۰/۰	۲۶۱/۷	۲۶۱/۸	۲۶۱/۸	۳۲/۰
ایران	۵۷/۵	۹۲/۹	۸۹/۷	۸۹/۷	۸۹/۷	۱۱/۰
عراق	۳۰/۰	۱۰۰/۰	۱۱۲/۵	۱۱۲/۵	۱۱۲/۵	۱۳/۷
کویت	۶۷/۹	۹۷/۰	۹۶/۵	۹۶/۵	۹۶/۵	۱۱/۸
امارات متحده عربی	۳۰/۴	۹۸/۱	۹۷/۸	۹۷/۸	۹۷/۸	۱۱/۹
قطر	۳/۶	۴/۵	۱۳/۲	۱۵/۱	۱۵/۲	۱/۹
سایر اعضا	۷۵/۴	۱۱۹/۲	۱۴۳/۰	۱۴۵/۴	۱۴۵/۵	۱۷/۸
ونزوئلا	۱۸/۰	۵۹/۰	۷۶/۹	۷۷/۷	۷۷/۸	۹/۵
نیجریه	۱۶/۷	۱۷/۱	۲۲/۵	۲۴/۰	۲۴/۰	۲/۹
اندونزی	۹/۵	۱۱/۱	۵/۰	۵/۰	۵/۰	۰/۶
لیبی	۲۳/۰	۲۲/۸	۲۹/۵	۲۹/۵	۲۹/۵	۳/۶
الجزایر	۸/۲	۹/۲	۹/۲	۹/۲	۹/۲	۱/۱
جمع کل	۴۳۲/۸	۷۷۱/۷	۸۱۴/۴	۸۱۸/۸	۸۱۹/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

تولید نفت خام کشورهای عضو اوپک (۱)

جدول شماره (۲۲)

(هزار بشکه در روز)

	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۱۹۸۰	۱۹۹۰	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱
اعضای خاورمیانه	۱۸۳۸۴	۱۶۲۰۵	۲۱۰۳۹	۲۰۳۲۰	۱۸۹۷۲	۶۷/۲
عربستان سعودی	۱۰۲۷۰	۷۱۰۵	۹۲۹۷	۸۹۹۲	۸۶۸۰	۳۰/۷
ایران	۱۴۷۹	۳۲۷۰	۳۷۶۶	۳۶۸۰	۳۳۶۶	۱۱/۹
عراق	۲۶۵۸	۲۱۴۹	۲۵۸۳	۲۳۷۱	۲۰۳۰	۷/۲
کویت	۱۷۵۷	۹۶۴	۲۱۰۵	۲۰۶۹	۱۸۷۱	۶/۶
امارات متحده عربی	۱۷۴۵	۲۲۸۳	۲۴۹۲	۲۴۲۹	۲۲۷۰	۸/۰
قطر	۴۷۶	۴۳۴	۷۹۶	۷۷۹	۷۵۵	۲/۷
سایر اعضا	۸۸۶۵	۸۳۶۴	۹۹۳۵	۹۷۸۵	۹۲۶۸	۳۲/۸
ونزوئلا	۲۲۲۸	۲۲۴۴	۳۳۲۱	۳۲۱۰	۲۹۴۲	۱۰/۴
نیجریه	۲۰۵۹	۱۸۱۰	۲۱۰۴	۲۱۹۹	۲۰۱۳	۷/۱
اندونزی	۱۵۷۷	۱۵۳۹	۱۴۵۶	۱۳۸۹	۱۲۷۸	۴/۵
لیبی	۱۸۶۲	۱۴۲۴	۱۴۷۵	۱۴۲۵	۱۳۷۶	۴/۹
الجزایر	۱۱۳۹	۱۳۴۷	۱۵۷۹	۱۵۶۲	۱۶۵۹	۵/۹
جمع کل (۲)	۲۷۲۴۹	۲۴۵۶۹	۳۰۹۷۴	۳۰۱۰۵	۲۸۲۴۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

۱- شامل NGL، پلمه سنگ نفتی (Shale oil) و شنهای آغشته به نفت (Oil sands) نیز می باشد.

۲- براساس آمار مندرج در گزارش بولتن ماهانه اوپک، طی سالهای ۱۹۹۸ الی ۲۰۰۲ تولید NGL در کشورهای عضو اوپک به ترتیب ۳/۰ ، ۳/۱ ، ۳/۲ و ۳/۳ میلیون بشکه در روز بوده است.

مصرف نفت اوپک (۱)

جدول شماره (۲۳)

(هزار بشکه در روز)

سال	درصد تغییر		سهم (درصد)	۱۹۸۰	۱۹۹۰	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲
	۲۰۰۱	۲۰۰۲						
اعضای خاورمیانه	۱۴۲۸	۲۴۱۷	۲۹۶۱	۲۹۵۵	۲۹۷۹	-۰/۲	۰/۸	۶۲/۴
عربستان سعودی	۵۹۹	۱۰۸۸	۱۳۳۳	۱۳۴۷	۱۳۶۳	۱/۱	۱/۲	۲۸/۵
ایران	۶۲۵	۹۵۱	۱۱۵۸	۱۱۲۷	۱۱۱۵	-۲/۷	-۱/۱	۲۳/۳
عراق	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰	۰	۰۰
کویت	۸۷	۱۰۹	۲۰۲	۲۰۶	۲۱۰	۲/۰	۲/۱	۴/۴
امارات متحده عربی	۱۰۷	۲۴۷	۲۴۳	۲۴۵	۲۴۸	۰/۸	۰/۹	۵/۲
قطر	۱۰	۲۳	۲۵	۳۰	۴۴	۲۰/۰	۴۵/۷	۰/۹
سایر اعضا	۹۴۶	۱۲۳۲	۱۷۴۲	۱۷۹۰	۱۷۹۸	۲/۷	۰/۵	۳۷/۶
ونزوئلا	۴۱۵	۳۹۷	۴۹۶	۴۹۱	۵۰۲	-۱/۰	۲/۲	۱۰/۵
نیجریه	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰	۰	۰۰
اندونزی	۴۱۰	۶۲۱	۱۰۵۳	۱۰۹۰	۱۰۷۲	۳/۵	-۱/۷	۲۲/۴
لیبی	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰	۰	۰۰
الجزایر	۱۲۱	۲۱۴	۱۹۲	۲۰۸	۲۲۴	۸/۰	۷/۷	۴/۷
جمع کل (۲)	۲۳۷۵	۳۶۴۹	۴۷۰۳	۴۷۴۵	۴۷۷۷	۰/۹	۰/۷	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

۱- شامل تقاضای داخلی نفت، سوخته‌های هوایی و دریایی، سوخت پالایشگاه‌ها و ضایعات نفتی می باشد.

۲- عراق، نیجریه و لیبی را شامل نمی شود.

نخایر اثبات شده گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک

جدول شماره (۲۴)

(هزار میلیارد متر مکعب)

سال	درصد تغییر		سهم (درصد)	۱۹۸۰	۱۹۹۰	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲
	۲۰۰۱	۲۰۰۲						
اعضای خاورمیانه	۲۰/۹	۳۶/۸	۵۰/۸	۵۴/۲	۵۴/۴	۶/۷	۰/۳	۷۷/۱
عربستان سعودی	۳/۲	۵/۲	۶/۱	۶/۲	۶/۴	۲/۷	۳/۲	۹/۰
ایران	۱۳/۷	۱۷/۰	۲۳/۰	۲۳/۰	۲۳/۰	۰	۰	۳۲/۶
عراق	۰/۸	۲/۷	۳/۱	۳/۱	۳/۱	۰	۰	۴/۴
کویت	۰/۹	۱/۵	۱/۵	۱/۵	۱/۵	۰	۰	۲/۱
امارات متحده عربی	۰/۶	۵/۷	۶/۰	۶/۰	۶/۰	۰	۰	۸/۵
قطر	۱/۷	۴/۶	۱۱/۲	۱۴/۴	۱۴/۴	۲۸/۶	۰	۲۰/۴
سایر اعضا	۷/۴	۱۲/۵	۱۵/۶	۱۶/۱	۱۶/۱	۳/۲	۰	۲۲/۹
ونزوئلا	۱/۲	۳/۰	۴/۲	۴/۲	۴/۲	۰/۵	۰/۳	۵/۹
نیجریه	۱/۲	۲/۵	۳/۵	۳/۵	۳/۵	۰	۰	۵/۰
اندونزی	۰/۷	۲/۶	۲/۰	۲/۶	۲/۶	۲۸/۰	۰	۳/۷
لیبی	۰/۷	۱/۲	۱/۳	۱/۳	۱/۳	۰	۰	۱/۹
الجزایر	۳/۷	۳/۲	۴/۵	۴/۵	۴/۵	۰	۰	۶/۴
جمع کل (۲)	۲۸/۳	۴۹/۳	۶۶/۴	۷۰/۳	۷۰/۵	۵/۹	۰/۳	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

تولید گاز طبیعی اوپک

جدول شماره (۲۵)

(میلیارد متر مکعب)		درصد تغییر		سال					
سهم (درصد)		۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۰	۱۹۹۰	۱۹۸۰	
۲۰۰۲	۲۰۰۱								
۵۰/۴	۵۰/۲	۲/۸	۹/۰	۲۰۴/۹	۱۹۹/۴	۱۸۲/۹	۸۷/۳	۳۳/۱	اعضای خاورمیانه
۱۳/۹	۱۳/۵	۵/۰	۷/۸	۵۶/۴	۵۳/۷	۴۹/۸	۳۳/۵	۹/۷	عربستان سعودی
۱۵/۹	۱۵/۹	۱/۹	۵/۱	۶۴/۵	۶۳/۳	۶۰/۲	۲۳/۲	۷/۱	ایران
۰۰	۰۰	۰	۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	عراق
۲/۱	۲/۴	-۸/۴	-۱/۰	۸/۷	۹/۵	۹/۶	۴/۲	۴/۱	کویت
۱۱/۳	۱۱/۳	۲/۲	۱۷/۲	۴۶/۰	۴۵/۰	۳۸/۴	۲۰/۱	۷/۵	امارات متحده عربی
۷/۲	۷/۰	۵/۰	۱۲/۰	۲۹/۳	۲۷/۹	۲۴/۹	۶/۳	۴/۷	قطر
۴۹/۶	۴۹/۸	۲/۱	-۰/۶	۲۰۱/۷	۱۹۷/۶	۱۹۸/۷	۱۲۶/۳	۵۴/۰	سایر اعضا
۶/۷	۷/۳	-۶/۲	۴/۳	۲۷/۳	۲۹/۱	۲۷/۹	۲۲/۰	۱۴/۸	ونزوئلا
۴/۴	۴/۶	-۳/۸	۴۷/۲	۱۷/۷	۱۸/۴	۱۲/۵	۴/۰	۱/۷	نیجریه
۱۷/۴	۱۶/۷	۶/۵	-۲/۲	۷۰/۶	۶۶/۳	۶۸/۵	۴۵/۴	۱۸/۵	اندونزی
۱/۴	۱/۴	۱/۸	۳/۷	۵/۷	۵/۶	۵/۴	۵/۶	۴/۸	لیبی
۱۹/۸	۱۹/۷	۲/۸	-۷/۳	۸۰/۴	۷۸/۲	۸۴/۴	۴۹/۳	۱۴/۱	الجزایر
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۴	۴/۰	۴۰۶/۶	۳۹۷/۰	۳۸۱/۶	۲۱۳/۶	۸۷/۱	جمع کل (۲)

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

۲۶

مصرف گاز طبیعی اوپک

جدول شماره (۲۶)

(میلیارد متر مکعب)		درصد تغییر		سال					
سهم (درصد)		۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۰	۱۹۹۰	۱۹۸۰	
۲۰۰۲	۲۰۰۱								
۶۷/۵	۶۶/۸	۳/۰	۸/۰	۱۸۳/۰	۱۷۷/۷	۱۶۴/۶	۸۵/۶	۳۰/۸	اعضای خاورمیانه
۲۰/۸	۲۰/۲	۵/۰	۷/۸	۵۶/۴	۵۳/۷	۴۹/۸	۳۳/۵	۹/۷	عربستان سعودی
۲۵/۰	۲۴/۴	۴/۵	۳/۲	۶۷/۹	۶۵/۰	۶۳/۰	۲۲/۷	۶/۹	ایران
۰۰	۰۰	۰	۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	عراق
۳/۲	۳/۶	-۸/۴	-۱/۰	۸/۷	۹/۵	۹/۶	۶/۲	۴/۱	کویت
۱۴/۵	۱۴/۳	۳/۱	۲۱/۳	۳۹/۳	۳۸/۱	۳۱/۴	۱۶/۹	۴/۹	امارات متحده عربی
۳/۹	۴/۳	-۶/۱	۵/۶	۱۰/۷	۱۱/۴	۱۰/۸	۶/۳	۵/۲	قطر
۳۲/۵	۳۳/۲	-۰/۱	۷/۸	۸۸/۳	۸۸/۴	۸۲/۰	۶۲/۴	۳۳/۲	سایر اعضا
۱۰/۱	۱۰/۹	-۶/۲	۴/۳	۲۷/۳	۲۹/۱	۲۷/۹	۲۲/۰	۱۴/۸	ونزوئلا
۰۰	۰۰	۰	۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	نیجریه
۱۲/۸	۱۲/۶	۳/۹	۳/۴	۳۴/۷	۳۳/۴	۳۲/۳	۲۰/۱	۷/۰	اندونزی
۰۰	۰۰	۰	۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	لیبی
۹/۷	۹/۷	۱/۵	۱۸/۸	۲۶/۳	۲۵/۹	۲۱/۸	۲۰/۳	۱۱/۴	الجزایر
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۰	۷/۹	۲۷۱/۳	۲۶۶/۱	۲۴۶/۶	۱۴۸/۰	۶۴/۰	جمع کل (۱)

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۳

۱- عراق، لیبی و نیجریه را شامل نمی شود.

صادرات نفت ایران

جدول شماره (۲۷)

(هزار بشکه در روز)

	سهم (درصد)		درصد تغییر		سال			
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰
نفت خام	۹۱/۰	۸۸/۳	-۵/۸	-۸/۵	۲۳۰۰	۲۰۷۹	۲۳۴۵	۲۲۰۸
فرآورده های نفتی	۹/۰	۱۱/۷	۲۰/۴	۲۳/۴	۱۱۳	۱۹۷	۱۸۱	۲۱۸
جمع کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۴/۰	-۵/۶	۲۴۱۳	۲۲۷۶	۲۵۲۶	۲۴۲۶

ماخذ: وزارت نفت

توزیع جغرافیایی صادرات نفت خام ایران

جدول شماره (۲۸)

(درصد)

	سال			
	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰
اروپا	۴۹/۸	۳۳/۶	۳۱/۴	۱۴/۰
ژاپن	۱۸/۷	۲۴/۷	۲۱/۹	۲۳/۷
آسیا و خاور دور (به استثنای ژاپن)	۲۷/۸	۲۶/۱	۳۹/۶	۴۱/۸
آفریقا	.	.	۷/۱	۶/۹
سایر مناطق جهان	۳/۷	۱۵/۶	.	۱۳/۶ ^(۱)
جمع کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: وزارت نفت

۱- ارقام شامل صادرات نفت خام به مدیترانه نیز است.

نفت خام خوراک پالایشگاهها

جدول شماره (۲۹)

(هزار بشکه در روز)

	سهم (درصد)		درصد تغییر		سال			
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰
پالایشگاه آبادان	۳۴۰	۳۱۲	۳۱۰	۲۹۲	۲۸۰	۲۲۰	۲۵۳	۲۶۸
پالایشگاه اصفهان	۲۸۰	۲۲۰	۲۲۰	۲۱۱	۲۰۰	۲۱۰	۱۵۰	۱۴۴
پالایشگاه بندر عباس	۲۲۰	۲۱۰	۲۰۰	۲۰۱	۲۰۰	۲۱۰	۱۵۰	۱۴۴
پالایشگاه تهران	۲۰۰	۲۱۰	۲۰۰	۲۰۱	۲۰۰	۲۱۰	۱۵۰	۱۴۴
پالایشگاه اراک	۱۵۴	۱۵۰	۱۵۰	۱۴۴	۱۵۷	۱۴۴	۱۵۰	۱۴۴
پالایشگاه تبریز	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۹۶	۱۰۰	۱۰۰	۹۶	۱۰۰
پالایشگاه شیراز	۴۴	۴۰	۴۰	۳۸	۴۴	۴۰	۴۰	۳۸
پالایشگاه تقطیر لاوان	۲۷	۲۵	۲۱	۲۴	۲۳	۲۳	۲۴	۲۴
پالایشگاه کرمانشاه	۲۴	۲۳	۲۲	۲۲	۲۳	۲۳	۲۲	۲۲
جمع کل	۱۳۸۹	۱۳۶۰	۱۳۱۶	۱۳۶۶	۱۲۹۶	۱۳۶۶	۱۳۱۶	۱۳۶۶

ماخذ: وزارت نفت

مصرف داخلی فرآورده های نفتی ▲

جدول شماره (۳۰)

(هزار بشکه در روز)

	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰
نفت گاز	۳۷۶	۳۶۴	۳۴۸	۳۶۲	۳۴۳	۳۲/۷
نفت کوره	۳۱۰	۲۲۵	۲۳۱	۲۰۸	۱۵۱	۱۴/۴
بنزین موتور	۲۱۲	۲۱۲	۲۰۲	۲۲۶	۲۳۷	۲۲/۶
نفت سفید	۱۷۳	۱۵۷	۱۵۱	۱۶۱	۱۴۹	۱۴/۲
گاز مایع	۴۴	۴۳	۴۲	۵۲	۵۴	۵/۱
سایر فرآورده ها	۱۳۵	۱۳۰	۱۲۵	۱۲۳	۱۱۵	۱۱/۰
جمع کل	۱۲۵۰	۱۱۳۱	۱۰۹۹	۱۱۳۲	۱۰۴۹	۱۰۰/۰

ماخذ: وزارت نفت

تولید گاز طبیعی ▲

جدول شماره (۳۱)

(میلیارد متر مکعب)

	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰
مصرف داخلی (۱)	۵۱/۵	۵۸/۷	۶۲/۸	۶۷/۳	۷۶/۰	۷۹/۱
سوزانده شده	۱۱/۱	۱۳/۵	۱۳/۸	۱۳/۳	۱۰/۸	۱۱/۲
صادرات	۰	۰	۰	۰/۵	۱/۳	۱/۴
مصارف محلی و ضایعات	۹/۹	۷/۸	۶/۶	۵/۵	۸/۰	۸/۳
کل تولید (۲)	۷۲/۵	۸۰/۰	۸۳/۲	۸۶/۵	۹۶/۱	۱۰۰/۰

ماخذ: وزارت نفت

- ۱- شامل مصارف خانگی، صنعتی، نیروگاهها و پالایشگاهها می باشد.
- ۲- بدون احتساب گاز تزریقی به چاههای نفت.

تولید برق

جدول شماره (۳۲)

(میلیون کیلو وات ساعت)

	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹ ▲	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰
وزارت نیرو	۹۷۸۶۳	۱۰۷۲۰۷	۱۱۴۹۷۶	۱۲۴۲۷۴	۱۳۶۲۳۱	۹۵/۹
آبی	۷۰۱۴	۴۹۴۳	۳۶۳۶	۵۰۵۶	۷۹۴۸	۵/۶
بخاری	۶۳۹۸۸	۷۰۶۸۹	۷۷۸۴۶	۸۱۱۰۲	۸۲۵۶۲	۵۸/۱
گازی و سیکل ترکیبی	۲۶۴۸۷	۳۱۱۵۶	۳۳۱۳۵	۳۷۷۸۷	۴۵۳۵۸	۳۱/۹
دیزلی	۳۷۴	۴۱۹	۳۵۹	۳۲۹	۳۶۳	۰/۳
سایر موسسات (۱)	۵۵۵۰	۵۳۸۹	۵۶۲۴	۵۷۵۴	۵۸۸۴	۴/۱
جمع کل	۱۰۳۴۱۳	۱۱۲۵۹۶	۱۲۰۶۰۰	۱۳۰۰۲۸	۱۴۲۱۱۵	۱۰۰/۰

ماخذ: وزارت نیرو

- ۱- شامل صنایع و تولید کنندگان متفرقه.

مصرف برق^(۱)

جدول شماره (۳۳)

	سهم (درصد)		درصد تغییر		سال			
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸
خانگی	۳۳/۳	۳۳/۹	۶/۲	۵/۲	۳۴۹۴۶	۳۲۸۹۱	۳۱۲۶۶	۲۹۷۵۴
صنعتی	۳۱/۹	۳۱/۶	۸/۹	۶/۲	۳۳۴۶۹	۳۰۷۳۹	۲۸۹۳۷	۲۶۵۰۴
عمومی	۱۲/۰	۱۲/۳	۵/۷	۶/۰	۱۲۶۳۰	۱۱۹۵۱	۱۱۲۷۱	۱۰۶۲۲
تجاری	۶/۶	۶/۶	۸/۳	۶/۷	۶۹۲۵	۶۳۹۴	۵۹۹۱	۵۵۶۷
کشاورزی	۱۱/۸	۱۱/۴	۱۲/۲	۲۱/۱	۱۲۴۳۵	۱۱۰۷۹	۹۱۴۷	۸۰۱۹
روشنایی معابر	۴/۴	۴/۲	۱۳/۵	۹/۷	۴۶۷۱	۴۱۱۷	۳۷۵۴	۴۱۹۰
جمع کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۸/۱	۷/۵	۱۰۵۰۷۶	۹۷۱۷۱	۹۰۳۶۶	۸۴۶۵۶

ماخذ: وزارت نیرو

۱- فروش برق به مشترکین

سرمایه گذاری ثابت دولت از محل تملک داراییهای سرمایه ای (اعتبارات عمرانی) در بخشهای نفت، گاز و برق^(۱)

جدول شماره (۳۴)

	سهم (درصد)		درصد تغییر		سال			
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱ (۲)	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸
نفت (۳)	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۸۵/۸	۰	۱۷۰/۶	۵۹/۷	۵۹/۷	۳۷۸۰/۶
گاز	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴۴/۰	۰	۳۵۷/۷	۲۴۸/۴	۰	۱۷۷۸/۲
برق	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۵۴/۷	-۰/۶	۲۰۳۶/۱	۴۴۷/۸	۴۵۰/۳	۲۹۵۴/۴
برنامه تولید نیروی برق	۸۱/۸	۵۳/۴	۵۹۶/۴	۴۷/۵	۱۶۶۵/۰	۲۳۹/۱	۱۶۲/۱	۲۰۳۶/۱
برنامه انتقال نیروی برق	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۹۰۲/۳
برنامه توزیع نیروی برق	۱۸/۲	۴۶/۶	۷۷/۸	-۲۷/۶	۳۷۱/۱	۲۰۸/۷	۲۸۸/۲	۱۶/۰
تحقیقات انرژی	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۹۳/۸	۵/۷	۵۳/۵	۲۷/۶	۲۶/۱	۱۲۴/۸

ماخذ: قوانین بودجه کل کشور

۱- اعتبارات استانی را شامل نمی شود.

۲- براساس تبصره ۱۹ برنامه دوم توسعه اقتصادی (۷۸-۱۳۷۴)، بخش عمده سرمایه گذاری عمرانی در بخشهای نفت، گاز و برق از طریق منابع حاصل از عوارض این صنایع تامین می شد که در سالهای پس از برنامه دوم خارج از بودجه عمومی به این صنایع اختصاص یافت، لذا کاهش شدید ارقام در سالهای پس از ۱۳۷۸ ناشی از این امر می باشد.

۳- ارقام مربوط به سالهای ۸۱-۱۳۷۹ شامل برنامه تنظیم و اجرای سیاستهای دولت در امورنفت، گاز، پتروشیمی و صنایع وابسته می باشد.

سرمایه گذاری براساس جوازهای تاسیس واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود (۱)

جدول شماره (۳۵)

(میلیارد ریال)

سال	درصد تغییر		سهم (درصد)		سال	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱						
محصولات غذایی و آشامیدنی	۹۲۷۲	۵۸۱۳	۷۶۱۸	۱۷۳۵۷	۲۵۲۵۰	۱۲۷/۸	۴۵/۵	۱۰/۶	۹/۴	
محصولات از توتون و تنباکو	۰	۲	۱	۷۲	۰/۳	□	-۹۹/۶	*	*	
منسوجات	۲۰۵۶	۳۳۷۱	۳۲۶۷	۹۴۰۴	۱۱۵۵۰	۱۸۷/۸	۲۲/۸	۵/۷	۴/۳	
تولید پوشاک و تکمیل پوست خزدار	۱۴۴	۲۳۰	۲۰۴	۱۰۵۸	۹۵۲	۴۱۸/۷	-۱۰/۰	۰/۶	۰/۴	
دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان و کیف و کفش	۱۶۴	۲۱۱	۳۲۴	۵۵۵	۷۲۵	۷۱/۲	۳۰/۷	۰/۳	۰/۳	
چوب و محصولات چوبی به استثنای مبلمان	۱۹۱	۴۵۴	۸۶۷	۲۱۳۶	۴۲۴۷	۱۴۶/۴	۹۸/۸	۱/۳	۱/۶	
کاغذ و محصولات کاغذی	۳۷۰۰	۸۵۵	۱۵۵۱	۵۲۴۶	۴۹۰۷	۲۳۸/۲	-۶/۵	۳/۲	۱/۸	
چاپ، انتشار و تکثیر رسانه های ضبط شده	۳۹	۱۱۸	۸۸	۲۰۵	۲۹۸	۱۳۲/۷	۴۵/۷	۰/۱	۰/۱	
کک و محصولات حاصل از تصفیه نفت و سوختهای هسته ای	۴۴	۱۲۰	۱۶۳۰	۱۵۳۵۸	۱۴۶۹	□	-۹۰/۴	۹/۳	۰/۵	
مواد شیمیایی و محصولات شیمیایی	۱۰۸۴	۴۵۴۶	۵۹۰۰	۴۹۱۶۵	۱۸۳۱۹	□	-۶۲/۷	۲۹/۹	۶/۸	
محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۷۶۱	۲۰۴۹	۲۱۶۰	۶۰۳۳	۱۱۶۶۳	۱۷۹/۳	۹۳/۳	۳/۷	۴/۳	
محصولات کانی غیر فلزی (۲)	۲۱۶۴	۴۵۵۱	۱۶۲۲۶	۲۰۰۹۹	۸۰۳۶۳	۲۳/۹	۲۹۹/۸	۱۲/۲	۲۹/۸	
ساخت فلزات اساسی (۲)	۷۹۴	۹۸۹۱	۳۳۹۰۲	۱۳۶۷۸	۶۸۴۷۲	-۵۹/۷	۴۰۰/۶	۸/۳	۲۵/۴	
محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین آلات و تجهیزات	۵۳۰	۱۲۱۸	۲۲۷۹	۶۲۶۰	۹۳۶۸	۱۷۴/۷	۴۹/۷	۳/۸	۳/۵	
ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر	۵۷۱	۸۳۳	۵۲۲۴	۴۷۲۰	۹۷۶۵	-۹/۷	۱۰۶/۹	۲/۹	۳/۶	
ماشینهای دفتری، حسابداری و محاسباتی	۳۱	۳۴	۱۳۰	۳۰۵	۶۳۴	۱۳۴/۶	۱۰۷/۸	۰/۲	۰/۲	
ماشینهای الکتریکی و دستگاههای برقی	۴۴۰	۶۴۰	۷۷۷	۳۶۵۸	۳۷۷۷	۳۷۰/۷	۳/۳	۲/۲	۱/۴	
رادیو، تلویزیون و دستگاههای مخابراتی	۳۴۶	۱۱۷	۱۱۷	۱۹۷	۵۸۴	۶۸/۲	۱۹۷/۰	۰/۱	۰/۲	
ابزار پزشکی، ابزار اپتیک، ابزار دقیق و ساعت	۳۳۷	۲۵۱	۲۸۴	۹۷۶	۱۳۸۹	۲۴۳/۸	۴۲/۳	۰/۶	۰/۵	
وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر	۶۸۰	۲۱۸۱	۳۵۶۱	۵۲۹۶	۱۰۸۲۵	۴۸/۷	۱۰۴/۴	۳/۲	۴/۰	
سایر تجهیزات حمل و نقل	۱۱۳۶	۲۲۹	۵۹۹	۱۴۱۷	۲۸۷۶	۱۳۶/۶	۱۰۲/۹	۰/۹	۱/۱	
مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر	۵۶	۱۰۶	۱۴۹	۳۶۸	۷۹۳	۱۴۶/۸	۱۱۵/۷	۰/۲	۰/۳	
باز یافت	۲۰۶	۲۶	۷۲۰	۷۲۶	۱۰۵۰	۰/۹	۴۴/۵	۰/۴	۰/۴	
جمع کل	۲۴۷۴۵	۳۷۸۴۶	۸۷۵۷۸	۱۶۴۲۸۸	۲۶۹۲۷۷	۸۷/۶	۶۳/۹	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	

۵
۳
۲

ماخذ: وزارت صنایع و معادن

۱- از مرداد ماه ۱۳۸۰ جواز تاسیس به اعلامیه تاسیس تغییر نام یافت.

۲- آمار مربوط به سالهای ۷۹-۱۳۷۷ به دلیل احتساب آمار مجوزهای معدنی تجدید نظر شده است.

سرمایه گذاری براساس پروانه های بهره برداری از واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود

جدول شماره (۳۶)

(میلیارد ریال)

سال	درصد تغییر		سهم (درصد)		سال	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱						
محصولات غذایی و آشامیدنی	۱۸۶۷	۱۲۶۱	۱۲۱۴	۲۰۷۰	۲۱۴۳	۷۰/۵	۳/۵	۱۵/۹	۱۱/۹	محصولات غذایی و آشامیدنی
محصولات از توتون و تنباکو	۰	۵	۰	۲	۰	۰	-۱۰۰/۰	*	۰	محصولات از توتون و تنباکو
منسوجات	۱۷۰۳	۹۴۷	۵۱۲	۹۳۱	۱۱۰۵	۸۱/۹	۱۸/۶	۷/۲	۶/۱	منسوجات
تولید پوشاک و تکمیل پوست خزدار	۱۲	۱۶	۲۷	۴۰	۳۲	۴۷/۰	-۱۹/۹	۰/۳	۰/۲	تولید پوشاک و تکمیل پوست خزدار
دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان و کیف و کفش	۴۰	۹۴	۸۳	۸۴	۷۴	۱/۴	-۱۲/۷	۰/۶	۰/۴	دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان و کیف و کفش
چوب و محصولات چوبی به استثنای مبلمان	۶۷	۲۸	۴۸	۶۹	۶۹	۴۳/۸	۰	۰/۵	۰/۴	چوب و محصولات چوبی به استثنای مبلمان
کاغذ و محصولات کاغذی	۱۹۱	۹۶	۱۱۹	۸۹	۱۶۴	-۲۵/۰	۸۴/۱	۰/۷	۰/۹	کاغذ و محصولات کاغذی
چاپ، انتشار و تکثیر رسانه های ضبط شده	۵	۱۳	۱۲	۵۴	۳۹	۳۴۸/۳	-۲۸/۳	۰/۴	۰/۲	چاپ، انتشار و تکثیر رسانه های ضبط شده
کک و محصولات حاصل از تصفیه نفت و سوختهای هسته ای	۲۷	۳۶۱۱	۵۳	۱۶۰	۱۵۸۹	۲۰۱/۳	□	۱/۲	۸/۸	کک و محصولات حاصل از تصفیه نفت و سوختهای هسته ای
مواد شیمیایی و محصولات شیمیایی	۲۵۰	۵۲۷	۶۲۷	۲۷۲۹	۳۲۱۳	۳۳۵/۳	۱۷/۷	۲۱/۰	۱۷/۸	مواد شیمیایی و محصولات شیمیایی
محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۷۱۱	۶۱۵	۴۶۲	۱۴۹۸	۵۷۷	۲۲۴/۳	-۶۱/۵	۱۱/۵	۳/۲	محصولات لاستیکی و پلاستیکی
محصولات کانی غیر فلزی (۱)	۶۶۱	۱۱۹۹	۱۵۳۱	۱۴۹۲	۲۴۴۶	-۲/۵	۶۳/۹	۱۱/۵	۱۳/۵	محصولات کانی غیر فلزی (۱)
ساخت فلزات اساسی (۱)	۱۵۵	۴۴۹	۲۰۰	۱۰۰۶	۳۷۹۱	۴۰۲/۸	۲۷۷/۰	۷/۷	۲۱/۰	ساخت فلزات اساسی (۱)
محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین آلات و تجهیزات	۲۸۱	۷۳۲	۲۲۱	۵۳۹	۱۰۳۱	۱۴۴/۰	۹۱/۲	۴/۱	۵/۷	محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین آلات و تجهیزات
ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر	۱۰۴	۲۳۹	۳۱۱	۵۱۴	۴۳۹	۶۵/۳	-۱۴/۷	۳/۹	۲/۴	ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر
ماشینهای دفتری، حسابداری و محاسباتی	۲	۲۲	۹	۳۴	۶۸	۲۷۵/۶	۱۰۰/۶	۰/۳	۰/۴	ماشینهای دفتری، حسابداری و محاسباتی
ماشینهای الکتریکی و دستگاههای برقی	۱۷۱	۱۱۸	۱۷۳	۳۷۷	۵۴۱	۱۱۸/۰	۴۳/۳	۲/۹	۳/۰	ماشینهای الکتریکی و دستگاههای برقی
رادیو، تلویزیون و دستگاههای مخابراتی	۲۵	۳۳	۲۵	۸	۲۷	-۶۹/۲	۲۵۰/۶	۰/۱	۰/۱	رادیو، تلویزیون و دستگاههای مخابراتی
ابزار پزشکی، ابزار اپتیکی، ابزار دقیق و ساعت	۸۱	۳۹	۳۵	۴۵	۳۵	۲۸/۰	-۲۲/۳	۰/۳	۰/۲	ابزار پزشکی، ابزار اپتیکی، ابزار دقیق و ساعت
وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر	۶۴	۳۱۳	۶۳۷	۱۱۶۷	۴۳۷	۸۳/۲	-۶۲/۶	۹/۰	۲/۴	وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر
سایر تجهیزات حمل و نقل	۴۲	۳۵	۱۳۵	۸۲	۱۶۰	-۳۹/۳	۹۴/۹	۰/۶	۰/۹	سایر تجهیزات حمل و نقل
مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر	۱۱	۱۸	۲۶	۲۵	۵۶	-۵/۰	۱۲۵/۹	۰/۲	۰/۳	مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر
بازيافت	۶	۱۰	۲	۹	۲۷	۲۳۵/۰	۲۰۵/۷	۰/۱	۰/۱	بازيافت
جمع کل	۶۴۷۶	۱۰۵۲۰	۶۴۶۲	۱۳۰۲۳	۱۸۰۵۹	۱۰۱/۵	۳۸/۷	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	جمع کل

۱۳۸۱

ماخذ: وزارت صنایع و معادن

۱- آمار مربوط به سالهای ۷۹-۱۳۷۷ به دلیل احتساب آمار مجوزهای معدنی تجدید نظر شده است.

تعداد جواز های تاسیس واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود (۱)

جدول شماره (۳۷)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال					
۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۱۵/۱	۱۶/۷	۴۳/۰	۶۲/۹	۴۰۹۱	۲۸۶۱	۱۷۵۶	۱۸۳۶	۱۵۴۳	محصولات غذایی و آشامیدنی
*	*	-۵۰/۰	۱۰۰/۰	۱	۲	۱	۲	۰	محصولات از توتون و تنباکو
۵/۵	۶/۸	۲۸/۸	۱۶۸/۱	۱۴۹۵	۱۱۶۱	۴۳۳	۴۱۸	۳۷۰	منسوجات
۶/۱	۶/۸	۴۱/۶	۱۷۱/۳	۱۶۴۸	۱۱۶۴	۴۲۹	۲۹۷	۲۸۵	تولید پوشاک و تکمیل پوست خزدار
۱/۱	۱/۳	۲۶/۵	۵۲/۳	۲۹۱	۲۳۰	۱۵۱	۱۱۴	۱۱۲	دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان و کیف و کفش
۲/۷	۲/۴	۸۱/۰	۱۲۸/۸	۷۳۳	۴۰۵	۱۷۷	۱۴۵	۱۳۰	چوب و محصولات چوبی به استثنای مبلمان
۲/۸	۳/۵	۲۸/۳	۶۹/۵	۷۷۰	۶۰۰	۳۵۴	۲۶۵	۲۳۳	کاغذ و محصولات کاغذی
۰/۵	۰/۴	۹۳/۷	۵۳/۷	۱۲۲	۶۳	۴۱	۳۴	۱۲	چاپ، انتشار و تکثیر رسانه های ضبط شده
۰/۹	۰/۸	۸۱/۰	۲/۲	۲۵۷	۱۴۲	۱۳۹	۵۶	۴۷	کک و محصولات حاصل از تصفیه نفت و سوختهای هسته ای
۶/۵	۷/۶	۳۴/۹	۷۲/۴	۱۷۵۱	۱۲۹۸	۷۵۳	۷۳۲	۶۱۶	مواد شیمیایی و محصولات شیمیایی
۷/۷	۷/۸	۵۶/۶	۴۷/۳	۲۰۹۸	۱۳۴۰	۹۱۰	۸۶۱	۷۱۶	محصولات لاستیکی و پلاستیکی
۱۹/۶	۱۴/۸	۱۱۰/۳	۹۹/۷	۵۳۱۷	۲۵۲۸	۱۲۶۶	۱۱۲۷	۹۹۸	محصولات کانی غیر فلزی (۲)
۳/۲	۳/۲	۵۶/۰	۵۰/۸	۸۶۶	۵۵۵	۳۶۸	۵۵۳	۳۰۴	ساخت فلزات اساسی (۲)
۸/۶	۷/۵	۸۱/۸	۱۰۳/۳	۲۳۴۳	۱۲۸۹	۶۳۴	۵۷۳	۲۹۶	محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین آلات و تجهیزات
۶/۱	۷/۰	۳۸/۹	۹۴/۵	۱۶۶۱	۱۱۹۶	۶۱۵	۵۱۷	۴۹۴	ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر
۱/۳	۱/۴	۴۸/۱	۳۳۰/۴	۳۵۷	۲۴۱	۵۶	۴۸	۲۴	ماشینهای دفتری، حسابداری و محاسباتی
۳/۱	۳/۲	۵۳/۶	۱۱۳/۱	۸۴۸	۵۵۲	۲۵۹	۲۲۶	۲۳۲	ماشینهای الکتریکی و دستگاههای برقی
۰/۷	۰/۷	۴۵/۳	۱۲۸/۶	۱۸۶	۱۲۸	۵۶	۵۲	۹۴	رادیو، تلویزیون و دستگاههای مخابراتی
۱/۰	۱/۰	۵۵/۶	۹۴/۳	۲۶۳	۱۶۹	۸۷	۸۵	۱۱۱	ابزار پزشکی، ابزار اپتیکی، ابزار دقیق و ساعت
۳/۰	۳/۴	۴۲/۱	۸۵/۰	۸۲۳	۵۷۹	۳۱۳	۲۷۸	۱۳۴	وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر
۱/۶	۱/۴	۸۰/۲	۱۲۵/۰	۴۳۸	۲۴۳	۱۰۸	۸۹	۳۶	سایر تجهیزات حمل و نقل
۲/۱	۱/۶	۱۰۸/۶	۹۵/۱	۵۸۲	۲۷۹	۱۴۳	۹۵	۱۰۲	مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر
۰/۶	۰/۴	۱۱۹/۲	۹۲/۱	۱۶۰	۷۳	۳۸	۲۸	۵۸	بازیافت
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۵۸/۵	۸۸/۲	۲۷۱۰۱	۱۷۰۹۸	۹۰۸۷	۸۴۳۱	۶۹۴۷	جمع کل

ماخذ: وزارت صنایع و معادن

۱- از مرداد ماه ۱۳۸۰ جواز تاسیس به اعلامیه تاسیس تغییر نام یافت.

۲- آمار مربوط به سالهای ۷۹-۱۳۷۷ به دلیل احتساب آمار مجوزهای معدنی تجدید نظر شده است.

تعداد پروانه های بهره برداری از واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود

جدول شماره (۳۸)

(فقره)

سال	درصد تغییر		سهم (درصد)		۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰						
محصولات غذایی و آشامیدنی	۶۳۶	۵۹۴	۵۹۱	۶۵۱	۶۵۱	۰	۱۰/۲	۱۸/۳	۱۵/۷	
محصولات از توتون و تنباکو	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	*	۰	
منسوجات	۲۴۴	۲۹۷	۲۵۳	۲۸۹	۳۶۸	۱۴/۲	۲۷/۳	۸/۱	۸/۹	
تولید پوشاک و تکمیل پوست خزدار	۸۷	۷۷	۱۶۵	۱۹۳	۲۱۰	۱۷/۰	۸/۸	۵/۴	۵/۱	
دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان و کیف و کفش	۵۸	۱۱۹	۹۷	۱۱۱	۱۱۰	۱۴/۴	-۰/۹	۳/۱	۲/۷	
چوب و محصولات چوبی به استثنای مبلمان	۴۴	۵۰	۶۲	۸۱	۶۶	۳۰/۶	-۱۸/۵	۲/۳	۱/۶	
کاغذ و محصولات کاغذی	۸۳	۱۰۸	۱۳۰	۱۰۶	۱۱۲	-۱۸/۵	۵/۷	۳/۰	۲/۷	
چاپ، انتشار و تکثیر رسانه های ضبط شده	۱۲	۱۳	۱۹	۲۴	۲۱	۲۶/۳	-۱۲/۵	۰/۷	۰/۵	
کک و محصولات حاصل از تصفیه نفت و سوختهای هسته ای	۲۸	۳۳	۴۱	۶۶	۷۳	۶۱/۰	۱۰/۶	۱/۹	۱/۸	
مواد شیمیایی و محصولات شیمیایی	۱۷۲	۲۷۲	۲۶۴	۳۳۲	۳۷۲	۲۵/۸	۱۲/۰	۹/۴	۹/۰	
محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۳۲۴	۶۳۵	۴۸۴	۳۲۵	۳۸۷	-۳۲/۹	۱۹/۱	۹/۲	۹/۳	
محصولات کانی غیر فلزی (۱)	۳۷۱	۳۵۵	۳۳۵	۴۰۷	۵۵۵	۲۱/۵	۳۶/۴	۱۱/۵	۱۳/۴	
ساخت فلزات اساسی (۱)	۵۶	۹۸	۷۹	۱۲۰	۱۲۵	۵۱/۹	۴/۲	۳/۴	۳/۰	
محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین آلات و تجهیزات	۱۲۰	۲۴۸	۲۲۱	۲۶۷	۳۳۸	۲۰/۸	۲۶/۶	۷/۵	۸/۲	
ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر	۱۴۴	۲۲۷	۲۰۹	۲۲۹	۲۶۵	۹/۶	۱۵/۷	۶/۵	۶/۴	
ماشینهای دفتری، حسابداری و محاسباتی	۲۰	۱۹	۲۱	۲۹	۴۸	۳۸/۱	۶۵/۵	۰/۸	۱/۲	
ماشینهای الکتریکی و دستگاههای برقی	۱۱۲	۷۲	۷۱	۷۸	۱۱۸	۹/۹	۵۱/۳	۲/۲	۲/۸	
رادیو، تلویزیون و دستگاههای مخابراتی	۱۷	۱۷	۲۵	۱۶	۲۵	-۳۶/۰	۵۶/۳	۰/۵	۰/۶	
ابزار پزشکی، ابزار اپتیکی، ابزار دقیق و ساعت	۱۷	۲۶	۲۵	۲۵	۲۷	۰	۸/۰	۰/۷	۰/۷	
وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر	۳۴	۱۰۰	۱۰۴	۱۱۴	۱۱۸	۹/۶	۳/۵	۳/۲	۲/۸	
سایر تجهیزات حمل و نقل	۲۳	۲۰	۳۵	۵۱	۷۴	۴۵/۷	۴۵/۱	۱/۴	۱/۸	
مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر	۲۵	۳۱	۲۸	۲۵	۶۶	-۱۰/۷	۱۶۴/۰	۰/۷	۱/۶	
بازیافت	۷	۵	۵	۱۰	۱۸	۱۰۰/۰	۸۰/۰	۰/۳	۰/۴	
جمع کل	۲۶۳۴	۳۴۱۷	۳۲۶۴	۳۵۵۰	۴۱۴۷	۸/۸	۱۶/۸	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	

۵
۳
۲

ماخذ: وزارت صنایع و معادن

۱- آمار مربوط به سالهای ۷۹-۱۳۷۷ به دلیل احتساب آمار مجوزهای معدنی تجدید نظر شده است.

اشتغال براساس جواز های تاسیس واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود (۱)

(نفر)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال					
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	(۱) ۱۳۸۰	(۱) ۱۳۸۱	۱۳۷۷	۱۳۷۸
محصولات غذایی و آشامیدنی	۱۷/۶	۱۵/۵	۸۱/۲	۲۹/۵	۸۵۶۰۵	۱۱۰۸۱۶	۴۴۳۳۱	۴۳۳۶۱
محصولات از توتون و تنباکو	۰/۱	*	☐	-۹۷/۵	۳۱۶	۸	۰	۲۵
منسوجات	۸/۰	۶/۲	۱۴۳/۶	۱۴/۴	۳۸۹۴۱	۴۴۵۵۷	۱۸۲۱۷	۱۷۲۹۵
تولید پوشاک و تکمیل پوست خزدار	۴/۵	۳/۳	۱۳۹/۸	۸/۴	۲۱۹۷۵	۲۳۸۱۲	۷۲۲۱	۶۷۱۶
دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان و کیف و کفش	۱/۳	۰/۸	۶۴/۰	-۴/۷	۶۲۲۰	۵۹۲۶	۴۱۰۳	۱۸۴۱
چوب و محصولات چوبی به استثنای مبلمان	۱/۷	۱/۹	۱۷۰/۱	۶۲/۱	۸۳۳۵	۱۳۵۱۲	۲۵۱۸	۳۰۶۲
کاغذ و محصولات کاغذی	۲/۸	۲/۲	۷۱/۹	۱۳/۳	۱۳۷۸۵	۱۵۶۲۰	۹۰۰۹	۵۵۴۵
چاپ، انتشار و تکثیر رسانه های ضبط شده	۰/۲	۰/۲	۹۸/۷	۷۱/۷	۸۸۴	۱۵۱۸	۲۳۵	۵۱۱
کک و محصولات حاصل از تصفیه نفت و سوختهای هسته ای	۱/۲	۰/۷	۶۴/۳	-۱۱/۹	۵۹۴۶	۵۲۳۸	۴۷	۱۳۵۶
مواد شیمیایی و محصولات شیمیایی	۹/۵	۷/۴	۸۸/۲	۱۵/۲	۴۶۲۳۳	۵۳۲۵۵	۱۷۱۷۶	۱۸۶۳۱
محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۵/۶	۵/۸	۸۳/۸	۵۲/۵	۲۷۱۸۹	۴۱۴۶۵	۱۳۹۴۹	۱۵۳۵۸
محصولات کانی غیر فلزی (۲)	۱۳/۶	۲۱/۹	۸۴/۵	۱۳۸/۸	۶۵۸۲۷	۱۵۷۱۷۵	۲۰۵۷۶	۲۴۹۳۸
ساخت فلزات اساسی (۲)	۵/۵	۶/۹	۲۱/۹	۸۳/۳	۲۶۹۳۲	۴۹۳۷۶	۶۱۸۱	۲۲۷۷۷
محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین آلات و تجهیزات	۵/۷	۶/۴	۸۵/۵	۶۷/۰	۲۷۵۵۰	۴۶۰۰۷	۸۰۰۰	۱۳۹۶۱
ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر	۶/۴	۵/۱	۴۷/۹	۱۸/۶	۳۱۰۶۱	۳۶۸۵۲	۹۳۶۸	۱۲۹۹۰
ماشینهای دفتری، حسابداری و محاسباتی	۰/۸	۰/۷	۲۴۲/۲	۲۷/۱	۳۸۶۰	۴۹۰۷	۱۱۴۵	۸۳۲
ماشینهای الکتریکی و دستگاههای برقی	۳/۹	۳/۲	۱۳۴/۹	۲۲/۱	۱۸۶۹۴	۲۲۸۲۵	۶۱۷۲	۱۰۴۵۳
رادیو، تلویزیون و دستگاههای مخابراتی	۰/۵	۰/۵	۱۰۷/۹	۲۸/۱	۲۶۳۰	۳۳۶۸	۳۱۶۲	۱۳۶۰
ابزار پزشکی، ابزار اپتیکی، ابزار دقیق و ساعت	۰/۹	۰/۷	۱۱۸/۹	۲۴/۳	۴۲۹۰	۵۳۳۱	۲۸۲۹	۲۱۲۹
وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر	۵/۳	۵/۸	۱۶/۰	۶۳/۷	۲۵۴۹۹	۴۱۷۳۷	۴۸۵۹	۱۲۲۴۸
سایر تجهیزات حمل و نقل	۳/۵	۳/۰	۹۵/۴	۲۸/۱	۱۶۷۶۹	۲۱۴۸۰	۳۸۳۲	۴۸۹۵
مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر	۱/۰	۱/۴	۸۰/۱	۱۰۶/۶	۴۷۴۲	۹۷۹۵	۲۰۲۰	۱۸۹۴
باز یافت	۰/۵	۰/۴	۲۰۹/۳	۱۲/۲	۲۲۳۹	۲۵۱۲	۱۵۷۶	۴۸۴
جمع کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۷۹/۴	۴۷/۷	۴۸۵۵۲۲	۷۱۷۰۹۲	۱۸۶۵۲۶	۲۲۲۶۶۲

ماخذ: وزارت صنایع و معادن

۱- از مرداد ماه ۱۳۸۰ جواز تاسیس به اعلامیه تاسیس تغییر نام یافت.

۲- آمار مربوط به سالهای ۷۹-۱۳۷۷ به دلیل احتساب آمار مجوزهای معدنی تجدید نظر شده است.

جدول شماره (۴۰)

اشتغال براساس پروانه های بهره برداری از واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود

سال	درصد تغییر		سهم (درصد)		نفر
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	
محصولات غذایی و آشامیدنی	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱
محصولات از توتون و تنباکو	۰	۱۷۹	۰	۱۵	۰
منسوجات	۶۷۵۹	۹۴۰۴	۴۸۸۸	۶۵۶۴	۶۰۸۷
تولید پوشاک و تکمیل پوست خردار	۱۱۹۵	۱۲۷۹	۲۱۹۹	۲۷۰۸	۲۲۶۱
دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان و کیف و کفش	۸۰۲	۱۶۹۶	۱۳۰۷	۱۲۱۱	۹۹۷
چوب و محصولات چوبی به استثنای مبلمان	۷۶۲	۹۱۵	۷۵۵	۹۹۲	۶۹۷
کاغذ و محصولات کاغذی	۱۲۵۴	۱۲۲۹	۱۲۵۹	۱۳۵۳	۱۴۴۹
چاپ، انتشار و تکثیر رسانه های ضبط شده	۵۷	۷۲	۱۰۵	۲۲۹	۲۲۷
کک و محصولات حاصل از تصفیه نفت و سوختهای هسته ای	۴۱۶	۳۰۰۳	۵۵۰	۱۱۲۶	۲۳۳۶
مواد شیمیایی و محصولات شیمیایی	۲۵۱۳	۳۶۱۸	۴۲۹۳	۱۳۰۳۷	۷۹۴۷
محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۶۱۵۹	۶۴۸۰	۴۱۱۶	۳۸۵۶	۴۸۲۶
محصولات کانی غیر فلزی (۱)	۷۵۱۹	۷۲۴۶	۷۶۱۴	۹۲۵۲	۱۰۷۴۶
ساخت فلزات اساسی (۱)	۱۲۳۰	۳۸۵۸	۱۵۲۱	۲۴۹۶	۴۸۵۰
محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین آلات و تجهیزات	۲۵۹۹	۶۰۱۷	۲۳۵۰	۳۸۶۹	۴۵۶۵
ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر	۳۱۲۴	۴۰۶۲	۳۸۱۲	۴۰۸۸	۴۵۷۸
ماشینهای دفتری، حسابداری و محاسباتی	۱۷۸	۳۶۹	۲۱۵	۳۶۱	۴۶۵
ماشینهای الکتریکی و دستگاههای برقی	۱۵۴۷	۱۳۱۷	۱۸۷۰	۲۶۹۲	۲۷۱۶
رادیو، تلویزیون و دستگاههای مخابراتی	۱۹۶۸	۲۷۷	۳۴۰	۱۹۷	۳۴۹
ابزار پزشکی، ابزار اپتیکی، ابزار دقیق و ساعت	۵۲۰	۸۸۹	۴۳۲	۵۷۴	۲۶۳
وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر	۱۶۱۳	۲۱۵۸	۲۷۰۴	۲۷۲۷	۳۴۸۳
سایر تجهیزات حمل و نقل	۷۴۵	۶۸۱	۱۹۴۸	۲۴۴۵	۲۶۰۷
مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر	۳۱۸	۵۳۹	۳۴۴	۴۱۲	۷۹۳
بازیافت	۸۶	۵۳	۵۴	۱۲۹	۱۹۷
جمع کل	۵۴۸۹۴	۶۸۲۷۵	۵۶۴۹۲	۷۴۵۷۸	۷۷۲۹۶
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: وزارت صنایع و معادن

۱- آمار مربوط به سالهای ۷۹-۱۳۷۷ به دلیل احتساب آمار مجوزهای معدنی تجدید نظر شده است

شاخص اشتغال کارکنان کارگاههای بزرگ صنعتی کشور(۱)

جدول شماره (۴۱)

(۱۳۷۶=۱۰۰)

درصد تغییر		سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	▲۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۲/۹	۲/۴	۱۰۸/۹	۱۰۵/۸	۱۰۳/۳	۱۰۲/۱	۱۰۱/۰	مواد غذایی و آشامیدنی
۰/۰	۰/۰	۱۰۰/۶	۱۰۰/۶	۱۰۰/۶	۱۰۱/۵	۱۰۳/۷	محصولات از توتون و تنباکو (سیگار)
-۱۳/۵	-۳/۵	۷۶/۱	۸۸/۰	۹۱/۲	۹۴/۲	۹۸/۳	منسوجات
-۲۴/۰	۵/۰	۳۷/۰	۴۸/۷	۴۶/۴	۶۶/۹	۸۹/۸	پوشاک و عمل آوردن و رنگ کردن پوست خردار
-۲۴/۸	-۴/۰	۴۹/۹	۶۶/۴	۶۹/۲	۸۰/۷	۹۲/۰	چرم و مصنوعات چرمی (کیف، کفش، چمدان و غیره)
-۵/۰	۱/۰	۸۶/۵	۹۱/۱	۹۰/۲	۹۴/۶	۹۷/۵	چوب، محصولات چوبی و چوب پنبه (غیر از مبلمان)
-۲/۲	۲۲/۹	۱۱۱/۲	۱۱۳/۷	۹۲/۵	۹۴/۰	۹۷/۳	کاغذ و محصولات کاغذی
-۰/۶	-۵/۳	۱۱۲/۰	۱۱۲/۷	۱۱۹/۰	۱۰۶/۳	۱۰۲/۸	فراآورده های نفتی (به غیر از پالایشگاه های نفت)
۰/۵	۲/۶	۱۲۰/۹	۱۲۰/۳	۱۱۷/۲	۱۱۳/۴	۱۱۱/۶	مواد و محصولات شیمیایی
-۵/۸	۰/۹	۱۰۷/۰	۱۱۳/۶	۱۱۲/۶	۱۰۴/۰	۱۰۴/۰	محصولات لاستیکی و پلاستیکی
۰/۰	۴/۶	۱۰۹/۴	۱۰۹/۴	۱۰۴/۶	۱۰۳/۰	۱۰۱/۱	محصولات کانی غیرفلزی
-۱/۷	۲/۱	۱۰۷/۷	۱۰۹/۶	۱۰۷/۳	۱۰۱/۲	۱۰۱/۱	فلزات اساسی
۱/۲	۴/۶	۱۲۸/۷	۱۲۷/۲	۱۲۱/۶	۱۰۹/۴	۱۰۱/۹	محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین آلات و تجهیزات
۱/۷	۶/۶	۱۱۸/۱	۱۱۶/۱	۱۰۸/۹	۱۰۲/۸	۱۰۱/۸	ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده درجای دیگر
۴/۳	۲۶/۱	۱۵۲/۲	۱۴۵/۹	۱۱۵/۷	۱۱۲/۶	۱۰۴/۵	ماشین آلات مولد و انتقال نیروی برق و دستگاههای برقی
۲/۴	۵/۸	۱۳۳/۶	۱۳۰/۵	۱۲۳/۳	۹۶/۲	۱۰۱/۰	رادیو، تلویزیون ، دستگاهها و وسایل ارتباطی
-۰/۱	۳۲/۵	۱۳۷/۳	۱۳۷/۵	۱۰۳/۸	۹۸/۶	۱۰۱/۲	ابزار پزشکی ، ابزار اپتیکی ، ابزار ساعت و ابزار دقیق
۱۵/۹	۱۷/۶	۱۹۳/۴	۱۶۶/۸	۱۴۱/۸	۱۱۸/۴	۱۰۹/۸	وسایل نقلیه موتوری و تریلر
۱۱/۵	۱۴/۰	۱۶۷/۴	۱۵۰/۲	۱۳۱/۷	۱۰۷/۳	۱۰۳/۵	سایر وسایل نقلیه
۰/۸	۱۲/۵	۱۶۵/۲	۱۶۳/۹	۱۴۵/۷	۱۳۹/۵	۹۴/۰	مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر
-۰/۶	۴/۶	۱۱۰/۲	۱۱۰/۹	۱۰۶/۰	۱۰۲/۱	۱۰۱/۷	شاخص کل

۱- شامل کارگاههایی با ۱۰۰ نفر شاغل و بیشتر می باشد.

شاخص مزد و حقوق و مزایای پرداختی به کارکنان کارگاههای بزرگ صنعتی کشور(۱)

(۱۳۷۶=۱۰۰)

درصد تغییر		سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹ ▲	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۲۰/۴	۲۲/۲	۲۹۲/۶	۲۴۳/۰	۱۹۸/۹	۱۵۶/۴	۱۲۳/۵	مواد غذایی و آشامیدنی
۳۶/۷	۲۰/۱	۳۰۳/۴	۲۲۲/۰	۱۸۴/۸	۱۵۱/۷	۱۲۵/۵	محصولات از توتون و تنباکو (سیگار)
۱۵/۹	۱۳/۹	۲۱۲/۳	۱۸۳/۱	۱۶۰/۷	۱۳۸/۲	۱۱۸/۴	منسوجات
-۲۹/۹	۴۴/۲	۸۵/۳	۱۲۱/۷	۸۴/۴	۱۲۷/۶	۱۰۴/۵	پوشاک و عمل آوردن و رنگ کردن پوست خزدار
۷۵/۷	۹/۵	۲۴۴/۲	۱۳۹/۰	۱۲۶/۹	۱۲۲/۹	۱۲۱/۷	چرم و مصنوعات چرمی (کیف، کفش، چمدان و غیره)
۲۲/۸	۲۶/۳	۲۴۲/۲	۱۹۷/۲	۱۵۶/۱	۱۳۰/۹	۱۱۲/۹	چوب، محصولات چوبی و چوب پنبه‌ای (غیر از مبلمان)
۲۴/۷	۳۰/۰	۳۱۵/۶	۲۵۳/۱	۱۹۴/۷	۱۵۲/۰	۱۲۱/۲	کاغذ و محصولات کاغذی
۲۷/۱	۲۹/۰	۳۶۲/۰	۲۸۴/۹	۲۲۰/۸	۱۸۱/۹	۱۳۷/۰	فرآورده های نفتی (به غیر از پالایشگاه های نفت)
۱۹/۱	۲۶/۲	۳۰۵/۰	۲۵۶/۱	۲۰۲/۹	۱۶۰/۱	۱۲۸/۷	مواد و محصولات شیمیایی
۲۱/۰	۱۵/۵	۲۸۴/۳	۲۳۵/۰	۲۰۳/۵	۱۵۷/۰	۱۲۰/۷	محصولات لاستیکی و پلاستیکی
۲۱/۶	۲۴/۲	۳۲۰/۶	۲۶۳/۷	۲۱۲/۴	۱۶۰/۷	۱۲۲/۴	محصولات کانی غیرفلزی
۲۱/۸	۲۷/۱	۳۲۹/۸	۲۷۰/۷	۲۱۲/۹	۱۵۹/۲	۱۱۸/۳	فلزات اساسی
۲۳/۱	۲۴/۴	۳۳۳/۴	۲۷۰/۸	۲۱۷/۷	۱۶۶/۲	۱۲۶/۷	محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین آلات و تجهیزات
۲۴/۷	۲۶/۳	۳۰۷/۱	۲۴۶/۳	۱۹۵/۰	۱۵۳/۹	۱۲۴/۷	ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر
۲۱/۵	۵۹/۲	۴۱۳/۱	۳۴۰/۰	۲۱۳/۶	۱۶۹/۸	۱۲۲/۹	ماشین آلات مولد و انتقال نیروی برق و دستگاههای برقی
۱۷/۰	۱۸/۸	۳۴۹/۸	۲۹۹/۱	۲۵۱/۷	۱۵۱/۰	۱۲۵/۲	رادیو، تلویزیون ، دستگاهها و وسایل ارتباطی
۱۸/۸	۴۴/۱	۳۶۵/۲	۳۰۷/۴	۲۱۳/۳	۱۵۵/۳	۱۲۵/۳	ابزار پزشکی ، ابزار اپتیکی ، ابزار ساعت و ابزار دقیق
۴۲/۲	۳۴/۰	۴۶۶/۱	۳۲۷/۷	۲۴۴/۵	۱۸۰/۳	۱۳۸/۲	وسایل نقلیه موتوری و تریلر
۳۶/۱	۳۵/۴	۴۶۵/۶	۳۴۲/۲	۲۵۲/۷	۱۵۹/۲	۱۲۸/۹	سایر وسایل نقلیه
۲۲/۹	۲۸/۰	۵۰۶/۶	۴۱۲/۱	۳۲۱/۹	۲۶۹/۹	۱۳۰/۶	مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر
۲۴/۱	۲۵/۵	۳۱۳/۸	۲۵۲/۸	۲۰۱/۴	۱۵۶/۹	۱۲۳/۷	شاخص کل

۱- شامل کارگاههای با ۱۰۰ نفر شاغل و بیشتر می باشد.

شاخص تولید کارگاههای بزرگ صنعتی کشور(۱)

جدول شماره (۴۳)

(۱۳۷۶=۱۰۰)

اهمیت نسبی در سال پایه	سال			درصد تغییر		سهم در رشد شاخص کل (درصد)
	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹ ▲	۱۳۸۰	۱۳۸۱	
مواد غذایی و آشامیدنی	۱۰/۶۰	۹۸/۶	۱۰۹/۴	۱۱۳/۴	۱۲۲/۵	۱۳۵/۷
محصولات از توتون و تنباکو (سیگار)	۰/۸۶	۱۲۱/۴	۱۵۰/۰	۹۹/۸	۱۰۱/۱	۱۰۴/۷
منسوجات	۸/۷۴	۹۸/۵	۹۶/۳	۹۳/۷	۹۶/۹	۹۸/۲
پوشاک و عمل آوردن و رنگ کردن پوست خزدار	۰/۱۵	۶۷/۴	۷۸/۴	۶۹/۴	۷۵/۷	۶۷/۳
چرم و مصنوعات چرمی (کیف، کفش، چمدان و غیره)	۰/۵۴	۸۱/۲	۵۸/۶	۷۱/۵	۱۰۰/۵	۵۶/۸
چوب، محصولات چوبی و چوب پنبه‌ای (غیر از مبلمان)	۱/۰۶	۸۹/۱	۹۴/۶	۸۹/۹	۹۲/۸	۹۴/۲
کاغذ و محصولات کاغذی	۱/۱۶	۹۸/۵	۱۱۲/۸	۱۰۹/۳	۱۲۹/۱	۱۲۷/۱
فرآورده های نفتی (به غیر از پالایشگاه های نفت)	۶/۸۱	۱۰۳/۲	۱۳۲/۲	۱۸۲/۱	۱۵۵/۱	۱۵۹/۸
مواد و محصولات شیمیایی	۱۱/۹۶	۹۹/۳	۱۰۸/۹	۱۱۱/۴	۱۲۲/۹	۱۲۹/۱
محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۳/۹۴	۹۰/۱	۱۰۶/۳	۱۲۵/۳	۱۲۶/۵	۱۴۱/۵
محصولات کانی غیرفلزی	۸/۸۸	۱۰۰/۰	۱۱۵/۳	۱۲۴/۶	۱۴۰/۵	۱۵۱/۳
فلزات اساسی	۱۴/۹۹	۹۲/۹	۱۰۶/۲	۱۱۵/۴	۱۳۰/۱	۱۲۸/۷
محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین آلات و تجهیزات	۳/۶۹	۹۹/۷	۱۰۷/۸	۱۱۹/۴	۱۵۵/۳	۱۵۷/۶
ماشین الات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر	۷/۵۴	۱۰۲/۶	۱۰۶/۹	۱۱۰/۳	۱۳۱/۴	۱۳۹/۷
ماشین آلات مولد و انتقال نیروی برق و دستگاههای برقی	۲/۸۹	۱۰۷/۷	۱۲۹/۰	۱۴۸/۲	۲۲۲/۱	۲۷۳/۸
رادیو، تلویزیون ، دستگاهها و وسایل ارتباطی	۲/۷۰	۱۰۲/۴	۱۳۱/۲	۱۹۲/۳	۲۴۹/۱	۳۶۴/۳
ابزار پزشکی ، ابزار اپتیکی ، ابزار ساعت و ابزار دقیق	۰/۴۷	۹۸/۶	۹۰/۲	۱۰۸/۵	۱۴۱/۲	۱۵۴/۷
وسایل نقلیه موتوری و تریلر	۱۱/۶۳	۱۱۹/۷	۱۳۷/۷	۱۶۳/۱	۲۱۹/۰	۳۳۴/۰
سایر وسایل نقلیه	۱/۲۱	۱۱۷/۰	۱۱۶/۲	۳۲۰/۱	۴۶۴/۶	۸۱۶/۳
مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر	۰/۱۷	۸۶/۴	۱۷۷/۴	۱۹۷/۰	۲۴۰/۷	۲۸۸/۹
شاخص کل	۱۰۰/۰	۱۰۱/۲	۱۱۳/۸	۱۲۸/۷	۱۴۸/۶	۱۷۵/۴

۱- شامل کارگاههای با ۱۰۰ نفر شاغل و بیشتر می باشد.

تملك داراييهاي سرمايه اي (اعتبارات عمراني) دولت در فصول صنايع ، معادن و برنامه تحقيقات صنعتي

(ميليون ريال)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	(۱)۱۳۸۱	(۱)۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۸۱/۱	-۲۰/۳	۱۱۰۵۶۲۹	۶۱۰۶۵۱	۷۶۵۸۷۶	۴۷۱۶۹۸	۳۱۴۳۶۴	اعتبارات ملی
۳۹/۴	۲۳/۱	۲۰۹/۰	-۲۶/۷	۴۳۵۱۵۵	۱۴۰۸۲۷	۱۹۲۲۲۱	۸۸۰۹۴	۱۳۶۰۰۳	صنایع
۱/۶	۰	۰	۰	۱۸۰۰۰	۰	۰	۰	۰	برنامه ایجاد صنایع غذایی و قند
۰	۰	۰	-۱۰۰/۰	۰	۰	۶۱۶۲	۸۹۹۴	۳۱۱۰	برنامه ایجاد و توسعه صنایع نساجی، دستی، روستایی و چرم
۳/۳	۷/۶	-۲۰/۱	-۳۱/۹	۳۷۰۰۰	۴۶۳۰۲	۶۸۰۲۲	۴۲۱۰۰	۸۷۰۰۰	برنامه ایجاد و توسعه صنایع فلزی و ذوب فلز
۱/۶	۲/۹	-۱/۷	-۳۰/۹	۱۷۵۰۰	۱۷۸۰۰	۲۵۷۶۲	۰	۰	برنامه ایجاد و توسعه صنایع مکانیکی
۰/۶	۰	۰	۰	۷۰۰۰	۰	۰	۲۰۰۰۰	۲۵۹۹۳	برنامه کمکهای فنی
۰	۰	۰	-۱۰۰/۰	۰	۰	۱۲۲۷۵	۱۷۰۰۰	۷۱۵۰	برنامه ساماندهی استقرار صنایع
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۲۷۵۰	برنامه تدوین، نظارت، اجرا و توسعه استانداردها و معیارهای فنی
۰/۹	۰/۷	۱۴۸/۴	۰	۱۰۰۰۰	۴۰۲۵	۰	۰	۰	برنامه ایجاد و توسعه صنایع شیمیایی و پتروشیمی
۳۱/۳	۱۱/۹	۳۷۵/۵	-۹/۱	۳۴۵۶۵۵	۷۲۷۰۰	۸۰۰۰۰	۰	۰	برنامه کمکهای فنی و اعتباری
۲۸/۲	۳۸/۲	۳۳/۷	-۲۴/۹	۳۱۲۱۶۹	۲۳۳۴۲۸	۳۱۰۶۳۷	۱۷۲۲۷۵	۱۴۰۴۲۹	معادن
۱۰/۵	۱۷/۵	۸/۶	-۳/۰	۱۱۶۰۵۹	۱۰۶۸۶۷	۱۱۰۱۳۳	۵۵۸۴۰	۳۹۸۰۲	برنامه اکتشافات معدنی
۱۵/۶	۱۷/۶	۶۰/۴	-۲۱/۱	۱۷۲۴۸۲	۱۰۷۵۶۱	۱۳۶۳۰۴	۱۱۶۴۳۵	۱۰۰۶۲۷	برنامه تجهیز و راه اندازی معادن
۲/۱	۳/۱	۲۴/۴	-۷۰/۴	۲۳۶۲۸	۱۹۰۰۰	۶۴۲۰۰	۰	۰	برنامه کمکهای فنی و اعتباری
۳۲/۴	۳۸/۷	۵۱/۶	-۱۰/۱	۳۵۸۳۰۵	۲۳۶۳۹۶	۲۶۳۰۱۸	۲۱۱۳۲۹	۳۷۹۳۲	برنامه تحقیقات صنعتی
۰۰	۰۰	۰	۰	۰۰	۰۰	۷۴۱۷۱	۳۴۶۷۷	۲۶۹۴۵	اعتبارات استانی
۰۰	۰۰	۰	۰	۰۰	۰۰	۵۹۱۶۴	۲۸۰۶۹	۲۳۰۶۱	صنعت
۰۰	۰۰	۰	۰	۰۰	۰۰	۱۵۰۰۷	۶۶۰۸	۳۸۸۴	معدن
		۰	۰	۰۰	۰۰	۸۴۰۰۴۷	۵۰۶۳۷۵	۳۴۱۳۰۹	جمع کل

۲۴۵

ماخذ: قوانين بودجه كل كشور سالهاي ۸۱-۱۳۷۸
 ۱-اعتبارات پرداختي براساس ارقام خزانه داري كل مي باشد.

سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری (۱)

(به قیمت جاری)

جدول شماره (۴۵)

(میلیارد ریال)

	سال		درصد تغییر ○		سهم (درصد)	
	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰
تهران	۴۸۴۲/۶	۶۰۲۰/۰	۹۳۸۴/۸	۱۳۸۳۶/۵	۱۸۸۸۶/۹	۴۷/۴
شهرهای بزرگ	۵۸۳۱/۰	۸۰۸۵/۷	۸۵۱۷/۵	۱۲۵۰۸/۷	۱۸۵۴۰/۷	۴۶/۹
سایر مناطق شهری	۷۲۷۶/۱	۷۹۶۳/۴	۱۰۸۷۹/۹	۱۰۹۴۷/۴	۱۵۱۷۶/۹	۰/۶
کلیه مناطق شهری	۱۷۹۴۹/۷	۲۲۰۶۹/۱	۲۸۷۸۲/۲	۳۷۲۹۲/۶	۵۲۶۰۴/۵	۲۹/۶
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴۱/۱	۲۹/۶	۴۱/۱	۲۹/۶

۱- بدون در نظر گرفتن ارزش زمین است.

سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری

برحسب مراحل ساخت (۱)

(به قیمت جاری)

جدول شماره (۴۶)

(میلیارد ریال)

	سال		درصد تغییر ○		سهم (درصد)	
	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰
ساختمانهای شروع شده	۴۹۷۴/۴	۶۳۷۷/۰	۸۵۰۴/۵	۱۱۳۴۱/۹	۱۶۲۸۲/۶	۴۳/۶
ساختمانهای نیمه تمام	۹۳۸۳/۲	۱۰۹۴۴/۶	۱۴۱۵۷/۷	۱۸۸۰۹/۹	۲۶۸۰۵/۵	۳۲/۹
ساختمانهای تکمیل شده	۳۵۹۲/۱	۴۷۴۷/۵	۶۱۲۰/۰	۷۱۴۰/۸	۹۵۱۶/۳	۱۶/۷
کلیه مناطق شهری	۱۷۹۴۹/۷	۲۲۰۶۹/۱	۲۸۷۸۲/۲	۳۷۲۹۲/۶	۵۲۶۰۴/۵	۲۹/۶
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴۱/۱	۲۹/۶	۴۱/۱	۲۹/۶

۱- بدون در نظر گرفتن ارزش زمین است.

تملك داراييها سرمايه اى (اعتبارات عمرانى) دولت در فصول ساختمان ، مسكن و عمران شهرها

سهام (درصد)		درصد تغيير		سال					
۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	(۱)۱۳۸۱	
۸۳۰۹۴۸	۱۵۷۷۲۰۰	۲۰۷۴۰۲۰	۱۹۱۶۶۰۵	۴۰۵۵۷۷۷	-۷/۶	۱۱۱/۶	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	اعتبارات ملى
۳۹۱۱۶۴	۶۲۱۲۷۱	۴۰۴۴۴۲	۳۱۲۲۷۶	۱۳۶۰۶۴۱	-۲۲/۸	۳۳۵/۷	۱۶/۳	۳۳/۵	ساختمانها و تاسيسات دولتى
۲۷۱۰۹۴	۴۶۵۷۷۹	۴۰۲۷۷۳	۲۷۸۷۶۴	۶۴۲۱۰۳	-۳۰/۸	۱۳۰/۳	۱۴/۵	۱۵/۸	برنامه احداث ساختمانهاى كشورى
۱۲۰۰۷۰	۱۵۳۹۴۴	۱۶۶۹	۳۳۵۱۲	۲۷۱۸۰	□	-۱۸/۹	۱/۷	۰/۷	برنامه احداث ساختمانهاى انتظامى
۰	۱۵۴۸	۰	۰	۱۵۰۰	θ	θ	۰	*	برنامه احداث ساير ساختمانهاى دولتى
۰	۰	۰	۰	۶۸۹۸۵۸	θ	θ	۰	۱۷/۰	برنامه تجهيزات و ماشين آلات دستگاههاى اجرايى
۲۰۳۸۸۷	۳۷۰۵۱۸	۴۳۲۳۴۲	۲۸۶۸۲۴	۷۸۱۸۸۳	-۳۳/۷	۱۷۲/۶	۱۵/۰	۱۹/۳	تامين مسكن
۱۳۵۰	۲۸۸۰	۰	۰	۰	θ	θ	۰	۰	برنامه احداث مجموعه هاى مسكونى كارگرى
۳۰۲۹۸	۵۰۰۶۸	۷۵۳۸۵	۴۴۷۹۹	۳۸۹۴۵	-۴۰/۶	-۱۳/۱	۲/۳	۱/۰	برنامه خانه هاى سازمانى كارمندان
۰	۰	۰	۰	۲۲۹۵۰	θ	θ	۰	۰/۶	برنامه كمك به مسكن محرومان
۱۶۷۷۶۱	۳۰۷۱۴۰	۰	۰	۴۵۰	θ	θ	۰	۰	برنامه كمكهاى اعتبارى براى تامين مسكن
۰	۰	۴۰۷۱	۴۰۰۰	۰	-۱/۷	-۱۰۰/۰	۰/۲	۰	برنامه خانه هاى ارزان قيمت
۱۶۰۹	۵۵۳۰	۱۳۳۱۸	۹۷۰۰	۲۲۶۰۰	-۲۷/۲	۱۳۳/۰	۰/۵	۰/۶	برنامه مسكن روستايى
۲۸۶۹	۴۹۰۰	۰	۰	۲۵۰۰۰	θ	θ	۰	۰/۶	برنامه هماهنگى امور زمين و مسكن
۰	۰	۰	۳۳۹۵۶۸	۲۲۸۳۲۵	-۳۲/۸	□	۱۱/۹	۱۶/۶	برنامه كمكهاى فنى و اعتبارى
۲۲۸۳۲۹	۵۷۴۸۸۱	۱۲۲۳۲۳۹	۱۳۰۵۳۵۴	۱۹۰۶۲۷۸	۶/۷	۴۶/۰	۶۸/۱	۴۷/۰	عمران شهرها
۵۳۵۵	۲۹۲۷۴	۴۵۹۳۰	۵۱۷۲۰	۶۲۸۸۰	۱۲/۶	۲۱/۶	۲/۷	۱/۶	برنامه برنامه ريزى توسعه شهرى
۲۰۲۰	۰	۰	۱۷۲۰۰	۳۰۰۰۰	θ	۷۴/۴	۰/۹	۰/۷	برنامه ايجاد و توسعه تاسيسات آب آشاميدنى شهرها
۱۴۰۵۳۹	۳۲۹۷۶۴	۴۸۴۵۲۰	۴۵۰۴۸۵	۴۹۱۰۶۰	-۷/۰	۹/۰	۲۳/۵	۱۲/۱	برنامه ايجاد و توسعه تاسيسات فاضلاب شهرها
۴۰۰۰	۶۵۰۰	۰	۱۲۲۹	۰	θ	-۱۰۰/۰	۰/۱	۰	برنامه ايجاد تاسيسات حفاظتى شهرها
۷۶۱۰۰	۲۰۴۳۷۳	۶۸۵۵۲۰	۷۷۵۳۱۰	۶۵۹۹۸۰	۱۳/۱	-۱۴/۹	۴۰/۵	۱۶/۳	برنامه بهبود عبور و مرور شهرها
۳۱۵	۴۱۷۰	۴۲۶۲	۴۴۰	۵۸۱۰۰	-۸۹/۷	□	۰	۱/۴	برنامه ايجاد ساير تاسيسات و تسهيلات شهرى
۰	۰	۱۸۴۰	۷۳۷۰	۱۶۵۲۰	۳۰۰/۵	۱۲۴/۲	۰/۴	۰/۴	برنامه بهبود محيط شهرى
۰	۸۰۰	۱۱۶۷	۱۶۰۰	۰	۳۷/۱	-۱۰۰/۰	۰/۱	۰	برنامه بهبود امور شهرى و مديريت شهرداريها
۰	۰	۰	۰	۴۸۶۳۸۵	θ	θ	۰	۱۲/۰	برنامه بهبود حمل و نقل ريلى درون شهرى
۰	۰	۰	۰	۱۰۱۳۵۳	θ	θ	۰	۲/۵	برنامه بهبود حمل و نقل غير ريلى درون شهرى
۷۵۶۸	۱۰۵۳۰	۱۳۹۹۷	۱۲۱۵۱	۶۹۷۶	-۱۳/۲	-۴۲/۶	۰/۶	۰/۲	تحقيقات مسكن و عمران شهرى و روستايى
۶۱۶۸۸۸	۷۵۶۷۲۷	۱۱۷۰۸۷۸	۰۰	۰۰	θ	θ	۰	۰	اعتبارات استانى (۲)
۱۴۴۷۸۳۶	۲۳۳۳۹۲۷	۳۰۲۴۴۰۸۹۸	۰۰	۰۰	۰	۰	۰	۰	جمع كل

ماخذ: قوانين بودجه كل كشور ۸۱-۱۳۷۷

۱- ارقام براساس پرداختى خزانه دارىكل است.

۲- براى سال ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ رقم در دسترسى نمى باشد.

مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخشهای ساختمان و مسکن(۱)

(میلیارد ریال)

پایان اسفند	پایان اسفند	درصد تغییر	تغییر در مانده	سهم از تغییر در مانده (درصد)	کل تغییر در مانده(۲)	سهم نسبی (درصد)
۱۳۸۰ ▲	۱۳۸۱	۱۳۸۱	۱۳۸۱	۱۳۸۱	۱۳۸۱	۱۳۸۱
ساختمان						
بخش دولتی و غیردولتی	۱۲۹۷۳/۷	۱۵۶۴۷/۳	۲۰/۶	۲۶۷۳/۶	۱۰۰/۰	۸۷۶۲۳/۳
بخش غیردولتی	۳۲۴۹/۳	۴۷۹۷/۸	۴۷/۷	۱۵۴۸/۵	۵۷/۹	۷۲۳۵۹/۶
بانکهای تجاری	۳۰۲۳	۴۱۲۳/۷	۳۶/۴	۱۱۰۰/۷	۴۱/۲	۵۴۳۲۳/۷
بانکهای تخصصی	۰	۰	۰	۰	۰	۱۵۶۵۱/۴
موسسات اعتباری	۲۲۶/۳	۶۷۴/۱	۱۹۷/۹	۴۴۷/۸	۱۶/۷	۲۳۸۴/۵
بخش دولتی	۹۷۲۴/۴	۱۰۸۴۹/۵	۱۱/۶	۱۱۲۵/۱	۴۲/۱	۱۵۲۶۳/۷
بانکهای تجاری	۸۸۶۵/۱	۱۰۰۷۹/۹	۱۳/۷	۱۲۱۴/۸	۴۵/۴	۱۲۳۷۸/۶
بانکهای تخصصی (۳)	۲۸۱/۵	۹/۷	-۹۶/۶	-۲۷۱/۸	-۱۰/۲	۱۷۵۵/۳
موسسات اعتباری	۵۷۷/۸	۷۵۹/۹	۳۱/۵	۱۸۲/۱	۶/۸	۱۱۲۹/۸
مسکن						
بخش دولتی و غیردولتی	۵۱۹۸۶/۰	۶۸۴۳۷/۱	۳۱/۶	۱۶۴۵۱/۱	۱۰۰/۰	۸۷۶۲۳/۳
بخش غیردولتی	۵۱۳۶۳/۶	۶۷۶۶۴/۶	۳۱/۷	۱۶۳۰۱/۰	۹۹/۱	۷۲۳۵۹/۶
بانکهای تجاری	۲۸۶۶۴/۵	۳۸۱۶۹/۱	۳۳/۲	۹۵۰۴/۶	۵۷/۸	۵۴۳۲۳/۷
بانکهای تخصصی	۲۲۵۰۲/۹	۲۸۹۶۰/۰	۲۸/۷	۶۴۵۷/۱	۳۹/۳	۱۵۶۵۱/۴
بانک مسکن	۲۱۹۵۴/۴	۲۸۰۶۲/۶	۲۷/۸	۶۱۰۸/۲	۳۷/۱	۸۶۷۷/۴
موسسات اعتباری	۱۹۶/۲	۵۳۵/۵	۱۷۲/۹	۳۳۹/۳	۲/۱	۲۳۸۴/۵
بخش دولتی	۶۲۲/۴	۷۷۲/۵	۲۴/۱	۱۵۰/۱	۰/۹	۱۵۲۶۳/۷
بانکهای تجاری	۵۸۸/۶	۶۳۰/۳	۷/۱	۴۱/۷	۰/۳	۱۲۳۷۸/۶
بانکهای تخصصی (۳)	۳۳/۸	۱۴۲/۲	۳۲۰/۷	۱۰۸/۴	۰/۷	۱۷۵۵/۳
موسسات اعتباری	۰	۰	۰	۰	۰	۱۱۲۹/۸

۱- بدون احتساب سود و درآمد سالهای آتی است.

۲- بیانگر تغییر در مانده تسهیلات اعطایی بانکها به کل بخشهای اقتصادی به تفکیک دولتی و غیر دولتی و بانکهای تجاری و تخصصی و موسسات اعتباری می باشد.

۳- مانده تسهیلات اعطایی بانکهای تخصصی به بخش دولتی ساختمان و مسکن توسط بانک مسکن تامین مالی شده است.

تسهیلات اعطایی بانک مسکن

جدول شماره (۴۹)

تعداد تسهیلات (هزار فقره)	مبلغ تسهیلات (میلیارد ریال)	سال					درصد تغییر	
		۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱
۲۸۵/۸	۶۴۸۹/۱	۲۵۸/۲	۲۱۷/۰	۲۳۹/۵	۳۷۲/۰	۱۰/۴	۵۵/۳	۱۳۸۱

ماخذ: بانک مسکن

پروانه های ساختمانی صادر شده در مناطق شهری

جدول شماره (۵۰)

تعداد (فقره)	سهم (درصد)(۱)	سال					درصد تغییر	
		۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰ ▲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱
تهران	۶۹۹۷	۱۲۱۱۹	۲۱۲۳۴	۲۴۲۱۵	۲۰۴۳۰	۱۴/۰	-۱۵/۶	۱۲/۷
شهرهای بزرگ	۳۸۲۴۳	۴۰۶۴۴	۳۸۴۸۷	۴۵۷۷۶	۵۳۰۰۲	۱۸/۹	۱۵/۸	۳۲/۹
سایر مناطق شهری	۸۷۶۵۴	۸۶۰۸۰	۷۶۵۸۶	۷۶۰۴۲	۸۷۸۵۴	-۰/۷	۱۵/۵	۵۴/۵
کلیه مناطق شهری	۱۳۲۸۹۴	۱۳۸۸۴۳	۱۳۶۳۰۷	۱۴۶۰۳۳	۱۶۱۲۸۶	۷/۱	۱۰/۴	۱۰۰/۰
برآورد سطح کل زیربنای طبقات ساختمانیها (هزارمترمربع)								
تهران	۵۳۳۴/۵	۱۰۱۲۰/۴	۱۷۱۹۸/۰	۲۰۸۶۷/۷	۱۵۱۰۹/۰	۲۱/۳	-۲۷/۶	۲۳/۳
شهرهای بزرگ	۱۲۳۵۴/۳	۱۵۱۴۱/۷	۱۵۳۱۲/۶	۱۹۵۱۲/۶	۲۶۷۷۶/۴	۲۷/۴	۳۷/۲	۴۱/۲
سایر مناطق شهری	۱۸۵۱۸/۱	۱۸۸۶۱/۵	۱۷۸۲۶/۹	۱۸۱۷۴/۲	۲۳۰۴۰/۱	۱/۹	۲۶/۸	۳۵/۵
کلیه مناطق شهری	۳۶۲۰۶/۹	۴۴۱۲۳/۶	۵۰۳۳۷/۵	۵۸۵۵۴/۵	۶۴۹۲۵/۵	۱۶/۳	۱۰/۹	۱۰۰/۰
متوسط سطح زیربنای طبقات هر ساختمان (مترمربع)								
تهران	۷۶۲	۸۳۵	۸۱۰	۸۶۲	۷۴۰	۶/۴	-۱۴/۲	
شهرهای بزرگ	۳۲۳	۳۷۳	۳۹۸	۴۲۶	۵۰۵	۷/۱	۱۸/۵	
سایر مناطق شهری	۲۱۱	۲۱۹	۲۳۳	۲۳۹	۲۶۲	۲/۷	۹/۷	
کلیه مناطق شهری	۲۷۲	۳۱۸	۳۶۹	۴۰۱	۴۰۳	۸/۶	-/۴	

۱۴۹

۱- اختلاف جزئی در سرجمع ناشی از گرد کردن ارقام است.

شاخصهای ساختمانی

جدول شماره (۵۱)

درصد تغییر		سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۱۷/۹	۹/۷	۱۸۴/۰	۱۵۶/۱	۱۴۲/۳	۱۲۸/۵	۱۱۳/۳	شاخص خدمات ساختمانی
۱۶/۵	۱۰/۴	۱۹۷/۰	۱۶۹/۱	۱۵۳/۲	۱۳۸/۳	۱۱۸/۷	شاخص مزد یک روز بنای سفت کار
۲۳/۶	۱۰/۶	۱۸۹/۹	۱۵۳/۶	۱۳۸/۹	۱۲۶/۰	۱۱۱/۵	شاخص مزد یک روزکارگر ساده ساختمانی
۱۴/۰	۱۱/۰	۱۷۵/۵	۱۵۴/۰	۱۳۸/۷	۱۲۶/۱	۱۱۰/۸	شاخص اجرت نقاشی
۱۷/۰	۵/۵	۱۵۹/۰	۱۳۵/۹	۱۲۸/۸	۱۱۶/۹	۱۰۸/۶	شاخص اجرت آسفالت بام
۱۸/۹	۶/۹	۱۹۷/۲	۱۶۵/۹	۱۵۵/۲	۱۴۰/۱	۱۱۷/۴	شاخص اجرت مقنی
۱۳/۶	۹/۰	۱۷۷/۸	۱۵۶/۵	۱۴۳/۶	۱۳۱/۱	۱۱۴/۴	شاخص اجرت سیمان کار
۱۸/۵	۱۴/۷	۱۸۴/۶	۱۵۵/۸	۱۳۵/۸	۱۱۹/۲	۱۱۲/۴	شاخص اجرت کاشی کار
۲۰/۵	۹/۷	۱۹۰/۷	۱۵۸/۲	۱۴۴/۲	۱۳۰/۲	۱۱۲/۶	شاخص اجرت گچ کار
۱۹/۴	۳/۷	۱۹۲/۱	۱۶۰/۹	۱۵۵/۲	۱۳۴/۸	۱۰۸/۷	شاخص بهای عمده فروشی مصالح ساختمانی
۱۰/۲	۱/۱	۱۶۸/۴	۱۵۲/۸	۱۵۱/۱	۱۳۲/۵	۱۰۳/۶	شاخص بهای عمده فروشی مصالح فلزی
۳۰/۷	۶/۹	۲۲۴/۰	۱۷۲/۰	۱۶۰/۹	۱۳۸/۱	۱۱۵/۷	شاخص بهای عمده فروشی مصالح غیر فلزی

ساختمانهای شروع شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری

جدول شماره (۵۲)

سهم (درصد)(۱)		درصد تغییر		سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۱۲/۶	۱۱/۸	۱۰/۰	۲۲/۴	۲۱۹۶۳	۱۹۹۵۸	۱۶۳۱۲	۱۱۰۹۸	۷۵۴۶	تعداد (دستگاه)
۳۴/۴	۳۴/۹	۱/۸	۱۴/۳	۵۹۸۱۹	۵۸۷۸۹	۵۱۴۱۵	۴۸۴۰۷	۵۴۳۶۹	تهران
۵۲/۹	۵۳/۳	۲/۴	-۱۳/۵	۹۱۹۸۴	۸۹۸۰۶	۱۰۳۸۰۶	۱۱۲۴۳۱	۱۱۱۹۲۵	شهرهای بزرگ
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳/۱	-۱/۷	۱۷۳۷۶۶	۱۶۸۵۵۳	۱۷۱۵۳۳	۱۷۱۹۳۶	۱۷۳۸۴۰	سایر مناطق شهری
									کلیه مناطق شهری
۲۵/۷	۲۹/۵	-۰/۹	۲۳/۷	۱۶۶۸۲	۱۶۸۳۰	۱۳۶۰۵	۸۵۹۶	۶۶۰۸	برآورد سطح کل زیربنای طبقات ساختمانیها (هزارمترمربع)
۳۷/۳	۳۴/۳	۲۵/۰	۲۵/۱	۲۴۵۰۹	۱۹۶۰۳	۱۵۶۶۵	۱۳۰۲۹	۱۳۲۷۴	تهران
۳۶/۶	۳۶/۲	۱۴/۸	۱/۷	۲۳۷۳۱	۲۰۶۶۶	۲۰۳۲۶	۲۰۸۱۷	۲۰۶۹۵	شهرهای بزرگ
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۳/۷	۱۵/۱	۶۴۹۲۲	۵۷۰۹۹	۴۹۵۹۶	۴۲۴۴۲	۴۰۵۷۷	سایر مناطق شهری
									کلیه مناطق شهری
									متوسط سطح زیربنای طبقات هر ساختمان (متر مربع)
		-۹/۹	۱/۱	۷۶۰	۸۴۳	۸۳۴	۷۷۵	۸۷۶	تهران
		۲۲/۹	۹/۴	۴۱۰	۳۳۳	۳۰۵	۲۶۹	۲۴۴	شهرهای بزرگ
		۱۲/۱	۱۷/۵	۲۵۸	۲۳۰	۱۹۶	۱۸۵	۱۸۵	سایر مناطق شهری
		۱۰/۳	۱۷/۲	۳۷۴	۳۳۹	۲۸۹	۲۴۷	۲۳۳	کلیه مناطق شهری

۱- اختلاف جزئی در سرجمع ناشی از گرد کردن ارقام است.

ساختمانهای تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری

جدول شماره (۵۳)

سهم (درصد)(۱)		درصد تغییر		سال					تعداد (دستگاه)
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۱۰/۱	۹/۸	۱۹/۴	۲۸/۲	۱۹۷۸۸	۱۶۵۴۶	۱۲۹۰۸	۱۰۵۹۴	۸۰۹۲	تهران
۳۱/۲	۳۴/۸	۳/۷	۶/۱	۶۱۳۳۴	۵۸۷۳۶	۵۵۳۵۱	۵۲۲۳۱	۴۰۹۵۱	شهرهای بزرگ
۵۸/۷	۵۵/۴	۲۳/۲	-۱۵/۴	۱۱۵۵۰۱	۹۳۷۱۶	۱۱۰۸۳۱	۸۵۷۹۶	۷۱۲۰۴	سایر مناطق شهری
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۶/۳	-۵/۷	۱۹۶۶۲۳	۱۶۸۹۹۸	۱۷۹۰۹۰	۱۴۸۶۲۱	۱۲۰۲۴۷	کلیه مناطق شهری
سطح کل زیربنای طبقات ساختمانها (هزارمترمربع)									
۲۶/۰	۲۶/۱	۱۸/۹	۲۴/۳	۱۵۰۷۲	۱۲۶۷۷	۱۰۲۰۰	۹۰۰۱	۶۷۸۳	تهران
۳۱/۲	۳۴/۶	۷/۷	۱۵/۰	۱۸۰۹۴	۱۶۷۹۷	۱۴۶۰۸	۱۴۶۲۸	۱۰۱۹۶	شهرهای بزرگ
۴۲/۸	۳۹/۲	۳۰/۴	-۵/۲	۲۴۷۹۱	۱۹۰۰۸	۲۰۰۶۱	۱۵۹۷۶	۱۳۴۵۶	سایر مناطق شهری
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۹/۵	۸/۱	۵۷۹۵۷	۴۸۴۸۲	۴۴۸۶۹	۳۹۶۰۵	۳۰۴۳۵	کلیه مناطق شهری
متوسط سطح زیربنای طبقات هر ساختمان (متر مربع)									
		-۰/۶	-۳/۰	۷۶۲	۷۶۶	۷۹۰	۸۵۰	۸۳۸	تهران
		۳/۲	۸/۴	۲۹۵	۲۸۶	۲۶۴	۲۸۰	۲۴۹	شهرهای بزرگ
		۵/۸	۱۲/۱	۲۱۵	۲۰۳	۱۸۱	۱۸۶	۱۸۹	سایر مناطق شهری
		۲/۷	۱۴/۵	۲۹۵	۲۸۷	۲۵۱	۲۶۶	۲۵۳	کلیه مناطق شهری

۱-اختلاف جزئی در سرجمع ناشی از گردکردن ارقام است.

ارزش افزوده بخش حمل و نقل

جدول شماره (۵۴)

(میلیارد ریال)		درصد تغییر		سال					
سهام (درصد)				۱۳۸۱ □	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰						
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۱/۱	۴/۶	۲۷۱۱۳	۲۷۴۲۵	۲۶۲۱۸	۲۵۰۵۴	۲۲۰۹۴	به قیمتهای ثابت (سال ۱۳۷۶)
۹۲/۷	۹۳/۱	-۱/۵	۵/۷	۲۵۱۴۶	۲۵۵۱۹	۲۴۱۳۶	۲۲۴۳۱	۲۰۰۷۱	حمل و نقل زمینی
۹۰/۹	۹۱/۲	-۱/۵	۵/۶	۲۴۶۴۶	۲۵۰۱۱	۲۳۶۷۸	۲۱۹۸۸	۱۹۶۷۹	جاده ای
۱/۸	۱/۹	-۱/۶	۱۰/۹	۵۰۰	۵۰۸	۴۵۸	۴۴۳	۳۹۳	ریلی
۳/۸	۳/۹	-۵/۱	۱۵/۱	۱۰۲۲	۱۰۷۷	۹۳۶	۱۱۷۷	۱۱۴۲	حمل و نقل هوایی
۳/۵	۳/۰	۱۴/۰	-۲۷/۷	۹۴۵	۸۲۹	۱۱۴۶	۱۴۴۶	۸۸۰	حمل و نقل دریایی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۵/۷	۱۷/۸	۵۶۱۲۵	۴۸۴۹۶	۴۱۱۸۳	۲۸۷۷۹	۲۳۵۰۷	به قیمتهای جاری
۸۸/۸	۸۷/۸	۱۷/۱	۲۰/۹	۴۹۸۶۲	۴۲۵۷۶	۳۵۲۰۷	۲۵۲۷۰	۲۱۰۰۹	حمل و نقل زمینی
۸۵/۵	۸۴/۵	۱۷/۱	۲۰/۷	۴۷۹۸۳	۴۰۹۸۵	۳۳۹۶۴	۲۴۱۳۵	۲۰۳۷۷	جاده ای
۳/۳	۳/۳	۱۸/۱	۲۸/۰	۱۸۷۹	۱۵۹۱	۱۲۴۳	۱۱۳۵	۶۳۲	ریلی
۵/۳	۴/۹	۲۴/۴	-۱۴/۶	۲۹۶۶	۲۳۸۴	۲۷۹۳	۱۷۰۴	۱۵۸۷	حمل و نقل هوایی
۵/۹	۷/۳	-۶/۸	۱۱/۱	۳۲۹۷	۳۵۳۶	۳۱۸۳	۱۸۰۵	۹۱۰	حمل و نقل دریایی (۱)

۱- فقط شامل عملکرد شرکت کشتیرانی جمهوری اسلامی است و کل بخش حمل و نقل دریایی را شامل نمی شود.

۲۵۲

تشکیل سرمایه ثابت ناخالص بخش حمل و نقل

جدول شماره (۵۵)

(میلیارد ریال)		درصد تغییر		سال					
سهام (درصد)				۱۳۸۱ □	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰						
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۰/۴	۲۶/۸	۲۶۰۵۱	۱۹۹۷۰	۱۵۷۴۸	۱۴۵۳۹	۱۳۳۲۹	به قیمتهای ثابت (سال ۱۳۷۶)
۱۴/۵	۱۲/۲	۵۴/۷	-۱۱/۹	۳۷۷۵	۲۴۴۰	۲۷۷۱	۱۹۲۸	۱۹۱۷	ساختمان
۸۵/۵	۸۷/۸	۲۷/۱	۳۵/۱	۲۲۲۷۶	۱۷۵۳۰	۱۲۹۷۷	۱۲۶۱۲	۱۱۴۱۲	ماشین آلات
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴۴/۴	۲۴/۵	۴۳۱۸۰	۲۹۹۱۰	۲۴۰۲۴	۱۹۲۸۸	۱۴۸۷۲	به قیمتهای جاری
۱۶/۶	۱۳/۰	۸۴/۰	-۴/۴	۷۱۵۸	۳۸۹۱	۴۰۷۱	۲۴۸۵	۲۱۲۵	ساختمان
۸۳/۴	۸۷/۰	۳۸/۴	۳۰/۴	۳۶۰۲۲	۲۶۰۱۹	۱۹۹۵۳	۱۶۸۰۳	۱۲۷۴۷	ماشین آلات

مسافر جابجا شده در بخشهای مختلف حمل و نقل

جدول شماره (۵۶)

(میلیون نفر)

	سهم (درصد)		درصد تغییر		سال			
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷
حمل و نقل زمینی	۹۶/۷	۹۶/۶	-۱/۵	-۰/۹	۴۰۷/۱	۴۱۳/۳	۳۹۸/۳	۳۸۶/۷
جاده ای	۳۷۷/۱	۹۳/۶	-۱/۹	-۱/۲	۳۹۴/۰	۴۰۱/۶	۳۸۷/۶	۳۷۷/۱
ریلی	۹/۶	۳/۴	۱۲/۰	۹/۲	۱۳/۱	۱۱/۷	۱۰/۷	۹/۶
حمل و نقل هوایی(۱)	۱۰/۳	۲/۸	۹/۴	۲/۶	۱۱/۶	۱۰/۶	۱۰/۸	۱۰/۳
حمل و نقل دریایی	۱/۱	۰/۶	۰/۰	۴/۲	۲/۴	۲/۴	۱/۳	۱/۱
جمع	۳۹۸/۱	۱۰۰/۰	-۱/۲	-۰/۷	۴۲۱/۱	۴۲۶/۳	۴۱۰/۴	۳۹۸/۱

ماخذ: سالنامه آماری سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور، شرکت قطارهای مسافری رجا، سازمان بنادر و کشتیرانی و وزارت راه و ترابری
 ۱- ارقام برای سالهای ۷۸-۱۳۷۷ برآورد شده است.

کالای حمل شده در بخشهای مختلف حمل و نقل

جدول شماره (۵۷)

(میلیون تن)

	سهم (درصد)		درصد تغییر		سال			
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷
حمل و نقل زمینی	۲۲۱/۲	۷۹/۶	۸/۳	۱۰/۱	۲۹۴/۸	۲۷۲/۲	۲۴۹/۴	۲۲۱/۲
جاده ای	۱۹۹/۵	۷۲/۵	۸/۷	۱۱/۰	۲۶۸/۵	۲۴۷/۰	۲۲۶/۴	۱۹۹/۵
ریلی	۲۱/۷	۷/۱	۴/۴	۰/۸	۲۶/۳	۲۵/۲	۲۳/۰	۲۱/۷
حمل و نقل هوایی(۱)	۰/۰۷	*	۲۹/۷	۳/۶	۰/۰۸	۰/۰۶	۰/۰۸	۰/۰۷
حمل و نقل دریایی	۵۳/۹	۲۰/۳	۰/۷	۱/۱	۷۵/۳	۷۴/۸	۷۵/۴	۵۳/۹
جمع	۲۷۵/۲	۱۰۰/۰	۶/۷	۸/۲	۳۷۰/۲	۳۴۷/۱	۳۲۴/۹	۲۷۵/۲

ماخذ: سالنامه آماری سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور، شرکت قطارهای مسافری رجا، سازمان بنادر و کشتیرانی و وزارت راه و ترابری
 ۱- ارقام برای سالهای ۷۸-۱۳۷۷ برآورد شده است.

تملك داراييهاي سرمايه اي - ملي (اعتبارات عمراني ملي) دولت در فصل راه و ترابري

(ميليون ريال)

سهم (درصد)	سال	درصد تغيير		سال					
		۱۳۸۰	۱۳۸۱	(۲)۱۳۸۰	(۲)۱۳۸۱	(۱)۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
*	*	□	-۸۷/۲	۱۶۰۰/۳	۱۶۱/۰	۱۲۶۲/۳	۶۱۶/۵	۶۵۶/۴	برنامه توسعه و بهسازی شبکه راههای ملي
*	*	۸۶/۸	۶۲/۷	۳۵۲/۰	۱۸۸/۴	۱۱۵/۸	۴۲۱/۰	۱۲۹/۷	برنامه توسعه و بهسازی شبکه راههای استاني
.	.	θ	θ	.	.	.	۲۴/۵	۱۲۹۵۱۰/۴	برنامه حمل و نقل جاده اي
۳/۱	۸/۸	-۶۲/۳	۳۳۶/۳	۱۱۸۷۶۷/۹	۳۱۵۱۰۲/۶	۷۳۹۲۰/۰	۱۷۳۱۵۷/۰	۱۵۰۷۸۶/۸	برنامه راهداري
۳۱/۷	۳۵/۰	-۴/۶	۳۲/۶	۱۱۹۸۱۱۳/۰	۱۲۵۶۰۹۲/۸	۹۴۷۴۲۰/۰	۴۹۳۰۷۵/۰	۲۸۵۵۳۰/۰	برنامه توسعه و بهسازی شبکه راه آهن
۷/۲	۸/۵	-۱۱/۴	۱۲۳/۲	۲۷۰۵۸۳/۴	۳۰۵۴۰۰/۰	۱۳۶۸۳۴/۵	۱۸۶۵۸۰/۰	۱۵۰۵۹۷/۴	برنامه احداث و بهسازی بنادر
.	.	θ	-۱۰۰/۰	.	.	۹۰۳۱/۸	۸۰۰۰/۰	۵۰۰۰/۰	برنامه احداث راههای جنگلي
۱۰/۲	۹/۷	۱۰/۳	-۳۳/۲	۳۸۵۱۲۲/۰	۳۴۹۰۴۴/۰	۵۲۲۵۳۹/۰	۶۷۹۲۲۰/۰	۴۱۰۱۸۷/۶	برنامه احداث و بهسازی فرودگاهها
.	۰/۳	-۱۰۰/۰	-۳/۴	.	۱۱۸۰۰/۰	۱۲۲۲۰/۰	۹۳۰۰/۰	۱۲۴۰۰/۰	برنامه مطالعه و احداث راههای روستايي
۲/۶	۲/۰	۳۸/۱	-۱۵/۴	۹۹۸۸۵/۳	۷۲۳۴۳/۰	۸۵۴۷۴/۰	۹۰۰۶۵/۰	۶۴۷۱۱/۸	برنامه احداث آزاد راههای کشور
۱۰/۱	۷/۴	۴۳/۲	-۱۴/۱	۳۸۱۰۵۷/۶	۲۶۶۰۸۳/۰	۳۰۹۸۴۴/۰	۱۰۹۹۱۷/۰	۶۷۰۰۲/۱	برنامه احداث بزرگراههای کشور
۱۳/۶	۱۰/۴	۳۸/۱	-۰/۲	۵۱۴۲۷۸/۱	۳۷۲۳۰۵/۰	۳۷۳۲۳۱/۰	۲۶۴۵۰۵/۰	۱۸۹۵۲۴/۲	برنامه احداث راههای اصلي کشور
*	۶/۰	-۹۹/۱	۲/۸	۱۸۶۵/۰	۲۱۳۵۲۶/۰	۲۰۷۶۴۷/۵	۱۲۳۱۴۵/۰	۹۳۲۴۳/۲	برنامه احداث و بهسازی راههای فرعي کشور
۴/۵	۵/۰	-۴/۷	-۴/۴	۱۷۱۶۸۷/۳	۱۸۰۱۶۵/۰	۱۸۸۴۷۵/۷	۱۰۵۳۱۳/۰	۷۵۷۱۹/۶	برنامه بهسازی شبکه راههای اصلي کشور
.	.	θ	-۱۰۰/۰	.	.	۷۵۰/۰	۳۰۹۰۸/۵	۱۸۵۸۹/۱	برنامه بهسازی شبکه راههای فرعي کشور
۰/۶	۰/۷	-۱۶/۰	-۲۷/۵	۲۱۰۰۰/۰	۲۵۰۰۰/۰	۳۴۵۰۰/۰	۲۷۴۲۴/۸	۲۴۰۶۰/۴	برنامه روکش آسفالت آزادراهها و بزرگراههای کشور
۲/۷	۳/۵	-۱۷/۷	-۳/۸	۱۰۳۶۶۷/۲	۱۲۵۹۸۵/۸	۱۳۱۰۰۰/۰	۱۱۵۲۲۴/۵	۹۱۷۳۸/۰	برنامه روکش آسفالت راههای اصلي کشور
.	۱/۰	-۱۰۰/۰	-۴/۶	.	۳۵۲۸۰/۰	۳۷۰۰۰/۰	۳۰۹۲۰/۷	۳۰۰۷۵/۲	برنامه روکش آسفالت راههای فرعي کشور
۰/۵	۰/۳	۱۰۳/۰	۳۴/۲	۲۰۳۰۰/۰	۱۰۰۰۰/۰	۷۴۵۰/۰	.	.	برنامه مطالعات آزاد راهها و بزرگراهها و راههای اصلي وفرعي
.	.	θ	θ	.	.	.	.	.	برنامه تامين ماشين آلات
.	.	θ	θ	.	.	.	.	.	برنامه احداث و بهسازی راههای اختصاصي
۰/۸	.	θ	θ	۲۹۲۵۰/۰	.	.	.	.	برنامه نگهداري راهها
۱۲/۲	۱/۳	□	-۸/۰	۴۶۲۲۰۰/۰	۴۶۰۰۰/۰	۵۰۰۰۰/۰	.	.	برنامه کمکهای فني و اعتباري
.	.	θ	θ	.	.	.	.	.	برنامه پژوهشهای کاربردي راه و ترابري
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۵/۴	۱۴/۶	۳۷۷۹۷۲۹/۱	۳۵۸۴۴۷۶/۶	۳۱۲۸۷۱۵/۶	۲۴۴۷۸۱۷/۵	۱۷۹۹۴۶۱/۹	کل

ماخذ: قوانين بودجه کل کشور

۱- براساس آمار دريافتي از سازمان مديريت و برنامه ريزي کشور

۲- براساس آمار خزانه داریکل - وزارت امور اقتصادي و دارايي

تعداد وسایل نقلیه شماره گذاری شده در کشور

جدول شماره (۵۹)

درصد تغییر		سال				
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷
۸۸/۰	۱۴/۵	۵۱۱۲۱۶	۲۷۱۸۸۶	۲۳۷۴۶۲	۱۸۱۲۳۶	۱۲۴۰۱۸
۲۰/۱	-۱۹/۴	۴۷۹۸	۳۹۹۵	۴۹۵۵	۴۷۷۲	۲۰۴۱
۴۱/۳	۱۹/۰	۷۳۱۲۲	۵۱۷۵۲	۴۳۴۸۱	۴۹۲۸۹	۲۷۶۵۹
۹۹/۵	۱۲۲/۰	۲۴۸۰۶۳	۱۲۴۳۵۱	۵۶۰۱۲	۵۹۵۵۳	۴۱۶۱۳

ماخذ: معاونت طرح و برنامه و بودجه نیروی انتظامی

۱- شامل تاکسی، کرایه و آمبولانس می باشد.

۲- شامل وانت ، کامیونت، کامیون و تریلی کش می باشد.

وضعیت اسناد مبادله شده و برگشت داده شده در اتاق پایاپای اسناد بانکی تهران

جدول شماره (۶۰)

درصد تغییر		سال				
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷
۱۶/۱	۱۷/۲	۶۸۳۰۲	۵۸۸۱۹	۵۰۱۹۲	۴۴۷۰۵	۳۹۹۶۴
۳۰/۸	۳۲/۰	۱۰۸۹۴۰۵	۸۳۲۷۵۵	۶۳۰۸۴۰	۴۸۸۹۲۸	۳۴۴۰۱۴
۵/۷	۴/۲	۳۱۰۳	۲۹۳۵	۲۸۱۷	۲۶۳۲	۲۵۷۴
۲۳/۱	۳۴/۹	۴۵۳۶۸	۳۶۸۴۹	۲۷۳۱۵	۲۰۸۵۸	۱۷۰۴۲
		۴/۵	۵/۰	۵/۶	۵/۹	۶/۴
		۴/۲	۴/۴	۴/۳	۴/۳	۵/۰

ماخذ: اداره آمارهای اقتصادی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

وضعیت سفته و برات فروش رفته و واخواست شده در شهر تهران (۱)

جدول شماره (۶۱)

درصد تغییر		سال				
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷
-۱۱/۱	۴۳/۶	۱۵۶۳۲۱	۱۷۵۹۳۱	۱۲۲۵۵۶	۸۹۱۶۷	۵۸۳۴۸
۹۴/۹	۳۳/۴	۷۶۹۴۹۰	۳۹۴۸۴۰	۲۹۶۰۹۱	۲۷۳۴۷۸	۲۶۸۴۵۰

ماخذ: اداره آمارهای اقتصادی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱- ارزش سفته و برات واخواست شده برحسب مبلغ اسمی هر برگ و ارزش سفته و برات فروش رفته براساس نرخ نیم در هزار (فی یا بهای سفته) می باشد.

نرخ بیکاری جمعیت فعال ۱۰ ساله و بیشتر برحسب جنس و مناطق شهری و روستایی (۱)									جدول شماره (۶۲)
(درصد)									
مناطق روستایی			مناطق شهری			کل		سال	
مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن	
۱۴/۲	۷/۸	۱۳/۰	۱۳/۱	۲۰/۴	۱۴/۰	۱۳/۵	۱۳/۶	۱۳/۵	۱۳۷۸
۱۴/۲	۱۰/۰	۱۳/۴	۱۳/۵	۲۳/۵	۱۴/۹	۱۳/۸	۱۶/۵	۱۴/۳	۱۳۷۹
۱۲/۶	۹/۳	۱۲/۰	۱۳/۷	۲۵/۸	۱۵/۴	۱۳/۳	۱۶/۹	۱۳/۹	۱۳۸۰:
۱۲/۶	۱۱/۱	۱۲/۳	۱۳/۳	۲۸/۱	۱۵/۴	۱۳/۰	۱۹/۵	۱۴/۰	اردبیهشت
۱۳/۹	۱۱/۸	۱۳/۵	۱۲/۶	۲۸/۵	۱۴/۸	۱۳/۲	۱۹/۹	۱۴/۲	مرداد
۱۴/۸	۱۱/۷	۱۴/۳	۱۳/۳	۲۶/۵	۱۵/۰	۱۳/۹	۱۸/۹	۱۴/۷	آبان
۱۰/۴	۸/۶	۱۰/۰	۱۲/۲	۲۸/۱	۱۴/۷	۱۱/۷	۱۷/۶	۱۲/۶	بهمن
۹/۹	۱۰/۱	۹/۹	۱۱/۶	۲۹/۶	۱۴/۱	۱۰/۹	۱۹/۶	۱۲/۲	۱۳۸۱:
۱۰/۴	۱۳/۴	۱۰/۹	۱۱/۸	۳۰/۶	۱۴/۳	۱۱/۲	۲۲/۴	۱۲/۸	اردبیهشت
۱۱/۰	۱۱/۳	۱۱/۱	۱۰/۹	۲۸/۴	۱۳/۱	۱۰/۹	۱۹/۵	۱۲/۲	مرداد
									آبان
									بهمن

ماخذ: آمارگیری از ویژگیهای اشتغال و بیکاری خانوار - مرکز آمار ایران

۱- طرح آمارگیری از ویژگیهای اشتغال و بیکاری خانوار طی سالهای ۷۹-۱۳۷۶ بصورت سالانه و از سال ۱۳۸۰ در چهار نوبت و در ماههای میانی هر فصل به مرحله اجرا در آمده است.

توزیع جمعیت کل کشور برحسب مناطق شهری و روستایی									جدول شماره (۶۳)
(هزار نفر)									
سهم (درصد)			درصد تغییر			سال			
۱۳۸۰	۱۳۸۱	سهم (درصد)	۱۳۸۰	۱۳۸۱	درصد تغییر	۱۳۷۹	۱۳۷۸ ▲	۱۳۷۷ ▲	
۶۵/۲	۳۴/۸	۶۴/۶	۲/۷	۲/۷	۴۲۸۳۵	۴۱۷۲۲	۴۰۶۲۷	۳۹۵۸۶	مناطق شهری:
۳۴/۸	۳۵/۴	۳۵/۴	-۰/۲	-۰/۱	۲۲۸۲۲	۲۲۸۶۲	۲۲۸۸۸	۲۲۹۲۶	جمعیت
۳۱/۱	۳۰/۷	۳۰/۷	۳/۱	۳/۵	۲۰۴۲۹	۱۹۸۱۲	۱۹۱۳۵	۱۸۴۵۰	مناطق روستایی (۱):
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۷	۱/۷	۶۵۶۵۷	۶۴۵۸۴	۶۳۵۱۵	۶۲۵۱۲	جمعیت
									کل کشور:
									جمعیت فعال ▲
									جمعیت کل

ماخذ: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

۱- جمعیت روستایی شامل جمعیت غیر ساکن می باشد.

شاخصهای نابرابری توزیع درآمد در مناطق شهری					جدول شماره (۶۴)
۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۲/۱	۱/۹	۲/۱	۲/۰	۲/۲	سهم دهکهای درآمدی:
۳/۶	۳/۳	۳/۵	۳/۵	۳/۵	دهک اول
۴/۶	۴/۴	۴/۶	۴/۶	۴/۶	دهک دوم
۵/۷	۵/۴	۵/۷	۵/۷	۵/۷	دهک سوم
۶/۸	۶/۶	۶/۹	۶/۸	۶/۸	دهک چهارم
۸/۱	۷/۹	۸/۲	۸/۲	۸/۲	دهک پنجم
۹/۹	۹/۶	۹/۹	۹/۹	۹/۹	دهک ششم
۱۲/۳	۱۲/۰	۱۲/۱	۱۲/۲	۱۲/۳	دهک هفتم
۱۶/۱	۱۶/۵	۱۶/۱	۱۶/۲	۱۶/۲	دهک هشتم
۳۰/۸	۳۲/۴	۳۰/۹	۳۰/۹	۳۰/۶	دهک نهم
۱۴/۷	۱۷/۰	۱۴/۷	۱۵/۴	۱۳/۹	دهک دهم
					نسبت سهم ۱۰ درصد ثروتمند ترین
					به ۱۰ درصد فقیر ترین خانوارها

ماخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران - اداره تحقیقات و مطالعات آماری

متوسط درآمد ناخالص سالانه یک خانوار در مناطق شهری به تفکیک گروههای مختلف درآمد

جدول شماره (۶۵)

(ریال)

گروههای درآمد		۱۳۷۹		۱۳۸۰		۱۳۸۱		درصد تغییر	
		درآمد	سهم (درصد)	درآمد	سهم (درصد)	درآمد	سهم (درصد)	۱۳۸۰	۱۳۸۱
درآمد پولی ناخالص		۱۹۰۶۶۷۹۸	۷۳/۵	۲۳۶۱۶۲۹۰	۷۴/۶	۲۹۸۸۷۷۸۸	۷۴/۲	۲۳/۹	۲۶/۶
۱-	درآمد از مزد و حقوق - بخش دولتی و عمومی	۵۰۷۸۰۹۶	۱۹/۶	۶۰۱۴۶۴۴	۱۹/۰	۷۵۷۶۱۴۵	۱۸/۸	۱۸/۴	۲۶/۰
۲-	درآمد از مزد و حقوق - بخش خصوصی	۲۹۹۶۶۳۷	۱۱/۶	۳۷۷۹۹۳۴	۱۱/۹	۴۷۸۴۵۷۸	۱۱/۹	۲۶/۱	۲۶/۶
۳-	درآمد از مشاغل آزاد کشاورزی	۵۵۸۵۵۴	۲/۱	۷۹۸۷۲۷	۲/۵	۶۶۰۴۰۰	۱/۶	۴۳/۰	-۱۷/۳
۴-	درآمد از مشاغل آزاد غیرکشاورزی	۶۱۱۸۷۸۱	۲۳/۶	۷۷۴۷۱۵۶	۲۴/۵	۹۶۱۷۹۲۷	۲۳/۹	۲۶/۶	۲۴/۱
۵-	درآمدهای متفرقه	۲۶۷۵۸۰۷	۱۰/۳	۳۶۸۲۴۰۹	۱۱/۶	۵۰۵۶۳۱۷	۱۲/۶	۳۷/۶	۳۷/۳
۶-	درآمد حاصل از فروش کالاهای دست دوم	۱۶۳۸۹۲۳	۶/۳	۱۵۹۳۴۲۰	۵/۰	۲۱۹۲۴۲۱	۵/۴	-۲/۸	۳۷/۶
درآمدهای غیرپولی		۶۸۵۹۱۹۹	۲۶/۵	۸۰۵۷۹۰۴	۲۵/۴	۱۰۳۶۵۴۹۹	۲۵/۸	۱۷/۵	۲۸/۶
۱-	ارزش اجاری مسکن شخصی (مالک نشین)	۵۴۱۷۹۳۳	۲۰/۹	۶۳۸۰۶۰۳	۲۰/۱	۸۲۹۹۹۳۳	۲۰/۶	۱۷/۸	۳۰/۰
۲-	سایر(۱)	۱۴۴۱۲۶۶	۵/۶	۱۶۷۷۳۰۱	۵/۳	۲۰۶۵۵۶۶	۵/۱	۱۶/۴	۲۳/۱
مجموع درآمد پولی و غیر پولی ناخالص		۲۵۹۲۵۹۹۷	۱۰۰/۰	۳۱۶۷۴۱۹۴	۱۰۰/۰	۴۰۲۵۳۲۸۷	۱۰۰/۰	۲۲/۲	۲۷/۱

۲۵۷

۱- سایر شامل برآورد ارزش اجاری مسکن در برابر خدمت و رایگان، کالاهای و خدمات در برابر مزد و حقوق، رایگان (نه از خانوار دیگر)، تولید برای مصرف در خانه، از محل کسب کشاورزی و غیر کشاورزی می باشد.

ضریب جینی در مناطق شهری

جدول شماره (۶۶)

۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱
۰/۳۹۶۵	۰/۴۰۰۹	۰/۳۹۹۱	۰/۳۹۸۵	۰/۴۱۹۱
درصد تغییرات ضریب جینی	-۱/۵۹	۱/۱۱	-۰/۴۵	-۰/۱۵
۵/۱۷				

ماخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران - اداره تحقیقات و مطالعات آماری

متوسط هزینه ناخالص سالانه یک خانوار در مناطق شهری به تفکیک گروههای مختلف هزینه

جدول شماره (۶۷)

(ریال)

گروههای هزینه	۱۳۷۹		۱۳۸۰		۱۳۸۱		درصد تغییر	
	هزینه	سهم (درصد)	هزینه	سهم (درصد)	هزینه	سهم (درصد)	۱۳۸۰	۱۳۸۱
خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات	۹۰۴۸۳۱۵	۲۹/۹	۱۰۰۶۷۰۰۵	۲۸/۷	۱۱۹۶۶۷۲۳	۲۷/۳	۱۱/۳	۱۸/۹
خوراکی ها و آشامیدنیها	۸۸۵۶۳۵۲	۲۹/۳	۹۸۵۱۷۹۴	۲۸/۱	۱۱۷۳۵۹۱۷	۲۶/۷	۱۱/۲	۱۹/۱
دخانیات	۱۹۱۹۶۳	۰/۶	۲۱۵۲۱۱	۰/۶	۲۳۰۸۰۶	۰/۵	۱۲/۱	۷/۲
پوشاک و کفش	۲۱۶۵۶۹۸	۷/۲	۲۴۰۷۰۹۳	۶/۹	۲۶۳۵۲۶۲	۶/۰	۱۱/۱	۹/۵
مسکن، آب، برق و سوخت	۷۸۵۵۳۷۶	۲۶/۰	۹۳۷۷۳۱۸	۲۶/۸	۱۱۸۵۲۵۷۰	۲۷/۰	۱۹/۴	۲۶/۴
لوازم، اثاث و خدمات مورد استفاده در خانه	۱۹۴۰۶۲۹	۶/۴	۲۲۰۱۸۶۸	۶/۳	۲۶۹۲۵۶۴	۶/۱	۱۳/۵	۲۲/۳
درمان و بهداشت	۱۲۹۹۹۳۲	۴/۳	۱۶۹۸۰۶۱	۴/۸	۲۴۴۶۰۰۴	۵/۶	۳۰/۶	۴۴/۰
حمل و نقل و ارتباطات	۴۲۱۷۳۱۰	۱۳/۹	۴۸۰۳۱۸۴	۱۳/۷	۶۷۸۶۷۹۴	۱۵/۵	۱۳/۹	۴۱/۳
حمل و نقل	۳۹۱۴۹۷۸	۱۲/۹	۴۳۲۳۳۰۲	۱۲/۳	۶۱۴۹۹۱۳	۱۴/۰	۱۰/۴	۴۲/۲
ارتباطات	۳۰۲۳۳۲	۱/۰	۴۷۹۸۸۲	۱/۴	۶۳۶۸۸۱	۱/۵	۵۸/۷	۳۲/۷
تفریح، سرگرمی، تحصیل و خدمات فرهنگی	۱۱۱۸۸۶۴	۳/۷	۱۴۱۰۲۲۴	۴/۰	۱۷۳۷۹۸۴	۳/۹	۲۶/۰	۲۳/۲
تفریح و سرگرمی	۵۴۴۶۴۰	۱/۸	۶۸۳۳۴۶	۱/۹	۸۴۳۶۴۴	۱/۹	۲۵/۵	۲۳/۵
تحصیل و خدمات فرهنگی	۵۷۴۲۲۴	۱/۹	۷۲۶۸۷۸	۲/۱	۸۹۴۳۴۰	۲/۰	۲۶/۶	۲۳/۰
کالاها و خدمات متفرقه	۲۶۰۶۹۹۶	۸/۶	۳۰۷۲۹۷۳	۸/۸	۳۷۵۷۹۰۴	۸/۶	۱۷/۹	۲۲/۳
جمع کل هزینه ناخالص	۳۰۲۵۳۱۲۰	۱۰۰/۰	۳۵۰۳۷۷۲۶	۱۰۰/۰	۴۳۸۷۵۸۰۵	۱۰۰/۰	۱۵/۸	۲۵/۲

تعداد مدارس ، کلاسها و کادر آموزشی(۱)

جدول شماره (۶۸)

(تعداد - نفر)

مدارس	سال تحصیلی			درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۱۳۷۷-۷۸	۱۳۷۸-۷۹	۱۳۷۹-۸۰	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۸۱-۸۲
مناطق شهری	۴۷۲۴۶	۴۹۷۸۸	۵۰۸۸۹	۵۲۹۸۰	۵۹۳۵۰	۴۲/۱	۴۴/۱
مناطق روستایی	۶۲۸۰۷	۶۳۹۱۶	۷۰۹۹۱	۷۲۷۶۶	۷۵۳۳۶	۵۷/۹	۵۵/۹
کل کشور	۱۱۰۰۵۳	۱۱۳۷۰۴	۱۲۱۸۸۰	۱۲۵۷۴۶	۱۳۴۶۸۶	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
کلاسها	۴۰۱۹۵۹	۴۰۴۰۹۳	۴۰۷۴۹۶	۴۲۰۰۲۲	۴۱۶۲۹۶	۶۲/۹	۶۲/۵
مناطق شهری	۲۳۷۲۷۴	۲۳۴۶۹۶	۲۴۳۴۳۰	۲۴۷۶۴۴	۲۵۰۱۰۸	۳۷/۱	۳۷/۵
مناطق روستایی	۶۳۹۲۳۳	۶۳۸۷۸۹	۶۵۰۹۲۶	۶۶۷۶۶۶	۶۶۶۴۰۴	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
کل کشور	۵۹۹۴۱۶	۶۲۸۵۷۴	۶۱۵۹۶۰	۶۱۸۱۶۰	۶۱۴۰۶۶	۶۷/۸	۶۸/۰
کادر آموزشی آموزشگاهها	۲۹۴۰۷۳	۲۹۸۷۲۶	۲۹۸۷۹۸	۲۹۳۵۳۶	۲۸۹۵۵۶	۳۲/۲	۳۲/۰
مناطق شهری	۸۹۳۴۸۹	۹۲۷۳۰۰	۹۱۴۷۵۸	۹۱۱۶۹۶	۹۰۳۶۲۲	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
مناطق روستایی							
کل کشور							

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

۱- شامل کودکانها، دبستانها، مدارس راهنمایی تحصیلی و دبیرستانهای عمومی و پیش دانشگاهی است.

دانش آموزان مدارس کشور

جدول شماره (۶۹)

(هزارنفر)

مقاطع تحصیلی	سال تحصیلی			درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۱۳۷۷-۷۸	۱۳۷۸-۷۹	۱۳۷۹-۸۰	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۸۱-۸۲
کودستان یا آمادگی	۲۲۰	۲۵۲	۲۸۷	۳۲۹	۴۰۴	۱/۸	۲/۳
ابتدایی	۸۶۶۷	۸۲۸۸	۷۹۶۹	۷۵۱۳	۷۰۲۹	۴۲/۱	۴۱/۰
راهنمایی تحصیلی	۵۲۹۵	۵۱۷۳	۵۰۲۷	۴۹۵۴	۴۸۶۵	۲۷/۸	۲۸/۴
دبیرستان (شبهانه و روزانه)	۳۹۱۶	۴۰۰۹	۴۰۶۴	۳۹۸۶	۳۸۲۸	۲۲/۴	۲۲/۳
نظام قدیم	۱۴۸	۱۴	.	.	.	.	.
نظام جدید	۳۷۶۸	۳۹۹۵	۴۰۶۴	۳۹۸۶	۳۸۲۸	۲۲/۴	۲۲/۳
مدارس فنی و حرفه ای	۴	.	.	.	.	.	.
پیش دانشگاهی	۳۶۷	۳۹۶	۴۱۴	۴۷۷	۴۵۵	۲/۷	۲/۷
مراکز تربیت معلم و دانشسراها	۲۰	۲۵	۱۴	۱۳	۱۰	۰/۱	۰/۱
سایر (۱)	۳۸۳	۴۵۶	۴۸۴	(۲)۵۵۱	۵۴۳	۳/۱	۳/۲
جمع	۱۸۸۷۲	۱۸۵۹۹	۱۸۲۵۹	۱۷۸۲۳	۱۷۱۳۴	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

۱- از سال تحصیلی ۸۱-۱۳۸۰ به بعد سایر شامل دانش آموزان دوره بزرگسال در دوره ابتدایی ، دور عمومی ، متوسطه و پیش دانشگاهی می باشد.

دانشجویان دانشگاهها و موسسات آموزش عالی دولتی

جدول شماره (۷۰)

(نفر)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال تحصیلی					
۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۷۹-۸۰	۱۳۷۸-۷۹	۱۳۷۷-۷۸	
۱/۴	۱/۵	۰/۲	-۵۶/۸	۱۱۱۵۸	۱۱۱۳۶	۲۵۷۸۴	۵۶۵۳۸	۵۸۲۲۷	علوم تربیتی و تربیت معلم
۱۱/۵	۱۱/۹	۲/۷	۶/۹	۹۳۱۱۵	۹۰۶۴۲	۸۴۷۵۶	۷۹۰۹۷	۷۴۰۵۱	علوم انسانی، مذهب و الهیات
۳/۲	۳/۳	۲/۸	۱۶/۹	۲۵۵۲۶	۲۴۸۳۹	۲۱۲۵۶	۱۷۶۲۵	۱۵۸۶۲	هنرهای زیبا
۱/۲	۱/۱	۱۴/۳	۱۷/۷	۹۹۵۳	۸۷۱۰	۷۳۹۸	۷۶۰۹	۷۴۹۹	حقوق
۱۲/۷	۱۲/۸	۵/۴	۵/۹	۱۰۲۵۴۷	۹۷۲۵۹	۹۱۸۶۱	۵۸۷۳۶	۵۲۹۱۱	علوم اجتماعی و رفتاری
۱۳/۵	۱۳/۳	۸/۲	۶/۰	۱۰۹۵۹۸	۱۰۱۲۸۸	۹۵۵۱۹	۸۵۰۴۴	۷۸۹۸۱	امور اداری، بازرگانی و مدیریت
۰/۷	۰/۷	۷/۶	۹/۰	۵۹۵۷	۵۵۳۸	۵۰۸۰	۴۳۴۹	۴۲۱۳	روابط و رسانه های عمومی
∞	∞	θ	θ	∞	∞	۸۱	۵۹	۲۵	اقتصاد خانواده (خانه داری)
۱/۷	۲/۰	-۸/۶	θ	۱۴۱۸۶	۱۵۵۱۵	∞	۳۲۱	۰	امور خدماتی و خدمات عمومی
۵/۳	۵/۴	۳/۴	-۱۶/۷	۴۲۵۱۹	۴۱۱۱۵	۴۹۳۵۴	۴۶۳۴۷	۴۴۱۵۸	علوم فیزیک و طبیعی
۷/۰	۸/۰	-۷/۶	۷۷/۷	۵۶۴۵۲	۶۱۰۹۶	۳۴۳۸۵	۴۲۰۹۶	۳۵۵۶۹	ریاضی و علوم کامپیوتر
۱۳/۷	۱۴/۵	۱/۱	۱۰/۳	۱۱۱۱۱۹	۱۰۹۹۴۶	۹۹۶۸۹	۹۵۱۴۲	۹۷۶۷۳	علوم پزشکی و بهداشت
۱۶/۴	۱۴/۲	۲۳/۰	-۳۱/۳	۱۳۲۷۸۸	۱۰۷۹۲۹	۱۵۷۰۳۴	۱۳۳۴۹۵	۱۲۳۶۷۱	مهندسی
۵/۵	۵/۱	۱۴/۴	۳۲۴/۹	۴۴۴۳۶	۳۸۸۵۰	۹۱۴۴	۷۵۳۹	۶۸۱۶	معماری و شهرسازی
∞	∞	θ	θ	∞	∞	۸۸	۱۳۹	۱۴۹	امور حرفه ای و صنعتی و تجارت
۵/۹	۵/۷	۸/۷	-۸/۵	۴۷۴۰۹	۴۳۶۳۳	۴۷۶۸۶	۴۰۳۸۴	۳۷۴۰۸	کشاورزی، شیلات و جنگلداری
۰/۳	۰/۳	۱۶/۱	-۴۶/۲	۲۷۵۷	۲۳۷۴	۴۴۱۲	۴۴۵۳	۱۷۰۰	سایر
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۶/۵	۳/۶	۸۰۹۵۶۷	۷۵۹۸۷۰	۷۳۳۵۲۷	۶۷۸۶۵۲	۶۳۸۹۱۳	جمع

ماخذ: وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری

۲۰

دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی

جدول شماره (۷۱)

(نفر)

	سهم (درصد)		درصد تغییر		سال تحصیلی			
	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۷۹-۸۰	۱۳۷۸-۷۹
پزشکی	۴/۴	۴/۷	۵/۹	-۱۰/۷	۴۰۰۷۹	۳۷۸۴۰	۴۲۳۷۵	۳۸۵۷۳
علوم انسانی	۴۹/۹	۵۲/۵	۶/۵	-۶/۴	۴۵۱۱۶۳	۴۲۳۵۸۵	۴۵۲۹۶۶	۴۰۷۱۶۲
علوم پایه	۹/۳	۸/۵	۲۳/۱	-۶/۴	۸۴۴۳۶	۶۸۵۹۳	۷۳۳۰۴	۵۸۹۵۲
فنی و مهندسی	۲۷/۴	۲۵/۳	۲۱/۷	۲/۷	۲۴۸۱۸۲	۲۰۳۹۱۱	۱۹۸۵۵۲	۱۶۵۹۱۹
کشاورزی و دامپزشکی	۶/۶	۷/۱	۴/۵	۷/۶	۵۹۴۹۶	۵۶۹۰۸	۵۲۸۹۵	۴۴۴۷۷
هنر	۲/۴	۱/۹	۳۶/۱	-۲/۲	۲۱۵۱۳	۱۵۸۰۲	۱۶۱۵۷	۱۱۱۴۵
جمع کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۲/۲	-۳/۵	۹۰۴۸۶۹	۸۰۶۶۹۳	۸۳۶۲۴۹	۷۲۶۲۲۸

ماخذ: دانشگاه آزاد اسلامی

تعداد بیمه شدگان و مستمری بگیران سازمان تامین اجتماعی

جدول شماره (۷۲)

(نفر)

	درصد تغییر		سال			
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸
بیمه شدگان اصلی و تبعی	۳/۵	۴/۳	۲۵۰۵۰۱۴۳	۲۴۱۹۶۰۸۵	۲۳۱۹۲۷۸۸	۲۲۶۷۶۷۸۱
اصلی	۳/۶	۴/۶	۶۵۸۸۲۳۸	۶۳۷۴۵۶۸	۶۰۹۴۵۸۸	۵۹۷۷۵۹۸
شاغل	-۱۱	۴/۳	۵۵۹۱۲۶۵	۶۲۸۱۵۷۴	۶۰۲۲۶۵۰	۵۹۰۹۱۵۳
بیکار	۲۵	۲۹/۳	۱۱۶۲۶۸	۹۲۹۹۴	۷۱۹۳۸	۶۸۴۴۵
تبعی	۳/۶	۴/۲	۱۸۴۶۱۹۰۵	۱۷۸۲۱۵۱۷	۱۷۰۹۸۲۰۰	۱۶۶۹۹۱۸۳
مستمری بگیران اصلی و تبعی	۶/۷	۶/۵	۱۴۶۳۶۷۰	۲۳۰۹۵۳۸	۲۱۶۸۶۶۳	۲۱۰۲۷۰۹
اصلی	۴/۰	۵/۶	۱۲۵۶۵۷۲	۱۲۰۸۶۲۷	۱۱۴۴۰۲۲	۱۰۹۹۴۶۳
بازنشسته	۱۰/۶	۸/۱	۴۶۳۴۰۴	۴۱۹۰۷۸	۳۸۷۵۳۴	۳۶۹۷۸۴
از کارافتاده	۳/۶	۲/۹	۷۱۴۷۱	۶۹۰۰۹	۶۷۰۶۷	۶۹۱۱۲
بازماندگان	۰/۲	۴/۵	۷۲۱۶۹۷	۷۲۰۵۴۰	۶۸۹۴۲۱	۶۶۰۵۶۷
تبعی	۹/۶	۷/۴	۱۲۰۷۰۹۸	۱۱۰۰۹۱۱	۱۰۲۴۶۴۱	۱۰۰۳۲۴۶
کلیه افراد تحت پوشش سازمان	۳/۸	۴/۵	۲۷۵۱۳۸۱۳	۲۶۵۰۵۶۲۳	۲۵۳۶۱۴۵۱	۲۴۷۷۹۴۹۰

ماخذ: سازمان تامین اجتماعی

نسبت جمعیت تحت تعلیم به لازم التعلیم و نسبت باسوادی

جدول شماره (۷۳)

(نفر)

سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
نسبت جمعیت تحت تعلیم به لازم التعلیم در گروه سنی ۶ تا ۱۴ ساله:					
۹۸/۰	۷۹/۶	۹۵/۲	۹۴/۰	۹۸/۹	مناطق شهری
۸۹/۳	۸۸/۹	۸۵/۰	۸۳/۰	۸۲/۱	مناطق روستایی
۹۵/۸	۹۵/۰	۹۱/۳	۹۰/۰	۹۲/۱	کل کشور
نسبت باسوادی در گروه سنی ۶ تا ۲۹ ساله:					
۹۷/۷	۹۷/۵	۹۷/۸	۹۷/۵	۹۷/۵	مناطق شهری
۹۰/۶	۹۰/۲	۸۲/۹	۸۲/۰	۸۴/۹	مناطق روستایی
۹۵/۶	۹۵/۱	۹۲/۱	۹۱/۳	۹۵/۱	کل کشور

ماخذ: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

۲۹۲

میزان حداقل دستمزد اسمی و واقعی ماهانه (۱)

جدول شماره (۷۴)

(ریال)

سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۷۰۰۰۰۰	۵۷۰۰۰۰	۴۵۸۰۱۰	۳۶۱۸۳۰	۲۹۷۰۰۰	حداقل دستمزد اسمی
(۲۲/۸)	(۲۴/۵)	(۲۶/۶)	(۲۱/۸)	(۱۶/۷)	
۲۰۶	۱۷۷/۹	۱۵۹/۷	۱۴۱/۸	۱۱۸/۱	متوسط شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی (۱۳۷۶=۱۰۰)
(۱۵/۸)	(۱۱/۴)	(۱۲/۶)	(۲۰/۱)	(۱۸/۱)	
۳۳۹۸۰۵	۳۲۰۴۰۴	۲۸۶۷۹۴	۲۵۵۱۶۹	۲۵۱۴۸۲	حداقل دستمزد واقعی
(۶/۱)	(۱۱/۷)	(۱۲/۳)	(۱/۵)	(-۱/۲)	

۱- ارقام داخل پرانتز درصد تغییرات نسبت به سال گذشته می باشد.

ماخذ: سازمان تامین اجتماعی

تعداد پزشکان، دندانپزشکان، داروسازان و تخت بیمارستانی

جدول شماره (۷۵)

	درصد تغییر		سال			
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۷۹	۱۳۷۸
پزشک	۸/۷	۶/۷	۷۷۷۵۵	۷۲۸۷۷	۶۷۰۴۶	۶۳۳۳۱
دندانپزشک	۴/۴	۹/۳	۱۴۷۵۱	۱۳۴۹۸	۱۲۹۲۶	۱۲۱۶۸
داروساز	۱۰/۲	۵/۰	۱۱۳۰۶	۱۰۷۶۹	۹۷۷۴	۹۲۰۹
تخت بیمارستان	۳/۳	۱/۵	۱۱۰۷۹۷	۱۰۹۱۵۲	۱۰۵۷۱۶	۱۰۳۳۹۴

ماخذ: سازمان نظام پزشکی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

ترکیب بیمه شدگان سازمان تامین اجتماعی برحسب نوع بیمه

جدول شماره (۷۶)

	برحسب جنس		برحسب محل فعالیت	
	زن	مرد	غیر دولتی	دولتی
۱۳۷۶	۷/۳	۹۲/۷	۸۲/۷	۱۷/۳
۱۳۷۷	۷/۳	۹۲/۷	۸۳/۹	۱۶/۱
۱۳۷۸	۷/۷	۹۲/۳	۸۴/۵	۱۵/۵
۱۳۷۹	۷/۸	۹۲/۲	۸۵/۷	۱۴/۳
۱۳۸۰	۸/۰	۹۲/۰	۸۶/۹	۱۳/۱
۱۳۸۱	۸/۶	۹۱/۴	۸۷/۶	۱۲/۴

ماخذ: سازمان تامین اجتماعی

افراد تحت پوشش سازمان بیمه خدمات درمانی (۱)

جدول شماره (۷۷)

	درصد تغییر		سال			
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۷۹	۱۳۷۸
صندوق کارمندی	۰/۱	۵/۱	۶۵۶۱	۶۸۸۸	۶۵۵۳	۶۴۰۵
صندوق خویش فرما	۱۷/۷	۵/۴	۷۷۴	۵۰۴	۴۲۸	۵۰۳
صندوق سایر اقشار	۲۰/۴	-۱/۹	۱۶۶۱	۱۶۳۰	۱۳۷۹	۱۳۲۱
صندوق روستاییان	۰/۹	۲/۴	۲۲۹۳۳	۲۳۴۸۰	۲۲۷۲۳	۲۲۴۷۹
جمع کل	۱/۸	۳/۵	۳۱۶۵۹	۳۲۷۲۲	۳۱۰۸۳	۳۰۷۰۸

ماخذ: سازمان بیمه خدمات درمانی

۱- بیمه شدگان خویشفرمای بستری شهری را شامل نمی شود.

وضع مالی دولت (به استثنای درآمدها و پرداختهای اختصاصی)
مقایسه ارقام مصوب و عملکرد بودجه سال ۱۳۸۱ (۱)

جدول شماره (۷۸)

(میلیارد ریال)

درصد تحقق	عملکرد	مصوب	
۷۵/۱	۶۲۱۰۸/۶	۸۲۶۶۹/۹	درآمدها
۸۰/۳	۵۰۱۴۱/۱	۶۲۴۱۵/۵	درآمدهای مالیاتی
۷۶/۳	۲۵۶۵۲/۷	۳۳۶۳۰/۹	مالیاتهای مستقیم
۷۵/۶	۱۴۷۵۸/۴	۱۹۵۱۷/۵	مالیات بر شرکتها
۸۲/۴	۸۲۴۷/۶	۱۰۰۰۳/۳	مالیات بردرآمد
۶۴/۴	۲۶۴۶/۶	۴۱۱۰/۲	مالیات بر ثروت
۸۵/۱	۲۴۴۸۸/۵	۲۸۷۸۴/۶	مالیاتهای غیر مستقیم
۷۵/۳	۱۶۳۹۸/۳	۲۱۷۸۳/۲	مالیات بر واردات
۱۱۵/۶	۸۰۹۰/۲	۷۰۰۱/۴	مالیات بر کالاها و خدمات
۵۹/۱	۱۱۹۶۷/۴	۲۰۲۵۴/۴	سایر درآمدها
۸۷/۱	۳۹۷۱/۴	۴۵۶۲/۰	درآمدهای حاصل از مالکیت دولت
۸۸/۳	۴۱۸۱/۸	۴۷۳۷/۶	درآمدهای خدمات و فروش کالا
۵۴/۲	۹۰۴/۹	۱۶۷۰/۸	درآمدهای جرایم و خسارات
۳۱/۳	۲۹۰۹/۳	۹۲۸۴/۰	درآمدهای متفرقه
۹۵/۳	۱۴۸۲۹۷/۳	۱۵۵۶۳۵/۰	پرداختهای هزینه ای (جاری)
۹۵/۷	۱۱۴۴۳۰/۱	۱۱۹۵۳۰/۰	پرداختهای هزینه ای - ملی
۳۸/۶	۳۲۴۵/۵	۸۴۰۰/۲	پرداخت ردیف های درآمد - هزینه ای دستگاههای اجرایی
۹۵/۷	۵۳۶۳/۱	۵۶۰۷/۰	تقویت بنیه دفاعی (ردیف ۱۱۱۱۰۳)
۹۵/۰	۱۹۶۶۲/۸	۲۰۷۰۴/۶	مابه التفاوت نرخ ارز کالاهای یارانه ای (ردیف ۵۰۳۶۲۱)
۹۳/۷	۱۲۷۹۰/۶	۱۳۶۵۲/۲	یارانه کالاهای اساسی
۱۰۳/۱	۷۳۳۶۸/۱	۷۱۱۶۶/۰	سایر
۹۳/۸	۳۳۸۶۷/۲	۳۶۱۰۵/۱	پرداختهای هزینه ای - استانی
۱۱۸/۱	-۸۶۱۸۸/۷	-۷۲۹۶۵/۲	تراز عملیاتی
۱۰۰/۵	۱۰۳۱۰۱/۶	۱۰۲۵۵۸/۱	واگذاری داراییهای سرمایه ای
۱۰۲/۵	۱۰۲۵۵۳/۴	۱۰۰۰۶۰/۰	فروش نفت
۱۰۲/۵	۱۰۱۰۵۳/۴	۹۸۵۶۰/۰	فروش نفت خام
۱۰۰/۰	۱۵۰۰/۰	۱۵۰۰/۰	فروش فرآورده های نفتی موضوع ماده ۷۱ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

۲۱/۹	۵۴۸/۲	۲۴۹۸/۱	سایر
۶۷/۷	۳۷۲۱۲/۵	۵۴۹۸۷/۱	تملك داراییهای سرمایه ای (پرداختهای عمرانی)
۶۴/۵	۲۹۱۹۱/۴	۴۵۲۳۸/۷	تملك داراییهای سرمایه ای - ملی
۲۰/۶	۱۴۶۱/۳	۷۰۸۳/۰	پرداخت ردیفهای درآمد و هزینه ای دستگاههای اجرایی
۶۶/۳	۳۹۱۲/۵	۵۹۰۰/۰	ما به التفاوت نرخ ارز کالاهای یارانه ای (ردیف ۵۰۳۶۲۱)
۷۳/۸	۲۳۸۱۷/۶	۳۲۲۵۵/۷	سایر
۸۲/۳	۸۰۲۱/۱	۹۷۴۸/۴	تملك داراییهای سرمایه ای استانی
۱۳۸/۵	۶۵۸۸۹/۱	۴۷۵۷۱/۰	خالص واگذاری داراییهای سرمایه ای
۷۹/۹	-۲۰۲۹۹/۶	-۲۵۳۹۴/۲	تراز عملیاتی و سرمایه ای (۲)
۷۹/۹	۲۰۲۹۹/۶	۲۵۳۹۴/۲	خالص واگذاری داراییهای مالی
۸۷/۱	۴۷۹۳۷/۷	۵۵۰۱۲/۰	واگذاری داراییهای مالی
۵۵/۶	۲۸۷/۴	۵۱۶/۵	استفاده از منابع خارجی
۱۶۰/۸	۲۴۷/۷	۱۵۴/۰	وصولی از محل تسهیلات بانک جهانی
۱۰/۱	۳۶/۴	۳۵۹/۵	وصولی از محل کمکهای بانک توسعه اسلامی
۱۰۸/۲	۳/۳	۳/۱	دریافت اصل وامهای خارجی دولت
۸۷/۴	۴۷۶۵۰/۳	۵۴۴۹۵/۵	استفاده از منابع داخلی
۱۰۴/۱	۲۴۹۸/۱	۲۴۰۰/۰	فروش اوراق مشارکت
۵۵/۸	۸۳۶۴/۰	۱۵۰۰۰/۰	وصولی از محل واگذاری شرکتهای دولتی
۸۱/۲	۷۳۰۶/۷	۹۰۰۰/۰	موضوع بند (ک) تبصره (۵) قانون بودجه ۱۳۸۱ (جمعی - خر جی)
۱۷/۶	۱۰۵۷/۳	۶۰۰۰/۰	موضوع ماده ۱۹ قانون برنامه سوم
۶۹/۱	۱۲۸/۲	۱۸۵/۵	دریافت اصل وامهای داخلی دولت
۵۲/۶	۷۸۴/۰	۱۴۹۰/۰	برگشتی از پرداختهای سالهای قبل
۱۰۱/۳	۳۵۸۷۶/۰	۳۵۴۲۰/۰	استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی
۱۰۲/۸	۱۶۶۲۶/۰	۱۶۱۷۰/۰	موضوع بند (ب) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۱
۱۰۰/۰	۱۹۲۵۰/۰	۱۹۲۵۰/۰	بازپرداخت تسهیلات خارجی
۹۳/۳	۲۷۶۳۸/۱	۲۹۶۱۷/۸	تملك داراییهای مالی
۱۰۰/۰	۱۹۲۵۰/۰	۱۹۲۵۰/۰	بازپرداخت تسهیلات خارجی
۸۰/۹	۸۳۸۸/۱	۱۰۳۶۷/۸	سایر

۱- ارقام عملکرد درآمدها و واگذاری داراییهای سرمایه‌ای و مالی سال ۱۳۸۱ از لایحه بودجه سال ۱۳۸۳ و ارقام عملکرد پرداختهای هزینه ای و تملك داراییهای سرمایه ای و مالی از ارقام خزانه

داریکل وزارت امور اقتصادی و دارایی استخراج گردیده است.

۲- تراز عملیاتی و سرمایه ای دولت از مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری داراییهای سرمایه ای بدست می آید.

وضع مالی دولت (به استثنای درآمدها و پرداختهای اختصاصی)

جدول شماره (۷۹)

(میلیارد ریال)

سهام (درصد)		درصد تغییر		سال (۱)				
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۶/۹	۱۸/۵	۶۲۱۰۸/۶	۵۳۱۴۶/۱	۴۴۸۴۶/۶	۴۷۹۷۱/۵	۳۰۹۹۱/۵
۸۰/۷	۷۸/۶	۲۰/۰	۱۴/۲	۵۰۱۴۱/۱	۴۱۷۸۶/۱	۳۶۵۸۵/۲	۴۰۲۶۵/۷	۲۴۸۸۱/۶
۴۱/۳	۴۳/۳	۱۱/۶	۱۷/۴	۲۵۶۵۲/۷	۲۲۹۸۸/۰	۱۹۵۸۴/۶	۱۶۵۸۴/۰	۱۲۶۷۶/۳
۲۳/۸	۲۳/۳	۱۹/۳	۹/۵	۱۴۷۵۸/۴	۱۲۳۷۱/۹	۱۱۲۹۵/۵	۱۰۰۴۸/۴	۷۹۲۳/۶
۱۳/۳	۱۶/۴	-۵/۲	۲۷/۴	۸۲۴۷/۶	۸۷۰۳/۷	۶۸۳۴/۰	۵۳۸۳/۱	۳۸۹۷/۱
۴/۳	۳/۶	۳۸/۴	۳۱/۴	۲۶۴۶/۶	۱۹۱۲/۴	۱۴۵۵/۱	۱۱۵۲/۵	۸۵۵/۶
۳۹/۴	۳۵/۴	۳۰/۳	۱۰/۶	۲۴۴۸۸/۵	۱۸۷۹۸/۲	۱۷۰۰۰/۶	۲۳۶۸۱/۷	۱۲۲۰۵/۳
۲۶/۴	۲۲/۳	۳۸/۵	۴۶/۳	۱۶۳۹۸/۳	۱۱۸۴۰/۶	۸۰۹۳/۲	۵۹۲۴/۹	۴۵۲۴/۵
۱۳/۰	۱۳/۱	۱۶/۳	-۲۱/۹	۸۰۹۰/۲	۶۹۵۷/۶	۸۹۰۷/۴	۱۷۷۵۶/۸	۷۶۸۰/۸
۱۹/۳	۲۱/۴	۵/۳	۳۷/۵	۱۱۹۶۷/۴	۱۱۳۶۰/۰	۸۲۶۱/۴	۷۷۰۵/۸	۶۱۰۹/۹
۶/۴	۲/۴	۲۰۷/۳	۲۲۲/۱	۳۹۷۱/۴	۱۲۹۲/۳	۴۰۱/۲	۱۳۷۰/۴	۱۴۸۱/۲
۶/۷	۹/۷	-۱۸/۸	۱/۵	۴۱۸۱/۸	۵۱۵۲/۲	۵۰۷۵/۴	۴۰۰۳/۹	۲۵۸۶/۲
۱/۵	۰/۷	۱۳۱/۱	۱۴/۲	۹۰۴/۹	۳۹۱/۶	۳۴۳/۰	۳۱۵/۲	۲۷۶/۱
۴/۷	۸/۵	-۳۵/۷	۸۵/۳	۲۹۰۹/۳	۴۵۲۳/۹	۲۴۴۱/۸	۲۰۱۶/۳	۱۷۶۶/۴
-	-	۴۲/۶	۲۲/۲	۱۴۸۲۹۷/۳	۱۰۳۹۶۲/۸	۸۵۰۶۱/۸	۶۷۷۳۶/۰	۵۳۲۹۹/۶
-	-	۶۹/۶	۲۶/۴	-۸۶۱۸۸/۷	-۵۰۸۱۶/۷	-۴۰۲۱۵/۲	-۱۹۷۶۴/۵	-۲۲۳۰۸/۱
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴۲/۵	۲۱/۰	۱۰۳۱۰۱/۶	۷۲۳۳۳/۴	۵۹۷۹۴/۲	۴۴۳۴۴/۲	۲۲۶۳۴/۵
۹۹/۵	۹۹/۵	۴۲/۵	۲۱/۰	۱۰۲۵۵۳/۴	۷۱۹۵۷/۱	۵۹۴۴۸/۵	۴۴۱۷۰/۴	۲۲۵۳۰/۰
۹۸/۰	۹۹/۵	۴۰/۴	۲۴/۹	۱۰۱۰۵۳/۴	۷۱۹۵۷/۱	۵۷۶۲۴/۷	۴۰۰۲۲/۰	۲۰۵۳۶/۲
۰	۶۸/۴	-۱۰۰/۰	۳۱/۹	۰	۴۹۴۴۵/۱	۳۷۴۹۹/۷	۱۸۲۱۵/۰	۵۹۳۱/۹
۱/۵	۰	θ	-۱۰۰/۰	۱۵۰۰/۰	۰	۱۸۲۳/۸	۴۱۴۸/۴	۱۹۹۳/۷
۰/۵	۰/۵	۴۵/۷	۸/۹	۵۴۸/۲	۳۷۶/۳	۳۴۵/۷	۱۷۳/۸	۱۰۴/۵
۰/۱	۰	۱۴۴/۶	-۷/۸	۵۲/۱	۲۱/۳	۲۳/۱	۲۶/۱	۱۴/۷
۰/۱	۰/۱	۴۰/۹	۲۸/۲	۱۳۸/۲	۹۸/۱	۷۶/۵	۷۷/۹	۷۲/۱
۰/۱	۰/۲	۱۸/۴	۵۹/۰	۱۴۲/۷	۱۲۰/۵	۷۵/۸	۶۹/۸	۱۷/۷

فروش و واگذاری سایر داراییهای سرمایه ای	۰	۰	۱۷۰/۳	۱۳۶/۴	۲۱۵/۲	-۱۹/۹	۵۷/۸	۰/۲	۰/۲
تملك داراییهای سرمایه ای (پرداختهای عمرانی)	۱۷۴۲۴/۷	۲۵۰۲۳/۶	۲۳۵۵۹/۸	۲۴۰۸۷/۶	۳۷۲۱۲/۵	۲/۲	۵۴/۵	-	-
خالص واگذاری داراییهای سرمایه ای	۵۲۰۹/۸	۱۹۳۲۰/۶	۳۶۲۳۴/۴	۴۸۲۴۵/۸	۶۵۸۸۹/۱	۳۳/۱	۳۶/۶	-	-
تراز عملیاتی و سرمایه ای (۲)	-۱۷۰۹۸/۳	-۴۴۳/۹	-۳۹۸۰/۸	-۲۵۷۰/۹	-۲۰۲۹۹/۶	-۳۵/۴	☐	-	-
خالص واگذاری داراییهای مالی	۱۷۰۹۸/۳	۴۴۳/۹	۳۹۸۰/۸	۲۵۷۰/۹	۲۰۲۹۹/۶	-۳۵/۴	☐	-	-
واگذاری داراییهای مالی	۱۷۸۴۷/۸	۲۸۹۵/۷	۴۷۶۶/۳	۳۳۸۰/۱	۴۷۹۳۷/۷	-۲۹/۱	☐	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
استفاده از منابع خارجی	۱۳۶/۹	۱۷۱/۷	۱۷۵/۷	۲۲۹/۶	۲۸۷/۴	۳۰/۷	۲۵/۲	۰/۶	۰/۶
وصولی از محل تسهیلات بانک جهانی	۱۳۵/۷	۱۵۴/۰	۱۷۵/۰	۲۲۸/۹	۲۴۷/۷	۳۰/۸	۸/۲	۰/۵	۰/۵
وصولی از محل کمکهای بانک توسعه اسلامی	۰	۰	۰	۰	۳۶/۴	۰	۰	۰/۱	۰
دریافت اصل وامهای خارجی دولت	۱/۲	۱۷/۷	۰/۷	۰/۷	۳/۳	۰	۳۷۱/۴	۰	۰
استفاده از منابع داخلی	۱۷۷۱۰/۹	۲۷۲۴/۰	۴۵۹۰/۶	۳۱۵۰/۵	۴۷۶۵۰/۳	-۳۱/۴	☐	۹۹/۴	۹۳/۲
استقراض از سیستم بانکی	۶۶۳۶/۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فروش اوراق مشارکت	۲۵۰۰/۰	۱۸۸۴/۳	۲۰۴۹/۸	۲۳۰۵/۳	۲۴۹۸/۱	۱۲/۵	۸/۴	۵/۲	۶۸/۲
وصولی از محل واگذاری شرکتهای دولتی	۰	۴/۲	۰/۲	۹۳/۶	۸۳۶۴/۰	☐	☐	۱۷/۴	۲/۸
موضوع بند (ک) تبصره (۵) قانون بودجه ۱۳۸۱	۰	۰	۰	۰	۷۳۰۶/۷	۰	۰	۱۵/۲	۰
موضوع ماده ۱۹ قانون برنامه سوم	۰	۴/۲	۰/۲	۹۳/۶	۱۰۵۷/۳	☐	☐	۲/۲	۲/۸
دریافت اصل وامهای داخلی دولت	۱۸۷/۲	۱۹۵/۵	۱۶۲/۶	۱۳۵/۸	۱۲۸/۲	-۱۶/۵	-۵/۶	۰/۳	۴/۰
برگشتی از پرداختهای سالهای قبل	۴۷۹/۰	۶۴۰/۰	۱۲۸۷/۲	۶۱۵/۸	۷۸۴/۰	-۵۲/۲	۲۷/۳	۱/۶	۱۸/۲
استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی	۰	۰	۰	۰	۳۵۸۷۶/۰	۰	۰	۷۴/۸	۰
موضوع بند (ب) تبصره ۲۱ سال ۱۳۸۱	۰	۰	۰	۰	۱۶۶۲۶/۰	۰	۰	۳۴/۷	۰
بازپرداخت تسهیلات خارجی	۰	۰	۰	۰	۱۹۲۵۰/۰	۰	۰	۴۰/۲	۰
سایر	۷۹۰۸/۷	۰/۰	۱۰۹۰/۸	۰	۰	-۱۰۰/۰	۰	۰	۰
تملك داراییهای مالی	۷۴۹/۵	۲۴۵۱/۸	۷۸۵/۵	۸۰۹/۲	۲۷۶۳۸/۱	۳/۰	☐	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
بازپرداخت تسهیلات خارجی	۰	۰	۰	۰	۱۹۲۵۰/۰	۰	۰	۶۹/۷	۰
سایر	۷۴۹/۵	۲۴۵۱/۸	۷۸۵/۵	۸۰۹/۲	۸۳۸۸/۱	۳/۰	☐	۳۰/۳	۱۰۰/۰

ماخذ: قوانین بودجه کل کشور، ارقام عملکرد درآمدها و واگذاری داراییهای سرمایه‌ای و مالی سال ۱۳۸۱ از لایحه بودجه سال ۱۳۸۳ و ارقام عملکرد پرداختهای هزینه ای و تملك داراییهای سرمایه ای و مالی سالهای ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ از ارقام خزانه داریکل وزارت امور اقتصادی و دارایی استخراج گردیده است.

۱- به دلیل تغییر طبقه بندی اقلام بودجه ای در سال ۱۳۸۱، قابلیت مقایسه آمار سال مزبور با سالهای قبل بطور کامل امکان پذیر نمی باشد.

۲-تراز عملیاتی و سرمایه ای دولت از مجموع ترازعملیاتی و خالص واگذاری داراییهای سرمایه ای بدست می آید.

درآمدهای مالیاتی دولت (به استثنای درآمدهای اختصاصی)

جدول شماره (۸۰)

(میلیارد ریال)

سهیم (درصد) ^(۱)		درصد تغییر		سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۲۹/۴	۲۹/۶	۱۹/۳	۹/۵	۱۴۷۵۸/۴	۱۲۳۷۱/۹	۱۱۲۹۵/۵	۱۰۰۴۸/۴	۷۹۲۳/۶	مالیات بر شرکتها
۱۰/۱	۱۰/۷	۱۳/۵	-۸/۸	۵۰۷۳/۲	۴۴۶۷/۹	۴۸۹۹/۲	۴۹۲۹/۳	۳۸۲۹/۵	اشخاص حقوقی دولتی
.	.	۰	۰	.	.	.	۱۴/۶	.	عملکرد مراکز تهیه و توزیع کالا
۱۹/۳	۱۸/۹	۲۲/۵	۲۳/۶	۹۶۸۵/۲	۷۹۰۴/۰	۶۳۹۶/۳	۵۱۰۴/۵	۴۰۹۴/۱	اشخاص حقوقی غیر دولتی
۱۶/۴	۲۰/۸	-۵/۲	۲۷/۴	۸۲۴۷/۶	۸۷۰۳/۷	۶۸۳۴/۰	۵۳۸۳/۱	۳۸۹۷/۱	مالیات بر درآمد
۷/۴	۱۱/۱	-۱۹/۹	۳۵/۵	۳۷۰۶/۹	۴۶۲۵/۱	۳۴۱۳/۵	۲۴۶۹/۲	۱۶۹۸/۵	حقوق
۷/۹	۸/۱	۱۵/۸	۱۶/۲	۳۹۳۹/۳	۳۴۰۲/۰	۲۹۲۶/۹	۲۴۲۴/۲	۱۸۰۳/۱	مشاغل
۱/۱	۱/۳	-۱/۶	۳۳/۸	۵۳۸/۹	۵۴۷/۵	۴۰۹/۲	۳۹۸/۳	۳۵۲/۶	مستغلات
۰/۱	۰/۳	-۵۱/۵	۵۳/۰	۶۲/۶	۱۲۹/۱	۸۴/۴	۹۱/۴	۴۲/۹	سایر
۵/۳	۴/۶	۳۸/۴	۳۱/۴	۲۶۴۶/۶	۱۹۱۲/۴	۱۴۵۵/۱	۱۱۵۲/۵	۸۵۵/۶	مالیات بر ثروت
۲/۰	۲/۱	۱۴/۲	۲۵/۰	۹۹۸/۷	۸۷۴/۵	۶۹۹/۶	۵۷۵/۲	۴۴۰/۶	نقل و انتقالات و سرقفلی
۰/۵	۰/۵	۱۴/۵	۱۶/۱	۲۴۸/۰	۲۱۶/۵	۱۸۶/۴	۱۶۹/۷	۱۳۰/۷	ارث
۲/۸	۱/۸	۸۲/۵	۴۴/۸	۱۳۹۹/۹	۷۶۶/۹	۵۲۹/۵	۳۶۴/۶	۲۵۸/۰	حق تمیر ، چک ، برات ، سفته و ...
.	۰/۱	-۱۰۰/۰	۳۷/۴	.	۵۴/۴	۳۹/۶	۴۳/۰	۲۶/۳	سایر
۵۱/۲	۵۵/۰	۱۱/۶	۱۷/۴	۲۵۶۵۲/۷	۲۲۹۸۸/۰	۱۹۵۸۴/۶	۱۶۵۸۴/۰	۱۲۶۷۶/۳	جمع مالیاتهای مستقیم

مالیات بر واردات ▲	۴۵۲۴/۵	۵۹۲۴/۹	۸۰۹۳/۲	۱۱۸۴۰/۶	۱۶۳۹۸/۳	۴۶/۳	۳۸/۵	۲۸/۳	۳۲/۷
حقوق گمرکی	۷۶۴/۹	۶۲۶/۶	۷۰۰/۸	۹۶۶/۳	۱۹۱۵/۲	۳۷/۹	۹۸/۲	۲/۳	۳/۸
سود بازرگانی	۱۷۷۲/۷	۲۴۱۹/۰	۳۴۵۷/۱	۶۲۰۷/۱	۹۹۵۰/۵	۷۹/۵	۶۰/۳	۱۴/۹	۱۹/۸
جمعاً و خرجاً	۱۵/۴	۱۳/۵	۱۲/۴	۰	۴۷/۵	-۱۰۰/۰	۰	۰	۰
حق ثبت سفارش کالا	۱۸۴۶/۴	۲۵۳۱/۶	۳۴۸۰/۱	۴۱۹۴/۶	۴۰۸۹/۸	۲۰/۵	-۲/۵	۱۰/۰	۸/۲
دودرصد بهای کالاهای وارداتی	۰	۱۱۳/۲	۲۲۴/۶	۱۷۸/۳	۲۱۳/۰	-۲۰/۶	۱۹/۵	۰/۴	۰/۴
برای آموزش و پرورش	۸۶/۴	۸۶/۴	۱۰۱/۱	۱۴۰/۲	۱۷۱/۴	۳۸/۷	۲۲/۳	۰/۳	۰/۳
صندوق ضمانت صادرات - یک درصد	۳۸/۷	۱۳۴/۶	۱۱۷/۱	۱۵۴/۰	۱۰/۹	۳۱/۵	-۹۲/۹	۰/۴	۰
ارزش سیف کالاهای وارداتی	۷۶۸۰/۸	۱۷۷۵۶/۸	۸۹۰۷/۴	۶۹۵۷/۶	۸۰۹۰/۲	-۲۱/۹	۱۶/۳	۱۶/۷	۱۶/۱
سایر ▲	۷۴/۵	۷۶/۴	۷۶/۴	۸۴/۵	۸۹/۲	۱۰/۶	۵/۶	۰/۲	۰/۲
مالیات بر کالاها و خدمات ▲	۹۱/۴	۲۹۸/۵	۳۲۶/۵	۳۲۵/۷	۳۳۷/۵	-۰/۲	۳/۶	۰/۸	۰/۷
فروش فرآورده های نفتی	۱۶۴/۵	۱۵۵/۸	۱۶۰/۳	۲۲۰/۹	۰	۳۷/۸	-۱۰۰/۰	۰/۵	۰
فروش نوشابه های غیرالکلی	۰	۱۰۰۷/۹	۱۳۹۶/۵	۱۷۶۹/۱	۰	۲۶/۷	-۱۰۰/۰	۴/۲	۰
مالیات اتومبیل (شماره گذاری)	۲۰۰/۴	۲۳۸/۹	۲۹۲/۴	۳۴۷/۶	۴۴۸/۲	۱۸/۹	۲۸/۹	۰/۸	۰/۹
مالیات مقطوع اتومبیل	۱۱۱/۳	۱۰۵/۵	۱۰۱/۷	۷۳/۴	۸۶/۹	-۲۷/۸	۱۸/۴	۰/۲	۰/۲
مالیات بر نقل و انتقالات اتومبیل	۳۱۳/۵	۳۳۷/۹	۴۰۶/۳	۳۳۰/۴	۰	-۱۸/۷	-۱۰۰/۰	۰/۸	۰
فروش سیگار	۵۰۲/۷	۱۰۴۲/۵	۲۳۴۱/۱	۸۴۰/۱	۳۶۵۰/۷	-۶۴/۱	۳۳۴/۶	۲/۰	۷/۳
حق اشتراک تلفنهای خودکار	۰	۰	۰	۰	۲۳۹۳/۸	۰	۰	۰	۴/۸
و خدمات مخابراتی بین المللی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
سایر موارد بند(ط)تبصره(۱) (۳۵ سابق)	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قانون بودجه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
وزارت نفت - درآمد حاصل از اصلاح	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قیمت حاملهای انرژی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عوارض بهینه سازی مصرف انرژی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
مالیات علی الحساب شرکتهای	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بخش انرژی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
شرکت دخانیات ایران - عوارض تولید	۲۳۰/۶	۱۸۹/۰	۱۹۴/۰	۱۰۴/۱	۳۵/۴	-۴۶/۳	-۶۶/۰	۰/۲	۰/۱
و واردات سیگار	۵۹۹۱/۹	۱۴۳۰۴/۴	۱۵۴۷/۰	۵۲۰/۹	۱۰۴۸/۵	-۶۶/۳	۱۰۱/۳	۱/۲	۲/۱
سایر	۱۲۲۰۵/۳	۲۳۶۸۱/۷	۱۷۰۰۰/۶	۱۸۷۹۸/۲	۲۴۴۸۸/۵	۱۰/۶	۳۰/۳	۴۵/۰	۴۸/۸
جمع مالیاتهای غیر مستقیم	۲۴۸۸۱/۶	۴۰۲۶۵/۷	۳۶۵۸۵/۲	۴۱۷۸۶/۱	۵۰۱۴۱/۱	۱۴/۲	۲۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
جمع کل									

ماخذ: قوانین بودجه کل کشور. ارقام سال ۱۳۸۱ براساس لایحه بودجه سال ۱۳۸۳ می باشد.

۱- اختلاف در سرجمع ناشی از گردکردن ارقام می باشد.

سایر درآمدهای دولت
(به استثنای درآمدهای اختصاصی)

جدول شماره (۸۱)

(میلیارد ریال)

	سهام (درصد)(۲)		درصد تغییر		سال(۱)				
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱
درآمدهای حاصل از مالکیت دولت	۱۴۸۱/۲	۱۳۷۰/۴	۴۰۱/۲	۱۲۹۲/۳	۳۹۷۱/۴	۲۲۲/۱	۲۰۷/۳	۱۱/۴	۳۳/۲
سود سهام شرکتهای دولتی	۱۶۷/۲	۱۵۸/۷	۲۴۷/۴	۴۰۲/۴	۲۲۶/۲	۶۲/۷	-۴۳/۸	۳/۵	۱/۹
بهره وامهای دولت در خارج از کشور	۱/۸	۰/۳	۰/۳	۰/۳	۱/۲	۰	۳۰۰/۰	۰	۰
سایر درآمدهای حاصل از مالکیت دولت	۱۳۱۲/۲	۱۲۱۱/۴	۱۵۳/۵	۸۸۹/۶	۳۷۴۴/۰	۴۷۹/۵	۳۲۰/۹	۷/۸	۳۱/۳
درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا	۲۵۸۶/۲	۴۰۰۳/۹	۵۰۷۵/۴	۵۱۵۲/۲	۴۱۸۱/۸	۱/۵	-۱۸/۸	۴۵/۴	۳۴/۹
درآمد حاصل از خدمات	۲۲۶۰/۱	۳۴۱۷/۳	۴۳۱۳/۶	۴۰۷۸/۱	۳۹۹۳/۰	-۵/۵	-۲/۱	۳۵/۹	۳۳/۴
خدمات قضایی و ثبتی	۷۴۱/۴	۹۲۹/۸	۱۳۳۰/۷	۱۷۳۸/۰	۱۷۷۰/۹	۳۰/۶	۱/۹	۱۵/۳	۱۴/۸
خدمات انتظامی	۱۱۲/۹	۱۳۲/۲	۱۴۳/۴	۱۸۱/۴	۲۰۵/۰	۲۶/۵	۱۳/۰	۱/۶	۱/۷
خدمات آموزشی و فرهنگی	۱۳۸/۱	۱۹۵/۴	۲۲۴/۷	۱۲۳/۰	۱۴۵/۰	-۴۵/۳	۱۷/۹	۱/۱	۱/۲
خدمات کشاورزی و صنعتی	۱۸۷/۱	۲۳۹/۰	۳۰۰/۲	۳۹۵/۸	۵۰۵/۶	۳۱/۸	۲۷/۷	۳/۵	۴/۲
شرکت فرودگاههای کشور - بهای خدمات پروازی	۵۰۳/۳	۳۷۴/۰	۶۱۳/۵	۸۰۴/۸	۶۰۰/۳	۳۱/۲	-۲۵/۴	۷/۱	۵/۰
سایر	۵۷۷/۳	۱۵۴۶/۹	۱۷۰۱/۱	۸۳۵/۱	۷۶۶/۲	-۵۰/۹	-۸/۳	۷/۴	۶/۴
درآمدهای حاصل از فروش کالا	۳۱۸/۲	۵۷۷/۳	۷۴۹/۹	۱۰۶۲/۸	۱۷۴/۵	۴۱/۷	-۸۳/۶	۹/۴	۱/۵
درآمدهای حاصل از اجاره	۷/۹	۹/۳	۱۱/۹	۱۱/۳	۱۴/۳	-۵/۲	۲۶/۸	۰/۱	۰/۱
سایر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات	۲۷۶/۱	۳۱۵/۲	۳۴۳/۰	۳۹۱/۶	۹۰۴/۹	۱۴/۲	۱۳۱/۱	۳/۴	۷/۶
نیروی انتظامی - جرایم رانندگی	۲۲۱/۱	۲۵۹/۸	۲۸۳/۲	۳۰۷/۴	۳۶۵/۷	۸/۵	۱۹/۰	۲/۷	۳/۱
سازمان تامین اجتماعی - جرایم و خسارات	۲۴/۶	۱۹/۰	۱۹/۱	۲۹/۸	۲۰۱/۶	۵۶/۰	۱۹/۰	۰/۳	۱/۷
ستاد مبارزه با مواد مخدر - مبارزه با قاچاق	۰	۰	۰	۰	۲۶۳/۴	۰	۰	۰	۲/۲
سایر	۳۰/۴	۳۶/۴	۴۰/۷	۵۴/۴	۷۴/۲	۳۳/۷	۳۶/۴	۰/۵	۰/۶
درآمدهای متفرقه	۱۷۶۶/۴	۲۰۱۶/۳	۲۴۴۱/۸	۴۵۲۳/۹	۲۹۰۹/۳	۸۵/۳	-۳۵/۷	۳۹/۸	۲۴/۳
گمرک ایران	۵۰/۲	۷۰/۴	۱۲۵/۲	۱۰۶/۸	۱۴۳/۳	-۱۴/۷	۳۴/۲	۰/۹	۱/۲
سازمان حمایت تبصره ۵ قانون بودجه	۵۷۷/۳	۹۷۸/۸	۶۷۱/۰	۴۵۷/۳	۶۹۵/۳	-۳۱/۸	۵۲/۰	۴/۰	۵/۸
مازاد درآمدهای استانی - تبصره ۴۵ قانون بودجه سال	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
درآمد موضوع ماده ۱۴۲ قانون برنامه سوم	۰	۰	۰	۰	۱۰/۵	۰	۰	۰	۰/۱
سایر	۱۱۳۸/۹	۹۶۷/۱	۱۶۴۵/۶	۳۹۵۹/۸	۲۰۶۰/۲	۱۴۰/۶	-۴۸/۰	۳۴/۹	۱۷/۲
جمع سایر درآمدها	۶۱۰۹/۹	۷۷۰۵/۸	۸۲۶۱/۴	۱۱۳۶۰/۰	۱۱۹۶۷/۴	۳۷/۵	۵/۳	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: قوانین بودجه کل کشور. ارقام سال ۱۳۸۱ براساس لایحه بودجه سال ۱۳۸۳ می باشد.

۱- به دلیل تغییر طبقه بندی اقلام بودجه ای ، قابلیت مقایسه آمار سالهای ۱۳۷۹ الی ۱۳۸۱ با سالهای قبل بطور کامل امکان پذیر نمی باشد.

۲- اختلاف در سرجمع ناشی از گردکردن ارقام می باشد.

پرداختهای دولت بابت یارانه کالاها و خدمات

جدول شماره (۸۲)

(میلیارد ریال)

بابت	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱(۲)
شرکت سهامی خدمات حمایتی کشاورزی	۴۵۳/۱	۴۷۰/۷	۵۴۳/۱	۴۲۸/۴	۵۵۵/۰
سازمان غله کشور	۴۴۴۷/۵	۵۲۰۰/۰	۵۸۳۵/۰	۶۸۱۸/۷	۱۰۰۶۰/۵
شرکت سهامی صنایع شیر ایران	۰	۱۸۹/۶	۱۹۳/۰	۲۴۷/۴	۱۸۳/۰
شرکت سهامی صنایع شیر ایران	۲۸۴/۰	۲۹۱/۰	۲۰۰/۰	۵۴۲/۰	۴۶۸/۴
سازمان گسترش خدمات بازرگانی	۸۵/۰	۲۰/۰	۴۳۴/۰	۴۳۹/۰	۰
شرکت سهامی گسترش خدمات بازرگانی(۱)	۱۷۶/۷	۰	-۳۱۶/۰	-۷۰/۰	۰
شرکت سهامی گسترش خدمات بازرگانی	۱۵۹/۴	۹۸/۵	۴۲/۰	۷۰/۰	۰
شرکت سهامی گوشت کشور	۸۴/۲	۳۳۵/۰	۳۲۳/۶	۳۲۸/۲	۲۹۸/۵
وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	۰۰	۰۰	۰۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
سازمان دامپزشکی کشور	۹/۳	۱۳/۵	۱۲/۵	۲۰/۰	۲۱/۱
سازمان مرکزی تعاون روستایی و سازمان عشایر	۱۰/۵	۲۱/۴	۳۱/۸	۴۱/۰	۱۸۵/۴
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۰۰	۰۰	۰۰	۳۵/۰	۴۵/۰
وزارت صنایع و معادن	۰۰	۰۰	۰۰	۶۹/۹	۶۱/۰
کاغذ پارس و مازندران	۰۰	۰۰	۰۰	۳۰/۰	۰
شرکت سهامی خدمات حمایتی کشاورزی	۴۲/۸	۵۸/۹	۵۸/۰	۱۰۰/۰	۷۲/۵
سازمان حج و زیارت کشور	۱۹۶/۶	۳۴۸/۷	۰	۰	۰
وزارت بازرگانی	۱/۸	۸/۲	۴/۰	۰	۰
وزارت کشور	۱۰/۵	۱۴/۰	۲۰/۰	۰	۰
صندوق بیمه محصولات کشاورزی بانک کشاورزی	۱۱/۵	۶۲/۰	۷۵/۰	۰	۰
وزارت جهاد کشاورزی - سازمان چای کشور	۲۹/۸	۳۸/۰	۰	۰	۰
وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی	۲۸۹/۷	۲۳۱/۲	۲۵۹/۰	۲۱۳/۰	۲۰۱/۷
بند (م) تبصره ۵ قانون بودجه	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۲۲۷/۸	۲۷۶/۶
شرکت مترو	۰	۰	۰	۲۸/۵	۰۰۰
وزارت جهاد کشاورزی	۰۰۰	۰۰۰	۲۱۱/۴	۲۱۴/۶	۲۲۸/۰
سایر	۰	۲۹۳/۴	۱۹۲/۱	۰	۴۰/۹
بند (ه) تبصره ۵ قانون بودجه و بند (ب) ماده ۴۶ قانون برنامه	۰۰	۰۰	۲۷۲/۰	۵۸۴/۵	۳۵۴/۹
سوم					
جمع کل یارانه پرداختی	۶۲۹۲/۴	۷۶۹۴/۱	۸۳۹۰/۵	۱۰۴۶۸/۰	۱۳۱۵۲/۵

ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان

۱- عدد منفی یارانه روغن حاصل جمع جبری مابه التفاوت های دریافتی بابت توزیع روغن به نرخهای صنفی و صنعتی و یارانه پرداختی بابت توزیع روغن به نرخ مصرف خانگی می باشد.

۲- در سال ۱۳۸۱ علاوه بر ارقام مذکور درجدول، در مجموع مبلغ ۲۳۵۷۵/۳ میلیارد ریال بابت مابه التفاوت نرخ ارز کالاهای یارانه ای از بودجه عمومی دولت پرداخت گردید.

موازنه ارزی سیستم بانکی

جدول شماره (۸۳)

(میلیون دلار)

درصد تغییرات		سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۲۷/۴	-۱۴/۳	۱۱۶۲۱	۹۱۲۴	۱۰۶۴۵	۳۲۲۲	-۳۴۸۵	خالص حسابجاری
۹/۶	-۶/۳	۲۳۲۶۶	۲۱۲۲۴	۲۲۶۴۹	۱۶۷۲۵	۹۷۸۲	دریافتهای جاری
۱۰/۵	-۸/۷	۲۲۰۸۴	۱۹۹۹۱	۲۱۸۹۴	۱۵۷۷۷	۸۵۳۵	کالا
۱۷/۲	-۱۸/۴	۱۹۴۰۵	۱۶۵۵۲	۲۰۲۹۰	۱۳۲۶۵	۶۹۹۱	دریافت ارز حاصل از صادرات نفت
۹/۳	-۳۶/۴	۲۲۰	۲۰۱	۳۱۷	۲۲۹	۱۹۲	دریافت ارز حاصل از صدور گاز
-۲۴/۰	۱۵۱/۵	۲۴۵۹	۳۲۳۸	۱۲۸۷	۲۲۸۳	۱۳۵۳	خرید ارز از محل صادرات کالا
-۴/۲	۶۳/۴	۱۱۸۱	۱۲۳۳	۷۵۵	۹۴۸	۱۲۴۷	خدمات
۹۴/۷	۱۹/۰	۵۰۷	۲۶۰	۲۱۹	۵۲۱	۵۸۲	بخش غیردولتی
-۲۸/۳	۱۳۰/۴	۳۴	۴۷	۲۰	۲۴۶	۴۳۶	بخش دولتی
-۳۰/۸	۷۹/۶	۶۴۱	۹۲۶	۵۱۶	۱۸۱	۲۳۰	بهره دریافت شده
-۳/۸	۰/۸	۱۱۶۴۵	۱۲۱۰۰	۱۲۰۰۴	۱۳۵۰۳	۱۳۲۶۷	پرداختهای جاری
-۰/۹	-۰/۶	۱۰۳۶۵	۱۰۴۵۹	۱۰۵۲۸	۱۱۳۹۸	۱۲۱۵۲	کالا
۳۶/۲	-۸/۸	۷۲۲۰	۵۳۰۰	۵۸۱۲	۶۱۲۸	۶۱۲۴	بخش غیردولتی
-۳۹/۰	۹/۴	۳۱۴۵	۵۱۵۹	۴۷۱۶	۵۲۷۰	۶۰۲۸	بخش دولتی
-۲۲/۰	۱۱/۱	۱۲۸۰	۱۶۴۰	۱۴۷۷	۲۱۰۵	۱۱۱۵	خدمات
۴۴/۳	-۱۶/۷	۳۴۲	۲۳۷	۲۸۴	۷۷۵	۲۳۲	بخش غیردولتی
-۲۱/۹	۸/۸	۶۵۷	۸۴۱	۷۷۳	۱۱۴۸	۷۱۷	بخش دولتی
-۵۰/۰	۳۴/۰	۲۸۱	۵۶۲	۴۲۰	۱۸۲	۱۶۶	بهره پرداخت شده
-۳۲/۴	⊖	۲۴۸۳	۳۶۷۳	-۱۴۵	۱۰۰۸	۱۸۱۶	خالص حساب سرمایه
۴۹/۹	⊖	۲۸۱۸۹	۱۸۸۰۱	۲۱۱۵	۱۶۴۲	۲۱۳۶	دریافتها
۷۶/۲	-۴۳/۴	۱۷۹۵	۱۰۱۹	۱۸۰۰	۱۶۳۷	۲۱۳۲	استفاده دولت از وامها و اعتبارات خارجی
۴۱۰/۵	⊖	۱۳۶۹	۲۶۸	۰	۰	۰	ورود وام و سرمایه های خصوصی خارجی
۴۲/۹	⊖	۲۵۰۲۴	۱۷۵۱۴	۳۱۵	۴	۴	برگشت اصل وام و سرمایه
⊖	-۱۰۰/۰	۰	۰	۱	۱	۰	استفاده از حق برداشت مخصوص
۶۹/۹	⊖	۲۵۷۰۶	۱۵۱۲۸	۲۲۶۰	۶۳۴	۳۲۰	پرداختها
-۲۴/۷	۲/۴	۱۷۳۴	۲۳۰۳	۲۲۴۹	۶۱۶	۲۸۳	بازپرداخت اصل وامها و اعتبارات خارجی
۳۲۳/۹	⊖	۱۲۱۷	۲۸۷	۳	۶	۱۱	خروج وام و سرمایه های خصوصی خارجی
۸۱/۵	⊖	۲۲۷۵۵	۱۲۵۳۹	۸	۱۰	۲۵	سرمایه گذاری در خارج و اعطای وام
۴۲/۵	-۱۰۱/۷	۰	۰	۰	۲	۰	بازپرداخت حق برداشت مخصوص
⊖	⊖	-۵۰۴۶	-۸۷۹۹	-۴۳۴۷	۳۳۸۵	-۹۰۴	تعدیلات مربوط به نرخ ارز و معاملات ثبت نشده
۱۲۴/۹	-۳۴/۵	۹۰۵۸	۴۰۲۸	۶۱۵۳	۷۶۱۵	-۲۵۷۳	موازنه ارزی کل

موازنه پرداختها (۱)

جدول شماره (۸۴)

(میلیون دلار)

۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۳۵۸۵	۵۹۸۵	۱۲۵۰۰	۶۵۸۹	-۲۱۴۰	تراز حسابجاری
۶۲۰۱	۵۷۷۵	۱۳۳۷۵	۷۵۹۷	-۱۱۶۸	ترازبازرگانی
۲۸۲۳۷	۲۳۹۰۴	۲۸۴۶۱	۲۱۰۳۰	۱۳۱۱۸	صادرات
۲۲۹۶۶	۱۹۳۳۹	۲۴۲۸۰	۱۷۰۸۹	۹۹۳۳	نفت و گازو فرآورده های نفتی
۵۲۷۱	۴۵۶۵	۴۱۸۱	۳۹۴۱	۳۱۸۵	سایر
۲۲۰۳۶	۱۸۱۲۹	۱۵۰۸۶	۱۳۴۳۳	۱۴۲۸۶	واردات
-۳۵۰۳	-۴۹۵	-۱۴۸۵	-۱۵۳۳	-۱۴۶۹	خدمات
۵۰۲۵	۳۴۸۸	۲۰۱۲	۱۳۹۶	۲۰۲۳	دریافتهها
۱۳۱۶	۷۳۱	۴۵۰	۳۱۰	۲۹۸	کرایه حمل و بیمه
۲۵۰	۲۳۱	۲۱۰	۱۸۳	۱۶۶	خدمات مسافری
۱۳۵۷	۸۹۱	۴۶۷	۴۰۳	۴۹۰	مسافرت
۶۵۳	۶۵۵	۲۱۵	۱۸۱	۲۳۰	درآمد سرمایه گذاری
۶۳۲	۵۷۶	۳۶۸	۲۳۹	۴۳۶	سایر خدمات دولتی
۸۱۷	۴۰۴	۳۰۲	۸۰	۴۰۳	سایر خدمات خصوصی
۸۵۲۸	۳۹۸۳	۳۴۹۷	۲۹۲۹	۳۴۹۲	پرداختها
۴۳۴	۱۵۳۹	۱۳۴۷	۱۲۴۰	۱۷۱۱	کرایه حمل و بیمه
۲۴۰	۶	۳	۸	۲	خدمات مسافری
۳۷۵۰	۷۰۸	۶۶۸	۶۳۱	۱۵۳	مسافرت
۱۰۸۲	۳۹۷	۳۷۰	۴۷۳	۷۳۱	درآمد سرمایه گذاری
۲۰۶۵	۱۱۳۵	۹۶۶	۵۵۲	۸۱۷	سایر خدمات دولتی
۹۵۷	۱۹۸	۱۴۳	۲۵	۷۸	سایر خدمات خصوصی
۸۸۷	۷۰۵	۶۱۰	۵۲۵	۴۹۷	خالص انتقالات
۳۶	۲۳	۷۴	۱۷	-۳	دولتی
۸۵۱	۶۸۲	۵۳۶	۵۰۸	۵۰۰	خصوصی
۲۵۳۴	۱۱۵۰	-۴۵۷۳	-۵۸۹۴	۲۲۷۰	خالص حساب سرمایه
۳۳۲۹	۲۳۶۱	-۳۲۱۸	-۳۳۴۲	-۱	بلندمدت
۳۰۷۹	۲۴۵۵	-۳۲۹۹	-۳۳۷۱	-۱۳	دولتی
۳۰۸۱	۲۴۵۶	-۳۲۹۷	-۳۳۶۵	-۲۰۶	بدهیها
-۲	-۱	-۲	-۶	۱۹۳	داراییها
۲۵۰	-۹۴	۸۱	۲۹	۱۲	سایر
-۷۹۶	-۱۲۱۱	-۱۳۵۵	-۲۵۵۲	۲۲۷۱	کوتاه مدت
-۶۴	۹۴	۲۶۰	-۱۳۰	۹۳	دولتی
-۷۳۲	-۱۳۰۵	-۱۶۱۵	-۲۴۲۲	۲۱۷۸	بانکها و سایر
-۲۱۰	-۱۵۶	۲۱۱	-۱۵۷	-۱۵۰	تغییرات نرخ ارز
-۱۲۴۲	-۲۲۱۹	-۱۶۰۹	۱۳۰۷	-۱۵۵۲	از قلم افتادگی و اشتباهات آماری
۴۶۶۷	۴۷۶۰	۶۵۲۹	۱۸۴۵	-۱۵۷۲	موازنه کل (تغییر در ذخایر بین المللی)

۲۷۱

۱- علت رشد ارقام دریافتهها و پرداختهای خدمات در سالهای ۸۱-۱۳۸۰ گسترش پوشش پایه های آماری بوده است.

ارزش صادرات گمرکی (بدون نفت ، گاز و برق و فرآورده های نفتی)

جدول شماره (۸۵)

(میلیون دلار)

	سهام (درصد)		درصد تغییر		سال					
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
کالاهای سستی و کشاورزی	۳۷/۴	۳۸/۰	۷/۵	۹/۴	۱۷۲۴/۲	۱۶۰۳/۲	۱۴۶۵/۸	۱۴۷۸/۰	۱۴۱۲/۳	
فرش	۱۱/۲	۱۳/۱	-۶/۹	-۱۰/۸	۵۱۴/۳	۵۵۲/۶	۶۱۹/۵	۶۹۱/۲	۵۷۰/۱	
میوه های تازه و خشک	۱۶/۹	۱۵/۸	۱۷/۰	۳۲/۲	۷۷۹/۴	۶۶۶/۲	۵۰۴/۱	۵۱۷/۳	۵۹۱/۹	
پسته و مغز پسته	۱۰/۸	۸/۸	۳۳/۲	۱۷/۳	۴۹۷/۹	۳۷۳/۷	۳۱۸/۵	۳۱۵/۱	۴۱۶/۰	
کشمش و مویز	۱/۶	۱/۴	۲۷/۱	۷/۳	۷۵/۰	۵۹/۰	۵۵/۰	۵۳/۹	۳۷/۹	
انواع پوست و چرم	۱/۸	۱/۶	۱۸/۲	-۱۲/۷	۸۱/۹	۶۹/۳	۷۹/۴	۵۵/۵	۵۴/۰	
خاویار	۰/۵	۰/۹	-۴۴/۷	۱/۶	۲۱/۶	۳۹/۱	۳۸/۵	۲۶/۱	۳۷/۹	
روده	۰/۶	۰/۶	۴/۷	-۱۱/۹	۲۸/۰	۲۶/۷	۳۰/۳	۳۲/۷	۳۴/۳	
کتیرا	*	۰/۱	-۸/۸	۶۰/۰	۲/۲	۲/۴	۱/۵	۱/۶	۱/۶	
زیره	۰/۳	۰/۲	۹۴/۲	-۲۶/۴	۱۲/۴	۶/۴	۸/۷	۱۱/۴	۲۱/۹	
پنبه	۰/۲	۰/۱	۲۶۵/۰	-۵۱/۹	۹/۵	۲/۶	۵/۴	۲/۶	۵/۶	
سایر	۶/۰	۵/۶	۱۵/۶	۳۳/۴	۲۷۵/۱	۲۳۷/۹	۱۷۸/۴	۱۳۹/۶	۹۵/۰	
کلوخه های کانی فلزی	۰/۷	۱/۸	-۵۸/۳	۱۰۵/۰	۳۲/۲	۷۷/۳	۳۷/۷	۳۶/۳	۱۲/۸	
کالاهای صنعتی	۶۱/۹	۶۰/۲	۱۲/۱	۱۲/۶	۲۸۵۲/۰	۲۵۴۳/۴	۲۲۵۹/۲	۱۸۴۷/۷	۱۵۸۸/۲	
پودر لباسشویی و صابون	۱/۲	۱/۰	۳۷/۳	۵/۶	۵۶/۶	۴۱/۲	۳۹/۰	۲۸/۷	۲۷/۵	
مواد شیمیایی و پتروشیمی	۲۴/۳	۲۴/۹	۶/۲	□	۱۱۱۸/۴	۱۰۵۲/۷	۱۱۰/۲	۸۳/۳	۱۳۹/۷	
کفش	۱/۵	۲/۲	-۲۵/۷	۴۵/۳	۷۰/۶	۹۵/۰	۶۵/۴	۴۲/۷	۴۷/۱	
ملبوس آماده ، تریکو و انواع پارچه	۱/۵	۱/۷	۰/۴	-۱۷/۴	۷۰/۶	۷۰/۳	۸۵/۱	۴۰/۹	۱۷/۸	
سیمان ، سنگ و مصالح ساختمانی	۲/۱	۲/۵	-۶/۸	۹/۴	۹۷/۲	۱۰۴/۳	۹۵/۳	۵۹/۴	۳۶/۷	
وسایل نقلیه و قطعات یدکی آن	۰/۸	۱/۲	-۲۳/۴	۲۷/۲	۳۸/۳	۵۰/۰	۳۹/۳	۳۴/۴	۱۲/۰	
شمش مس، آلومینیوم و ظروف مسی	۱/۶	۱/۷	-۱/۱	-۱۴/۴	۷۲/۳	۷۳/۱	۸۵/۴	۸۵/۱	۲۸/۲	
چدن، آهن و فولاد	۷/۶	۶/۶	۲۶/۰	-۷/۵	۳۵۰/۴	۲۷۸/۱	۳۰۰/۸	۲۱۹/۴	۱۳۸/۶	
سایر	۲۱/۲	۱۸/۴	۲۵/۶	-۴۵/۹	۹۷۷/۷	۷۷۸/۷	۱۴۳۸/۷	۱۲۵۳/۸	۱۱۴۰/۶	
جمع کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۹/۱	۱۲/۳	۴۶۰۸/۴	۴۲۲۳/۹	۳۷۶۲/۷	۳۳۶۲/۰	۳۰۱۳/۳	

۲۷۴

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

ترکیب صادرات گمرکی براساس نوع مصرف (بدون نفت ، گاز ، برق و فرآورده های نفتی)(۱)

جدول شماره (۸۶)

(میلیون دلار)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۴۴/۷	۴۲/۵	۱۴/۸	۱۰/۵	۲۰۵۹/۲	۱۷۹۴/۰	۱۶۲۳/۳	۱۳۹۶/۳	۱۲۱۱/۴	مواد اولیه و کالاهای واسطه ای
۴۰/۸	۳۸/۴	۱۵/۹	۱۴/۹	۱۸۷۹/۴	۱۶۲۱/۶	۱۴۱۰/۸	۱۰۶۴/۶	۹۵۸/۴	صنعت و معدن
۰/۶	۰/۴	۵۸/۴	-۴۳/۱	۲۷/۶	۱۷/۴	۳۰/۶	۱۱/۷	۷/۷	نساجی
۱۹/۶	۱۹/۱	۱۲/۱	۲۷/۶	۹۰۳/۵	۸۰۶/۳	۶۳۲/۱	۴۱۴/۰	۴۷۷/۷	شیمیایی
۰/۴	۱/۲	-۶۶/۴	۶۴/۱	۱۷/۶	۵۲/۴	۳۱/۹	۴۶/۶	۴۴/۸	پوست و چرم
۶/۱	۶/۰	۱۰/۵	۱۳/۱	۲۸۰/۶	۲۵۳/۹	۲۲۴/۶	۱۸۱/۷	۸۶/۲	ذوب فلزات
۲/۱	۲/۲	۸/۰	۲۱/۹	۹۸/۵	۹۱/۲	۷۴/۸	۷۳/۵	۵۷/۸	غذایی
۱۲/۰	۹/۵	۳۷/۷	-۳/۹	۵۵۱/۶	۴۰۰/۵	۴۱۶/۸	۳۳۷/۱	۲۸۴/۲	سایر
۲/۸	۳/۱	-۲/۴	-۲۰/۷	۱۲۸/۳	۱۳۱/۵	۱۶۵/۹	۱۵۳/۹	۸۱/۸	ساختمان
۰/۴	۰/۳	۵۷/۲	۱۷۹/۷	۱۸/۰	۱۱/۵	۴/۱	۱۰/۱	۴۵/۲	کشاورزی
۰/۷	۰/۷	۱۳/۵	-۳۰/۶	۳۳/۵	۲۹/۵	۴۲/۵	۱۶۷/۷	۱۲۶/۰	خدمات
۳/۹	۳/۷	۱۵/۳	۱۱/۲	۱۷۸/۲	۱۵۴/۵	۱۳۸/۹	۹۱/۲	۶۹/۴	کالاهای سرمایه ای
۵۱/۴	۵۳/۸	۴/۲	۱۳/۷	۲۳۷۱/۰	۲۲۷۵/۳	۲۰۰۰/۵	۱۸۷۴/۵	۱۷۳۲/۵	کالاهای مصرفی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۹/۱	۱۲/۳	۴۶۰۸/۴	۴۲۲۳/۸	۳۷۶۲/۷	۳۳۶۲/۰	۳۰۱۳/۳	جمع کل

۲۷۵

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

۱- تفکیک گروههای کالایی براساس دستورالعمل های تهیه شده در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران انجام شده است.

توزیع صادرات گمرکی برحسب قاره ها

جدول شماره (۸۷)

(میلیون دلار)

	سهم (درصد)		درصد تغییر		سال			
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰
آمریکا	۷۳	۱۳۵	۱۵۷	۱۸۷	۰/۱	۱۹/۳	۳/۷	۴/۱
اروپا	۱۱۸۷	۱۲۴۳	۱۲۴۵	۹۶۸	-۱۴/۲	-۹/۴	۲۵/۳	۲۱/۰
آسیا	۱۷۰۶	۱۹۱۱	۲۲۷۴	۳۳۱۷	۲۷/۴	۱۴/۵	۶۸/۶	۷۲/۰
آفریقا	۳۹	۶۲	۷۴	۱۲۲	۲۱/۲	۳۵/۵	۲/۱	۲/۶
اقیانوسیه	۹	۱۳	۱۳	۱۴	-۴/۸	۱۷/۰	۰/۳	۰/۳
کل صادرات	۳۰۱۳	۳۳۶۲	۳۷۶۳	۴۶۰۸	۱۲/۳	۹/۱	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

توزیع صادرات گمرکی برحسب گروه کشورها

جدول شماره (۸۸)

(میلیون دلار)

	سهم (درصد)		درصد تغییر		سال			
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰
کشورهای عضو اتحادیه اروپا (۱)	۸۸۹	۸۸۹	۸۴۲	۷۰۱	-۹/۷	-۷/۸	۱۸/۰	۱۵/۲
کشورهای عضو اسکاپ (۲)	۱۱۹۴	۱۲۷۱	۱۶۰۵	۱۹۳۳	۱۱/۰	۸/۵	۴۲/۲	۴۱/۹
کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی (اكو) (۳)	۵۴۲	۶۰۱	۷۷۵	۹۳۷	-۲/۲	۲۳/۵	۱۸/۰	۲۰/۳
کشورهای عضو اوپک (۴)	۶۲۵	۸۵۲	۷۴۹	۱۳۱۱	۴۳/۵	۲۱/۹	۲۵/۵	۲۸/۴
کشورهای عضو اتحادیه پایاپای آسیایی (۵)	۲۰۰	۱۹۱	۲۴۷	۳۵۴	۱۴/۶	۲۴/۷	۶/۷	۷/۷

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

۱- European Union (EU).

۲- Economic and Social Commission for Asia and Pacific (ESCAP).

۳- Economic Co-operation Organization (ECO).

۴- Organization of the Petroleum Exporting Countries (OPEC).

۵- Asian Clearing Union (ACU) .

توزیع صادرات گمرکی برحسب کشورها (بدون نفت ، گاز ، برق و فرآورده های نفتی)

(میلیون دلار)

	سهام (درصد)		درصد تغییر		سال				
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷
امارات متحده عربی	۱۶/۴	۱۵/۲	۱۷/۶	۴۴/۳	۷۵۳/۸	۶۴۱/۱	۴۴۴/۳	۵۹۸/۸	۵۱۵/۷
آلمان	۶/۳	۷/۴	-۷/۶	-۱۱/۸	۲۸۸/۹	۳۱۲/۵	۳۵۴/۳	۴۲۴/۰	۴۱۰/۱
آذربایجان	۵/۴	۷/۴	-۲۰/۲	۲۶/۰	۲۵۰/۱	۳۱۳/۶	۲۴۸/۸	۱۱۹/۲	۱۲۰/۳
ژاپن	۵/۱	۵/۷	-۰/۹	۸۸/۴	۲۳۶/۶	۲۳۸/۷	۱۲۶/۷	۵۷/۲	۴۳/۰
جمهوری خلق چین	۴/۳	۴/۲	۱۲/۰	۴/۱	۱۹۸/۳	۱۷۷/۰	۱۷۰/۰	۷۷/۳	۹۲/۳
هندوستان	۴/۱	۴/۴	۱/۲	۲۲/۶	۱۸۹/۲	۱۸۷/۰	۱۵۲/۵	۱۲۸/۶	۱۴۴/۷
ایتالیا	۳/۴	۴/۵	-۱۸/۲	۰/۱	۱۵۶/۶	۱۹۱/۵	۱۹۱/۴	۱۸۰/۱	۲۰۲/۲
افغانستان	۳/۳	۱/۲	۱۸۹/۲	۲۶/۰	۱۵۰/۱	۵۱/۹	۴۱/۲	۱۱/۸	۳/۸
پاکستان	۳/۱	۲/۱	۶۳/۱	۳۴/۷	۱۴۱/۹	۸۷/۰	۶۴/۶	۵۰/۱	۳۵/۶
کویت	۲/۹	۲/۵	۲۷/۳	۴۲/۷	۱۳۵/۰	۱۰۶/۰	۷۴/۳	۵۴/۲	۳۶/۰
ایالات متحده آمریکا	۲/۹	۲/۵	۲۳/۰	۸/۹	۱۳۲/۲	۱۰۷/۵	۹۸/۷	۵/۱	۳/۵
ترکیه	۲/۲	۱/۴	۷۶/۴	-۶۴/۸	۱۰۲/۷	۵۸/۲	۱۶۵/۵	۱۸۳/۶	۱۵۸/۳
اسپانیا	۲/۱	۱/۸	۲۶/۹	۴۸/۰	۹۹/۰	۷۸/۰	۵۲/۷	۵۶/۲	۵۱/۰
عربستان سعودی	۲/۰	۱/۶	۳۸/۱	-۲۳/۴	۹۳/۴	۶۷/۶	۸۸/۳	۵۴/۹	۴۰/۵
ترکمنستان	۱/۹	۱/۸	۱۷/۱	-۱۳/۴	۸۸/۴	۷۵/۵	۸۷/۲	۱۲۲/۳	۱۰۲/۳
روسیه	۱/۶	۱/۴	۲۴/۳	-۱۴/۰	۷۳/۲	۵۸/۹	۶۸/۵	۶۲/۰	۳۶/۳
ازبکستان	۱/۵	۲/۰	-۱۵/۷	۱/۴	۶۹/۶	۸۲/۵	۸۱/۴	۴۹/۶	۵۳/۷
سنگاپور	۱/۴	۱/۰	۵۰/۷	۱/۲	۶۵/۷	۴۳/۶	۴۳/۱	۲۹/۳	۷۶/۰
هنگ کنگ	۱/۴	۱/۷	-۱۲/۱	۴۸/۰	۶۴/۰	۷۲/۸	۴۹/۲	۲۱/۳	۳۹/۰
سوریه	۱/۴	۱/۲	۱۹/۹	۳۶/۴	۶۲/۹	۵۲/۵	۳۸/۵	۲۷/۱	۲۹/۷
ارمنستان	۱/۳	۱/۲	۱۷/۵	۴/۸	۶۱/۷	۵۲/۵	۵۰/۱	۳۷/۰	۳۷/۲
تاجیکستان	۱/۳	۰/۹	۵۶/۰	۱۹/۶	۶۱/۰	۳۹/۱	۳۲/۷	۲۲/۰	۲۵/۸
تایوان	۱/۳	۱/۳	۱۴/۰	۱/۵	۶۰/۶	۵۳/۲	۵۲/۴	۹۷/۲	۵۸/۸
تایلند	۰/۸	۱/۰	-۱۱/۶	-۱۸/۰	۳۸/۷	۴۳/۸	۵۳/۴	۵۲/۴	۱۳/۴
فرانسه	۰/۸	۱/۴	-۴۰/۴	۳۲/۴	۳۵/۳	۵۹/۳	۴۴/۸	۴۵/۷	۶۱/۷
سایر	۲۱/۷	۲۳/۰	۲/۸	۹/۵	۹۹۹/۶	۹۷۲/۷	۸۸۸/۱	۷۹۵/۰	۶۲۲/۴
جمع کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۹/۱	۱۲/۳	۴۶۰۸/۴	۴۲۲۴/۰	۳۷۶۲/۷	۳۳۶۲/۰	۳۰۱۳/۳

۲۷۷

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

ارزش واردات گمرکی براساس طبقه بندی
بین المللی کالا

جدول شماره (۹۰)

(میلیون دلار)

سهام (درصد)		درصد تغییر		سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۶/۸	۱۱/۹	-۲۷/۷	۶/۵	۱۵۲۲	۲۱۰۶	۱۹۷۷	۱۹۵۳	۱۵۸۳	مواد غذایی و حیوانات زنده
۰/۳	۰/۲	۱۰۴/۱	-۴۷/۳	۶۶	۳۲	۶۲	۳۷	۷۷	لبنیات و تخم مرغ
۴/۰	۸/۳	-۳۸/۹	۵/۹	۸۹۹	۱۰۴۷۲	۱۳۹۰	۱۳۱۹	۸۷۸	غلات و فرآورده های آن
۰/۷	۱/۲	-۲۶/۶	۲/۸	۱۶۱	۲۱۹	۲۱۳	۲۸۱	۲۳۰	شکر، فرآورده های آن و عسل
									قهوه، چای، کاکائو، ادویه جات و
۰/۱	۰/۳	-۵۷/۲	-۳۲/۴	۲۱	۵۰	۷۴	۶۲	۳۷	سایر محصولات مشابه
۰/۳	۰/۳	۴۴/۴	۲۳۹/۶	۶۸	۴۷	۱۴	۶	۳	میوه ها و سبزیها
۱/۴	۱/۶	۷/۲	۲۷/۱	۳۰۷	۲۸۷	۲۲۶	۲۴۸	۳۵۸	سایر
۰/۶	۰/۱	□	۱۰/۲	۱۳۸	۱۸	۱۷	۶	۹	نوشابه ها و دخانیات
۳/۳	۳/۸	۹/۹	-۴/۶	۷۴۲	۶۷۵	۷۰۷	۶۴۸	۵۹۶	مواد خام غیرخوراکی به استثنای مواد نفتی و سوختنی
۰/۴	۰/۴	۱۷/۴	۲۰/۲	۸۹	۷۶	۶۳	۵۸	۵۲	کائوچوی خام
۱/۰	۱/۲	۲/۳	۷/۴	۲۱۴	۲۰۹	۱۹۵	۲۱۹	۲۰۱	الیاف نساجی ذکر نشده
۰/۳	۰/۴	-۷/۸	۱۱/۳	۶۰	۶۵	۵۹	۶۸	۶۴	انواع کودهای خام و مواد معدنی
۱/۷	۱/۸	۱۶/۶	-۱۶/۹	۳۷۹	۳۲۵	۳۹۱	۳۰۳	۲۷۹	سایر
۴/۸	۳/۳	۸۴/۵	۷۵/۱	۱۰۶۷	۵۷۸	۳۳۰	۲۱۵	۱۸۶	مواد معدنی، سوخت، مواد روغنی و مواد مربوط به آن
۲/۲	۲/۲	۲۵/۸	-۶/۸	۴۸۹	۳۸۸	۴۱۷	۵۱۶	۶۵۴	روغنهای گیاهی و حیوانی
۲/۱	۲/۲	۲۴/۸	-۶/۴	۴۷۷	۳۸۲	۴۰۸	۴۹۹	۶۳۳	روغنهای گیاهی
۰/۱	۰	۸۴/۰	-۲۷/۶	۱۱	۶	۹	۱۷	۲۱	سایر
۱۱/۶	۱۳/۵	۸/۲	۱۷/۶	۲۵۸۰	۲۳۸۴	۲۰۲۷	۱۸۹۴	۱۷۷۴	مواد شیمیایی

۴۵۸	۴۷۰	۴۶۰	۵۶۲	۶۴۲	۲۲/۰	۱۴/۴	۳/۲	۲/۹	مواد و ترکیبات شیمیایی
۱۳۵	۱۲۹	۱۲۵	۱۵۴	۱۷۱	۲۳/۰	۱۱/۳	۰/۹	۰/۸	موادی که در رنگرزی و دباغی بکار می رود
۳۲۹	۳۹۳	۳۹۵	۵۰۲	۵۴۳	۲۶/۹	۸/۲	۲/۸	۲/۴	محصولات پزشکی و دارویی
۴۱۳	۳۹۱	۴۲۸	۵۷۹	۵۹۷	۳۵/۴	۳/۱	۳/۳	۲/۷	مواد پلاستیکی ، سلولز احیاشده و صمغهای مصنوعی
۳۱۶	۳۶۱	۴۰۸	۴۱۴	۴۵۲	۱/۶	۹/۰	۲/۴	۲/۰	مواد و محصولات شیمیایی ذکر نشده
۱۲۳	۱۵۰	۲۱۱	۱۷۳	۱۷۵	-۱۸/۰	۱/۱	۱/۰	۰/۸	سایر
کالاهایی که طبقه بندی آنها برحسب ماده بکار رفته									
۲۵۲۰	۲۲۱۳	۳۱۸۵	۳۳۱۹	۳۲۲۰	۴/۲	-۳/۰	۱۸/۸	۱۴/۵	در آنها صورت گرفته است
۲۶۶	۲۹۲	۴۲۲	۳۵۸	۳۹۵	-۱۵/۱	۱۰/۱	۲/۰	۱/۸	کاغذ، مقوا و محصولات وابسته به آن
۳۱۰	۲۶۶	۳۰۳	۲۸۹	۲۵۵	-۴/۷	-۱۱/۸	۱/۶	۱/۱	انواع نخهای نساجی و محصولات وابسته به آن
۱۶۶	۱۳۹	۱۲۴	۱۸۳	۲۰۰	۴۷/۳	۹/۱	۱/۰	۰/۹	کالاهای ساخته شده از مواد کانی غیر فلزی
۱۲۸۷	۱۱۷۳	۱۸۱۹	۱۸۹۵	۱۷۳۸	۴/۱	-۸/۳	۱۰/۸	۷/۸	آهن و فولاد
۴۹۱	۳۴۳	۵۱۶	۵۹۴	۶۳۳	۱۵/۰	۶/۶	۳/۴	۲/۸	سایر
۶۳۴۸	۴۷۸۵	۵۱۷۲	۷۵۶۵	۱۰۲۲۱	۴۶/۲	۳۵/۱	۴۲/۹	۴۵/۹	ماشین آلات و لوازم حمل و نقل
۳۵۰۱	۳۰۲۱	۲۹۷۶	۴۰۵۱	۴۹۲۸	۳۶/۱	۲۱/۷	۲۳/۰	۲۲/۱	ماشین آلات غیر الکتریکی
۱۵۲۱	۹۶۱	۱۰۸۵	۱۸۱۹	۱۸۰۸	۶۷/۶	-۰/۶	۱۰/۳	۸/۱	ماشین آلات و دستگاهها و ابزارهای الکتریکی
۱۳۲۶	۸۰۳	۱۱۱۱	۱۶۹۶	۳۴۸۴	۵۲/۶	۱۰۵/۵	۹/۶	۱۵/۶	وسایل حمل و نقل
۵۳۸	۳۰۵	۴۴۷	۵۳۵	۷۱۶	۱۹/۸	۳۳/۸	۳/۰	۳/۲	کالاهای ساخته شده متفرقه
۳۸۰	۲۳۷	۲۸۸	۳۷۴	۴۶۱	۳۰/۰	۲۳/۴	۲/۱	۲/۱	لوازم علمی و حرفه ای
۱۵۵	۶۷	۱۵۴	۱۵۶	۲۴۰	۱/۱	۵۳/۸	۰/۹	۱/۱	اشیاء مصنوعی متفرقه و ذکر نشده
۳	۱	۵	۶	۱۵	۱۷/۳	۱۷۰/۹	۰	۰/۱	سایر
۱۱۵	۱۴۸	۶۷	۵۷	۱۵۸۱	-۱۳/۹	☐	۰/۳	۷/۱	کالاهایی که براساس نوع مصرف طبقه بندی نشده اند
۱۴۳۲۳	۱۲۶۸۳	۱۴۳۴۷	۱۷۶۲۶	۲۲۲۷۵	۲۲/۹	۲۶/۴	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	جمع کل
۱۳۷۰۸	۱۱۹۷۲	۱۳۱۸۷	۱۶۲۲۸	۲۱۷۶۱	۲۳/۱	۳۴/۱			جمع گمرکی تعدیل شده

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

ترکیب واردات گمرکی براساس نوع مصرف (۱)

جدول شماره (۹۱)

(میلیون دلار)

	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰
مواد اولیه و کالاهای واسطه ای	۶۳۱۰	۶۲۲۵	۷۴۰۱	۸۲۲۸	۹۷۶۶	۱۱/۲
صنعت و معدن	۵۳۷۲	۵۴۶۴	۶۴۲۱	۷۱۰۷	۸۳۹۶	۱۸/۱
نساجی	۲۷۴	۲۹۷	۲۸۱	۳۱۸	۲۹۴	۱۳/۰
شیمیایی	۱۴۷۹	۱۳۹۶	۱۵۱۲	۱۸۴۸	۲۲۵۱	۲۱/۸
پوست و چرم	۵	۶	۴	۵	۴	۲۲/۷
ذوب فلزات	۱۳۹	۱۳۰	۲۰۵	۲۷۸	۴۹۴	۳۵/۹
غذایی	۱۳۵۴	۱۵۵۶	۱۵۰۱	۱۶۹۴	۱۱۰۰	۱۲/۸
سایر	۲۱۲۱	۲۰۷۹	۲۹۱۸	۲۹۶۶	۴۲۵۴	۱/۶
ساختمان	۵۷۱	۴۰۲	۴۳۸	۵۰۲	۵۳۵	۱۴/۸
کشاورزی	۱۳۸	۱۷۶	۲۱۴	۱۹۳	۱۸۴	۹/۶
خدمات	۲۲۹	۱۸۳	۳۲۹	۴۲۶	۶۵۰	۲۹/۲
کالاهای سرمایه ای	۶۰۰۲	۴۵۱۰	۴۸۳۴	۷۱۲۷	۹۶۶۸	۴۷/۴
کالاهای مصرفی	۲۰۱۱	۱۹۴۸	۲۱۱۲	۲۲۷۰	۲۸۴۲	۷/۵
جمع کل	۱۴۳۲۳	۱۲۶۸۳	۱۴۳۴۷	۱۷۶۲۶	۲۲۲۷۵	۲۲/۹
واردات گمرکی تعدیل شده	۱۳۷۰۸	۱۱۹۷۲	۱۳۱۸۷	۱۶۲۲۸	۲۱۷۶۱	۲۳/۱

۲۱

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

۱- تفکیک گروههای کالایی براساس دستورالعمل های تهیه شده در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران انجام شده است.

توزیع واردات گمرکی برحسب قاره ها

جدول شماره (۹۲)

(میلیون دلار)

	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰
آمریکا	۱۵۸۹	۱۶۱۳	۱۵۵۰	۱۷۸۶	۱۳۵۶	۱۵/۲
اروپا	۷۷۵۳	۶۵۰۹	۷۱۲۵	۸۶۹۶	۱۲۷۷۳	۴۶/۹
آسیا	۴۳۶۲	۴۰۳۰	۴۹۸۳	۶۴۹۷	۷۶۱۹	۳۰/۴
آفریقا	۱۷۴	۲۰۱	۲۴۱	۱۷۰	۱۳۶	-۲۹/۴
اقیانوسیه	۴۴۵	۳۳۰	۴۴۹	۴۷۷	۳۹۱	۶/۴
ارزش واردات گمرکی	۱۴۳۲۳	۱۲۶۸۳	۱۴۳۴۷	۱۷۶۲۶	۲۲۲۷۵	۲۲/۹
واردات گمرکی تعدیل شده	۱۳۷۰۸	۱۱۹۷۲	۱۳۱۸۷	۱۶۲۲۸	۲۱۷۶۱	۲۳/۱

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

توزیع واردات گمرکی برحسب گروه کشورها

جدول شماره (۹۳)

(میلیون دلار)

	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰
کشورهای عضو اتحادیه اروپا ^(۱)	۶۲۲۳	۵۱۴۷	۵۳۲۱	۶۵۵۸	۹۰۹۷	۲۳/۲
کشورهای عضو اسکاپ ^(۲)	۴۶۰۵	۴۱۳۸	۴۷۴۲	۶۵۰۰	۶۸۲۹	۳۷/۱
کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی ^(۳)	۴۷۷	۴۵۷	۷۲۷	۷۱۶	۸۳۸	-۱/۵
کشورهای عضو اوپک ^(۴)	۹۲۳	۹۶۴	۱۰۷۶	۱۹۹۰	۲۶۴۷	۸۴/۹
کشورهای عضو اتحادیه پایاپای آسیایی ^(۵)	۲۸۱	۲۸۷	۳۵۶	۶۷۶	۸۵۵	۸۹/۹

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

۱- European Union (EU).

۲- Economic and Social Commission for Asia and Pacific(ESCAP).

۳- Economic Co-operation Organization (ECO).

۴- Organization of the Petroleum Exporting Countries(OPEC).

۵- Asian Clearing Union (ACU).

توزیع واردات گمرکی برحسب کشورها

جدول شماره (۹۴)

(میلیون دلار)

	سهم (درصد)		درصد تغییر		سال				
	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷
آلمان	۱۷/۰	۱۰/۳	۱۰۹/۰	۲۰/۱	۳۷۷۷	۱۸۰۷	۱۵۰۴	۱۳۸۲	۱۶۶۰
امارات متحده عربی	۹/۷	۹/۳	۳۱/۸	۴۱/۵	۲۱۵۲	۱۶۳۳	۱۱۵۴	۷۶۹	۷۵۹
سوئیس	۸/۹	۲/۵	۳۵۶/۷	۳۳/۳	۱۹۸۹	۴۳۵	۳۲۷	۳۳۶	۳۲۶
ایتالیا	۶/۲	۵/۷	۳۹/۴	۱۶/۴	۱۳۸۹	۹۹۶	۸۵۶	۹۰۱	۱۱۸۸
فرانسه	۵/۹	۶/۳	۱۸/۹	۷۹/۶	۱۳۱۸	۱۰۱۰۹	۶۱۷	۶۸۵	۵۵۶
چین	۴/۷	۵/۰	۱۸/۰	۵۶/۸	۱۰۴۶	۸۸۷	۵۶۵	۶۱۳	۶۵۵
جمهوری کره	۴/۰	۵/۴	۶/۷	۳۰/۰	۸۹۴	۹۵۸	۷۳۷	۷۰۸	۶۸۷
روسیه	۳/۹	۵/۲	-۴/۳	-۰/۷	۸۷۴	۹۱۴	۹۲۰	۵۳۲	۵۴۹
برزیل	۳/۸	۵/۱	-۵/۹	۶۶/۷	۸۴۳	۸۹۶	۵۳۸	۶۸۱	۴۷۲
انگلستان	۳/۵	۳/۸	۱۵/۴	۳۰/۷	۷۶۹	۶۶۶	۵۱۰	۴۳۹	۵۷۴
هند	۳/۲	۳/۲	۲۷/۸	۱۲۱/۰	۷۱۷	۵۶۱	۲۵۴	۱۹۹	۲۰۴
ژاپن	۳/۲	۴/۵	-۹/۳	۱۵/۲	۷۱۴	۷۸۷	۶۸۴	۵۹۰	۱۰۰۵
بلژیک	۱/۸	۲/۵	-۱۰/۱	۳/۳	۳۹۶	۴۴۰	۴۲۶	۵۹۷	۸۹۹
ترکیه	۱/۷	۱/۶	۲۶/۹	۲۴/۷	۳۶۹	۲۹۱	۲۳۳	۲۲۸	۲۷۲
استرالیا	۱/۶	۲/۶	-۲۱/۶	۱۲/۹	۳۵۷	۴۵۵	۴۰۳	۲۹۸	۳۵۸
سوئد	۱/۶	۲/۱	-۷/۲	۲۱/۸	۳۵۰	۳۷۷	۳۱۰	۱۲۰	۱۴۸
عربستان سعودی	۱/۵	۱/۳	۵۱/۲	۱۹۷/۳	۳۳۵	۲۲۲	۷۵	۴۷	۶۸
سنگاپور	۱/۴	۰/۹	۱۰۱/۹	۲/۴	۳۲۱	۱۵۹	۱۵۵	۱۰۰	۱۰۶
هلند	۱/۴	۲/۰	-۱۱/۰	۲۸/۱	۳۰۸	۳۴۶	۲۷۰	۲۱۳	۳۶۲
اسپانیا	۱/۳	۱/۷	-۲/۵	-۱۰/۳	۳۰۰	۳۰۸	۳۴۳	۳۴۱	۴۱۰
قزاقستان	۱/۲	۱/۵	-۳/۰	-۲۱/۶	۲۶۲	۲۷۰	۳۴۵	۱۳۲	۸۷
اتریش	۱/۱	۱/۴	۵/۴	-۱۳/۸	۲۵۲	۲۳۹	۲۷۷	۳۰۴	۲۶۷
کانادا	۰/۹	۲/۲	-۴۸/۱	-۱۹/۹	۱۹۹	۳۸۳	۴۷۷	۵۳۱	۳۱۱
مالزی	۰/۹	۱/۱	۳/۳	۵۴/۵	۱۹۵	۱۸۹	۱۲۲	۱۰۰	۹۶
اکراین	۰/۹	۰/۶	۷۶/۰	۰/۶	۱۹۵	۱۱۱	۱۱۰	۸۷	۱۳۸
سایر	۸/۸	۱۲/۴	-۱۰/۷	۲/۴	۱۹۵۵	۲۱۸۸	۲۱۳۶	۱۷۵۰	۲۱۶۶
جمع کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۶/۴	۲۲/۹	۲۲۲۷۵	۱۷۶۲۶	۱۴۳۴۷	۱۲۶۸۳	۱۴۳۲۳
واردات گمرکی تعدیل شده			۳۴/۱	۲۳/۱	۲۱۷۶۱	۱۶۲۲۸	۱۳۱۸۷	۱۱۹۷۲	۱۳۷۰۸

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

خلاصه داراییها و بدهیهای سیستم بانکی(۱)

جدول شماره (۹۵)

(میلیارد ریال)

درصد تغییر		مانده در پایان سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
داراییها:							
داراییهای خارجی							
۴۳۱/۷	۳۵/۲	۲۳۶۰۷۳/۷	۴۴۳۹۷/۹	۳۲۸۳۲/۸	۱۸۳۲۵/۰	۱۱۷۳۷/۶	طلا
۳۵۰/۹	-۷/۵	۱۰۷۹۸/۵	۲۳۹۴/۹	۲۵۸۹/۳	۲۶۵۲/۰	۱۹۳۷/۹	طلا نزد صندوق بین المللی پول
۴۰۰/۸	-۱/۵	۴۱۶/۷	۸۳/۲	۸۴/۵	۸۹/۴	۹۰/۹	ارز
۴۴۰/۷	۴۴/۷	۲۰۷۵۱۹/۱	۳۸۳۷۸/۰	۲۶۵۱۸/۹	۱۰۹۵۱/۴	۵۷۳۴/۶	ارزهای تهاتری
۳۹۵/۴	-۶/۴	۶۳۹۱/۲	۱۲۹۰/۲	۱۳۷۷/۹	۲۴۶۱/۳	۲۲۸۴/۸	سهامیه و سهام در مؤسسات بین المللی
۳۸۰/۸	-۰/۱	۸۰۰۴/۱	۱۶۶۴/۸	۱۶۶۶/۱	۱۷۰۰/۶	۱۶۸۷/۳	حق برداشت مخصوص
۴۰۱/۷	-۱/۶	۲۹۴۴/۱	۵۸۶/۸	۵۹۶/۱	۴۷۰/۳	۲/۱	بدهی بخش دولتی
۴۸/۹	۱۲/۸	۲۰۶۲۱۶/۹	۱۳۸۴۵۷/۲	۱۲۲۷۸۵/۲	۱۱۷۱۱۶/۹	۱۰۹۹۷۶/۱	دولت
۷۸/۶	۷/۷	۱۲۸۹۳۸/۵	۷۲۱۸۹/۸	۶۷۰۵۳/۸	۶۹۲۰۹/۵	۶۶۳۳۶/۰	شرکتها و مؤسسات دولتی
۱۶/۶	۱۸/۹	۷۷۲۷۸/۴	۶۶۲۶۷/۴	۵۵۷۳۱/۴	۴۷۹۰۷/۴	۴۳۶۴۰/۱	بدهی بخش غیردولتی
۳۴/۹	۳۴/۱	۳۲۷۰۷۲/۹	۲۴۲۵۴۲/۶	۱۸۰۸۷۰/۷	۱۳۷۹۱۲/۹	۹۸۲۲۰/۰	سایر
۳۵/۴	۲۷/۰	۲۸۱۳۲۳/۲	۲۰۷۷۸۸/۹	۱۶۳۶۰۸/۷	۱۲۳۰۰۰/۶	۱۰۸۷۵۷/۷	جمع
۶۵/۹	۲۶/۶	۱۰۵۰۶۸۶/۷	۶۳۳۱۸۶/۶	۵۰۰۰۹۷/۴	۳۹۶۳۵۵/۴	۳۲۸۶۹۱/۴	اقلام زیر خط
۲۵۰/۴	۲۲/۹	۲۴۲۳۸۱/۳	۶۹۱۶۴/۵	۵۶۲۹۵/۸	۴۸۴۶۰/۶	۴۴۷۱۸/۳	جمع داراییها = جمع بدهیها
۸۴/۱	۲۶/۲	۱۲۹۳۰۶۸/۰	۷۰۲۳۵۱/۱	۵۵۶۳۹۳/۲	۴۴۴۸۱۶/۰	۳۷۳۴۰۹/۷	بدهیها:
نقدینگی							
۳۰/۱	۲۸/۸	۴۱۷۵۲۴/۰	۳۲۰۹۵۷/۲	۲۴۹۱۱۰/۷	۱۹۲۶۸۹/۲	۱۶۰۴۰۱/۵	پول
۲۷/۸	۲۴/۹	۱۸۲۶۵۲/۷	۱۴۲۹۵۶/۷	۱۱۴۴۲۰/۵	۸۶۷۵۱/۰	۷۴۷۸۴/۴	شبه پول
۳۱/۹	۳۲/۲	۲۳۴۸۷۱/۳	۱۷۸۰۰۰/۵	۱۳۴۶۹۰/۲	۱۰۵۹۳۸/۲	۸۵۶۱۷/۱	وامها و سپرده های بخش دولتی
۸۲/۶	۳/۸	۶۹۳۲۱/۱	۳۷۹۶۹/۷	۳۶۵۶۳/۷	۲۵۶۵۳/۱	۲۱۳۶۳/۱	دولت
۸۸/۹	۲۳/۷	۶۴۰۵۸/۹	۳۳۹۰۴/۶	۲۷۴۰۰/۵	۲۰۴۰۲/۵	۱۷۱۳۹/۱	شرکتها ومؤسسات دولتی
۲۹/۴	-۵۵/۶	۵۲۶۲/۲	۴۰۶۵/۱	۹۱۶۳/۲	۵۲۵۰/۶	۴۲۲۴/۰	حساب سرمایه
۹/۳	۱۱۱/۵	۱۹۱۴۳/۳	۱۷۵۲۲/۳	۸۲۸۴/۵	۶۴۷۱/۰	۶۴۴۴/۳	وامها و اعتبارات دریافتی
۴۱۰/۰	۲۵/۶	۱۷۵۰۳۸/۹	۳۴۳۲۲/۸	۲۷۳۲۲/۶	۱۴۹۹۵/۶	۱۲۳۷۳/۲	ازخارج وسپرده های ارزی
.	.	۲/۰	۲/۰	۲/۰	۲/۰	۲/۰	ودعیه ثبت سفارش کالاهای بخش غیردولتی
-۴۸/۵	-۱/۴	۱۵۵۷/۳	۳۰۲۱/۹	۳۰۶۴/۴	۳۴۸۷/۳	۳۷۷۴/۷	پیش پرداخت اعتبارات اسنادی بخش دولتی
۶۷/۸	۲۴/۸	۳۶۸۱۰۰/۱	۲۱۹۳۹۰/۷	۱۷۵۷۴۹/۵	۱۵۳۰۵۷/۲	۱۲۴۳۲۲/۶	سایر
۶۵/۹	۲۶/۶	۱۰۵۰۶۸۶/۷	۶۳۳۱۸۶/۶	۵۰۰۰۹۷/۴	۳۹۶۳۵۵/۴	۳۲۸۶۹۱/۴	جمع
۲۵۰/۴	۲۲/۹	۲۴۲۳۸۱/۳	۶۹۱۶۴/۵	۵۶۲۹۵/۸	۴۸۴۶۰/۶	۴۴۷۱۸/۳	اقلام زیر خط

۳۷۲

۱-شامل شعب خارج بانکهای تجاری نمی باشد. شامل آمار بانکهای خصوصی و مؤسسات اعتباری غیر بانکی می باشد. ارقام سیستم بانکی از فروردین ۱۳۸۱ براساس یکسان سازی نرخ ارز مورد تجدید ارزیابی قرار گرفته است.

خلاصه داراییها و بدهیهای بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران(۱)

جدول شماره (۹۶)

درصد تغییر		مانده در پایان سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۴۵۲/۸	۳۵/۰	۱۷۵۸۵۴/۷	۳۱۸۰۹/۵	۲۳۵۶۶/۸	۱۳۰۳۵/۴	۹۳۱۳/۶	داراییها:
۳۵۲/۸	-۷/۶	۱۰۷۷۰/۸	۲۳۷۸/۶	۲۵۷۳/۱	۲۶۴۵/۴	۱۹۳۰/۹	داراییهای خارجی
۴۰۰/۸	-۱/۵	۴۱۶/۷	۸۳/۲	۸۴/۵	۸۹/۴	۹۰/۹	طلا
۴۷۰/۹	۴۹/۴	۱۴۷۳۲۷/۸	(۲)۲۵۸۰۵/۹	۱۷۲۶۹/۱	۵۶۶۸/۴	۳۳۱۷/۶	طلا نزد صندوق بین المللی پول
۳۹۵/۴	-۶/۴	۶۳۹۱/۲	۱۲۹۰/۲	۱۳۷۷/۹	۲۴۶۱/۳	۲۲۸۴/۸	ارز
۳۸۰/۸	-۰/۱	۸۰۰۴/۱	۱۶۶۴/۸	۱۶۶۶/۱	۱۷۰۰/۶	۱۶۸۷/۳	ارزهای تهاتری
۴۰۱/۷	-۱/۶	۲۹۴۴/۱	۵۸۶/۸	۵۹۶/۱	۴۷۰/۳	۲/۱	سهامیه و سهام در موسسات بین المللی
۳۳/۹	-۲۱/۴	۳۴۱/۴	۲۵۴/۹	۳۲۴/۳	۲۱۹/۹	۱۷۴/۰	حق برداشت مخصوص
۵۹/۸	۹/۶	۱۳۱۵۶۹/۰	۸۲۳۵۷/۷	۷۵۱۱۸/۱	۷۵۸۶۶/۹	۷۲۹۰۷/۷	اسکناس و مسکوک
۷۲/۷	۶/۲	۱۱۱۶۲۰/۳	۶۴۶۳۶/۳	۶۰۸۵۹/۰	۶۲۰۵۸/۵	۵۸۵۹۳/۶	بدهی بخش دولتی
۱۲/۶	۲۴/۳	۱۹۹۴۸/۷	۱۷۷۲۱/۴	۱۴۲۵۹/۱	۱۳۸۰۸/۴	۱۴۳۱۴/۱	دولت
۱۰۱/۳	-۴۸/۷	۲۴۳۰۸/۴	۱۲۰۷۶/۷	۲۳۵۵۳/۴	۲۰۸۱۱/۰	۱۳۳۹۹/۸	شرکتها و موسسات دولتی
-۹۰/۴	۸۸/۹	۴۷۷۰/۵	۴۹۸۵۷/۸	۲۶۳۹۵/۴	۷۶۱۹/۷	۹۸۴۴/۳	بدهی بانکها
۹۱/۰	۱۸/۴	۳۳۶۸۴۴/۰	۱۷۶۳۵۶/۶	۱۴۸۹۵۸/۰	۱۱۷۵۵۲/۹	۱۰۵۶۳۹/۴	سایر
۲۶۷/۶	-۱۹/۰	۱۶۰۷۳/۴	۴۳۷۲/۴	۵۴۰۰/۸	۷۴۹۰/۶	۱۰۳۴۳/۳	جمع
۹۵/۳	۱۷/۱	۳۵۲۹۱۷/۴	۱۸۰۷۲۹/۰	۱۵۴۳۵۸/۸	۱۲۵۰۴۳/۵	۱۱۵۹۸۲/۷	اقلام زیر خط
							جمع داراییها = جمع بدهیها
							بدهیها:
۱۸/۰	۱۵/۴	۳۷۵۱۷/۳	۳۱۷۹۰/۱	۲۷۵۵۵/۴	۲۴۱۳۳/۶	۲۰۳۴۵/۱	اسکناس و مسکوک
۱۹/۲	۱۶/۰	۳۴۷۸۰/۱	۲۹۱۸۸/۷	۲۵۱۵۸/۳	۲۲۱۱۹/۳	۱۸۷۷۳/۱	در دست اشخاص
۲/۱	۱۳/۲	۲۳۴۵/۸	۲۳۴۶/۵	۲۰۷۲/۸	۱۷۹۴/۴	۱۳۹۸/۰	نزد بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی
۳۳/۹	-۲۱/۴	۳۴۱/۴	۲۵۴/۹	۳۲۴/۳	۲۱۹/۹	۱۷۴/۰	نزد بانک مرکزی
۲۵/۶	۱۴/۸	۸۲۴۴۰/۰	۶۵۶۴۹/۶	۵۷۱۶۷/۰	۴۷۹۰۸/۹	۴۱۷۹۳/۵	سپرده های بانکها و موسسات اعتباری
۲۳/۱	-۱/۹	۶۲۵۶۸/۶	۵۰۸۴۲/۶	۵۱۸۳۰/۴	۴۵۳۷۷/۴	۳۷۸۳۴/۸	قانونی(۳)
۳۴/۲	۱۷۷/۵	۱۹۸۷۱/۴	۱۴۸۰۷/۰	۵۳۳۶/۶	۲۵۳۱/۵	۳۹۵۸/۷	دیداری(۴)
۵۰/۹	۱/۰	۵۱۴۹۵/۷	۳۴۱۳۲/۳	۳۳۸۰۷/۲	۲۱۸۸۶/۸	۱۸۸۶۵/۲	سپرده های بخش دولتی
۵۲/۸	۲۲/۰	۴۶۲۳۳/۵	۳۰۰۶۷/۲	۲۴۶۴۴/۰	۱۶۶۳۶/۲	۱۴۶۴۱/۲	دولت
۲۹/۴	-۵۵/۶	۵۲۶۲/۲	۴۰۶۵/۱	۹۱۶۳/۲	۵۲۵۰/۶	۴۲۲۴/۰	شرکتها و موسسات دولتی
۷۰/۶	۰/۴	۱۱۶۵/۴	۶۸۳/۳	۶۸۰/۹	۵۹۸/۰	۵۱۱/۳	حساب سرمایه
۳۷۰/۷	۲۵/۵	۹۴۴۶۷/۲	۲۰۰۶۸/۷	۱۵۹۹۰/۰	۸۵۸۵/۶	۶۸۴۸/۲	بدهیهای ارزی
۳۷۰/۲	۲۶/۵	۹۰۶۹۲/۲	۱۹۲۸۶/۲	۱۵۲۴۳/۱	۷۱۷۷/۶	۵۲۹۲/۱	وامهای دریافتی از خارج و سپرده های ارزی(۵)
۳۴/۹	۲۱/۴	۱۰۹۴/۸	۲۴/۲	۸۳۲/۸	۲۳/۶	۹۷۱/۳	ارزهای تهاتری
۴۰۰/۷	-۱/۵	۲۶۸۰/۲	۵۳۵/۳	۵۴۳/۳	۵۷۵/۲	۵۸۴/۸	تخصیص حق برداشت مخصوص
.	.	۲/۰	۲/۰	۲/۰	۲/۰	۲/۰	ودیعه ثبت سفارش کالاهای بخش خصوصی
-۴۸/۵	-۱/۴	۱۵۵۷/۳	۳۰۲۱/۹	۳۰۶۴/۴	۳۴۸۷/۳	۳۷۷۴/۷	پیش پرداخت اعتبارات اسنادی بخش دولتی
۲۲۴/۶	۹۶/۵	۶۸۱۹۹/۱	۲۱۰۰۸/۷	۱۰۶۹۱/۱	۱۰۹۵۰/۷	۱۳۴۹۹/۴	سایر
۹۱/۰	۱۸/۴	۳۳۶۸۴۴/۰	۱۷۶۳۵۶/۶	۱۴۸۹۵۸/۰	۱۱۷۵۵۲/۹	۱۰۵۶۳۹/۴	جمع
۲۶۷/۶	-۱۹/۰	۱۶۰۷۳/۴	۴۳۷۲/۴	۵۴۰۰/۸	۷۴۹۰/۶	۱۰۳۴۳/۳	اقلام زیر خط

۹۷۱

۱- ارقام بانک مرکزی از فروردین ۱۳۸۱ براساس یکسان سازی نرخ ارز مورد تجدید ارزیابی قرار گرفته است.

۲- شامل بدهی های ارزی دولت به بانک مرکزی می باشد.

۳- شامل تعدیلات انجام شده در حساب پیش پرداخت اعتبارات اسنادی می باشد.

۴- شامل سپرده های مدت دار ویژه بانکها می باشد.

۵- شامل اوراق قرضه منتشره ارزی می باشد.

خلاصه داراییها و بدهیهای بانکی و موسسات اعتباری غیر بانکی (۱)

جدول شماره (۹۷)

(میلیارد ریال)

درصد تغییر		مانده در پایان سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
داراییها:							
۳۷۸/۴	۳۵/۹	۶۰۲۱۹/۰	۱۲۵۸۸/۴	۹۲۶۶/۰	۵۲۸۹/۶	۲۴۲۴/۰	داراییهای خارجی
۶۹/۹	۰/۶	۲۷/۷	۱۶/۳	۱۶/۲	۶/۶	۷/۰	طلا
۳۷۸/۸	۳۵/۹	۶۰۱۹۱/۳	۱۲۵۷۲/۱	۹۲۴۹/۸	۵۲۸۳/۰	۲۴۱۷/۰	ارز
۲/۱	۱۳/۲	۲۳۹۵/۸	۲۳۴۶/۵	۲۰۷۲/۸	۱۷۹۴/۴	۱۳۹۸/۰	اسکناس و مسکوک
۲۵/۶	۱۴/۸	۸۲۴۴۰/۰	۶۵۶۴۹/۶	۵۷۱۶۷/۰	۴۷۹۰۸/۹	۴۱۷۹۳/۵	سپرده نزد بانک مرکزی
۲۳/۱	-۱/۹	۶۲۵۶۸/۶	۵۰۸۴۲/۶	۵۱۸۳۰/۴	۴۵۳۷۷/۴	۳۷۸۳۴/۸	قانونی(۲)
۳۴/۲	۱۷۷/۵	۱۹۸۷۱/۴	۱۴۸۰۷/۰	۵۳۳۶/۶	۲۵۳۱/۵	۳۹۵۸/۷	دیداری(۳)
۳۳/۱	۱۷/۷	۷۴۶۴۷/۹	۵۶۰۹۹/۵	۴۷۶۶۷/۱	۴۱۲۵۰/۰	۳۷۰۶۸/۴	بدهی بخش دولتی
۱۲۹/۳	۲۱/۹	۱۷۳۱۸/۲	۷۵۵۳/۵	۶۱۹۴/۸	۷۱۵۱/۰	۷۷۴۲/۴	دولت(۴)
۱۸/۱	۱۷/۱	۵۷۳۲۹/۷	۴۸۵۴۶/۰	۴۱۴۷۲/۳	۳۴۰۹۹/۰	۲۹۳۲۶/۰	شرکتها و موسسات دولتی
۳۴/۹	۳۴/۱	۳۲۷۰۷۲/۹	۲۴۲۵۴۲/۶	۱۸۰۸۷۰/۷	۱۳۷۹۱۲/۹	۹۸۲۲۰/۰	بدهی بخش غیردولتی
۱۱۵/۳	۴۳/۵	۱۶۷۰۶۷/۱	۷۷۶۰۳/۴	۵۴۰۹۵/۸	۴۴۶۴۶/۷	۴۲۱۴۸/۱	سایر
۵۶/۳	۳۰/۱	۷۱۳۸۴۲/۷	۴۵۶۸۳۰/۰	۳۵۱۱۳۹/۴	۲۷۸۸۰۲/۵	۲۲۳۰۵۲/۰	جمع
۲۴۹/۳	۲۷/۳	۲۲۶۳۰۷/۹	۶۴۷۹۲/۱	۵۰۸۹۵/۰	۴۰۹۷۰/۰	۳۴۳۷۵/۰	اقلام زیر خط
۸۰/۲	۲۹/۷	۹۴۰۱۵۰/۶	۵۲۱۶۲۲/۱	۴۰۲۰۳۴/۴	۳۱۹۷۷۲/۵	۲۵۷۴۲۷/۰	جمع داراییها = جمع بدهیها
بدهیها:							
۳۱/۲	۳۰/۳	۳۸۲۷۴۳/۹	۲۹۱۷۶۸/۵	۲۲۳۹۵۲/۴	۱۷۰۵۶۹/۹	۱۴۱۶۲۸/۴	سپرده های بخش غیردولتی
۳۰/۰	۲۷/۵	۱۴۷۸۷۲/۶	۱۱۳۷۶۸/۰	۸۹۲۶۲/۲	۶۴۶۳۱/۷	۵۶۰۱۱/۳	دیداری
۳۱/۹	۳۲/۲	۲۳۴۸۷۱/۳	۱۷۸۰۰۰/۵	۱۳۴۶۹۰/۲	۱۰۵۹۳۸/۲	۸۵۶۱۷/۱	پس انداز و مدت دار
۱۰۱/۳	-۴۸/۷	۲۴۳۰۸/۴	۱۲۰۷۶/۷	۲۳۵۵۳/۴	۲۰۸۱۱/۰	۱۳۳۹۹/۸	بدهی به بانک مرکزی
۳۶۴/۵	۳۹/۲	۱۷۸۲۵/۴	۳۸۳۷/۴	۲۷۵۶/۵	۳۷۶۶/۳	۲۴۹۷/۹	وامها و سپرده های بخش دولتی
۳۶۴/۵	۳۹/۲	۱۷۸۲۵/۴	۳۸۳۷/۴	۲۷۵۶/۵	۳۷۶۶/۳	۲۴۹۷/۹	دولت
0	0	.	.	.	.	.	شرکتها و موسسات دولتی
۶/۸	۱۲۱/۵	۱۷۹۷۷/۹	۱۶۸۳۹/۰	۷۶۰۳/۶	۵۸۷۳/۰	۵۹۳۳/۰	حساب سرمایه
۴۶۵/۳	۲۵/۸	۸۰۵۷۱/۷	۱۴۲۵۴/۱	۱۱۳۳۲/۶	۶۴۱۰/۰	۵۵۲۵/۰	وامها و سپرده های ارزی
۶۱/۳	۴۴/۱	۱۹۰۴۱۵/۴	۱۱۸۰۵۴/۳	۸۱۹۴۰/۹	۷۱۳۷۲/۳	۵۴۰۶۷/۹	سایر
۵۶/۳	۳۰/۱	۷۱۳۸۴۲/۷	۴۵۶۸۳۰/۰	۳۵۱۱۳۹/۴	۲۷۸۸۰۲/۵	۲۲۳۰۵۲/۰	جمع
۲۴۹/۳	۲۷/۳	۲۲۶۳۰۷/۹	۶۴۷۹۲/۱	۵۰۸۹۵/۰	۴۰۹۷۰/۰	۳۴۳۷۵/۰	اقلام زیرخط

۲۷۱

- ۱- شامل شنب خارج بانکهای تجاری نمی باشد. شامل آمار بانکهای خصوصی و موسسات اعتباری غیربانکی می باشد. ارقام بانکها از فروردین ۱۳۸۱ براساس یکسان سازی نرخ ارز مورد تجدید ارزیابی قرار گرفته است.
- ۲- شامل تعدیلات انجام شده در حساب پیش پرداخت اعتبارات اسنادی می باشد.
- ۳- شامل سپرده های مدت دار ویژه بانکها می باشد.
- ۴- شامل اوراق مشارکت بخش دولتی می باشد.

خلاصه داراییها و بدهیهای بانکیهای تجاری(۱)

جدول شماره (۹۸)

(میلیارد ریال)

درصد تغییر		مانده در پایان سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
داراییها:							
۴۰۹/۲	۴۰/۰	۵۳۹۳۷/۱	۱۰۵۹۳/۲	۷۵۶۷/۳	۴۸۸۹/۲	۲۱۰۳/۰	داراییهای خارجی
۷۲/۰	-۳/۲	۲۵/۸	۱۵/۰	۱۵/۵	۶/۲	۷/۰	طلا
۴۰۹/۶	۴۰/۱	۵۳۹۱۱/۳	۱۰۵۷۸/۲	۷۵۵۱/۸	۴۸۸۳/۰	۲۰۹۶/۰	ارز
۰/۸	۱۵/۱	۲۰۳۸/۸	۲۰۲۳/۵	۱۷۵۷/۶	۱۵۸۰/۸	۱۲۷۰/۰	اسکناس و مسکوک
۲۴/۱	۱۱/۶	۷۵۴۱۳/۲	۶۰۷۷۳/۱	۵۴۴۳۹/۵	۴۶۰۸۹/۳	۴۰۵۲۷/۵	سپرده نزد بانک مرکزی
۲۱/۶	-۳/۹	۵۸۳۵۹/۷	۴۷۹۸۳/۷	۴۹۹۱۴/۶	۴۳۷۴۱/۸	۳۶۶۵۶/۲	قانونی(۲)
۳۳/۳	۱۸۲/۶	۱۷۰۵۳/۵	۱۲۷۸۹/۴	۴۵۲۴/۹	۲۳۴۷/۵	۳۸۷۱/۳	دیداری(۳)
۲۸/۸	۱۴/۴	۶۸۸۹۰/۶	۵۳۵۰۵/۳	۴۶۷۸۶/۰	۴۰۰۴۸/۱	۳۶۰۳۹/۴	بدهی بخش دولتی
۱۳۱/۶	-۲/۳	۱۲۴۵۸/۳	۵۳۷۸/۳	۵۵۰۶/۶	۶۱۳۹/۱	۶۹۴۷/۴	دولت
۱۷/۳	۱۶/۶	۵۶۴۳۲/۳	۴۸۱۲۷/۰	۴۱۲۷۹/۴	۳۳۹۰/۹۰	۲۹۰۹۲/۰	شرکتها و موسسات دولتی
۳۶/۳	۳۶/۱	۲۳۰۲۹۲/۲	۱۶۸۹۳۲/۷	۱۲۴۱۱۸/۸	۹۵۱۹۹/۹	۶۹۵۵۳/۰	بدهی بخش غیردولتی
۱۲۴/۹	۴۲/۱	۱۵۰۴۹۳/۱	۶۶۹۲۱/۰	۴۷۰۹۳/۴	۳۸۸۳۳/۷	۳۷۵۴۷/۱	سایر
۶۰/۲	۲۸/۷	۵۸۱۰۶۵/۰	۳۶۲۷۴۸/۸	۲۸۱۷۶۲/۶	۲۲۶۶۴۱/۰	۱۸۷۰۴۰/۰	جمع
۲۵۰/۲	۲۴/۲	۲۰۴۳۷۲/۲	۵۸۳۵۴/۷	۴۶۹۹۲/۷	۳۹۵۳۰/۰	۳۳۳۱۲/۰	اقلام زیر خط
۸۶/۵	۲۸/۱	۷۸۵۴۳۷/۲	۴۲۱۱۰۳/۵	۳۲۸۷۵۵/۳	۲۶۶۱۷۱/۰	۲۲۰۳۵۲/۰	جمع داراییها = جمع بدهیها
بدهیها:							
۲۸/۸	۲۹/۱	۳۲۸۵۳۹/۰	۲۵۵۰۹۲/۳	۱۹۷۵۶۵/۸	۱۵۲۷۲۵/۲	۱۲۹۰۰۴/۷	سپرده های بخش غیردولتی
۲۷/۹	۲۷/۵	۱۳۵۷۲۷/۰	۱۰۶۱۱۱/۰	۸۳۲۰۱/۴	۶۰۲۰۱/۰	۵۲۹۰۶/۶	دیداری
۲۹/۴	۳۰/۳	۱۹۲۸۱۲/۰	۱۴۸۹۸۱/۳	۱۱۴۳۶۴/۴	۹۲۵۲۴/۲	۷۶۰۹۸/۱	پس انداز و مدت دار
۱۰۰/۱	-۳۰/۴	۲۰۲۴۶/۶	۱۰۱۱۶/۸	۱۴۵۳۹/۲	۱۳۰۰۹/۳	۸۴۷۴/۰	بدهی به بانک مرکزی
۳۳۶/۱	۳۹/۶	۱۶۲۴۴/۳	۳۷۲۵/۱	۲۶۶۹/۱	۳۶۹۷/۲	۲۴۱۹/۹	وامها و سپرده های بخش دولتی
۳۳۶/۱	۳۹/۶	۱۶۲۴۴/۳	۳۷۲۵/۱	۲۶۶۹/۱	۳۶۹۷/۲	۲۴۱۹/۹	دولت
θ	θ	.	.	.	.	.	شرکتها و موسسات دولتی
-۳/۴	۱۴۸/۳	۹۱۶۸/۷	۹۴۹۲/۵	۳۸۲۲/۳	۳۶۶۲/۰	۳۷۶۰/۰	حساب سرمایه
۴۷۶/۰	۲۳/۵	۷۷۱۴۰/۵	۱۳۳۹۲/۰	۱۰۸۴۲/۵	۵۹۵۱/۰	۵۱۹۴/۰	وامها و سپرده های ارزی
۸۲/۹	۳۵/۶	۱۲۹۷۲۵/۹	۷۰۹۳۰/۱	۵۲۳۲۳/۷	۴۷۵۹۶/۳	۳۸۱۸۷/۴	سایر
۶۰/۲	۲۸/۷	۵۸۱۰۶۵/۰	۳۶۲۷۴۸/۸	۲۸۱۷۶۲/۶	۲۲۶۶۴۱/۰	۱۸۷۰۴۰/۰	جمع
۲۵۰/۲	۲۴/۲	۲۰۴۳۷۲/۲	۵۸۳۵۴/۷	۴۶۹۹۲/۷	۳۹۵۳۰/۰	۳۳۳۱۲/۰	اقلام زیر خط

۱-شامل شعب خارج بانکیهای تجاری نمی باشد. ارقام بانکیها از فروردین ۱۳۸۱ براساس یکسان سازی نرخ ارز مورد تجدید ارزیابی قرار گرفته است.

۲- شامل تعدیلات انجام شده در حساب پیش پرداخت اعتبارات اسنادی می باشد.

۳-شامل سپرده های مدت دار ویژه بانکیها می باشد.

خلاصه داراییها و بدهیهای بانکیهای تخصصی(۱)

جدول شماره (۹۹)

(میلیارد ریال)

درصد تغییر		مانده در پایان سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
داراییها:							
۲۰۹/۶	۱۶/۳	۶۱۰۱/۸	۱۹۷۱/۱	۱۶۹۵/۴	۳۹۸/۴	۳۲۱/۰	داراییهای خارجی
۴۶/۲	۸۵/۷	۱/۹	۱/۳	۰/۷	۰/۴	.	طلا
۲۰۹/۷	۱۶/۲	۶۰۹۹/۹	۱۹۶۹/۸	۱۶۹۴/۷	۳۹۸/۰	۳۲۱/۰	ارز
۳/۷	۱/۲	۳۲۲/۱	۳۱۰/۶	۳۰۷/۰	۲۰۸/۶	۱۲۸/۰	اسکناس و مسکوک
۴۴/۸	۷۵/۴	۶۷۷۱/۰	۴۶۷۷/۴	۲۶۶۶/۳	۱۷۹۳/۰	۱۲۶۶/۰	سپرده نزد بانک مرکزی
۴۸/۴	۴۳/۷	۳۹۵۵/۴	۲۰۶۶۵/۷	۱۸۵۵/۴	۱۶۱۶/۶	۱۱۷۸/۶	قانونی
۴۰/۰	۱۴۸/۱	۲۸۱۵/۶	۲۰۱۱/۷	۸۱۰/۹	۱۷۶/۴	۸۷/۴	دیداری
۹۹/۶	۱۶۰/۱	۳۵۸۷/۵	۱۷۹۷/۵	۶۹۱/۲	۱۱۴۱/۵	۱۰۲۹/۰	بدهی بخش دولتی
۹۵/۲	۱۷۶/۶	۲۶۹۰/۳	۱۳۷۸/۵	۴۹۸/۳	۹۵۱/۵	۷۹۵/۰	دولت
۱۱۴/۱	۱۱۷/۲	۸۹۷/۲	۴۱۹/۰	۱۹۲/۹	۱۹۰/۰	۲۳۴/۰	شرکتها و موسسات دولتی
۲۷/۹	۲۸/۸	۹۲۷۵۷/۷	۷۲۵۱۳/۳	۵۶۳۱۳/۲	۴۲۵۰۵/۰	۲۸۶۶۷/۰	بدهی بخش غیردولتی
۴۱/۵	۵۱/۳	۱۴۴۸۱/۰	۱۰۲۳۴/۴	۶۷۶۴/۱	۵۷۰۶/۱	۴۶۰۱/۰	سایر
۳۵/۵	۳۳/۷	۱۲۴۰۲۱/۱	۹۱۵۰۴/۳	۶۸۴۳۷/۲	۵۱۷۵۲/۶	۳۶۰۱۲/۰	جمع
۲۲۴/۵	۶۳/۱	۱۹۵۵۶/۰	۶۰۲۶/۴	۳۶۹۵/۲	۱۳۸۳/۰	۱۰۶۳/۰	اقلام زیر خط
۴۷/۲	۳۵/۲	۱۴۳۵۷۷/۱	۹۷۵۳۰/۷	۷۲۱۳۲/۴	۵۳۱۳۵/۶	۳۷۰۷۵/۰	جمع داراییها = جمع بدهیها
بدهیها:							
۳۸/۳	۳۵/۵	۴۸۰۷۳/۷	۳۴۷۶۷/۳	۲۵۶۵۲/۴	۱۷۵۳۸/۸	۱۲۶۲۳/۷	سپرده های بخش غیردولتی
۴۳/۷	۲۶/۳	۱۰۹۹۲/۳	۷۶۴۹/۱	۶۰۵۸/۱	۴۴۲۸/۷	۳۱۰۴/۷	دیداری
۳۶/۷	۳۸/۴	۳۷۰۸۱/۴	۲۷۱۱۸/۲	۱۹۵۹۴/۳	۱۳۱۱۰/۱	۹۵۱۹/۰	پس انداز و مدت دار
۱۰۷/۲	-۷۸/۳	۴۰۶۱/۸	۱۹۵۹/۹	۹۰۱۴/۲	۷۸۰۱/۷	۴۹۲۵/۸	بدهی به بانک مرکزی
⊠	۲۸/۵	۱۵۸۱/۱	۱۱۲/۳	۸۷/۴	۶۹/۱	۷۸/۰	وامها و سپرده های بخش دولتی
⊠	۲۸/۵	۱۵۸۱/۱	۱۱۲/۳	۸۷/۴	۶۹/۱	۷۸/۰	دولت
θ	θ	.	.	.	.	.	شرکتها و موسسات دولتی
۹/۲	۸۹/۲	۷۶۸۴/۷	۷۰۴۰/۱	۳۷۲۱/۰	۲۱۶۲/۰	۲۱۷۳/۰	حساب سرمایه
۲۸۸/۷	۷۵/۵	۳۳۲۳/۲	۸۵۵/۰	۴۸۷/۱	۴۵۷/۰	۳۳۱/۰	وامها و سپرده های ارزی
۲۶/۸	۵۸/۷	۵۹۲۹۶/۶	۴۶۷۶۹/۸	۲۹۴۷۵/۱	۲۳۷۲۴/۰	۱۵۸۸۰/۵	سایر
۳۵/۵	۳۳/۷	۱۲۴۰۲۱/۱	۹۱۵۰۴/۴	۶۸۴۳۷/۲	۵۱۷۵۲/۶	۳۶۰۱۲/۰	جمع
۲۲۴/۵	۶۳/۱	۱۹۵۵۶/۰	۶۰۲۶/۴	۳۶۹۵/۲	۱۳۸۳/۰	۱۰۶۳/۰	اقلام زیرخط

۲۷۷

۱- ارقام بانکها از فروردین ۱۳۸۱ براساس یکسان سازی نرخ ارز مورد تجدید ارزیابی قرار گرفته است.

خلاصه داراییها و بدهیهای بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیربانکی(۱)

جدول شماره (۱۰۰)

(میلیارد ریال)

مانده در پایان سال			درصد تغییر			درصد تغییر		
۱۳۸۰			۱۳۸۱			۱۳۸۰		
داراییها:			بدهیها:					
داراییهای خارجی	۲۴/۱	۱۸۰/۱	☐	سپرده های بخش غیردولتی	۱۹۰۸/۹	۶۱۳۱/۲	۲۲۱/۲	
طلا	۰	۰	θ	دیداری	۷/۹	۱۱۵۳/۳	☐	
ارز	۲۴/۱	۱۸۰/۱	☐	پس انداز و مدت دار	۱۹۰۱/۰	۴۹۷۷/۹	۱۶۱/۹	
اسکناس و مسکوک	۱۲/۴	۳۴/۹	۱۸۱/۵	بدهی به بانک مرکزی	۰	۰	θ	
سپرده نزد بانک مرکزی	۱۹۹/۱	۲۵۵/۸	۲۸/۵	سپرده ها و وجوه بخش دولتی	۰	۰	θ	
قانونی	۱۹۳/۲	۲۵۳/۵	۳۱/۲	دولت	۰	۰	θ	
دیداری	۵/۹	۲/۳	-۶۱/۰	شرکتها و موسسات دولتی	۰	۰	θ	
بدهی بخش دولتی	۷۹۶/۷	۲۱۶۹/۸	۱۷۲/۳	حساب سرمایه	۳۰۶/۴	۱۱۲۴/۵	۲۶۷/۰	
دولت(۲)	۷۹۶/۷	۲۱۶۹/۶	۱۷۲/۳	وامها و سپرده های ارزی	۷/۱	۱۰۸/۰	☐	
شرکتها و موسسات دولتی	۰	۰/۲	θ					
بدهی بخش غیردولتی	۱۰۹۶/۶	۴۰۲۳/۰	۲۶۶/۹					
سایر	۴۴۸/۰	۲۰۹۳/۰	۳۶۷/۲	سایر	۳۵۴/۴	۱۳۹۲/۹	۲۹۳/۰	
جمع	۲۵۷۶/۹	۸۷۵۶/۶	۲۳۹/۸	جمع	۲۵۷۶/۸	۸۷۵۶/۶	۲۳۹/۸	
اقلام زیر خط	۴۱۱/۰	۲۳۷۹/۷	۴۷۹/۰	اقلام زیر خط	۴۱۱/۰	۲۳۷۹/۷	۴۷۹/۰	
جمع داراییها	۲۹۸۷/۹	۱۱۱۳۶/۳	۲۷۲/۷	جمع بدهیها	۲۹۸۷/۸	۱۱۱۳۶/۳	۲۷۲/۷	

۲۲۱

۱- از شهریور ۱۳۸۱ شامل بانکهای خصوصی کارآفرین ، سامان اقتصاد ، اقتصاد نوین ، پارسیان و موسسه اعتباری توسعه می باشد.
 ۲- تنها شامل اوراق مشارکت بخش دولتی می باشد.

بدهی بخش غیردولتی به بانکها و موسسات اعتباری غیربانکی

جدول شماره (۱۰۱)

درصد تغییر		مانده در پایان سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۳۴/۹	۳۴/۱	۳۲۷۰۷۲/۹	۲۴۲۵۴۲/۶	۱۸۰۸۷۰/۷	۱۳۷۹۱۲/۹	۹۸۲۲۰/۰	بانکها و موسسات اعتباری
۳۵/۷	۳۵/۴	۳۱۴۰۳۹/۲	۲۳۱۳۵۳/۸	۱۷۰۸۹۴/۹	۱۲۸۴۳۵/۰	۸۸۲۴۳/۰	تسهیلات اعطایی (۱)
۱۰/۸	۱/۴	۶۷۵۷/۰	۶۰۹۶/۱	۶۰۱۲/۶	۵۶۱۳/۰	۴۵۴۴/۰	سرمایه گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی
۲۳/۲	۲۸/۵	۶۲۷۶/۷	۵۰۹۲/۷	۳۹۶۳/۲	۳۸۶۴/۹	۵۴۳۳/۰	وامها و اعتبارات پرداختی (۲)
۳۶/۳	۳۶/۱	۲۳۰۲۹۲/۲	۱۶۸۹۳۲/۷	۱۲۴۱۱۸/۹	۹۵۱۹۹/۹	۶۹۵۵۳/۰	بانکهای تجاری
۳۷/۹	۳۷/۸	۲۱۹۴۸۳/۴	۱۵۹۱۰۸/۰	۱۱۵۵۰۱/۴	۸۶۹۶۰/۰	۶۰۶۹۵/۰	تسهیلات اعطایی
۰/۸	۱/۴	۵۱۴۵/۵	۵۱۰۲/۹	۵۰۳۴/۵	۴۶۷۲/۰	۳۷۳۷/۰	سرمایه گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی
۱۹/۹	۳۱/۸	۵۶۶۳/۳	۴۷۲۱/۸	۳۵۸۳/۰	۳۵۶۷/۹	۵۱۲۱/۰	وامها و اعتبارات پرداختی
۲۷/۹	۲۸/۸	۹۲۷۵۷/۷	۷۲۵۱۳/۳	۵۶۳۱۳/۲	۴۲۵۰۵/۰	۲۸۶۶۷/۰	بانکهای تخصصی
۲۷/۴	۲۹/۵	۹۰۷۰۹/۳	۷۱۱۷۴/۸	۵۴۹۶۹/۹	۴۱۲۶۹/۰	۲۷۵۴۸/۰	تسهیلات اعطایی
۵۱/۱	۰/۷	۱۴۶۷/۵	۹۷۱/۱	۹۶۴/۷	۹۴۱/۰	۸۰۷/۰	سرمایه گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی
۵۸/۱	-۳/۰	۵۸۰/۹	۳۶۷/۴	۳۷۸/۶	۲۹۵/۰	۳۱۲/۰	وامها و اعتبارات پرداختی
۲۶۶/۹	۱۵۰/۰	۴۰۲۳/۰	۱۰۹۶/۶	۴۳۸/۶	۲۰۸/۰	۰۰۰	موسسات اعتباری غیر بانکی
۲۵۹/۲	۱۵۲/۸	۳۸۴۶/۵	۱۰۷۱/۰	۴۲۳/۶	۲۰۶/۰	۰۰۰	تسهیلات اعطایی
☐	۶۴/۹	۱۴۴/۰	۲۲/۱	۱۳/۴	۰	۰۰۰	سرمایه گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی
☐	۱۱۸/۸	۳۲/۵	۳/۵	۱/۶	۲/۰	۰۰۰	وامها و اعتبارات پرداختی

۲۷۱

۱- منظور از "تسهیلات اعطایی" در این جدول، تسهیلات اعطایی بانکها براساس قانون عملیات بانکی بدون ربا(بدون سرمایه گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی)، خرید دین و اموال معاملات می باشد.

۲- منظور از وامها و اعتبارات پرداختی، تسهیلات مربوط به وامهای مسکن قدیم، بدهی مشتریان بابت اعتبارات اسنادی و ضمانتنامه های پرداخت شده، بدهی مشتریان بابت مابه التفاوت نرخ ارز، اوراق مشارکت و مطالبات قدیم و سفته های واخواستی می باشد.

نقدینگی

جدول شماره (۱۰۲)

(میلیارد ریال)

درصد تغییر		مانده در پایان سال				
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷
۲۷/۸	۲۴/۹	۱۸۲۶۵۲/۷	۱۴۲۹۵۶/۷	۱۱۴۴۲۰/۵	۸۶۷۵۱/۰	۷۴۷۸۴/۴
۱۹/۲	۱۶/۰	۳۴۷۸۰/۱	۲۹۱۸۸/۷	۲۵۱۵۸/۳	۲۲۱۱۹/۳	۱۸۷۷۳/۱
۳۰/۰	۲۷/۵	۱۴۷۸۷۲/۶	۱۱۳۷۶۸/۰	۸۹۲۶۲/۲	۶۴۶۳۱/۷	۵۶۰۱۱/۳
۳۱/۹	۳۲/۲	۲۳۴۸۷۱/۳	۱۷۸۰۰۰/۶	۱۳۴۶۹۰/۲	۱۰۵۹۳۸/۲	۸۵۶۱۷/۱
۲۷/۷	۳۵/۶	۳۸۱۰۸/۰	۲۹۸۴۷/۵	۲۲۰۱۴/۴	۱۶۲۹۶/۰	۱۲۴۲۰/۰
۳۱/۸	۳۶/۵	۱۸۵۸۶۲/۴	۱۴۱۰۶۶/۵	۱۰۳۳۶۳/۶	۷۹۵۳۲/۰	۶۲۴۲۹/۱
۳۲/۱	۳۲/۸	۸۸۴۵۲/۶	۶۶۹۸۳/۰	۵۰۴۴۲/۸	۳۹۵۶۴/۰	۳۲۰۴۶/۰
۳۱/۵	۴۰/۰	۹۷۴۰۹/۸	۷۴۰۸۳/۵	۵۲۹۲۰/۸	۳۹۹۶۸/۰	۳۰۳۸۳/۱
۵۳/۸	-۲۳/۹	۱۰۹۰۰/۹	۷۰۸۶/۶	۹۳۱۲/۲	۱۰۱۱۰/۲	۱۰۷۶۸/۰
۳۰/۱	۲۸/۸	۴۱۷۵۲۴/۰	۳۲۰۹۵۷/۳	۲۴۹۱۱۰/۷	۱۹۲۶۸۹/۲	۱۶۰۴۰۱/۵

۱- شامل پیش پرداخت اعتبارات اسنادی ، سپرده ضمانتنامه ها، پیش پرداخت بابت معاملات و وجوه صندوق بازنشستگی و پس انداز کارکنان بانکها می باشد.

تغییر در مانده منابع و مصارف بانکهای تجاری

جدول شماره (۱۰۳)

(میلیارد ریال)

در پایان سال			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۷۳۴۴۶/۷	۵۷۵۲۶/۶	۴۴۸۴۰/۶	سپرده های بخش غیردولتی
۲۹۶۱۶/۰	۲۲۹۰۹/۶	۲۳۰۰/۴	دیداری
۴۳۸۳۰/۷	۳۴۶۱۷/۰	۲۱۸۴۰/۲	غیر دیداری
۱۰۳۹۱/۳	-۱۶۶۵/۰	۵۷۳۵/۰	منابع مسدود
۱۵/۳	۲۶۵/۹	۱۷۶/۸	اسکناس و مسکوک در صندوق
۱۰۳۷۶/۰	-۱۹۳۰/۹	۶۱۷۲/۸	سپرده قانونی (۱)
.	.	-۶۱۴/۶	اوراق قرضه دولتی (۱)
۶۳۰۵۵/۴	۵۹۱۹۱/۶	۳۹۱۰۵/۶	منابع آزاد از محل سپرده های بخش غیردولتی
۱۲۱۹۵/۴	۶۷۲۶/۲	-۸۶۷/۸	منابع دیگر
-۳۳۳/۸	۵۶۷۰/۲	۱۶۰/۳	حساب سرمایه
۱۲۵۱۹/۲	۱۰۵۶/۰	-۱۰۲۸/۱	سپرده ها و وجوه بخش دولتی
۷۵۲۵۰/۸	۶۵۹۱۷/۸	۳۸۲۳۷/۸	کل منابع آزاد
۷۰۳۵۱/۹	۴۵۹۰۵/۶	۳۱۳۴۵/۵	مصارف
۵۴۹۶۶/۶	۳۹۱۸۶/۴	۲۵۲۲۲/۲	بدهی بخش غیردولتی (۲)
۱۵۳۸۵/۳	۶۷۱۹/۲	۶۱۲۳/۳	بدهی بخش دولتی
۴۸۹۸/۹	۲۰۰۱۲/۲	۶۸۹۲/۳	تغییر در کسری (-) یا مازاد (+)

۱- ارقام از ترازنامه بانک مرکزی محاسبه شده است.

۲- بدون سود و درآمد سالهای آتی می باشد.

تغییر در مانده منابع و مصارف بانکهای تخصصی

جدول شماره (۱۰۴)

(میلیارد ریال)

در پایان سال			
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۱۳۳۰۶/۴	۹۱۱۴/۹	۸۱۱۳/۶	سپرده های بخش غیردولتی
۳۳۴۳/۲	۱۵۹۱/۰	۱۶۲۹/۴	دیداری
۹۹۶۳/۲	۷۵۲۳/۹	۶۴۸۴/۲	غیر دیداری
۱۳۰۱/۲	۸۱۳/۸	۳۳۷/۴	منابع مسدود
۱۱/۵	۳/۶	۹۸/۴	اسکناس و مسکوک در صندوق
۱۲۸۹/۷	۸۱۰/۳	۲۳۸/۸	سپرده قانونی (۱)
.	-۰/۱	۰/۲	اوراق قرضه دولتی (۱)
۱۲۰۰۵/۲	۸۳۰۱/۱	۷۷۷۶/۲	منابع آزاد از محل سپرده های بخش غیردولتی
۶۴۴/۶	۳۳۱۹/۱	۱۵۵۹/۰	حساب سرمایه
۲۱۰۱/۹	-۷۰۵۴/۳	۱۲۱۲/۵	بدهی به بانک مرکزی (۱)
۷۷۶۴/۰	-۳۱۴/۰	-۱۶۰/۰	بدهی به سایر بانکها
۲۴۶۸/۲	۳۶۷/۹	۳۰/۱	بدهیهای خارجی
۱۴۶۸/۸	۲۴/۹	۱۸/۳	سپرده ها و وجوه بخش دولتی
-۸۲۷۸/۲	۸۹۵۶/۳	-۶۱۱/۴	سایر وجوه
۱۸۱۷۴/۵	۱۳۶۰۱/۰	۹۸۲۴/۷	کل منابع آزاد اعتباری
۱۶۳۸۴/۵	۱۲۴۹۴/۶	۱۰۲۷۵/۲	بدهی بخش غیردولتی (۲)
۱۷۹۰/۰	۱۱۰۶/۳	-۴۵۰/۵	بدهی بخش دولتی

۱- ارقام از ترازنامه بانک مرکزی محاسبه شده است.

۲- بدون سود و درآمد سالهای آتی می باشد.

عملکرد بازار بیمه کشور در سال ۱۳۸۱

جدول شماره (۱۰۵)

(میلیارد ریال)

رشته	حق بیمه				خسارت				ضریب خسارت								
	صادر				پرداخت شده				تغیر (واحد)	۱۳۸۱ (درصد)	۱۳۸۰ (درصد)						
	۱۳۸۱	درصد تغییرات	سهم (درصد)	ذخیره پایان سال	ذخیره اول سال	عاید شده	۱۳۸۱	درصد تغییرات				سهم (درصد)					
غیرزندگی	۵۱۷۰/۹	۸۲۰/۸/۲	۵۸/۷۴	۹۰/۲۲	۳۴۸۴/۴	۲۱۹۹/۰	۶۹۲۲/۷	۳۳۵۷/۲	۵۰/۸۵/۳	۵۱/۴۷	۹۲/۰۱	۱۳۳۹/۴	۸۴۹/۰	۵۵۷۵/۷	۸۱/۶۰	۸۰/۵۴	-۱/۰۶
زندگی	۵۶۸/۸	۸۸۹/۳	۵۶/۳۷	۹/۷۸	۷۸۳/۰	۵۴۶/۸	۶۵۳/۲	۳۳۷/۱	۴۴۱/۳	۳۰/۹۲	۷/۹۹	۴۶/۹	۲۴/۷	۴۶۳/۵	۷۹/۵۷	۷۰/۹۶	-۸/۶۱
جمع کل	۵۷۳۹/۷	۹۰۹۷/۵	۵۸/۵	۱۰۰/۰	۴۲۶۷/۴	۲۷۴۵/۸	۷۵۷۵/۹	۳۶۹۴/۳	۵۵۲۶/۶	۴۹/۶	۱۰۰/۰	۱۳۸۶/۳	۸۷۳/۷	۶۰۳۹/۳	۸۱/۴۳	۷۹/۷۲	-۱/۷۱

ماخذ: گزارش آماری عملکرد صنعت بیمه کشور، سال ۱۳۸۱، بیمه مرکزی ایران

عملکرد صنعت بیمه به تفکیک شرکتها در سال ۱۳۸۱

جدول شماره (۱۰۶)

(میلیارد ریال)

شرکت	حق بیمه صادره				خسارت پرداخت شده			ضریب خسارت	
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	درصد تغییرات	سهم (درصد)	۱۳۸۰	۱۳۸۱	درصد تغییرات	سهم (درصد)	تغییر
ایران	۳۲۹۲/۱	۵۱۲۰/۸	۵۵/۶	۵۶/۲۹	۲۳۳۴/۲	۳۱۷۰/۷	۳۵/۸	۵۷/۳۷	۱۳۸۰ ۱۳۸۱ (درصد) (درصد) تغییر (واحد)
آسیا	۱۳۵۷/۳	۲۲۴۹/۲	۶۵/۷	۲۴/۷۲	۷۸۷/۷	۱۴۱۵/۸	۷۹/۷	۲۵/۶۲	
البرز	۳۲۱/۸	۴۹۹/۲	۵۵/۱	۵/۴۹	۱۴۸/۴	۲۳۹/۳	۶۱/۳	۴/۳۳	
دانا	۷۶۰/۰	۱۲۱۶/۷	۶۰/۱	۱۳/۳۷	۴۲۳/۳	۶۹۹/۶	۶۵/۳	۱۲/۶۶	
صادرات و سرمایه گذاری	۸/۴	۱۱/۶	۳۸/۰	۰/۱۳	۰/۷	۱/۳	۸۸/۴	۰/۰۲	
جمع کل	۵۷۳۹/۷	۹۰۹۷/۵	۵۸/۵	۱۰۰/۰	۳۶۹۴/۳	۵۵۲۶/۶	۴۹/۶	۱۰۰/۰	

ماخذ: گزارش آماری عملکرد صنعت بیمه کشور، سال ۱۳۸۱، بیمه مرکزی ایران

شاخص قیمت سهام به تفکیک صنایع

جدول شماره (۱۰۷)

(۱۳۶۹=۱۰۰)

درصد تغییر		پایان سال					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۵۳/۶	۳۳/۷	۷۰۲/۵۰	۴۵۷/۲۶	۳۴۱/۹۷	۲۷۶/۷۲	۱۵۹/۳۳	استخراج سایر معادن
-۶/۷	۱۰/۳	۳۲۷۱/۴۶	۳۵۰۵/۱۰	۳۱۷۷/۴۲	۲۹۰۸/۴۴	۲۰۶۹/۴۳	غذایی و آشامیدنیها
-۲۹/۱	۳/۳	۱۸۶/۹۵	۲۶۳/۸۰	۲۵۵/۴۹	۲۶۱/۰۳	۲۶۸/۳۰	ساخت منسوجات
-۲۸/۹	۸/۰	۲۸۳۹/۳۵	۳۹۹۳/۹۴	۳۶۹۷/۶۸	۲۷۳۱/۵۲	۱۹۳۸/۲۵	چوب و محصولات چوبی
-۴۵/۳	-۲۶/۳	۷۳۰/۶۷	۱۳۳۵/۱۶	۱۸۱۱/۶۳	۶۳۸/۰۳	۵۹۸/۸۳	کاغذ و محصولات کاغذی
۱۱۱/۸	۱۲۱/۲	۳۰۱۶۳/۷۷	۱۴۲۳۸/۶۵	۶۴۳۶/۰۸	۴۴۸۹/۹۴	۳۰۵۱/۹۶	انتشار و چاپ و تکثیر
۶۳/۳	۵۸/۷	۲۵۶۷۷/۹۷	۱۵۷۲۱/۷۲	۹۹۰۵/۷۶	۴۶۰۱/۶۰	۲۱۳۹/۴۸	تصفیه نفت و سوخت هسته ای
۳۷/۶	۰/۰	۴۸۲۹/۲۰	۳۵۰۸/۹۳	۳۵۱۰/۳۴	۳۱۵۵/۸۹	۲۰۷۷/۸۱	ساخت مواد شیمیایی
-۱۰/۰	-۷/۰	۱۷۷۹/۳۲	۱۹۷۷/۵۴	۲۱۲۶/۰۳	۱۴۵۴/۰۸	۹۸۲/۷۷	محصولات لاستیک و پلاستیک
۹۱/۰	۱۰۶/۲	۱۲۲۲۸/۲۲	۶۴۰۲/۱۲	۳۱۰۵/۲۷	۲۰۲۸/۳۵	۱۱۲۶/۶۱	محصولات کانی غیر فلزی
۲۲/۵	-۱۲/۰	۱۴۸۶/۹۵	۱۲۱۴/۱۶	۱۳۷۹/۷۴	۱۳۰۷/۷۴	۷۵۹/۴۶	ساخت فلزات اساسی
۲۴/۶	۳۲/۰	۳۱۸۵/۵۷	۲۵۵۷/۴۶	۱۹۳۷/۶۰	۱۵۵۳/۶۱	۱۱۴۵/۰۲	محصولات فلزی فابریکی
۲۳/۴	-۳/۲	۲۰۵۵/۶۴	۱۶۶۵/۷۴	۱۷۲۰/۷۹	۱۸۲۱/۲۱	۱۸۴۱/۸۵	ماشین آلات و تجهیزات
-۱۱/۲	۱۰۰/۶	۲۱۹۵۰/۳۳	۲۴۷۲۴/۵۵	۱۲۳۲۶/۸۹	۱۱۹۴۶/۵۴	۶۴۴۸/۴۸	دستگاههای برقی
-۲۷/۶	-۴۱/۳	۵۴۶/۹۷	۷۵۵/۵۵	۱۲۸۷/۸۱	۱۹۷۲/۵۸	۱۴۵۷/۳۶	رادیو و تلویزیون
۱۷/۵	۲۰/۷	۱۳۹۸/۶۴	۱۱۹۰/۲۴	۹۸۵/۷۶	۸۲۳/۱۳	۵۷۶/۰۴	وسایل نقلیه
-۱۱/۸	۴/۸	۱۷۰۰/۱۱	۱۹۲۸/۴۶	۱۸۴۰/۵۶	۲۰۱۰/۲۳	۱۳۴۶/۳۳	تجهیزات حمل و نقل
۵/۷	۳۳/۹	۸۹۸۵/۹۵	۸۴۹۷/۸۶	۶۳۴۷/۲۹	۴۶۸۳/۵۶	۴۰۴۸/۱۷	واسطه گریهای مالی
-۲۷/۹	-۵/۰	۶۹/۹۷	۹۷/۰۸	۱۰۲/۲۲	۰۰۰	۰۰۰	ساخت ماشین آلات دفتری
☐	θ	۱۳۶۰/۱۲	۱۸۰/۲۶	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	ساختمان
-۳۰/۴	θ	۲۴۵/۴۸	۳۵۲/۸۳	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	استخراج کانه های فلزی
۱۹/۲	θ	۱۰۷/۳۴	۹۰/۰۶	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	ساخت مبلمان و مصنوعات
θ	θ	۱۰۰/۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	ساخت ابزار پزشکی، ابزار دقیق
θ	θ	۱۰۰/۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	زراعت و خدمات وابسته
۳۴/۷	۲۶/۲	۵۰۶۲/۷۶	۳۷۵۸/۷۷	۲۹۷۸/۲۶	۲۲۰۶/۱۹	۱۶۵۳/۰۶	شاخص کل

ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادار تهران، گزارش آماری سالهای مختلف

تعداد و ارزش معاملات سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار تهران برحسب صنایع(۱)

جدول شماره (۱۰۸)

سهام در سال ۱۳۸۱ (درصد)		ارزش (میلیارد ریال)			تعداد (میلیون سهم)			
تعداد	ارزش	درصد تغییر	۱۳۸۱	۱۳۸۰	درصد تغییر	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۰/۲	۰/۲	۴۹۰/۶	۳۷/۸	۶/۴	۲۷۳/۹	۸/۶	۲/۳	استخراج سایر معادن
۴/۲	۵/۰	۱۰۷/۱	۹۵۰/۸	۴۵۹/۱	۱۷۷/۷	۲۰۷/۲	۷۴/۶	غذایی و آشامیدنیها
۰/۱	۰/۶	۲۸۷/۵	۳۱/۰	۸/۰	۳۱/۸	۲۶/۱	۱۹/۸	ساخت منسوجات
۰/۰	۰/۰	۱۱/۸	۱/۹	۱/۷	۲۰/۰	۰/۶	۰/۵	چوب و محصولات چوبی
۰/۱	۰/۱	-۶۸/۲	۱۵/۳	۴۸/۱	-۱۶/۱	۴/۷	۵/۶	کاغذ و محصولات کاغذی
۰/۷	۰/۱	□	۱۵۹/۵	۱۳/۹	□	۳/۶	۰/۵	انتشار و چاپ و تکثیر
۳/۸	۰/۴	۳۶۵/۱	۸۶۱/۳	۱۸۵/۲	۲۸۶/۰	۱۶/۶	۴/۳	تصفیه نفت و سوخت هسته ای
۲۰/۸	۱۶/۸	۱۸۳/۳	۴۷۳۹/۱	۱۶۷۲/۷	۲۷۵/۵	۶۹۶/۹	۱۸۵/۶	ساخت مواد شیمیایی
۱/۶	۱/۶	۴۳/۸	۳۶۹/۶	۲۵۷/۰	۱۸۹/۷	۶۷/۵	۲۳/۳	محصولات لاستیک و پلاستیک
۳۰/۰	۸/۷	۴۷۱/۷	۶۸۴۱/۲	۱۱۹۶/۷	۲۰۷/۵	۳۶۱/۹	۱۱۷/۷	محصولات کانی غیر فلزی
۴/۹	۵/۷	□	۱۱۲۳/۵	۱۱۷/۸	□	۲۳۷/۱	۱۹/۸	ساخت فلزات اساسی
۱/۹	۲/۰	□	۴۲۳/۵	۳۷/۲	□	۸۱/۰	۷/۱	محصولات فلزی فابریکی
۱/۷	۳/۶	۲۵۳/۲	۳۹۷/۰	۱۱۲/۴	۲۵۰/۱	۱۵۰/۹	۴۳/۱	ماشین آلات و تجهیزات
۱/۷	۱/۰	۲۸۰/۷	۳۸۹/۸	۱۰۲/۴	۳۲۶/۳	۴۲/۲	۹/۹	دستگاههای برقی
۰/۲	۰/۴	-۷۱/۶	۴۶/۸	۱۶۴/۵	-۴۱/۶	۱۶/۴	۲۸/۱	رادیو و تلویزیون
۹/۰	۱۴/۹	۶۷/۲	۲۰۴۴/۵	۱۲۲۲/۹	۷۹/۵	۶۱۷/۴	۳۴۳/۹	وسایل نقلیه
۰/۰	۰/۰	-۸۳/۳	۱/۹	۱۱/۴	-۸۹/۵	۱/۱	۱۰/۵	تجهیزات حمل و نقل
۱۴/۱	۳۵/۵	۵۱/۰	۳۲۰۶/۲	۲۱۲۳/۰	۹۰/۴	۱۴۷۰/۳	۷۷۲/۱	واسطه گریهای مالی
۰/۲	۰/۳	۴۱۷/۷	۴۹/۷	۹/۶	۴۱۹/۰	۱۰/۹	۲/۱	ساخت ماشین آلات دفتری
۴/۳	۱/۴	□	۹۷۳/۵	۸/۹	□	۵۷/۱	۵/۰	ساختمان
۰/۴	۱/۵	۳۶/۸	۹۸/۵	۷۲/۰	۱۰۲/۰	۶۰/۲	۲۹/۸	استخراج کانه های فلزی
۰/۰	۰/۱	θ	۵/۶	۰/۰	θ	۵/۶	۰/۰	ساخت مبلمان و مصنوعات
۰/۰	۰/۰	θ	۴/۳	۰/۰	θ	۰/۵	۰/۰	ساخت ابزار پزشکی، ابزار دقیق
۰/۰	۰/۰	θ	۳/۸	۰/۰	θ	۱/۱	۰/۰	زراعت و خدمات وابسته
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۹۰/۸	۲۲۷۷۶/۱	۷۸۳۰/۹	۱۴۳/۰	۴۱۴۵/۴	۱۷۰۵/۶	شاخص کل

ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادار تهران، گزارش آماری سالهای مختلف

۱- شامل حق تقدم سهام نیز می باشد.

عرضه سهام توسط بخش عمومی و بانکها

جدول شماره (۱۰۹)

تعداد (میلیون سهم)		ارزش (میلیارد ریال)		درصد تغییر		سهم در سال ۱۳۸۱ (درصد) (۱)	
۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	درصد تغییر	تعداد	ارزش	درصد تغییر
۷۵/۲	۵۸۶/۵	۳۱۵/۱	۳۳۵۰/۹	⊞	۶۰/۷	۷۵/۸	⊞
۰/۰	۶۶/۱	۰/۰	۱۶۳/۲	⊖	۶/۸	۳/۷	⊖
۹/۳	۲۸۹/۱	۶۸/۶	۱۸۸۰/۲	⊞	۲۹/۹	۴۲/۶	⊞
۶۵/۹	۲۳۱/۳	۲۴۶/۵	۱۳۰۷/۵	۲۵۱/۰	۲۳/۹	۲۹/۶	۴۳۰/۴
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	⊖	۰/۰	۰/۰	⊖
۹/۳	۱۰/۷	۱۱/۳	۴۹/۷	۱۵/۱	۱/۱	۱/۱	۳۳۹/۸
۸/۸	۱/۸	۹/۰	۲۴/۹	-۷۹/۵	۰/۲	۰/۶	۱۷۶/۷
۰/۳	۰/۲	۱/۲	۰/۷	⊖	۰/۰	۰/۰	-۴۱/۷
۰/۰	۸/۷	۰/۰	۲۴/۰	⊖	۰/۹	۰/۵	⊖
۰/۲	۰/۰	۱/۱	۰/۱	-۱۰۰/۰	۰/۰	۰/۰	-۹۰/۹
۵۲/۱	۳۶۹/۸	۱۴۲/۱	۱۰۱۷/۵	⊞	۲۸/۲	۲۳/۰	⊞
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	⊖
۱۴/۳	۲۳۷/۵	۳۰/۳	۳۹۵/۰	⊞	۲۴/۶	۸/۹	⊞
۰/۶	۰/۰	۴/۰	۰/۰	-۱۰۰/۰	۰/۰	۰/۰	-۱۰۰/۰
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	⊖
۰/۷	۱/۷	۸/۷	۲/۷	۱۴۲/۹	۰/۲	۰/۱	-۶۹/۰
۲/۸	۶۶/۸	۴/۳	۸۰/۷	⊞	۶/۹	۱/۸	⊞
۱۰/۲	۱۶۶/۸	۱۳/۰	۲۹۹/۹	⊞	۱۷/۲	۶/۸	⊞
۰/۰	۲/۲	۰/۳	۱۱/۷	⊖	۰/۲	۰/۳	⊞
۳۷/۸	۱۳۲/۳	۱۱۱/۸	۶۲۲/۵	۲۵۰/۰	۱۳/۷	۱۴/۱	۴۵۶/۸
۳۵/۴	۸۴/۱	۱۰۳/۸	۴۰۳/۴	۱۳۷/۶	۸/۷	۹/۱	۲۸۸/۶
۰/۰	۰/۲	۰/۰	۳/۸	⊖	۰/۰	۰/۱	⊖
۲/۴	۴۸/۰	۸/۰	۲۱۵/۳	⊞	۵/۰	۴/۹	⊞
۱۳۶/۶	۹۶۷/۰	۴۶۸/۵	۴۴۱۸/۱	⊞	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	⊞

۲۹۵

ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادار تهران، گزارش آماری سالهای ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱
 ۱-اختلاف سرجمع با اجزاء ناشی از گرد کردن ارقام می باشد.

خلاصه وضعیت انتشار اوراق مشارکت منتشر شده در سال ۱۳۸۱

جدول شماره (۱۱۰)

(میلیارد ریال)

موضوع اوراق مشارکت	ناشر	تاریخ اولین انتشار	تعداد دفعات انتشار	کل مبلغ مصوب	مبلغ منتشر شده	مبلغ فروش رفته	مدت اوراق سال	نام کارگزار	نرخ سود علی الحساب (درصد در سال)	سازمان تضمین کننده
دولتی – بودجه ای (۱)										
طرحهای بخش آب	وزارت نیرو	۸۱/۰۸/۲۵	۱	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۹۹۹/۴	۴	صادرات	۱۵	سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور
مشارکت ملی	وزارت امور اقتصادی و دارایی	۸۱/۰۹/۲۵	۱	۲۴۰۰	۲۴۰۰	۲۴۰۰	۵	بانکها (۲)	۱۵	سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور
طرحهای عمرانی فصل راه	وزارت راه و ترابری	۸۱/۱۰/۰۷	۲	۲۰۰۰	۲۰۰۰	۱۲۷۷/۶	۴	ملی ، تجارت، سپه	۱۵	سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور
دولتی – غیر بودجه ای (۳)										
طرحهای بخش برق	وزارت نیرو	۸۱/۰۴/۱۸	۱	۱۶۰۰	۱۶۰۰	۱۶۰۰	۴	صادرات	۱۵	سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور
طرح توسعه نیشکر	وزارت جهاد کشاورزی	۸۱/۰۹/۰۹	۱	۸۰۰	۸۰۰	۸۰۰	۵	صادرات	۱۵	سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور
طرح توسعه شبلات	وزارت جهاد کشاورزی	-	-	۲۰۰	۰	۰	-	-	-	-
جمع اوراق مشارکت دولتی						۷۸۰۰	۷۰۷۷			
بانک مرکزی (ماده ۹۱ قانون برنامه سوم توسعه)										
اجرای سیاستهای پولی	بانک مرکزی	۸۱/۰۵/۱۶	۱	۵۰۰۰	۵۰۰۰	۵۰۰۰	۱	بانکها (۴)	۱۷	بانک مرکزی
اجرای سیاستهای پولی	بانک مرکزی	۸۱/۰۶/۱۷	۱	۳۰۰۰	۳۰۰۰	۳۰۰۰	۱	بانکها (۴)	۱۷	بانک مرکزی
اجرای سیاستهای پولی	بانک مرکزی	۸۱/۱۰/۲۲	۱	۵۰۰۰	۴۶۵۰	۴۶۵۰	۱	بانکها (۴)	۱۷	بانک مرکزی
اجرای سیاستهای پولی	بانک مرکزی	۸۱/۱۲/۰۵	۱	۵۰۰۰	۴۴۰۴	۴۴۰۴	۱	بانکها (۵)	۱۷	بانک مرکزی
جمع اوراق مشارکت بانک مرکزی						۱۸۰۰۰	۱۷۰۵۴			
شرکتها – غیر بودجه ای (۶)										
افزایش ظرفیت تولید گروه پژو	شرکت ایران خودرو	۸۱/۱۲/۱۷	۱	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۴	تجارت	۱۷	ناشر
طرح الفین ششم	شرکت ملی صنایع پتروشیمی	۸۱/۱۲/۱۷	۱	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۳	ملت	۱۷	ناشر
جمع اوراق مشارکت شرکتها						۱۵۰۰	۱۵۰۰			
جمع کل اوراق مشارکت مشتمله در سال ۱۳۸۱						۲۷۵۰۰	۲۵۶۳۱			

ماخذ: بانک مرکزی، اداره اعتبارات

۱- اوراق مشارکتی که در قوانین بودجه سالانه بازپرداخت اصل و سود آنها پیش بینی می گردد.

۲- شامل بانکهای ملی ایران ، ملت ، سپه ، کشاورزی، صادرات ایران و تجارت می باشد.

۳- اوراق مشارکتی که بازپرداخت اصل و سود آنها از محل منابع داخلی شرکتهای استفاده کننده تامین می شود.

۴- شامل بانکهای ملی ایران ، ملت ، سپه ، کشاورزی، صادرات ایران ، تجارت و رفاه کارگران می باشد.

۵- شامل بانکهای ملی ایران ، ملت ، سپه ، کشاورزی، صادرات ایران ، تجارت ، رفاه کارگران ، کارآفرین، سامان ، پارسیان و اقتصاد نوین می باشد.

۶- اوراق مشارکت موضوع ماده (۴) قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت (مصوب ۱۳۷۶)

متوسط سالانه گروههای شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری

جدول شماره (۱۱۱)

(۱۳۷۶=۱۰۰)

اهمیت نسبی در سال پایه	سال			درصد تغییر		اثر مستقیم در تغییر شاخص کل سال ۱۳۸۱	
	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	واحد درصد	درصد
گروههای اختصاصی:							
کالا	۶۰/۹۳	۱۱۶/۷	۱۴۰/۳	۱۵۳/۰	۱۶۱/۸	۵/۸	۷/۵
خدمات	۱۲/۰۳	۱۱۸/۸	۱۴۵/۹	۱۷۰/۸	۲۰۵/۷	۲۰/۴	۲/۳
مسکن، سوخت و روشنایی	۲۷/۰۴	۱۲۰/۸	۱۴۳/۴	۱۶۹/۸	۲۰۱/۸	۱۸/۸	۶/۰
شاخص کل	۱۰۰/۰۰	۱۱۸/۱	۱۴۱/۸	۱۵۹/۷	۱۷۷/۹	۱۱/۴	۱۵/۸
گروههای اصلی و منتخب فرعی:							
خوراکیها، آشامیدنیها و دخانیات	۳۲/۴۵	۱۲۴/۵	۱۵۲/۷	۱۶۶/۳	۱۷۸/۵	۷/۳	۶/۳
گوشت قرمز، مرغ و ماهی	۷/۹۱	۱۲۴/۲	۱۵۸/۵	۱۸۳/۱	۲۰۰/۴	۹/۴	۲/۷
نان، برنج و فرآورده های غلات	۵/۵۶	۱۴۸/۳	۱۸۲/۴	۱۷۸/۶	۱۸۸/۴	۵/۵	۰/۹
میوه ها و سبزیها	۷/۹۵	۱۰۸/۳	۱۳۴/۸	۱۵۳/۵	۱۶۹/۱	۱۰/۲	۱/۳
لبینات و تخم مرغ	۳/۸۴	۱۱۸/۴	۱۳۴/۱	۱۵۳/۸	۱۷۰/۵	۱۰/۹	۰/۵
مسکن ، سوخت و روشنایی	۲۷/۰۴	۱۲۰/۸	۱۴۳/۴	۱۶۹/۸	۲۰۱/۸	۱۸/۸	۶/۰
مسکن	۲۵/۴۱	۱۱۹/۶	۱۳۹/۲	۱۶۴/۶	۱۹۶/۵	۱۹/۴	۵/۶
برق، آب و سوخت	۱/۶۳	۱۳۹/۸	۲۰۹/۲	۲۵۲/۱	۲۸۳/۳	۱۲/۴	۰/۴
پوشاک	۹/۵۵	۱۰۵/۳	۱۱۲/۱	۱۲۱/۸	۱۲۷/۴	۴/۶	۰/۳
اثاث، کالاها و خدمات مورد استفاده در خانه	۷/۲۲	۱۰۶/۸	۱۲۲/۸	۱۳۷/۶	۱۴۲/۰	۳/۲	۰/۳
حمل و نقل و ارتباطات	۱۱/۴۰	۱۱۴/۷	۱۴۶/۰	۱۵۸/۴	۱۷۰/۵	۷/۶	۱/۱
درمان و بهداشت	۴/۵۷	۱۲۲/۲	۱۵۲/۰	۱۸۳/۵	۲۱۱/۶	۱۵/۳	۰/۹
تفریح ، تحصیل و مطالعه	۳/۵۳	۱۰۷/۱	۱۲۶/۹	۱۴۴/۴	۱۶۸/۹	۱۷/۰	۰/۵
کالاها و خدمات متفرقه	۴/۲۴	۱۱۳/۵	۱۳۷/۵	۱۵۸/۱	۱۸۷/۵	۱۸/۶	۰/۴

شاخص ماهانه بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری

جدول شماره (۱۱۲)

(۱۳۷۶=۱۰۰)

درصد تغییر (۱)		قبل از تعدیل فصلی					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۱/۹	۱/۸	۱۹۲/۴	۱۷۲/۲	۱۵۳/۹	۱۳۵/۸	۱۱۲/۳	فروردین
۲/۳	۰	۱۹۶/۹	۱۷۲/۲	۱۵۴/۲	۱۳۷/۱	۱۱۲/۷	اردیبهشت
۱/۵	۰/۱	۱۹۹/۸	۱۷۲/۴	۱۵۶/۱	۱۳۸/۲	۱۱۲/۷	خرداد
۰/۳	۰/۸	۲۰۰/۴	۱۷۳/۸	۱۵۴/۹	۱۳۷/۱	۱۱۳/۹	تیر
۰/۳	۰/۶	۲۰۱/۰	۱۷۴/۹	۱۵۶/۴	۱۳۷/۸	۱۱۴/۶	مرداد
۱/۶	۰/۵	۲۰۴/۳	۱۷۵/۷	۱۵۸/۰	۱۳۹/۰	۱۱۵/۵	شهریور
-۰/۲	۰/۶	۲۰۳/۸	۱۷۶/۷	۱۵۸/۸	۱۴۰/۷	۱۱۶/۹	مهر
۱/۴	۰/۵	۲۰۶/۶	۱۷۷/۶	۱۶۰/۵	۱۴۱/۵	۱۱۸/۷	آبان
۲/۰	۱/۹	۲۱۰/۷	۱۸۱/۰	۱۶۳/۶	۱۴۵/۰	۱۲۱/۸	آذر
۲/۰	۱/۵	۲۱۵/۰	۱۸۳/۷	۱۶۴/۸	۱۴۸/۱	۱۲۳/۶	دی
۱/۹	۱/۱	۲۱۹/۰	۱۸۵/۸	۱۶۶/۲	۱۴۹/۸	۱۲۵/۷	بهمن
۱/۳	۱/۷	۲۲۱/۹	۱۸۸/۹	۱۶۹/۱	۱۵۱/۹	۱۲۸/۸	اسفند
		۲۰۶/۰	۱۷۷/۹	۱۵۹/۷	۱۴۱/۸	۱۱۸/۱	متوسط سال

۱- درصد تغییر هر ماه نسبت به ماه قبل را نشان می دهد.

شاخص ماهانه بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری

جدول شماره (۱۱۳)

(۱۳۷۶=۱۰۰)

درصد تغییر (۲)		پس از تعدیل فصلی (۱)					
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۱/۵	۰/۷	۱۹۱/۳	۱۶۸/۷	۱۵۱/۷	۱۳۱/۶	۱۰۹/۰	فروردین
۱/۶	۰/۸	۱۹۴/۴	۱۷۰/۱	۱۵۲/۵	۱۳۴/۲	۱۱۰/۳	اردیبهشت
۱/۵	۱/۰	۱۹۷/۴	۱۷۱/۸	۱۵۳/۷	۱۳۶/۱	۱۱۱/۸	خرداد
۱/۴	۱/۲	۲۰۰/۱	۱۷۳/۸	۱۵۵/۴	۱۳۷/۵	۱۱۳/۵	تیر
۱/۱	۱/۲	۲۰۲/۳	۱۷۵/۸	۱۵۷/۳	۱۳۸/۹	۱۱۵/۳	مرداد
۱/۱	۰/۹	۲۰۴/۵	۱۷۷/۴	۱۵۹/۳	۱۴۰/۵	۱۱۷/۱	شهریور
۱/۱	۰/۸	۲۰۶/۷	۱۷۸/۹	۱۶۱/۳	۱۴۲/۴	۱۱۸/۹	مهر
۱/۳	۰/۸	۲۰۹/۴	۱۸۰/۴	۱۶۲/۹	۱۴۴/۳	۱۲۰/۷	آبان
۱/۴	۰/۹	۲۱۲/۴	۱۸۲/۱	۱۶۴/۳	۱۴۶/۴	۱۲۲/۵	آذر
۱/۵	۱/۰	۲۱۵/۵	۱۸۳/۹	۱۶۵/۵	۱۴۸/۳	۱۲۴/۲	دی
۱/۴	۱/۱	۲۱۸/۵	۱۸۶/۰	۱۶۶/۶	۱۴۹/۹	۱۲۶/۳	بهمن
۱/۳	۱/۳	۲۲۱/۳	۱۸۸/۴	۱۶۷/۶	۱۵۱/۰	۱۲۸/۸	اسفند
		۲۰۶/۲	۱۷۸/۱	۱۵۹/۸	۱۴۱/۸	۱۱۸/۲	متوسط سال

۱- ارقام براساس تجدید نظر سال ۱۳۸۱ می باشد.

۲- درصد تغییر هر ماه نسبت به ماه قبل را نشان می دهد.

متوسط سالانه شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری استانهای مختلف

جدول شماره (۱۱۴)

(۱۳۷۶=۱۰۰)

اهمیت نسبی در سال پایه	سال				درصد تغییر		اثر مستقیم در تغییر شاخص کل سال ۱۳۸۱	
	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	واحد درصد	درصد
آذربایجان شرقی	۱۱۸/۰	۱۴۴/۳	۱۵۹/۳	۱۷۳/۳	۱۹۹/۳	۸/۸	۰/۶	۴/۰
آذربایجان غربی	۱۱۷/۹	۱۴۲/۰	۱۵۷/۴	۱۶۷/۸	۱۹۲/۹	۶/۶	۰/۴	۲/۳
اردبیل	۱۱۹/۰	۱۳۸/۶	۱۵۳/۰	۱۶۶/۳	۱۹۷/۰	۸/۷	۰/۲	۱/۲
اصفهان	۱۱۸/۳	۱۴۱/۲	۱۵۵/۳	۱۷۳/۰	۱۹۹/۷	۱۱/۴	۱/۲	۷/۷
ایلام	۱۱۸/۲	۱۳۹/۸	۱۵۹/۹	۱۷۳/۳	۲۰۵/۸	۸/۴	۰/۱	۰/۶
بوشهر	۱۱۶/۸	۱۳۸/۳	۱۵۲/۹	۱۶۶/۰	۱۹۱/۸	۸/۶	۰/۱	۰/۸
تهران	۱۱۶/۶	۱۳۹/۰	۱۵۹/۹	۱۸۳/۶	۲۱۳/۸	۱۴/۸	۵/۹	۳۷/۵
چهارمحال و بختیاری	۱۱۷/۲	۱۳۹/۲	۱۵۲/۹	۱۶۸/۳	۱۹۰/۹	۹/۴	۰/۱	۰/۸
خراسان	۱۱۹/۳	۱۴۳/۶	۱۶۰/۴	۱۷۶/۴	۲۰۲/۱	۱۰/۰	۱/۱	۷/۰
خوزستان	۱۱۹/۴	۱۴۷/۵	۱۶۶/۷	۱۷۹/۵	۲۰۷/۴	۷/۷	۰/۸	۴/۹
زنجان	۱۲۰/۵	۱۴۵/۲	۱۶۲/۴	۱۷۸/۵	۲۱۱/۶	۹/۹	۰/۲	۱/۰
سمنان	۱۱۸/۲	۱۴۴/۹	۱۶۲/۷	۱۷۹/۲	۲۰۹/۲	۱۰/۱	۰/۱	۰/۸
سیستان و بلوچستان	۱۲۰/۶	۱۴۶/۰	۱۶۳/۵	۱۷۶/۹	۱۹۹/۲	۸/۲	۰/۲	۱/۲
فارس	۱۱۷/۸	۱۴۱/۵	۱۵۷/۸	۱۷۴/۱	۱۹۶/۸	۱۰/۳	۰/۸	۵/۲
قزوین	۱۱۸/۳	۱۴۲/۸	۱۵۹/۳	۱۷۴/۸	۲۰۵/۲	۹/۷	۰/۳	۲/۲
قم	۱۲۰/۰	۱۴۵/۱	۱۶۰/۸	۱۷۶/۹	۲۰۵/۹	۱۰/۰	۰/۳	۱/۷
کردستان	۱۲۰/۴	۱۴۵/۲	۱۶۰/۵	۱۷۷/۷	۲۱۰/۰	۱۰/۷	۰/۲	۱/۳
کرمان	۱۱۹/۷	۱۴۴/۶	۱۶۴/۴	۱۸۳/۷	۲۰۸/۰	۱۱/۷	۰/۳	۱/۹
کرمانشاه	۱۲۳/۴	۱۴۵/۹	۱۶۳/۹	۱۸۰/۹	۲۱۵/۱	۱۰/۴	۰/۴	۲/۴
کهگیلویه و بویر احمد	۱۲۰/۰	۱۴۵/۹	۱۶۳/۶	۱۸۰/۳	۲۰۶/۵	۱۰/۲	۰/۱	۰/۴
گلستان	۱۱۶/۸	۱۴۰/۴	۱۵۲/۵	۱۶۷/۵	۱۹۱/۳	۹/۸	۰/۲	۱/۰
گیلان	۱۱۸/۴	۱۴۲/۶	۱۵۸/۶	۱۷۲/۵	۲۰۶/۳	۸/۸	۰/۶	۳/۷
لرستان	۱۱۹/۳	۱۴۴/۲	۱۶۰/۶	۱۸۰/۳	۲۰۸/۲	۱۲/۳	۰/۲	۱/۴
مازندران	۱۲۰/۳	۱۴۷/۷	۱۶۶/۳	۱۷۹/۸	۲۰۵/۳	۸/۱	۰/۵	۳/۲
مرکزی	۱۱۸/۲	۱۴۴/۲	۱۵۹/۷	۱۷۴/۶	۲۰۴/۲	۹/۳	۰/۳	۱/۹
هرمزگان	۱۱۵/۸	۱۳۵/۷	۱۴۹/۲	۱۶۰/۳	۱۹۰/۹	۷/۴	۰/۲	۱/۰
همدان	۱۱۷/۹	۱۴۰/۵	۱۵۵/۱	۱۶۷/۳	۱۹۴/۶	۷/۹	۰/۳	۱/۸
یزد	۱۱۸/۶	۱۴۵/۹	۱۶۰/۸	۱۷۵/۹	۱۹۹/۶	۹/۴	۰/۲	۱/۱
متوسط کل کشور	۱۱۸/۱	۱۴۱/۸	۱۵۹/۷	۱۷۷/۹	۲۰۶/۰	۱۱/۴	۱۵/۸	۱۰۰/۰

متوسط سالانه گروههای شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی کشور

جدول شماره (۱۱۵)

(۱۳۷۴=۱۰۰)

اهمیت نسبی در سال پایه	سال					درصد تغییر		اثر مستقیم در تغییر شاخص کل سال ۱۳۸۱	
	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	واحد درصد	درصد
گروههای اختصاصی:									
کالا	۸۳/۴	۱۸۶/۲	۲۳۴/۸	۲۷۷/۸	۳۱۵/۰	۳۷۲/۴	۱۳/۴	۱۸/۵	۱۴/۵
خدمت	۱۶/۶	۲۱۸/۴	۲۹۲/۹	۳۶۱/۹	۴۳۴/۷	۵۴۱/۵	۲۰/۱	۲۴/۶	۵/۳
شاخص کل	۱۰۰/۰	۱۹۱/۶	۲۴۴/۵	۲۹۱/۸	۳۳۵/۰	۴۰۱/۴	۱۴/۸	۱۹/۸	۱۹/۸
خوراکیها، آشامیدنیها و دخانیات	۵۰/۶	۱۸۶/۸	۲۳۴/۱	۲۷۵/۲	۳۱۲/۵	۳۸۱/۱	۱۳/۵	۲۲/۰	۱۰/۴
برنج، نان و فرآورده های غلات	۱۳/۵	۱۷۳/۶	۲۱۶/۱	۲۳۳/۶	۲۵۹/۳	۲۹۹/۲	۱۱/۰	۱۵/۴	۱/۶
گوشت قرمز و سفید	۱۰/۶	۱۸۱/۶	۲۳۲/۳	۲۷۴/۶	۳۰۴/۵	۳۸۴/۸	۱۰/۹	۲۶/۴	۲/۵
لبنیات و تخم مرغ	۵/۴	۲۰۶/۴	۲۴۶/۴	۲۹۶/۳	۳۴۷/۱	۴۱۲/۲	۱۷/۱	۱۸/۸	۱/۰
میوه ها و سبزیها	۶/۶	۲۶۱/۶	۳۴۰/۹	۴۶۱/۷	۵۷۵/۵	۷۶۲/۹	۲۴/۶	۳۲/۶	۳/۷
کالاهای غیر خوراکی و خدمات	۴۹/۴	۱۹۶/۵	۲۵۵/۲	۳۰۸/۷	۳۵۸/۱	۴۲۲/۳	۱۶/۰	۱۷/۹	۹/۴
پوشاک و کفش	۱۳/۱	۱۹۸/۰	۲۴۱/۳	۲۹۵/۶	۳۴۳/۰	۳۹۳/۱	۱۶/۰	۱۴/۶	۲/۰
مسکن، آب و برق، سوخت و روشنایی	۱۲/۳	۲۱۰/۸	۲۷۷/۶	۳۲۹/۵	۳۸۰/۵	۴۵۹/۷	۱۵/۵	۲۰/۸	۲/۹
اثاث، کالاها و خدمات مورد	۸/۴	۱۶۴/۱	۱۹۶/۷	۲۳۱/۳	۲۵۶/۸	۲۸۵/۷	۱۱/۰	۱۱/۲	۰/۷
استفاده در منزل	۴/۸	۲۲۴/۷	۳۴۰/۷	۴۴۵/۵	۵۳۶/۳	۶۵۵/۱	۲۰/۴	۲۲/۲	۱/۷
بهداشت و درمان	۶/۲	۱۹۶/۸	۲۶۶/۳	۳۱۶/۰	۳۷۱/۹	۴۵۳/۰	۱۷/۷	۲۱/۸	۱/۵
حمل و نقل و ارتباطات	۱/۹	۱۷۶/۴	۲۲۵/۲	۲۶۹/۹	۳۱۰/۱	۳۴۹/۹	۱۴/۹	۱۲/۸	۰/۲
تفریحات، سرگرمیها و تحصیل	۲/۷	۱۸۹/۹	۲۴۷/۲	۲۸۸/۶	۳۳۲/۴	۳۸۹/۱	۱۵/۲	۱۷/۰	۰/۴
کالاها و خدمات متفرقه									

ماخذ: مرکز آمار ایران، شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی کشور سالهای مختلف.

متوسط سالانه گروههای شاخص بهای عمده فروشی کالاها

جدول شماره (۱۱۶)

(۱۳۷۶=۱۰۰)

اهمیت نسبی در سال پایه	سال			درصد تغییر		اثر مستقیم در تغییر شاخص کل سال ۱۳۸۱	
	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	واحد درصد	درصد
گروههای عمده:							
کالاهاى تولید و مصرف شده در کشور	۷۱/۷۵	۱۱۸/۷	۱۴۵/۸	۱۶۷/۴	۱۷۸/۸	۱۹۸/۷	۱۱/۱
کالاهاى وارداتى	۲۴/۲۹	۱۱۰/۰	۱۳۴/۲	۱۵۲/۱	۱۵۳/۳	۱۵۹/۷	۴/۱
کالاهاى صادراتى	۳/۹۶	۱۲۱/۹	۱۹۵/۹	۲۳۴/۵	۲۳۳/۴	۲۵۷/۵	۱۰/۳
شاخص کل	۱۰۰/۰۰	۱۱۶/۷	۱۴۴/۹	۱۶۶/۳	۱۷۴/۷	۱۹۱/۵	۹/۶
گروههای اصلی:							
مواد خوراکی	۳۵/۴۰	۱۲۶/۴	۱۵۵/۴	۱۷۷/۰	۱۹۱/۸	۲۱۷/۴	۱۳/۳
نوشابه ها و دخانیات	۰/۷۸	۱۱۸/۶	۱۵۰/۶	۱۷۲/۶	۱۸۰/۵	۲۲۰/۲	۲۲/۰
مواد صنعتی غیر از مواد سوختنی معدنی	۳/۸۶	۱۱۳/۰	۱۳۴/۵	۱۶۶/۳	۱۷۱/۸	۱۷۶/۳	۲/۶
سوختهای معدنی و فرآورده های آن	۲/۷۶	۱۳۹/۵	۲۱۶/۸	۲۴۲/۶	۲۷۱/۰	۳۴۲/۳	۲۶/۳
مواد شیمیایی و پتروشیمی	۸/۶۰	۱۱۴/۴	۱۴۸/۶	۱۷۹/۷	۱۹۰/۰	۲۰۱/۳	۵/۹
مصنوعات برحسب مواد اولیه	۲۶/۹۲	۱۰۶/۵	۱۳۱/۴	۱۵۲/۸	۱۵۷/۴	۱۶۹/۵	۷/۷
ماشین آلات و وسایل نقلیه	۱۹/۴۵	۱۱۲/۷	۱۳۵/۹	۱۵۱/۰	۱۵۰/۷	۱۵۵/۷	۳/۳
کالاهاى متفرقه	۲/۲۳	۱۰۸/۶	۱۳۴/۰	۱۴۶/۱	۱۴۸/۱	۱۴۹/۹	۱/۲
گروههای اختصاصی:							
محصولات کشاورزی ، دامپروری و ماهیگیری	۲۶/۸۲	۱۲۲/۶	۱۵۴/۵	۱۷۶/۵	۱۹۳/۵	۲۱۹/۶	۱۳/۵
کشاورزی	۱۶/۸۳	۱۲۲/۶	۱۵۵/۱	۱۷۳/۲	۱۸۹/۰	۲۱۳/۵	۱۳/۰
دامپروری و ماهیگیری	۹/۹۹	۱۲۲/۵	۱۵۳/۶	۱۸۲/۰	۲۰۱/۰	۲۲۹/۹	۱۴/۴
مصالح ساختمانی	۱۰/۷۴	۱۰۸/۷	۱۳۴/۸	۱۵۵/۲	۱۶۰/۹	۱۹۲/۱	۱۹/۴
فلزی	۶/۲۳	۱۰۳/۶	۱۳۲/۵	۱۵۱/۱	۱۵۲/۸	۱۶۸/۴	۱۰/۲
غیر فلزی	۴/۵۱	۱۱۵/۷	۱۳۸/۱	۱۶۰/۹	۱۷۲/۰	۲۲۴/۸	۳۰/۷

شاخص ماهانه بهای عمده فروشی کالاها

جدول شماره (۱۱۷)

(۱۳۷۶=۱۰۰)

درصد تغییر (۱)		۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۱۳۸۱	۱۳۸۰						
۱/۹	۰/۹	۱۸۳/۴	۱۷۲/۴	۱۶۲/۰	۱۳۵/۳	۱۱۲/۴	فروردین
۱/۴	۰/۶	۱۸۶/۰	۱۷۳/۴	۱۶۲/۸	۱۳۵/۱	۱۱۱/۵	اردیبهشت
۰/۸	-۱/۱	۱۸۷/۴	۱۷۱/۵	۱۶۵/۸	۱۳۷/۶	۱۱۳/۶	خرداد
۱/۳	۱/۱	۱۸۹/۸	۱۷۳/۳	۱۶۵/۲	۱۳۹/۹	۱۱۳/۱	تیر
۰/۲	۰/۳	۱۹۰/۱	۱۷۳/۸	۱۶۵/۷	۱۴۰/۷	۱۱۳/۶	مرداد
۰/۲	-۰/۱	۱۹۰/۴	۱۷۳/۷	۱۶۶/۳	۱۴۲/۶	۱۱۴/۶	شهریور
-۰/۵	-۰/۳	۱۸۹/۵	۱۷۳/۱	۱۶۵/۳	۱۴۵/۰	۱۱۵/۳	مهر
۰/۶	۰/۱	۱۹۰/۶	۱۷۳/۳	۱۶۶/۳	۱۴۷/۰	۱۱۷/۶	آبان
۲/۰	۱/۵	۱۹۴/۵	۱۷۵/۹	۱۶۷/۸	۱۵۰/۱	۱۱۹/۷	آذر
۱/۱	۰/۶	۱۹۶/۶	۱۷۷/۰	۱۶۸/۳	۱۵۳/۸	۱۲۲/۳	دی
۱/۷	۱/۴	۲۰۰/۰	۱۷۹/۵	۱۶۹/۴	۱۵۵/۲	۱۲۲/۸	بهمن
-۰/۱	۰/۳	۱۹۹/۸	۱۸۰/۰	۱۷۰/۹	۱۵۷/۱	۱۲۴/۳	اسفند
متوسط سال		۱۹۱/۵	۱۷۴/۷	۱۶۶/۳	۱۴۴/۹	۱۱۶/۷	

۱- درصد تغییر هر ماه نسبت به ماه قبل را نشان می دهد.

۲۰
۳۰

متوسط سالانه گروههای شاخص بهای تولید کننده

جدول شماره (۱۱۸)

(۱۳۷۶=۱۰۰)

اهمیت نسبی در سال پایه	سال			درصد تغییر		اثر مستقیم در تغییر شاخص کل سال ۱۳۸۱	
	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	واحد درصد	درصد
گروههای اختصاصی:							
کشاورزی، دامداری، جنگلداری و ماهیگیری	۲۳/۶۱	۱۲۲/۷	۱۵۲/۷	۱۸۰/۱	۱۹۵/۲	۸/۴	۱۲/۴
مواد معدنی، محصولات صنعتی و تامین برق، گاز و آب	۴۷/۹۱	۱۱۷/۷	۱۴۶/۲	۱۶۹/۰	۱۷۸/۰	۵/۳	۹/۹
خدمات	۲۸/۴۸	۱۱۷/۲	۱۳۹/۷	۱۶۲/۰	۱۹۹/۴	۲۳/۱	۱۹/۵
شاخص کل	۱۰۰/۰۰	۱۱۸/۷	۱۴۵/۹	۱۶۹/۶	۱۸۸/۱	۱۰/۹	۱۳/۵
گروههای اصلی:							
کشاورزی، دامداری و جنگلداری	۲۳/۱۹	۱۲۲/۶	۱۵۲/۷	۱۸۰/۰	۱۹۴/۹	۸/۳	۱۲/۲
ماهیگیری	۰/۴۲	۱۲۸/۰	۱۵۲/۵	۱۹۰/۸	۲۱۱/۸	۱۱/۰	۲۳/۱
مواد معدنی	۰/۹۴	۱۲۲/۸	۱۳۰/۵	۱۵۲/۸	۱۴۶/۱	-۴/۴	۳/۶
محصولات صنعتی	۴۵/۱۷	۱۱۷/۰	۱۴۵/۷	۱۶۸/۵	۱۷۷/۳	۵/۲	۱۰/۳
تامین برق، گاز و آب	۱/۸۰	۱۳۱/۴	۱۶۶/۸	۱۹۰/۸	۲۱۱/۶	۱۰/۹	۶/۸
تعمیر وسایط نقلیه موتوری	۰/۳۲	۱۲۱/۱	۱۴۶/۶	۱۶۱/۹	۱۷۸/۷	۱۰/۴	۱۲/۶
هتل و رستوران	۰/۷۳	۱۲۵/۷	۱۵۶/۷	۱۸۵/۲	۲۱۰/۰	۱۳/۴	۱۷/۵
حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات	۱۰/۵۳	۱۱۵/۳	۱۳۸/۱	۱۵۲/۱	۱۸۸/۳	۲۳/۸	۱۸/۵
واسطه گریهای مالی	۱/۱۷	۱۰۰/۲	۱۲۰/۱	۱۵۶/۶	۲۶۷/۷	۷۰/۹	۳۸/۳
مستغلات، اجاره و فعالیتهای کار و کسب	۱۱/۱۹	۱۱۹/۳	۱۳۹/۲	۱۶۴/۴	۱۹۵/۸	۱۹/۱	۱۹/۶
آموزش	۰/۵۹	۱۱۰/۴	۱۳۲/۰	۱۶۸/۹	۲۲۴/۲	۳۲/۷	۲۳/۱
بهداشت و مددکاری اجتماعی	۲/۲۳	۱۲۲/۷	۱۵۳/۶	۱۸۳/۷	۲۱۳/۷	۱۶/۳	۱۷/۶
سایر فعالیتهای خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی	۱/۷۲	۱۱۸/۰	۱۴۱/۸	۱۷۰/۸	۲۱۶/۵	۲۶/۸	۱۱/۸

۳۰
۳۱

شاخص ماهانه بهای تولید کننده

جدول شماره (۱۱۹)

(۱۳۷۶=۱۰۰)

درصد تغییر (۱)		۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۱۳۸۱	۱۳۸۰						
۱/۸	-/۸	۲۰۰/۷	۱۸۰/۴	۱۶۲/۲	۱۳۴/۴	۱۱۱/۷	فروردین
۰/۹	-/۹	۲۰۲/۵	۱۸۲/۱	۱۶۳/۰	۱۳۶/۱	۱۱۲/۷	اردیبهشت
۱/۰	-/۳	۲۰۴/۵	۱۸۲/۶	۱۶۵/۱	۱۳۸/۳	۱۱۴/۱	خرداد
۱/۹	۱/۵	۲۰۸/۳	۱۸۵/۴	۱۶۶/۵	۱۴۱/۶	۱۱۴/۷	تیر
۱/۰	-/۵	۲۱۰/۴	۱۸۶/۴	۱۶۸/۰	۱۴۳/۶	۱۱۵/۹	مرداد
۱/۱	-/۵	۲۱۲/۷	۱۸۷/۳	۱۶۹/۳	۱۴۵/۵	۱۱۸/۴	شهریور
۰	۱/۰	۲۱۲/۷	۱۸۹/۲	۱۶۹/۹	۱۴۷/۳	۱۱۹/۶	مهر
۱/۸	-/۴	۲۱۶/۵	۱۹۰/۰	۱۷۱/۶	۱۴۸/۵	۱۲۰/۶	آبان
۱/۲	-/۷	۲۱۹/۰	۱۹۱/۳	۱۷۳/۰	۱۵۰/۳	۱۲۱/۱	آذر
۱/۳	-/۳	۲۲۱/۸	۱۹۱/۸	۱۷۳/۸	۱۵۲/۷	۱۲۴/۶	دی
۱/۵	۱/۲	۲۲۵/۱	۱۹۴/۱	۱۷۴/۵	۱۵۴/۷	۱۲۵/۳	بهمن
۰/۹	۱/۵	۲۲۷/۱	۱۹۷/۱	۱۷۸/۹	۱۵۷/۷	۱۲۶/۳	اسفند
متوسط سال		۲۱۳/۴	۱۸۸/۱	۱۶۹/۶	۱۴۵/۹	۱۱۸/۷	

۱- درصد تغییر هر ماه نسبت به ماه قبل را نشان می دهد.

متوسط سالانه گروههای شاخص بهای کالاهای صادراتی در ایران(۱)

جدول شماره (۱۲۰)

اثر مستقیم در تغییر شاخص کل سال ۱۳۸۱		درصد تغییر		سال					اهمیت نسبی در سال پایه	
درصد	واحد درصد	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷		
۱۰۰/۰	۵/۷	۵/۷	۱/۳	۲۴۶/۰	۲۳۲/۸	۲۲۹/۸	۱۹۵/۳	۱۲۲/۲	۱۰۰/۰۰	شاخص کل
۷/۲	۰/۴	۱۵/۸	۱۲/۸	۳۷۶/۴	۳۲۵/۰	۲۸۸/۱	۲۲۲/۹	۱۲۵/۴	۱/۸۵	محصولات حیوانی
-۲/۹	-۰/۲	-۱/۵	-۴/۱	۲۱۲/۸	۲۱۶/۱	۲۲۵/۳	۲۱۰/۱	۱۰۳/۹	۱۱/۴۰	محصولات نباتی
۰/۹	۰/۱	۱۷/۲	-۸/۹	۱۹۳/۸	۱۶۵/۳	۱۸۱/۴	۲۰۵/۰	۱۳۷/۳	۰/۴۳	چربیها و روغن های حیوانی و نباتی
۶/۰	۰/۳	۳/۸	۲/۲	۲۴۴/۹	۲۳۵/۹	۲۳۰/۹	۲۰۳/۴	۱۳۷/۹	۸/۸۷	محصولات صنایع غذایی ، نوشابه ها و توتون
۲۷/۸	۱/۶	۷/۸	-۰/۹	۵۲۵/۸	۴۸۷/۹	۴۹۲/۴	۳۷۳/۴	۱۶۲/۶	۹/۶۹	محصولات معدنی
۳۶/۴	۲/۱	۱۴/۵	۸/۶	۲۴۳/۸	۲۱۲/۹	۱۹۶/۰	۱۶۸/۸	۱۲۵/۸	۱۵/۵۷	محصولات صنایع شیمیایی و صنایع وابسته
۱/۴	۰/۱	۲/۵	۰/۶	۲۱۳/۲	۲۰۸/۱	۲۰۶/۹	۱۹۴/۲	۱۱۹/۷	۳/۶۳	مواد پلاستیک و کائوچو و مصنوعات آنها
-۰/۹	-۰/۱	-۰/۹	۳۰/۸	۳۶۵/۶	۳۶۹/۱	۲۸۲/۱	۱۸۳/۸	۱۰۵/۹	۳/۴۹	پوست و چرم و محصولات چرمی
۰/۷	۰/۱	۱۴/۴	۴/۳	۲۳۷/۴	۲۰۷/۶	۱۹۹/۰	۱۷۸/۳	۱۳۶/۲	۰/۲۹	چوب و اشیا چوبی
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۴/۲	۱۹۴/۲	۱۹۴/۲	۱۸۶/۳	۱۳۴/۲	۱۰۸/۲	۰/۹۸	خمیر چوب ، کاغذ و مقوا(۲)
۱۱/۹	۰/۷	۳/۶	-۲/۰	۱۶۰/۳	۱۵۴/۷	۱۵۷/۸	۱۳۶/۴	۱۰۸/۲	۲۷/۷۳	مواد نسجی و مصنوعات از این مواد
۴/۱	۰/۲	۱۳/۰	-۸/۹	۲۲۴/۲	۱۹۸/۴	۲۱۷/۹	۲۰۲/۹	۱۲۴/۶	۲/۰۹	انواع کفش
۰/۵	۰/۰	۱/۸	-۶/۶	۲۳۷/۲	۲۳۳/۱	۲۴۹/۵	۲۵۱/۹	۱۴۸/۲	۱/۵۶	مصنوعات ساخته شده از انواع سنگ
۶/۵	۰/۴	۴/۲	-۴/۹	۲۱۵/۷	۲۰۷/۱	۲۱۷/۷	۱۹۶/۳	۱۱۷/۹	۹/۸۲	فلزات معمولی و مصنوعات آنها
۰/۰	۰/۰	-۰/۴	-۰/۷	۲۲۰/۰	۲۲۰/۹	۲۲۲/۴	۲۱۱/۳	۱۳۱/۲	۰/۷۲	ماشین آلات مکانیکی و ادوات برقی
۰/۳	۰/۰	۲/۳	-۱/۳	۱۸۳/۱	۱۷۸/۹	۱۸۱/۲	۱۷۳/۹	۱۲۵/۳	۱/۱۲	وسایل نقلیه زمینی و تجهیزات ترابری
۰/۱	۰/۰	۰/۴	۸/۹	۳۳۹/۰	۳۳۷/۸	۳۱۰/۱	۲۳۷/۷	۲۰۶/۸	۰/۷۶	دستگاههای اپتیک ، دقت سنجی و پزشکی

۱-از تیرماه سال ۱۳۷۹ شاخص بهای کالاهای صادراتی کشور بصورت جداگانه توسط اداره آمار اقتصادی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران محاسبه و گزارش می شود.

۲-به علت در دسترس نبودن اطلاعات دقیق، عدد شاخص این گروه در سال ۱۳۸۱ ثابت نگهداشته شده است که در سال ۱۳۸۲ تعدیلات لازم انجام خواهد شد.

شاخص ماهانه بهای کالاهای صادراتی در ایران

جدول شماره (۱۲۱)

(۱۳۷۶=۱۰۰)

درصد تغییر (۱)		۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۱۳۸۱	۱۳۸۰						
۰/۲	-۰/۴	۲۲۶/۴	۲۳۸/۶	۲۲۳/۳	۱۵۷/۵	۱۰۲/۲	فروردین
۱/۱	-۰/۳	۲۲۹/۰	۲۳۷/۸	۲۲۰/۳	۱۶۱/۸	۱۰۲/۱	اردیبهشت
-۰/۳	-۰/۸	۲۲۸/۳	۲۳۵/۸	۲۲۱/۸	۱۷۷/۱	۱۰۱/۹	خرداد
۱/۴	۰	۲۳۱/۴	۲۳۵/۸	۲۲۳/۲	۱۸۴/۹	۱۰۱/۱	تیر
۱/۵	۳/۴	۲۳۴/۸	۲۴۳/۸	۲۲۴/۸	۱۹۴/۹	۱۰۳/۶	مرداد
۱/۸	-۳/۴	۲۳۹/۰	۲۳۵/۵	۲۲۵/۰	۲۰۴/۱	۱۰۵/۴	شهریور
۱/۲	-۱/۷	۲۴۱/۸	۲۳۱/۶	۲۲۵/۴	۲۰۶/۰	۱۳۳/۸	مهر
۳/۸	-۱/۹	۲۵۱/۱	۲۲۷/۱	۲۳۷/۰	۲۰۱/۸	۱۴۱/۸	آبان
۲/۷	۰/۳	۲۵۷/۹	۲۲۷/۷	۲۳۸/۸	۲۰۷/۲	۱۴۳/۳	آذر
۲/۳	-۰/۸	۲۶۳/۸	۲۲۵/۹	۲۳۹/۳	۲۱۰/۲	۱۴۱/۱	دی
۲/۸	۱/۱	۲۷۱/۳	۲۲۸/۳	۲۳۹/۷	۲۱۵/۶	۱۴۳/۴	بهمن
۲/۳	-۱/۰	۲۷۷/۶	۲۲۶/۰	۲۳۹/۶	۲۲۲/۷	۱۴۷/۱	اسفند
متوسط سال		۲۴۶/۰	۲۳۲/۸	۲۲۹/۸	۱۹۵/۳	۱۲۲/۲	

۹۰٪

۱- درصد تغییر هر ماه نسبت به ماه قبل را نشان می دهد.